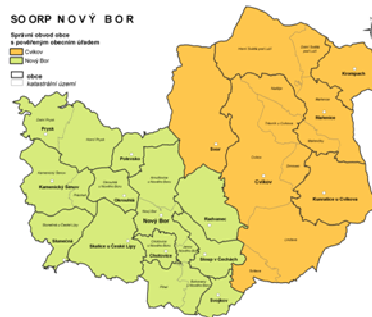

Strategie území správního obvodu ORP

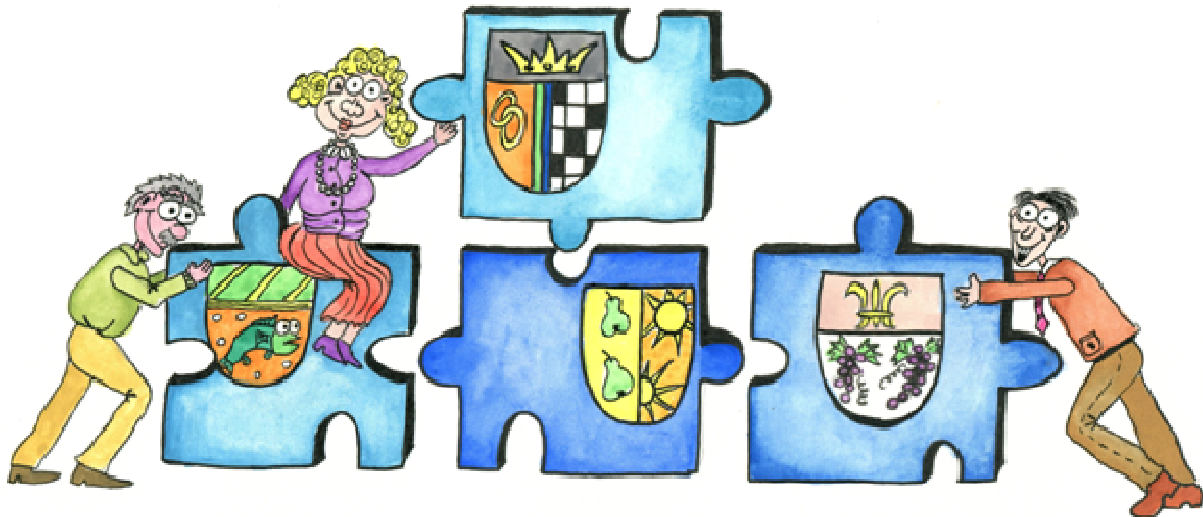
Nový Bor

v oblasti předškolní výchovy a základního školství, sociálních služeb, odpadového hospodářství a volnočasových aktivit se zaměřením na rozvoj cestovního ruchu

Dokument je zpracován na období 2015 - 2024

verze 1 / 2014

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

1. Úvod.....	7
1.1. Základní informace o strategii	7
1.2. Stručná informace o městech a obcích správního obvodu	8
1.3. Kontext vzniku a existence strategie	10
1.4. Účel strategie – proč byla zpracována.....	10
1.5. Uživatelé strategie – komu strategie slouží.....	10
1.6. Vybrané relevantní významné strategické dokumenty.....	10
2. Profil (základní charakteristika) území správního obvodu a souhrnná SWOT analýza	13
2.1. Profil území správního obvodu.....	13
2.1.1. Identifikace správního obvodu	13
2.1.2. Stručná charakteristika území správního obvodu	14
2.1.3. Územní plánování obcí a kraje, širší vztahy území	28
2.1.4. Aktéři regionálního rozvoje	30
2.2. Souhrnná SWOT analýza území správního obvodu.....	31
3. Téma 1.: Školství.....	34
3.1. Analytická část: definice a analýza řešených problémů	34
3.1.1. Vymezení a zdůvodnění řešeného problému.....	34
3.1.2. Popis základního a předškolního vzdělávání správního obvodu (situační analýzy, finanční analýza), očekávaný vývoj	36
3.1.3. Analýza rizik a další potřebné analýzy.....	67
3.1.4. SWOT analýza školství	70
3.1.5. Souhrn výsledků analýz (analytické části)	71
3.2. Návrhová část pro oblast školství.....	72
3.2.1. Struktura návrhové části	72
3.2.2. Vize a problémové oblasti (okruhy)	74
3.2.3. Popis cílů v jednotlivých oblastech.....	78
3.2.4. Indikátory	85
3.3. Pravidla pro řízení strategie.....	93
3.3.1. Systém monitorování a hodnocení realizace strategie	93
3.3.2. Systém změn strategie	95
3.3.3. Akční plán	96
3.4. Závěr a postup zpracování.....	98
3.4.1. Shrnutí	98
3.4.2. Popis postupu tvorby strategie	98

3.5.	Přílohy.....	99
3.5.1.	Seznam zkratk.....	99
3.5.2.	Vazba na OP VVV – PO3 a IROP – SC 2.4	99
4.	Téma 2.: Sociální služby.....	100
4.1.	Analytická část: definice a analýza řešených problémů	100
4.1.1.	Vymezení a zdůvodnění řešeného problému.....	100
4.1.2.	Popis sociálních služeb ve správním obvodu (situační analýza, finanční analýza), očekávaný vývoj	101
4.1.3.	Analýza rizik a další potřebné analýzy	120
4.1.4.	SWOT analýza oblasti sociálních služeb	124
4.1.5.	Souhrn výsledků analýz (analytické části)	125
4.2.	Návrhová část pro oblast sociálních služeb.....	126
4.2.1.	Struktura návrhové části	126
4.2.2.	Vize a problémové oblasti (okruhy)	128
4.2.3.	Popis cílů v jednotlivých oblastech.....	134
4.2.4.	Indikátory	142
4.3.	Pravidla pro řízení strategie.....	153
4.3.1.	Systém monitorování a hodnocení realizace strategie	153
4.3.2.	Systém změn strategie	156
4.3.3.	Akční plán	156
4.4.	Závěr a postup zpracování.....	159
4.4.1.	Shrnutí	159
4.4.2.	Popis postupu tvorby strategie	159
4.5.	Přílohy.....	160
4.5.1.	Seznam zkratk.....	160
5.	Téma 3.: Odpadové hospodářství.....	161
5.1.	Analytická část: definice a analýza řešených problémů	161
5.1.1.	Vymezení a zdůvodnění řešeného problému.....	161
5.1.2.	Popis odpadového hospodářství ve správním obvodu (situační analýza, finanční analýza), očekávaný vývoj	162
5.1.3.	Analýza rizik a další potřebné analýzy	182
5.1.4.	SWOT analýza oblasti	186
5.1.5.	Souhrn výsledků analýz (analytické části)	187
5.2.	Návrhová část pro oblast odpadového hospodářství.....	188
5.2.1.	Struktura návrhové části	188

5.2.2.	Vize a problémové oblasti (okruhy)	190
5.2.3.	Popis cílů v jednotlivých oblastech.....	196
5.2.4.	Indikátory	201
5.3.	Pravidla pro řízení strategie.....	204
5.3.1.	Systém monitorování a hodnocení realizace strategie	204
5.3.2.	Systém změn strategie	206
5.3.3.	Akční plán	206
5.4.	Závěr a postup zpracování.....	209
5.4.1.	Shrnutí	209
5.4.2.	Popis postupu tvorby strategie	209
5.5.	Přílohy.....	210
	Seznam zkratk.....	210
	Příloha č. 1 - Produkce ostatních odpadů (OO) a produkce nebezpečných odpadů (NO) za období 2008-2012	212
	Příloha č. 2 - Celková produkce KO na území ORP za období 2008-2012 podrobně	214
	Příloha č. 3 - Celková produkce odpadů na území ORP (produkce KO a produkce směšného komunálního odpadu (SKO)) za období 2008-2012	216
	Příloha č. 4 - Separovaný sběr odpadů na území ORP za období 2008-2012.....	218
	Příloha č. 5 - Celková produkce BRO na území ORP za období 2008-2012 podrobně	220
	Příloha č. 6 - Podíl biologicky rozložitelného komunálního odpadu (BRKO) na celkové produkci BRO na území ORP za období 2008-2012.....	224

6. Téma 4.: Volnočasové aktivity se zaměřením na cestovní ruch

229

6.1.	Základní vymezení turistické oblasti jako destinace cestovního ruchu	229
6.1.1.	Poloha destinace	229
6.1.2.	Vymezení destinace.....	229
6.1.3.	Základní charakteristika cestovního ruchu v turistické oblasti	231
6.1.4.	Předpoklady destinace pro cestovní ruch	231
6.1.5.	Potenciál cestovního ruchu v turistické oblasti.....	232
6.1.6.	Obecné trendy cestovního ruchu a jejich předpokládaný dopad na cestovní ruch v turistické oblasti	232
6.1.7.	Nejvýznamnější trendy ovlivňující turistickou oblast.....	233
6.2.	Analýza nabídky volnočasových aktivit v turistické oblasti.....	234
6.2.1.	Děti a mládež.....	234
6.2.2.	Kategorie 15+ (až 30).....	236

6.2.3.	Rodiny s dětmi	237
6.2.4.	Senioři (65+)	237
6.2.5.	Ostatní skupiny (pohybově handicapovaní, národnostní menšiny...)	238
6.3.	Analýza nabídky cestovního ruchu v turistické oblasti.....	238
6.3.1.	Kulturně historické památky	238
6.3.2.	Přírodní atraktivity.....	246
6.3.3.	Podmínky pro turistiku	249
6.3.4.	Ostatní atraktivity.....	251
6.3.5.	Návštěvnost vybraných atraktivit a objektů.....	252
6.3.6.	Struktura ubytovacích zařízení a jejich vytíženost	256
6.4.	Charakteristika potenciálu a možnosti rozvoje MOS cestovního ruchu	260
6.4.1.	Infrastruktura	260
6.4.2.	Lidské zdroje pro cestovní ruch	261
6.4.3.	Marketing cestovního ruchu	261
6.4.4.	Management cestovního ruchu	262
6.4.5.	Charakteristika stávající meziobecní spolupráce	262
6.5.	SWOT analýza, Finanční analýza, Shrnutí, Nástin opatření.....	265
6.5.1.	Finanční analýza	265
6.5.2.	SWOT analýza oblasti cestovního ruchu a volnočasových aktivit	267
6.5.3.	Souhrn výsledků analýz (analytické části)	268
6.5.4.	Nástin opatření.....	269
6.6.	Stanovení vize, problémů a cílů při MOS v oblasti cestovního ruchu	269
6.6.1.	Struktura návrhové části	269
6.6.2.	Vize a problémové oblasti (okruhy)	272
6.6.3.	Popis cílů v jednotlivých oblastech.....	275
6.6.4.	Indikátory	282
6.6.5.	Možnosti financování	289
6.7.	Role partnerů pro naplňování strategických cílů rozvoje cestovního ruchu.....	289
6.7.1.	DSO	289
6.7.2.	Destinační společnosti.....	289
6.7.3.	Spolupráce s ostatními aktéry (stát, kraje, Czech Tourism)	289
6.7.4.	Soukromý sektor.....	290
6.8.	Pravidla pro řízení strategie.....	290
6.8.1.	Systém monitorování a hodnocení realizace strategie	290

6.8.2.	Systém změn strategie	292
6.8.3.	Akční plán	293
6.9.	Závěr a postup zpracování.....	295
6.9.1.	Shrnutí	295
6.9.2.	Popis postupu tvorby strategie	296
6.10.	Přílohy	296
7.	Závěr, kontakty.....	297
8.	Přílohy.....	298
8.1.	Seznam tabulek	298
8.2.	Seznam grafů	302
8.3.	Seznam map	302
8.4.	Seznam obrázků.....	303

1. Úvod

1.1. Základní informace o strategii

Tabulka 1: Základní informace o strategii

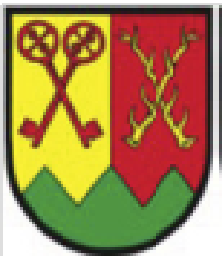
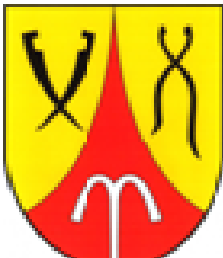

Název strategie	Strategie území správního obvodu ORP Nový Bor v oblasti předškolní výchovy a základního školství, sociálních služeb, odpadového hospodářství a doplnit volitelné téma
Kategorie strategie	Místní strategie (strategie správního obvodu ORP) tematického charakteru (pro oblast předškolní výchovy a základního školství, sociálních služeb, odpadové hospodářství a doplnit volitelné téma)
Řešené území	Správní obvod ORP Nový Bor
	Počet obyvatel správního obvodu: 26 358
	Počet obcí ve správním obvodu: 16
	Rozloha správního obvodu: 201 km ²
Názvy obcí správního obvodu	Města: Cvikov, Kamenický Šenov, Nový Bor
	Obce: Chotovice, Krompach, Kunratice u Cvikova, Mařenice, Okrouhlá, Polevsko, Prysk, Radvanec, Skalice u České Lípy, Sloup v Čechách, Slunečná, Svojkov, Svor
Zadavatel strategie	Svaz měst a obcí České republiky v rámci projektu "Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci správních obvodů obcí s rozšířenou působností"
Gestor tvorby strategie	Svazek obcí Novoborska
Koordinátor tvorby strategie	Koordinátor meziobecní spolupráce - Ing. Petr Ullrich
Rok zpracování strategie	2014 - 2015
Schvalovatel strategie	Shromáždění starostů SO ORP Nový Bor; členská schůze DSO Novoborska
Forma a datum projednání / schválení	Projednání na shromáždění starostů dne ....Schváleno na shromáždění starostů dne ....Projednáno / schváleno usnesením DSO dne ...
Číslo a datum aktualizace	Zatím neproběhla aktualizace
Související legislativa	Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích v platném znění, zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje v platném znění, zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů v platném znění, zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) v platném znění, zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách v platném znění
Doba realizace strategie	2014-2023
Odpovědnost za implementaci	Shromáždění starostů SO ORP Nový Bor, Svazek obcí Novoborska

Kontext vzniku strategie	Strategie byla zpracována v rámci projektu "Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci správních obvodů obcí s rozšířenou působností". Cílem projektu je posílit meziobecní spolupráci (MOS) v rámci právním řádem definovaného území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (SO ORP).
	Projekt na území SO ORP Nový Bor realizuje Svaz měst a obcí ČR ve spolupráci s DSO Mikroregionu Novoborska.
	Strategie byla zpracována realizačním týmem v roce 2014 - 2015 ve spolupráci s obcemi SO ORP Nový Bor a členy projektového týmu Svazu měst a obcí.
Stručný popis řešeného problému a obsahu strategie	V rámci projektu je zpracován souhrnný dokument, který obsahuje dílčí strategie ve 4 oblastech (3 povinné a 1 volitelná):
	1. školství,
	2. sociální služby,
	3. odpadové hospodářství,
	4. volitelné téma: volnočasové aktivity se zaměřením na rozvoj cestovního ruchu

1.2. Stručná informace o městech a obcích správního obvodu

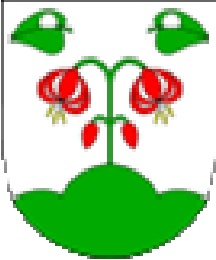
Ve správním obvodu je celkem 16 obcí, z toho 3 má statut města.

Tabulka 2: Obce správního obvodu dle abecedního pořadí

Znak	Údaje o obci	Znak	Údaje o obci
	Název obce: Cvikov		Název obce: Polevsko
	Počet obyvatel: 4 365		Počet obyvatel: 371
	Zapojení do tvorby strategie: ano		Zapojení do tvorby strategie: ano
	Název obce: Chotovice		Název obce: Prysk
	Počet obyvatel: 161		Počet obyvatel: 438
	Zapojení do tvorby strategie: ano		Zapojení do tvorby strategie: ano

	Název obce: Kamenický Šenov		Název obce: Radvanec
	Počet obyvatel: 3 980		Počet obyvatel: 173
	Zapojení do tvorby strategie: ano		Zapojení do tvorby strategie: ano
	Název obce: Kropach		Název obce: Skalice u České Lípy
	Počet obyvatel: 146		Počet obyvatel: 1 478
	Zapojení do tvorby strategie: ano		Zapojení do tvorby strategie: ano
	Název obce: Kunratice u Cvikova		Název obce: Sloup v Čechách
	Počet obyvatel: 595		Počet obyvatel: 714
	Zapojení do tvorby strategie: ano		Zapojení do tvorby strategie: ano
	Název obce: Mařenice		Název obce: Slunečná
	Počet obyvatel: 343		Počet obyvatel: 129
	Zapojení do tvorby strategie: ano		Zapojení do tvorby strategie: ano
	Název obce: Nový Bor		Název obce: Svojkov
	Počet obyvatel: 12 004		Počet obyvatel: 224
	Zapojení do tvorby strategie: ano		Zapojení do tvorby strategie: ano

	Název obce: Okrouhlá		Název obce: Svor
	Počet obyvatel: 558		Počet obyvatel: 664
	Zapojení do tvorby strategie: ano		Zapojení do tvorby strategie: ano

[Počty obyvatel jednotlivých obcí doplněny z <http://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-pocty-obyvatel-v-obcich.aspx> (k 1. 1.2014)]

1.3. Kontext vzniku a existence strategie

Strategie byla zpracována v rámci projektu "Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci správních obvodů obcí s rozšířenou působností". Cílem projektu je posílit meziobecní spolupráci (MOS) v rámci právním řádem definovaného území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (SO ORP).

Projekt na území SO ORP Nový Bor realizuje Svaz měst a obcí ČR ve spolupráci s Dobrovolným svazkem obcí mikroregionu Novoborska a se zapojenými obcemi v rámci SO. Z toho důvodu je Svaz zadavatelem strategie a DSO Novoborska je gestorem tvorby strategie. Koordinátorem strategie je koordinátor meziobecní spolupráce Ing. Petr Ullrich.

Strategie byla zpracována realizačním týmem projektu ve složení Ing. Petr Ullrich, Ing. Petra Draboňová, Ing. Monika Krausová a Bc. Jan Stejskal v roce 2014 – 2015 ve spolupráci s obcemi SO ORP Nový bor a členy projektového týmu Svazu měst a obcí.

1.4. Účel strategie – proč byla zpracována

Účelem strategie je vymezit a definovat ve 4 oblastech možnosti meziobecní spolupráce ve správním obvodu ORP, a to včetně návrhu možných řešení. Strategie má sloužit též k hledání dobrých praxí a prostoru pro úspory nákladů nebo zvýšení kvality v těchto 4 oblastech pomocí meziobecní spolupráce.

1.5. Uživatelé strategie – komu strategie slouží

Strategie je určena obcím správního obvodu, jejich občanům, voleným orgánům a zřízeným či založeným organizacím. Slouží také představitelům organizací a subjektů v rámci daného území správního obvodu - mikroregionům, MAS, ziskovému i neziskovému sektoru. K uživatelům strategie mohou patřit též stát a jeho organizace.

1.6. Vybrané relevantní významné strategické dokumenty

V následující tabulce jsou uvedeny názvy vybraných významných strategických dokumentů včetně odkazu, kde je možné je získat. Nejsou zde uváděny všechny strategické dokumenty – u obcí jsou zmíněny jen ty, které mají značný přesah mimo území obce nebo jsou svým charakterem pro některé z témat klíčové. Jedná se o všechny dokumenty, které se vztahují k území SO ORP.

Tabulka 3: Relevantní významné strategické dokumenty

Č.	Název dokumentu	Kde jej lze získat
	Stát	
1	Politika územního rozvoje ČR (2009 -)	http://databaze-strategie.cz/cz/mmr/strategie/politika-uzemniho-rozvoje-cr-2008?typ=download
2	Strategie regionálního rozvoje ČR (2014-2020)	http://databaze-strategie.cz/cz/mmr/strategie/strategie-regionalniho-rozvoje-cr-2014-2020?typ=download
3	Plán odpadového hospodářství ČR (2003-2012)	http://databaze-strategie.cz/cz/mzp/strategie/plan-odpadoveho-hospodarstvi-ceske-republiky?typ=download
4	Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR (2011-2015)	http://databaze-strategie.cz/cz/msmt/strategie/dlouhodoby-zamer-vzdelavani-a-rozvoje-vzdelavaci-soustavy-2011-2015?typ=download
5	Priority rozvoje sociálních služeb pro období (2009-2012)	http://databaze-strategie.cz/cz/mpsv/strategie/priority-rozvoje-socialnich-sluzeb-pro-obdobi-2009-2012?typ=download
6	Národní plán vytváření rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období (2010-2014)	http://databaze-strategie.cz/cz/uv/strategie/narodni-plan-vytvareni-rovných-prilezitosti-pro-osoby-se-zdravotnim-postizenim-2010-2014?typ=download
7	Strategie boje proti sociálnímu vyloučení (2011–2015)	http://databaze-strategie.cz/cz/uv/strategie/strategie-boje-proti-socialnimu-vylouceni-na-obdobi-2011-2015?typ=download
8	Národní koncepce podpory rodin s dětmi (2008 -)	http://databaze-strategie.cz/cz/mpsv/strategie/narodni-koncepce-podpory-rodin-s-detmi-2008?typ=download
9	Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí (2013-2017)	http://databaze-strategie.cz/cz/mpsv/strategie/narodni-akcni-plan-podporujici-pozitivni-starnuti-2013-2017?typ=download
10	Plán oblasti povodí Ohře	http://www.poh.cz/VHP/pop/index.html

	Kraj	
1	Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 - 2020	http://regionalni-rozvoj.kraj-lbc.cz/page1885
2	Program rozvoje Libereckého kraje 2014 - 2020	http://regionalni-rozvoj.kraj-lbc.cz/page1884
3	Územní plány Libereckého kraje	http://oupsr.kraj-lbc.cz/page2416/Uzemne-planovaci-dokumenty-obci/Uzemni-plany
4	Plán odpadového hospodářství Libereckého kraje	http://zivotni-prostredi.kraj-lbc.cz/page508
5	Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Libereckého kraje (2008)	http://www.kraj-lbc.cz/public/skolstvi/dlouhodoby_zamer_2008_7916720989.pdf
6	Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Libereckém kraji na období 2014 - 2017	http://odbor-socialni.kraj-lbc.cz/page1971
7	Program rozvoje cestovního ruchu Libereckého kraje	http://kultura.kraj-lbc.cz/page414/program-rozvoje-cestovniho-ruchu-libereckeho-kraje
	Mikroregiony, města a obce	
1	Strategický plán rozvoje Mikroregionu Novoborska (2004)	nedostupný v elektronické podobě
2	Strategický plán rozvoje města Nový Bor	http://www.novy-bor.cz/cz/mesto-novy-bor/planovani-a-rozvoj-mesta/uzemne-analyticke-podklady/uzemne-analyticke-podklady-2012/
3	Komunitní plán Novoborska (2012)	http://www.novy-bor.cz/customers/novy-bor/ftp/File/MeU/_OSVAZ/AKTUALIZACE_KPSS_Novoborsko_zari_2012_finalni_%20verze.pdf

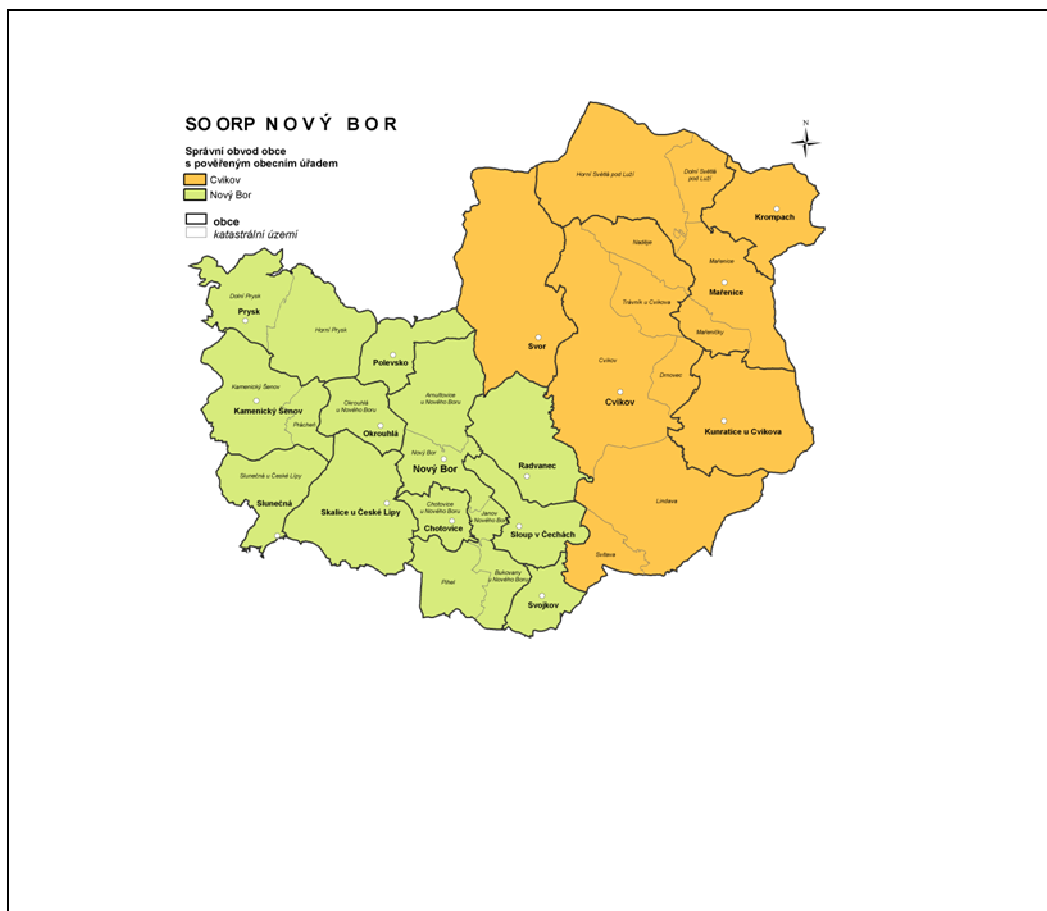
2. Profil (základní charakteristika) území správního obvodu a souhrnná SWOT analýza

2.1. Profil území správního obvodu

2.1.1. Identifikace správního obvodu

Správní obvod obce s rozšířenou působností Nový Bor (dále jen "ORP Nový Bor") leží v severozápadní části Libereckého kraje a v rámci něj hraničí se dvěma dalšími správními obvody s rozšířenou působností - Česká Lípa a Liberec. ORP Nový Bor sousedí také s Ústeckým krajem, se s právním obvodem s rozšířenou působností Děčín a Varnsdorf, a dále sousedí se Spolkovou republikou Německo. SO ORP Nový Bor se rozprostírá na území 201 km² a je tak čtvrtým nejmenším správním obvodem Libereckého kraje. Zaujímá 6,4 % jeho rozlohy. Řešené území z velké části zasahuje do Lužických hor a Ještědského hřebene, díky tomu je území typické výskytem lesních porostů. Nejnižší položenou obcí je Sloup v Čechách (292 m n. m.), nejvyšše město Kamenický Šenov (525 m n. m.). Správní obvod ORP Nový Bor zahrnuje 16 obcí, z toho mají 3 statut města - Cvikov, Kamenický Šenov a Nový Bor. Správní obvod 16 obcí se skládá z 30 katastrálních území. Svou celkovou rozlohou a počtem obyvatel patří v rámci Libereckého kraje i v celé ČR mezi menší správní obvody ORP.

Mapa 1: Administrativní členění správního obvodu

[Zdroj: ČSÚ, 2014]

2.1.2. Stručná charakteristika území správního obvodu

A. Obyvatelstvo a obce

Celková rozloha SO ORP Nový Bor je 20 090 ha. Plocha zemědělské půdy zaujímá 38,62 % z celkové rozlohy ORP, dalších 20,8 % představují lesy, vodní plochy zaujímají pouze 1 % a téměř 10 % území pokrývají zastavěné plochy. I přes nepřetržitý vývoj si území zachovává tradiční venkovský ráz.

Tabulka 4: Charakteristika území ORP

OBCE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Počet obcí	16	16	16	16	16	16	16	16
Počet částí obcí	37	37	37	37	37	37	37	37
Počet katastrálních území	30	30	30	30	30	30	30	30
Počet obcí se statutem města	3	3	3	3	3	3	3	3
Počet obcí se statutem městyse	0	0	0	0	0	0	0	0
POZEMKY								
Výměra v tis. ha	20 090	20 090	20 090	20 090	20 089	20 087	20 091	20 090
zemědělská půda	7 771	7 765	7 764	7 761	7 759	7 757	7 756	7 758
lesní pozemky	10 189	10 193	10 197	10 200	10 199	10 198	10 207	10 206
zastavěné plochy	322	320	319	320	319	318	312	313
Hustota zalidnění (osoby/km ²)	129,8	130	131,1	131,8	132,5	132,7	132	131,7

[Zdroj: ČSÚ]

Z hlediska počtu obyvatel lze obce SO ORP Nový Bor rozdělit do šesti skupin. Z provedeného průzkumu vyplývá, že nejpočetněji jsou ve správním obvodu zastoupeny malé obce od 200 do 999 obyvatel, následovány jednou obcí do 1.999 obyvatel (Skalice u České Lípy). Tyto obce však v celkovém součtu reprezentují pouze 22,7 % obyvatelstva Novoborska. Skoro polovina obyvatel ORP Nový Bor žije ve městě Nový Bor. Dalšími většími obcemi (městy) jsou Kamenický Šenov a Cvikov, které mají nad 2.000 obyvatel. Nejmenšími obcemi jsou Chotovice, Krompach, Radvanec a Slunečná s méně než 200 obyvateli.

V našem ORP se setkáváme s problémem nevědomosti o pohybu obyvatel v městech a obcích (přírůstky, úbytky, stěhování apod.).

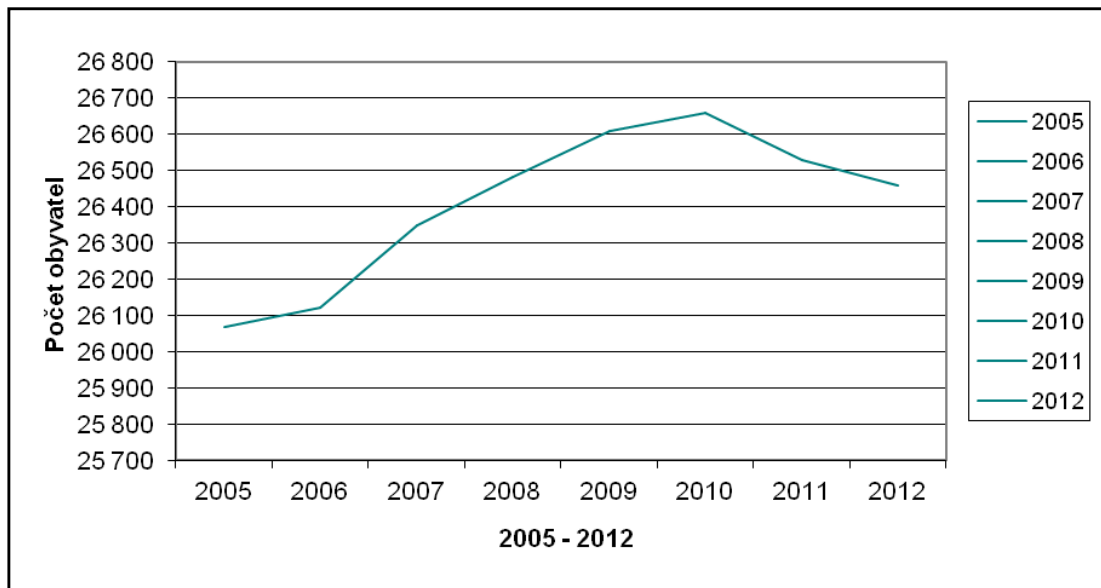
Tabulka 5: Demografický vývoj obyvatel v území ORP

Vývoj počtu obyvatel		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet obyvatel celkem		26 069	26 122	26 348	26 482	26 609	26 657	26 529	26 458	26 358
v tom:	muži	12 816	12 841	12 951	13 034	13 117	13 141	13 075	13 067	13 079
	ženy	13 253	13 281	13 397	13 448	13 492	13 516	13 454	13 391	13 279
Věkové skupiny										
v tom ve věku:	0 - 14	3 888	3 824	3 901	3 906	3 945	4 019	4 021	3 983	x
	15 - 64	18 918	18 944	19 021	19 046	19 007	18 874	18 481	18 156	x
	65 +	3 263	3 354	3 426	3 530	3 657	3 764	4 027	4 319	x

Průměrný věk (celkem)		39,4	39,7	39,8	40,1	40,3	40,5	40,9	41,3	x
Index stáří (65+ / 0-14 v %)		83,9	87,7	87,8	90,4	92,7	93,7	100,1	108,4	x
Muži										
v tom ve věku:	0 - 14	2 028	1 984	1 992	1 995	2 027	2 055	2 048	2 046	x
	15 - 64	9 510	9 533	9 588	9 612	9 590	9 521	9 313	9 172	x
	65 +	1 278	1 324	1 371	1 427	1 500	1 565	1 714	1 849	x
Průměrný věk		37,9	38,2	38,4	38,7	38,9	39,1	39,5	39,9	x
Index stáří (65+ / 0-14 v %)		63,0	66,7	68,8	71,5	74,0	76,2	83,7	90,4	x
Ženy										
v tom ve věku:	0 - 14	1 860	1 840	1 909	1 911	1 918	1 964	1 973	1 937	x
	15 - 64	9 408	9 411	9 433	9 434	9 417	9 353	9 168	8 984	x
	65 +	1 985	2 030	2 055	2 103	2 157	2 199	2 313	2 470	x
Průměrný věk		41,0	41,2	41,2	41,5	41,7	41,9	42,2	42,6	x
Index stáří (65+ / 0-14 v %)		106,7	110,3	107,6	110,0	112,5	112,0	117,2	127,5	x
Migrace (přírůstek na 1000 obyv.)										
celková		6,4	2,0	8,6	5,9	4,8	1,8	-2,2	-2,7	x
přirozená		0,8	-0,7	1,7	1,2	1,5	1,7	-1,8	-1,4	x
stěhováním (mechanická)		5,5	2,7	6,9	3,8	3,3	0,1	-0,5	-1,2	x

[Zdroj: ČSÚ]

Graf 1: Celkový počet obyvatel správního obvodu v letech 2005 – 2012

[Zdroj: ČSÚ]

Z dlouhodobého hlediska lze správní obvod ORP Nový Bor hodnotit jako stabilní region, který kopíruje celostátní demografické a socioekonomické trendy. Počet obyvatel se drží mezi 26.000 a 26.660. Novoborsko leží v ekonomicky slabším okrese Česká Lípa, který dlouhodobě bojuje s vyšší nezaměstnaností a nižší ekonomickou silou.

Velmi značná část území menších obcí SO ORP Nový Bor je zatížena rekreačními uživateli. Některé obce mají tedy převážně rekreační využití. Je tu hrozba vyliďňování dalších obcí a jejich přechod na čistě rekreační funkci.

Kladný přirozený přírůstek lze vysvětlit zvýšenou porodností v SO ORP Nový Bor způsobenou druhotným populačním boomem ze 70. let minulého století. Tento jev byl však podle předpokladů jen krátkodobý, jelikož v roce 2009 všechny sledované hodnoty výrazně poklesly. Podle tohoto poklesu a předpokládaného demografického vývoje bude po roce 2020 výrazně ovlivněna oblast školství nedostatkem dětí a žáků (předškolní a základní vzdělávání). Pokud nedojde k řešení této situace, může nastat rušení menších školských zařízení. Na Novoborsku je jako na celém území České republiky charakteristická převaha počtu žen ve struktuře obyvatel.

Věková struktura obyvatel SO ORP Nový Bor je charakteristická vysokým podílem osob v produktivním věku (68,62 %) ve srovnání s počtem dětí ve věku 0 – 14 let (15,05 %). Průměrný věk obyvatelstva se trvale zvyšuje, aktuálně je 41,3 let. Tato situace odpovídá současným celostátním i regionálním trendům, kdy sledujeme progresivní stárnutí populace, a do budoucna lze očekávat další nárůst obou ukazatelů.

Z demografického vývoje vyplývá, že dochází k velkému nárůstu seniorů (65+), a tím k nárůstu sociálních potřeb. Dochází k nedostatečnému pokrytí sociálních služeb pro tuto cílovou skupinu, hlavní je nedostatek míst v pobytových zařízeních. Zvyšuje se poptávka po asistenčních a terénních pečovatelských službách.

B. Občanská a technická vybavenost obcí správního obvodu

Tabulka 6: Stručná charakteristika školství v území ORP

Typ zařízení	Hodnota	% z celkového počtu obcí má uvedené zařízení	Komentář
Počet obcí s MŠ	11	68,75	MŠ Bohumila Hynka (20), MŠ Cvikov Jiráskova (103), MŠ Cvikov Sídliště (60), MŠ Kamenický Šenov nám. (134), MŠ Kamenický Šenov - Prácheň (29), MŠ Kropáč (10), MŠ Kunratice u Cvikova (25), MŠ Beruška Nový Bor (25), MŠ Motýlek Nový Bor (48), MŠ Klíček Nový Bor (414), MŠ Okrouhlá (25), MŠ Polevsko (40), MŠ Prysck (28), MŠ Skalice u České Lípy (55), MŠ Sloup v Čechách (55), MŠ Svor (35)
Počet obcí se ZŠ jen 1 stupeň	8	50	Kamenický Šenov - Prácheň, Kunratice u Cvikova, Nový Bor, Okrouhlá, Polevsko, Prysck, Sloup v Čechách, Svor
Počet obcí se ZŠ 1 i 2 stupeň	4	31,25	Kamenický Šenov, Nový Bor (2), Cvikov, Skalice u České Lípy
Počet středních škol:			
-obory gymnázií	1	6,25	2. stupeň gymnázia v Novém Boru
-obory středních odborných škol a praktických škol	2	12,5	SŠUP sklářská v Kamenickém Šenově, Vyšší odborná škola sklářská a Střední škola Nový Bor
-obory středních odborných učilišť a odborných učilišť	1	6,25	SOU v Novém Boru

Počet základních uměleckých škol	2	12,5	Základní umělecká škola v Novém Boru a ve Cvikově
Počet konzervatoří	0	0	x
Počet jazykových škol	0	0	x
Počet vyšších odborných škol	1	6,25	Vyšší odborná škola sklářská a Střední škola Nový Bor
Počet vysokých škol	0	0	Liberec

[Zdroj: Odbor školství MěÚ Nový bor, vlastní šetření 2014]

V SO ORP Nový Bor je celkem 16 mateřských škol. Nový Bor má tři mateřské školy, z nichž dvě jsou soukromé. Kapacita mateřských škol je z důvodu nedávného populačního boomu naplněna. V poslední době mateřské školy zaznamenaly zvýšený zájem o umístění dětí od 2 do 3 let. Není zde žádné specializované zařízení pro malé děti, školky jsou nuceny se přizpůsobovat odlišným potřebám těchto dětí.

Tabulka 7: Stručná charakteristika oblasti "kultura a sport" v území ORP

Typ zařízení	Hodnota	% z celkového počtu obcí má uvedené zařízení	Komentář
Veřejná knihovna vč. poboček	13	81,25	Cvikov, Kamenický Šenov, Kunratice u Cvikova, Nový Bor, Mařenice, Okrouhlá, Polevsko, Prysk, Skalice u České Lípy, Sloup v Čechách, Slunečná, Svojkov, Svor
Stálá kina	1	6,25	Nový Bor
Divadlo	1	6,25	Městské divadlo Nový Bor
Muzeum (včetně poboček a samostatných památníků)	2	12,5	Sklářské muzeum v Novém Boru a Kamenickém Šenově
Galerie (vč. poboček a výstavních sání)	0	0	x
Kulturní zařízení ostatní	3	18,75	Nový Bor, Cvikov, Kamenický Šenov
Středisko pro volný čas dětí a mládeže	2	12,5	DDM Smetanka, DDM Cvikováček
Koupaliště a bazény	3	18,75	Kamenický Šenov, Nový Bor, Sloup v Čechách
-z toho kryté	0	0	x
Hřiště (s provozovatelem nebo správcem)	36	87,5	Nový Bor (5), Cvikov (6), Kunratice u Cvikova, Mařenice, Kamenický Šenov (4), Skalice u České Lípy (5), Polevsko (3), Sloup v Čechách, Svor (2), Prysk (2), Radvanec, Okrouhlá (2), Chotovice, Svojkov (2)
Tělocvičny (vč. školních)	11	31,25	Nový Bor (6), Cvikov, Kamenický Šenov (2), Skalice u České Lípy, Svor
Stadiony otevřené	2	12,5	Nový Bor, Cvikov

Stadiony kryté	0	0	x
Zimní stadiony kryté i otevřené	0	0	x
Ostatní zařízení pro tělovýchovu (s provozovatelem nebo správcem)	16	31,25	Horolezecká stěna (Prysk, Nový Bor), Skatepark (Nový Bor, Kamenický Šenov), další zařízení (Nový bor 3x, Mařenice 4x, Kamenický Šenov 3x, Polevsko 3x)

[Zdroj: vlastní šetření 2014]

Tabulka 8: Stručná charakteristika "zdravotnictví" veřejného i soukromého charakteru v území ORP

Typ zařízení	Hodnota	% z celkového počtu obcí má uvedené zařízení	Komentář
Sdružená ambulantní zařízení	1	6,25	Poliklinika SALAEGRO A.J.C., s.r.o. - provoz polikliniky s ordinacemi praktických a dětských lékařů - chirurgie, ortopedie, oční, neurologie, ORL, rehabilitace, cévní, diabetologie, revmatologie, rentgen, ultrazvuk. Biochemická, hematologická a imunologická laboratoř. (Nový Bor)
Detašované pracoviště sdruženého ambulantního zařízení	0	0	x
Ambulantní zařízení	1	6,25	Zdravotnické středisko Hvozd s.r.o. - nestátní ambulantní zdravotnické zařízení v oborech praktický lékař pro dospělé, praktický lékař pro děti a dorost, gynekologie, COP poradna, rehabilitace, interní ambulance, gynekologická cytologická laboratoř. (Cvikov)
Detašované pracoviště ambulantního zařízení	1	6,25	Gynekologická ordinace Husova 858, Nový Bor
Samostatná ordinace (nebo detašované pracoviště) praktického lékaře pro dospělé	9	12,5	Nový Bor (7x), Kamenický Šenov (2x)
Samostatná ordinace (nebo detašované pracoviště) praktického lékaře pro děti a dorost	3	12,5	Nový Bor (2x), Kamenický Šenov (1x)
Samostatná ordinace (nebo detašované pracoviště) praktického lékaře - stomatologa	10	18,75	Nový Bor (6x), Cvikov (2x), Kamenický Šenov (2x)
Samostatná ordinace (nebo detašované pracoviště) praktického lékaře - gynekologa	2	12,5	Nový Bor, Kamenický Šenov

Zařízení lékárenské péče	6	18,75	Nový Bor (4x), Cvikov, Kamenický Šenov
Nemocnice	0	0	Česká Lípa
Léčebna pro dlouhodobě nemocné	0	0	Česká Lípa

[Zdroj: vlastní šetření 2014]

Tabulka 9: Ostatní zařízení občanské vybavenosti v území ORP Nový Bor

Typ zařízení	Hodnota	% z celkového počtu obcí má uvedené zařízení	Komentář
Pošta	14	75	Nový Bor (2x), Cvikov (2x), Kamenický Šenov, Krompach, Kunratice u Cvikova, Mařenice, Polevsko, Prysk, Skalice u České Lípy, Sloup v Čechách, Svojkov, Svor
Peněžní ústav	19	75	Nový Bor (6x), Cvikov (3x), Kamenický Šenov, Krompach, Kunratice u Cvikova, Mařenice, Polevsko, Prysk, Skalice u České Lípy, Sloup v Čechách, Svojkov, Svor
Policie	2	12,5	městská policie a obvodní oddělení policie ČR (Nový Bor, Cvikov)
Sociální služby	5	31,25	Sociální služby města Nový Bor, Město Cvikov (pečovatelská služba), Pečovatelská služba Kamenický Šenov, Domov pro osoby se zdravotním postižením Mařenice, Domov důchodců Sloup v Čechách

[Zdroj: vlastní šetření 2014]

V území mikroregionu je velmi málo poskytovatelů sociálních služeb. Pobytové služby nabízí Domov důchodců ve Sloupu v Čechách, Sociální služby města Nový Bor a Pečovatelská služba Kamenický Šenov. Obce s výjimkou měst Cvikov, Nový Bor a Kamenický Šenov sociální služby samostatně neřeší. Bude třeba podpořit rozvoj sociálních služeb na celém území ORP a rozšíření nabídky na další cílové skupiny. Za významný problém na území ORP je považována dostupnost zdravotní péče, která je v převážné míře koncentrována v řešené oblasti do města Nový Bor, kde je však poskytována značně diverzifikovaně v různých částech města, navíc velmi často s problematickou dostupností, kdy ordinace lékařů nejsou většinou bezbariérové. Na území Novoborska není žádné zařízení typu LDN (Léčebna dlouhodobě nemocných) ani lůžka následné péče. Zdravotní služby v terénu zajišťují služby komplexní domácí péče (Mgr. Lucie Brožková) KDP Sluníčko a komplexní domácí péče Naděje s. r. o. (sídlicí v Roudnici nad Labem). V blízkosti jistě schází kvalitní pohotovostní péče, například ORL pohotovost je až v 60 km vzdáleném Liberci. Dalším velmi významným problémem je nedostatečná kapacita u stomatologů. Tento problém není pouze na území SO ORP Nový Bor, ale setkáváme se s ním na území celé České republiky.

Na území SO ORP Nový Bor je přirozeným centrem služeb a občanské vybavenosti město Nový Bor. To se projevuje ve všech sférách občanské vybavenosti. Z ostatních obcí disponují dobrou občanskou vybaveností především města Cvikov a Kamenický Šenov a obec Skalice u České Lípy, které provozují ZŠ a MŠ i pro okolní spádové obce a mají i zdravotnické zařízení a poštu. Obce Kunratice u Cvikova, Polevsko, Prysk, Sloup v Čechách, Svor mají ZŠ a MŠ, resp. pouze MŠ, a poštu, ale zdravotnická zařízení zde chybí. Z hlediska dalších služeb a vybavenosti se ve většině obcí nachází kulturní dům nebo alespoň kulturní nebo shromažďovací místnost, sportovní areál nebo travnaté hřiště, dětská hřiště a prostory pro pořádání kulturních akcí. Ve všech obcích je alespoň jeden obchod se smíšeným

zbožím, ve městech i další specializované obchody. Nákupní centra (supermarkety) jsou pouze ve městech Cvikov a Nový Bor. Městská policie a obvodní oddělení policie ČR je ve městech Cvikov a Nový Bor. Pobočky bankovních a pojišťovacích ústavů jsou jen v Novém Boru a Cvikově. Problematický je stavebně technický stav obecních budov a hřišť, který za současné ekonomické situace není bez intervenčních zásahů možné zlepšit. Dalším problémem je provoz škol v malých obcích. Obce se snaží školy a mateřské školky pro své občany udržet, ale kapacity škol nejsou naplněny a provoz se stává velmi nákladným. Skutečnost zhoršuje fakt, že od roku 2013 nejsou okolní obce povinny přispívat provozovateli na provoz a investice (přispívají pouze drobnými dary v případě akcí a soutěží).

Tabulka 10: Spolky a zájmové sdružení v území ORP Nový Bor

Spolek	Hodnota	% z celkového počtu obcí má uvedené zařízení	Komentář
SDH/MHJ	10	62,5	Chotovice, Cvikov, Kamenický Šenov, Krompach, Kunratice u Cvikova, Mařenice, Nový Bor, Skalice u České Lípy, Sloup v Čechách, Slunečná
TJ, SK	9	31,25	TJ Jiskra Kamenický Šenov, SK Kamenický Šenov, SK METALPOWER POWERLIFTING (KŠ), TJ Jiskra Nový Bor, SK OK Jiskra Nový Bor, TJ Jiskra Cvikov, SK Cvikov, SK Skalice, SK Okrouhlá, TJ Jiskra Svor
Klub důchodců	5	31,25	Kamenický Šenov, Nový Bor, Prysk, Cvikov, Polevsko
Myslivecké sdružení	15	62,5	MS Klíč, MS Luž, MS Zelený vrch, MS Radečský vrch (Nový Bor), MS Sluka (Kamenický Šenov), MS Ortel, MS Naděje (Cvikov), MS Skalice, MS Skalický vrch (Skalice u České Lípy), MS Radvanec, MS Okrouhlá, MS Krompach, MS Slavíček (Sloup v Čechách), MS Hubertus (Chotovice), MS AVIA (Slunečná)
Skaut, Pionýr	2	12,5	Junák - svaz skautů a skautek (středisko Klíč Nový Bor, středisko Střelka Kamenický Šenov)
Zahradkáři, chovatelé, včelaři, rybáři	8	25	Český svaz chovatelů (NB), Český rybářský svaz (Nový Bor, Cvikov), Rybářský spolek Šenovská Vydra (KŠ), Rybářský spolek Skalice u České Lípy, ZO ČSV - Nový Bor, Kamenický Šenov, Cvikov
Spolky pro rodinu a děti	3	12,5	Rodina v centru (Nový Bor), DDM Cvikováček (Cvikov), DDM Smetanka (Nový Bor)
Ostatní		100	SKI Polevsko, SKAL Prysk, novoborský šachový klub, Český červený kříž (Nový Bor), farnost (Kamenický Šenov, Nový Bor, Cvikov), Sdružení sympozia rytého skla (KŠ), Občanské sdružení Sonow (KŠ), Český svaz ochránců přírody (NB - ZO Čosp Meles), Autoclub 4x4 Patrol team (Skalice u České Lípy), Klub přátel lokálky (KŠ), Jánské kameny - Johannistein (Krompach), Chotovický železniční spolek Rotunda, Náš Svojkov, Lužický horský spolek (Radvanec), Sdružení chalupářů (Radvanec, Prysk), Okrašlovací spolek Slunečná, Novoborské obrozenecké prozatimní ochotnické divadlo (NOPOĎ)

[Zdroj: vlastní šetření 2014]

Z hlediska kvality života na obcích je velmi důležitá i působnost spolků. Téměř ve všech obcích (krom Polevska, Pryska, Okrouhlé, Radvance, Svoru a Svojkova) působí Sbory dobrovolných hasičů, které využívají zázemí hasičských zbrojnic. Velmi významně jsou zastoupena sportovní sdružení a myslivecká sdružení. Řada spolků aktivně pracuje s dětmi. V posledních letech vznikají na obcích i nová zájmová sdružení orientovaná na rodinu a děti. Poměrně málo jsou zastoupeny kluby seniorů, přestože jejich počet stále stoupá. Spolky mají pro život na obci velký význam a je nutné je podporovat všemi dostupnými prostředky. Spolky se aktivně podílí na organizaci sportovních a kulturních akcí pořádaných v obci a občanům dávají, mimo možnosti volnočasového vyžití, pocit sounáležitosti a identifikaci s místem, kde žijí. V oblasti také působí řada hudebních a tanečních souborů, zejména ve městě Nový Bor.

C. Ekonomická situace území, struktura ekonomiky území a trh práce

Tabulka 11: Ekonomická aktivita obyvatel území ORP

		Celkem	muži	ženy	
Ekonomicky aktivní celkem		12 289	6 665	5 624	
v tom:	zaměstnaní	10 518	5 818	4 700	
	z toho podle postavení v zaměstnání	zaměstnanci	7 802	4 106	3 696
		zaměstnavatelé	413	298	115
		pracující na vlastní účet	1 526	1 054	472
	ze zaměstnaných	pracující důchodci	516	254	262
		ženy na mateřské dovolené	266		266
	nezaměstnaní	1 771	847	924	
Ekonomicky neaktivní celkem		12 297	5 216	7 081	
z toho	nepracující důchodci	6 080	2 355	3 725	
	žáci, studenti, učni	3 586	1 792	1 794	
Osoby s nezjištěnou ekonomickou aktivitou		1 367	776	591	

[Zdroj: ČSÚ, 2014]

Tabulka 12: Charakteristika dojíždění do škol a zaměstnání

Vyjíždějící do zaměstnání a škol		Celkem	
Vyjíždějící celkem		5 693	
v tom	vyjíždějící do zaměstnání	4 040	
	v tom	v rámci obce	1 035
		do jiné obce okresu	2 088
		do jiného okresu kraje	252
		do jiného kraje	580
		do zahraničí	85
	vyjíždějící do škol	1 653	
	v tom	v rámci obce	463
mimo obec		1 190	

[Zdroj: ČSÚ, 2014]

Tabulka 13: Charakteristika domácností

Hospodařící domácnosti podle typu			Hospodařící domácnosti	
Hospodařící domácnosti celkem			10 976	
v tom:	tvořené 1 rodinou		6 753	
	v tom	úplné	bez závislých dětí	3 124
			se závislými dětmi	2 071
		neúplné	bez závislých dětí	727
			se závislými dětmi	831
	tvořené 2 a více rodinami		183	
	domácnosti jednotlivců		3 556	
	vícečlenné nerodinné domácnosti		484	

[Zdroj: ČSÚ, 2014]

Tabulka 14: Charakteristika nezaměstnanosti v území ORP

NEZAMĚŠTNANOST	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Evidovaní uchazeči o zaměstnání	1 480	1 374	1 331	1 145	914	1 080	2 334	1 860	1 788
z toho (%):									
občané se zdravotním postižením	13,10	14,70	16,80	19,10	24,50	22,40	13,07	14,73	13,37
absolventi	7,70	6,40	4,90	5,24	5,80	5,65	4,80	5,16	5,20
osoby s délkou evidence nad 12 měsíců	34,40	33,92	34,34	35,20	33,81	26,76	20,69	41,29	39,71
Volná pracovní místa	94	118	89	177	231	109	12	22	44
Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo	15,7	11,6	15	6,5	4	9,9	194,5	84,5	40,6
Míra nezaměstnanosti (%) za ORP	10,66	9,9	8,82	7,56	6,22	7,36	16,6	13,09	12,25

[Zdroj: ČSÚ, 2014]

Na území ORP Nový Bor žije 26 458 obyvatel, kteří vytvářejí 10 976 domácností. Téměř polovinu tvoří domácnosti úplné, 33 % domácností vytvářejí jednotlivci. Skoro třetina zaměstnaného obyvatelstva Novoborska vyjíždí za prací mimo svou obec. Na řešeném území není takové množství pracovních příležitostí, které by pokrylo potřebu v rámci ORP. Obyvatelstvo vyjíždí za prací do Liberce, Mladé Boleslavi, České Lípy, kde je větší nabídka pracovních příležitostí. Téměř polovina (47 %) obyvatelstva SO ORP Nový Bor je ekonomicky aktivní. Nezaměstnané ekonomicky aktivní obyvatelstvo odpovídá téměř 15 %. Významnou část obyvatel ORP Nový Bor tvoří nepracující důchodci (23 %). Dojíždka žáků do škol je vyvolaná tím, že na malých obcích nejsou druhé stupně základních škol (dvě třetiny škol v území jsou malotřídní) a vybavenost ORP středními školami není dostatečná. Jsou zde pouze dvě střední školy (Vyšší odborná škola sklářská a střední škola Nový Bor, Střední umělecko-průmyslová škola sklářská Kamenický Šenov) a jedno učiliště (Střední odborné učiliště sklářské, Odborné učiliště a Učiliště Nový Bor).

Vývoj nezaměstnanosti v obcích SO ORP Nový Bor odráží aktuální ekonomickou situaci v České republice. Celosvětová hospodářská krize v roce 2008 přinesla zvýšení nezaměstnanosti. Situace

v této oblasti života na území ORP Nový Bor je jednoznačně nepříznivá. Z tabulky je zřejmé, že počet volných pracovních míst má klesající tendenci a v posledních letech velmi výraznou. Zatímco v roce 2007 bylo evidováno 231 volných pracovních míst, v roce 2011 to bylo jen 44 pracovních míst, což znamenalo, že jedno volné pracovní místo připadalo na 12,25 uchazeče o práci. K nepříznivému trendu úbytku pracovních míst a nezájmu investorů o území přispívá neexistence kvalitní infrastruktury. Koridor I/9 a I/13 (Liberec - Okrouhlá - Děčín - Ústí nad Labem a Ústí nad Labem - Děčín - Česká Lípa - Mladá Boleslav). Celkově se na míře nezaměstnanosti začíná od roku 2009 projevovat tendence k poklesu, což může být chápáno jako vzrůstání se z hospodářské recese posledních let. Velice znepokojivý je nepříznivý vývoj dlouhodobé nezaměstnanosti, která zaznamenala od roku 2009 výrazné zvýšení a lze konstatovat, že tento vývoj lze očekávat i nadále.

Tabulka 15: Charakteristika trhu práce v území ORP

EKONOMICKÉ SUBJEKTY SE SÍDLEM NA ÚZEMÍ ORP	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Ekonomické subjekty celkem (podle Registru ek. subjektů)	5 882	5 897	5 919	5 960	6 103	6 236	6 342	6 445	6 562	6 629
fyzické osoby	5 181	5 162	5 134	5 143	5 251	5 359	5 430	5 519	5 624	5 656
z toho zemědělství podnikatelé	137	140	125	127	130	131	55	58	55	54
vyjádření v %	2,6	2,7	2,4	2,5	2,5	2,4	1,0	1,1	1,0	1,0
právnícké osoby	701	735	785	817	852	877	912	926	938	973
z toho obchodní společnosti	329	342	353	366	375	378	374	377	385	399
vyjádření v %	46,9	46,5	45,0	44,8	44,0	43,1	41,0	40,7	41,0	41,0
Podíl ekonomických subjektů podle vybraných odvětví ek. činnosti (%)										
zemědělství, lesnictví a rybníkářství	3,6	3,7	3,6	3,6	3,7	3,7	2,8	3,0	3,1	3,3
průmysl celkem	24,5	24,7	24,7	24,5	24,1	24,1	24,3	24,5	24,4	23,5
stavebnictví	11,8	11,8	11,6	11,5	12,0	12,0	12,3	12,4	12,2	12,2
velkoobchod, maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	30,8	30,4	30,1	29,8	29,5	28,9	28,0	28,0	27,6	27,6

[Zdroj: ČSÚ, 2014]

Situace na trhu práce dle tabulky v průběhu let vypadá příznivě, dokonce přibývá ekonomických subjektů. Na druhou stranu se ale nijak zvlášť nezlepšuje vývoj nezaměstnanosti v území. Jedná se zřejmě o malé a rodinné firmy převážně ve sklářství, které vytvářejí malý počet pracovních míst. Tyto firmy díky krizi omezily svoji produkci a mají omezený počet zaměstnanců. To se týká i větších společností, např. Crystalex Nový Bor před krizí zaměstnával cca 1600 zaměstnanců a v současné době jich je zhruba 400. Na Novoborsku bylo v roce 2010 registrováno celkem 6 606 ekonomických subjektů, pouze u poloviny z nich byla zjištěna aktivita. Nejvíce subjektů se nachází v největších obcích území, to znamená v Novém Boru, Cvikově, Kamenickém Šenově a dále pak ve Skalici u České Lípy a ve Sloupu v Čechách. K nejvýznamnějším zaměstnavatelům v území patří Jakub a. s.,

CRYSTALEX CZ, s. r. o., Preciosa - Lustry, a. s., EGERMANN, s. r. o. aj. Území ORP Nový Bor je kromě měst Nový Bor, Kamenický Šenov a Cvikov charakteristické nízkou podnikatelskou aktivitou.

D. Doprava

Území ORP Nový Bor je z dopravního hlediska nedostatečně obsluhováno stávající silniční sítí. Mezi základní silniční tahy, které přivádějí převážnou část dopravy do území, jsou trasy silnic I. třídy: I/13 Děčín - Česká Kamenice - Nový Bor - Jablonné v Podještědí - Liberec (umožňuje propojení obchodních a správních center Libereckého a Ústeckého kraje), I/9 Praha - Česká Lípa - Nový Bor - Svor - Rumburk - Jiříkov (zprostředkovává vazby od hranic se SRN a z celého Šluknovského výběžku do vnitrozemí České republiky, trasa je vhodná pro nákladní dopravu k hraničnímu přejezdu Rumburk - Neugersdorf. Dopravní zatížení je nejvyšší v úseku Svor - křižovatka se silnicí I/13 - Jestřebí - křižovatka se silnicí I/38 v ORP Česká Lípa. Kolizním úsekem je průtah obcí Svor), silnice II/268 Mnichovo Hradiště - Mimoň - Zákupy - Sloup v Čechách - Nový Bor - Česká Kamenice je významnou silnicí navazující na rychlostní silnici R10 Praha - Turnov, zpřístupňuje potenciálně rozvojové území Ralska (problematický je průtah městem Nový Bor a vysoká intenzita dopravy). Při stávajícím trendu nárůstu dopravy se lze domnívat, že kolaps dopravy na silnici I/9 a I/13 zřejmě nastane do roku 2020.

Na území ORP Nový Bor je stabilizovaná železniční síť, která je tvořena třemi tratěmi: trať č. 080 Bakov nad Jizerou - Jedlová, trať č. 081 Děčín - Rumburk + Benešov nad Ploučnicí - Česká Lípa a trať č. 901 Česká Kamenice - Kamenický Šenov (muzejní železnice).

Po území ORP Nový Bor je vedená cyklotrasa celostátního významu č. 21 Hřensko - Chrastava (v území ORP úsek Kytlice - Nová Huť - Horní Světlá - Dolní Světlá - Mařenice - Heřmanice v Podještědí) a č. 211 Ráj - Kytlice - Rožany (v území ORP úsek Slunečná - Kamenický Šenov - Polevsko - Kytlice). Na území ORP Nový Bor jsou dále cyklotrasy č. 3007 Ještěd - Stráž pod Ralskem - Nová Huť, č. 3053 Mařenice - Česká Lípa - Provodín, č. 3054 Nová Huť - Brenná - Provodín, č. 3055 Valy - Mařenice - Velenice, č. 3056 Kamenický Šenov - Nový Bor - Lindava, č. 3060 Heřmanice - Krompach - Lužické boudy (hraniční přechod), č. 3061 Juliovka - Walterzdorf (Německo) - Brazilka, č. 3062 Slunečná - Skalice u České Lípy - Svitava, Cyklostezka Varhany (17 km dlouhá trasa pro chodce a cyklisty spojující města Česká Lípa a Kamenický Šenov). Místní turistické okruhy kolem Prysku, lesní okruh kolem Nového Boru, Sloupské okruhy, Lužická brána (Nový Bor - Ortel - Nový Bor), muzejní okruh (Kamenický Šenov - Nový Oldřichov - Kamenický Šenov), Kytlická trasa (Horní Prysk - Polevsko - Svor - Kytlice - Polevsko - Prysk), farská trasa (okruh u Kamenického Šenova) a další.

Územím ORP Nový Bor procházejí Evropské dálkové trasy č E3 Oradea (Rumunsko) - Santiago de Compostela (Španělsko) a E10 Rugen (Německo) - Ulldecona (Španělsko), na které navazuje v území ORP Nový Bor 25 značených turistických tras propojujících jednotlivé obce se zajímavými místy s turistickými a přírodními hodnotami území.

Po vstupu České republiky do Schengenského prostoru v prosinci 2007 byly zrušeny hraniční přechody, které byly následně nahrazeny odpovídajícími silničními a turistickými přeshraničními spojeními. Na území ORP Nový Bor jsou čtyři turistická přeshraniční spojení se Spolkovou republikou Německo a to: Krompach - Oybin/Hain, Krompach - Jonsdorf, Dolní Světlá - Jonsdorf a Dolní Světlá - Waltersdorf.¹

---

¹Zdroj: Územně analytické podklady pro území obce s rozšířenou působností Nový Bor 2008, dostupné z http://www.novy-bor.cz/customers/novy-bor/ftp/File/MeU/_SU/TEXTOVA_CAST.pdf

E. Těžba nerostných surovin, průmyslová výroba a stavebnictví, řemesla a jiné drobné podnikatelské aktivity, komerční služby a maloobchodní sféra, inovace

Řešené území je tvořeno horninami severočeské křídové tabule, vedle nichž se vyskytují sedimentární a vulkanické horniny Lužických hor a Českého středohoří terciálního stáří. Z kvartelních hornin se vyskytují ojediněle spraše a sprašové hlíny, u vypreparovaných vulkanických těles i hrubé sutě. Na území ORP Nový Bor je celkem 8 ložisek nerostných surovin (Tisový vrch, Chotovický vrch, Kameník, Česká skála, Polevsko, Šenovský vrch, Kozlí, Poustevna) o celkové ploše 898. 055, 00 m². Mezi chráněná ložisková území patří Prácheň a Slunečná, tato chráněná ložisková území představují plochu o velikosti 747. 561, 00 m². Vzhledem k tomu, že většina území leží v území CHKO Lužické hory, neprobíhá na území ORP Nový Bor žádná těžba a není z toho žádný ekonomický prospěch.

Správní obvod Nový Bor je oblastí se silnou průmyslovou základnou, k rozhodujícím průmyslovým odvětvím patří sklářství, které má mnohaletou tradici a je jedinečné. Největší firmou sklářského odvětví je CRYSTALEX, a. s., Nový Bor - firma dominantní ve výrobě užitkového a technického skla v České republice. Dalšími podniky tohoto odvětví jsou Ajeto, s. r. o., Cvikov (výroba dutého skla), Bohemia Otik, s. r. o., Cvikov (technické, laboratorní optické sklo), KLÁRA - sklářská huť, s. r. o. - Nový Bor (užitkové a ozdobné sklo), Aktivit, s. r. o. (strojní výroba) - Nový Bor, Preciosa - Lustry, a. s. - Kamenický Šenov a další firmy. Z jiných průmyslových odvětví lze mezi významné zaměstnavatele zařadit INTERDOOR, spol. s. r. o., Cvikov (výroba nábytku). Ve správním obvodu s rozšířenou působností Nový Bor se nachází pět vhodných rozvojových lokalit dalšího podnikání. V kategorii "greenfields" se jedná o lokality v Novém Boru (za Crystalexem, za Stavexem, mezi stanicemi PH) a po jednom území v obcích Okrouhlá a Cvikov. V kategorii "brownfields" - plochy nebo objekty, které ztratily své původní využití - jsou zařazeny objekty především v Kamenickém Šenově (Stingel, dolní školka, sklárna Hrdina - Prácheň, sokolovna), v Prysku (Horní Prysk - bývalá školka v přírodě), v Radvanci (bývalé rekreační středisko BoVa). V území se nacházejí dvě průmyslové zóny, které jsou doposud nevyužívané. První je průmyslová zóna Nový Bor - Za Crystalexem, která zaujímá plochu 21 ha. Průmyslová zóna se nachází na západním okraji města, za areálem sklářského komplexu Crystalex, z jihu je ohraničena tratí, západní částí přiléhá k obchvatu Nového Boru - silnice I/9. Zóna je ve fázi předprojektové přípravy. V současné době probíhá vyjednávání s majiteli pozemků. Druhá je průmyslová zóna Okrouhlá, která zaujímá plochu 26 ha. Průmyslová zóna Okrouhlá navazuje na Průmyslovou zónu města Nový Bor - Za Crystalexem, kde je vybudován závod na výrobu užitkového skla (Crystalex). Od této zóny je oddělena silnicí I. třídy I/9. Tato tvoří hranici zóny na východní straně. Na západě je zóna ohraničena silnicí I. třídy č. I/13 a na jihu železniční tratí Nymburk - Rumburk. Využití zóny je ve fázi plánování, zatím se nevyvíjí. Plocha je ve schváleném územním plánu obce (2007). Vlastníci pozemků jsou obec Okrouhlá a soukromí vlastníci.

Sklářství v území ORP Nový Bor je příkladem letité tradice a i dnes neodmyslitelně patří k tomuto území. Vývoj a zachování sklářství v území je důkazem vysoké odbornosti, estetického citění a manuální zručnosti sklářů (místních obyvatel, kteří sami o sobě představují rozvojový potenciál), ale také je to díky stále se zlepšujícím se technologiím a technice výroby skla a jeho dalšího zušlechťování. Sklářství je atraktivní odvětví průmyslové výroby a umělecké činnosti, což dokazuje stále se zvyšující zájem návštěvníků o exkurze do hutí, výroben a zušlechťoven skla. Se sklářstvím úzce souvisí existence sklářského školství (Střední uměleckoprůmyslová škola sklářská v Kamenickém Šenově, Vyšší odborná škola sklářská a Střední odborné učiliště v Novém Boru) i existence sklářských

muzeí v Novém Boru a Kamenickém Šenově. Sklářství v území ORP Nový Bor je součástí českého sklářského odvětví, ale také jeho významným reprezentantem v Evropě i celém světě.

F. Ekologická situace a ochrana životního prostředí, zemědělství a lesnictví

Cílem územního systému ekologické stability je přispět k vytvoření ekologicky vyvážené krajiny, v níž je trvale zajištěna možnost využívání vyžadovaných produkčních i mimoprodukčních funkcí - "trvale udržitelný rozvoj". Takovéto vymezení přináší progresivní přístup k ochraně biologické rozmanitosti prostředí. Po stránce legislativní je územní systém ekologické stability zakotven v Zákoně ČNR o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb.

Plochy zařazené do územně ekologické stability jsou biocentra, trasy, které je propojují, jsou biokoridory. Takto vytvořená síť funguje podle náročnosti druhů na velikost území v několika úrovních - místní, regionální a nadregionální. Biocentra a biokoridory, která vytvářejí prostorový základ územního systému ekologické stability, mají za úkol uchovat přirozený genofond krajiny. Tento úkol znamená podporování jejich přirozeného vývoje.

Na území ORP Nový Bor jsou podle koncepce ochrany přírody a krajiny Libereckého kraje a územních plánů obce vymezeny:

- nadregionální biokoridory
- nadregionální biocentra
- regionální biocentra
- regionální biokoridory
- místní (lokální) biocentra
- místní (lokální) biokoridory

Přibližně 75 % území SO ORP Nový Bor je součástí CHKO Českého středohoří a CHKO Lužické hory, a tedy nadstandardně chráněno. V budoucích letech tak bude území schopné poskytnout řadu přírodních hodnot, které se jinde již nevyskytují.

V rámci tvorby nové Politiky územního rozvoje ČR se vrátila na pořad jednání výstavba koridoru VVN 110 kV, která je velkou ekologickou hrozbou pro území ORP Nový Bor. Dojde k narušení krajinného rázu. V lesním porostu bude vytvořen průsek minimálně 35 metrů široký, čímž dojde k narušení horského lesního porostu a tím také stability horského masivu. Při velkých a větších větrech dojde v těchto místech ke zvýšené tvorbě polomů. Tímto dojde k narušení biodiverzity území.

Zemědělství je důležitou součástí ekonomické základny. Řešené území má z hlediska přírodních podmínek rozdílné předpoklady a výchozí podmínky pro změření zemědělské výroby. Z hlediska využívání krajiny pro zemědělství patří území k nejméně produkčním oblastem. Zemědělská výroba je zaměřena pouze na obilniny, brambory a píce. Vysoký podíl travních porostů a zatravněné orné půdy vytváří předpoklady pro živočišnou výrobu (chov hospodářských zvířat).

Převážná část lesů a pozemků plnicích funkcí lesa je ve vlastnictví státu, kdy vlastní lesnické hospodaření je většinou prováděno dodavatelsky. Podíl lesů v soukromém vlastnictví fyzických osob je podstatně menší. Subjekty spravující státní pozemky vykonávají zčásti i funkci odborného lesního hospodáře pro lesy v soukromém vlastnictví. Podíl lesů z celkové výměry 17 919 ha činí 56,9 %. Rozloha lesní půdy je 10 195 ha.²

---

²Zdroj: Územně analytické podklady ORP Nový Bor 2008

G. Technická infrastruktura (elektroenergetika, plynárenství, teplárenství, dálkovody, telekomunikace, vodovody a kanalizace pro veřejnou potřebu, odpadové hospodářství, vodní hospodářství, ochrana před povodněmi a živelními pohromami)

Řešené území ORP Nový Bor je zásobováno a obhospodařováno elektrickou energií z distribuční soustavy, která je majetkem ČEZ Distribuce, a. s. V řešeném území ORP Nový Bor je distribuce elektrické energie zajišťována na úrovni 35 kV. Není zde žádná rozvodna VVN/VN. Transformace VN/NN je převážně ze stožárových trafostanic, pouze v centrech měst je VN rozvod kabelizován. Celkově lze hodnotit energetickou úroveň řešeného území jako průměrnou, kterou je nyní nutno převést systémovými změnami na vyšší a ekonomičtější využití primárních zdrojů energií. V řešeném území je jediné vedení izolačně postavené na 110 kV, provozované je však pouze na 35 kV. To souvisí s předpokládanou výstavbou RZ 110/35 (22) kV v Novém Boru. Kolem výstavby VVN 110 kV je v současné době vedena debata na úrovni krajů (Liberecký, Ústecký), které by měly být výstavbou zasaženy. Není zatím vyjasněna potřeba výstavby (nutnost zásobování Šluknovského výběžku) a ani trasa vedení, která by co nejméně narušila CHKO Lužické hory a v maximální míře se vyhnula obydleným zónám.

V rámci tvorby nové Politiky územního rozvoje ČR se vrátila na pořad jednání výstavba koridoru VVN 110 kV, která je velkou ekologickou hrozbou pro území ORP Nový Bor. Dojde k narušení krajinného rázu. V lesním porostu bude vytvořen průsek minimálně 35 metrů široký, čímž dojde k narušení horského lesního porostu a tím také stability horského masivu. Při velkých a větších větrech dojde v těchto místech ke zvýšené tvorbě polomů. Tímto dojde k narušení biodiverzity území.

Do řešeného území ORP Nový Bor nezasahuje žádné vedení velmi vysokotlakých plynovodů (VVTL) ani územím neprochází trasa tranzitního plynovodu. Zásobována jsou zejména větší sídla, základ distribuční sítě tvoří větve vysokotlakých plynovodů. Rovněž jsou realizovány větve STL plynovodů napojených na VTL regulační stanice dodávající zemní plyn i do obcí mimo trasy VTL plynovodů.

Zásobování pitnou vodou není v řešeném území ORP Nový Bor po stránce kvantity problémem díky přírodním podmínkám. Dominantní část ORP Nový Bor je zásobována vodou Severočeských vodovodů a kanalizací (závod Děčín), veřejné vodovody provozované obcemi jsou pouze výjimkou (Krompach, Prysk). Hlavním zdrojem pitné vody pro zásobování obyvatel v mikroregionu je vodovod Česká Lípa - Nový Bor, kterým je zajišťována dodávka kvalitní pitné vody do poměrně velkého území.

Mezi hlavní kanalizační systémy v ORP Nový Bor je možné zahrnout čistírny odpadních vod v Novém Boru a Cvikově. Z těchto čistíren odpadních vod (ČOV) je pro odstranění odpadních vod ze septiků a žump určena pouze ČOV Nový Bor. Kaly z ČOV jsou odváženy ke kompostování popřípadě i k odvodnění a kompostování na ČOV v České Lípě. Obecně lze říci, že u malých obcí (jejich částí), často neodpovídá nakládání s odpadními vodami platným předpisům - do dešťových stok, přímo do toků nebo do trativodů, jsou často napojeny přepady ze septiků a žump nebo přímá napojení. Problémem některých malých obcí bývá, že je napojena pouze určitá lokalita nebo některá z více místních částí jedné obce.

ORP Nový Bor je provázáno s okolním územím systémem dálkových optických kabelů, které propojují jednotlivé uzly. V současnosti je telekomunikační síť kompletně postavena znovu od dálkových optických kabelů až po posledního zákazníka. Na území jsou dále provozovány radioreléové trasy mobilních operátorů Telefonica, T-mobile a Vodafone.

Pro ochranu území před záplavami jsou stanovena záplavová území vodních toků. To jsou území určená administrativně, která mohou být při výskytu přirozené povodně zaplavena vodou. V současné době na území ORP Nový Bor probíhá vybudování varovného protipovodňového systému.

H. Rekreace, památky a cestovní ruch

Centrem kultury novoborského správního obvodu je město Nový Bor, které svým obyvatelům nabízí širokou škálu kulturních zařízení i akcí. Území ORP Nový bor je známé především díky své tradici sklářství. Historii sklářství přibližuje turistům z domova i ze zahraničí Sklářské muzeum v Novém Boru i v nedalekém Kamenickém Šenově. Zajímavou expozici sklářských výrobků mají rovněž v galerii firmy AJETO. Nedílnou součástí kulturního života na Novoborsku jsou již několik let pořádané Sklářské slavnosti, které rok od roku lákají více návštěvníků.

Správní obvod Nový Bor je bohatý na historické i kulturní památky. Za zmínku jistě stojí nejznámější hrad tohoto regionu, skalní hrad Sloup, který byl vytesán do pískovcového masívu stolové hory a je největším svého druhu v Čechách. Dalšími významnými turistickými cíli jsou například přírodní koupaliště ve Sloupu v Čechách, lesní divadlo ležící na okraji obce Sloup v Čechách v lese při silnici na Svojkov a Zákupy vybudované ve skalní scénérii, lyžařský areál v Polevsku s vleky a běžeckými tratěmi, unikátní přírodní výtvar Panská skála (Varhany) na Práchni poblíž Kamenického Šenova, Havraní skály mezi Radvancem a Novým Borem, Údolí samoty v Radvanci a v neposlední řadě samozřejmě také přírodní rezervace Klíč s kamenným mořem (na vrcholu Klíče se od roku 1993 pořádá tradiční zimní stanování). Mezi nejvýznamnější patří nemovité kulturní památky a památkově chráněná území. Charakter krajiny a její jedinečnost dotváří i řada dalších historicky cenných objektů a lokalit. Tento kulturně historický potenciál je nezbytné vhodně chránit i rozvíjet a zachovat tak jedinečnost krajiny. Významnou hrozbou pro cestovní ruch je zamýšlená výstavba koridoru VVN 110 kV přes CHKO Lužické hory. Mohlo by tím dojít k poklesu atraktivnosti území a tím potažmo k poklesu cestovního ruchu.

2.1.3. Územní plánování obcí a kraje, širší vztahy území

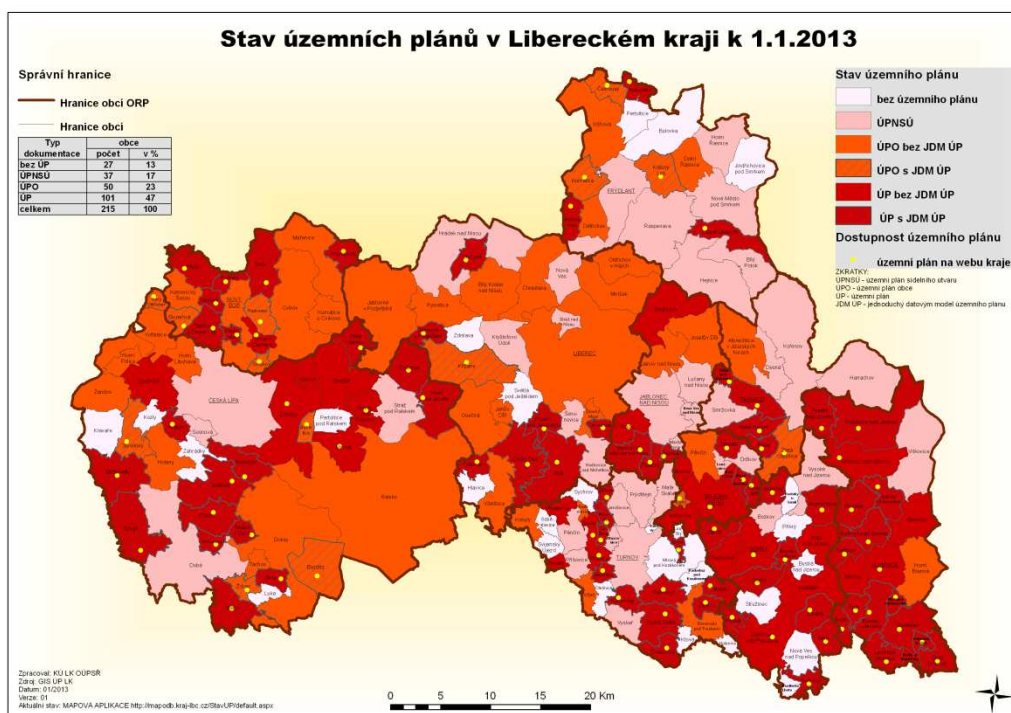
Následující tabulka uvádí počty obcí s platným územním plánem a strategickým plánem (programem rozvoje obce nebo jiným koncepčním dokumentem řešící rozvoj) v rámci správního obvodu.

Tabulka 16: Územní a strategické plánování

Název údaje	Hodnota	% z celkového počtu obcí	Komentář
Počet obcí s platným územním plánem	16	100	všech obce na území ORP Nový Bor mají platný územní plán
Počet obcí s plánem v přípravě	0	0	
Počet obcí se strategickým plánem (nebo programem rozvoje obce)	16	100	program rozvoje obcí je zpracován díky Svazku obcí Novoborska

[Zdroj: vlastní šetření]

Mapa 2: Obce s platným územním plánem v území ORP Nový Bor

[Zdroj: <http://oupsr.kraj-lbc.cz/getFile/case:show/id:179053>]

V listopadu roku 2008 byly pořízeny první Územně analytické podklady Obce s rozšířenou působností Nový Bor.

Na základě § 28 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) v platném znění byly během roku 2010 pořízeny úplně aktualizované ÚAP ORP Nový Bor.

V roce 2012 byla pořízena druhá úplná aktualizace ÚAP ORP Nový Bor.

Se zásadami územního rozvoje je možné se seznámit na webových stránkách příslušného krajského úřadu (<http://oupsr.kraj-lbc.cz/page2416/Uzemne-planovaci-dokumenty-kraje/Zasady-uzemniho-rozvoje-Libereckeho-kraje>). K dalším významným dokumentům z hlediska územního plánování patří Politika územního plánování ČR.

Z územního plánování na úrovni obcí (územní plány jednotlivých obcí), kraje (zásady územního rozvoje) a státu (politika územního rozvoje) plynou následující významná omezení, příležitosti či limity. Omezení vyplývající z Politiky územního rozvoje České republiky (usnesením vlády České republiky ze dne 20. 7. 2009 č. 929 o Politice územního rozvoje České republiky) pro ORP Nový Bor:

- vymezovat zastavitelné plochy v záplavových územích a umísťovat do nich veřejnou infrastrukturu jen ve zcela výjimečných a zvláště odůvodněných případech;
- podporovat polycentrický rozvoj sídelní struktury, vytvářet předpoklady pro posílení partnerství mezi městskými a venkovskými oblastmi a zlepšit tak jejich konkurenceschopnost;
- vytvářet podmínky pro preventivní ochranu území a obyvatelstva před potenciálními riziky a přírodními katastrofami v území (záplavy, sesuvy půdy atd.) s cílem minimalizovat rozsah případných škod;

- vytvářet podmínky pro rozvoj a využití předpokladů území pro různé formy cestovního ruchu (např. cykloturistika, poznávací turistika apod.), při zachování a rozvoji hodnot území. Podporovat propojení míst, atraktivních z hlediska cestovního ruchu, turistickými cestami, které umožňují celoroční využití pro různé formy turistiky (např. pěší, cyklo, lyžařská);
- vytvářet podmínky pro koordinované umísťování veřejné infrastruktury v území a její rozvoj a tím podporovat její účelné využívání v rámci sídelní struktury. Vytvářet rovněž podmínky pro zkvalitnění dopravní dostupnosti obcí (měst), které jsou přirozenými regionálními centry v území tak, aby se díky možnostem, poloze i infrastruktuře těchto obcí zlepšovaly podmínky pro rozvoj okolních obcí ve venkovských oblastech a v oblastech se specifickými geografickými podmínkami.

V politice územního rozvoje ORP Nový Bor náleží:

- koridor silniční dopravy – S11 – D8 – Děčín – Česká Lípy – Svor – Bílý Kostel nad Nisou – Liberec – R35 (převedení zvýšeného dopravního zatížení mezi Ústeckým a Libereckým krajem, a to také ve vztahu k příčným spojení se Svobodným státem Sasko).

[Zdroj: Ústav územního rozvoje]

Velmi významná je hranice se Spolkovou republikou Německo, hranice s členskou zemí Evropské unie, z níž původní SRN byla zakladatelskou zemí tohoto společenství. Tato hranice v minulých letech umožnila prostřednictvím Euroregionu Nisa realizovat v území SO ORP Nový Bor prvé společné projekty a tím současně poskytla příležitost se seznámit s podmínkami získávání finančních prostředků z různých fondů EU. Díky vstupu České republiky do Evropské unie v roce 2004 se v uplynulých letech začala intenzivně projevit spolupráce se sousedy ve Svobodné spolkové zemi Sasko.

Významná je spolupráce se Spolkovou republikou Německo (přesněji s oblastí Saska), v rámci ERN a SMO LK.

2.1.4. Aktéři regionálního rozvoje

Následující tabulka popisuje stručně klíčové aktéry rozvoje území správního obvodu.

Tabulka 17: Popis klíčových aktérů

Název údaje	Počet aktérů toho druhu	Komentář
Město Nový Bor	1	je pouze přirozeným centrem, není klíčovým aktérem- má největší oblasti průmyslových zón
Obec Okrouhlá	1	má aktivní zastupitele, řeší rozvojové vize
Ostatní obce SO ORP Nový Bor	14 obcí	aktivně pracují ve Svazku obcí Novoborska, řeší nadregionální témata (turistický ruch, společenský rozvoj území), využití evropských fondů
Kraj	1	Správa silnic, zřizovatel středních škol, koordinuje veškeré rozvojové aktivity v území mj. i v oblasti školství, územního plánování, komunitního plánování a odpadového hospodářství.
Stát	1	Důležitý např. z hlediska PÚR (dopravní koridor jde přes území SO), Vytváří legislativní rámec pro rozvojové aktivity v území.
Státní instituce - policie	1	pro nedostatek kapacity neřeší prevenci

Mikroregion - Novoborsko	1	Mikroregion Novoborsko řeší vzájemnou spolupráci, strategii a rozvoj území na 10 a více let. Mikroregion je činný především na bázi sdílení informací, vzájemného setkávání starostů a předávání zkušeností. Je aktivní zejména v oblasti kultury, sportu a cestovního ruchu. Mají pozitivní zkušenosti s realizací společných projektů.
MAS - Šluknovsko, Podralsko	2	Šluknovsko, Podralsko -snaha o zapojení podnikatelské veřejnosti do rozvoje území
Významný zaměstnavatel - Crystalex, Preciosa-Lustry, Lasvit, Aktivit, Egermann	5	významní zaměstnavatelé v lehkém průmyslu
Škola - SUPŠ KŠ	1	nejstarší umělecko-průmyslová škola sklářská na světě
Svazek obcí Novoborska	1	aktivně řeší nadregionální témata, řeší vzájemnou spolupráci obcí v území

Nejvíce aktivním místním aktérem regionálního rozvoje je Dobrovolný svazek obcí Novoborska, který působí na území mikroregionu Novoborsko. Jedná se o celistvé území 18 obcí s přirozeným centrem městem Nový Bor (19,44 km², 12 004 obyvatel). Svazek obcí Novoborska vznikl v roce 2001, ale jeho historii zasahuje až do roku 1998, kdy vzniklo "Sdružení právnických osob pro rozvoj Novoborska" a od té doby progresivně rozšiřuje svou činnost. Usiluje o ucelený rozvoj svého území s ohledem na aktuální potřeby veřejné i soukromé sféry. V minulém programovacím období byla s přispěním Svazku realizována spousta projektů. V současné době připravuje strategii rozvoje pro programovací období 2014-2020, do níž budou zapracovány i závěry projektu Meziobecní spolupráce.

2.2. Souhrnná SWOT analýza území správního obvodu

Tabulka 18: SWOT analýza

Silné stránky:	Slabé stránky:
1. existence průmyslových zón	1. silná orientace na sklářský průmysl
2. významné cyklostezky a turistické trasy	2. absence rezidenčních míst pro seniory a služeb následné péče
3. atraktivní území pro trvalé bydlení a rekreační bydlení	3. nedostupnost rychlostních silničních komunikací a hlavních železničních tahů
4. atraktivní území pro cestovní ruch	4. nevyřešené staré ekologické zátěže
5. rozmanitost a zachovalost venkovských sídel	5. vysoký počet malotřídních škol
6. významné krajinné a přírodní prostředí	6. rozdrobená sídelní struktura
7. existence DSO Novoborska	7. rizika lokálních povodní a sesuvů půdy
Příležitosti:	Hrozby:
1. podpora rozvoje cykloturistiky	1. ohrožení kvality povrchových a podzemních vod vlivem nečištění odpadních vod v některých obcích z důvodu absence kanalizační infrastruktury v malých obcích
2. zvýšení míry vzájemné spolupráce obcí	2. zhoršování dopravní obslužnosti ve venkovských oblastech
3. rozvoj podnikání v cestovním ruchu využitím kulturního a přírodního potenciálu	3. nedostatek finančních prostředků na opravy a rozvoj veřejné infrastruktury

4. rozvojem cestovního ruchu zvýšit rozvoj sportu, sportovních zařízení a volnočasových aktivit	4. uzavírání škol v malých obcích
5. podpora vzniku svazkových škol	5. nedostatečná efektivita sociálních služeb
6. opatření pro snižování povodňových škod	6. nestabilní klimatické podmínky v hlavních letních a zimních sezónách cestovního ruchu
7. využití existujících průmyslových zón	7. nárůst dlouhodobě nezaměstnaných a sociálně slabších obyvatel

[Zdroj: Vlastní zpracování]

Slabou stránkou řešeného území SO ORP Nový Bor se jeví mimořádně vysoký podíl sklářského průmyslu a sklářských činností na pracovních příležitostech v mikroregionu s až dramatickými důsledky (sociálními a jinými dopady) při selhání tohoto úzce specializovaného oboru průmyslové výroby. Úpadek sklářského průmyslu a obchodu by měl velmi nepříznivý dopad na sociálně ekonomickou situaci v celém mikroregionu Novoborsko. Recese v tomto odvětví by vedla k zániku významného počtu pracovních míst a k následnému odlivu obyvatel z mikroregionu. Na druhou stranu sklářství můžeme brát jako silnou stránku, jako stabilní faktor všeobecného rozvoje území Novoborska s pestrou vnitřní strukturou (průmyslové, užitkové a umělecké sklo) a se souvisejícím celostátně významným sklářským školstvím (učňovské, střední a vyšší odborné školní sklářské provozovny) a s vlastním muzejnictvím.

Trvajících nedostupnost rychlostních silničních komunikací a hlavních železničních tahů a také špatný, až havarijný, stav silnic III. třídy a místních komunikací je bezesporu velkou slabinou území. Velmi významně může ovlivnit (omezit) faktor zájmu potenciálních investorů o umístování jejich investic právě na území Novoborska. Nedostatky v technické infrastruktuře omezují podnikatelské aktivity a nejvýznamněji se projevují v podmínkách pro rozvoj cestovního ruchu jako nového průmyslového (obchodně ekonomického) odvětví.

Území SO ORP je vybaveno mnohými přírodními, krajinnými, architektonickými, historickými a kulturními zajímavostmi. Relativně málo dotčená (narušená) příroda, hlavní složka životního prostředí, a nadstandardní ochrana cca 75 % plochy území v hranicích CHKO Lužické hory a CHKO České středohoří vytváří tzv. mimoekonomickou atraktivitu pro trvalé bydlení ve zdejším venkovském prostoru. V obcích je významná existence kostelů (popřípadě kaplí), architektonicky či historicky cenných budov (roubené chalupy, fary, školy, bývalé sklářské dílny), v Kamenickém Šenově městská památková zóna, v mikroregionu dvě sklářská muzea. Těsně za hranicemi mikroregionu (v České Lípě, v Jablonném v Podještědí a na území SRN v Jonsdorfu a Oybinu) se nachází významné zajímavosti. Na území SO ORP Nový Bor se nachází 1 národní přírodní rezervace, 1 národní přírodní památka, 1 přírodní rezervace, 4 přírodní památky a 12 památných stromů.

Území Novoborska má příznivé hodnocení jednotlivých složek životního prostředí a pozitivní vývojovou tendencí, mimo jiné i proto, že území mikroregionu nebylo dotčeno negativními vlivy a důsledky těžby uranu v okolí Stráže pod Ralskem a pobytu sovětských vojsk v bývalém výcvikovém prostoru Ralsko.

Velmi významnou silnou stránkou v území je existence Svazku obcí Novoborska, který již několik let prokazuje schopnost efektivního využití dotačních titulů pro péči o veřejnou zeleň a krajinný ráz. Příležitostí v území je krajinný potenciál, který zvyšuje atraktivitu bydlení ve venkovských obcích mikroregionu Novoborsko. Přeměna tzv., druhého bydlení (chalup a rekreačních zařízení) by mohla vést k trvalému bydlení a tím růst počtu obyvatel v území. Atraktivita území může přivést investice do

cestovního ruchu jako nového průmyslového odvětví s prospěchem i pro místní obyvatele. Příležitost spatřujeme v existenci průmyslových zón v Novém Boru a Okrouhlé, které jsou připraveny využít a k rozvoji podnikatelských činností a zaměstnanosti obyvatel mikroregionu.

Na druhou stranu se v území setkáváme i s možnými hrozbami. Vedle nestabilních klimatických podmínek v hlavních letních a především zimních sezónách cestovního ruchu, jde také o možný útlum školských zařízení v důsledku negativního demografického vývoje, kdy po roce 2020 předpokládáme značný úbytek počtu dětí a žáků ve školách. Hrozbou se stává i zhoršování dopravní obslužnosti ve venkovských obcích, kdy v těchto oblastech jsou řešeny pouze dojezdy do a ze zaměstnání a škol a ve večerních hodinách doprava stagnuje z důvodu omezování, které je důsledkem zdražování jízdného. Předpokládá se, že by to mohlo zajít až do takové situace, kdy jízdné bude pro občany natolik drahé, že přestanou veřejnou dopravu zcela využívat a budou hledat jinou alternativu, např. ve formě spolujízdy (jedná se tedy především o malé obce).

3. Téma 1.: Školství

3.1. Analytická část: definice a analýza řešených problémů

3.1.1. Vymezení a zdůvodnění řešeného problému

Vytváření podmínek pro rozvoj výchovy a vzdělávání je jednou z významných aktivit obce, kterou jí umožňuje zákon o obcích. Za tím účelem obec pro poskytování předškolního vzdělávání a plnění povinnosti zajistit podmínky pro předškolní vzdělávání v posledním roce před zahájením povinné školní docházky pro děti s trvalým pobytem na území obce zřizuje mateřskou školu, nebo se za určitých smluvních podmínek dohodne s jinou obcí, případně svazkem obcí. Také pro základní vzdělávání buď zřizuje svoji základní školu, nebo se postará o plnění povinné školní docházky v základní škole zřizované jinou obcí nebo svazkem obcí. Oblast předškolního a základního vzdělávání se tak stává problémem, který nelze řešit pouze na území jedné obce. Jde o oblast, které se musí společně věnovat (např. i s ohledem na dojíždění za prací v celém spádovém regionu) jak malé obce, tak střední a velká města.

Populační vlny se dlouhodobě promítanou do rozvoje regionálního školství a jednotlivých územních celků. Vzhledem k demografickému vývoji mají zejména malé obce problémy s udržení potřebného počtu dětí ve školách. Je zde silná tendence posílat děti do lépe vybavených městských škol nebo jde jenom o proces, kdy dítě jede do školy s rodičem do místa jeho pracoviště. Dojíždění se však stává palčivým problémem nejen pro obce, rodiče a děti, ale i pro nejbližší města, která nemají ve svých školách dostatečnou kapacitu. V okolí velkých měst a příměstských oblastech je akutní otázkou k řešení otázka přeplněnosti mateřských škol.

Ustanovení školského zákona také vymezuje povinnost obce zajišťovat ty výdaje škol a školských zařízení, které nejsou hrazeny ze státního rozpočtu. Obce jsou však často nuceny podporovat školy nad rámec svých povinností. Ač tedy nemají přímou povinnost na některé oblasti přispívat (např. platy pedagogických a nepedagogických pracovníků, školní pomůcky), hledají finanční prostředky ve svých někdy opravdu napjatých rozpočtech, aby školám v jejich svízelné situaci pomohly. Bohužel, ani úprava v rámci zákona o rozpočtovém určení daní zdaleka nezohledňuje náklady potřebné na zázemí pro vzdělávání, a tak se čím dál častěji objevuje rozdíl mezi tím, co by škola potřebovala, a tím, co si jí obec může dovolit poskytnout v rámci svých finančních možností.

Pro kvalitu života obyvatel dané obce a území je důležitou oblastí také kultura a trávení volného času. Možnosti neformálních volnočasových aktivit a vlastní iniciativy obyvatel související s lokálními tradicemi se projevují spíše na venkově než ve velkých městech. Právě škola jako komunitní centrum zde sehrává velmi významnou roli.

Právě meziobecní spolupráce by mohla přinést odpověď na otázku, jakými cestami a prostředky lze z pohledu zřizovatelů nejen udržet optimálně dimenzovanou síť škol, ale především jak pozitivně působit na zvyšování kvality a vybavenosti škol a školských zařízení včetně ovlivňování a zlepšování jejich rozvoje a úrovně vzdělávání v nich. Díky této spolupráci může navíc docházet k přeměně škol na kulturní, společenská a komunitní centra svých lokalit, kdy škola získá prostor a podmínky pro svou kreativitu a jako otevřené společenské centrum naplní širší vzdělávací a volnočasovou nabídku nejen pro žáky školou povinné, ale také pro ostatní občany.

Meziobecní spolupráce může přispět k hledání nových řešení nejen v oblasti předškolního a základního vzdělávání s ohledem na kompetence obcí na úrovni území ORP. Jedná se o dlouhodobý proces budování důvěry a spolupráce v co nejvyšší míře mezi místní správou, školou, veřejností,

společenskými skupinami a organizacemi, o vytváření místního partnerství. Zapojení jednotlivců i veřejnosti do dílčích záměrů rozvoje obce nebo regionu, propojení jejich ekonomických, sociálních a ekologických aspektů pak otevírá další možnosti rozvoje plnohodnotného života ve městech i na venkově.

Základní legislativa

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů vymezuje kompetence a úkoly jednotlivých orgánů ve školství, a to jak orgánů samosprávy, tak i orgánů vykonávajících státní správu
- Zákon č. 562/2004 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím školského zákona, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, upravuje předpoklady pro výkon činnosti pedagogických pracovníků, jejich pracovní dobu, další vzdělávání a kariérní systém. Vztahuje se na pedagogické pracovníky škol a školských zařízení, které jsou zapsány do rejstříku škol a školských zařízení a na pedagogické pracovníky v zařízeních sociálních služeb.
- Vyhlášky ke školskému zákonu
- Ostatní vyhlášky
- Vyhlášky k zákonu o pedagogických pracovnících
- Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů upravuje tvorbu, postavení, obsah a funkce rozpočtů územních samosprávných celků, jimiž jsou obce a kraje a stanoví pravidla hospodaření s finančními prostředky územních samosprávných celků. Upravuje také zřizování nebo zakládání právnických osob územních samosprávných celků. Ustanoveními tohoto zákona se řídí také hospodaření dobrovolných svazků obcí, pokud tento zákon nestanoví jinak, a zřizování příspěvkových organizací v oblasti školství svazkem obcí.
- Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), vymezuje uspořádání a rozsah finanční kontroly vykonávané mezi orgány veřejné správy, mezi orgány veřejné správy a žadateli nebo příjemci veřejné finanční podpory a uvnitř orgánů veřejné správy. Stanoví předmět, hlavní cíle a zásady finanční kontroly vykonávané podle tohoto zákona a podle zvláštních právních předpisů, pokud tak tyto předpisy stanoví.
- Zákon č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, v platném znění, upravuje výkon státní kontroly v České republice.
- Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, stanoví v souladu s právem Evropské unie rozsah a způsob vedení účetnictví, požadavky na jeho průkaznost a podmínky předávání účetních záznamů pro potřeby státu
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zařízení), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů upravuje rozpočtové určení daně z přidané hodnoty, daní spotřebních, daní z příjmů, daně z nemovitostí a daně silniční.

3.1.2. Popis základního a předškolního vzdělávání správního obvodu (situační analýza, finanční analýza), očekávaný vývoj

Obecné informace

„Předškolní vzdělávání je základem pro rozvoj osobnosti dítěte předškolního věku, dále podporuje výchovné působení rodiny a doplňuje je o specifické podněty. Podílí se na zdravém, citovém, rozumovém a tělesném rozvoji dítěte a na jeho osvojení základních pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů. V mateřských školách se předškolní vzdělávání organizuje pro děti ve věku zpravidla od tří do šesti let. Přičemž v posledních letech byl zaznamenán zvýšený zájem o umístění do mateřských škol dětí mladších tří let.“³

SO ORP Nový Bor je vybaven 16 mateřskými školami. Obcemi je zřizováno 13 mateřských škol, jednu zřizuje Liberecký kraj a dvě mateřské školy jsou soukromé.

„Základní vzdělávání je jedinou etapou vzdělávání, která je v České republice povinná pro každé dítě. Vede k tomu, aby si žáci osvojili potřebné strategie učení a byli motivováni k celoživotnímu vzdělávání se. Aby se naučili myslet, řešit problémy, komunikovat, být ohleduplní a tolerantní k ostatním ve svém okolí, k odlišným kulturám a duchovním hodnotám. Základní vzdělávání vede k poznání schopností, získávání vědomostí a osvojování dovedností, které jsou pak uplatňovány v další životní fázi a profesním životě.“

Základní vzdělávání se v SO ORP Nový Bor uskutečňuje na 15 základních školách. Obce zřizují 14 z nich, jedna je zřizována Libereckým krajem. Z těchto 15 základních škol jich je 6 úplných a 9 z nich má pouze první stupeň. Mimo základních a mateřských škol se v ORP Nový Bor nacházejí ještě 2 domy dětí a mládeže a 2 základní umělecké školy.

Nejvíce škol a školských zařízení je situováno právě do měst, ale vybavenost menších obcí je také dostatečná.

Tabulka 19: Definice správního obvodu z pohledu předškolního a základního vzdělávání

Skupina obcí s počtem obyvatel pro správní obvod Nový Bor	do 199	200 až 499	500 až 999	1 000 až 1 999	2 000 až 4 999	5 000 až 9 999	10 000 až 19 999	20 000 až 49 999	celkem
2012/2013									
Počet obcí	4	4	4	1	2	X	1	X	16
Počet ZŠ – 1. a 2. stupeň	0	0	0	0	0	X	3	X	3
Počet ZŠ – jen 1. stupeň	0	0	1	0	0	X	1	X	2
Počet MŠ	0	0	1	0	2	X	3	X	6
Gymnázia	0	0	0	0	0	X	0	X	0
Sloučené organizace (ZŠ+MŠ, ZŠ+SŠ, atd.)	1	2	3	1	3	X	0	X	10
Počet jiných zařízení	0	0	0	0	2	X	2	X	4

³Zdroj: Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, Školský zákon

2005/2006									
-Počet obcí	5	3	4	1	2	x	1	X	16
-Počet ZŠ – 1. a 2. stupeň	0	0	0	0	0	X	3	X	3
-Počet ZŠ – jen 1. stupeň	0	0	1	0	0	X	1	X	2
-Počet MŠ	0	0	1	0	2	X	3	X	6
-Gymnázia	0	0	0	0	0	X	0	X	0
- Sloučené organizace (ZŠ+MŠ, ZŠ+SŠ, atd.)	1	2	3	1	3	X	0	X	10
-Počet jiných zařízení	0	0	0	0	2	X	2	X	4

[Zdroj: ČSÚ, vlastní šetření – MěÚ Nový Bor, odbor školství]

Počty škol a školských zařízení v jednotlivých obcích ORP Nový Bor se od roku 2005/2006 změnily pouze jednou, a to až v letech 2012/2013, kdy došlo ke zvýšení počtu obyvatel v malých obcích díky rozvíjejícímu se trendu venkova. Vzrostl počet obcí s 200-499 obyvateli a snížil se počet obcí do 199 obyvatel, což se projevilo na počtu jednotlivých zařízení v daných skupinách obcí. Z Tabulky č. 19 je také zřejmé, že na území ORP Nový Bor se nenachází žádná víceletá gymnázia.

Tabulka 20: Počty škol/školských zařízení v jednotlivých obcích ORP

ORP Nový Bor Název obce	celkem ředitelství	z toho						
		MŠ	ZŠ	ZUŠ	SVČ	ZŠ speciální / se speciálními třídami	MŠ speciální / se speciálními třídami	gymnázia
celkem škol	24	16	15	2	2	2	2	0
Chotovice	0	0	0	0	0	0	0	0
Cvikov	5	3	1	1	1	0	0	0
Kamenický Šenov	2	2	2	0	0	0	0	0
Kropáč	1	1	1	0	0	1	1	0
Kunratice u Cvikova	1	1	1	0	0	0	0	0
Mařenice	0	0	0	0	0	0	0	0
Nový Bor	8	3	4	1	1	1	1	0
Okrouhlá	1	1	1	0	0	0	0	0
Polevsko	1	1	1	0	0	0	0	0
Prysk	1	1	1	0	0	0	0	0
Radvanec	0	0	0	0	0	0	0	0
Skalice u České Lípy	1	1	1	0	0	0	0	0
Sloup v Čechách	1	1	1	0	0	0	0	0
Slunečná	0	0	0	0	0	0	0	0
Svojkov	0	0	0	0	0	0	0	0
Svor	2	1	1	0	0	0	0	0

[Zdroj: výkazy MŠMT, výroční zprávy kraje, webové stránky obcí]

Školy a školská zařízení ORP Nový Bor jsou různorodého charakteru. Je zde celkem 6 základních škol od 1. do 9. ročníku, základní školy s ročníky pouze prvního stupně a malotřídní základní školy, kterých je v území 8. Na Novoborsku se dále nacházejí dvě základní umělecké školy, dva domy dětí a mládeže, 4 samostatné mateřské školy. V Kropáč funguje základní a mateřská škola u dětského domova, zřizovaná Libereckým krajem. Nový Bor disponuje dále dvěma soukromými mateřskými školami.

Převážná část škol a školských zařízení se nachází ve městech (Cvikov, Kamenický Šenov a Nový Bor), malotřídky a neúplné základní školy jsou situovány v menších obcích.

Tabulka 21: Počty SOUKROMÝCH škol/školských zařízení v jednotlivých obcích ORP

ORP Nový Bor Název obce	celkem ředitelství	z toho				
		MŠ	ZŠ	gymnázia	ZUŠ	SVČ
celkem	2	2	0	0	0	0
Nový Bor	2	2	0	0	0	0

[Zdroj: webové stránky zřizovatelů, výroční zprávy kraje]

V území SO ORP Nový Bor se nacházejí pouze dvě soukromá zařízení. Jedná se o zařízení Soukromá mateřská škola Motýlek v.o.s. a Mateřská škola Beruška v. o. s. Obě tyto mateřské školy jsou ve městě Nový Bor. Mateřská škola Motýlek je soukromé předškolní zařízení se vzdělávacím programem Environmentální výchova pro děti ve věku od dvou do šesti let.

V území SO ORP Nový Bor nejsou žádné školy a školská zařízení zřizovaná církví.

Tabulka 22: Pracovníci ve školství ORP

typ školy, zařízení	průměrný přepočtený počet pracovníků		
	celkem	z toho	
		pedagogů	nepedagogů
2012/2013			
mateřské školy	89,4	72,73	16,67
základní školy	199,11	153,59	45,52
základní umělecké školy	13,39	12,11	1,28
gymnázia	0	0	0
mateřské školy pro děti se SVP	0	0	0
základní školy pro žáky se SVP	0	0	0
školní družiny a kluby	17,65	17,65	0
střediska pro volný čas dětí a mládeže	6,68	4,66	2,02
zařízení školního stravování	53,79	0	53,79
celkem rok 2012/2013	380,02	260,74	119,28
2011/2012			
mateřské školy	84,74	68,89	15,85
základní školy	197,41	153,12	44,29
základní umělecké školy	13,81	12,47	1,34
gymnázia	0	0	0
mateřské školy pro děti se SVP	0	0	0
základní školy pro žáky se SVP	0	0	0
školní družiny a kluby	18,78	18,78	0
střediska pro volný čas dětí a mládeže	7,23	5	2,23
zařízení školního stravování	53,64	0	53,64
celkem rok 2011/2012	375,61	258,26	117,35

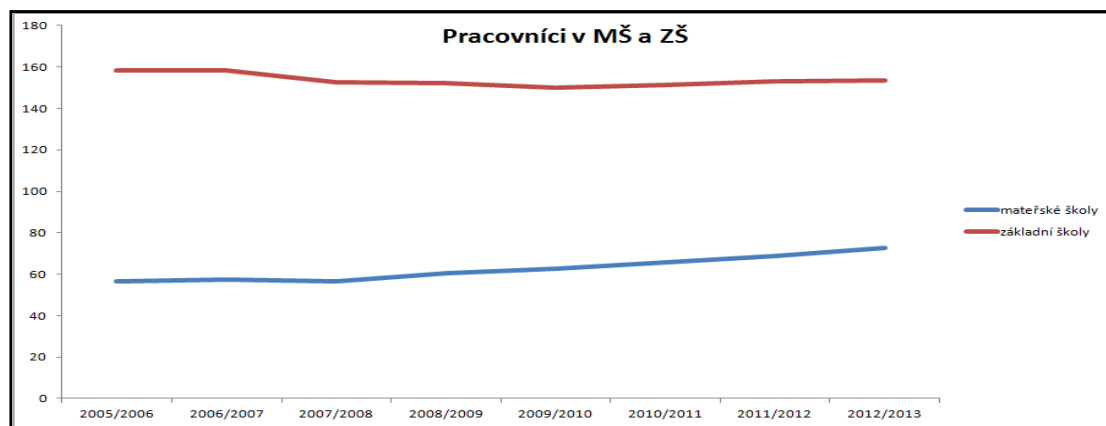
2010/2011			
mateřské školy	81,41	65,85	15,56
základní školy	196,48	151,32	45,16
základní umělecké školy	13,36	12,07	1,29
gymnázia	0	0	0
mateřské školy pro děti se SVP	0	0	0
základní školy pro žáky se SVP	0	0	0
školní družiny a kluby	18,99	18,99	0
střediska pro volný čas dětí a mládeže	7,53	5,15	2,38
zařízení školního stravování	51,94	0	51,94
celkem rok 2010/2011	369,71	253,38	116,33
2009/2010			
mateřské školy	78,07	62,86	15,21
základní školy	196,64	150,13	46,51
základní umělecké školy	13,04	11,8	1,24
gymnázia	0	0	0
mateřské školy pro děti se SVP	0	0	0
základní školy pro žáky se SVP	0	0	0
školní družiny a kluby	19,84	19,84	0
střediska pro volný čas dětí a mládeže	7,42	5,04	2,38
zařízení školního stravování	52	0	52
celkem rok 2009/2010	367,01	249,67	117,34
2008/2009			
mateřské školy	74,8	60,3	14,5
základní školy	199,34	152,33	47,01
základní umělecké školy	13,2	11,93	1,27
gymnázia	0	0	0
mateřské školy pro děti se SVP	0	0	0
základní školy pro žáky se SVP	0	0	0
školní družiny a kluby	18,8	18,8	0
střediska pro volný čas dětí a mládeže	7,3	4,93	2,37
dětské domovy	0		
zařízení školního stravování	51,09	0	51,09
celkem rok 2008/2009	364,53	248,29	116,24
2007/2008			
mateřské školy	71,03	56,63	14,4
základní školy	198,39	152,9	45,49
základní umělecké školy	13,61	12,37	1,24

gymnázia	0	0	0
mateřské školy pro děti se SVP	0	0	0
základní školy pro žáky se SVP	0	0	0
školní družiny a kluby	18,58	18,58	0
střediska pro volný čas dětí a mládeže	7,67	4,84	2,83
dětské domovy	0	0	0
zařízení školního stravování	52,6	0	52,6
celkem rok 2007/2008	361,88	245,32	116,56
2006/2007			
mateřské školy	71,55	57,35	14,2
základní školy	208,78	158,33	50,45
základní umělecké školy	13,42	12,12	1,3
gymnázia	0	0	0
mateřské školy pro děti se SVP	0	0	0
základní školy pro žáky se SVP	0	0	0
školní družiny a kluby	19,12	19,12	0
střediska pro volný čas dětí a mládeže	7,38	4	3,38
zařízení školního stravování	52,11	0	52,11
celkem rok 2006/2007	372,36	250,92	121,44
2005/2006			
mateřské školy	72,34	56,77	15,57
základní školy	207,56	158,55	49,01
základní umělecké školy	13,11	11,71	1,4
gymnázia	0	0	0
mateřské školy pro děti se SVP	0	0	0
základní školy pro žáky se SVP	0	0	0
školní družiny a kluby	19,01	19,01	0
střediska pro volný čas dětí a mládeže	7,33	3,96	3,37
zařízení školního stravování	51,7	0	51,7
celkem rok 2005/2006	371,05	250	121,05

[Zdroj: Výkaz MŠMT (P1-04), odbor školství MěÚ Nový Bor]

Graf 2: Pracovníci MŠ a ZŠ - vývoj

[Zdroj: Vlastní zpracování]

Základní vzdělávání

„Základní vzdělání vede k tomu, aby si žáci osvojili potřebné strategie učení a na jejich základě byli motivováni k celoživotnímu učení, aby se učili tvořivě myslet a řešit přiměřené problémy, účinně komunikovat a spolupracovat, chránit své fyzické i duševní zdraví, vytvořené hodnoty a životní prostředí, být ohleduplní a tolerantní k jiným lidem, k odlišným kulturním a duchovním hodnotám, poznávat své schopnosti a reálné možnosti a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o své životní dráze a svém profesním uplatnění.“⁴

Základní školy jsou zřizovány obcemi, státem, církví nebo i soukromou osobou. Docházka do státních a církevních škol je bezplatná, zatímco v soukromých školách je nutné zaplacení školného.

V České republice je základní škola dělena na dva stupně – první stupeň je tvořen 5 ročníky, druhý stupeň pak 4 ročníky (6. až 9. ročník).

Tabulka 23: Počet ZŠ za ORP

Za ORP Nový Bor	počet základních škol		
	celkem	úplné	neúplné
2012/2013			
obec	14	6	8
kraj	1	0	1
církev	0	0	0
Soukromá ZŠ	0	0	0
celkem	15	6	9
2005/2006			
obec	14	6	8
kraj	1	0	1
církev	0	0	0
Soukromá ZŠ	0	0	0
celkem	15	6	9

[Zdroj: výkaz MŠMT (M3), výroční zprávy škol]

⁴ Zdroj: Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, Školský zákon

V průběhu sledovaných let (2005 – 2013) nedošlo na Novoborsku ke změnám v počtu základních škol. V území ORP Nový Bor se nachází 14 základních škol, 6 úplných a 8 neúplných, zřizovaných obcemi a jedna neúplná škola zřizovaná Libereckým krajem. V území se nenachází žádná soukromá základní škola, ani škola zřizovaná církví.

Úplné základní školy jsou v Novém Boru (ZŠ U lesa, ZŠ nám. Míru, ZŠ Praktická), v Kamenickém Šenově (ZŠ nám. Míru), ve Cvikově (ZŠ Bohumila Hynka) a ve Skalici u České Lípy.

Neúplné základní školy jsou převážně v menších obcích. Jedná se o školy 1. stupně a většinou jde o malotřídní základní školy ve venkovských obcích.

Tabulka 24: Počet malotřídních ZŠ v jednotlivých obcích ORP

ORP Nový Bor Název obce	počet škol celkem	z toho					
		jednotřídní	dvoutřídní	trojtřídní	čtyřtřídní	pětítřídní	vícetřídní
celkem škol	10	1	4	3	1	1	0
Chotovice	0	0	0	0	0	0	0
Cvikov	0	0	0	0	0	0	0
Kamenický Šenov	1	0	1	0	0	0	0
Krompach	1	0	0	1	0	0	0
Kunratice u Cvikova	1	0	1	0	0	0	0
Mařenice	0	0	0	0	0	0	0
Nový Bor	2	0	0	0	1	1	0
Okrouhlá	1	1	0	0	0	0	0
Polevsko	1	0	0	1	0	0	0
Prysk	1	0	1	0	0	0	0
Radvanec	0	0	0	0	0	0	0
Skalice u České Lípy	0	0	0	0	0	0	0
Sloup v Čechách	1	0	0	1	0	0	0
Slunečná	0	0	0	0	0	0	0
Svojkov	0	0	0	0	0	0	0
Svor	1	0	1	0	0	0	0

[Zdroj: Výroční zprávy škol, webové stránky zřizovatelů]

V území ORP Nový Bor je celkem 15 základních škol. Malotřídky jsou situovány převážně ve venkovských obcích (Okrouhlá, Prysk, Polevsko atd.), úplné školy jsou ve městech a větších obcích (Skalice u České Lípy). Ve Cvikově najdeme ještě Základní a Mateřskou školu při dětské léčebně, která je zřizovaná Libereckým krajem.

Tabulka 25: ZŠ zřizované v ORP**ZŠ ZŘIZOVANÉ OBCEMI**

školní rok	počet ZŠ	samost.	počet běžných tříd	počet speciálních tříd	počet žáků	úv. pedagog.	počet žáků na 1 pedagog.	počet žáků na třídu	počet žáků na školu
		ZŠ							
2012/2013	14	5	108	5	2186	154,7	14,13	19,35	156,14
2011/2012	14	5	113	5	2160	153,2	14,10	18,31	154,29
2010/2011	14	5	110	4	2155	156,3	13,79	18,90	153,93
2009/2010	14	5	108	4	2171	157	13,83	19,38	155,07
2008/2009	14	5	104	4	2168	150,7	14,39	20,07	154,86
2007/2008	14	5	105	4	2254	152,9	14,74	20,68	161,00
2006/2007	14	5	107	4	2312	157,4	14,69	20,83	165,14
2005/2006	14	5	108	5	2379	158	15,06	21,05	169,93

[Zdroj: odbor školství MěÚ Nový Bor]

Z celkového počtu čtrnácti základních škol zřizovaných obcemi v ORP Nový Bor je 5 škol samostatných - Základní škola Nový Bor (nám. Míru), Základní škola U lesa v Novém Boru, Základní škola praktická v Novém Boru a Základní škola ve Svoru. Počet dětí v základních školách má v posledních letech klesající tendenci. Snižuje se tím pádem také počet dětí na pedagoga či třídu nebo školu.

ZŠ ZŘIZOVANÉ KRAJEM A SOUKROMÉ ZŠ

školní rok	počet ZŠ	samost.	počet běžných tříd	počet speciálních tříd	počet žáků	úv. pedagog.	počet žáků na 1 pedagog.	počet žáků na třídu	počet žáků na školu
		ZŠ							
2012/2013	1	0	0	3	23	2,5	9,20	7,67	23
2011/2012	1	0	0	2	18	2,4	7,50	9,00	18
2010/2011	1	0	0	2	18	2,2	8,18	9,00	18
2009/2010	1	0	0	2	20	2,4	8,33	10,00	20
2008/2009	1	0	0	3	21	3,4	6,18	7,00	21
2007/2008	1	0	0	3	29	3,4	8,53	9,67	29
2006/2007	1	0	0	3	25	3	8,33	8,33	25
2005/2006	1	0	0	3	25	3,2	7,81	8,33	25

[Zdroj: odbor školství MěÚ Nový bor]

Na území SO ORP Nový Bor se nachází dvě základní školy zřizované Libereckým krajem. Jde o základní školu při dětském domově v Krompachu a základní školu ve Cvikově při dětské léčebně, se kterou se ale v této analýze nepočítá.

V území ORP Nový Bor se nenachází žádná soukromá ani církevní základní škola.

Tabulka 26: Součásti základních škol v jednotlivých obcích ORP

Název obce	počet základních škol celkem	v nich součástí				
		ZŠ	MŠ	ŠD (ŠK)	ŠJ	Jiné
celkem	15	15	10	14	15	30
Chotovice	0	0	0	0	0	0
Cvikov	1	1	1	1	1	4
Kamenický Šenov	2	2	2	2	3	2
Krompach	1	1	1	0	1	1
Kunratice u Cvikova	1	1	1	1	1	0
Mařenice	0	0	0	0	0	0
Nový Bor	4	4	0	4	4	15
Okrouhlá	1	1	1	1	1	2
Polevsko	1	1	1	1	1	1
Prysk	1	1	1	1	1	1
Radvanec	0	0	0	0	0	0
Skalice u České Lípy	1	1	1	1	1	2
Sloup v Čechách	1	1	1	1	1	1
Slunečná	0	0	0	0	0	0
Svojkov	0	0	0	0	0	0
Svor	1	1	0	1	0	1

[Zdroj: Výkaz MŠMT (M3), webové stránky zřizovatelů]

Vybavení menších škol je dostatečné (venkovní hřiště, tělocvičny). Velké školy (úplné) ve Cvikově, Kamenickém Šenově, Novém Boru a Skalici u České Lípy jsou kvalitněji vybaveny novými či zrekonstruovanými tělocvičnami a sportovními hřišti. Každá škola je navíc vybavena školní jídelnou či výdejnou a školní družinou.

Základní škola Nový Bor nám. Míru má kvalitní zázemí pro tělesnou výchovu (2 tělocvičny, hřiště na basketbal a volejbal, hřiště pro atletické disciplíny, dětské hřiště u školní družiny), dále je škola vybavena školní jídelnou, družinou i vlastní školní knihovnou. Základní škola U Lesa Nový Bor poskytuje svým žákům školní knihovnu, školní družinu i jídelnu, dále má zázemí pro sportovní aktivity (2 tělocvičny a sportovní areál). Škola v Kamenickém Šenově se pyšní nově vybudovaným sportovním zázemím (2 tělocvičny), školní jídelnou i družinou. Ve Skalici u České Lípy je základní škola vybavena víceúčelovým hřištěm, dětským hřištěm, školní družinou i jídelnou.⁵

Tabulka 27: Počty tříd a žáků v ZŠ zřizovaných obcí ve školním roce 2012/2013 v ORP

ORP Nový Bor Název obce	počet škol	počet tříd	počet žáků	průměrný počet žáků na školu	průměrný počet žáků na třídu
celkem	14	113	2186	113,9	19,35
Chotovice	0	0	0	0	0
Cvikov	1	18	372	372	20,67
Kamenický Šenov	2	16	318	159	19,88
Krompach	0	0	0	0	0

⁵ Zdroj: Program rozvoje města Nový Bor na období 2014 -2020

Kunratice u Cvikova	1	2	31	31	15,50
Mařenice	0	0	0	0	0
Nový Bor	4	56	1184	296	21,14
Okrouhlá	1	1	13	13	13
Polevsko	1	3	47	47	15,67
Prysk	1	3	37	37	12,33
Radvanec	0	0	0	0	0
Skalice u České Lípy	1	9	115	115	12,78
Sloup v Čechách	1	3	38	38	12,67
Slunečná	0	0	0	0	0
Svojkov	0	0	0	0	0
Svor	1	2	31	31	15,5

[Zdroj: odbor školství MěÚ Nový Bor]

Ve školním roce 2012/2013 bylo v území SO ORP Nový Bor celkem 14 škol zřizovaných obcemi s počtem 113 tříd a 2186 žáků. Průměrně bylo ve školách 114 žáků, ve třídách průměrně 19 žáků. Zákonné limity počtu žáků na třídu jsou v současné době splněny a při předpokládaném demografickém vývoji budou splňovány až do roku 2020, a to i ve venkovských školách. Po roce 2020 lze předpokládat, že tento limit splňovat nebudou.

Tabulka 28: Počet úplných a neúplných ZŠ v ORP

ORP Nový Bor Název obce	počet škol	počet úplných škol	počet neúplných škol
celkem	15	6	9
Chotovice	0	0	0
Cvikov	1	1	0
Kamenický Šenov	2	1	1
Krompach	1	0	1
Kunratice u Cvikova	1	0	1
Mařenice	0	0	0
Nový Bor	4	3	1
Okrouhlá	1	0	1
Polevsko	1	0	1
Prysk	1	0	1
Radvanec	0	0	0
Skalice u České Lípy	1	1	0
Sloup v Čechách	1	0	1
Slunečná	0	0	0
Svojkov	0	0	0
Svor	1	0	1

[Zdroj: výroční zprávy škol, Výkaz MŠMT (M3)]

V území ORP Nový Bor je evidováno 6 úplných škol - ZŠ a MŠ Kamenický Šenov, ZŠ a MŠ Bohumila Hynka Cvikov, ZŠ nám. Míru, ZŠ U lesa (Nový Bor), ZŠ a MŠ Skalice u České Lípy a ZŠ Praktická (Nový Bor), dále je tu 9 škol neúplných - ZŠ Generála Svobody (Nový Bor), ZŠ Svor, ZŠ a MŠ Okrouhlá, ZŠ a MŠ Polevsko, ZŠ a MŠ Prysk, ZŠ a MŠ Kunratice u Cvikova, ZŠ a MŠ Sloup v Čechách a ZŠ a MŠ Kamenický Šenov - Prácheň.

Neúplné základní školy (celkem 9 v území ORP Nový Bor) jsou situovány převážně v malých obcích – Kamenický Šenov – Prácheň, Krompach, Kunratice u Cvikova, Nový Bor – Arnultovice, Okrouhlá, Polevsko, Prysk, Sloup v Čechách a Svor.

Tabulka 29: Údaje o pracovnících ZŠ zřizovaných obcemi v ORP

ORP Nový Bor		fyzické osoby		přepočtení na plně zaměstnané	
		celkem		celkem	z toho ženy
celkem učitelé		169		153,7	125,3
v tom vyučující	na 1. stupni	89		76,9	72,4
	na 2. stupni	80		76,8	52,9

[Zdroj: odbor školství MěÚ Nový Bor]

Ve školním roce 2012/2013 bylo v obecních základních školách zaměstnáno celkem 169 učitelů, z toho 89 na prvním a 80 na druhém stupni. V přepočtu na plně zaměstnané pracovníky to bylo celkem 153,7 a z toho 125,3 tvořily ženy. Větší zastoupení žen ve školství bylo na prvním stupni základní školy. Neúplné úvazky jsou vesměs na menších školách, kde není možno využít na plný úvazek odborně kvalifikované pedagogy. Ve větší míře se jedná o jazykovou výuku.

Tabulka 30: Ostatní pedagogičtí pracovníci škol v ORP

ORP Nový Bor		fyzické osoby		přepočtení na plně zaměstnané	
		celkem	z toho ženy	celkem	z toho ženy
asistenti pedagoga	pro žáky se zdravotním postižením	1	1	0,5	0,5
	pro žáky se sociálním znevýhodněním	2	2	1,1	1,1
psychologové		0	0	0	0
speciální pedagogové		8	6	6,09	4,09
výchovní poradci		7	6	7	6

[Zdroj: odbor školství MěÚ Nový Bor]

Ve školním roce 2012/2013 v území ORP Nový Bor byli 3 asistenti pedagoga, kteří se zabývali žáky se zdravotním postižením nebo sociálním vyloučením. Finanční stránka (příspěvek na asistenta pedagoga pro postižené dítě) není pro školy motivující a v praxi se stává, že školy brání zapojení asistentů pedagoga, protože je berou spíše jako nezávislé pozorovatele výuky. Dále bylo v řešeném území 8 speciálních pedagogů, jednalo se především o logopedy na částečné úvazky, a 7 výchovných poradců na plný úvazek.

Tabulka 31: Počet škol a žáků na jednoho přepočteného pracovníka v ORP

školní rok	počet škol	počet žáků	počet učitelů (přepočtený stav)	počet žáků na jednoho přepočteného pracovníka
2012/2013	15	2209	157,2	14,05
2011/2012	15	2178	155,6	13,10
2010/2011	15	2173	158,5	13,71
2009/2010	15	2191	159,4	13,75
2008/2009	15	2189	154,1	14,21
2007/2008	15	2283	156,3	14,61
2006/2007	15	2337	160,4	14,57
2005/2006	15	2404	161,2	14,91

[Zdroj: odbor školství Měú Nový Bor]

V tabulce 31 je promítnuto 14 škol zřizovaných obcemi a základní škola v Krompachu zřizovaná Libereckým krajem.

V grafech 3 a 4 je znázorněn vývoj počtu žáků a učitelů za jednotlivé školní roky v území ORP Nový Bor. Přepočtený stav učitelů je v současné době v souladu se zákonnou normou. Do roku 2020 se předpokládá mírný pokles počtu žáků na jednoho přepočteného pracovníka. Po roce 2020 dojde k výraznému poklesu.

Graf 3: Vývoj počtu žáků ve školách

[Zdroj: Vlastní zpracování]

Graf 4: Vývoj počtu učitelů ve školách

[Zdroj: Vlastní zpracování]

Tabulka 32: Počet absolventů ZŠ v ORP

žáci, kteří ukončili školní docházku	2005/2006		2006/2007		2007/2008		2008/2009		2009/2010		2010/2011		2011/2012		2012/2013	
	běžné třídy	speciální třídy	běžné třídy	speciální třídy	běžné třídy	speciální třídy	běžné třídy	speciální třídy	běžné třídy	speciální třídy	běžné třídy	speciální třídy	běžné třídy	speciální třídy	běžné třídy	speciální třídy
v tom	v 1. – 5. ročníku	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	v 6. ročníku	2	1	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0
	v 7. ročníku	5	0	8	2	5	0	4	0	1	0	2	0	2	0	3
	v 8. ročníku	26	1	17	2	13	1	23	0	29	5	21	3	28	3	19
	v 9. ročníku	239	9	270	7	247	11	245	10	217	4	217	2	180	6	192
	v 10. ročníku	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
žáci, kteří přešli do SŠ																
v tom	z 5. ročníku	12	0	8	0	11	0	8	0	5	0	4	0	7	0	2
	ze 7. ročníku	0	0	7	0	0	0	1	0	2	0	0	0	0	0	1
žáci 1. r. s dodatečným odkladem PŠD	1	0	1	0	3	0	2	0	4	0	2	2	4	0	3	

[Zdroj: výkaz MŠMT (M3)]

V tabulce 32 je přehled počtu absolventů v jednotlivých letech za základní školy zřizované obcemi a za základní školu u dětského domova v Kropachu, jenž je zřizovaná Libereckým krajem.

Tabulka 33: Přehled škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami v ORP

	celkem	z toho zřízené			
		krajem	obcí	církví	soukromé
celkem	3	1	2	0	0
z toho mateřská škola pro děti se zdravotním postižením	0	0	0	0	0
mateřská škola při zdravotnickém zařízení	0	0	0	0	0
základní škola pro žáky se zdravotním postižením	0	0	0	0	0
základní škola při zdravotnickém zařízení	0	0	0	0	0
základní škola praktická	2	1	1	0	0
základní škola speciální	0	0	0	0	0
přípravný stupeň základní školy speciální	1	0	1	0	0

[Zdroj: odbor školství MěÚ Nový Bor]

V Novém Boru se nachází Základní škola Praktická zřizovaná městem. Základní škola praktická Nový Bor zajišťuje vzdělávání žáků se speciálními potřebami - zdravotně postižených, zdravotně znevýhodněných a sociálně znevýhodněných. Je to spádová škola pro okolní vesnice (Cvikov, Pihel, Kamenický Šenov, Lindava, Skalice u České Lípy, Okrouhlá,...). Škole ale chybí zázemí pro sportovní aktivity.

V území se nachází základní škola praktická při dětském domově v Kropachu, která je zřizovaná Libereckým krajem. Na Základní škole nám. Míru v Novém Boru je přípravný stupeň základní školy.

Tabulka 34: Základní údaje o základním vzdělávání ve správním obvodu (1 i 2 stupeň ZŠ) v obcích ORP

Název údaje	Hodnota	% z celkového počtu
2012/2013		
Průměrný počet dětí ve třídě ZŠ zřizovaných		
- obcemi	19,35	98,96
- jinými subjekty	7,54	1,04
Průměrný počet dětí celkem	13,445	
2011/2012		
Průměrný počet dětí ve třídě ZŠ zřizovaných		
- obcemi	18,31	99,17
- jinými subjekty	7,68	0,83
Průměrný počet dětí celkem	12,995	
2010/2011		
Průměrný počet dětí ve třídě ZŠ zřizovaných		
- obcemi	18,9	99,17
- jinými subjekty	8,05	0,83
Průměrný počet dětí celkem	13,475	

2009/2010		
Průměrný počet dětí ve třídě ZŠ zřizovaných		
- obcemi	19,38	99,09
- jinými subjekty	8,01	0,91
Průměrný počet dětí celkem	13,695	
2008/2009		
Průměrný počet dětí ve třídě ZŠ zřizovaných		
- obcemi	20,07	99,04
- jinými subjekty	7,9	0,96
Průměrný počet dětí celkem	13,985	
2007/2008		
Průměrný počet dětí ve třídě ZŠ zřizovaných		
- obcemi	20,68	98,73
- jinými subjekty	8,19	1,27
Průměrný počet dětí celkem	14,435	
2006/2007		
Průměrný počet dětí ve třídě ZŠ zřizovaných		
- obcemi	20,83	98,93
- jinými subjekty	7,82	1,07
Průměrný počet dětí celkem	14,325	
2005/2006		
Průměrný počet dětí ve třídě ZŠ zřizovaných		
- obcemi	21,05	98,96
- jinými subjekty	8,34	1,04
Průměrný počet dětí celkem	14,695	

[Zdroj: odbor školství MěÚ Nový Bor]

Tabulka 35: Popis ZŠ v ORP za školní rok 2012/2013

Název ZŠ	Obec	Kapacita	Počet žáků	Volná místa	Popis / komentář
Celkem za SO ORP		3717	2209	1508	
Základní škola a Mateřská škola Bohumila Hynka Cvikov, příspěvková organizace	Cvikov	630	372	258	1. i 2. stupeň
Základní škola a Mateřská škola, Kamenický Šenov, nám. Míru 616, příspěvková organizace	Kamenický Šenov	600	292	308	1. i 2. stupeň
Základní škola a Mateřská škola, Kamenický Šenov - Prácheň, příspěvková organizace	Kamenický Šenov	40	26	14	jen 1. stupeň

Dětský domov, Základní škola a Mateřská škola, Krompach 47, příspěvková organizace	Krompach	45	24	21	ZŠ zřízená krajem, základní škola praktická
Základní škola a Mateřská škola, Kunratice u Cvikova, příspěvková organizace	Kunratice u Cvikova	60	31	29	jen 1. stupeň
Základní škola Nový Bor, Generála Svobody 114, okres Česká Lípa, příspěvková organizace	Nový Bor	300	78	222	jen 1. stupeň
Základní škola Nový Bor, nám. Míru 128, okres Česká Lípa, příspěvková organizace	Nový Bor	870	512	358	1. i 2. stupeň
Základní škola U lesa Nový Bor, Boženy Němcové 539, okres Česká Lípa, příspěvková organizace	Nový Bor	670	555	115	1. i 2. stupeň
Základní škola Praktická, Nový Bor, nám. Míru 104, okres Česká Lípa, příspěvková organizace	Nový Bor	82	38	44	1. i 2. stupeň
Základní škola a Mateřská škola Okrouhlá	Okrouhlá - Nový Bor	20	13	7	jen 1. stupeň
Základní škola a Mateřská škola Polevsko, okres Česká Lípa, příspěvková organizace	Polevsko	60	47	13	jen 1. stupeň
Základní škola a Mateřská škola Prysk, okres Česká Lípa, příspěvková organizace	Prysk	40	37	3	jen 1. stupeň
Základní škola a Mateřská škola Skalice u České Lípy, okres Česká Lípa, příspěvková organizace	Skalice u České Lípy	200	115	85	1. i 2. stupeň
Základní škola a Mateřská škola Sloup v Čechách, příspěvková organizace	Sloup v Čechách	60	38	22	jen 1. stupeň
Základní škola Svor, okres Česká lípa, příspěvková organizace	Svor	40	31	9	jen 1. stupeň

[Zdroj: vlastní šetření, odbor školství MěÚ Nový Bor]

Tabulka 36: Očekávaný vývoj počtu žáků ve správním obvodu v ORP

Počet žáků správního obvodu	Počet	Volná místa (kapacita – počet žáků)	Počet žáků / kapacita v %
Kapacita všech ZŠ k 30. 9. 2013	3717	1507	2,466489715
Známy nárůst nebo úbytek kapacity k 30. 9. 2018	x	----	----
Známy nárůst nebo úbytek kapacity k 30. 9. 2023	x	----	----
Počet žáků k 30. 9. 2013	2209		
Předpoklad ke konci roku 2018	2284		
Předpoklad ke konci roku 2023	2177		

[Zdroj: výkaz MŠMT (R13-01), ČSÚ]

Po velmi problematických letech se situace v případě základních škol bude částečně zlepšovat. Do věku povinné školní docházky dozrají silnější ročníky narozené před rokem 2010. Počet dětí na

základních školách se bude postupně zvyšovat až do roku 2017 a poté začne opět klesat. Tento trend bude postupný a bude se přesouvat z prvního na druhý stupeň. Tento jev je patrný i dnes, kdy začíná vzrůstat počet dětí přicházejících do prvních ročníků, zatímco na druhém stupni stále ještě doznívají negativní důsledky úbytku počtu žáků.

Předškolní vzdělávání

„Předškolní vzdělávání podporuje rozvoj osobnosti dítěte předškolního věku, podílí se na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji a na osvojení základních pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů. Předškolní vzdělávání vytváří základní předpoklady pro pokračování ve vzdělávání. Předškolní vzdělávání napomáhá vyrovnávat nerovnoměrnosti vývoje dětí před vstupem do základního vzdělávání a poskytuje speciálně pedagogickou péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami.“⁶

Institucionálně je předškolní vzdělávání zajišťováno mateřskými školami, popřípadě je realizováno v přípravných třídách základních škol. Mateřská škola je v rámci vzdělávací soustavy legislativně zakotvena jako druh školy, a proto se řídí odbornými pravidly jako školy ostatní. Předškolní vzdělávání je organizováno zpravidla pro děti ve věku od 3 do 6 let, přednostně jsou však přijímány děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky.

Tabulka 37: Celkové počty MŠ dle zřizovatele v ORP

zřizovatel	počet MŠ	počet dětí celkem	počet běžných tříd	počet dětí v běžných třídách	počet speciálních tříd	počet dětí ve speciálních třídách
2012/2013						
obec	13	940	37	925	1	15
kraj	1	11	0	0	1	11
církev	0	0	0	0	0	0
soukromník	2	73	3	73	0	0
celkem:	16	1024	40	998	2	26
2011/2012						
obec	13	918	37	902	1	16
kraj	1	14	0	0	1	14
církev	0	0	0	0	0	0
soukromník	2	73	3	73	0	0
celkem:	16	1005	40	975	2	30
2010/2011						
obec	13	864	35	848	1	16
kraj	1	12	0	0	1	12
církev	0	0	0	0	0	0
soukromník	2	72	3	72	0	0
celkem:	16	948	38	920	2	28

⁶ Zdroj: Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, Školský zákon

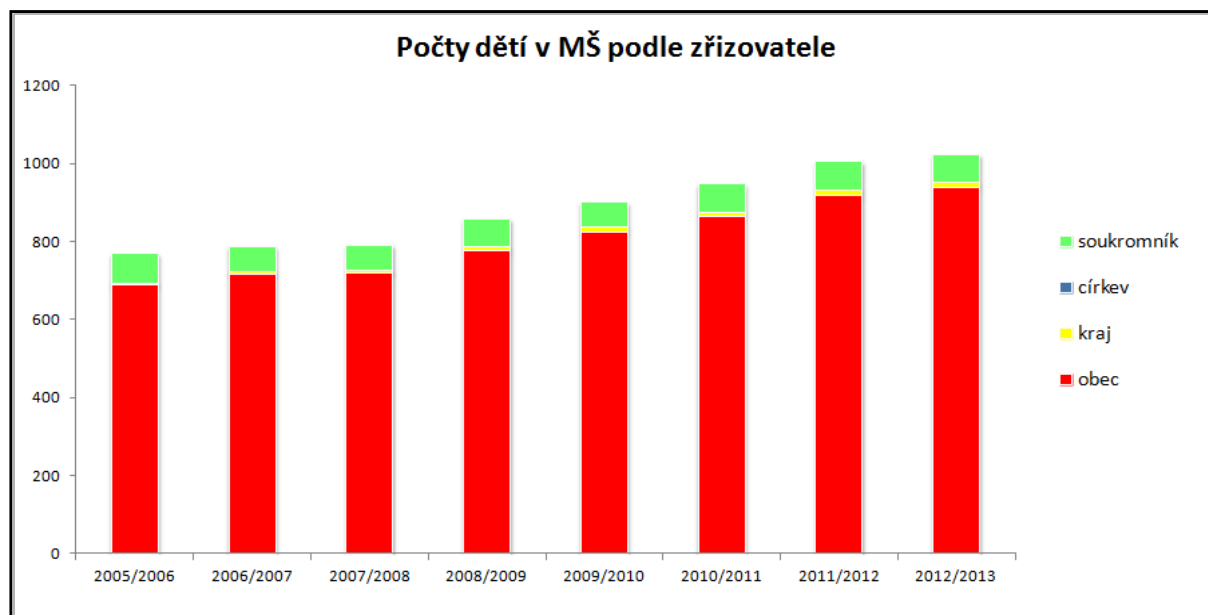
2009/2010						
obec	13	823	36	809	1	14
kraj	1	14	0	0	1	14
církev	0	0	0	0	0	0
soukromník	2	65	3	65	0	0
celkem:	16	902	39	874	2	28
2008/2009						
obec	13	776	34	763	1	13
kraj	1	11	0	0	1	11
církev	0	0	0	0	0	0
soukromník	2	72	3	72	0	0
celkem:	16	859	37	835	2	24
2007/2008						
obec	13	721	31	706	1	15
kraj	1	6	0	0	1	6
církev	0	0	0	0	0	0
soukromník	2	65	3	65	0	0
celkem:	16	792	34	771	2	21
2006/2007						
obec	13	716	31	700	1	16
kraj	1	7	0	0	1	7
církev	0	0	0	0	0	0
soukromník	2	65	3	65	0	0
celkem:	16	788	34	765	2	23
2005/2006						
obec	13	689	30	673	1	16
kraj	1	5	0	0	1	5
církev	0	0	0	0	0	0
soukromník	2	75	3	75	0	0
celkem:	16	769	33	748	2	21

[Zdroj: výkaz MŠMT (S1-01), webové stránky zřizovatele]

Počet mateřských škol se v území ORP Nový Bor během sledovaných let nezměnil. Je zde 13 obecních mateřských škol, jedna krajská a dvě soukromé mateřské školy.

Jak je zřejmé z grafického vyjádření (graf 5), počet dětí od roku 2005 rapidně stoupl, tím pádem se rozšířila i kapacita a vzrostl i počet tříd v mateřských školách. Nárůst dětí v mateřských školách můžeme odůvodnit nedávným populačním bohem. V poslední době mateřské školy zaznamenaly zvýšený zájem o umístění dětí od 2 do 3 let. Je zde nedostatek specializovaných zařízení pro malé děti, a proto jsou mateřské školy nuceny se přizpůsobovat odlišným potřebám těchto dětí. Takovým specializovaným zařízením na Novoborsku je pouze Miniškolka Koblížek zřizovaná neziskovou organizací Rodina v centru v Novém Boru s celkovou kapacitou deset dětí.

Graf 5: Počty dětí v MŠ podle zřizovatele

[Zdroj: Vlastní zpracování]

Tabulka 38: MŠ v ORP

MŠ ZŘIZOVANÉ OBCÍ

školní rok	počet MŠ	samost. MŠ	počet tříd	počet dětí	úv. pedag.	počet dětí na 1 pedagog. úvazek	počet dětí na třídu	počet dětí na školu
2012/2013	13	4	38	940	73,1	12,86	24,77	72,31
2011/2012	13	4	38	918	72	12,75	24,16	70,62
2010/2011	13	4	36	864	67,2	12,86	24,00	66,46
2009/2010	13	4	37	823	63,2	13,02	22,24	63,31
2008/2009	13	4	35	776	60,5	12,83	22,17	59,69
2007/2008	13	4	32	721	56,6	12,74	22,53	55,46
2006/2007	13	4	32	717	55,7	12,87	22,41	55,15
2005/2006	13	4	31	689	54,3	12,69	22,23	53,00

[Zdroj: odbor školství MěÚ Nový Bor]

Z celkového počtu 13 mateřských škol zřizovaných obcemi je jich celkem 9 sloučených se základními školami a 4 jsou samostatné (MŠ Svor, MŠ Sídlíště Cvikov, MŠ Jiráskova Cvikov a MŠ "Klíček" Nový Bor). V průběhu let se počet dětí na 1 pedagogický úvazek nijak zvlášť neměnil, kolísal o pár desetín. Na druhou stranu však se od školního roku 2005/2006 rapidně zvýšil počet dětí na školu a to skoro o 20.

MŠ ZŘIZOVANÉ KRAJEM A SOUKROMÉ MŠ

školní rok	počet MŠ	samost.MŠ	počet tříd	počet dětí	úv. pedag.	počet dětí na 1 pedag. úvazek	počet dětí na třídu	počet dětí na školu
2012/2013	3	2	4	84	8,2	10,24	21	28,00
2011/2012	3	2	4	87	8,1	10,74	21,75	29,00
2010/2011	3	2	4	84	5,9	14,24	21	28,00
2009/2010	3	2	4	79	6,1	12,95	19,75	26,33
2008/2009	3	2	4	83	6,6	12,58	20,75	27,67
2007/2008	3	2	4	71	5,9	12,03	17,75	23,67
2006/2007	3	2	4	72	5,9	12,20	18	24,00
2005/2006	3	2	4	80	7	11,43	20	26,67

[Zdroj: výkaz MŠMT (S1-01, P1-04, R13-01)]

Na Novoborsku se nacházejí dvě soukromé mateřské školy a to přímo v centru mikroregionu, v Novém Boru. Jedná se o Mateřskou školu Beruška, v. o. s. a Soukromou mateřskou školu Motýlek, v. o. s.

Mateřská škola zřizovaná Libereckým krajem je v území pouze jedna a to mateřská škola u dětského domova v Krompachu. V ORP Nový Bor se nenachází žádné mateřské školy zřizované církví.

Tabulka 39: Údaje o pedagogických pracovnících v MŠ v ORP ZŘIZOVANÉ OBCEMI

školní rok	přepočtení pedagogové celkem	z toho nekvalifikovaní	% nekvalifikovaných
2012/2013	73,1	9,1	12%
2011/2012	72	12,8	18%
2010/2011	67,2	6,9	10%
2009/2010	63,2	2,6	4%
2008/2009	60,5	2,7	4%
2007/2008	56,6	3,2	6%
2006/2007	55,7	3,1	6%
2005/2006	54,3	1,2	2%

[Zdroj: odbor školství MěÚ Nový Bor]

Jak je z tabulky 39 zřejmé, v posledních letech se navyšuje jak počet pedagogů v mateřských školách, tak bohužel i počet pracovníků v mateřských školách, kteří nemají potřebnou kvalifikaci. Ve školním roce 2011/2012 dosáhl počet nekvalifikovaných pracovníků skoro pětiny z celkového počtu pracovníků v mateřských školách.

MŠ ZŘIZOVANÉ KRAJEM A SOUKROMÉ MŠ

školní rok	přepočtení pedagogové celkem	z toho nekvalifikovaní	% nekvalifikovaných
2012/2013	8,2	3,4	41%
2011/2012	8,1	2,5	31%
2010/2011	5,9	2	34%
2009/2010	6,1	0,6	10%
2008/2009	6,6	0,7	11%
2007/2008	5,9	1,9	32%
2006/2007	5,9	1,9	32%
2005/2006	7	2,3	33%

[Zdroj: výkaz MŠMT (R13-01)]

Na Novoborsku se nachází dvě soukromé mateřské školy - Mateřská škola Beruška v.o.s., Soukromá mateřská škola Motýlek v.o.s, a jedna mateřská škola zřizovaná Libereckým krajem - mateřská škola u dětského domova v Kropachu (Dětský domov, Základní škola a mateřská škola Kropach 47, příspěvková organizace).

Z tabulky je zřejmé, že v posledních letech narůstá procento nekvalifikovaných pracovníků v mateřských školách.

Na území ORP Nový Bor církevní mateřské školy nemáme.

Tabulka 40: Popis MŠ v ORP ve školním roce 2012/2013

Název MŠ	Obec	Kapacita	Počet žáků	Volná místa	Popis / komentář
Celkem		1106	1024	82	
Mateřská škola Cvikov, Jiráskova 88/I	Cvikov	103	100	3	samostatná MŠ
Mateřská škola Cvikov, Sídlíště 592/II	Cvikov	60	50	10	samostatná MŠ
Základní škola a Mateřská škola Bohumila Hynka Cvikov, příspěvková organizace	Cvikov	20	11	9	
Základní škola a Mateřská škola, Kamenický Šenov, nám. Míru 616, příspěvková organizace	Kamenický Šenov	134	125	9	MŠ Pískovec, MŠ Mistrovická, MŠ nám. Míru
Základní škola a Mateřská škola, Kamenický Šenov - Prácheň, příspěvková organizace	Kamenický Šenov	29	27	2	
Dětský domov, Základní škola a Mateřská škola, Kropach 47, příspěvková organizace	Kropach	10	8	2	zřízená krajem
Základní škola a Mateřská škola, Kunratice u Cvikova, příspěvková organizace	Kunratice u Cvikova	25	22	3	
Mateřská škola - BERUŠKA v.o.s.	Nový Bor	25	25	0	soukromá MŠ
Soukromá mateřská škola Motýlek v.o.s.	Nový Bor	48	48	0	soukromá MŠ

Mateřská škola "Klíček" Nový Bor, Svojsíkova 754, okres Česká Lípa, příspěvková organizace	Nový Bor	414	406	8	MŠ Pohádka (52), MŠ Kopretina (26), MŠ Jablíčko (28), MŠ Kytička (84), MŠ Kytička B. Egermanna (50), MŠ Klíček (96), MŠ Srdíčko (78) – v roce 2013/2014 byla kapacita u MŠ Klíček navýšena na 112 dětí a u MŠ Kytička B. Egermanna na 56 dětí
Základní škola a Mateřská škola Okrouhlá, okres Česká Lípa, příspěvková organizace	Okrouhlá	25	22	3	
Základní škola a Mateřská škola Polevsko, okres Česká Lípa, příspěvková organizace	Polevsko	40	27	13	
Základní škola a Mateřská škola Prysck, okres Česká Lípa, příspěvková organizace	Prysck	28	28	0	
Základní škola a Mateřská škola Skalice u České Lípy, okres Česká Lípa, příspěvková organizace	Skalice u České Lípy	55	53	2	
Základní škola a Mateřská škola Sloup v Čechách, příspěvková organizace	Sloup v Čechách	55	48	7	
Mateřská škola Svor, okres Česká Lípa, příspěvková organizace	Svor	35	24	11	samostatná MŠ

[Zdroj: vlastní šetření, odbor školství MěÚ Nový Bor]

V předškolním vzdělávání byl zaznamenán zájem o navýšování kapacit obecních i soukromých mateřských škol.

Zřizovatelem Mateřské školy Klíček je město Nový Bor. Tato škola má celkovou kapacitu 414 dětí. Počet žádostí na rok 2013/2014 však převyšoval počet volných míst v mateřské škole. Proto od 1. 1. 2014 došlo se souhlasem zřizovatele a Krajského úřadu Libereckého kraje k navýšení kapacity. Ale i přesto bylo 7 žádostí o umístění do mateřské školy zamítnuto.

Tabulka 41: Očekávaný vývoj počtu dětí v MŠ v ORP

Počet dětí v MŠ ve správním obvodu	Počet	Volná místa (kapacita – počet žáků)	Počet žáků / kapacita v %
Kapacita všech MŠ k 30. 9. 2013	1106	82	12,022
Známy nárůst nebo úbytek kapacity k 30. 9. 2018	x	----	----
Známy nárůst nebo úbytek kapacity k 30. 9. 2023	x	----	----
Počet dětí v MŠ k 30. 9. 2013	1024		
Předpoklad počtu dětí v MŠ ke konci roku 2018	1003		
Předpoklad počtu dětí v MŠ ke konci roku 2023	956		

[Zdroj: výkaz MŠMT (R13-01), ČSÚ]

Je naprosto zřejmé, že podle projekce ČSÚ dosáhl počet dětí narozených v mikroregionu i v celém okrese Česká Lípa vrcholu v předcházejících letech (2009 a 2010) a proto se počet dětí ve věku docházky do mateřské školy začne zase snižovat. Kolem roku 2020 se přiblíží k minimu z počátku tisíciletí a klesat bude nezadržitelně dál. Kapacity mateřských škol jsou víceméně dostačující i pro silné ročníky narozené v posledních letech. Plánované změny kapacit v mateřských školách zatím nejsou známy, ale dle demografického vývoje k nim v budoucnu musí dojít a to odhadem během pěti let. Je pravděpodobné, že kapacity mateřských i základních škol budou v budoucnu naddimenzované.

Tabulka 42: Počet zařízení dle zřizovatelů dle obcí zřizované obcemi v ORP pro péči o děti do 3 let

Obec	Instituce	Rozsah věku dětí		Kapacita	volných míst (k 31. 12. 2013)
		od (v měsících)	do (v měsících)		
Celkem				10	0
Nový Bor	Rodina v centru, občanské sdružení - Miniškolka Koblížek	12	48	10	0
Kamenický Šenov	Rodinné centrum Maisha	0	36	x	x

[Zdroj: vlastní šetření 2014]

Zařízení pro péči o děti do tří let jsou v území ORP Nový Bor pouze dvě, a to Miniškolka Koblížek a Rodinné centrum Maisha.

Rodina v centru, občanské sdružení - pořádá pro malé děti spoustu kroužků (cvičení mrňousků od 6 měsíců, hrátky s dětmi 10-24 měsíců, zpívanky pro nejmenší do 3 let, klub zdraví od 13 měsíců, klub mimino 2-13 měsíců apod. Dále zřizuje Miniškolku Koblížek, která se svou kapacitou 10 dětí přijímá děti ve věku od 12 do 48 měsíců. Od ledna roku 2014 funguje v Kamenickém Šenově mateřské centrum Maisha v budově základní školy, každé úterý a čtvrtek od 13:00 do 17:30 hodin. Herna je otevřena zdarma.

V posledních letech byl zaznamenán zvýšený zájem o zařízení pro péči o děti do 3 let. Tato situace je dána současným trendem zaměstnání, kdy matky jsou tlačeny k dřívějšímu návratu do práce. Z tohoto důvodu jsou kapacity zařízení pro péči o děti do 3 let vyčerpány.

Ostatní - Jídelny, SVČ, družiny, kluby

„Školské zařízení poskytuje služby a vzdělávání, které doplňují nebo podporují vzdělávání ve školách nebo s ním přímo souvisejí, nebo zajišťuje ústavní a ochrannou výchovu anebo preventivně výchovnou péči. Školské zařízení uskutečňuje vzdělávání podle školního vzdělávacího programu.

Druhy školských zařízení jsou školská zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, školská poradenská zařízení, školská zařízení pro zájmové a další vzdělávání, školská účelová zařízení, výchovná a ubytovací zařízení, zařízení školního stravování a školská zařízení pro výkon ústavní výchovy, ochranné výchovy a pro preventivně výchovnou péči.“⁷

⁷ Zdroj: Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

Tabulka 43: Školní družiny a školní kluby v ORP

ŠD a ŠK zřizované	počet oddělení	počet zapsaných účastníků		
		z 1. stupně	z 2. stupně	celkem
2012/2013				
krajem	0	0	0	0
obcemi	24	669	6	675
církví	0	0	0	0
soukromou osobou	0	0	0	0
celkem	24	669	6	675
2011/2012				
krajem	0	0	0	0
obcemi	23	645	1	646
církví	0	0	0	0
soukromou osobou	0	0	0	0
celkem	23	645	1	646
2010/2011				
krajem	0	0	0	0
obcemi	23	627	2	629
církví	0	0	0	0
soukromou osobou	0	0	0	0
celkem	23	627	2	629
2009/2010				
krajem	0	0	0	0
obcemi	23	634	1	635
církví	0	0	0	0
soukromou osobou	0	0	0	0
celkem	23	634	1	635
2008/2009				
krajem	0	0	0	0
obcemi	24	608	19	627
církví	0	0	0	0
soukromou osobou	0	0	0	0
celkem	24	608	19	627
2007/2008				
krajem	0	0	0	0
obcemi	24	616	42	658
církví	0	0	0	0
soukromou osobou	0	0	0	0
celkem	24	616	42	658

Ve školním roce 2007/2008 fungoval na základní škole v Kamenickém Šenově školní klub, který navštěvovalo 41 dětí 2. stupně.

2006/2007				
krajem	0	0	0	0
obcemi	23	564	28	593
církví	0	0	0	0
soukromou osobou	0	0	0	0
celkem	23	564	28	593

Ve školním roce 2006/2007 fungoval na základní škole v Kamenickém Šenově školní klub, který navštěvovalo 28 dětí 2. stupně.

2005/2006				
krajem	0	0	0	0
obcemi	22	523	5	528
církví	0	0	0	0
soukromou osobou	0	0	0	0
celkem	22	523	5	528

[Zdroj: odbor školství MěÚ Nový Bor]

V letech 2006/2007 a 2007/2008 fungoval na základní škole v Kamenickém Šenově školní klub, který nahrazoval školní družinu žákům druhého stupně.

Tabulka 44: Údaje o pedagogických pracovnících ŠD a ŠK v ORP

ŠK a ŠD zřizované	vychovatelé			ostatní pedagog. pracovníci		
	interní		externí	interní		externí
	fyzický stav	z toho ženy	fyzický stav	fyzický stav	z toho ženy	fyzický stav
krajem	0	0	0	0	0	0
obcemi	25	23	1	0	0	0
církví	0	0	0	0	0	0
soukromou osobou	0	0	0	0	0	0
celkem	25	23	1	0	0	0

[Zdroj: Výkaz MŠMT (Z2-01), odbor školství MěÚ Nový Bor]

Na území ORP Nový Bor nejsou žádné krajské, soukromé nebo církevní školní družiny či kluby. Působí zde celkem 26 vychovatelů ve školních družinách zřizovaných obcemi.

Tabulka 45: Počet ZUŠ podle zřizovatelů dle obcí v ORP

Název obce	z toho zřizovaných		
	krajem	obcemi	jiným zřizovatelem
Celkem	0	2	0
Cvikov	0	1	0
Nový Bor	0	1	0

[Zdroj: vlastní šetření 2014]

V území ORP Nový Bor jsou dvě základní umělecké školy. Základní umělecká škola Cvikov, příspěvková organizace s kapacitou 140 žáků a Základní umělecká škola Nový Bor, okres Česká Lípa, příspěvková organizace s kapacitou 320 žáků. V současné době jsou dostačující pro spádovou oblast ORP Nový Bor.

ZUŠ Nový Bor nabízí svým žákům 9 oborů ve výtvarném umění a v hudební větvi možnost výuky na 8 nástrojů.

Tabulka 46: Údaje o pedagogických pracovnících ZUŠ v ORP

ZUŠ v obcích	pracovníci celkem	
	fyzické osoby	přepočtené osoby
celkem	13	12,4
Cvikov	4	3,8
Nový Bor	9	8,6

[Zdroj: odbor školství MěÚ Nový Bor]

V Novém Boru působí Základní umělecká škola již od roku 1946. Škola změnila za 60 let své existence několikrát svůj název (Městská hudební škola, Lidová škola umění atd.). Současným zřizovatelem ZUŠ je Rada města Nový Bor a od 1. 1. 2003 je právním subjektem.

Tabulka 47: Přehled středisek volného času podle zřizovatele v ORP

Název obce	z toho zřizovaných		
	krajem	obcemi	jiným zřizovatelem
Celkem	0	2	0
Cvikov	0	1	0
Nový Bor	0	1	0

[Zdroj: vlastní šetření 2014]

Dům dětí a mládeže Cvikováček, příspěvková organizace je školským zařízením, jehož zřizovatelem je město Cvikov. DDM funguje od roku 1995 v budově bývalé zvláštní školy ve Cvikově. Druhý je Dům dětí a mládeže Smetanka v Novém Boru, který nabízí kroužky pro předškoláky, školní děti, dospělé i seniory. Nabízí také jazykové kurzy, možnost ubytování, pronájem prostor či půjčení sportovního vybavení.

Ostatní obce ORP Nový Bor řeší využití volného času dětí v rámci školních družin, sportovních klubů, dobrovolných hasičů a nabídky nadstandardních aktivit - kroužků.

Tabulka 48: SVČ zřizované obcemi v ORP

Název obce	počet zájmových útvarů (kroužků)	počet účastníků			
		žáci, studenti VOŠ	děti	ostatní	celkem
celkem	70	576	105	75	756
Cvikov	23	125	24	56	205
Nový Bor	47	451	81	19	551

[Zdroj: odbor školství MěÚ Nový Bor]

Tabulka 49: Údaje o pracovnících SVČ v ORP

SVČ v ORP	pedagogičtí pracovníci				ostatní pracovníci			
	celkem	interní		externí	celkem	interní		externí
		fyzický stav	přepoč. stav	fyzický stav		fyzický stav	přepoč. stav	fyzický stav
celkem	62	4	4	58	5	5	4,1	0
Cvikov	24	1	1	23	2	2	2	0
Nový Bor	38	3	3	35	3	3	2,1	0

[Zdroj: odbor školství MěÚ Nový Bor]

Tabulka 50: Školní jídelny zřizované obcemi v ORP

	počet ŠJ a výdejen	počet stravovaných žáků	z toho v		cílová kapacita kuchyně
			MŠ	ZŠ	
celkem	26	3362	942	1617	4886
Chotovice	0	0	0	0	0
Cvikov	4	493	162	222	801
Kamenický Šenov	4	566	137	258	830
Krompach	0	0	0	0	0
Kunratice u Cvikova	1	60	23	29	50
Mařenice	0	0	0	0	0
Nový Bor	10	1699	405	856	2602
Okrouhlá	1	44	23	13	50
Polevsko	1	96	39	47	100
Prysk	1	73	28	36	68
Radvanec	0	0	0	0	0
Skalice u České Lípy	2	172	52	91	200
Sloup v Čechách	1	98	49	35	100
Slunečná	0	0	0	0	0
Svojkov	0	0	0	0	0
Svor	1	61	24	30	85

[Zdroj: Výkaz MŠMT (Z17-01), odbor školství MěÚ Nový bor]

Školní jídelny ve městech a větších obcích jsou výrazně předimenzovány, zřejmě z důvodu historické potřeby (budovy a vybavení kuchyní). Školní jídelny v malých obcích jsou přizpůsobeny potřebě.

Tabulka 51: Údaje o pracovnících ve školních jídelnách dle zřizovatelů v ORP

školní jídelny zřizované	pracovníci celkem	
	fyzické osoby	přepočtené osoby
krajem	4	3,5
obcemi	72	55,1
církví	0	0
soukromé	2	1,5

[Zdroj: Výkaz MŠMT (Z17-01), odbor školství MěÚ Nový Bor]

Financování

„Financování regionálního školství je upraveno zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), zákonem o státním rozpočtu ČR pro daný kalendářní rok a dále vyhláškou č. 492/2005 Sb., o krajských normativních a směrnici MŠMT č. j. 28 768/2005-45, kterou se stanoví závazné zásady, podle kterých provádějí krajské úřady rozpis finančních prostředků státního rozpočtu přidělovaných podle § 161 odst. 6 školského zákona.

Podíl Libereckého kraje činí zhruba 4,3 % z celkových rozpočtových zdrojů vyčleněných ministerstvem školství na výdaje regionálního školství včetně škol soukromých.

Finanční prostředky poskytované regionálnímu školství jsou určeny na úhradu tzv. přímých nákladů – na platy a náhrady platů, popřípadě mzdy a náhrady mezd, na odměny za pracovní pohotovost, odměny vykonávané na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr a odstupné, na náklady na odvody do sociálních a zdravotních fondů a ostatní náklady vyplývající z pracovně právních vztahů, na nezbytné zvýšení nákladů spojených s výukou dětí zdravotně postižených, na výdaje na učební pomůcky a dále na výdaje na učebnice a školní potřeby, pokud jsou poskytovány bezplatně, a rovněž výdaje na další vzdělávání pedagogických pracovníků a služby, které souvisejí s rozvojem školy a kvalitou vzdělávání.

Vzhledem k charakteru činnosti škol a školských zařízení, tj. zabezpečení vzdělávání a školských služeb (stravování, ubytování, zájmové vzdělávání, šetření klientů apod.) je činnost organizací ekonomicky zajištěna ze státního rozpočtu a z rozpočtu svých zřizovatelů.

Školám a školským zařízením zřizovaných Libereckým krajem je dle § 28 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, poskytován příspěvek na neinvestiční výdaje v návaznosti na výkony nebo jiná kritéria jejich potřeb. U příspěvkových organizací jsou uplatňovány do rozpočtu Libereckého kraje odvody přidělených finančních prostředků na odpisy nemovitého majetku. Na odpisy svěřeného movitého a nemovitého majetku je poskytnuta účelová dotace, která je součástí příspěvku na provoz od zřizovatele. Poskytnuté prostředky obsahují i prostředky určené na opravu a údržbu objektů škol, které nejsou poskytovány samostatně.⁸

Tabulka 52: Celkové provozní výdaje ve správním obvodu na ZŠ, MŠ a jiná zařízení zřizovaných obcemi

ZŠ/MŠ/jiné	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
ZŠ (1. i 2. stupeň)	21 846 050	26 357 390	27 975 220	29 733 180	31 508 090	26 957 880	32 954 010	31 747 280
ZŠ (jen 1. stupeň)	0,00	0,00	1 845 670	2 225 180	3 885 730	2 978 280	5 425 420	4 018 940
MŠ	5 245 210	4 959 170	4 669 240	5 191 480	6 512 020	6 344 990	6 733 560	8 072 220
Sloučené organizace (MŠ + ZŠ)	X	x	X	x	x	X	X	X
Jiné	883 970	3 223 110	2 358 760	2 304 760	1 971 740	1 859 440	1 756 240	1 675 452
Celkové provozní výdaje	27 975 230	34 539 670	46 848 890	39 454 600	43 877 580	38 140 590	46 866 230	45 513 892

[Zdroj: <http://www.rozpocetobce.cz/>]

⁸ Zdroj: Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Libereckého kraje 2012

V území ORP je 10 sloučených organizací ZŠ s MŠ, bohužel data za provozní výdaj jsme nebyli schopni z dostupných zdrojů získat.

Tabulka 53: Finanční prostředky poskytnuté ze státního rozpočtu na přímé výdaje ve školství školám a školským zařízením zřízených obcemi v ORP v Kč

rok		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
mzdové prostředky celkem		77 397 884	83 087 000	85 699 637	93 352 311	93 117 070	96 133 125	101 304 010	103 840 128
z toho	platy	76 901 967	82 475 824	85 076 404	92 751 655	92 555 167	95 077 097	99 624 775	102 209 953
	ostatní osobní náklady	495 917	611 176	623 233	600 656	561 903	1 056 028	1 679 235	1 630 175
související odvody a ostatní neinvestiční výdaje		28 851 620	32 762 417	33 834 257	33 898 893	34 828 666	33 994 735	36 085 819	38 830 144
neinvestiční výdaje celkem		106 249 504	115 849 417	119 533 894	127 251 204	127 945 736	130 127 860	137 389 829	142 670 272

[Zdroj: MŠMT]

Data jsou vyplněna z poskytnutých materiálů Svazu měst a obcí (data získaná z ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy). V následující tabulce jsou uvedena data z odboru školství v našem ORP Nový Bor. Čísla v tabulkách jsou odlišná, proto uvádíme obě varianty.

rok		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
mzdové prostředky celkem		77 392 884	83 085 000	85 142 357	86 859 799	91 593 696	91 557 165	99 212 325	102 501 410
z toho	platy	76 901 967	82 475 824	84 521 239	86 263 143	91 036 793	90 941 087	98 470 580	101 556 063
	ostatní osobní náklady	490 917	609 176	621 118	596 656	556 903	616 078	741 745	945 347
související odvody a ostatní neinvestiční výdaje		28 851 620	32 762 417	33 834 257	33 898 893	34 828 666	33 994 735	36 085 819	38 830 144
neinvestiční výdaje celkem		106 244 504	115 847 417	118 976 614	120 758 692	126 422 362	125 551 900	135 298 144	141 331 554

[Zdroj: odbor školství MěÚ Nový Bor]

Tabulka 54: Ukazatele nákladovosti na přímé náklady ve vzdělávání v roce 2013 v ORP

druh školy, školského zařízení	přímé náklady na vzdělávání celkem (v Kč)	z toho náklady na jednotku výkonu* (v Kč)	
		celkové náklady	ONIV
předškolní vzdělávání	34 798 923	35 311	315
základní školy	76 924 934	34128	1 088
gymnázia	0	0	0
stravování MŠ, ZŠ	13 376 243	4 958	57
školní družiny a kluby	7 684 510	10 915	40
základní umělecké školy	5 479 222	14 419	x
využití volného času	3 067 722	659	x
celkem použité finanční prostředky	141 331 554	100 390	1500

[Zdroj: odbor školství MěÚ Nový Bor]

Tabulka 55: Financování z RUD v jednotlivých obcích ORP v roce 2013

Název obce	v Kč	
	Finanční prostředky z RUD	Celkové skutečné provozní náklady
Celkem	24 952 000,00	45 739 259,00
Chotovice	0,00	48 732,00
Cvikov	4 272 000,00	8 103 323,00
Kamenický Šenov	3 560 000,00	9 640 031,00
Krompach	0,00	46 415,00
Kunratice u Cvikova	424 000,00	505 979,00
Mařenice	0,00	78 657,00
Nový Bor	12 744 000,00	20 272 773,00
Okrouhlá	280 000,00	478 834,00
Polevsko	688 000,00	885 423,00
Prysk	520 000,00	1 040 231,00
Radvanec	0,00	37 420,00
Skalice u České Lípy	1 336 000,00	3 089 544,00
Sloup v Čechách	688 000,00	671 032,00
Slunečná	0,00	0,00
Svojkov	0,00	21 968,00
Svor	440 000,00	848 897,00

[Zdroj: <http://www.rozpocetobce.cz/>]

Z tabulky 55 je více než zřejmé, že jednotlivé obce SO ORP Nový Bor vynaloží ročně na základní školství a předškolní vzdělávání a zájmovou činnost více peněžních prostředků, než je jim poskytnuto státem z RUD.

„Příspěvky získané od okolních obcí za žáky dojíždějící do škol v Novém Boru přesahují výdaje placené obcím za žáky vyjíždějící do okolních škol, přestože počet dětí vyjíždějících do škol mimo Nový Bor je vyšší. Důvodem je skutečnost, že město zajišťuje vzdělávání v plném rozsahu, a proto není povinno ostatním obcím platit za vzdělávání svých žáků. V roce 2012 činil příspěvek od okolních obcí 1 208 000 Kč a město zaplatilo zhruba 40 000 Kč. Nejčastěji děti dojížděly do města ze Svoru, Cvikova, Sloupu v Čechách, Chotovic a Okrouhlé. Tyto obce platily za své žáky více než 100 000 Kč ročně, Svor dokonce více než 200 000 Kč. Od roku 2013 jsou tyto platby zrušeny.“⁹

⁹ Zdroj: Program rozvoje města Nový Bor na období 2014 – 2020

Tabulka 56: Nezbytné investiční potřeby obcí v ORP týkající se ZŠ do roku 2023

Obec	Název a popis investice	odhadovaný rok	Orientační částka	Poznámka
celkem			112 750 000	
Cvikov	ZUŠ - úprava prostor v ZŠ a MŠ, případně výstavba nové budovy	2014 - 2020	50 000 000	
Kamenický Šenov	podchod u základní školy - výstavba bezkolizního, bezbariérového podchodu na silnici I. třídy	2014 - 2020	25 000 000	zkvalitní pěší komunikaci ke školnímu areálu
Kamenický Šenov	výstavba školního sportovního areálu - volnočasové aktivity jako program prevence proti kriminalitě mládeže	2014 - 2020	20 000 000	venkovní sportoviště pro zajištění výuky tělesné výchovy
Kunratice u Cvikova	výstavba nové budovy mateřské školky	2014 - 2020	5 000 000	
Sloup v Čechách	výstavba dětského hřiště u školy	2014 - 2020	2 500 000	
Svor	Mateřská škola - zateplení, fasáda, střecha	2014 - 2020	4 000 000	
Svor	oprava tělocvičny	2014 - 2020	2 000 000	
Kamenický Šenov - Prácheň	rozvody vody	2014 - 2020	300 000	
Kamenický Šenov - Prácheň	rozvody elektřiny	2014 - 2020	150 000	
Kamenický Šenov - Prácheň	fasáda	2014 - 2020	2 000 000	
Kamenický Šenov - Prácheň	sportovní hřiště	2014 - 2020	1 000 000	
Kamenický Šenov - Prácheň	vybavení tříd nábytkem	2014 - 2020	200 000	
Okrouhlá	vybavení kuchyně	2014 - 2020	300 000	
Okrouhlá	vybavení a oprava tělocvičny	2014 - 2020	300 000	
Okrouhlá	z bytové jednotky vybudovat technické zázemí pro provozní zaměstnance	2014 - 2020	200 000	
Okrouhlá	nové podlahové krytiny	2014 - 2020	200 000	
Okrouhlá	vybavení ložnice pro děti (včetně lůžkovin)	2014 - 2020	250 000	
Prysk	sportovní hřiště	2014 - 2020	3 000 000	
Prysk	úprava areálu školní zahrady	2014 - 2020	1 500 000	
Prysk	elektroinstalace budovy	2014 - 2020	500 000	
Prysk	vybavení kuchyně	2014 - 2020	300 000	

[Zdroj: vlastní šetření 2014]

Některé školy, i ty menší, nemají již takovou potřebu investic, jelikož plně využily dotačních titulů v minulosti a téměř vše si vyřešily.

Toto se týká také škol ve městě Nový Bor. V nedávné době prošly rozsáhlými rekonstrukcemi a byla vybudována i sportoviště pro žáky. Potřeby dalších investic v oblasti předškolního a základního vzdělávání město Nový Bor neuvádlo.

V obci Okrouhlá je mimo jiné vyřešen i bezbariérový přístup do školy.

3.1.3. Analýza rizik a další potřebné analýzy

a) Analýza cílových (dotčených) skupin

Tabulka 57: Analýza cílových skupin

Název dotčené skupiny	Očekávání dotčené skupiny	Rizika spojená se skupinou	Způsob komunikace	Opatření
Rodiče, kteří mají děti v MŠ, ZŠ	dostupnost školy, dostatek volných míst, kvalita výuky, zájmová činnost	riziko stěhování za prací, výběr školy v jiném regionu	web zřizovatele, web školy, třídní schůzky (osobní kontakt), běžná komunikace	spolupráce s rodiči, poskytování informací
Rodiče – zájem o MŠ, ZŠ	dostatečná kapacita, možnost výběru	výběr školy v jiném regionu	web zřizovatele, web školy, běžná komunikace	propagace škol, spolupráce s ostatními školami
Děti v MŠ a žáci v ZŠ	kvalitní zázemí, výuka a nadstandardní aktivity	nespokojenost s učiteli, s kvalitou výuky (zejména výukou cizích jazyků)	web školy, osobní kontakt, běžná komunikace	zajištění kvalitních vyučujících, rozvoj zájmové činnosti
Pedagogové a další zaměstnanci	odpovídající finanční ohodnocení, možnost dalšího vzdělávání	nedostatek motivace, po zvýšení kvalifikace odchod za lepším	osobní kontakt, běžná komunikace	motivační a vzdělávací programy pro pedagogy, vytváření stabilního personálního zázemí
Představitelé obce, která má ZŠ, MŠ	dostatek finančních prostředků na provoz	riziko zavření školy z důvodu nedostatku financí na provoz nebo nedostatku dětí a žáků ve školách, nesprávné načasování přizpůsobování kapacitních potřeb	web zřizovatele, běžná komunikace	spolupráce s ostatními obcemi, řešení stejných problémů
Představitelé obce, kde škola ZŠ nebo MŠ není	dostupnost školy, dostatečná kapacita	nedostupnost školského zařízení, špatná dopravní obslužnost	weby zřizovatelů a škol, běžná komunikace	Informovanost o možnostech využití okolních škol, smluvní zajištění
Ostatní zřizovatelé (mimo obce)	finanční prostředky od státu	riziko zavření školy z důvodu nedostatku financí na provoz, kvalita výuky	web zřizovatele, běžná komunikace	nadstandardní možnosti výuky oproti obecním školským zařízením
Partneři škol (sponzoři, sdružení rodičů, NNO atd.)	poskytování informací od škol	nezájem cílové skupiny	web zřizovatele, web školy, osobní kontakt	informovanost a propagace obecních školských zařízení
Představitelé	rovnováha nabídky a poptávky po kapacitě ve školských zařízeních, dostatek financí	nesprávné načasování přizpůsobování kapacitních potřeb	weby zřizovatelů a škol, běžná komunikace	spolupráce s ostatními obcemi, řešení stejných problémů, zakládání svazkových škol
Obcí SO ORP				

Kraje	dostatek prostředků na financování školských zařízení	nedostatek peněz	běžná komunikace, statistiky	podpora meziobecní spolupráce a zakládání svazkových škol
Stát	dostatek prostředků na financování školských zařízení	nedostatek peněz	běžná komunikace, statistiky	podpora meziobecní spolupráce a zakládání svazkových škol
Média	dostupnost informací	podávání mylných či zkreslených informací	běžná komunikace, weby škol a zřizovatelů	předání hotových zpracovaných informací

[Zdroj: Vlastní zpracování]

b) Analýza rizik – registr rizik v oblasti

Tabulka 58: Analýza rizik

Název rizika	Hodnocení rizika			Název opatření ke snížení významnosti rizika	Vlastník rizika
	Pravděpodobnost (P)	Dopad (D)	V = P*D		
Finanční riziko					
Nedostatek financí na běžný provoz a opravy	4	4	16	žádost o grant či dotaci	Obec zřizující ZŠ, MŠ
Nedostatek financí na investice a vybavení	4	4	16	žádost o grant či dotaci	Obec zřizující ZŠ, MŠ
Nedostatek financí na platy	3	4	12	zakládání svazkových škol	Stát
Organizační riziko					
Špatné rozmístění ZŠ, MŠ v rámci území	1	5	5	dostatečná dopravní obslužnost	Obce daného území
Nedostatek dětí / příliš mnoho dětí (nepříznivý demografický vývoj)	5	5	25	zakládání svazkových škol, podpora meziobecní spolupráce	Obce daného území
Rušení dopravních spojů zajišťující dopravu dětí do a ze ZŠ, MŠ	4	4	16	příspěvek obcí na linkový spoj, meziobecní spolupráce (vlastní dopravní prostředky v území)	Obce, kraj
Nezájem či neochota obcí na spolupráci	3	3	9	přesvědčení o meziobecní spolupráci	Obce daného území
Nevhodně stanovené normativy na ZŠ a MŠ ze strany kraje	3	3	9	meziobecní spolupráce	Obce daného území
Právní riziko					
Změna legislativy, která povede k vynuceným investicím (např. zprůsnění hygienických předpisů)	4	5	20	zakládání svazkových škol, podpora meziobecní spolupráce	Obce daného území
Reformy, které zhorší podmínky pro kvalitní výuku	5	5	25	zakládání svazkových škol, podpora meziobecní spolupráce	Obce daného území

Technické riziko					
Špatný technický stav budov ZŠ, MŠ	4	3	12	zakládání svazkových škol, podpora meziobecní spolupráce (žádost o dotace)	Obec zřizující ZŠ, MŠ
Zastaralé či nevyhovující vybavení	4	4	16	zakládání svazkových škol, podpora meziobecní spolupráce (žádost o dotace)	Obec zřizující ZŠ, MŠ
Věcné riziko					
Špatné řízení školy	2	5	10	změna vedení, zakládání svazkových škol	Obec zřizující ZŠ, MŠ
Nízká kvalita výuky	3	5	15	vzdělávání vyučujících (i v MŠ), zakládání svazkových škol	Konkrétní ZŠ, MŠ
Nezájem rodičů o umístění dětí do konkrétní ZŠ, MŠ	3	3	9	propagace školy, snaha o přesvědčení	Konkrétní ZŠ, MŠ
Personální rizika (aprobace, fluktuace, věk)	4	4	16	motivační programy pro učitele, zakládání svazkových škol	Konkrétní ZŠ, MŠ

[Zdroj: Vlastní zpracování]

Rizika spojená s oblastí školství a předškolního vzdělávání jsou především finančního charakteru. Jedná se o finanční prostředky na běžný provoz a opravy, investice a vybavení a platy učitelů. Těmto rizikům lze předcházet vhodnou formou meziobecní spolupráce, kdy se obce zaměří na společná témata a budou je řešit ve společné režii. Další možností mohou být žádosti o dotace a granty nebo založení svazkové školy.

Z hlediska organizačního jde o riziko spojené s nedostatkem, v území ORP Nový Bor spíše s nadbytkem žáků a dětí ve školách. Tento problém lze řešit již zmíněnou meziobecní spoluprací nebo založením svazkové školy.

Z věcných rizik je nedůležitější nízká kvalita výuky a personální riziko (aprobace učitelů, fluktuace, věk apod.). Těmto rizikům se dá rovněž předejít formou podpory meziobecní spolupráce, motivačními programy pro učitele, založením svazkové školy.

3.1.4. SWOT analýza školství

Tabulka 59: SWOT analýza

Silné stránky:	Slabé stránky:
Dlouhodobý růst vzdělanosti Přeshraniční spolupráce Rodinný přístup v malých školách Větší ochota spolupráce škola-rodíče-obec ve venkovských školách Další vzdělávání pedagogů i v mateřských školách Investice do škol od zřizovatele Činnost školních družin a školních jídelen	Nerozvinutý systém dalšího a celoživotního vzdělávání Dojíždka do škol z malých obcí Nedostatečná kapacita mateřských škol Nedostatek kvalitních učitelů, především cizích jazyků Nedostatek finančních prostředků na provoz, vybavení a volnočasové aktivity Špatná komunikace mezi velkými a malými školami Bezbariérový přístup do škol Malá kapacita školních družin
Příležitosti:	Hrozby:
Posilování informační a kulturní gramotnosti obyvatel Motivace kvalitních učitelů Podpora celoživotního vzdělávání Zlepšení infrastruktury Zlepšení nabídky mimoškolních aktivit Rozvoj zájmové činnosti Větší podpora nadaných dětí Porovnání kvality venkovských a městských škol (vědomostní a srovnávací testy)	Uzavírání a slučování škol v malých obcích Úbytek dětí ve školách Odchod učitelů - špatný motivační systém Špatná dopravní obslužnost (rušení spojů) Nedostatek finančních prostředků na provoz Velké regionální rozdíly ve financování Špatná legislativa (likvidace neúplných škol)

[Zdroj: Vlastní zpracování]

Na území ORP Nový Bor po celou dobu sledovaného období funguje 15 základních a 16 mateřských škol. Pokud jde o vzdálenost jednotlivých typů škol v místech, kde tyto školy nejsou, dotčené obce uvádějí dojíždku do mateřské školy 3-11 km a do základní školy 2-12 km.

Velmi silnou stránkou území ORP Nový Bor je hranice se Spolkovou republikou Německo - s tím souvisí vícero drobných akcí, které probíhaly a probíhají mezi německými a našimi školami. Příkladem může být projekt „PŘÍBĚH O MYŠCE A MALÉM KRTEČKOVÍ - ZŠ A MŠ OKROUHLÁ - EVANGELISCHE KINDERTAGESSTÄTTE MEUSELWITZ“. K dalším silným stránkám bezesporu patří rodinný přístup a ochota spolupráce rodičů se školou ve venkovských obcích.

Mezi velmi významné slabiny území ORP Nový Bor patří nedostatečný bezbariérový přístup do škol, špatná komunikace velkých městských škol s venkovskými školami a určitě také dojíždka dětí z menších obcí (především na druhý stupeň základní školy). S dojíždkou souvisí také hrozba výběru školy v jiném regionu a tím pádem úbytek dětí na našem území. Hrozbou je také uzavírání či slučování škol v malých obcích po roce 2020.

Příležitost vidíme v posilování informační a kulturní gramotnosti obyvatel, v motivaci učitelů, v podpoře celoživotního vzdělávání, ve vytváření programů nadstandardních aktivit (jazykové kroužky v MŠ a jazykové třídy v ZŠ) a rozvoji zájmové činnosti. Velkou výhodou je, že do naší spádové oblasti patří "jen" 16 obcí, které mezi sebou vzájemně komunikují a v rámci Svazku obcí Novoborska fungují již od roku 1998. Jedním z dobrých příkladů současné meziobecní spolupráce je účast 6 obcí v projektu zřizování svazkových škol.

3.1.5. Souhrn výsledků analýz (analytické části)

Školská zařízení ORP Nový Bor jsou různorodého charakteru. Nachází se zde celkem 15 základních škol, 16 mateřských škol, 2 základní umělecké školy a 2 domy dětí a mládeže. Nejvíce školských zařízení je situováno ve městech (Cvikov, Kamenický Šenov a Nový Bor), ale vybavenost menších obcí je také dostatečná.

Školy a školská zařízení jsou zřizovány především obcemi. Na území Novoborska se nacházejí dvě soukromá zařízení a to Mateřská škola Beruška, v. o. s. a Soukromá mateřská škola Motýlek, v. o. s. Dále se v území nachází Dětský domov, Základní škola a Mateřská škola v Krompachu, který zřizuje Liberecký kraj. V území se nenachází žádné zařízení zřizované církví.

Z celkového počtu 15 základních škol jich je 6 úplných, od 1. do 9. stupně (Cvikov, Kamenický Šenov, Nový Bor, Skalice u České Lípy), a 9 neúplných, základní školy prvního stupně především malotřídky ve venkovských obcích. Vybavení menších škol je dostatečné, většinou mají venkovní hřiště či tělocvičnu. Velké školy jsou kvalitněji vybaveny novými či zrekonstruovanými tělocvičnami a sportovními hřišti. Každá škola je navíc vybavena školní jídelnou či výdejnou a školní družinou.

Poptávka po místech v základních školách je v současné době téměř v rovnováze s jejich nabídkou, zatímco u mateřských škol se setkáváme s poptávkou výrazně vyšší. Zákonné limity počtu žáků ve třídách jsou v současné době také splněny a při předpokládaném demografickém vývoji budou splňovány až do roku 2020 i ve venkovských školách. Po velmi problematických letech se situace v případě základních škol bude částečně zlepšovat. Do věku povinné školní docházky dozrají silnější ročníky narozené před rokem 2010. Počet dětí na základních školách se bude postupně zvyšovat až do roku 2017 a poté začne opět klesat. Tento trend bude postupný a bude se přesouvat z prvního na druhý stupeň. Tento jev je patrný i dnes, kdy začíná vzrůstat počet dětí přicházejících do prvních ročníků, zatímco na druhé stupni stále ještě doznívají negativní důsledky úbytku počtu žáků.

Z celkového počtu 16 mateřských škol jich je 13 zřizovaných obcemi, z nichž jich je celkem 9 sloučených se základními školami a 4 jsou samostatné (MŠ Svor, MŠ Sídliště Cvikov, MŠ Jiráskova Cvikov a MŠ "Klíček" Nový Bor), dále jsou tu dvě soukromé mateřské školy a jedna zřizovaná Libereckým krajem.

Počet dětí v mateřských školách od roku 2005 rapidně vzrostl, rozšířila se tak kapacita mateřských škol a vzrostl i počet tříd. Nárůst dětí v mateřských školách lze odůvodnit nedávným populačním boomem. V poslední době se navíc setkáváme se zvýšeným zájmem o umístění do MŠ dětí mladších tří let. Tato situace je dána současným trendem zaměstnání, kdy matky jsou tlačeny k dřívějšímu návratu do práce. Z tohoto důvodu je kapacita mateřských škol vyčerpána. Také proto, že v území je nedostatek specializovaných zařízení pro malé děti. Takovým zařízením je pouze Miniškolka Koblížek provozovaná neziskovou organizací Rodina v centru v Novém Boru. Podle projekce ČSÚ předpokládáme, že se počet dětí ve věku docházky do mateřské školy začne snižovat, kolem roku 2020 se přiblíží k minimu z počátku tisíciletí a klesat bude nezdělitelně dál.

V území ORP Nový Bor jsou dvě základní umělecké školy. Základní umělecká škola Cvikov, příspěvková organizace s kapacitou 140 žáků a Základní umělecká škola Nový Bor, okres Česká Lípa, příspěvková organizace s kapacitou 320 žáků. V současné době jsou dostačující pro spádovou oblast ORP Nový Bor.

Na Novoborsku se nachází dvě střediska volného času. Dům dětí a mládeže Cvikováček, příspěvková organizace je školským zařízením, jehož zřizovatelem je město Cvikov. DDM funguje od roku 1995 v budově bývalé zvláštní školy ve Cvikově. Druhý je Dům dětí a mládeže Smetanka v Novém Boru. Ostatní obce ORP Nový Bor řeší využití volného času dětí v rámci školních družin, sportovních klubů, dobrovolných hasičů a nabídky nadstandardních aktivit - kroužků.

3.2. Návrhová část pro oblast školství

3.2.1. Struktura návrhové části

Návrhová část je součástí Souhrnného dokumentu, který byl zpracován v rámci projektu "Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci správních obvodů obcí s rozšířenou působností". Byla zpracována realizačním týmem ve spolupráci se zástupci obcí SO ORP s podporou motivujících starostů.

V předchozích krocích byla zpracována analytická část pro téma „Školství“, na jejímž základě byly připraveny Nástinu opatření. Návrhová část staví na všech dosud realizovaných aktivitách. Cílem návrhové části je reagovat na konkrétní potřeby území zjištěné analýzami a zároveň sloužit jako nástroj pro zefektivnění procesů v území. Pro rozvoj meziobecní spolupráce je nutné nastavit společnou vizi, dále rozpracovanou do úrovně cílů v nadefinovaných problémových oblastech v oblasti školství.

Provedená analýza je stěžejním, nikoli však jediným vstupem pro definování návrhové části. Formulace vize byla navržena realizačním týmem jako podklad pro další diskusi zástupců dotčených obcí. Metodou brainstormingu a následnou diskusí o jednotlivých variantách byla zformulována vize meziobecní spolupráce ve správním obvodu ORP. Vize je formulována jako žádoucí budoucí stav meziobecní spolupráce. Je souhrnná pro spolupráci obcí v ORP pro všechna řešená témata, nikoli pouze pro téma školství.

Na základě analytické části (zejména SWOT analýzy) a následně zpracovaných Nástinů opatření a s ohledem na definovanou vizi byly realizačním týmem navrženy problémové okruhy, které byly podrobeny ověření ve fokusních skupinách. Fokusní skupina byla složena z motivujících starostů, předsedy Svazku obcí Novoborska a dle potřeby přizvaných odborníků na daná témata z území ORP Nový Bor. Jejich odborné názory byly klíčové pro upřesnění výstupů, které vzešly z analýzy dat, a obohatily tak pohled na téma školství.

Stěžejním bodem návrhové části je definování cílů ve vymezených problémových tématech. Cíle byly podrobně popsány a byla navržena opatření k realizaci cílů. Pro sledování úrovně naplňování definovaných cílů byla nastavena sada indikátorů umožňující periodicky monitorovat pokrok při plnění cílů a případně přijímat opatření ke zlepšení žádoucího výsledku.

Návrhová část Souhrnného dokumentu je strukturována standardně dle principů strategického řízení. Základní „střechou“ návrhové části je vize. Jejím formulováním je deklarováno, že území ORP bude usilovat o její naplnění. Následně se vize rozpadá do problémových okruhů, které budou naplňovány prostřednictvím sady několika málo cílů.

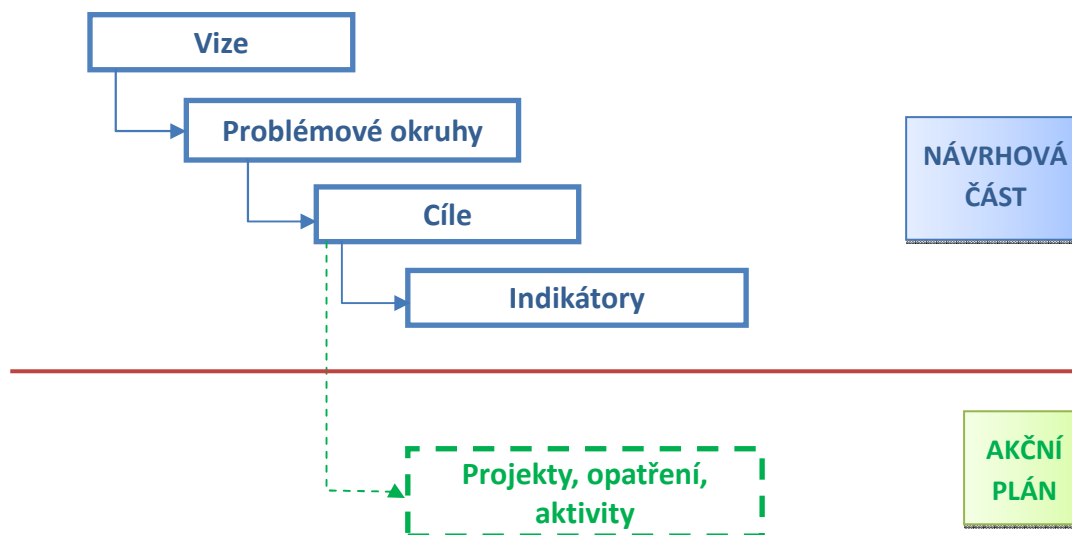
Jednotná vize poskytuje celkový rámec všem subjektům zapojeným do činnosti vymezeného území. Měla by udržet společné směřování všech zapojených subjektů od nejvyšších úrovní hierarchie až po nejnižší úroveň. Umožní lépe přenášet pravomoci na výkonné pracovníky a zároveň zajistit jednotnou filosofii, pro kterou jsou dílčí činnosti vykonávány. Bez vize by chyběl jasně vyjádřený směr, kterým se chceme vydat. Vize je formulována jako budoucí stav, kterého chceme realizací strategického řízení dosáhnout. Jedná se o společnou představu, jak by měly obce v území v budoucnu spolupracovat. Respektuje přání a potřeby místních občanů.

V podmínkách projektu je vize souhrnná pro spolupráci obcí v ORP pro všechna řešená témata, nikoli pouze pro téma školství a předškolního vzdělávání. Vzhledem k zaměření projektu směřuje ke všem povinným tématům a ke zvolenému volitelnému tématu. Staví na silných stránkách identifikovaných ve SWOT analýze.

První verze struktury problémových okruhů byla vytvořena realizačním týmem na základě provedených analytických kroků a zpracovaných Nástinů opatření. Návrh problémových okruhů byl ověřen ve fokusních skupinách. Následně byly vytvořeny popisy cílů. Byli určeni garanti (správci) jednotlivých cílů, kteří zpracovali návrhy popisů, které byly podrobeny vnitřnímu připomínkovému řízení. Realizační tým jednotlivé cíle vzájemně porovnal, sjednotil jejich strukturu a úroveň detailnosti. Byl kladen důraz na vzájemnou provázanost cílů a jejich doplňkovost. Součástí tohoto procesu bylo také nastavení indikátorů, jimiž bude plnění cílů sledováno a hodnoceno.

Grafické znázornění vztahů mezi vizí, problémovými oblastmi, cíli a indikátory je zobrazeno v následujícím obrázku.

Struktura problémových oblastí a cílů v tématu **Školství** je uvedena v níže uvedeném schématu.

Vize meziobecní spolupráce			
Založené svazkové školy efektivně hospodaří s finančními prostředky, zajišťují kvalitní výuku, nabízejí dostatečnou škálu zájmových činností a ve spolupráci s místními podniky a odbornými školami podporují celoživotní vzdělávání v oblasti sklářství.			
Školství	Problémová oblast 1 Přizpůsobit kapacitu MŠ a ZŠ demografickému vývoji	Problémová oblast 2 Nedostatek kvalitních pedagogů cizích jazyků a neexistence regionálních výukových materiálů	Problémová oblast 3 Nedostatek finančních prostředků na provoz škol
	Cíl 1.1 Založení svazkové školy či jiné smluvní spolupráce	Cíl 2.1. Společně sdílet pedagoga na výuku cizích jazyků ve venkovských školách	Cíl 3.1 Snížit náklady na provoz škol
	Cíl 1.2. Větší propagace malotřídních škol především na malých obcích		Cíl 3. 2. Společné financování v oblasti mimoškolních aktivit ve venkovských školách
	Cíl 1. 3. Zjistit zájem o péči pro děti do 3 let	Cíl 2. 2. Posílit regionální identitu vytvořením nových regionálních učebních pomůcek	

Návrhová část byla zpracována ve druhém pololetí roku 2014.

3.2.2. Vize a problémové oblasti (okruhy)

Vize

Svazek obcí Novoborska je řízen profesionálními pracovníky. Odpadové hospodářství je nákladově efektivní, objem tříděného odpadu je vysoký a stále rostoucí. **Založené svazkové školy efektivně hospodaří s finančními prostředky, zajišťují kvalitní výuku, nabízejí dostatečnou škálu zájmových činností a ve spolupráci s místními podniky a odbornými školami podporují celoživotní vzdělávání v oblasti sklářství.** Aktualizovaný komunitní plán sociálních služeb zohledňuje potřeby všech dotčených obcí Svazku obcí Novoborska. V důsledku toho je vybudováno pobytové zařízení pro osoby se zdravotním postižením a v dostatečné šíři a kvalitě jsou poskytovány terénní, ambulantní a odlehčovací služby. Máme čím dál více seniorů zapojených do veřejného života. Novoborsko je na základě aktivní spolupráce se saskými partnery v rámci cestovního ruchu považováno za vstupní bránu do Čech.

Problémové oblasti (okruhy)

Na základě provedené analýzy v oblasti školství a v souladu s Nástiny opatření a vizí byla sestavena níže uvedená sada problémových okruhů. Tyto okruhy jsou navrženy realizačním týmem a byly ověřeny ve fokusní skupině.

Vzájemné vazby a provázanost problémů, příčin a následků jednotlivého problémového okruhu jsou znázorněny v následující kapitole ve stromu cílů a problémů.

1) *Problémový okruh: Přizpůsobit kapacitu ZŠ a MŠ demografickému vývoji*

Věcné argumenty

V ORP Nový Bor je celkem 15 základních škol, přičemž 6 z nich je úplných. Mateřských škol je v území celkem 16. Obce Chotovice, Mařenice, Radvanec, Slunečná a Svojkov nemají na svém území žádné školy. Děti z těchto obcí dojíždějí do škol do okolních obcí a měst. Kapacita základních škol není vytížená, zatímco mateřské školy jsou díky demografickému vývoji v současné době téměř plně využity. Do budoucna hrozí opačný problém, a to přetíženost prvních stupňů základních škol a nevytíženost mateřských škol.

Tabulka 60: Počet malotřídních ZŠ v ORP

ORP Nový Bor Název obce	počet škol celkem	z toho					
		jednotřídní	dvoutřídní	trojtřídní	čtyřtřídní	pětítřídní	vícetřídní
celkem škol	10	1	4	3	1	1	0

Tabulka 61: Počet Základních škol a žáků v ORP Nový Bor

školní rok	počet škol	počet žáků	počet učitelů (přepočtený stav)	počet žáků na jednoho přepočteného pracovníka
2012/2013	15	2209	157,2	14,05
2011/2012	15	2178	155,6	13,10
2010/2011	15	2173	158,5	13,71
2009/2010	15	2191	159,4	13,75
2008/2009	15	2189	154,1	14,21
2007/2008	15	2283	156,3	14,61
2006/2007	15	2337	160,4	14,57
2005/2006	15	2404	161,2	14,91

Tabulka 62: Počet Mateřských škol a žáků v ORP Nový Bor

rok	počet MŠ	počet dětí celkem	počet běžných tříd	počet dětí v běžných třídách	počet speciálních tříd	počet dětí ve speciálních třídách
2012/2013	16	1024	40	998	2	26
2011/2012	16	1005	40	975	2	30
2010/2011	16	948	38	920	2	28
2009/2010	16	902	39	874	2	28
2008/2009	16	859	37	835	2	24
2007/2008	16	792	34	771	2	21
2006/2007	16	788	34	765	2	23
2005/2006	16	769	33	748	2	21

Příčiny problému

Především v souvislosti s demografickými změnami a úbytkem počtu dětí, žáků ve školách se ve venkovských obcích projevuje potřeba racionalizovat náklady související s provozem škol. V současné době sice došlo k částečnému uvolnění situace, jelikož do mateřských a základních škol nastupují potomci silných populačních ročníků ze 70. a 80. let minulého století, nicméně z dlouhodobého hlediska vyplývá, že se bude situace opět dramaticky zhoršovat.

Hlavní nebezpečí spočívá v rostoucích nákladech na činnost škol z rozpočtu obce. Další nebezpečí, jako úbytek žáků a snižující se počet pracovních úvazků pro pedagogy (s tím související rostoucí procento neaprobované výuky a úbytek úvazku pro nepedagogický personál) s sebou nese i nárůst dalších povinností pro pedagogické pracovníky škol.

Promyšlené spojování škol (předškolních a školských zařízení) do větších celků může těmto negativním jevům předcházet. V krajních případech může toto řešení obce ochránit od nutnosti školy rušit, což je v drtivé většině případů proces nevratný.

Důsledky neřešení problému

Z výše předložených údajů vyplývá, že se ve vztahu k regionálnímu školství velice brzo nebude demografický vývoj chovat příznivě. Důsledky změn ve sledovaném mikroregionu Novoborsko tento region zasáhnou velmi citlivě. Důvodem je především struktura sítě škol a školských zařízení, kdy je v síti škol vysoké procento malotřídek, velký počet mateřských škol a několik plně organizovaných základních škol, z nichž jedna vykazuje dlouhodobé závažné problémy z hlediska nedostatečného počtu žáků. Přitom je žádoucí, aby obslužnost vzdělávání tohoto mikroregionu zůstala zachována. Přetrvávající organizace sítě škol v současné podobě z dlouhodobého hlediska bude ohrožovat existenci některých škol samotných, v případě plně organizovaných základních škol je dlouhodobě problematické provozování druhého stupně na Základní škole ve Skalici u České Lípy.

Neřešení těchto nastávajících změn by mohlo mít velmi negativní vliv na situaci v oblasti vzdělávání na území Novoborska. Malým venkovským školám hrozí jejich zánik. V případě zhoršení demografické situace budou obce tlačeny k rušení svých škol.

V rámci meziobecní spolupráce je možno využít stávající situace a společně se zamyslet nad problémy, které jsou pro většinu obcí stejné.

2) **Problémový okruh: Nedostatek kvalitních pedagogů cizích jazyků a neexistence regionálních výukových materiálů**

Věcné argumenty

Ve školním roce 2012/2013 bylo v obecních základních školách v ORP Nový Bor zaměstnáno celkem 169 učitelů, z toho 89 na prvním a 80 na druhém stupni. V přepočtu na plně zaměstnané pracovníky to bylo celkem 153,7 a z toho 125,3 tvořily ženy. Větší zastoupení žen ve školství bylo na prvním stupni základní školy. Neúplné úvazky jsou vesměs na menších školách, kde není možno využít na plný úvazek odborně kvalifikované pedagogy. Ve větší míře se jedná o jazykovou výuku.

Nedostatek kvalitních pedagogů, kteří vyučují cizí jazyky, potvrdila také analýza České školní inspekce. Podle ní byl v letech 2005 – 2008 podíl pedagogů s vysokoškolskou přípravou pro výuku anglického jazyka jen 29 % a německého jazyka 45 %. Anglický jazyk vyučovalo také 20 % učitelů bez vysokoškolského vzdělání. Podíl rodilých mluvčích na realizované výuce cizích jazyků ve školách byl nepatrný.¹⁰

Kvalitní výuka je velmi důležitá pro další rozvoj a životní postup dětí a žáků. Dle příkladu dobré praxe svazku obcí Region Moravskotřebovska a Jevíčka by bylo možné připravit projekt, který by se touto problematikou zabýval. Díky projektu „Tady jsem doma“, do kterého se zapojili jednotlivé školy a DSO vytvořili regionální učební pomůcky, které napomáhají dětem při výuce a díky kterým mají děti k výuce lepší vztah. Regionální učební pomůcky by mohly být přínosné jak pro učitele a žáky, tak i pro rodiče a veřejnost. Mnozí z nás vlastně své domovské území ani neznají.

Tabulka 63: Údaje o pracovnících ZŠ zřizovaných obcemi v ORP

ORP Nový Bor		fyzické osoby	přepočtení na plně zaměstnané	
		celkem	celkem	z toho ženy
celkem učitelé		169	153,7	125,3
v tom vyučující	na 1. stupni	89	76,9	72,4
	na 2. stupni	80	76,8	52,9

Příčiny problému

„I když bylo v poslední době učiněno ze strany MŠMT mnoho kroků pro podporu a zlepšení jazykového vzdělávání ve školách, o vícejazyčnosti či dokonce dvojjazyčnosti, kdy kromě výuky cizího jazyka probíhá také výuka některých předmětů či aspoň částí hodin těchto předmětů v cizím jazyce (CLIL), kdy se v cizím jazyce hovoří s žáky třeba o přestávkách, na mimoškolních akcích či ve školní družině atd.), se však v naprosté většině škol nedá hovořit, a to z důvodu přetrvávajícího nedostatku kvalitních vyučujících cizích jazyků především na základních školách, o předškolním vzdělávání ani nemluvě. Mezi další důvody patří všeobecná absence cizojazyčných asistentů či vychovatelů, různá úroveň jazykových znalostí žáků v jedné skupině, nedostačující znalosti cizích jazyků učitelů ostatních oborů či předmětů (situace se postupně zlepšuje zaváděním kombinací odborného předmětu a cizího jazyka v nabídce studijních oborů pedagogických fakult a univerzit a opětovným zaváděním povinné výuky cizích jazyků na vysokých školách všech směrů atd. Rámcové vzdělávací programy by teoreticky měly zajišťovat kontinuálnost výuky cizího jazyka podle skutečné úrovně žákem či studentem dosažených jazykových dovedností od počáteční rané fáze minimálně až k maturitě. Praxe však bývá jiná: při přechodu na další stupeň vzdělávání mnozí žáci, především ti jazykově lépe vybavení, často opakují již

¹⁰Zdroj: Praha.eu, Zpráva z 28. Jednání Rady hl. m. Prahy 8. Zářij 2009

*zvládnuté učivo, výuka se pro ně stává neefektivní, dochází ke stagnaci či dokonce regresi jejich znalostí a opadáva jejich motivace.*¹¹

Na školy odchází učit pouze malé procento absolventů vysokých škol. Důvodem jsou nízké platy – školy nejsou schopny konkurovat soukromému sektoru, kde se mladí lidé s dobrou znalostí cizího jazyka uplatní velmi dobře.

Příčina neznalosti vlastního území spočívá v neexistenci regionálních výukových pomůcek a materiálů.

Důsledky neřešení problému

Jedním z nejvíce diskutovaných témat ve školách i mezi veřejností jsou cizí jazyky a jejich výuka. Napomáhá tomu samozřejmě i velký tlak a potřeby firem a zaměstnavatelů, kteří mají zájem o zaměstnance s jazykovými znalostmi.

Neřešení problému nedostatku kvalitních pedagogů cizích jazyků povede k tomu, že děti a žáci nebudou mít dostatečnou jazykovou vybavenost a nebudou uplatnitelní na trhu práce (vzhledem ke stále se navyšujícím požadavkům zaměstnavatelů).

Při neexistenci regionálních výukových pomůcek bude i nadále růst neznalost regionu a jeho okolí.

3) Problémový okruh: Nedostatek finančních prostředků na provoz škol

Věcné argumenty

Obce mají povinnost hradit výdaje škol a školských zařízení zřizovaných obcí, které nejsou hrazeny ze státního rozpočtu. Jedná se o neinvestiční výdaje spojené s provozem škol a školských zařízení. Výše dotací ze státního rozpočtu je stanovena zákonem o státním rozpočtu k částečné úhradě výdajů na provoz škol a školských zařízení, které zřizují kraje, obce a svazky obcí. Tento státní příspěvek je vypočítán na žáka a bohužel není nijak vysoký. Na platy se peníze poskytují ze státního rozpočtu kraje, přiděluje je krajský úřad přímo právníkům osobám, které vykonávají činnost škol a školských zařízení. Finanční prostředky jsou stanovovány na základě republikových a krajských normativů.

Obce mají také příjmy z hospodářské činnosti (školní jídelny a výdejny, pronájem školních prostor – tělocvičny, učebny), ale tyto příjmy jsou v porovnání s celkovými provozními výdaji zanedbatelné.

V níže uvedené tabulce je zřetelně vidět, jak se od roku 2005 zvýšily provozní náklady nejen na základních školách, ale také v mateřských školách a jiných školských zařízeních.

Tabulka 64: Provozní výdaje ZŠ a MŠ zřizovaných obcemi

ZŠ/MŠ/jiné	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
ZŠ (1. i 2. stupeň)	21 846 050	26 357 390	27 975 220	29 733 180	31 508 090	26 957 880	32 954 010	31 747 280
ZŠ (jen 1. stupeň)	0	0	1 845 670	2 225 180	3 885 730	2 978 280	5 425 420	4 018 940
MŠ	5 245 210	4 959 170	4 669 240	5 191 480	6 512 020	6 344 990	6 733 560	8 072 220
Jiné	883 970	3 223 110	2 358 760	2 304 760	1 971 740	1 859 440	1 756 240	1 675 452
Celkové provozní výdaje	27 975 230	34 539 670	46 848 890	39 454 600	43 877 580	38 140 590	46 866 230	45 513 892

¹¹ [http://metodik.kvcso.cz/view.php?cisloclanku=2013040005]

Příčiny problému

Finanční prostředky nad výši, která je poskytována ze státního rozpočtu, hradí školy z vlastních příjmů a především z prostředků zřizovatele – v ORP Nový Bor tedy obcí a krajů. Obce školám přispívají na neinvestiční výdaje jinak hrazené ze státního rozpočtu (př. školní pomůcky). Tato částka z rozpočtu obcí není ovšem zanedbatelná. Nejvíce tento problém pociťují menší venkovské školy, které při nižším počtu žáků mají i nižší dotaci ze státního rozpočtu, která je stanovena zákonem.

Důsledky neřešení problému

Neřešení problému nedostatku finančních prostředků na provoz škol povede k tomu, že tyto výdaje bude nucen hradit zřizovatel (obec, kraj) ze svého rozpočtu. Pokud obec nebude mít dostatek financí v rozpočtu, povede situace k tomu, že školy nebudou mít prostředky na kvalitní vybavení, moderní učební pomůcky a učebnice, popřípadě další věci spojené s výukou. Nedostatek finančních prostředků sníží motivaci kvalitních pedagogů a zapříčiní jejich odchod i mimo tento sektor. Budou nahrazováni neaprobovanými pedagogy. Tím bude docházet ke snižování kvality výuky a následnému odlivu žáků z těchto škol. V konečném důsledku by mohlo dojít i k zániku škol.

3.2.3. Popis cílů v jednotlivých oblastech

Na základě provedené analýzy je dále nutné stanovit cíle, které povedou k řešení identifikovaných problémových okruhů. Každý definovaný cíl je formulován v souladu s tzv. pravidlem SMART. Takto stanovené cíle budou dále naplňovány prostřednictvím akčních plánů. Každý cíl bude níže jasně popsán a bude uveden jeho garant, který bude dohlížet na jeho plnění.

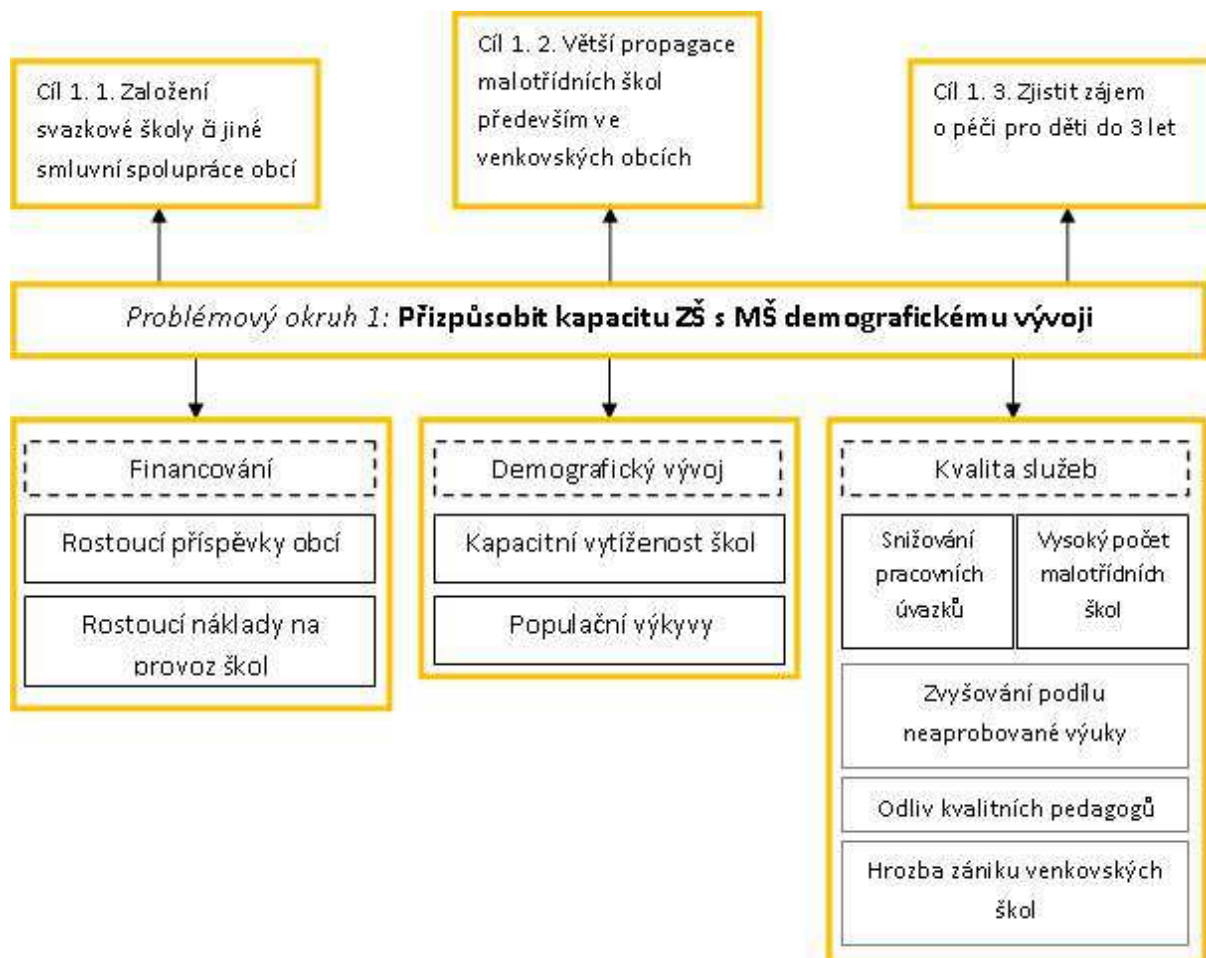
Problémový okruh 1	Přizpůsobit kapacitu ZŠ a MŠ demografickému vývoji
Cíl 1.1	Založení svazkové školy či jiné smluvní spolupráce obcí
Popis cíle	Na území Novoborska je celkem 16 mateřských a 15 základních škol – přičemž 6 je úplných, zbývajících 9 škol je neúplných (převážně malotřídky ve venkovských obcích). Obce Chotovice, Mařenice, Radvanec, Slunečná a Svojkov nemají na svém území žádné školy. Děti z těchto obcí dojíždějí do škol do okolních obcí a měst. Kapacita základních škol není vytížená, zatímco mateřské školy jsou díky demografickému vývoji v současné době téměř plně využity. Do budoucna hrozí opačný problém, a to přetíženost prvních stupňů základních škol a nevytíženost mateřských škol. Hlavní nebezpečí spočívá v rostoucích nákladech na činnost škol z rozpočtu obce. Další nebezpečí, jako úbytek žáků a snižující se počet pracovních úvazků pro pedagogy (s tím související rostoucí procento neaprobované výuky a úbytek úvazku pro nepedagogický personál) sebou nese i nárůst dalších povinností pro pedagogické pracovníky škol. Promyšlené spojování škol (předškolních a školských zařízení) do větších celků může těmto negativním jevům předcházet. V krajních případech může toto řešení obce ochránit od nutnosti školy rušit, což je v drtivé většině případů proces nevratný.
Hlavní opatření	A. Legislativní opatření A.1. Zpracování právního rozboru možností smluvní spolupráce jednotlivých

	<p>zřizovatelů škol</p> <p>A.2. Zpracování variantních řešení pro možnosti spolupráce</p> <p>A.3. Zpracování studie na založení svazkové školy</p> <p>B. Finanční opatření</p> <p>B.1. Rozbor ekonomické výhodnosti jednotlivých variantních návrhů</p> <p>B.2. Zpracování variant pro snížení nákladů</p> <p>C. Věcná opatření</p> <p>C.1. Určení spádovosti území pro spolupráci obcí</p> <p>C.2. Setkávání ředitelů a pedagogů zúčastněných škol a vysvětlování ekonomické výhodnosti spolupráce</p>
Název indikátorů k hodnocení cíle	<ul style="list-style-type: none"> • Zpracování studie na založení svazkové školy a variantních řešení pro možnosti jiné meziobecní spolupráce • Průměrný počet žáků ve třídě ZŠ • Průměrný počet dětí ve třídě MŠ • Počet obcí zapojených do svazkové školy
Správce cíle	starosta města Kamenický Šenov
Cíl 1.2	Větší propagace malotřídních škol především na malých obcích
Popis cíle	<p>Na území SO ORP Nový Bor se nachází celkem 15 základních škol, přičemž 9 z nich je neúplných. Převážně se jedná o malotřídní školy ve venkovských obcích (Polevsko, Prysk, Svor, Sloup v Čechách, Kunratice u Cvikova, Krompach, Kamenický Šenov – Prácheň, Nový Bor - Arnultovice, Okrouhlá). Tyto školy v poslední době bojují s demografickými výkyvy. V nejhorším případě jim hrozí úplné zrušení. Proto by bylo vhodné tuto situaci řešit například propagací jednotlivých škol, kdy by se každá škola mohla zaměřit na nějakou důležitou oblast – např. ekologickou, environmentální, sportovní a podobně.</p>
Hlavní opatření	<p>A. Průzkum</p> <p>A.1. Zjistit zájem jednotlivých škol</p> <p>A.2. Zvážení možností zaměření základních a mateřských škol v jednotlivých venkovských obcích</p> <p>A.3. Zpracování právního rozboru a možných variantních návrhů</p> <p>B. Propagace</p> <p>A.1. Zpracovávání a realizace marketingového plánu a strategie orientované na podporu venkovských škol</p> <p>A.2. Propagace venkovských škol z mikroregionu na vzdělávacích veletrzích a jiných kulturních akcích pro odbornou i širokou veřejnost</p> <p>A.3. Motivace rodičů dětí a žáků</p> <p>C. Finanční opatření</p> <p>C.1. Podpora venkovských škol</p> <p>C.2. Pořízení moderních výukových pomůcek a materiálů</p>
Název indikátorů k hodnocení cíle	<ul style="list-style-type: none"> • Analýza možností propagace malotřídních škol ve venkovských obcích • Počet venkovských škol, které se zapojily do tvorby analýzy
Správce cíle	starosta obce Prysk

Cíl 1.3	Zjistit zájem o péči pro děti do 3let
Popis cíle	Na území SO ORP Nový Bor se nachází celkem 16 mateřských škol, které jsou v posledních letech díky demografickému vývoji a populačnímu boomu téměř plně obsazené. Většina mateřských škol, převážně ve městech a větších obcích, zaznamenává stále větší zájem o umístění dětí mladších 3 let. Děje se tak z důvodu předčasného ukončování rodičovské dovolené a dřívějšímu návratu do zaměstnání. Bylo by vhodné zabývat se touto otázkou a zjistit zájem o péči pro děti do 3 let. Zvláště proto, že v území žádná taková zařízení nejsou, kromě Miniškolky Koblížek, kterou provozuje Rodina v centru o. s. v Novém Boru.
Hlavní opatření	<p>A. Legislativní opatření</p> <p>A.1. Zpracování právního rozboru k problematice předškolního vzdělávání a péče o děti do tří let</p> <p>A.2. Zpracování návrhů variant řešení</p> <p>B. Průzkum</p> <p>B.1. Vypracování dotazníku či ankety pro rodiče (téma – zájem o péči pro děti do 3 let)</p> <p>B.2. Zjistit počet žádostí v MŠ o umístění dětí mladších 3 let</p> <p>B.3. Zjistit o jakou formu péče o děti do 3 let by byl zájem</p> <p>B.4. Zjistit možnosti rozšíření stávajících předškolních zařízení o třídy pro péči o děti do 3 let</p>
Název indikátorů k hodnocení cíle	<ul style="list-style-type: none"> • Zpracování variantních návrhů péče pro děti do 3 let • Počet žádostí o umístění pro děti do 3 let v předškolních zařízeních
Správce cíle	starosta města Kamenický Šenov

Obrázek 1: Strom problémových okruhů a cílů školství 1

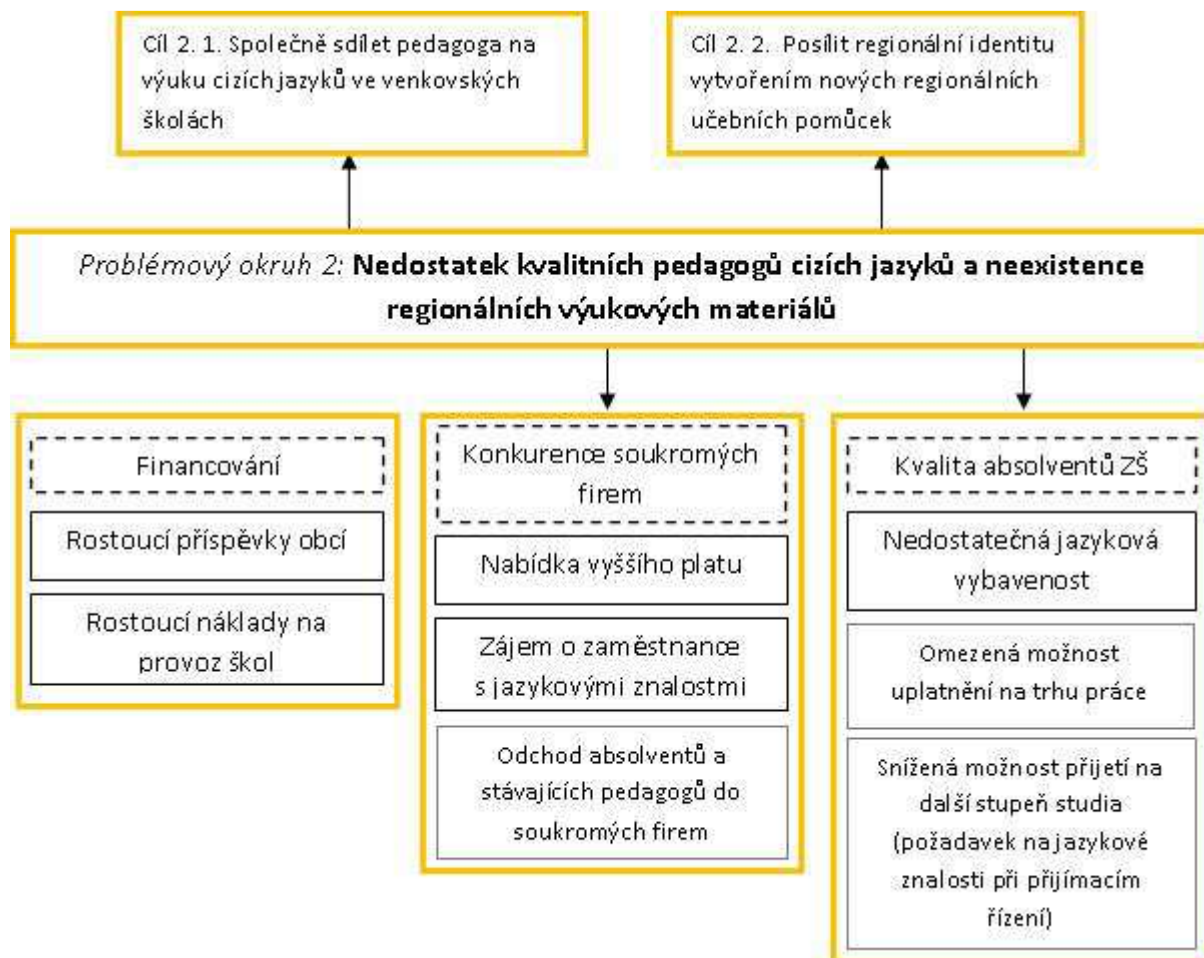

[Zdroj: Vlastní zpracování]

Problémový okruh 2	Nedostatek kvalitních pedagogů cizích jazyků a neexistence regionálních výukových materiálů
Cíl 2.1	Společně sdílet pedagoga na výuku cizích jazyků ve venkovských školách
Popis cíle	<p>Ve školním roce 2012/2013 bylo v obecních základních školách v ORP Nový Bor zaměstnáno celkem 169 učitelů, z toho 89 na prvním a 80 na druhém stupni. V přepočtu na plně zaměstnané pracovníky to bylo celkem 153,7 a z toho 125,3 tvořily ženy. Větší zastoupení žen ve školství bylo na prvním stupni základní školy. Neúplné úvazky jsou vesměs na menších školách, kde není možno využít na plný úvazek odborně kvalifikované pedagogy. Ve větší míře se jedná o jazykovou výuku.</p> <p>Spojením sil a vytvořením podmínek pro přijetí kvalitního pedagoga cizího jazyka, kterým by byl v nejlepším případě rodilý mluvčí, by bylo výborné řešení tohoto problému. Nabídnutí takových podmínek, které by učitele v regionu udržely a motivovaly ho k další spolupráci.</p>

Hlavní opatření	<p>A. Legislativní opatření</p> <p>A.1. Rozbor platné legislativy a zvážení možností</p> <p>A.2. Zpracování variantních návrhů pro řešení nedostatku kvalitních pedagogů cizího jazyka</p> <p>B. Finanční opatření</p> <p>B.1. Rozbor ekonomické náročnosti</p> <p>B.2. Zvážení nákladů spojených se zaměstnáním kvalitního pedagoga cizího jazyka</p> <p>C. Věcná opatření</p> <p>C.1. Zjistit zájem zřizovatelů škol o využití společného pedagoga na výuku jazyků (pro více škol jeden učitel/lektor)</p> <p>C.2. Společně motivovat rodilé mluvčí (učitele) k pobytu v našem regionu Společně zajistit vhodné životní podmínky pro učitele</p>
Název indikátorů k hodnocení cíle	<ul style="list-style-type: none"> • Zpracování variantních návrhů pro řešení nedostatku kvalitních pedagogů cizího jazyka • Počet sdílených pedagogů na výuku cizích jazyků • Počet obcí zapojených do sdílení pedagogů na výuku cizích jazyků
Správce cíle	starosta obce Prysk
Cíl 2.2	Posílit regionální identitu vytvořením nových regionálních učebních pomůcek
Popis cíle	Kvalitní výuka je velmi důležitá pro další rozvoj a životní postup dětí a žáků. Dle příkladu dobré praxe svazku obcí Region Moravskotřebovska a Jevíčka by bylo možné připravit projekt, který by se touto problematikou zabýval. Díky projektu „Tady jsem doma“, do kterého se zapojili jednotlivé školy a DSO vytvořili regionální učební pomůcky, které napomáhají dětem při výuce a díky kterým mají k výuce lepší vztah. Regionální učební pomůcky by mohly být přínosné jak pro učitele a žáky, tak i pro rodiče a veřejnost. Mnozí z nás vlastně své domovské území ani neznají.
Hlavní opatření	<p>A. Zpracování projektu</p> <p>A.1. Vypracování projektové studie</p> <p>A.2. Vypracování projektové žádosti a žádost o dotaci</p> <p>B. Vytvoření projektového týmu</p> <p>B.1. Zajištění spolupráce škol, ředitelů, učitelů, představitelů obcí a odborníků</p> <p>B.2. Zpracování variantních návrhů na vytvoření regionálních pomůcek – regionální učebnice</p> <p>C. Financování</p> <p>Zajištění finančních prostředků pro vytvoření učebních pomůcek – získání dotace</p>
Název indikátorů k hodnocení cíle	<ul style="list-style-type: none"> • Zpracování variantních návrhů na vytvoření regionálních pomůcek • Počet vzniklých regionálních učebních materiálů a pomůcek
Správce cíle	starosta města Kamenický Šenov

Obrázek 2: Strom problémových okruhů a cílů školství 2

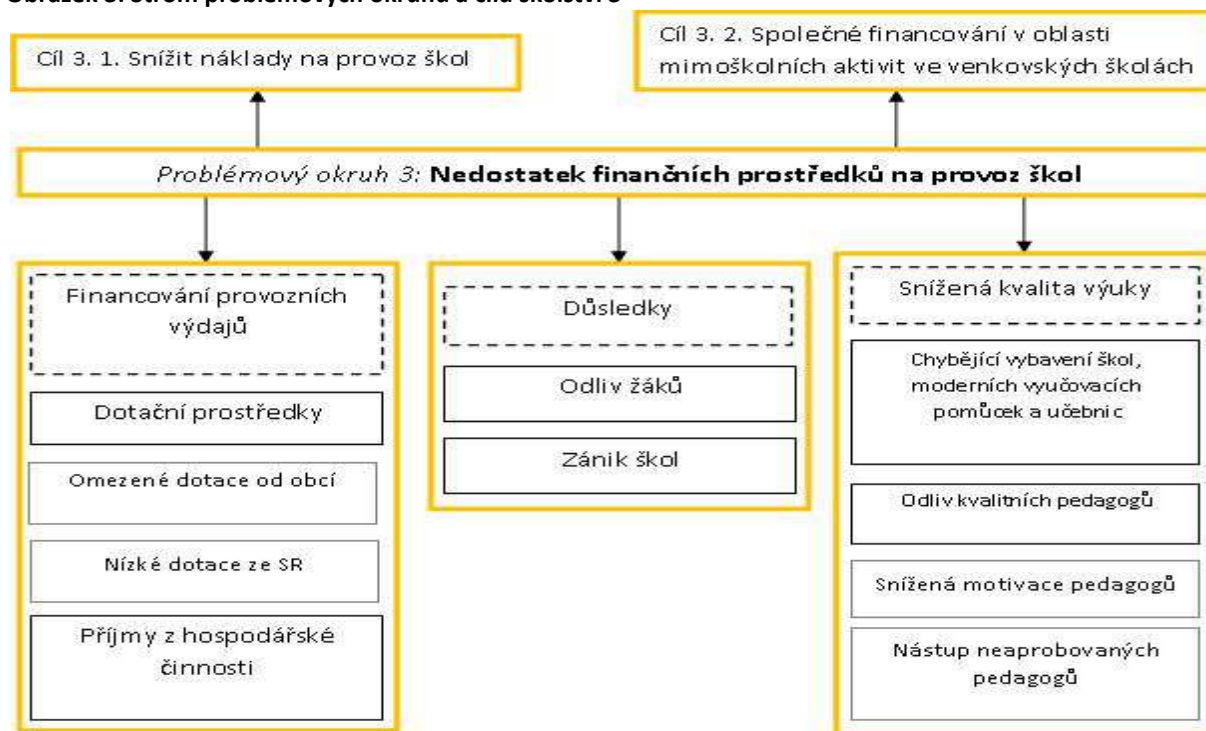

[Zdroj: Vlastní zpracování]

Problémový okruh 3	Nedostatek finančních prostředků na provoz škol
Cíl 3.1	Snížit náklady na provoz škol
Popis cíle	Na území Novoborska je celkem 16 mateřských a 15 základních škol – přičemž 6 je úplných, zbývajících 9 škol je neúplných (převážně malotřídky ve venkovských obcích). Obce Chotovice, Mařenice, Radvanec, Slunečná a Svojkov nemají na svém území žádné školy. Děti z těchto obcí dojíždějí do škol do okolních obcí a měst. Kapacita velkých škol není vytížena, zatímco mateřské školy jsou díky demografickému vývoji v současné době téměř plně využity. Do budoucna hrozí opačný problém, a to přetíženost prvních stupňů základních škol a nevytíženost mateřských škol. Hlavní nebezpečí spočívá v rostoucích nákladech na činnost škol z rozpočtu obce. Další nebezpečí, jako úbytek žáků a snižující se počet pracovních úvazků pro pedagogy (s tím související rostoucí procento neaprobované výuky a úbytek úvazku pro nepedagogický personál) sebou nese i nárůst dalších povinností pro pedagogické pracovníky škol. Na základě porovnání s řešením v již

	fungujících svazkových školách na území ČR bylo ověřeno, že společnou administrativou, nákupy (energií, materiálu, školních potřeb a učebních pomůcek) a získáváním dotací, sdílením pedagogů atd. bylo dosaženo výrazných provozních úspor. Společné řešení ušetří finanční prostředky i na provoz jednotlivých škol.
Hlavní opatření	<p>A. Legislativní opatření</p> <p>A.1. Zpracování právního rozboru možností smluvní spolupráce jednotlivých zřizovatelů škol</p> <p>A.2. Zpracování variantních řešení pro možnosti spolupráce</p> <p>A.3. Zpracování studie na založení svazkové školy – viz cíl 1.1</p> <p>B. Finanční opatření</p> <p>B.1. Rozbor ekonomické výhodnosti jednotlivých variantních návrhů</p> <p>B.2. Zpracování variant pro snížení nákladů</p> <p>C. Věcná opatření</p> <p>C.1. Určení spádovosti území pro spolupráci obcí</p> <p>C.2. Setkávání ředitelů a pedagogů zúčastněných škol a vysvětlování ekonomické výhodnosti spolupráce</p>
Název indikátorů k hodnocení cíle	<ul style="list-style-type: none"> • Zpracování studie na snížení nákladů na provoz škol v obcích DSO Novoborska • Zřízení svazkové školy • Počet obcí zapojených do svazkové školy • Průměrné provozní náklady na žáka ZŠ
Správce cíle	starosta města Kamenický Šenov
Cíl 3.2	Společné financování v oblasti mimoškolních aktivit ve venkovských školách
Popis cíle	Na území Novoborska je celkem 16 mateřských a 15 základních škol – přičemž 6 je úplných, zbývajících 9 škol je neúplných (převážně malotřídky ve venkovských obcích). Obce Chotovice, Mařenice, Radvanec, Slunečná a Svojkov nemají na svém území žádné školy. Děti z těchto škol mají různé možnosti pro mimoškolní aktivity. Ve venkovských školách jsou však tyto aktivity často z hlediska návštěvnosti nevyužity. Cílem by mělo být společné financování mimoškolních aktivit ve venkovských obcích, které by přineslo úsporu finančních prostředků. Díky tomu by mělo dojít i k rozšíření struktury nabízených mimoškolních aktivit, pořádání společných soutěží mezi jednotlivými školami a společných kulturních akcí.
Hlavní opatření	<p>A. Průzkum a organizace</p> <p>A.1. Zmapování mimoškolních aktivit v jednotlivých obcích</p> <p>A.2. Koordinace mimoškolních aktivit a jejich rozšiřování</p> <p>B. Podpora</p> <p>B.1. Podpora organizace společných mimoškolních aktivit</p> <p>C. Finanční opatření</p> <p>C.1. Zpracování možností společného financování ze stran obcí</p>
Název indikátorů k hodnocení cíle	<ul style="list-style-type: none"> • Zmapování mimoškolních aktivit v jednotlivých obcích • Koncepce pro rozšíření spolupráce v oblasti mimoškolních aktivit
Správce cíle	starosta města Kamenický Šenov

Obrázek 3: Strom problémových okruhů a cílů školství 3

[Zdroj: Vlastní zpracování]

3.2.4. Indikátory

Indikátory jsou důležitým nástrojem, kterým se měří úspěšnost nastavené strategie, to znamená úroveň dosahování stanovených cílů. Prostřednictvím indikátorů se snažíme popsat míru změny.

Problémový okruh 1: Přizpůsobit kapacitu ZŠ a MŠ demografickému vývoji

PO 1	Přizpůsobit kapacitu ZŠ a MŠ demografickému vývoji		
Číslo indikátoru	1		
Název indikátoru	<i>Zpracování studie na založení svazkové školy a variantních řešení pro možnosti jiné meziobecní spolupráce</i>		
Měrná jednotka	Ano/Ne		
Správce měřítka	místopředseda DSO Novoborska		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	Ano	Ano
Skutečnost	Ne	x	x
Popis měřítka:	Vypracování studie na založení svazkové školy a zvážení dalších variantních řešení pro možnosti další spolupráce obcí DSO Novoborska v oblasti školství je klíčové pro další postup. Zmapování současné situace umožní obcím se zaměřit na palčivá témata a jejich efektivní řešení.		
Metodika a výpočet:	Ano/Ne		
Zdroj čerpání dat:	Zpráva o činnosti DSO		

Cíl 1.1	Založení svazkové školy či jiné smluvní spolupráce obcí		
Číslo indikátoru	1.1.1		
Název indikátoru	Průměrný počet žáků ve třídě ZŠ		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Úředník školství - odbor školství, kultury a sportu, MěÚ Nový Bor		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	20	20
Skutečnost	19,35	x	x
Popis měřítka:	<p>Pro smysluplné řešení nepříznivého demografického vývoje je třeba sledovat, jak se vyvíjí počet žáků ve školách. Pro zajištění kvalitní výuky na základních školách je nutný optimální počet dětí ve třídě. Nadměrným počtem žáků ve třídách se vytrácí individuální přístup a věnovaná péče a kvalita výuky může klesat. Včasná statistická data z demografického vývoje a ze skutečnosti budou sloužit jako podklad pro plánování kapacit v jednotlivých školách. Indikátor umožňuje sledování průměrného počtu žáků ve třídě s tím, že je vhodné nepřekročit hranici 25 žáků ve třídě a na druhou stranu se nedostat pod hranici 15 žáků ve třídě.</p>		
Metodika a výpočet:	Souhrnný počet žáků ve všech ZŠ děleno počtem tříd (1. – 9. tř.) ve všech ZŠ		
Zdroj čerpání dat:	Výroční zprávy škol		
Číslo indikátoru	1.1.2		
Název indikátoru	Průměrný počet dětí ve třídě MŠ		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Úředník školství - odbor školství, kultury a sportu, MěÚ Nový Bor		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	25	25
Skutečnost	25,6	x	x
Popis měřítka:	<p>Pro smysluplné řešení nepříznivého demografického vývoje je třeba sledovat, jak se vyvíjí počet dětí v předškolních zařízeních. Pro zajištění kvalitní výchovy v mateřských školách je nutný optimální počet dětí ve třídě. Nadměrným počtem dětí ve třídách se vytrácí individuální přístup a věnovaná péče a kvalita výchovy může klesat. Včasná statistická data z demografického vývoje a ze skutečnosti budou sloužit jako podklad pro plánování kapacit v jednotlivých mateřských školách. Indikátor umožňuje sledování průměrného počtu dětí ve třídě s tím, že je vhodné nepřekročit hranici 25 dětí ve třídě a na druhou stranu se nedostat pod hranici 15 dětí ve třídě.</p>		
Metodika a výpočet:	Souhrnný počet dětí ve všech MŠ děleno počtem tříd ve všech MŠ		
Zdroj čerpání dat:	Výroční zprávy škol		

Číslo indikátoru	1.1.3		
Název indikátoru	Počet obcí zapojených do svazkové školy		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	místopředseda DSO Novoborska		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	5	8
Skutečnost	0	x	x
Popis měřítka:	Čím více obcí se zapojí do svazkové školy, tím větší bude ekonomická úspora.		
Metodika a výpočet:	Součet všech obcí, které jsou zapojené do svazkové školy.		
Zdroj čerpání dat:	Projektová dokumentace k projektu „Společně se vzděláváme na Novoborsku“ z dotačního programu „Metodická podpora spolupráce obcí při zřizování škol a školských zařízení v právní formě školské právnické osoby“		
Cíl 1.2	Větší propagace malotřídních škol především na malých obcích		
Číslo indikátoru	1.2.1		
Název indikátoru	Analýza možností propagace malotřídních škol ve venkovských obcích		
Měrná jednotka	Ano/Ne		
Správce měřítka	starosta obce Prysk		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	Ano	Ano
Skutečnost	Ne	x	x
Popis měřítka:	Pro zajištění propagace malotřídních škol bude zpracována analýza, která zmapuje jejich zaměření a možnost mimoškolních aktivit. Z analýzy vyplynou směry a způsoby propagace těchto malotřídních škol ve venkovských oblastech. Bude sloužit jako podklad k tvorbě akčního plánu.		
Metodika a výpočet:	Ano/Ne		
Zdroj čerpání dat:	Zpráva o činnosti DSO		
Číslo indikátoru	1.2.2		
Název indikátoru	Počet venkovských obcí, které se zapojily do tvorby analýzy		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	starosta obce Prysk		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	9	9
Skutečnost	0	x	x
Popis měřítka:	Větší počet zapojených venkovských obcí do tvorby analýzy předpokládá větší územní rozsah, který povede ke snížení finanční náročnosti tvorby analýzy a následně snížení nákladů při realizaci propagačních akcí.		
Metodika a výpočet:	Součet zapojených obcí.		
Zdroj čerpání dat:	Zpráva o činnosti DSO		

Cíl 1.3	Zjistit zájem o péči pro děti do 3 let		
Číslo indikátoru	1.3.1		
Název indikátoru	Počet žádostí o umístění pro děti do 3 let v předškolních zařízeních		
Měrná jednotka	počet		
Správce měřítka	Úředník školství - odbor školství, kultury a sportu, MěÚ Nový Bor		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	Vyplyne z průzkumu	Vyplyne z průzkumu
Skutečnost	x	x	x
Popis měřítka:	V mateřských školách v posledních letech zaznamenávají zvýšený zájem o umístění dětí, které jsou mladší 3 let. Při sečtení těchto žádostí zjistíme, jak velký je zájem a tento problém budeme moci patřičně řešit. Průzkum by byl prováděn pomocí ankety.		
Metodika a výpočet:	Souhrn žádostí o péči pro děti do 3 let ze všech předškolních zařízení v území.		
Zdroj čerpání dat:	Průzkum		
2			
Číslo indikátoru	2		
Název indikátoru	Zpracování variantních návrhů péče pro děti do 3 let		
Měrná jednotka	Ano/Ne		
Správce měřítka	předseda DSO Novoborska		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	Ano	Ano
Skutečnost	Ne	x	x
Popis měřítka:	Předškolní zařízení na území Novoborska děti do věku tří let nepřijímají. Výjimkou jsou pouze soukromá zařízení tohoto typu. Vypracování variantních návrhů péče pro děti do tří let na základě demografického vývoje a potřeb rodičů napomůže k rozhodování o možnostech řešení této problematiky na území členských obcí Svazku obcí Novoborska.		
Metodika a výpočet:	Ano/Ne		
Zdroj čerpání dat:	Zpráva o činnosti DSO		

Problémový okruh 2: nedostatek kvalitních pedagogů cizích jazyků a neexistence regionálních výukových materiálů

PO 2	Nedostatek kvalitních pedagogů cizích jazyků a neexistence regionálních výukových materiálů		
Číslo indikátoru	3		
Název indikátoru	Zpracování variantních návrhů pro řešení nedostatku kvalitních pedagogů cizího jazyka		
Měrná jednotka	Ano/Ne		
Správce měřítka	předseda DSO Novoborska		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	Ano	Ano
Skutečnost	Ne	x	x
Popis měřítka:	Vzhledem k tomu, že ORP Nový Bor a celé DSO Novoborska se nachází v příhraniční oblasti, je výuka cizího jazyka nutností. Proto je kvalitní výuka cizího jazyka velmi důležitým požadavkem. Zpracování variantních návrhů pro řešení nedostatku pedagogů cizího jazyka jistě napomůže obcím v dalším jednání a rozhodování o problémové situaci v území.		
Metodika a výpočet:	Ano/Ne		
Zdroj čerpání dat:	Zpráva o činnosti DSO		
Cíl 2.1	Společně sdílet pedagoga na výuku cizích jazyků ve venkovských školách		
Číslo indikátoru	2.1.1		
Název indikátoru	Počet sdílených pedagogů na výuku cizích jazyků		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	místopředseda DSO Novoborska		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	2	2
Skutečnost	0	x	x
Popis měřítka:	Pro společné zajištění kvalitní výuky cizích jazyků na školách je třeba zaměstnat kvalitního pedagoga na plný úvazek. Tento vyučující by byl společný pro všechny zapojené školy a v rámci svého pracovního úvazku by mezi nimi přejížděl. Při výpočtu jsme vycházeli z průměrného počtu hodin cizích jazyků v malotřídních školách a počtu tříd v těchto zařízeních.		
Metodika a výpočet:	Součet všech sdílených pedagogů		
Zdroj čerpání dat:	Výroční zprávy škol		
Číslo indikátoru	2.1.2		
Název indikátoru	Počet obcí zapojených do sdílení pedagogů na výuku cizích jazyků		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	místopředseda DSO Novoborska		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	7	7
Skutečnost	0	x	x

Popis měřítka:	Čím větší počet obcí se zúčastní sdílení pedagoga, tím se sníží náklady na výuku cizích jazyků a zvýší se kvalita výuky. Při určení údaje pro rok 2017 a 2020 vycházíme z počtu menších obcí, které zřizují malotřídní školy.		
Metodika a výpočet:	Součet obcí zapojených do sdílení společného pedagoga na výuku cizích jazyků		
Zdroj čerpání dat:	Výroční zprávy škol		
Cíl 2.2	Posílit regionální identitu vytvořením nových regionálních učebních pomůcek		
Číslo indikátoru	2.2.1		
Název indikátoru	Počet vzniklých regionálních učebních materiálů a pomůcek		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	starosta města Kamenický Šenov		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	10	20
Skutečnost	0	x	x
Popis měřítka:	Pro posílení regionální identity je nutné vytvořit materiály a pomůcky pro výuku, které posílí znalost svého regionu. Jedná se o materiály vytvořené pro výuku všech předmětů, pro představu uvádíme například pexeso s významnými památkami v území, které by se využívalo v hodinách dějepisu, mapy území pro zeměpis a podobně.		
Metodika a výpočet:	Součet vzniklých regionálních pomůcek a materiálů		
Zdroj čerpání dat:	Projektová dokumentace		
Číslo indikátoru	4		
Název indikátoru	Zpracování variantních návrhů na vytvoření regionálních pomůcek		
Měrná jednotka	Ano/ne		
Správce měřítka	místopředseda DSO Novoborska		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	Ano	Ano
Skutečnost	Ne	x	x
Popis měřítka:	Pro posílení regionální identity je nutné vytvořit materiály a pomůcky pro výuku, které posílí znalost svého regionu. V rámci Svazku obcí Novoborska, jehož členy jsou všechny obce ORP Nový Bor, zpracovat analýzu možných řešení k posílení regionální identity a na základě takového zpracování variantních návrhů připravit podklady pro konkrétní projekt či řešení.		
Metodika a výpočet:	Ano/Ne		
Zdroj čerpání dat:	Výroční zpráva DSO		

Problémový okruh 3: Nedostatek finančních prostředků na provoz škol

PO 3				Nedostatek finančních prostředků na provoz škol		
Číslo indikátoru	5					
Název indikátoru	Zpracování studie na snížení nákladů na provoz škol obcí DSO Novoborska					
Měrná jednotka	Ano/Ne					
Správce měřítka	místopředseda DSO Novoborska					
Roky	2013	2017	2020			
Plán	x	Ano	Ano			
Skutečnost	Ne	x	x			
Popis měřítka:	Vypracování studie na snížení nákladů na provoz škol v obcích DSO Novoborska a variantních řešení pro možnosti další spolupráce obcí DSO Novoborska v oblasti školství je klíčové pro další postup. Zmapování současné situace umožní obcím se zaměřit na palčivá témata a jejich efektivní řešení.					
Metodika a výpočet:	Ano/Ne					
Zdroj čerpání dat:	Zpráva o činnosti DSO					
Cíl 3.1.	Snížit náklady na provoz škol					
Číslo indikátoru	3.1.1					
Název indikátoru	Zřízení svazkové školy					
Měrná jednotka	Ano/Ne					
Správce měřítka	místopředseda DSO Novoborska					
Roky	2013	2017	2020			
Plán	x	Ano	Ano			
Skutečnost	Ne	x	x			
Popis měřítka:	Existence svazkové školy.					
Metodika a výpočet:	Svazková škola byla/nebyla založena.					
Zdroj čerpání dat:	Realizační dokumentace projektu					
Číslo indikátoru	3.1.2					
Název indikátoru	Počet obcí zapojených do svazkové školy					
Měrná jednotka	Počet					
Správce měřítka	místopředseda DSO Novoborska					
Roky	2013	2017	2020			
Plán	x	5	8			
Skutečnost	0	x	x			
Popis měřítka:	Čím více obcí se zapojí do svazkové školy, tím větší bude ekonomická úspora.					
Metodika a výpočet:	Součet všech obcí, které jsou zapojené do svazkové školy.					
Zdroj čerpání dat:	Projektová dokumentace k projektu „Společně se vzděláváme na Novoborsku“ z dotačního programu „Metodická podpora spolupráce obcí při zřizování škol a školských zařízení v právní formě školské právnické osoby“					

Číslo indikátoru	3.1.3		
Název indikátoru	Průměrné provozní náklady na žáka ZŠ		
Měrná jednotka	Kč		
Správce měřítka	Úředník školství - odbor školství, kultury a sportu, MěÚ Nový Bor		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	14 000	12 000
Skutečnost	14 300	x	x
Popis měřítka:	Provozní náklady na jednoho žáka vyjadřují ekonomičnost provozu školy.		
Metodika a výpočet:	Celkové provozní náklady škol dělené celkovým počtem žáků ve školách		
Zdroj čerpání dat:	Výroční zprávy škol		
Cíl 3.2.	Společné financování v oblasti mimoškolních aktivit ve venkovských školách		
Číslo indikátoru	3.2.1		
Název indikátoru	Koncepce pro rozšíření spolupráce v oblasti mimoškolních aktivit		
Měrná jednotka	Ano/Ne		
Správce měřítka	místopředseda DSO Novoborska		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	Ano	Ano
Skutečnost	Ne	x	x
Popis měřítka:	Pro zajištění rozšíření spolupráce v oblasti organizace a pořádání společných mimoškolních aktivit je nejprve potřeba vypracovat koncepci, která by napomohla orientaci v této problematice a k rozšíření meziobecní (meziškolní) spolupráce. Koncepce bude obsahovat i finanční možnosti spolupráce. Konáním společných mimoškolních aktivit jako jsou různé olympiády, výlety, exkurze či lyžařské kurzy by školy byly schopny ušetřit finanční prostředky. Indikátor vyjadřuje počet aktivit, které školy organizovaly společnými silami.		
Metodika a výpočet:	Ano/Ne		
Zdroj čerpání dat:	Výroční zprávy o činnosti DSO		
Číslo indikátoru	6		
Název indikátoru	Zmapování mimoškolních aktivit v jednotlivých obcích		
Měrná jednotka	Ano/Ne		
Správce měřítka	místopředseda DSO Novoborska		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	Ano	Ano
Skutečnost	Ne	x	x
Popis měřítka:	Pro zajištění rozšíření spolupráce v oblasti organizace a pořádání společných mimoškolních aktivit je nejprve potřeba vypracovat koncepci, která by napomohla orientaci v této problematice a k rozšíření meziobecní (meziškolní) spolupráce. Nicméně k této koncepci je nejprve třeba provést průzkum nabízených mimoškolních aktivit v jednotlivých obcích.		
Metodika a výpočet:	Ano/Ne		
Zdroj čerpání dat:	Výroční zprávy o činnosti DSO		

V tématu „Školství“ ORP Nový Bor zpracovává tři problémové oblasti, které vycházejí z potřeb území zjištěných v analytické části, a to:

- Přizpůsobení kapacity MŠ a ZŠ demografickému vývoji – s cílem propagovat školy v území, především ty na malých obcích a zajistit péči pro děti do tří let.
- Nedostatek kvalitních pedagogů cizích jazyků a neexistence regionálních výukových materiálů – s cílem poskytnout dětem a žákům kvalitní výuku, zajistit kvalitní výuku cizího jazyka vzhledem k tomu, že SO ORP je příhraniční oblast s Německem.
- Nedostatek finančních prostředků na provoz škol – s cílem tyto náklady snížit a rozšířit spolupráci mezi školami a obcemi v oblasti mimoškolních aktivit, aby se i v této oblasti finanční prostředky ušetřily.

Ve všech oblastech je stěžejním řešením založení tzv. Svazkové školy, která by řešila organizační, personální, finanční i demografické nedostatky.

3.3. Pravidla pro řízení strategie

3.3.1. Systém monitorování a hodnocení realizace strategie

Pro řízení strategie bude ustaven **manažer strategie**. Manažer zodpovídá za celkovou koordinaci všech aktivit souvisejících s jejím řízením. Je zodpovědný za to, že se se schválenou strategií bude pracovat, že zodpovědné subjekty budou usilovat o její naplnění a že se bude vyhodnocovat, zda se daří přispívat k plnění stanovených cílů.

Manažer strategie je výkonnou a koordinační jednotkou, ale pro výkon své činnosti potřebuje součinnost orgánů, které mohou rozhodovat. Tím je **řídící skupina**. Řídící skupina činí klíčová rozhodnutí při naplňování strategie, zejména týkající se jejích změn a úprav, ale také schvalování akčního plánu. Řídící skupina schvaluje vyhodnocení strategie a přijímá opatření vyplývající ze závěrů hodnocení.

Složení řídící skupiny
Předseda Svazku obcí Novoborska
1. místopředseda Svazku obcí Novoborska
2. místopředseda Svazku obcí Novoborska
Manažer Svazku obcí Novoborska
Starosta města Kamenický Šenov

Pro řízení strategie jsou důležití **správci cílů**. Správce cíle není osoba, která by měla za úkol daný cíl samostatně zrealizovat. Jeho rolí je hlídat, aby se na plnění cíle nezapomnělo. Je to osoba, která bude v území iniciovat kroky směřující k plnění cíle, bude komunikovat s ostatními subjekty v území, bude dbát nad tím, aby se do budoucích akčních plánů dostávaly konkrétní kroky, které přispějí k plnění cíle, bude kontrolovat, že do příslušného rozpočtu budou zahrnuty prostředky určené k plnění cíle. Ostatní subjekty v území však mají společnou povinnost spolu s gestorem aktivně usilovat o plnění cíle. Správce cíle také bude v následujících letech sledovat prostřednictvím indikátorů, zda je cíle dosahováno. V další budoucí spolupráci bude tuto informaci poskytovat ostatním městům a obcím a společně budou hledat další řešení k přibližování se stanovenému cíli.

Správci cílů		
Číslo cíle	Název cíle	Správce cíle
1.1.	Založení svazkové školy či jiné smluvní spolupráce obcí	starosta města Kamenický Šenov
1.2.	Větší propagace malotřídních škol především na malých obcích	starosta obce Pysk
1.3.	Zjistit zájem o péči pro děti do 3 let	starosta města Kamenický Šenov
2.1.	Společně sdílet pedagoga na výuku cizích jazyků ve venkovských školách	starosta obce Pysk
2.2.	Posílit regionální identitu vytvořením nových regionálních učebních pomůcek	starosta města Kamenický Šenov
3.1.	Snížit náklady na provoz škol	starosta města Kamenický Šenov
3.2.	Společné financování v oblasti mimoškolních aktivit ve venkovských školách	starosta města Kamenický Šenov

Gestoři indikátorů jsou osoby, které zodpovídají za zjištění hodnot indikátoru v souladu se stanovenou definicí a metodikou výpočtu. Dodávají podklady příslušnému správci cíle.

Gestoři indikátorů		
Číslo indikátoru	Název indikátoru	Gestor indikátoru
1	Zpracování studie na založení svazkové školy a variantních řešení pro možnosti jiné meziobecní spolupráce	místopředseda DSO Novoborska
1.1.1	Průměrný počet žáků ve třídě ZŠ	Úředník školství – odbor školství, kultury a sportu, MěÚ Nový Bor
1.1.2	Průměrný počet dětí ve třídě MŠ	Úředník školství – odbor školství, kultury a sportu, MěÚ Nový Bor
1.1.3	Počet obcí zapojených do svazkové školy	místopředseda DSO Novoborska
1.2.1	Analýza možností propagace malotřídních škol ve venkovských obcích	starosta obce Pysk
1.2.2	Počet venkovských obcí, které se zapojily do tvorby analýzy	starosta obce Pysk
2	Zpracování variantních návrhů péče pro děti do 3 let	místopředseda DSO Novoborska
1.3.1	Počet žádostí o umístění pro děti do 3 let v předškolních zařízeních	Úředník školství – odbor školství, kultury a sportu, MěÚ Nový Bor
3	Zpracování variantních návrhů pro řešení nedostatku kvalitních pedagogů cizího jazyka	předseda DSO Novoborska
2.1.1	Počet sdílených pedagogů na výuku cizích jazyků	místopředseda DSO Novoborska
2.1.2	Počet obcí zapojených do sdílení pedagogů na výuku cizích jazyků	místopředseda DSO Novoborska
4	Zpracování variantních návrhů na vytvoření regionálních pomůcek	místopředseda DSO Novoborska
2.2.1	Počet vzniklých regionálních učebních materiálů a pomůcek	starosta města Kamenický Šenov
5	Zpracování studie na snížení nákladů na provoz škol v obcích DSO Novoborska	místopředseda DSO Novoborska
3.1.1	Zřízení svazkové školy	místopředseda DSO Novoborska

3.1.2	Počet obcí zapojených do svazkové školy	místopředseda DSO Novoborska
3.1.3	Průměrné provozní náklady na žáka ZŠ	Úředník školství – odbor školství, kultury a sportu, MěÚ Nový Bor
6	Zmapování mimoškolních aktivit v jednotlivých obcích	místopředseda DSO Novoborska
3.2.1	Koncepce pro rozšíření spolupráce v oblasti mimoškolních aktivit	místopředseda DSO Novoborska

Strategie bude naplňována především projekty zařazenými do každoročně schvalovaného akčního plánu (viz kapitola 3.3.3 souhrnného dokumentu). Projekty zařazené do akčního plánu by pak měly naplňovat stanovené cíle.

Naplňování strategického dokumentu musí být měřeno a pravidelně vyhodnocováno. Pro jednotlivé cíle byly nastaveny indikátory a k nim nastavená metodika – tj. způsob sledování a vyhodnocování daného indikátoru. Ke každému indikátoru je také nastaven jeho správce (gestor), který je zodpovědný za sledování jeho vývoje a porovnání s cílovou hodnotou.

Tabulka uvádí hlavní zodpovědnosti v procesu implementace strategie.

Činnost v rámci implementace	Zodpovědná osoba/subjekt	Termín
Koordinace implementačních aktivit	manažer strategie	průběžně
Návrh projektů do akčního plánu	správci cílů	každoročně v 1. - 3. čtvrtletí
Výběr projektů do akčního plánu	řídící skupina	každoročně dle termínů přípravy rozpočtu
Předložení akčního plánu ke schválení na následující rok	manažer strategie	každoročně dle termínů přípravy rozpočtu
Vyhodnocení indikátorů za předchozí rok	gestoři indikátorů	každoročně v 1. čtvrtletí
Vyhodnocení plnění akčního plánu za předchozí rok	manažer s využitím podkladů od gestorů indikátorů a správců cílů	každoročně v 1.- 2. čtvrtletí
Projednání vyhodnocení indikátorů a plnění akčního plánu za předchozí rok	řídící skupina	každoročně v 2. čtvrtletí

3.3.2. Systém změn strategie

V průběhu realizace Strategie může dojít k objektivní potřebě dílčí změny tj. ve formě úpravy cíle, či indikátoru. Tato potřeba může být způsobena jak vnějšími (např. rozhodnutí vlády, či EU), tak vnitřními (potřeba změny vyvstane při průběžném monitorování cílů Strategie) faktory. Rozhodnutí, zda je nutné některé části Strategie upravit bude následovat každoročně po vyhodnocení indikátorů za předchozí rok a po vyhodnocení akčního plánu. Pokud se ukáže, že realizací projektů nedošlo k uspokojivému vývoji příslušného indikátoru, je nutné blíže zanalyzovat příčiny takového vývoje. Nejedná-li se o neočekávané vnější vlivy (povodeň, hospodářská krize apod.), pak může být příčina buď na straně chybně nastaveného cíle či přiřazeného indikátoru, anebo na straně nefunkčnosti projektu vzhledem ke stanovenému cíli. V obou případech je nutné, aby správce cíle navrhl opatření ke změně. Může se jednat buď o návrh vhodnějšího typu projektu do akčního plánu, nebo o přeformulování cíle. Takovou změnu je nutno důkladně prodiskutovat s dotčenými subjekty (ideálně v rámci fokusní skupiny) a následně změnu navrhnout řídící skupině. Řídící skupina rozhodne o schválení či neschválení změny.

3.3.3. Akční plán

Akční plán je dokumentem, jehož cílem je upřesnit strategický plán v krátkodobém časovém horizontu. Akční plán ze strategického plánu vychází a určuje, jakými konkrétními kroky či projekty budou naplňovány příslušné cíle uvedené ve strategickém plánu. Akční plán se zpracovává vždy na následující rok.

U každé aktivity musí být zřejmé, k naplnění jakého cíle přispívá. Sestavování akčního plánu musí být v souladu se strategickým plánem, ale také s připravovaným rozpočtem na následující rok. Projekty zařazené do akčního plánu musí být kryty rozpočtem nebo jiným (externím) zdrojem financování. Pokud nebude k projektům vybraným do akčního plánu jednoznačně přiřazen zdroj financování, budou z akčního plánu vyřazeny.

Proces přípravy akčního plánu je třeba vnímat jako **proces dlouhodobý a opakovaný**, prostupující celým kalendářním rokem. Příprava akčního plánu probíhá souběžně s přípravou rozpočtu (dobrovolného svazku obcí nebo rozpočtů jednotlivých měst a obcí). Nejprve dochází ke sběru podnětů na realizaci projektů od jednotlivých měst a obcí. Následně dochází k výběru těch aktivit, které je z věcného, časového a finančního hlediska možné realizovat v příštím roce. Nakonec dochází k přijetí rozhodnutí o přehledu konkrétních aktivit zařazených do akčního plánu pro následující rok.

V prvním pololetí roku, který následuje pro realizaci akčního plánu, by mělo dojít k jeho vyhodnocení.

Příklad harmonogramu procesů při přípravě, realizaci a vyhodnocení akčních plánů

Čtvrtletí	Rok 2015				Rok 2016				Rok 2017				Rok 2018	
	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.
Akční plán na r. 2016														
Příprava		■												
Realizace					■									
Vyhodnocení									■					
Akční plán na r. 2017														
Příprava						■								
Realizace									■					
Vyhodnocení													■	

Akční plán může být vypracován pomocí tabulky, která obsahuje číslo cíle, ke kterému se projekt váže, název projektu, orientační rozpočet, zdroj financování, harmonogram, nositel projektu, aktuální stav připravenosti.

Vzor tabulky akčního plánu

Cíl	Název projektu	Náklady	Zdroj financování	Termín realizace	Nositel projektu	Připravenost

Do tabulky se uvádějí následující informace:

Cíl – název a číslo cíle stanoveného ve strategii, k němuž se projekt váže

Název projektu – konkrétní název projektu či aktivity, která naplňuje (spolu s dalšími) daný cíl

Náklady – orientační finanční objem projektu; vzhledem k tomu, že se jedná o první hrubou verzi akčního plánu, je samozřejmé, že se ve většině případů bude jednat o odhad nákladů (stanovený expertním odhadem či na základě zkušenosti s obdobnými projekty). V dalších verzích akčního plánu budou náklady upřesňovány.

Zdroj financování – snahou je co nejefektivnější hospodaření, proto je vhodné uvést vhodný zdroj financování z konkrétního dotačního zdroje (národní granty, evropské fondy apod.). V tom případě je nutné do akčního plánu uvést také podíly financování (např. 85 % dotace, 15 % rozpočet DSO). Tam, kde budou projekty již dostatečně konkrétní, je možné hledat příslušnou dotační možnost v připravovaných operačních programech Evropských strukturálních a investičních fondů. Tam, kde je od počátku zřejmé, že zdrojem financování nemůže být žádný dotační program, je vhodné do zdroje financování uvést rozpočet té organizace, která financování projektu plánuje (konkrétní obec, více obcí, dobrovolný svazek obcí).

Termín realizace – jedná se o další údaj, který je v této fázi orientační a předpokládá se jeho postupné upřesňování. Pokud se jedná o víceleté projekty, je nutné uvést alespoň roky jeho realizace, vhodnější však je uvést i měsíce (zejména u akcí, které budou realizovány v rámci jednoho roku).

Nositel projektu – uvádí se subjekt, který bude mít realizaci projektu na starosti. V případě DSO to většinou bude svazek obcí, v případě neformální spolupráce obcí může jít o jednu konkrétní obec, která bude mít zodpovědnost za zpracování žádosti o dotaci a její realizaci, na jejímž území se bude projekt realizovat, která bude organizovat výběrové řízení apod. Samozřejmě se počítá s aktivní účastí ostatních obcí, nositel je však tzv. lead-partnerem.

Připravenost – pro doplnění informací o realnosti projektu, přesnosti jeho rozpočtu a načasování je vhodné uvést, v jakém stavu se projekt nachází. Většinou se stručně uvádí, zda se jedná o projekt ve fázi záměru, nebo zda již byla vytvořena studie, která jej blíže popisuje. Dalšími milníky může být zpracovaná projektová dokumentace, vydané stavební povolení či vybraný zhotovitel na základě výběrového řízení.

Pokud bude cíl naplňován po dobu několika let, je možné do akčního plánu uvést také orientační **zásobník projektů/aktivit** (samostatná tabulka ve stejné struktuře), které nejsou financovatelné z rozpočtu příštího roku, ale s nimiž se uvažuje v dalších letech. Takový zásobník by byl pouze orientační a sloužil by jako jeden z podkladů pro sestavování akčních plánů na další roky. Je vhodný z toho důvodu, že při případných personálních změnách bude na jednom místě zaznamenáno, s čím projektový tým počítal jako s aktivitami vhodnými k realizaci za účelem dosažení cíle. Veškeré údaje by byly v tom případě orientační (harmonogram, náklady) a upřesňovaly by se při sestavování dalšího akčního plánu na následující rok.

V prvním pololetí roku, který následuje po realizaci akčního plánu, by mělo dojít k jeho **vyhodnocení**. V rámci vyhodnocení budou posouzeny jednotlivé projekty, které byly navrženy v akčním plánu k realizaci.

U zrealizovaných projektů bude posouzeno především to, zda byly udrženy náklady, které byly v akčním plánu orientačně uvedeny, a souladu skutečného harmonogramu s předpokládaným. V případě odchylek budou vyhodnoceny důvody, proč k nim došlo. Z takto učiněných vyhodnocení by měly být přijaty adekvátní závěry (např. do budoucna zpřesnit odhady nákladů, zaměřit se na kvalitu výběrových řízení s důrazem na minimalizaci víceprací, při nastavování harmonogramu brát v potaz rizika, která mohou projekt zbrzdit apod.).

Zároveň je nutné znovu vyhodnotit, jak se vyvinuly hodnoty indikátorů po realizaci projektů. Tím dojdeme k dílčímu závěru, zda zrealizované projekty jsou vzhledem k vytyčeným cílům efektivní a účinné. V případě, že se hodnoty indikátorů nevyvíjejí příznivým směrem, je nutné přemýšlet o přehodnocení projektů, které jsou naplánovány k plnění cílů.

U nezrealizovaných projektů je nutné analyzovat důvody, proč k realizaci nedošlo (do akčního plánu by měly vstupovat jen reálné projekty a aktivity).

3.4. Závěr a postup zpracování

3.4.1. Shrnutí

V rámci Strategie území správního obvodu ORP Nový Bor bylo zpracováno povinné téma „Školství“.

V první části – části analytické – bylo téma rozebráno a rozděleno na dvě základní oblasti, základní a předškolní vzdělávání. Byla zjišťována data o počtu škol v území, o jejich zřizovateli, vývoji počtu žáků, o počtu zaměstnanců a jejich pracovních úvazcích a podobně. Při zpracování analytické části tématu „Školství“ realizační tým vycházel především z dostupných statistických dat ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Českého statistického úřadu. Dále spolupracoval s příslušným odborem Školství, kultury a sportu v Novém Boru. Souhrn analytické části je k nahlédnutí v kapitole 3.1.5.

Z analytické části vyplynuly tři problémové okruhy:

- Přizpůsobit kapacitu ZŠ a MŠ demografickému vývoji,
- Nedostatek kvalitních pedagogů cizích jazyků a neexistence regionálních výukových materiálů,
- Nedostatek finančních prostředků na provoz škol.

K jednotlivým problémovým okruhům v tématu školství a předškolní vzdělávání byly za pomoci motivujících starostů stanoveny cíle, které by měly napomoci řešení problémové situace. Nejvíce diskutovaným cílem je Založení svazkové školy, o kterém se jednalo již dříve, před vznikem tohoto projektu. Svazková škola by předešla všem zmiňovaným problémovým okruhům a účastníkům by prospěla i v mnoha dalších oblastech. Dalším významným cílem je společné sdílení pedagoga na výuku cizích jazyků či společné financování v oblasti mimoškolních aktivit.

3.4.2. Popis postupu tvorby strategie

Strategie byla tvořena v souladu s rámcovou metodikou vydanou Svazem měst a obcí. Tato metodika byla vypracována speciálně pro Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností.

První část strategie byla analytická, kdy se sbírala data, a zjišťoval se současný stav, ze kterého vzešly poznatky o slabých a silných stránkách území, o příležitostech a hrozbách. Na základě analytické části byla následně zpracována návrhová část, která vycházela ze zjištěných potřeb v území. Byly identifikovány problémové okruhy v jednotlivých řešených oblastech. Takto zvolené okruhy byly podrobně popsány a rozebrány. Následně se zvolily cíle a indikátory, které napomohou sledování jejich dosažení.

Členové realizačního týmu při zpracování analytické i návrhové části spolupracovali s příslušnými odbory, odborníky, experty, zainteresovanými osobami a motivujícími starosty.

3.5. Přílohy

3.5.1. Seznam zkratek

ČSÚ	Český statistický úřad
DDM	Dům dětí a mládeže
DSO	Dobrovolná svazek obcí
MěÚ	městský úřad
MŠ	mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
ORP	obec s rozšířenou působností
RUD	rozpočtové určení daní
SO	správní obvod
SVČ	Středisko volného času
ŠD	školní družina
ŠJ	školní jídelna
ŠK	školní klub
v.o.s.	veřejná obchodní společnost
ZŠ	základní škola
ZUŠ	základní umělecká škola

3.5.2. Vazba na OP VVV – PO3 a IROP – SC 2.4

Vazba na Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV) - prioritní osa 3 (PO 3) Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání

Na základě jednání s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy – odborem přípravy Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání - najdou uplatnění některé výstupy souhrnných dokumentů projektu meziobecní spolupráce v podporovaných oblastech a aktivitách prioritní osy 3 „Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání, jako např. podpora budování kapacit pro inkluzivní vzdělávání, vytváření kapacit pro rozvoj základních pre/gramotností v mateřských a základních školách, podpora budování kapacit pro pedagogický leadership na úrovni školy a území včetně rozvoje spolupráce školy, rodičů a mimoškolního vzdělávání, nebo podpora krajského akčního plánování s vazbou na místní akční plány.

Vazba na Operační program Integrovaný regionální operační program (IROP) – specifický cíl 2.4

Uplatnění najdou některé výstupy souhrnných dokumentů projektu meziobecní spolupráce a to zejména v oblastech budování infrastruktury mateřských škol, podpora krajského akčního plánování s vazbou na místní akční plány s potřebami rozvoje infrastruktury pro podporu polytechnického vzdělávání nebo připojení k internetu anebo konektivita celých škol.

4. Téma 2.: Sociální služby

4.1. Analytická část: definice a analýza řešených problémů

4.1.1. Vymezení a zdůvodnění řešeného problému

Z pohledu obcí je zajištění sociální péče jednou z významných aktivit, kterou v rámci výkonu samostatné působnosti plní. Tato oblast je velmi široká, finančně náročná a je neustále kladen důraz na zvyšování kvality těchto služeb. Co se týče financování, veřejné zdroje zcela určitě nebudou přibývat, zatímco počet uživatelů těchto služeb bude, vzhledem k demografickému vývoji, spíše narůstat.

Při reformě veřejné správy, konkrétně při ukončení činnosti okresních úřadů k 31. 12. 2002, například převzaly mnohé obce zřizovatelské kompetence k části pobytových zařízení pro seniory a osoby se zdravotním postižením. Do dnešní doby se neustále potýkají s financováním těchto zařízení. V rámci sociální reformy bylo také přeneseno břemeno zajištění poskytování sociálních služeb ve zvýšené míře na obce, a to bez dostatečného finančního zajištění.

Vývoj společnosti a demografický vývoj vyžadují kvalitativní změnu sociálních služeb a flexibilitu jejich spektra. Takto zásadní a rozsáhlé změny vyžadují dlouhodobá koncepční řešení, která berou v úvahu i širší souvislosti. Z tohoto důvodu je oblast sociálních služeb vhodným tématem pro spolupráci obcí. Společně lze nastavit efektivnější systém nejen z pohledu ekonomického, ale také humánního.

Meziobecní spolupráce na tomto poli může přinést vhodné strategie k řešení sociální problematiky, může vhodným způsobem podpořit přirozený rozvoj regionu – místního území. Obec je v této oblasti nejen v postavení poskytovatele a subjektu, který finančně přispívá ostatním poskytovatelům sociálních služeb, ale také koordinátora spolupráce s neziskovým sektorem, podnikatelskými strukturami a zájmovými sdruženími. Vhodně nastavenými strategiemi, programy, projekty je možné předejít sociální exkluzi některých skupin obyvatel, podpořit sociální začlenění již vyloučených skupin a saturovat oprávněné potřeby cílových skupin.

Nezanedbatelným bonusem spolupráce v regionu může být rozvoj tzv. sociální ekonomiky, jejíž koncept přináší nová a moderní řešení aktuálních témat, kterými jsou například integrace osob sociálně vyloučených, rozvoj místních zdrojů apod. Jeden z předpokladů, z nichž sociální ekonomika vychází, je, že stát není schopen finančně ani organizačně zajistit všechny sociální potřeby občanů. Sociální ekonomika je sociálně odpovědná, podporuje sociální soudržnost, směřuje k boji proti chudobě a sociální exkluzi.

Vzhledem k finanční náročnosti a proměnlivosti požadavků na spektrum sociálních služeb je žádoucí, aby byla vytvořena optimální síť sociálních služeb v regionu odpovídající skutečným potřebám. V této oblasti je celá řada problémů a témat, které je vhodné řešit společně, v rámci meziobecní spolupráce. Nemusí se však vždy jednat přímo o sociální služby ve smyslu zákona o sociálních službách, neoddiskutovatelný přínos je i v rozvoji služeb návazných či souvisejících. Smyslem projektu rozvoje meziobecní spolupráce není tvorba komunitních plánů rozvoje sociálních služeb nebo jejich nahrazování. Cílem je najít vhodné téma pro meziobecní spolupráci, které přispěje k místnímu rozvoji, aniž by byly narušeny již funkční principy či schémata.

Základní legislativa

V roce 2006 byly schváleny zákony, které zásadním způsobem transformovaly sociální oblast a poskytování sociálních služeb v ČR. V současné době je poskytování sociálních služeb v České republice upraveno těmito základními právními předpisy:

- 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, kterým jsou upraveny podmínky poskytování pomoci a podpory fyzickým osobám v nepříznivé situaci prostřednictvím sociálních služeb a příspěvku na péči. Kromě toho zákon upravuje podmínky pro vydání oprávnění k poskytování sociálních služeb, výkon veřejné správy v této oblasti, včetně kontroly kvality poskytovaných sociálních služeb, předpoklady pro výkon činností v sociálních službách a předpoklady pro výkon povolání sociálního pracovníka.
- vyhláška MPSV č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, v níž je mj. stanoven rozsah úkonů poskytovaných v rámci základních činností u jednotlivých druhů sociálních služeb, maximální výše úhrad za poskytování některých sociálních služeb, způsob hodnocení schopnosti zvládat základní životní potřeby, obsah a hodnocení plnění standardů sociálních služeb atd.

4.1.2. Popis sociálních služeb ve správním obvodu (situační analýza, finanční analýza), očekávaný vývoj

Správní obvod ORP Nový Bor má zpracovaný komunitní plán na léta 2012 - 2015. Využívá strategické dokumenty Libereckého kraje Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 - 2020, Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013 a Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Libereckého kraje 2009 - 2013. Všechny obce v sociální oblasti vycházejí z Komunitního plánu sociálních služeb pro oblast členských obcí Svazku obcí Novoborska na roky 2012 - 2015.

Tabulka 65: Počet jednotlivých typů zařízení sociálních služeb sídlících v rámci ORP

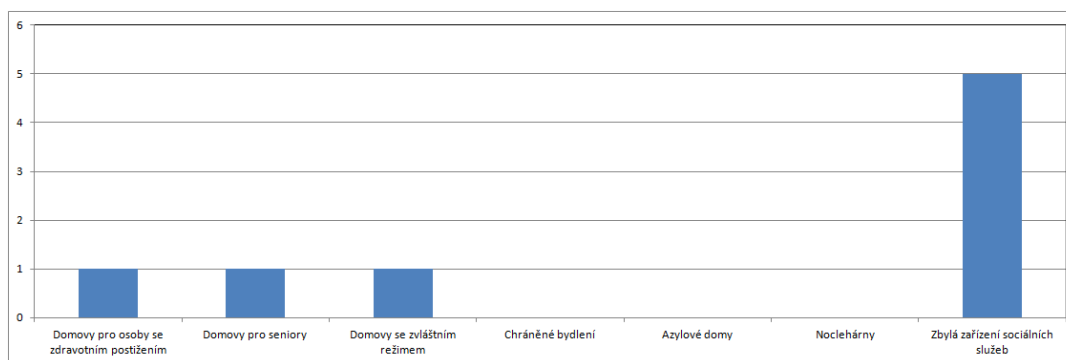
Druh zařízení sociálních služeb	Celkem
Centra denních služeb	x
Denní stacionáře	1
Týdenní stacionáře	x
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	1
Domovy pro seniory	1
Domovy se zvláštním režimem	1
Chráněné bydlení	x
Azylové domy	x
Domy na půl cesty	x
Zařízení pro krizovou pomoc	x
Nízkoprahová denní centra	x
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	x
Noclehárny	x
Terapeutické komunity	x
Sociální poradny	1

Sociálně terapeutické dílny	x
Centra sociálně rehabilitačních služeb	x
Pracoviště rané péče	x
Intervenční centra	x
Služby následné péče	x
Ostatní	3
celkem	8

[Zdroj: registr poskytovatelů sociálních služeb, vlastní šetření]

V území ORP Nový Bor se nachází celkem 6 poskytovatelů sociálních služeb. Pečovatelskou službu, kterou v této tabulce řadíme mezi ostatní, poskytuje Město Cvikov, Město Kamenický Šenov, Sociální služby města Nový Bor p. o. Dále se v území nachází denní stacionář, který poskytují Sociální služby města Nový Bor p. o., Domovy pro osoby se zdravotním postižením - Domov pro osoby se zdravotním postižením Mařenice p. o., Domovy pro seniory a domovy se zvláštním režimem poskytované Domovem důchodců Sloup v Čechách, příspěvková organizace (zřizovaná krajem) a sociální poradny se sídlem v Novém Boru, poskytované však Centrem pro zdravotně postižené Libereckého kraje o. s.

Graf 6: Počet vybraných typů zařízení sociálních služeb sídlících v rámci ORP

[Zdroj: vlastní zpracování]

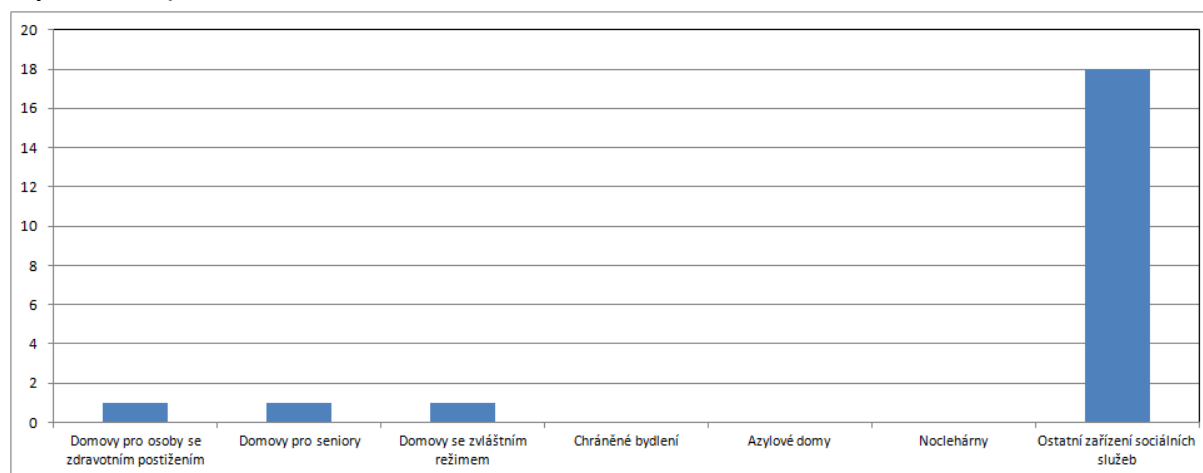
Tabulka 66: Počet jednotlivých typů zařízení sociálních služeb působících v rámci ORP (resp. poskytujících služby pro obyvatele ORP)

Druh zařízení sociálních služeb	Celkem
Centra denních služeb	x
Denní stacionáře	3
Týdenní stacionáře	x
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	1
Domovy pro seniory	1
Domovy se zvláštním režimem	1
Chráněné bydlení	x
Azylové domy	1
Domy na půl cesty	x
Zařízení pro krizovou pomoc	x
Nízkoprahová denní centra	x
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	1

Noclehárny	x
Terapeutické komunity	x
Sociální poradny	5
Sociálně terapeutické dílny	x
Centra sociálně rehabilitačních služeb	x
Pracoviště rané péče	1
Intervenční centra	x
Služby následné péče	x
Ostatní	8
celkem	22

[Zdroj: registr poskytovatelů sociálních služeb, vlastní šetření]

Graf 7: Počet vybraných typů zařízení sociálních služeb působících v rámci ORP (resp. poskytujících služby pro obyvatele ORP)

[Zdroj: vlastní zpracování]

Tabulka 67: Zařízení sociálních služeb se sídlem působících v rámci ORP

Poř. č.	název zařízení	typ zařízení	zřizovatel zařízení	sídlo zařízení (ORP)
1.	Denní a pobytové služby, p. o.	Denní stacionář pro děti se zdravotním postižením	Liberecký kraj	ORP Česká Lípa
2.	Centrum pro zdravotně postižené Libereckého kraje o.s.	Odborné psychologické poradenství	Nestátní nezisková organizace	ORP Liberec
3.	Centrum pro zdravotně postižené Libereckého kraje o.s.	Osobní asistence	Nestátní nezisková organizace	ORP Liberec
4	Středisko rané péče SPRP Liberec	Raná péče	Nestátní nezisková organizace	ORP Liberec
5	Denní a pobytové služby, p. o.	Denní stacionář pro osoby se zdravotním postižením	Liberecký kraj	ORP Česká Lípa
6	KDP Sluníčko	Pečovatelská služba	Lucie Brožková	Lovosice
7	KDP Sluníčko	Osobní asistence	Lucie Brožková	Lovosice

8	Centrum pro zdravotně postižené Libereckého kraje o.s.	Odlehčovací služba	Nestátní nezisková organizace	ORP Liberec
9	Centrum intervenčních a psychosociálních služeb Libereckého kraje, o.s.	Intervenční centra	Liberecký kraj	ORP Liberec
10	Centrum intervenčních a psychosociálních služeb Libereckého kraje, o.s.	Odborné sociální poradenství	Liberecký kraj	ORP Liberec
11	"D" občanské sdružení	Odborné sociální poradenství	Sdružení právnických osob	ORP Liberec
12	Farní charita Česká Lípa	azylové domy	Nestátní nezisková organizace	ORP Česká Lípa
13.	Farní charita Česká Lípa	nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	Nestátní nezisková organizace	ORP Česká Lípa
14.	FOKUS Liberec občanské sdružení	podpora samostatného bydlení	sdružení	ORP Liberec
15.	Hospicová péče sv. Zdislavy, o. p. s.	Odborné sociální poradenství	Liberecký kraj	ORP Liberec
16.	Maltéžská pomoc, o. p. s.	sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením	Nestátní nezisková organizace	ORP Česká Lípa
17.	Most k naději, o. s.	kontaktní centra, terénní programy	Nestátní nezisková organizace	ORP Česká Lípa
18.	Život 90, o. s.	tísňová péče	Nestátní nezisková organizace	

[Zdroj: registr poskytovatelů sociálních služeb, vlastní šetření 2014]

Město Nový Bor je největším zřizovatelem a provozovatelem sociálních služeb na Novoborsku. Z hlediska komplexního rozvoje má město zpracovaný globální rozvojový dokument – Program rozvoje města na období 2014 – 2020 (schválený dne 18. 6. 2014). Město je zřizovatelem Sociálních služeb města Nový Bor, příspěvková organizace, s registrovanými službami Denní stacionáře a Pečovatelská služba a finančně podporuje řadu dalších služeb.

Na území obce Mařenice jsou poskytovány služby Domova pro osoby se zdravotním postižením Mařenice, příspěvková organizace, jejímž zřizovatelem je Liberecký kraj. Domov je určen pro dospělé ženy se sníženou soběstačností z důvodu mentálního a kombinovaného postižení ve věku od 40 let. Tato organizace v současné době prochází procesem transformace. Do obce dojíždí Mgr. Lucie Brožková (KDP Sluníčko), která poskytuje sociální služby - osobní asistence, pečovatelská služba a odlehčovací služby, dále také komplexní domácí péči. Obec finančně podporuje K-centrum Česká Lípa (Most k naději, o. s.) a Hospicovou péči sv. Zdislavy, o. p. s.

Obyvatelé obce Svor využívají sociální službu denního stacionáře v České Lípě. Do obce dojíždí Centrum pro zdravotně postižené Libereckého kraje, o. s. a KDP Sluníčko. Obec finančně přispívá na Centrum pro zdravotně postižené Libereckého kraje, o. s., na rozvoz obědů a nákupů pro seniory.

Občané obce Prusk využívají terénní zdravotní péči z Kamenického Šenova, ale jen v menší míře. Péče o potřebné je řešena převážně rodinami.

Sociální péče v obci Radvanec je řešena převážně výpomocí v rámci rodiny či sousedské pomoci. Obec pomáhá koordinovat asistenční služby pro seniory s KDP Sluníčko.

V obci Kunratice u Cvikova funguje rodinná i sousedská výpomoc a rozvoz jídel. Obec přispívá na SDH (děti) a na kulturní akce pro děti i seniory.

Do obce Okrouhlá dojíždí pečovatelská služba a je poskytována osobní asistence. Obec pořádá společenské a kulturní akce pro seniory, děti a mládež. Obyvatelé se dlouhodobě poptávají po pobytové odlehčovací službě.

Skalice u České Lípy finančně podporuje Centrum pro zdravotně postižené Libereckého kraje, o. s., Rosku Česká Lípa, Rodinu v centru, o. s. Do obce dojíždí poskytovatelé sociálních služeb KDP Sluníčko a Centrum pro zdravotně postižené Libereckého kraje, o. s. Obyvatelé obce dojíždí do Nového Boru za službami denního stacionáře pro seniory. V obci je velký zájem o umístění v bytech Domova pro seniory v Novém Boru.

V obci Sloup v Čechách sídlí Domov důchodců Sloup v Čechách, příspěvková organizace, jehož zřizovatelem je Liberecký kraj. Domov poskytuje služby Domovy pro seniory a Domovy se zvláštním režimem.

Obec Polevsko podporu finančně i věcně své seniory v rámci Polevského klubu seniorů, rozvozu obědů a příspěvků na obědy.

Na území města Kamenický Šenov je poskytována registrovaná sociální služba - pečovatelská služba Kamenický Šenov, která působí na území města i v blízkém okolí. Do města dojíždí KDP Sluníčko, působí zde Centrum pro zdravotně postižené Libereckého kraje, o. s. Město finančně podporuje pečovatelskou službu, aktivity seniorů, mládeže a dětí i zdravotně postižené osoby.

Obec Svojkov finančně podporuje K-centrum Česká Lípa (Most k naději, o. s.).

Na území města Cvikov funguje pečovatelská služba města Cvikov, do města dojíždí KDP Sluníčko, Centrum pro zdravotně postižené Libereckého kraje, o. s. a Komplexní domácí péče Naděje. Město finančně podporuje pečovatelskou službu, K-centrum Česká Lípa, Rosku ČL a Svaz tělesně postižených České republiky, o. s. Město také přispívá na obědy pro seniory.

Značným problémem avizovaným všemi obcemi jsou zdravotnické služby, které obyvatelé a senioři využívají především v Novém Boru. Vzhledem k decentralizaci zdravotnických zařízení v Novém Boru senioři v zásadě musí každou zdravotnickou službu poptávat ve městě zvláště, často na místech s horší dostupností.¹²

Z předchozího výčtu vyplývá, že na vymezeném území se nevyskytují všechny typy sociálních služeb. Zcela zde chybí nízkoprahová zařízení, služby následné péče, odlehčovací služby, týdenní stacionáře nebo intervenční centra.

Obyvatelé obcí na Novoborsku využívají služeb z okolních OPR. Především z oblasti Českolipska, kde jsou sociální služby více zastoupeny.

Z hlediska územní struktury je patrné, že největší koncentrace sociálních služeb je v centru území v Novém Boru. Vedle poskytovatelů, kteří oficiálně sídlí na území ORP a jsou zahrnuty do tabulky č. 65, je zde řada organizací, které sídlí v jiných oblastech České republiky (Česká Lípa, Liberec, Lovosice, Roudnice nad Labem, Praha). Tyto organizace se zabývají především terénními a ambulantními službami. A dále jsou rozpracovány v tabulce č. 68. Z ostatních obcí, které jsou

---

¹²Zdroj: Komunitní plán sociálních služeb pro oblast obcí Svazku obcí Novoborska, dostupné na http://www.novy-bor.cz/customers/novy-bor/ftp/File/MeU/_OSVAZ/AKTUALIZACE_KPSS_Novoborsko_zari_2012_finalni_%20verze.pdf

zahrnuty v ORP Nový Bor jsou sociální služby poskytovány pouze v Kamenickém Šenově (DPS Kamenický Šenov), ve Cvikově (DPS), ve Sloupu v Čechách (Domov důchodců) a v Mařenicích (Domov pro osoby se zdravotním postižením).

Do denních stacionářů jsou také zahrnuty Denní stacionář pro děti se zdravotním postižením a Denní stacionář pro osoby se zdravotním postižením v České Lípě. Dále je v tabulce uvedeno nízkoprahové zařízení pro děti a mládež poskytované Farní charitou Česká Lípa. Sociální poradenství poskytuje Centrum pro zdravotně postižené Libereckého kraje o. s., Centrum intervenčních a psychosociálních služeb Libereckého kraje, o. s., "D" občanské sdružení a Hospicová péče sv. Zdislavy, o. p. s. Tato zařízení jsou velmi často využívána obyvateli správního obvodu ORP Nový Bor.

V kolonce "ostatní" jsou zahrnuta zařízení poskytující pečovatelskou službu, služby osobní asistence, odlehčovací služby, podpora samostatného bydlení apod. (vše co nelze přiřadit k jiné položce - například KDP Sluníčko, Naděje s. r. o.).

Tabulka 68: Počet jednotlivých typů sociálních služeb

	Druh sociální služby	
	Sociální poradenství	1
Služby sociální péče	Osobní asistence	x
	Pečovatelská služba	3
	Tísňová péče	x
	Průvodcovské a předčitatelské služby	x
	Podpora samostatného bydlení	x
	Odlehčovací služby	x
	Centra denních služeb	x
	Denní stacionáře	1
	Týdenní stacionáře	x
	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	1
	Domovy pro seniory	1
	Domovy se zvláštním režimem	1
	Chráněné bydlení	x
	Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče	x
Služby sociální prevence	Raná péče	x
	Telefonická krizová pomoc	x
	Tlumočnické služby	x
	Azylové domy	x
	Domy na půl cesty	x
	Kontaktní centra	x
	Krizová pomoc	x
	Intervenční centra	x
	Nízkoprahová denní centra	x
	Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	x
	Noclehárny	x

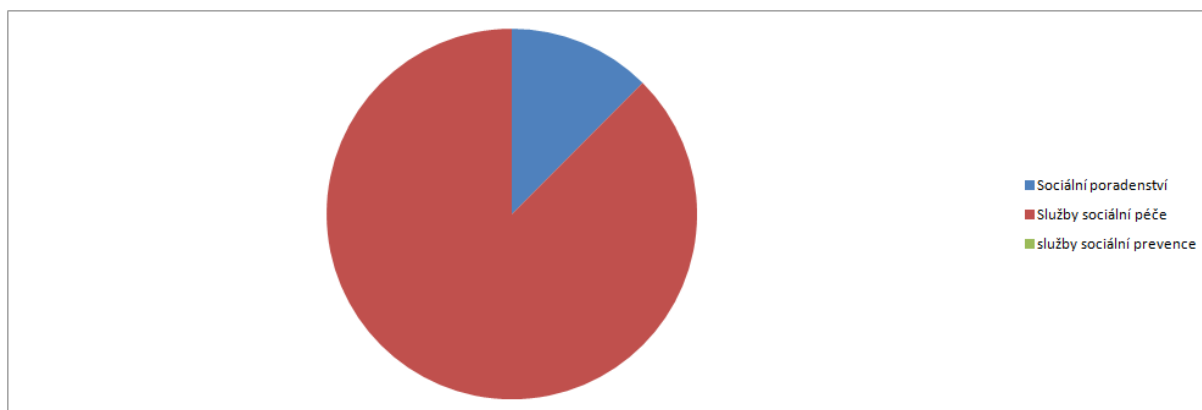
Služby následné péče	x
Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	x
Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením	x
Sociálně terapeutické dílny	x
Terapeutické komunity	x
Terénní programy	x
Sociální rehabilitace	x

[Zdroj: registr poskytovatelů sociálních služeb, vlastní šetření 2014]

V území ORP Nový Bor jsou poskytovány služby pečovatelské (Nový Bor, Kamenický Šenov, Cvikov), domov pro seniory se zdravotním postižením (Mařenice), odborné sociální poradenství (Nový Bor), denní stacionář (Nový Bor), domov pro seniory a domov se zvláštním režimem (Sloup v Čechách).

Poznámka: Tabulka byla vyplněna v souladu se zadáním dle dat z registru poskytovatelů. Dle ČSÚ je služba sociálního poradenství řazena mezi služby poskytované na území ORP, ale sídlo poskytovající organizace je Liberec, v Novém Boru je pouze pobočka.

Graf 8: Počet vybraných typů sociálních služeb v rámci ORP

[Zdroj: vlastní zpracování]

Tabulka 69: Počet jednotlivých typů sociálních služeb působících v rámci ORP (resp. poskytovající služby pro obyvatele ORP)

	Druh sociální služby	
	Sociální poradenství	3
Služby sociální péče	Osobní asistence	2
	Pečovatelská služba	6
	Tísňová péče	1
	Průvodcovské a předčitatelské služby	1
	Podpora samostatného bydlení	1
	Odlehčovací služby	1
	Centra denních služeb	x
	Denní stacionáře	2
	Týdenní stacionáře	x
	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	2
	Domovy pro seniory	2

	Domovy se zvláštním režimem	1
	Chráněné bydlení	1
	Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče	x
Služby sociální prevence	Raná péče	x
	Telefonická krizová pomoc	x
	Tlumočnické služby	x
	Azylové domy	2
	Domy na půl cesty	x
	Kontaktní centra	1
	Krizová pomoc	x
	Intervenční centra	1
	Nízkoprahová denní centra	x
	Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	1
	Noclehárny	x
	Služby následné péče	x
	Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	1
	Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením	3
	Sociálně terapeutické dílny	x
	Terapeutické komunity	x
	Terénní programy	1
Sociální rehabilitace	1	

[Zdroj: registr poskytovatelů sociálních služeb, vlastní šetření]

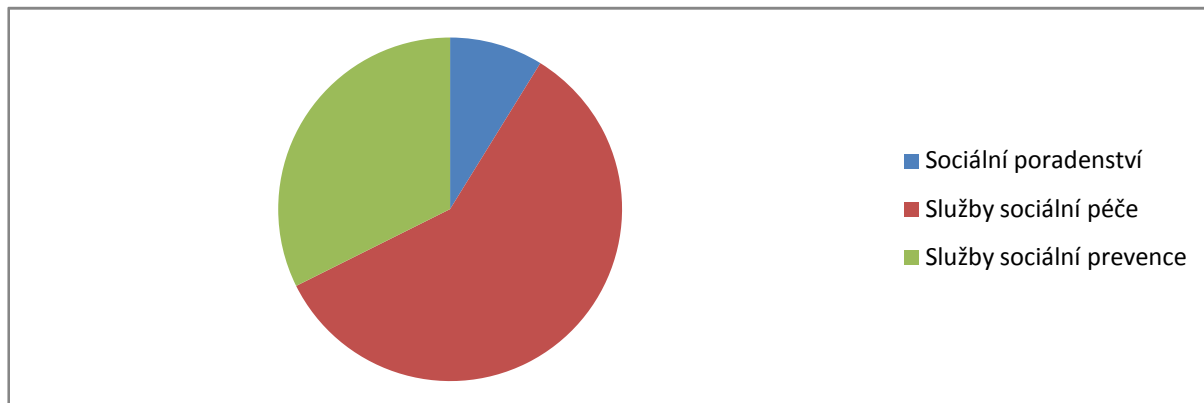
V území ORP Nový Bor sídlí pouze 6 poskytovatelů sociálních služeb. Ale do toho území zasahuje řada poskytovatelů z území jiných. Odborné sociální poradenství poskytuje nejen Centrum pro zdravotně postižené Libereckého kraje, ale také Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých ČR s pobočkou v České Lípě, dále Hospicová péče sv. Zdislavy v České Lípě. Osobní asistenci poskytuje Lucie Brožková - KDP Sluníčko v Novém Boru a Centrum pro zdravotně postižené Česká Lípa. Pečovatelská služba je poskytována městy Cvikov, Kamenický Šenov a Nový Bor, dalším poskytovatelem je Lucie Brožková - KDP Sluníčko, DPS a PS Česká Kamenice, Naděje s. r. o. Další poskytované služby v okolí území ORP Nový Bor jsou - tísňová péče - HENIG - security servis, s. r. o. (Česká Lípa), průvodcovské a předčitatelské služby - TYFLOCENTRUM LIBEREC, o. p. s. (Česká Lípa), podpora samostatného bydlení - FOKUS LIBEREC o. p. s. (Česká Lípa), odlehčovací služby - Centrum pro zdravotně postižené Libereckého kraje, o. p. s. (Česká Lípa), denní stacionáře - Denní a pobytové sociální služby, p. o. (Česká Lípa) a Sociální služby města Nový Bor, p. o., domovy pro osoby se zdravotním postižením- Domov pro osoby se zdravotním postižením Mařenice, p. o. a Denní a pobytové sociální služby (Česká Lípa), Domovy pro seniory - Domov důchodců Sloup v Čechách a DPS a PS Česká Kamenice, domovy se zvláštním režimem - Domov důchodců Sloup v Čechách, azylové domy - FARNÍ CHARITA ČESKÁ LÍPA (církvní organizace - Dům Jonáš pro matky s dětmi, Dům Jonáš pro matky s dětmi v tísni), Sociální služby města Česká Lípa (Dům humanity, Dům rychlé pomoci), chráněná bydlení - DOLMEN, o. p. s. (agentura pro chráněné bydlení, zařízení v České Lípě), kontaktní centra - MOST K NADĚJI (Česká Lípa), intervenční centra - Centrum intervenčních a psychosociálních služeb Libereckého kraje, p. o. (ambulantní zařízení v České Lípě - oběti domácího

násilí), nízkoprahová zařízení pro děti a mládež - FARNÍ CHARITA ČESKÁ LÍPA (Klub Koule), sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi - Centrum pro zdravotně postižené Libereckého kraje, o. p. s. (centrum odborné psychologické pomoci - Nový Bor), sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením - Maltéžská pomoc (centrum Česká Lípa), Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých ČR (SONS ČR Česká Lípa), TYFLOCENTRUM LIBEREC, o. p. s. (Česká Lípa), terénní programy - MOST K NADĚJI (Česká Lípa), sociální rehabilitace - RYTMUS LIBEREC, o. p. s. (detašované pracoviště Česká Lípa).

Z předchozího výčtu vyplývá, že na vymezeném území se nevyskytují všechny typy sociálních služeb. Zcela zde chybí nízkoprahová zařízení, služby následné péče, týdenní stacionáře nebo intervenční centra. Obyvatelé obcí na Novoborsku využívají služeb z okolních ORP. Především z oblasti Českolipska, kde jsou sociální služby více zastoupeny.

Z hlediska územní struktury je patrné, že největší koncentrace sociálních služeb je v centru území v Novém Boru. Vedle poskytovatelů, kteří oficiálně sídlí na území ORP a jsou zahrnuti do tabulky č. 65, je zde řada organizací, které sídlí v jiných oblastech České republiky (Česká Lípa, Liberec, Lovosice, Roudnice nad Labem, Praha). Tyto organizace se zabývají především terénními a ambulantními službami. A dále jsou rozpracovány v tabulce č. 68. Z ostatních obcí, které jsou zahrnuty v ORP Nový Bor jsou sociální služby poskytovány pouze v Kamenickém Šenově (DPS Kamenický Šenov), ve Cvikově (DPS), ve Sloupu v Čechách (Domov důchodců) a v Mařenicích (Domov pro osoby se zdravotním postižením).

Graf 9: Počet vybraných typů sociálních služeb působících v rámci ORP (resp. poskytujících služby pro obyvatele ORP)

[Zdroj: vlastní zpracování]

Poznámka:

Tabulka je zpracována na základě platného Komunitního plánu sociálních služeb obcí ve Svazku obcí Novoborsko 2012 – tento dokument je dostupný na http://www.novy-bor.cz/customers/novy-bor/ftp/File/MeU/OSVAZ/AKTUALIZACE_KPSS_Novoborsko_zari_2012_finalni_%20verze.pdf.

Komunitní plán je zpracován pro území celého správního obvodu ORP Nový Bor. Aktuálnost stavu zařazených sociálních služeb bylo ověřeno u vedoucí odboru sociálních věcí a zdravotnictví v Novém Boru.

Tabulka 70: Počet zařízení sociálních služeb dle zřizovatele

Druh služby	zřizovatel					
	MPSV	kraj	obec	církev	FO	jiný
Posuzovaný správní obvod	ORP Nový Bor					
Typ zařízení sociálních služeb						
Centra denních služeb						
Denní stacionáře			1			
Týdenní stacionáře						
Domovy pro osoby se zdravotním postižením		1				
Domovy pro seniory		1				
Domovy se zvláštním režimem		1				
Chráněné bydlení						
Azylové domy						
Domy na půl cesty						
Zařízení pro krizovou pomoc						
Nízkoprahová denní centra						
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež						
Noclehárny						
Terapeutické komunity						
Sociální poradny		1				
Sociálně terapeutické dílny						
Centra sociálně rehabilitačních služeb						
Pracoviště rané péče						
Intervenční centra						
Služby následné péče						
Ostatní			3			
celkem	0	4	4	0	0	0

[Zdroj: registr poskytovatelů sociálních služeb, vlastní šetření]

Z hlediska třídění podle zřizovatele je zřetelná vyrovnanost zřizovatelů zařízení sociálních služeb na území ORP Nový Bor. Stejný podíl tvoří obce a kraje. Církevní organizace na řešeném území zastoupeny nejsou, MPSV ani fyzické osoby poskytující sociální služby ve správním obvodu Nový Bor nesídlí.

Zařízení sociálních služeb, jejichž zřizovatelem je obec, jsou pečovatelské služby měst Kamenický Šenov a Cvikov. Město Nový bor zřizuje Sociální služby města Nový Bor, které poskytují denní stacionáře a pečovatelskou službu. Kraj je zřizovatelem Domova důchodců ve Sloupu v Čechách, který poskytuje služby Domova pro seniory a Domova se zvláštním režimem, a Domova pro osoby se zdravotním postižením v Mařenicích.

V tabulce jsou uvedené údaje vyplněny v souladu s údaji Registru poskytovatelů sociálních služeb.

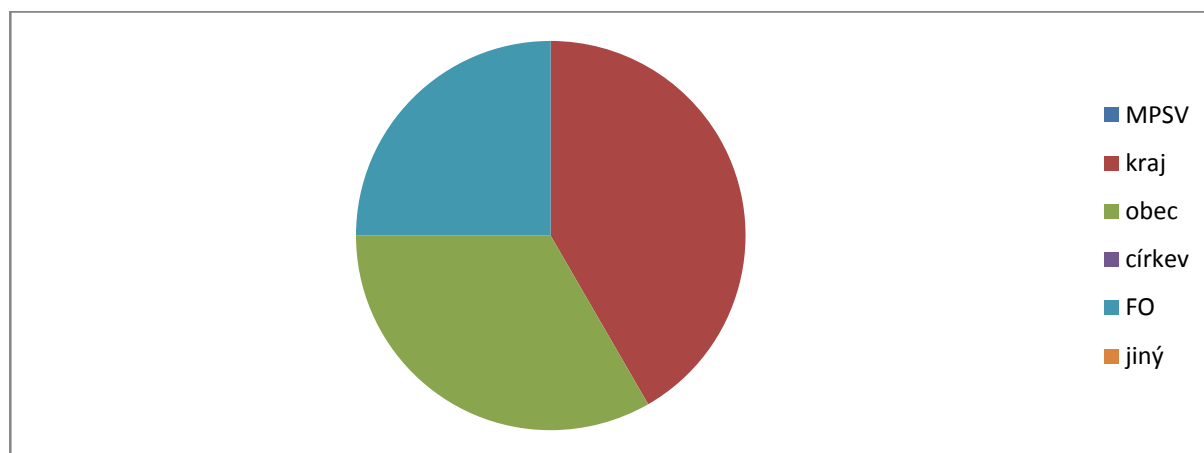
Tabulka 71: Počet sociálních služeb dle zřizovatele

	typ sociální služby	zřizovatel					
		MPSV	Kraj	Obec	Církev	FO	jiný
	Sociální poradenství		1				
Služby sociální péče	Osobní asistence					1	
	Pečovatelská služba			3		1	
	Tísňová péče						
	Průvodcovské a předčitatelské služby						
	Podpora samostatného bydlení						
	Odlehčovací služby					1	
	Centra denních služeb						
	Denní stacionáře			1			
	Týdenní stacionáře						
	Domovy pro osoby se zdravotním postižením		1				
	Domovy pro seniory		1				
	Domovy se zvláštním režimem		1				
	Chráněné bydlení						
	Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče						
Služby sociální prevence	Raná péče						
	Telefonická krizová pomoc						
	Tlumočnické služby						
	Azylové domy						
	Domy na půl cesty						
	Kontaktní centra						
	Krizová pomoc						
	Intervenční centra						
	Nízkoprahová denní centra						
	Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež						
	Noclehárny						
	Služby následné péče						
	Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi		1				
	Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením						
	Sociálně terapeutické dílny						
	Terapeutické komunity						
Terénní programy							
Sociální rehabilitace							
	celkem	0	5	4	0	3	0

[Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb, vlastní šetření]

Dle poskytnutých dat "Registr poskytovatelů sociálních služeb" je v území ORP Nový Bor 5 služeb poskytovaných Libereckým krajem - Domov důchodců Sloup V Čechách (Domovy pro seniory, Domovy se zvláštním režimem), Centrum pro zdravotně postižené Libereckého kraje (sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, odborné sociální poradenství), Domovy pro osoby se zdravotním postižením Mařenice (domovy pro osoby se zdravotním postižením). Obce poskytují především pečovatelské služby (Cvikov, Kamenický Šenov, Nový Bor), Nový Bor poskytuje ještě službu denní stacionáře. Lucie Brožková, Fyzická osoba podnikající dle živnostenského zákona zapsaná v obchodním rejstříku, poskytuje pečovatelskou službu, služby odlehčovací a osobní asistenci a to pod názvem KDP Sluníčko.

Graf 10: Podíl sociálních služeb v ORP dle zřizovatele

[Zdroj: vlastní zpracování]

Tabulka 72: Přehled financování zařízení sociálních služeb v roce 2012

Druh služby	finanční prostředky						
	dotace MPSV	dotace kraj	dotace obec	příspěvek zřizovatele	úhrady uživatelů	sponzorské dary	jiné finanční zdroje
Druh zařízení sociálních služeb							
Centra denních služeb	x	x	x	x	x	x	x
Denní stacionáře	50 000,00	50 000,00	x	650 000,00	90 000,00	x	x
Týdenní stacionáře	x	x	x	x	x	x	x
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	3 944 000,00	x	x	4 971 900,00	5 845 000,00	x	918 249,00
Domovy pro seniory	4 682 000,00	100 000,00	x	5 347 760,00	12 580 000,00	x	1 786 000,00
Sociální poradny	23 000,00	x	x	x	x	x	x
celkem za všechna zařízení	8 699 000,00	150 000,00	0,00	10 969 660,00	18 515 000,00	0,00	2 704 249,00

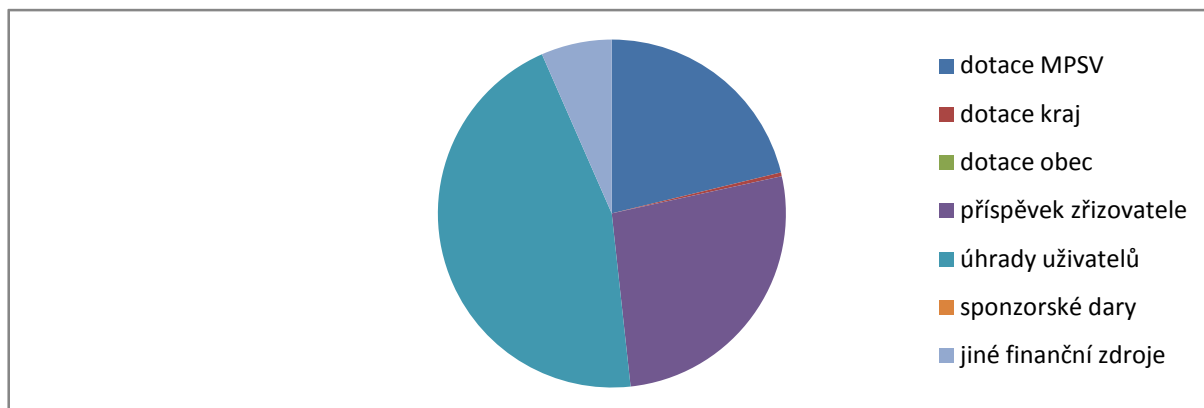
[Zdroj: vlastní šetření 2014]

Největší podíl v průměru finančních zdrojů všech typů zařízení sociálních služeb tvoří úhrady uživatelů. Jednoznačně nejvyšší úhrady uživatelů vykazuje kategorie domovů pro seniory (v tomto konkrétním případě se jedná o Domov důchodců Sloup v Čechách), následována domovy pro osoby se zdravotním postižením (Mařenice).

Druhou nejvýznamnější položkou v rozpočtech organizací jsou příspěvky zřizovatele, dále pak Dotace Ministerstva práce a sociálních věcí ČR. Ostatní zdroje jsou s porovnáním se zmíněnými položkami marginální.

Graf 11: Podíl financování zařízení sociálních služeb v ORP

[Zdroj: vlastní zpracování]

Poznámka:

Je třeba poukázat na možné špatné zařazení některých částek (při zařazování prostředků od kraje a obcí mohlo dojít k záměně s příspěvkem zřizovatele - správné vyplnění bylo podmíněno správným zatříděním částek jednotlivými poskytovateli sociálních služeb).

Sociální poradny - jako službu zákon nezná, není to "š", proto je tedy počítáno se službou "Odborné poradenství".

U některých služeb je zřizovatel kraj - "Dotace kraj" je proto zahrnuta v "Příspěvek zřizovatele".

Nejsou zahrnuti poskytovatelé sociálních služeb, kteří nežádali o dotace na MPSV a ani na kraji.

V údajích jsou zahrnuty celé částky, nerozlišuje se podíl jednotlivé služby při působnosti některých poskytovatelů sociálních služeb s působností, např. v celém Libereckém kraji nebo na celém území ČR. Někteří samotní poskytovatelé na území ORP tuto informaci ani nemají. Dalo by se možná vycházet z jednotlivých žádostí na MPSV, kde je uvedeno určité % (tyto údaje nemáme k dispozici). Nejsou zahrnuti někteří poskytovatelé sociálních služeb, kteří mají uvedenou působnost na celý kraj nebo celou ČR apod., ale na území ORP Nový Bor se prakticky nevyskytují nebo o nich nevíme.

Od roku 2012 do roku 2014 bylo v této oblasti (sociální služby) hodně změn, stav je dnes již úplně jiný, a to včetně financování služeb. Mnoho poskytovatelů zaniklo, ukončilo svou činnost, a další poskytovatelé sociálních služeb naopak vznikají a rozšiřují své služby. Jiný stav byl v roce 2012 a jiný je dnes v roce 2014 a zpětný stav v roce 2012 je někdy těžce k dohledání, některé věci jsou již v archivu a také plně nefunguje "Registr poskytovatelů sociálních služeb". Některé jiné systémy jsou průběžně aktualizované a v současné době není znám přesný stav v roce 2012.

"Jiné finanční zdroje", v tomto je zahrnuto "Příspěvek od ÚP", "Dotace ze SF", "Dotace jiný resort státní správy", "Fondy zdravotní pojišťovny", "Ostatní zdroje" apod. "Sponzorské dary" jsou data, která jdou velmi špatně dohledat. Jedná se o anonymní data, která nejsou k dispozici.

Tabulka 73: Kapacita zařízení sociálních služeb

	pobytová					ambulantní					terénní				
	klie nti	konta kty	interv ence	lůž ka	hov ory	klie nti	konta kty	interv ence	lůž ka	hov ory	klie nti	konta kty	interv ence	lůž ka	hov ory
Druh zařízení sociálních služeb															
Centra denních služeb															
Denní stacionáře						6									
Týdenní stacionáře															
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	29			29											
Domovy pro seniory	60			60											
Domovy se zvláštním režimem	20			20											
Chráněné bydlení															
Azylové domy															
Domy na půl cesty															
Zařízení pro krizovou pomoc															
Nízkoprahová denní centra															
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež															
Noclehárny															
Terapeutické komunity															
Sociální poradny								250							
Sociálně terapeutické dílny															
Centra sociálně rehabilitačních služeb															
Pracoviště rané péče															
Intervenční centra															
Služby následné péče															
Ostatní	20					25					288				

[Zdroj: Vlastní šetření 2014]

Ostatními jsou myšleny sociální služby - pečovatelská služba (Nový Bor, Kamenický Šenov, Cvikov).

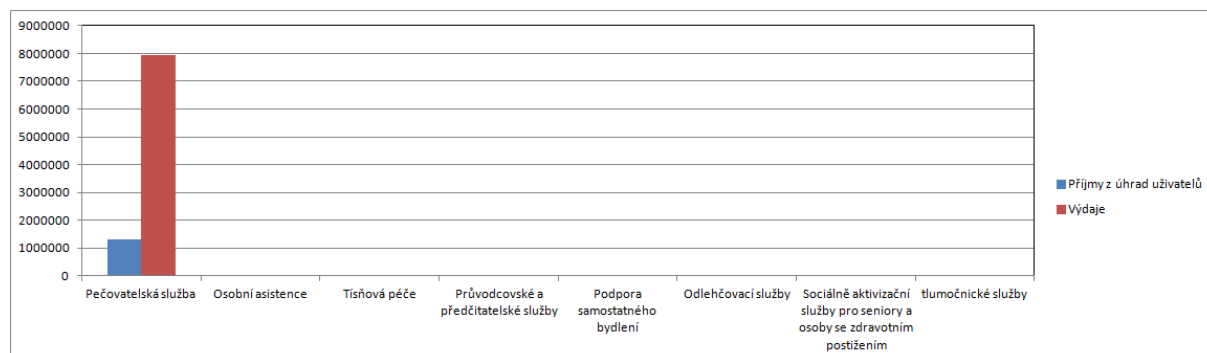
Z tabulkového přehledu vyplývá, že pobytové služby jsou kapacitně plně využity. Domov důchodců Sloup v Čechách (domovy pro seniory a domovy se zvláštním režimem) a Domov pro osoby se zdravotním postižením Mařenice jsou plně obsazeny. A z dostupných zdrojů víme, že je o ně proječován velký zájem.

Denní stacionář v Novém Boru je moderní sociální službou, která výraznou měrou přispívá ke zkvalitnění života seniorů a osob se zdravotním postižením odkázaných na pomoc svých blízkých. Kapacitu má šest klientů, ale v roce 2012 bylo zařízení schopné poskytnout službu 4 ženám a 3 mužům.

Pečovatelská služba je schopna se v terénu postarat o 288 klientů, ambulantně jde o 25 klientů (5 Nový Bor, 20 Cvikov) Pobytová pečovatelská služba je poskytována ve Cvikově 20 klientům.

Centrum pro zdravotně postižené Libereckého kraje, o. p. s. zřizuje pobočku v Novém Boru - Centrum odborné psychologické pomoci, které poskytuje služby odborné sociální poradenství a sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi. Toto centrum poskytuje 250 intervencí za rok.

Graf 12: Podíl příjmů z úhrad uživatelů na celkových výdajích v rámci terénních a ambulantních služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením

[Zdroj: vlastní zpracování]

Tabulka 74: Terénní a ambulantní služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením – příjmy z úhrad uživatelů a výdaje v roce 2012

	Pečovatelská služba	Osobní asistence	Tísňová péče	Průvodcovské a předčitatelské služby	Podpora samostatného bydlení	Odlehčovací služby	Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením	tlumočnické služby
Příjmy z úhrad uživatelů	1 300 000,00	0	0	0	0	0	0	0
Výdaje	7 920 000,00	0	0	0	0	0	0	0
Podíl úhrad uživatelů služeb na celkových výdajích na službu	16,41%	0	0	0	0	0	0	0

[Zdroj: Vlastní šetření 2014]

Výdaje byly počítány jako podíl "rozpočet nákladů/zdrojů celkem".

Podíl úhrad uživatelů na výdajích spojených s poskytováním sociálních služeb je patrný pouze u pečovatelské služby.

Ostatní druhy služeb nejsou ve sledovaném území poskytovány.

Tabulka 75: Terénní a ambulantní služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením – evidovaný počet neuspokojených žadatelů v roce 2012

Pečovatelská služba	0
Osobní asistence	2
Tísňová péče	
Průvodcovské a předčitatelské služby	
Podpora samostatného bydlení	
Odlehčovací služby	0
Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením	

[Zdroj: Vlastní šetření 2014]

Na základě informací poskytnutých odborem sociálních věcí a zdravotnictví v Novém Boru, který prováděl průzkum pro Liberecký kraj, jsou na Novoborsku evidovány pouze dvě neuspokojené žádosti v roce 2012. Jednalo se o sociální službu - osobní asistence. Pracovníci odboru v rámci krajského průzkumu oslovili všechny poskytovatele sociálních služeb na našem území. Díky tomu byly přístupné relevantní informace.

Současná síť zařízení sociálních služeb je v souladu s nároky obyvatel v území. Otázkou však je, nakolik zjištěný počet neuspokojených zájemců o službu ovlivňuje informovanost a o jejich kapacitě a cenách. Významný může být také vliv zažitého chování v sociální oblasti - především v menších obcích bývá péče o seniory a osoby se zdravotním postižením zajišťována v první řadě jejich rodinou, blízkými či sousedskou výpomocí. Profesionální placená služba je pak brána jako poslední možnost.

Otázkou kapacity sociálních služeb obecně ve spojení s potřebami obyvatelstva se zabývá i komunitní plán. Závěry vyvozené při jeho zpracování v roce 2012 byly obdobné: Novoborsko má vytvořenou dostupnou, optimalizovanou a efektivně fungující síť sociálních služeb. Převážná část služeb je poskytována v přirozeném prostředí klientů a je směřována k zajištění jejich soběstačnosti, nezávislosti a kvality života.

Tabulka 76: Počet uživatelů (klientů) v zařízeních sociálních služeb v roce 2012

	Centra denních služeb			Denní stacionáře			Zařízení pro krizovou pomoc		
	Děti a mládež do 18 let	dospělí		Děti a mládež do 18 let	dospělí		Děti a mládež do 18 let	dospělí	
		muži	ženy		muži	ženy		muži	ženy
Posuzovaný správní obvod - celkem				0	3	4			
	Sociální poradny			Sociálně terapeutické dílny			Sociální rehabilitace		
	Děti a mládež do 18 let	dospělí		Děti a mládež do 18 let	dospělí		Děti a mládež do 18 let	dospělí	
		muži	ženy		muži	ženy		muži	ženy
Posuzovaný správní obvod - celkem	60	97	146						
	Týdenní stacionáře			Domov pro osoby se zdravotním postižením			Domovy pro seniory		
	Děti a mládež do 18 let	dospělí		Děti a mládež do 18 let	dospělí		Děti a mládež do 18 let	dospělí	
		muži	ženy		muži	ženy		muži	ženy
Posuzovaný správní obvod - celkem				0	0	29	0	17	43
	Domovy se zvláštním režimem			Chráněné bydlení			Azylové domy		
	Děti a mládež do 18 let	dospělí		Děti a mládež do 18 let	dospělí		Děti a mládež do 18 let	dospělí	
		muži	ženy		muži	ženy		muži	ženy
Posuzovaný správní obvod - celkem	0	20	0						
	Domy na půl cesty			Terapeutické komunity			Ostatní		
	Děti a mládež do 18 let	dospělí		Děti a mládež do 18 let	dospělí		Děti a mládež do 18 let	dospělí	
		muži	ženy		muži	ženy		muži	ženy
Posuzovaný správní obvod - celkem							0	54	133

[Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb, vlastní šetření 2014]

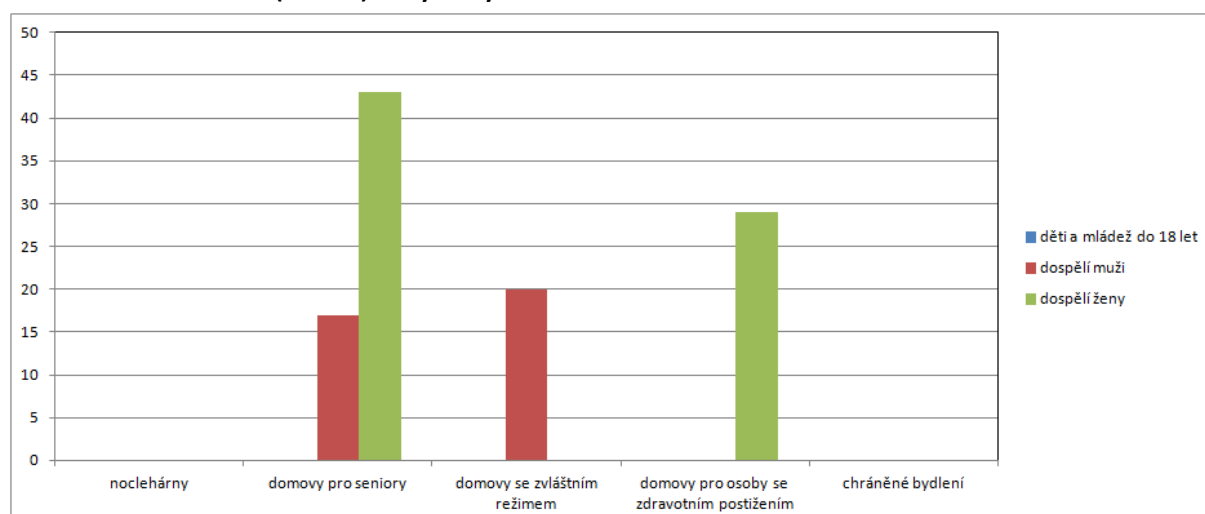
Na území ORP Nový Bor působí a sídlí tato zařízení sociálních služeb- Sociální služby města Nový Bor, příspěvková organizace (registrované služby - Denní stacionáře, Pečovatelská služba - 4 Domy s pečovatelskou službou), Domov důchodců Sloup v Čechách, příspěvková organizace (registrované služby - Domovy pro seniory, Domovy se zvláštním režimem), Domovy pro osoby se zdravotním postižením Mařenice, příspěvková organizace (registrovaná služba - Domovy pro osoby se zdravotním postižením), dále je to Pečovatelská služba města Kamenický Šenov (3 domovy s pečovatelskou službou) a města Cvikov (Dům s pečovatelskou službou). V ORP Nový Bor funguje také odborné psychologické poradenství zaměřené především na výchovné problémy s dětmi, problémy v rodinách a partnerském soužití, zvládání životních situací.

V kolonce "Ostatní" uvádíme počet uživatelů Domů s pečovatelskou službou na našem území. Ve Cvikově bylo v roce 2012 celkem 23 uživatelů Domu s pečovatelskou službou, kteří obývali 22 bytových jednotek. V evidenci domu byly toho roku dva manželské páry. V tomto roce Dům s pečovatelskou službou ve Cvikově evidoval celkem 23 neuspokojených žádostí o umístění. Domy s pečovatelskou službou v Novém Boru v roce 2012 měly 121 uživatelů a za tento rok evidovaly celkem 212 neuspokojených žádostí (135 žádostí obyvatel města Nový Bor, 39 žádostí obyvatel z ostatních obcí, nad nimiž vykonává město Nový Bor rozšířenou působnost, a 38 žádostí obyvatel z ostatních obcí). V Kamenickém Šenově obývalo domy s pečovatelskou službou v roce 2012 celkem 43 klientů. Město v tomto roce evidovalo celkem 18 neuspokojených žádostí (z toho 6 bylo od obyvatel z ostatních obcí). Většina žadatelů o pronájem bytů v DPS nemá aktuální zájem o přidělení bytu, žádost mají podanou do budoucna pro případ zhoršení zdravotního stavu. Někteří žadatelé nesplňují kritéria pro přidělení bytu - věk méně než 65 let apod. Počet aktuálních zájemců je proměnlivý s ohledem na jejich aktuální zdravotně sociální situaci.

Čistě pro zajímavost byl zjišťován počet evidovaných neuspokojených žádostí v roce 2012 v Domově důchodců ve Sloupu v Čechách, p. o. - v Domově pro seniory šlo o 157 žadatelů a v Domově se zvláštním režimem to bylo 113 neuspokojených žádostí.

V porovnání s kapacitami daných zařízení z tabulkového přehledu vyplývá, že v našem ORP jsou zařízení sociálních služeb plně vytížena a je o ně projevován velký zájem. Výše evidovaných neuspokojených žádostí tomu jen nasvědčuje.

Graf 13: Počet uživatelů (klientů) ve vybraných zařízeních sociálních služeb v roce 2012

[Zdroj: vlastní zpracování]

Tabulka 77: Počet nákladů na uživatele sociálních služeb v zařízeních sociálních služeb v roce 2012

Druh zařízení sociálních služeb	Celkové náklady (100 %)	Průměrné náklady na uživatele/den ambulantní služby	Průměrné náklady na uživatele/den terénní služby	Průměrné náklady na uživatele/den pobytové služby
Centra denních služeb				
Denní stacionáře	840 000,00	192,00		
Týdenní stacionáře				
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	15 679 149,00			1 481,00
Domovy pro seniory	24 495 760,00			1 119,00
Domovy se zvláštním režimem	4 378 340,00			600,00
Chráněné bydlení				
Azylové domy				
Domy na půl cesty				
Zařízení pro krizovou pomoc				
Nízkoprahová denní centra				
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež				
Noclehárny				
Terapeutické komunity				
Sociální poradny	23 000,00	1,30		
Sociálně terapeutické dílny				
Centra sociálně rehabilitačních služeb				
Pracoviště rané péče				
Intervenční centra				
Služby následné péče				
ostatní				

[Zdroj: Vlastní šetření 2014]

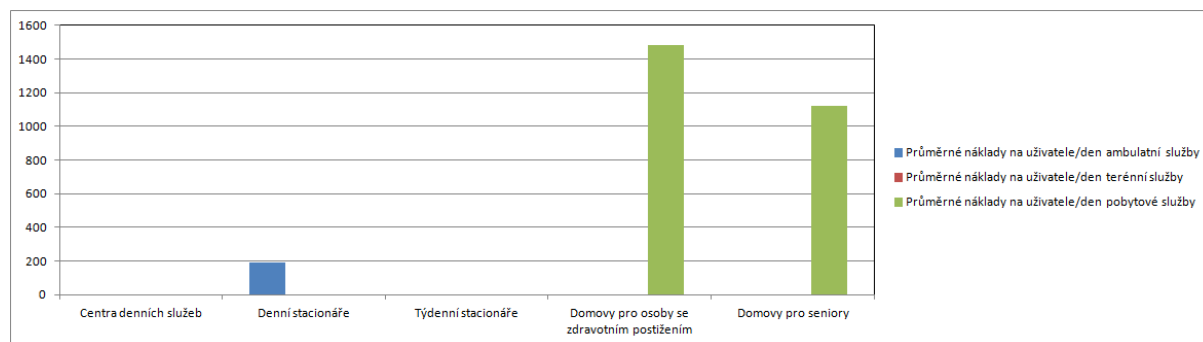
Výdaje - "rozpočet nákladů/zdrojů celkem". U některých druhů služeb není znám přesný počet uživatelů, proto je počítáno jako "plán/počet uživatelů".

Ze získaných údajů lze konstatovat významně vyšší nákladnost zajištění pobytových služeb pro jednoho klienta ve srovnání se službami poskytovanými ambulantní formou.

Poznámky: Při zjišťování požadovaných údajů se objevila řada námitek k jejich konstrukci. Mnoho organizací považuje za nemožné určit průměrné náklady na jednoho uživatele a den - především z toho důvodu, že rozsah služby se klient od klienta liší. Nelze průměrovat dlouhodobé uživatele s krátkodobými společně dohromady apod.

Se zjišťováním potřebných dat vypomáhal referent sociálních věcí pan Miloš Kupec, DiS.

Graf 14: Průměrné náklady na uživatele/den ambulantní, terénní a pobytové služby v rámci vybraných sociálních služeb v ORP

[Zdroj: vlastní zpracování]

Dobrovolnická péče

Na základě vlastního šetření bylo zjištěno, že na území ORP Nový Bor nepůsobí žádné organizace, které vykonávají dobrovolnickou péči. Poskytovatelé sociálních služeb na Novoborsku dlouhodobě spolupracují s dobrovolníky občanského sdružení ADRA a s dobrovolníky z Maltéžské pomoci, o. p. s. - obě sdružení sídlí na Českolipsku.

Významným subjektem dlouhodobě fungujícím do značné míry na principu dobrovolnictví je Český červený kříž. ČČK Místní skupina Nový Bor sídlí v Domě s pečovatelskou službou. Místní skupina se sice sociálním službám nevěnuje natolik, ale její aktivity nelze pominout. K těm hlavním patří organizace charitativních sbírek, pořádání zájmových kroužků a akcí pro různé věkové kategorie, kurzů první pomoci, přednášek s humanitární tematikou apod. Převažuje zaměření na zdravotnickou oblast (osvěta, dárcoství krve).

Z hlediska zaměření pomoci je třeba zmínit i Český červený kříž, který se angažuje v těchto kategoriích: pomoc při péči o děti, mládež a rodiny v jejich volném čase; pomoc při přírodních, ekologických nebo humanitárních katastrofách; pořádání kulturních akcí; pomoc při sbírkových charitativních akcích.

Doplňující text

Pro cílovou skupinu rodiny, děti a mládež jsou na Novoborsku poskytovány služby převážně ve městě Nový Bor, řada z nich je poskytována obyvatelům všech obcí SO ORP Nový Bor. V obcích jsou této skupině poskytovány služby především v rámci prevence a jiných aktivit (spolky, vzdělávací zařízení). Nejproblematictější oblastí je zajištění služeb pro rodiny pečující o děti a mládež se zdravotním postižením. V oblasti prevence jsou na území ORP Nový Bor zřízeny služby, které jsou určeny pro všechny obce v rámci sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi - bezplatné odborné psychologické poradenství, bezplatné právní poradenství, akce pro pěstounské rodiny, odborné přednášky a konzultace s etopedy pro rodiny. Mimo rámec sociálních služeb je řešena problematika bydlení pro osoby ohrožené sociálním vyloučením. Město Nový Bor má zřízeno noclehárnu, holobyty, tři ubytovny, z nichž jedna je od 1. 4. 2012 provozována Farní charitou Česká Lípa. Město má také k dispozici městské byty s výší nájemného, která odpovídá parametrům sociálního bydlení (současná kapacita je však nedostačující).

Pro cílovou skupinu seniorů jsou na území Novoborska poskytovány sociální služby jak ve formě rezidenční, tak ve formě terénní služby. Problematické je zajištění kapacity pro seniory v pobytových zařízeních, proto je pro oblast SO ORP Nový Bor velkou prioritou vybudování domova pro seniory pro

oblast Novoborska. Nejvýraznější tendencí v území je však stále zaměření péče o cílovou skupinu seniorů v domácím prostředí nebo formou poskytování odlehčovacích služeb. V území je absence pobytového zařízení pro osoby s těžkým zdravotním postižením. Z pohledu celého spádového území ORP Nový Bor je žádoucí udržet nebo posílit současnou úroveň poskytované terénní pečovatelské služby a služby osobní asistence.

4.1.3. Analýza rizik a další potřebné analýzy

Tabulka 78: Analýza cílových (dotčených) skupin

Název dotčené skupiny	Očekávání dotčené skupiny	Rizika spojená se skupinou	Způsob komunikace	Opatření
Poskytovatelé služeb	dostatek finančních prostředků, zájem uživatelů	nízká kvalita poskytované služby, absence potřebné služby, nedostatečná kapacita, nedostatek finančních prostředků	pravidelná společná setkání, běžná komunikace	zajistit organizátora, komunitní plánování sociálních služeb, meziobecní spolupráce
Uživatelé (klienti) služeb	kvalita poskytovaných služeb, dostupnost služeb, nízká cena služeb	nezájem o služby, neschopnost (neochota) platit službu, nedostatek informací	běžná komunikace, weby zřizovatelů, tisk, informační letáky	prověřování nabídky sociálních služeb, prohledávání informačních kanálů
Rodiny uživatelů	dostupnost služby, vysoká kvalita a nízká cena služby	nezájem o služby, nedostatek informací, vysoké nároky na službu	běžná komunikace, weby zřizovatelů, tisk, informační letáky	prověřování nabídky sociálních služeb, prohledávání informačních kanálů
Veřejnost (která službu nevyužívá)	nízké náklady, efektivita služby, pestrá nabídka služeb	nezájem o sociální služby	otevřenost veřejnosti, tisk, weby zřizovatelů, informační letáky, média	zlepšení komunikace s médií, informování veřejnosti v pravidelných intervalech
Představitelé obcí SO ORP	uspokojení poptávky občanů, zmapování služeb	špatné rozmístění poskytovatelů, nereálná očekávání občanů, změna legislativy, neochota spolupracovat	běžná komunikace, weby zřizovatelů, tisk, informační letáky, komunikace s odborníky a zástupci poskytovatelů	meziobecní spolupráce, komunitní plánování sociálních služeb, prosazování společných zájmů, zajištění informací od poskytovatelů
Kraje	uspokojení poptávky občanů na území kraje, optimalizace výdajů na poskytované služby, optimalizace sítě sociálních zařízení	špatné rozmístění poskytovatelů v rámci území kraje, nevhodná alokace finančních zdrojů	jednání s obcemi, komunikace s odborníky a zástupci poskytovatelů	podpora meziobecní spolupráce, prosazování společných zájmů krajů a obcí
Zaměstnanci v sociálních službách	dobré pracovní podmínky, odpovídající finanční ohodnocení	přetíženost, přílišná administrativa, odchod za lepším (z důvodu finančního ohodnocení)	běžná komunikace, weby zřizovatelů	motivační programy pro zaměstnance, zlepšení vybavení a pracovních podmínek

Partneři poskytovatelů (sponzoři, dárci...)	fungování a kvalita služeb, propagace partnerů	přerušeni spolupráce, nedostatek podpory od partnera	běžná komunikace, weby zřizovatelů	motivace partnerů, propagace
Média	náměty pro čtenáře	neochota poskytovatelů spolupracovat, nezájem obcí	běžná komunikace, uzavírání dohod	pravidelná komunikace, příklady dobré praxe
Stát	uspokojení poptávky občanů na území České republiky, optimalizace sítě sociálních zařízení, optimalizace výdajů na poskytované služby	nevhodné umístění finančních prostředků, nereálná očekávání občanů, špatné rozmístění poskytovatelů v rámci území celé České republiky	komunikace s kraji a obcemi, se zástupci poskytovatelů a s odborníky	vymezení kompetencí mezi státem, krajem a obcemi, prosazování společných zájmů

[Zdroj: Vlastní zpracování]

Tabulka 79: Analýza rizik – registr rizik v oblasti

Název rizika	Hodnocení rizika			Název opatření ke snížení významnosti rizika	Vlastník rizika
	P	D	V = P*D		
Finanční riziko					
nedostatek financí na investice	4	4	16	využití fondů Evropské unie, meziobecní spolupráce	Obec (je-li zřizovatelem), poskytovatel, zřizovatel
nedostatek financí na běžný provoz	4	5	20	získávání sponzorů, meziobecní spolupráce, jednání s krajem o kofinancování	Obec (je-li zřizovatelem poskytovatele), Obec (je-li podporovatel služby), zřizovatel poskytovatele, poskytovatel
nevyjasněný způsob financování	4	4	16	prosazování společných zájmů, vymezení kompetencí mezi státem, krajem a obcí	Obec, poskytovatel
neplaticí uživatelé	3	4	12	změna systému výběru plateb	Poskytovatel
Organizační riziko					
špatné rozmístění poskytovatelů	3	5	15	podpora meziobecní spolupráce, zpracování komunitního plánu sociálních služeb	obce daného území
nedostatek uživatelů / příliš mnoho uživatelů	5	5	25	podpora meziobecní spolupráce, zpracování komunitního plánu sociálních služeb	obce daného území
nezájem a neochota obcí spolupracovat	3	4	12	podpora meziobecní spolupráce, zlepšení komunikace mezi obcemi	obce daného území
Právní riziko					
změna legislativy, která povede k vynuceným investicím nebo ke zvýšení provozních nákladů	3	3	9	upozornění na dopady změn legislativy	obce daného území

nevhodné reformy či změny zákonů	3	3	9	upozornění na dopady změn legislativy	obce daného území
Technické riziko					
nevhodné prostory, špatný technický stav budov	4	4	16	využít fondy Evropské unie a jiné zdroje financování	Obec (vlastník budov), poskytovatel
špatné technický stav vybavení, zastaralé nebo nevyhovující vybavení	4	4	16	využít fondy Evropské unie a jiné zdroje financování	Obec (vlastník zařízení), poskytovatel
Věcné riziko					
nízká kvalita služby	3	4	12	podpora meziobecní spolupráce, sledování kvality služby	Poskytovatel
špatné řízení poskytované služby	3	3	9	změna v personálním obsazení, vymezení podmínek ve smlouvě	zřizovatel poskytovatele
nezájem uživatelů o službu	2	5	10	podpora meziobecní spolupráce, vysvětlování problematiky a osvěta občanů	Poskytovatel
personální rizika (nedostatečné nebo nevhodné personální zabezpečení služby)	2	5	10	vzdělávání zaměstnanců	Poskytovatel

[Zdroj: Vlastní zpracování]

Poznámka:

Pravděpodobnost (v tabulce sloupec „P“) i dopad (v tabulce sloupec „D“) – hodnotí se na škále 1 až 5: hodnota 1 představuje velmi malý dopad (resp. velmi malou pravděpodobnost) a hodnota 5 velmi velký dopad (resp. velmi vysokou pravděpodobnost). Významnost rizika pak bude součinem pravděpodobnosti a dopadu. Hodnota významnosti se bude pohybovat mezi 1 a 25.

Jedno z největších rizik v oblasti sociálních služeb je nevyjasněný způsob jejich financování, kde je nutno jasně vymezit kompetence mezi státem, krajem a obcemi. V případě, že by k tomuto nedošlo, mohly by některé služby zaniknout z důvodu financování.

Nedostatek financí na investice a na opravy zřizovatelé většinou řeší formou dotací z fondů Evropské unie, neboť se jedná o velmi vysoké částky, které jsou z obecních rozpočtů takřka nerealizovatelné. Jedná se vesměs o pobytová zařízení (Domovy pro seniory, Domovy se zvláštním režimem, Domovy pro osoby se zdravotním postižením a Domy s pečovatelskou službou). Pokud budou tyto prostředky v budoucnu nedosažitelné, je tato situace možná řešit sdružením prostředků v rámci meziobecní spolupráce.

Finance na běžný provoz je možno získat od sponzorů, což nemusí být stabilní příjem do rozpočtu sociálních zařízení. Další stabilnější možností je kofinancování sociálních zařízení krajem a společné financování v rámci meziobecní spolupráce, kde se dají příspěvky na sociální služby jednoznačně a jasně nastavit.

Špatné rozmístění poskytovatelů služeb a kapacita se dá eliminovat řádně zpracovaným komunitním plánem sociálních služeb, kde je řešena analýza potřebnosti a dostupnosti sociálních služeb. Další možností, jak tento problém řešit, je dohoda obcí v rámci meziobecní spolupráce, kde vyvstanou potřeby na dostupnost a kapacitu služeb.

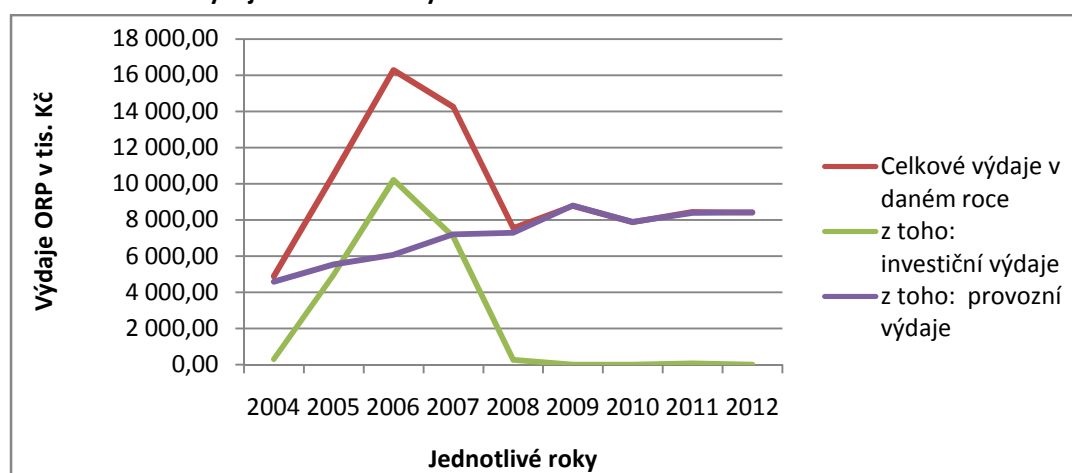
Podporou meziobecní spolupráce a zlepšením komunikace mezi obcemi je možné dosáhnout toho, že se i menší obce, které se v současnosti necítí být schopny poskytovat jakoukoli sociální službu, zapojí do společných témat. Kvalita a řízení poskytované služby, osvěta občanů a vysvětlování problematiky sociálních služeb v rámci meziobecní spolupráce sníží riziko poskytování nekvalitních služeb. Svazek obcí bude při větším objemu poskytovaných společných služeb schopen si najmout kvalifikované pracovní síly na řízení a na vlastní činnost v této oblasti a poskytnout jim možnost dalšího profesního růstu.

Tabulka 80: Finanční analýza – Výdaje ORP Nový Bor v tis. Kč v letech 2004 - 2012

Jednotlivé roky		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Celkové výdaje v daném roce		4 891	10 514	16 287	14 258	7 559	8 792	7 891	8 454	8 417
z toho:	investiční výdaje	302	4 971	10 213	7 054	273	0	0	76	0
	provozní výdaje	4 589	5 543	6 074	7 204	7 286	8 792	7 891	8 378	8 417
Výdaje na jednotlivé služby:										
Pečovatelská služba	x	x	x		6 551	6 558	7 559	7 005	7 901	7 930
denní stacionáře	x	x	x		0	0	0	0	0	0
domovy pro osoby se zdravotním postižením	x	x	x	0	0	0	5	0	0	0
domovy pro seniory	x	x	x							
domovy se zvláštním režimem	x	x	x							
sociální poradenství	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

[Zdroj: Vlastní šetření 2014]

Graf 15: Celkové výdaje obcí ORP Nový Bor 2004 – 2012

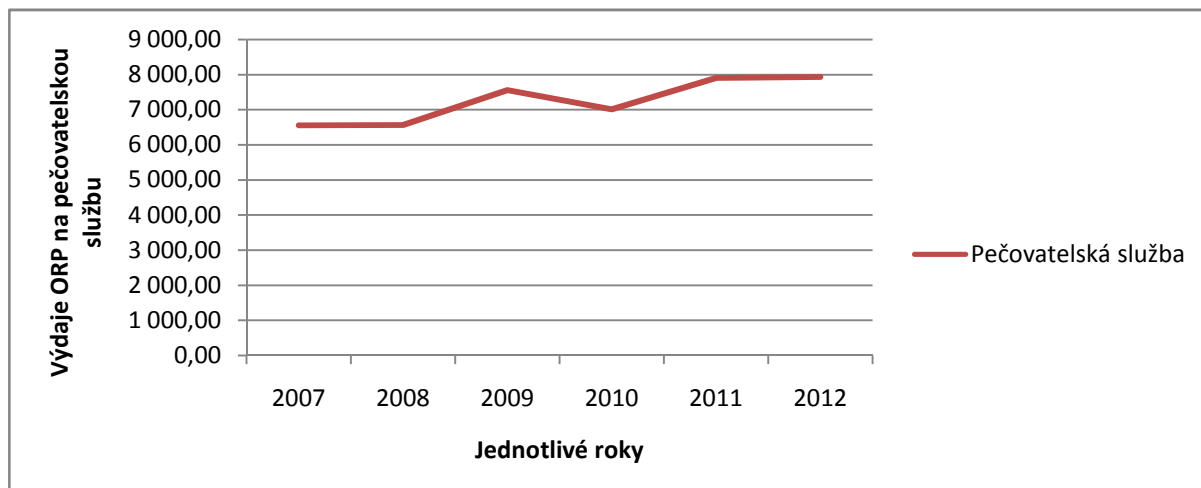

[Zdroj: Vlastní zpracování]

Vysoký nárůst investičních výdajů v letech 2005 – 2007 byl vyvolán výstavbou domů s pečovatelskou službou ve městech Nový Bor, Cvikov a Kamenický Šenov. Od roku 2008 k žádným investičním akcím nedošlo. Je o tázkou, zda příčinou byla hospodářská krize či absence dotačních programů. Neboť potřeby investičních nákladů stále trvají – potřeba domu pro seniory a pobytového zařízení pro osoby s těžkým zdravotním postižením.

Provozní náklady meziročně stoupají, což je z hlediska demografického vývoje (stárnutí obyvatel) pochopitelné.

Graf 16: Výdaje obcí ORP Nový Bor na pečovatelskou službu v letech 2007 – 2012

[Zdroj: Vlastní zpracování]

Pečovatelská služba se v posledních letech v území ORP Nový Bor rozvíjí. Především její ambulanti a terénní forma.

4.1.4. SWOT analýza oblasti sociálních služeb

Tabulka 81: SWOT analýza

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<p>Vyhovující odborné složení personálu pracujícího v sociálních službách</p> <p>Fungující komunitní plán sociálních služeb</p> <p>Dobrá práce neziskových organizací</p> <p>Informace na stránkách města Nového Boru</p> <p>Existence katalogů služeb</p>	<p>Nedostatečná kapacita rezidenčních služeb pro seniory a nezahájení procesu výstavby Domova pro seniory pro oblast Novoborska</p> <p>Absence pobytového zařízení pro osoby s těžkým zdravotním postižením</p> <p>Nedostatečná podpora alternativních forem sociální péče</p> <p>Vysoká míra nezaměstnanosti</p> <p>Nízký počet a struktura volných pracovních míst, absence strategického zaměstnavatele</p> <p>Vysoký podíl nízkopříjmových rodin</p> <p>Nedostatek průmyslových zón, které by se výrazně podílely na vzniku nových pracovních míst</p>
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<p>Vybudování domova pro seniory</p> <p>Vybudování pobytového zařízení pro osoby s těžkým zdravotním postižením</p> <p>Rozšíření služeb v přirozeném prostředí</p> <p>Kvalitně zpracované komunitní plány a jejich realizace</p> <p>Transformace zařízení sociálních služeb a jejich standardizace</p> <p>Vytváření nových pracovních míst</p> <p>Rozvoj sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi</p> <p>Podpora programů preventivní péče</p> <p>Integrace dětí se zdravotním postižením do škol</p>	<p>Stárnutí obyvatel</p> <p>Nízká efektivita sociálních služeb</p> <p>Nárůst sociálně slabších a méně přizpůsobivých obyvatel</p> <p>Nárůst dlouhodobě nezaměstnaných a sociálně slabších obyvatel</p> <p>Problémy zdravotnictví a jejich dopad na uživatele</p> <p>Pokles informovanosti obyvatel</p> <p>Nedostatek finančních prostředků</p> <p>Uživatelé finančně nedosáhnou na poskytované služby</p>

Silná stránka je fungující komunitní plán, který mapuje potřeby a rozvoj sociálních služeb. Vedle vlastního komunitního plánu jsou na stránkách města Nového Boru uveřejněny další informace pro občany a katalog poskytovaných služeb. Mezi silné stránky patří i dobrá práce neziskových organizací, které řeší terénní a ambulantní služby pro klienty především cílové skupiny senioři, zdravotně postižené a dospělé osoby. Personální složení a odbornost personálu pracujícího v oblasti sociálních služeb je také silnou stránkou. Na druhou stranu slabou stránkou našeho správního obvodu ORP je nedostatečná kapacita rezidenčních služeb pro seniory a také to, že se dosud nepodařilo zahájit proces výstavby nového Domova pro seniory, který je velkou potřebou. Na území ORP je pouze jedno krajské zařízení a to je využíváno i klienty pocházejících mimo ORP. V území je i absence pobytového zařízení pro osoby s těžkým zdravotním postižením. Souvisejícím problémem a slabou stránkou je vysoká míra nezaměstnanosti v oblasti a tím nárůst nízkopříjmových rodin.

Příležitostí je pak vybudování tolik potřebného domova pro seniory a rozšíření služeb v přirozeném (domácím) prostředí a odlehčovacích služeb. Absence pobytového zařízení pro osoby s těžkým zdravotním postižením poskytuje příležitost jeho výstavby. Podporu programů preventivní péče je nutné orientovat zejména na předcházení problémů způsobených vnějšími ekonomickými vlivy (nezaměstnanost, finanční nedostatečnost, psychologické problémy, související sociální patologie, drogová závislost a kriminalita, apod.). I to je hrozbou toho, že se může zvyšovat počet uživatelů sociálních služeb, kteří z finančních důvodů nedosáhnou na tyto služby.

4.1.5. Souhrn výsledků analýz (analytické části)

Pro cílovou skupinu rodiny, děti a mládež jsou na Novoborsku poskytovány služby převážně ve městě Nový Bor, řada z nich je poskytována obyvatelům všech obcí SO ORP Nový Bor. V obcích jsou této skupině poskytovány služby především v rámci prevence a jiných aktivit (spolky, vzdělávací zařízení). Nejproblematičtější oblastí je zajištění služeb pro rodiny pečující o děti a mládež se zdravotním postižením. V oblasti prevence jsou na území ORP Nový Bor zřízeny služby, které jsou určeny pro všechny obce v rámci sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi - bezplatné odborné psychologické poradenství, bezplatné právní poradenství, akce pro pěstounské rodiny, odborné přednášky a konzultace s etopedy pro rodiny. Mimo rámec sociálních služeb je řešena problematika bydlení pro osoby ohrožené sociálním vyloučením. Město Nový Bor má zřízeno noclehárnu, holobyty, tři ubytovny, z nichž jedna je od 1. 4. 2012 provozována Farní charitou Česká Lípa. Město má také k dispozici městské byty s vyšší nájemného, která odpovídá parametrům sociálního bydlení (současná kapacita je však nedostačující).

Pro cílovou skupinu seniorů jsou na území Novoborska poskytovány sociální služby jak ve formě rezidenční, tak ve formě terénní služby. Problematické je umístění seniorů v pobytových zařízeních, proto je pro oblast SO ORP Nový Bor velkou prioritou vybudování domova pro seniory pro oblast Novoborska. Nejvýraznější tendencí v území je však stále zaměření péče o cílovou skupinu seniorů v domácím prostředí nebo formou poskytování odlehčovacích služeb. V území je absence pobytového zařízení pro osoby s těžkým zdravotním postižením. Z pohledu celého spádového území ORP Nový Bor je žádoucí udržet nebo posílit současnou úroveň poskytované terénní pečovatelské služby a služby osobní asistence.

Sociální služby by měly být zaměřeny primárně na věkovou skupinu 65+ s důrazem na maximální podporu v přirozeném prostředí přirozenou komunitou (komunitní realizace sociálních služeb). S ohledem na nárůst průměrné délky dožití (střední délka života) by měly být zajišťovány služby,

kteří podporují aktivní život a zároveň prodlužují dobu seniorské nezávislosti na ambulantních či terénních sociálních službách.

Dále je potřeba se zaměřit na služby sociální prevence a poradenství orientované zejména na předcházení problémů způsobených vnějšími ekonomickými vlivy (nezaměstnanost, finanční nedostatečnost, psychologické problémy, související sociální patologie apod.).

Na Novoborsku je potřeba zajištění rozvoje služeb pro rodiny pečující o děti a mládež se zdravotním postižením, podporovat především terénní a ambulantní služby (vzhledem k perifernosti obcí a dostupnosti těchto služeb pro tuto cílovou skupinu). Pro rodiny, děti a mládež rozvíjet terénní programy, programy primární prevence a sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi - podporovat a zvyšovat prevenci a poradenství, zvyšovat spolupráci se školskými zařízeními. Dále je třeba rozvíjet volnočasové aktivity jako prevenci negativních jevů s celoplošným zaměřením na stimulaci území aktivitami terénních programů, osvěty, vzdělávání, koordinace a spolupráce. Prioritou v péči o seniory je maximalizovat délku života v přirozeném prostředí, tzn. výrazně rozšířit nabídku projektů aktivního stáří a dále zajišťovat sociální služby, především formou osobní asistence a terénní pečovatelské služby a zajišťováním odlehčovací služby. Dále zajistit dostatečné množství rezidenčních míst.

Měla by se rozvíjet spolupráce mezi jednotlivými poskytovateli sociálních služeb bez cílového zaměření na skupiny napříč celým územím Novoborska.¹³

4.2. Návrhová část pro oblast sociálních služeb

4.2.1. Struktura návrhové části

Návrhová část je součástí Souhrnného dokumentu, který byl zpracován v rámci projektu "Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci správních obvodů obcí s rozšířenou působností". Byla zpracována realizačním týmem ve spolupráci se zástupci obcí SO ORP s podporou motivujících starostů.

V předchozích krocích byla zpracována analytická část pro téma „Sociální služby“, na jejímž základě byly připraveny Nástinů opatření. Návrhová část staví na všech dosud realizovaných aktivitách. Cílem návrhové části je reagovat na konkrétní potřeby území zjištěné analýzami a zároveň sloužit jako nástroj pro zefektivnění procesů v území. Pro rozvoj meziobecní spolupráce je nutné nastavit společnou vizi, dále rozpracovanou do úrovně cílů v nedefinovaných problémových oblastech v oblasti sociálních služeb.

Provedená analýza je stěžejním, nikoli však jediným vstupem pro definování návrhové části. Formulace vize byla navržena realizačním týmem jako podklad pro další diskusi zástupců dotčených obcí. Metodou brainstormingu a následnou diskusí o jednotlivých variantách byla zformulována vize meziobecní spolupráce ve správním obvodu ORP. Vize je formulována jako žádoucí budoucí stav meziobecní spolupráce. Je souhrnná pro spolupráci obcí v ORP pro všechna řešená témata, nikoli pouze pro téma sociálních služeb.

Na základě analytické části (zejména SWOT analýzy) a následně zpracovaných Nástinů opatření a s ohledem na definovanou vizi byly realizačním týmem navrženy problémové okruhy, které byly

---

¹³Zdroj: Komunitní plán sociálních služeb pro oblast obcí Svazku obcí Novoborska 2012

podrobeny ověření ve fokusních skupinách. Fokusní skupina byla složena z motivujících starostů, předsedy Svazku obcí Novoborska a dle potřeby přizvaných odborníků na daná témata z území ORP Nový Bor. Jejich odborné názory byly klíčové pro upřesnění výstupů, které vzešly z analýzy dat, a obohatily tak pohled na téma sociálních služeb.

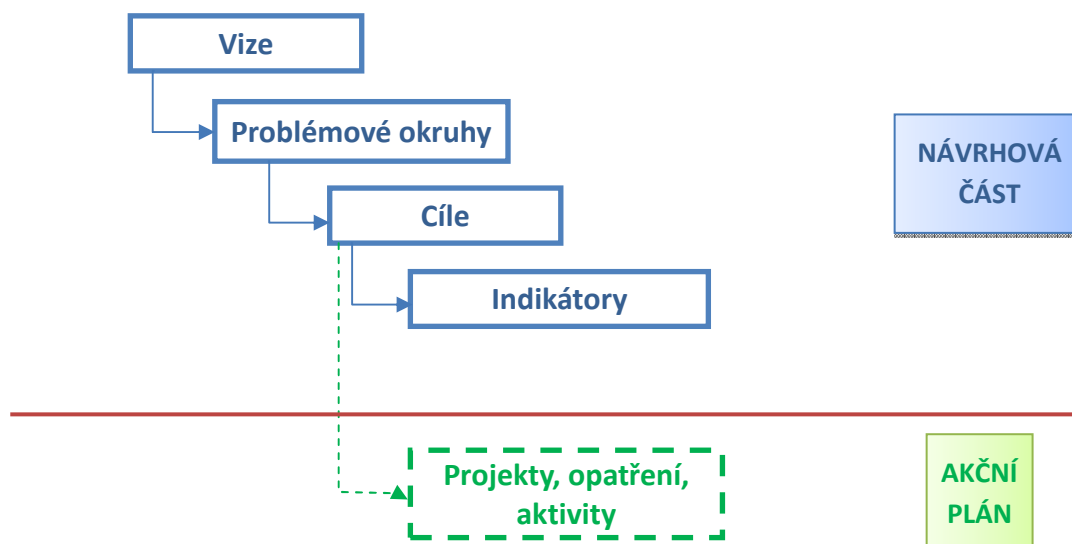
Stěžejním bodem návrhové části je definování cílů ve vymezených problémových tématech. Cíle byly podrobně popsány a byla navržena opatření k realizaci cílů. Pro sledování úrovně naplňování definovaných cílů byla nastavena sada indikátorů umožňující periodicky monitorovat pokrok při plnění cílů a případně přijímat opatření ke zlepšení žádoucího výsledku.

Návrhová část Souhrnného dokumentu je strukturována standardně dle principů strategického řízení. Základní „střechou“ návrhové části je vize. Jejím formulováním je deklarováno, že území ORP bude usilovat o její naplnění. Následně se vize rozpadá do problémových okruhů, které budou naplňovány prostřednictvím sady několika málo cílů.

Jednotná vize poskytuje celkový rámec všem subjektům zapojeným do činnosti vymezeného území. Měla by udržet společné směřování všech zapojených subjektů od nejvyšších úrovní hierarchie až po nejnižší úroveň. Umožní lépe přenášet pravomoci na výkonné pracovníky a zároveň zajistit jednotnou filosofii, pro kterou jsou dílčí činnosti vykonávány. Bez vize by chyběl jasně vyjádřený směr, kterým se chceme vydat. Vize je formulována jako budoucí stav, kterého chceme realizací strategického řízení dosáhnout. Jedná se o společnou představu, jak by měly obce v území v budoucnu spolupracovat. Respektuje přání a potřeby místních občanů. V podmínkách projektu je vize souhrnná pro spolupráci obcí v ORP pro všechna řešená témata, nikoli pouze pro téma sociálních služeb. Vzhledem k zaměření projektu směřuje ke všem povinným tématům a ke zvolenému volitelnému tématu. Staví na silných stránkách identifikovaných ve SWOT analýze.

První verze struktury problémových okruhů byla vytvořena realizačním týmem na základě provedených analytických kroků a zpracovaných Nástinů opatření. Návrh problémových okruhů byl ověřen ve fokusních skupinách. Následně byly vytvořeny popisy cílů. Byli určeni garanti (správci) jednotlivých cílů, kteří zpracovali návrhy popisů, které byly podrobeny vnitřnímu připomínkovému řízení. Realizační tým jednotlivé cíle vzájemně porovnal, sjednotil jejich strukturu a úroveň detailnosti. Byl kladen důraz na vzájemnou provázanost cílů a jejich doplňkovost. Součástí tohoto procesu bylo také nastavení indikátorů, jimiž bude plnění cílů sledováno a hodnoceno.

Grafické znázornění vztahů mezi vizí, problémovými oblastmi, cíli a indikátory je zobrazeno v následujícím obrázku.

Struktura problémových oblastí a cílů v tématu „Sociální služby“ je uvedena v níže uvedeném schématu.

Vize meziobecní spolupráce			
Aktualizovaný komunitní plán sociálních služeb zohledňuje potřeby všech dotčených obcí Svazku obcí Novoborska. V důsledku toho je vybudováno pobytové zařízení pro osoby se zdravotním postižením a v dostatečné šíři a kvalitě jsou poskytovány terénní, ambulantní a odlehčovací služby. Máme čím dál více seniorů zapojených do veřejného života.			
Sociální služby	Problémová oblast 1 Udržení a rozšíření poskytovaných služeb v přirozeném prostředí, podpora odlehčovacích služeb	Problémová oblast 2 Podpora vzniku důstojných ubytovacích kapacit a preventivních programů	Problémová oblast 3 Zapojení seniorů do veřejného života
	Cíl 1.1 Zavést společnou službu osobní asistence a systém formy odlehčovací služby poskytované v přirozeném prostředí	Cíl 2.1 Vytvořit síť sociálního bydlení (malometrážní byty pro určité cílové skupiny), a tím navýšit počet levných a důstojných ubytovacích kapacit pro cílovou skupinu osob ohrožených sociálním vyloučením z důvodu ztráty zaměstnání nebo ztráty ekonomických zdrojů	Cíl 3.1 Podpora aktivizace seniorů do veřejného života
	Cíl 1.2 vytvořit společný systém pro financování sociálních služeb na území DSO Novoborska	Cíl 2.2 Podpora programů primární prevence sociálního vyloučení	
		Cíl 2.3 Podpora programů primární prevence pro cílovou skupinu 50+	

Návrhová část byla zpracována ve druhém pololetí roku 2014.

4.2.2. Vize a problémové oblasti (okruhy)

Vize

Svazek obcí Novoborska je řízen profesionálními pracovníky. Odpadové hospodářství je nákladově efektivní, objem tříděného odpadu je vysoký a stále rostoucí. Založené svazkové školy efektivně hospodaří s finančními prostředky, zajišťují kvalitní výuku, nabízejí dostatečnou škálu zájmových činností a ve spolupráci s místními podniky a odbornými školami podporují celoživotní vzdělávání v oblasti sklářství. **Aktualizovaný komunitní plán sociálních služeb zohledňuje potřeby všech dotčených obcí Svazku obcí Novoborska. V důsledku toho je vybudováno pobytové zařízení pro osoby se zdravotním postižením a v dostatečné šíři a kvalitě jsou poskytovány terénní, ambulantní a odlehčovací služby. Máme čím dál více seniorů zapojených do veřejného života.** Novoborsko je na základě aktivní spolupráce se saskými partnery v rámci cestovního ruchu považováno za vstupní bránu do Čech.

Problémové oblasti (okruhy)

Na základě provedené analýzy v oblasti sociálních služeb a v souladu s Nástyny opatření a vizí byla sestavena níže uvedená sada problémových okruhů. Tyto okruhy jsou navrženy realizačním týmem a byly ověřeny ve fokusní skupině.

Vzájemné vazby a provázanost problémů, příčin a následků jednotlivého problémového okruhu jsou znázorněny v následující kapitole ve stromu cílů a problémů.

ORP Nový Bor má zpracovaný a schválený dokument „Aktualizace komunitního plánu sociálních služeb pro oblast obcí Svazku obcí Novoborska na období 2012 – 2015“. Na základě zásadních analytických závěrů a návrhů členů odborných pracovních skupin byla formulována vize a navrženy tři strategické cíle pro plnění do roku 2015. Pro každý strategický cíl byla navržena rozvojová opatření. Dokument byl schválen zastupitelstvem města Nový Bor v říjnu 2012. Jako nástroj pro řízení a kontrolu plnění cílů a opatření procesu komunitního plánování, na základě stanovených priorit na rok 2014 byl vypracován Akční plán na rok 2014, dokument Aktualizace rozvojových karet komunitního plánu – leden 2014. Dokumenty byly projednány zastupitelstvem města Nový Bor v dubnu 2014. Akční plán bude monitorován na podzim roku 2014.

1) Problémový okruh: Udržení a rozšíření poskytovaných služeb v přirozeném prostředí, podpora odlehčovacích služeb

Věcné argumenty

Poskytování sociálních služeb v přirozeném prostředí klienta je klíčovou prioritou nejen v cílové skupině osob se zdravotním postižením, ale i ve skupině seniorů. Projekty předpokládající či vyžadující vlastní aktivitu klienta zvyšují účinnost poskytovaných terénních služeb. V řešené oblasti je žádoucí udržet a rozšířit nabídku poskytování služeb osobní asistence a terénní pečovatelské služby. Toto opatření je zaměřeno i na rozvoj služeb pro rodiny pečující o děti a mládež se zdravotním postižením (např. terénní odlehčovací služba, osobní asistence, služby rané péče).

Z analýzy sociálních služeb v území ORP Nový Bor je patrná potřeba odlehčovacích služeb pro rodiny, které pečují o děti a mládež se zdravotním postižením, terénních služeb a sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi. Velmi významnou část práce s dětmi a mládeží zajišťují spolky a jiné neziskové organizace formou volnočasových aktivit, díky nimž realizují prevenci vzniku nežádoucích jevů jako je např. vandalismus, kriminalita apod. Odlehčovací služba je na území ORP Nový Bor řešena převážně jen terénní a ambulantní formou, ale dlouhodobě je poptávána forma odlehčovací služby pobytové. Rodiny, které pečují o zdravotně postižené děti, tento nedostatek řeší dojížděním do zařízení v jiných správních obvodech. Lze předpokládat, že se počet žadatelů o pobytovou formu služby bude v budoucnu zvyšovat – z řad dětí a mládeže se zdravotním postižením po dosažení věku 26 let.

Tabulka 82: Počet sociálních služeb dle zřizovatele

	typ sociální služby	zřizovatel					
		MPSV	Kraj	Obec	Církev	FO	jiny
	Sociální poradenství		1				
Služby sociální péče	Osobní asistence					1	
	Pečovatelská služba			3		1	
	Odlehčovací služby					1	
	Denní stacionáře			1			
	Domovy pro osoby se zdravotním postižením		1				
	Domovy pro seniory		1				
	Domovy se zvláštním režimem		1				
Služby sociální prevence	Raná péče						
	Telefonická krizová pomoc						
	Tlumočnické služby						
	Azylové domy						
	Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi		1				
	Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se						
	Sociálně terapeutické dílny						
	celkem	0	5	4	0	3	0

[Zdroj: registr poskytovatelů sociálních služeb, vlastní šetření]

Příčiny problému

V území Novoborska je patrné výrazná potřeba zaměření se na péči o cílovou skupinu senioři, děti a mládež se zdravotním postižením, na služby poskytované v domácím prostředí, případně na terénní i ambulantních odlehčovací služby, na zvýšení kvality terénních a ambulantních služeb, dotační podporu osobní asistence, pečovatelské služby, denního stacionáře. Důraz je rovněž kladen na odborné sociální poradenství a tísňovou péči pro seniory a osoby se zdravotním postižením. V území je také vytvořen prostor pro podporu zájmových organizací, sdružení a spolků sdružujících seniory, osoby postižené civilizačními chorobami, osoby postižené roztroušenou sklerózou i osoby se zdravotním postižením. Přínosem by mělo být Komunitní centrum - kontaktní místo pro seniory a jejich blízké, zaměřené na podporu pečujících rodin o seniory a své blízké, podporu služeb poskytovaných v přirozeném prostředí.

Na Novoborsku jsou trvale poptávána lůžka pro osoby postižené demencí a Alzheimerovou chorobou. Dále je nezbytné zaměřit se na rozvoj služeb pro rodiny pečující o děti a mládež se zdravotním postižením, kdy důležitou součástí podpory je umožnění pobytové odlehčovací služby. V dlouhodobém výhledu Liberecký kraj ani MPSV nepodporují výstavbu ani provoz nových pobytových sociálních služeb pro seniory.

Tabulka 83: Počet zařízení sociálních služeb dle zřizovatele

	MPSV	kraj	obec	církev	FO	jiny
Denní stacionáře			1			
Domovy pro osoby se zdravotním postižením		1				
Domovy pro seniory		1				
Domovy se zvláštním režimem		1				
Sociální poradny		1				
Ostatní			3			
celkem	0	4	4	0	0	0

[Zdroj: registr poskytovatelů sociálních služeb, vlastní šetření]

V ORP Nový Bor působí řada poskytovatelů sociálních služeb pro cílovou skupinu osob se zdravotním postižením a seniorů. **Z analýzy vzešly dva zásadní poznatky – potřeba udržet stávající rozsah poskytovaných sociálních služeb a rozvoj (doplnění) chybějících sociálních služeb.**

Problémem na Novoborsku je také nedostatek pobytových služeb. Nedostatečná je nabídka pobytových služeb pro seniory, pobytových služeb pro osoby s těžkým zdravotním postižením, pobytových odlehčovacích služeb i chráněného bydlení.

V oblasti Novoborska je kapacita rezidenčních míst pro seniory zcela minimální, z části je navíc poskytována občanům z jiných území. Pobytové zařízení pro osoby s těžkým zdravotním postižením v ORP úplně chybí. Tento problém by se mohl řešit ve spolupráci s jinými územími, kde je možná nevyužitá či naddimenzovaná kapacita rezidenčních míst pro seniory nebo pro osoby s těžkým zdravotním postižením.

Oblast s významnou potřebností je zajištění rozvoje služeb pro rodiny pečující o děti a mládež se zdravotním postižením. V tomto ohledu je nutná podpora terénních i ambulantních služeb, a to vzhledem k perifernosti obcí a dostupnosti těchto služeb pro cílovou skupinu.

V souvislosti s tímto problémem je nutné uvést fakt, že chybí přesné definování plánu pro financování sociálních služeb. Obce tedy neposkytují takovou finanční podporu, která by byla pro poskytovatele daných sociálních služeb dostatečná. Ze strany Libereckého kraje do roku 2014 také zaznamenáváme dlouhodobou absenci podpory pobytových odlehčovacích služeb. Dalším problémem jsou velmi vysoké finanční náklady jednak na zřízení, ale i následný provoz této služby (pobytová odlehčovací služba). Současně se vyskytuje otázka jak vhodných prostor pro vykonávání služby, tak vhodného poskytovatele, jelikož nabídka poskytovatelů a prostor pro tuto službu je poměrně notně omezena. Dále se často můžeme potýkat s neochotou pečujících osob v rámci přispívání na danou sociální službu. Je důležité se tomuto tématu věnovat i kvůli demografickým jevům, jako je především tendence stárnutí populace jako takové.

Důsledky neřešení problému

Pokud se i nadále budou tyto problémy přehlížet a tento problém nebude řešen, dojde v dohledné době ke snížení kvality, rozsahu a dostupnosti sociálních služeb. Tato situace povede ke zvyšování poptávky po pobytových službách. Bude docházet k tomu, že poroste počet obyvatel, kteří nebudou svou situaci řešit, budou uzavření doma, vyloučení ze společenského života.

Je nutné si uvědomit si, že vždy bude v území skupina osob, které budou vyžadovat specifickou péči, kterou nebude rodina schopna zajistit pouze s využitím terénních služeb.

2) *Problémový okruh: Podpora vzniku důstojných ubytovacích kapacit a preventivních programů*

Věcné argumenty

Primární prevence sociálně – patologických jevů je účinným nástrojem předcházení vzniku sociálně problémových situací, které je následně velmi obtížné řešit. Včasné zahájení primární prevence a postižení všech věkových kategorií cílové skupiny je klíčové pro další vývoj jednotlivců a tím i celé společnosti. Dalším možným způsobem zmírnění rizik sociálního vyloučení jsou nízkoprahové kluby zaměřené na minimalizaci nežádoucích společenských jevů, které ohrožují děti a mládež, a sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi.

Z hlediska velikosti území ORP Nový Bor je nezbytné zajistit preventivní programy nejen v centru regionu, ale i v jeho periferních oblastech. Je třeba také vytvořit sociálně aktivizační programy pro rodiny s dětmi vzhledem k rostoucímu počtu rodin, které se dlouhodobě nachází v krizové sociální situaci (ztráta zaměstnání rodičů apod.). Děti z takových rodin jsou pak ohroženy dopady krizové situace a je potřeba pro ně vytvořit podmínky, které napomohou ke snížení rizika sociálního vyloučení a k řešení krizové situace.

Vysoká míra nezaměstnanosti je významným problémem, která dosti negativně ovlivňuje vývoj situace v území ORP Nový Bor, zejména v cílové skupině osob, které jsou ohroženy sociálním vyloučením, a osob se zdravotním postižením. Problémy spojené se ztrátou zaměstnání nebo s nemožností práci sehnat vedou k ekonomické nesoběstačnosti, k nárůstu sociálních problémů, které mohou vést až k sociálně-patologickým jevům (chudoba, agresivita, kriminalita). Problémem se pak stává i otázka bydlení ekonomicky postižených osob. Nedostatek kapacit levného a důstojného bydlení může vést k dalšímu sociálnímu propadu cílové skupiny, k rapidnímu zhoršování jejich životních podmínek a ke vzniku dalších nežádoucích jevů. Toto se pak negativně odráží i ve financování sociálních služeb, kdy osoby v nouzi čerpají z veřejných zdrojů poměrně značný objem prostředků, které jsou určeny do sociální oblasti a ty pak jistě chybí v jiných oblastech.

V problému vysoké, bohužel i dlouhodobé, nezaměstnanosti je potřeba najít nástroje, které povedou jednotlivce k aktivitě a snaze o ekonomickou nezávislost. Takovým nástrojem může být zajištění informovanosti o možnostech pracovního uplatnění – v oblasti zaměstnanosti, zakládání mikropodniků a sociálních firem využít odborníků z úřadu práce či hospodářské komory nebo služeb organizací, které se na tuto problematiku specializují.

Bezesporu je nutné zvýšit počet levných a důstojných ubytovacích kapacit pro cílovou skupinu ohroženou sociálním vyloučením z důvodu ztráty zaměstnání nebo ztráty ekonomických zdrojů. Nedostatek kapacit by mohlo vést k dalšímu sociálnímu propadu, zhoršování jejich životních podmínek a ke vzniku dalších sociálně-patologických jevů (např. bezdomovectví). Aby toto opatření bylo účinné, je třeba ho doplnit poradenskou složkou, aby se osoby využívající tento typ služby byly schopny co nejrychleji navrátit ke standardnímu způsobu života.

Příčiny problému

Mezi přední příčiny vzniku tohoto problému patří nejasně rozdělené kompetence Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy a Ministerstva práce a sociálních věcí, dále nejasné financování jednotlivých sociálních služeb. Služby nízkoprahového zařízení jsou poměrně nákladné a ze stran obcí již dlouhodobě chybí aktivnější podpora nejen těchto sociálních služeb, ale také terénních programů, kontaktních center apod. Klíčovou složkou v celém plánu financování má být podpora ze strany samospráv obcí (protidrogová politika Libereckého kraje), která je však nedostačující.

Na celém území je zaznamenávána vysoká nezaměstnanost a s tím také související zadluženost rodin a domácností (rozdívají se také lichvářství). Velkou roli hraje také nedostatečná informovanost jak obyvatel, tak samospráv o různých možnostech řešení těchto problematických okruhů. Problémy nejsou téměř vůbec řešeny v menších obcích. Čelí jim pouze centra, ačkoliv se s těmito obtížemi potýkají lidé celoplošně. Ohrožené osoby se tedy soustřeďují do větších center, dochází ke koncentraci sociálně - patologických jevů, kriminality a dalších fenoménů pro společnost velmi negativních. Ačkoliv mnozí z ohrožených osob z menších obcí původně pochází, tyto menší obce se finančně nepodílí na provozech ubytovacích zařízení, nerozvíjejí je kapacitně a nepodílí se na programech, jež jsou pro tyto osoby přímo určeny. Neefektivní boj v oblasti dané problematiky také částečně zapříčiňuje nedostatečná informovanost majoritní společnosti v tomto tématu.

Důsledky neřešení problému

Pokud budeme problém nezaměstnanosti přehlížet, nebudeme jej řešit, dojde ke zvyšování počtu rodin, které se dlouhodobě ocitají v krizové situaci, zvýší se počet rodin bez příštřeší. Stále více obyvatel bude závislých na dávkách hmotné nouze, bude se zvyšovat riziko vzniku vyloučených osob, v horším případě i lokalit.

Při neřešení sociálně – patologických jevů bude docházet k růstu počtu závislých osob a věk dětí, které se s drogou setkají, se bude i nadále snižovat. U dětí a mládeže bude docházet k absenci návyků spojených se základní hygienou, docházkou do školy apod. a jejich nahrazení návyky negativními až nežádoucími. Při neřešení situace se bude i nadále zvyšovat vandalismus v území.

Do výčtu negativních dopadů výše uvedených příčin zcela jistě patří ztráta bydlení, bezdomovectví a s tímto jevem spojené množení „obchodníků s chudobou“, tedy k předraženým bytům apod. Systém sociálních dávek a podpor vyplácený Úřadem práce není úplně dokonalý a existuje zde možnost zneužití, nebo se naopak mohou ohrožené osoby stát na systému dávek závislé. To vše přispívá k nežádoucím sociálním nepokojům.

3) Problémový okruh: Zapojení seniorů do veřejného života

Věcné argumenty

Stárnutí se stává aktuálním tématem díky demografickému vývoji a dalšímu předpokládanému růstu seniorů v příštích letech. Podíl seniorů ve společnosti roste na úkor množství osob v produktivním věku. Zapojení seniorů do aktivního života pomocí jednotlivců a institucí je vhodnou variantou, jak toto řešit.

Starší lidé se mohou často cítit opuštění, nemají si s kým popovídat nebo ztratí chuť do života. Mnoho lidí v důchodovém věku žije velmi často osamoceně, buď v zařízeních sociálních služeb, nebo doma. Prožívají dny o samotě bez smysluplné činnosti. Někteří senioři jsou však plní energie, mají chuť a elán dělat něco užitečného, jen neví jak. Proto bychom se měli zaměřit na jejich aktivní zapojení do života.

Příčiny problému

Stárnutí populace je velmi významným a charakteristickým rysem demografického vývoje nejen České republiky a bude i nadále pokračovat.

„Podle střední varianty projekce demografického vývoje zpracované Českým statistickým úřadem by měli lidé starší 65 let v roce 2030 tvořit 22,8 % populace, v roce 2050 pak 31,3 %, což představuje přibližně 3 miliony osob. V roce 2007 tvořily osoby starší 65 let 14,6% obyvatel České republiky. Relativně nejrychleji se přitom bude zvyšovat počet osob nejstarších. Podle demografické prognózy zpracované Českým statistickým úřadem bude v roce 2050 žít v České republice přibližně půl milionu občanů ve věku 85 a více let (ve srovnání s 124.937 v roce 2007). Naděje dožití při narození bude v roce 2050 činit 78,9 let pro muže a 84,5 pro ženy (oproti 73,7 let pro muže a 79,9 let pro ženy v roce 2007). Úhrnná plodnost po značném poklesu v devadesátých letech 20. stol. pomalu stoupá. Demografické prognózy předpokládají další růst plodnosti, která v České republice v současnosti patří k nejnižším na světě. V roce 2007 úhrnná plodnost činila 1,44. Za úroveň plodnosti nezbytnou k přirozené obnově populace se přitom považuje plodnost 2,1. Mezi demografickými ukazateli však existují významné regionální a místní rozdíly odrážející různé faktory.

Přibývající počet starších lidí představuje v důsledku zvyšujícího se vzdělání a zlepšujícího se zdraví populace potenciál pro sociální a ekonomický rozvoj. Politika přípravy na stárnutí by měla reagovat

na dvě základní výzvy: integrovat starší osoby do ekonomického a sociálního rozvoje a vytvořit věkově inkluzivní společnost. Důležité je přizpůsobit politiku zaměstnanosti, důchodovou politiku a další politiky a služby probíhajícím sociálním a demografickým změnám.¹⁴

Důsledky neřešení problému

Při ignorování stále se zvyšujícího počtu seniorů v území Novoborska, ale také v celé České republice, bude i nadále docházet k sociálnímu vyloučení této skupiny, což z hlediska možnosti využití jejich znalostí a zkušeností je značně nežádoucí. Většina seniorů je schopná aktivního života, ale jejich diskriminace je natolik zjevná, že se uzavírají ve svém prostředí, kde pomalu ale jistě ztrácejí svou vitalitu a chuť k životu. V důsledku toho pak nastává potřeba terénních, ambulantních či pobytových služeb pro ně.

4.2.3. Popis cílů v jednotlivých oblastech

Na základě provedené analýzy je dále nutné stanovit cíle, které povedou k řešení identifikovaných problémových okruhů. Každý definovaný cíl je formulován v souladu s tzv. pravidlem SMART. Takto stanovené cíle budou dále naplňovány prostřednictvím akčních plánů. Každý cíl bude níže jasně popsán a bude uveden jeho garant, který bude dohlížet na jeho plnění.

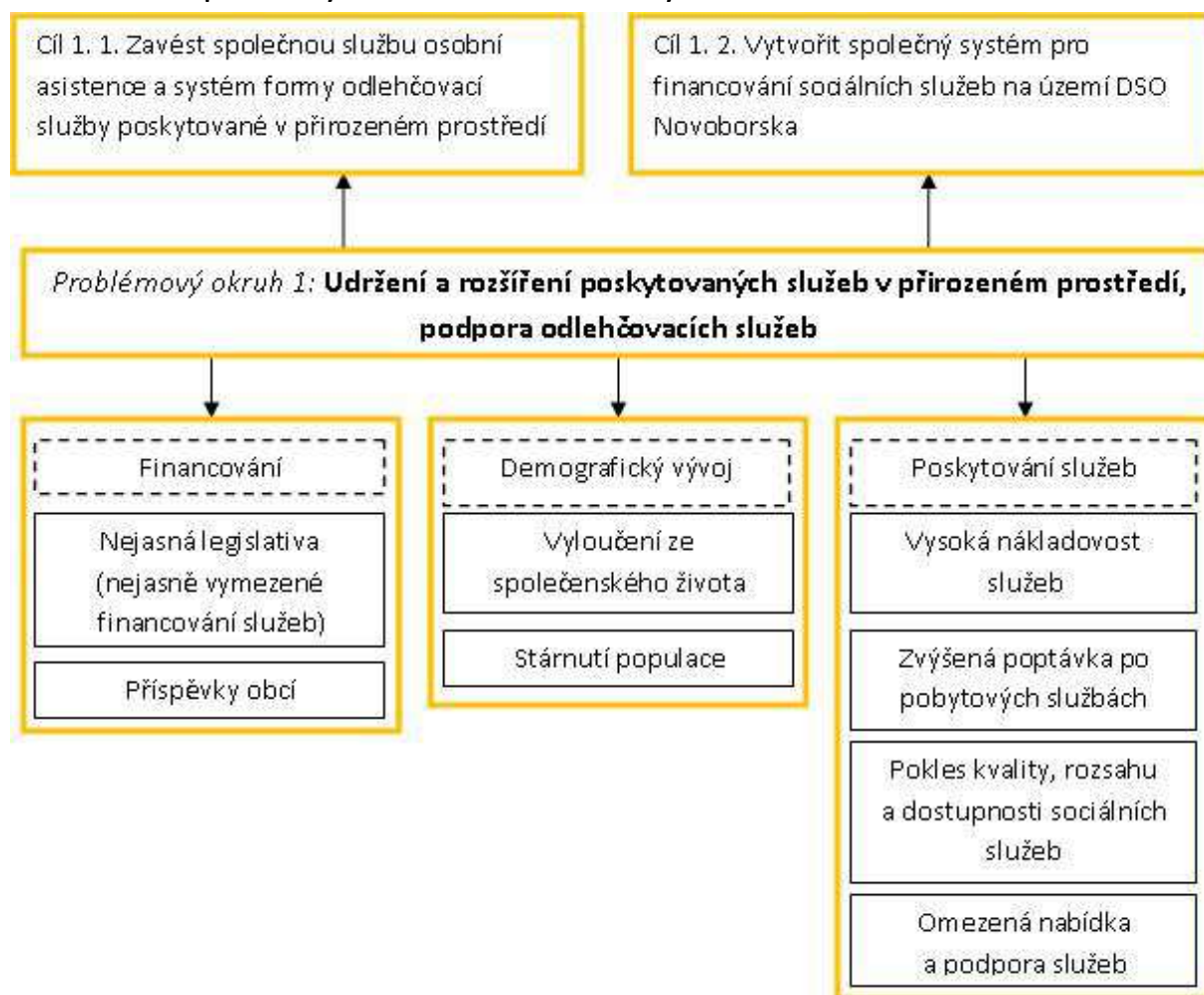
Problémový okruh 1	Udržení a rozšíření poskytovaných služeb v přirozeném prostředí, podpora odlehčovacích služeb
Cíl 1.1	Zavést společnou službu osobní asistence a systém formy odlehčovací služby poskytované v domácím prostředí
Popis cíle	<p>V ORP Nový Bor působí řada poskytovatelů sociálních služeb pro cílovou skupinu osob se zdravotním postižením a seniorů. Z analýzy vzešly dva zásadní poznatky – potřeba udržet stávající rozsah poskytovaných sociálních služeb a rozvoj nebo doplnění chybějících sociálních služeb (zejména služeb odlehčovacích). Nutná je také podpora terénních a ambulantních služeb vzhledem k perifernosti obcí a dostupnosti těchto služeb pro cílovou skupinu. Pozornost je třeba také věnovat žádoucímu trendu – pracovat s uživateli služeb v řešených cílových skupinách v maximální míře v jejich přirozeném prostředí.</p> <p>Možnost žít v přirozeném sociálním prostředí je předpokladem pro udržení či zlepšení společenského postavení seniorů. Rodina jako základní článek společnosti vytváří bezpečný prostor pro život seniorů, je prostorem mezigenerační solidarity a brání jejich sociálnímu vyloučení. V této souvislosti je žádoucí státem podporovat rozvoj pomoci seniorům v jejich přirozeném sociálním prostředí a rozvinout oblast integrované domácí péče jako nezbytný předpoklad pro setrvání seniora v jeho přirozeném domácím prostředí</p> <p>Zavést společnou službu osobní asistence, která by obsahovala – pomoc při zvládnání běžných úkonů péče o vlastní osobu, pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti, pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při</p>

¹⁴Zdroj: MPSV

	obstarávání osobních záležitostí, výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti.
Hlavní opatření	<p>A. Analýza stávající situace v území</p> <p>A.1. Zpracování rozboru sociálních služeb v území A.2. Zpracování přehledu o poskytovaných sociálních službách A.3. Zjištění počtu neuspokojených žádostí</p> <p>B. Ekonomická analýza</p> <p>B.1. Zpracování projektu finanční náročnosti B.2. Zpracování variantní řešení B.3. Zpracování rozboru příspěvků jednotlivých obcí do oblasti sociálních služeb – návrh na budoucí řešení financování B.4. Nastavení parametrů služeb - stanovení potřeby služeb pro Novoborsko, stanovení pohybu služeb (frekvence)</p> <p>C. Výběr ekonomicky efektivní formy sociální služby</p> <p>C.1. Porovnání podmínek od stávajících poskytovatelů C.2. Příprava a realizace společného výběrového řízení</p>
Název indikátorů k hodnocení cíle	<ul style="list-style-type: none"> • Druhy služeb poskytovaných v území • Pobytové služby v ORP Nový Bor • Analýza možností zavedení společné služby osobní asistence a systém odlehčovacích služeb poskytovaných v přirozeném prostředí, včetně financování
Správce cíle	starosta obce Skalice u České Lípy
Cíl 1.2	Vytvořit společný systém pro financování sociálních služeb na území DSO Novoborska
Popis cíle	<p>V oblasti sociálních služeb na území DSO Novoborska chybí přesné definování plánu pro financování sociálních služeb. Obce neposkytují takovou finanční podporu, která by byla pro poskytovatele daných sociálních služeb dostatečná. Ze strany Libereckého kraje do roku 2014 zaznamenáváme dlouhodobou absenci podpory pobytových odlehčovacích služeb. Dalším problémem jsou velmi vysoké finanční náklady jednak na zřízení, ale i následný provoz pobytové odlehčovací služby.</p> <p>Jednotlivé obce na Novoborsku by se měly podílet na spolufinancování sociálních služeb. Prozatím se těmito příspěvkům vyhýbaly, ale do budoucna je nutné vytvořit určitý klíč, podle kterého by se jednotlivé příspěvky určovaly.</p> <p>Vytvoření společného grantu pro financování sociálních služeb a posílení meziobecní spolupráce na území Novoborska by mohlo být jedním z východisek řešeného problému. Promyšlené financování může vést i k celkovému zlepšení systému sociálních služeb na území DSO Novoborska.</p>
Hlavní opatření	<p>A. Analýza financování sociálních služeb v území</p> <p>A.1. Zpracování rozboru financování sociálních služeb na Novoborsku A.2. Zpracování návrhů na změny v oblasti financování A.3. Rozbor legislativních opatření</p> <p>B. Ekonomická analýza</p> <p>B.1. Zpracování finanční náročnosti projektu B.2. Zpracování variantních návrhů na vytvoření určitého klíče financování sociálních služeb jednotlivými obcemi</p>

Název indikátorů k hodnocení cíle	<ul style="list-style-type: none"> Koncepce nastavení systému financování sociálních služeb DSO Novoborska Objem finančních prostředků
Správce cíle	starosta obce Skalice u České Lípy

Obrázek 4: Strom problémových okruhů a cílů sociální služby 1

[Zdroj: Vlastní zpracování]

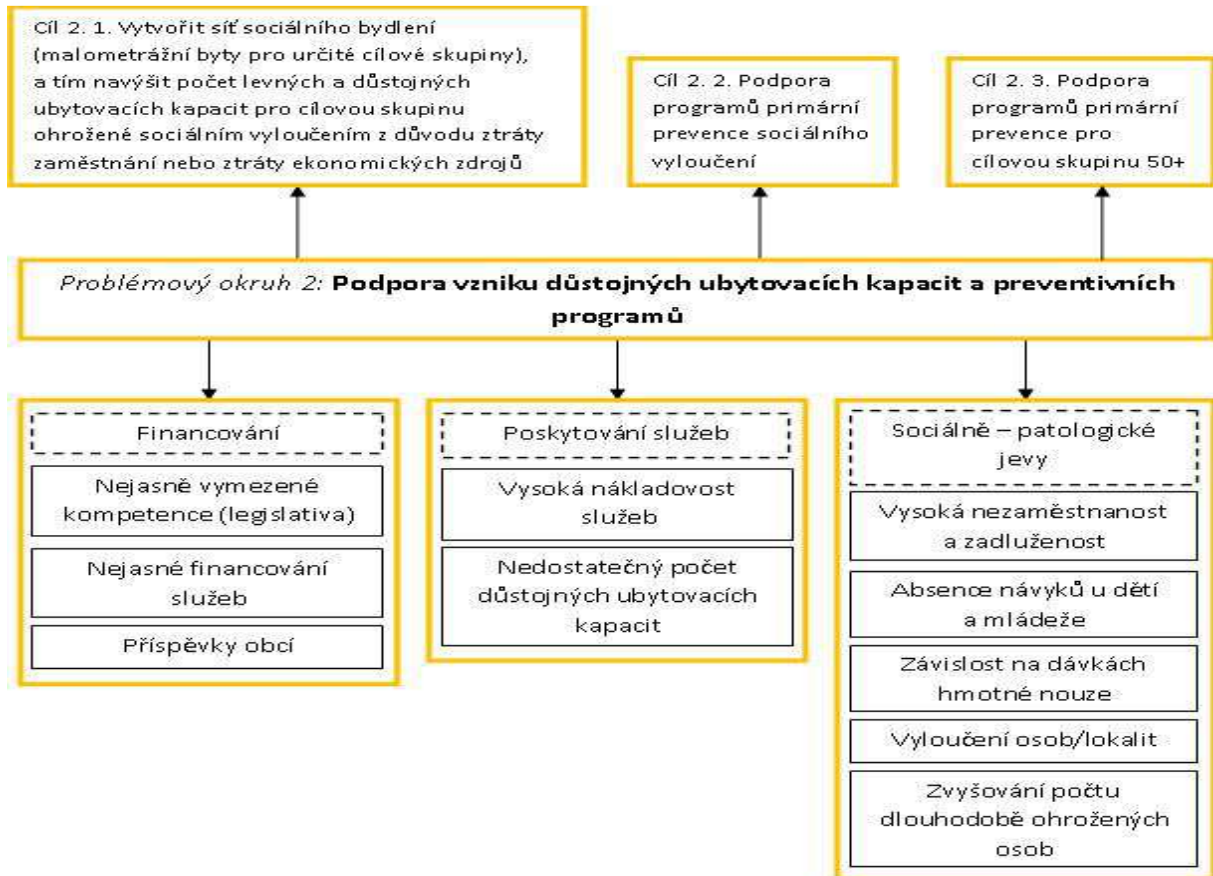

Problémový okruh 2	Podpora vzniku důstojných ubytovacích kapacit a preventivních programů
Cíl 2.1	Vytvořit síť sociálního bydlení (malometrážní byty pro určité cílové skupiny), a tím navýšit počet levných a důstojných ubytovacích kapacit pro cílovou skupinu osob ohrožených sociálním vyloučením z důvodu ztráty zaměstnání nebo ztráty ekonomických zdrojů
Popis cíle	<p>Vysoká míra nezaměstnanosti je významným problémem, která dosti negativně ovlivňuje vývoj situace v území ORP Nový Bor, zejména v cílové skupině osob, které jsou ohroženy sociálním vyloučením, a osob se zdravotním postižením. Problémem se pak stává i otázka bydlení ekonomicky postižených osob (ztráta zaměstnání, nedostatek finančních prostředků na živobytí apod.).</p> <p>Nedostatek kapacit levného a důstojného bydlení může vést k dalšímu sociálnímu propadu cílové skupiny, k rapidnímu zhoršování jejich životních podmínek a ke vzniku dalších nežádoucích jevů. Je potřeba najít nástroje, které povedou jednotlivce k aktivitě a snaze o ekonomickou nezávislost. Je nutné zvýšit počet levných a důstojných ubytovacích kapacit pro cílovou skupinu osob ohrožených sociálním vyloučením z důvodu ztráty zaměstnání nebo ztráty ekonomických zdrojů. V území je třeba doplnit poradenskou složku, která by pomohla lidem sociálně vyloučeným se co nejrychleji navrátit ke standardnímu způsobu života.</p> <p>Při vytváření sítě sociálního bydlení směřovat na získávání finančních prostředků z Evropské unie – programy chráněného bydlení. Dále mezi obcemi společně vytvářet velice úzkou a účelovou spolupráci.</p>
Hlavní opatření	<p>A. Legislativní opatření</p> <p>A.1. Zpracování právního rozboru</p> <p>A.2. Zpracování možností řešení sociálního bydlení</p> <p>B. Ekonomická opatření</p> <p>B.1. Rozbor ekonomické náročnosti jednotlivých variantních řešení</p> <p>B.2. Zpracování variant řešení (nejnižší náklady)</p> <p>B.3. Využití dotačních možností při výstavbě malometrážních bytů</p> <p>C. Zapojení všech obcí z SO ORP Nový Bor</p> <p>C.1. Zřídit poradenské složky v území</p> <p>C.2. Rozšířit kapacity důstojného bydlení – možnosti rozšíření stávajících kapacit nebo výstavba nových zařízení</p>
Název indikátorů k hodnocení cíle	<ul style="list-style-type: none"> • Nezaměstnanost v území ORP Nový Bor • Dlouhodobě nezaměstnaní • Osoby bez domova • Sociální ubytovny
Správce cíle	starosta obce Skalice u České Lípy

Cíl 2.2	Podpora programů primární prevence sociálního vyloučení
Popis cíle	<p>Primární prevence sociálně – patologických jevů je účinným nástrojem předcházení vzniku sociálně problémových situací, které je následně velmi obtížné řešit. Včasné zahájení primární prevence sociálního vyloučení všech věkových kategorií cílové skupiny je klíčové pro další vývoj jednotlivců a tím i celé společnosti.</p> <p>Z hlediska velikosti území ORP Nový Bor je nezbytné zajistit preventivní programy nejen v centru regionu, ale i v jeho periferních oblastech. Je třeba také vytvořit sociálně aktivizační programy pro rodiny s dětmi vzhledem k rostoucímu počtu rodin, které se dlouhodobě nachází v krizové sociální situaci (ztráta zaměstnání rodičů apod.). Děti z takových rodin jsou pak ohroženy dopady krizové situace a je potřeba pro ně vytvořit podmínky, které napomohou ke snížení rizika sociálního vyloučení a k řešení krizové situace.</p>
Hlavní opatření	<p>A. Zmapování programů primární prevence</p> <p>A.1. Zpracování rozboru poskytovaných preventivních programů v území A.2. Zpracování návrhů na zlepšení kvality preventivních programů</p> <p>B. Ekonomická analýza</p> <p>B.1. Zpracování rozboru finanční náročnosti B.2. Návrh řešení příspěvků od jednotlivých obcí SO ORP</p> <p>C. Koordinace a podpora</p> <p>C.1. Zlepšování a monitorování kvality preventivních programů, zajišťování jejich koordinace C.2. Podpora vzniku nových programů primární prevence C.3. Organizace tematických informačně-vzdělávacích akcí pro děti a mládež</p> <p>D. Podpora vzniku poradenské služby</p> <p>D.1. Zaměřit se na cílové skupiny – rodiny s dětmi, dlouhodobě nezaměstnaní, osoby sociálně vyloučené a ohrožené sociálním vyloučením D.2. Zaměřit se na cílovou skupinu děti a mládež</p>
Název indikátorů k hodnocení cíle	<ul style="list-style-type: none"> • Dlouhodobě nezaměstnaní • Sociálně vyloučené osoby • Koncepce na podporu programů primární prevence sociálního vyloučení
Správce cíle	starosta obce Skalice u České Lípy
Cíl 2.3	Podpora programů primární prevence pro cílovou skupinu 50+
Popis cíle	<p>Vysoký podíl starších lidí 50+ na českém i zahraničním trhu práce je velice aktuální a problematická situace. Vzhledem k fenoménu demografického stárnutí roste populační složka starších lidí, zároveň se také rodí méně dětí. Oba tyto faktory způsobují rychlý růst počtu starších lidí ve společnosti. Z ekonomického hlediska je zapojení starších osob na trhu práce nezbytné jak pro stát, tak pro lidi samé.</p> <p>Starší lidé nabízejí vysoký pracovní potenciál a zodpovědný přístup k práci, přesto patří mezi rizikové skupiny na trhu práce. Nejsou totiž dostatečně</p>

	<p>flexibilní a oproti mladším generacím jsou méně kvalifikovaní, jazykově vybavení apod. Tato předdůchodová skupina je „diskriminována“ při přijímání do pracovního poměru.</p> <p>Cílená informační kampaň o možnostech rekvalifikací, programů vzdělávání a aktivní podpory zaměstnanosti této cílové skupiny by mohla přispět ke zlepšení situace na trhu práce. Stát se snaží tyto aktivity podporovat, bohužel však mnoho lidí, kterých se to týká, nemá dostatek informací. Jako vhodné řešení se tu jeví spolupráce jednotlivých obcí či DSO s Úřady práce.</p>
<p>Hlavní opatření</p>	<p>A. Průzkum trhu práce</p> <p>A.1. Zmapování situace na trhu práce – počet nezaměstnaných ve věku 50+</p> <p>A.2. Zpracování rozboru programů na podporu zaměstnanosti cílové skupiny osob v předdůchodovém věku</p> <p>B. Společná spolupráce obcí s Úřady práce</p> <p>B.1. Vytvoření vazeb mezi obcemi a pověřenými úřady</p> <p>B.2. Podpora zaměstnanosti ze stran obcí – vytváření pracovních míst (podporovaných úřady práce)</p> <p>B.3. Nalezení způsobu financování informační kampaně pro program primární prevence pro cílovou skupinu 50+</p> <p>C. Vytvoření vhodné formy informační kampaně</p> <p>Zpracování návrhů - jakým způsobem informovat dotčené osoby o možnostech na trhu práce</p>
<p>Název indikátorů k hodnocení cíle</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Osoby 50+ evidované na Úřadu práce • Koncepce na podporu programů primární prevence pro cílovou skupinu 50+
<p>Správce cíle</p>	<p>starosta obce Skalice u České Lípy</p>

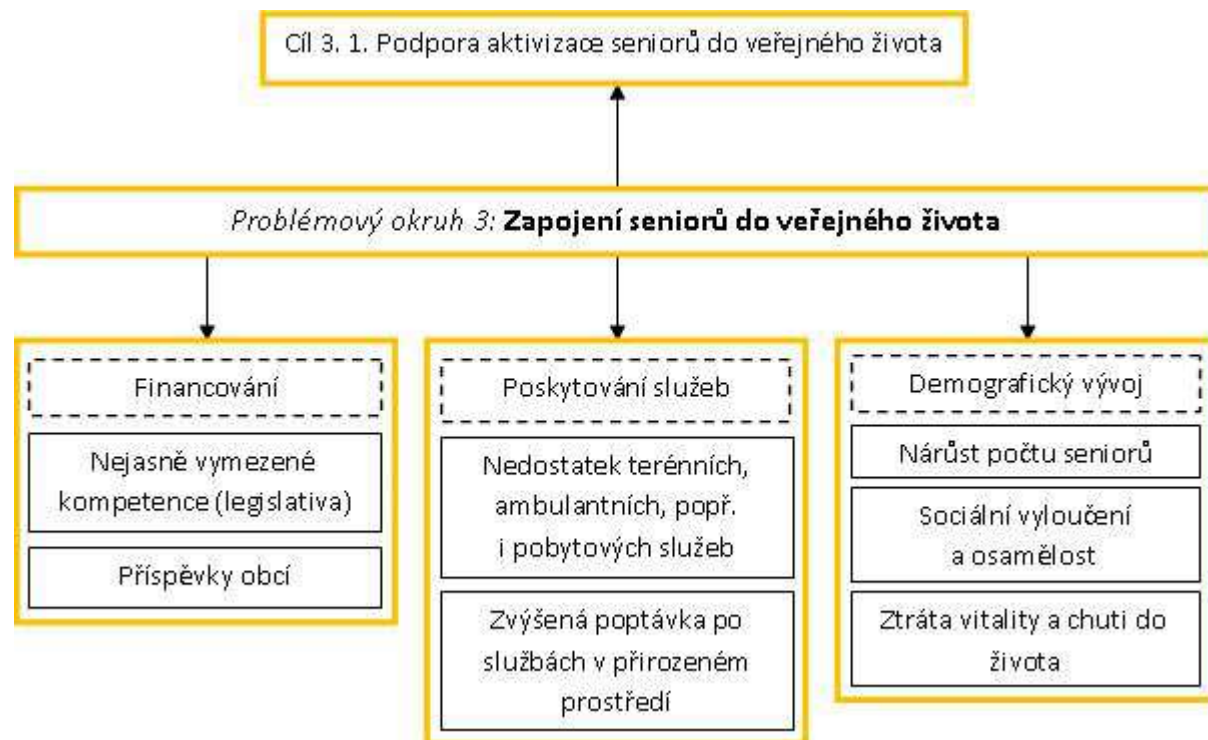
Obrázek 5: Strom problémových okruhů a cílů sociální služby 2

[Zdroj: Vlastní zpracování]

Problémový okruh 3	Zapojení seniorů do veřejného života
Cíl 3.1	Podpora aktivizace seniorů do veřejného života
Popis cíle	<p>V rozvinutých zemích Evropy a samozřejmě i v České republice je nejcharakterističtější rysem demografického vývoje stárnutí populace. Tento demografický vývoj bude i nadále pokračovat v příštích letech. Přispívá k tomu i prodlužující se pravděpodobná doba dožití. Cílová skupina senioři a osoby v předdůchodovém věku představuje potenciál pro sociální i ekonomický rozvoj, a proto je nutné se na ni více zaměřit. Podstatné je, aby sami senioři byli aktivní a v jejich aktivitě je podporovat. Většina seniorů je schopná aktivního života, ale jejich diskriminace je natolik zjevná, že se uzavírají ve svém prostředí, kde pomalu ale jistě ztrácejí svou vitalitu a chuť k životu. Dochází k sociálnímu vyloučení této cílové skupiny a v důsledku toho pak nastává potřeba terénních, ambulantních či pobytových služeb pro ně.</p> <p>Prostředkem aktivizace seniorů a jejich plného zapojení do společnosti je co nejširší podpora jejich dalšího uplatnění. Senioři mají dlouholeté zkušenosti, praxi, odbornost, jsou časově flexibilní a emočně vyzrálí. V této souvislosti by prvořadým cílem měla být veřejná podpora setrvání starších pracovníků v praxi, například jako gestoři při zaučování nových pracovníků, tím ovlivnit prodloužení aktivní fáze jejich života a pro společnost tak získat významné pracovní a ekonomické zdroje. Dále je vhodné seniory zapojovat do společenských a kulturních aktivit a tím využívat jejich potenciálu.</p>
Hlavní opatření	<p>A. Projektový plán</p> <p>A.4. Zpracovávání a realizace projektového plánu a strategie orientované na podporu zapojení seniorů do veřejného života</p> <p>A.5. Zpracování projektových návrhů na řešení problému, jakým způsobem zapojit seniory do veřejného života</p> <p>A.6. Zpracování rozboru ekonomické náročnosti a způsobu financování</p> <p>B. Zapojení všech obcí ORP</p> <p>B.1. Vytvoření podmínek pro společnou aktivizaci seniorů (kluby, spolky, akce apod.)</p> <p>B.2. Pořádání společných akcí zaměřených na cílovou skupinu seniorů (výlety, exkurze, soutěže, zábavy)</p> <p>C. Motivace</p> <p>C.1. Motivace seniorů k zapojení se do pořádaných kulturních a společenských akcí</p> <p>C.2. Motivace ke kreativitě seniorů při vytváření akcí</p> <p>D. informovanost</p> <p>D.1. Informační kampaň o možnostech zapojení cílové skupiny do společenského a kulturního dění</p> <p>D.2. Poskytování informací o pořádaných společných akcích (společenských a kulturních)</p>
Název indikátorů k hodnocení cíle	<ul style="list-style-type: none"> • Obyvatelé starší 65 let • Koncepce zapojení seniorů do aktivního života • Kluby pro seniory v obcích DSO Novoborska
Správce cíle	starosta obce Skalice u České Lípy

Obrázek 6: Strom problémových okruhů a cílů sociální služby 3

[Zdroj: Vlastní zpracování]

4.2.4. Indikátory

Indikátory jsou důležitým nástrojem, kterým se měří úspěšnost nastavené strategie, to znamená úroveň dosahování stanovených cílů. Prostřednictvím indikátorů se snažíme popsat míru změny.

Problémový okruh 1: Udržení a rozšíření poskytovaných služeb v přirozeném prostředí, podpora odlehčovacích služeb

PO 1	Udržení a rozšíření poskytovaných služeb v přirozeném prostředí, podpora odlehčovacích služeb		
Číslo indikátoru	1		
Název indikátoru	<i>Analýza možností zavedení společné služby osobní asistence a systému odlehčovacích služeb poskytovaných v domácím prostředí, včetně financování</i>		
Měrná jednotka	Ano/Ne		
Správce měřítka	Předseda Svazku obcí Novoborska		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	Ano	Ano
Skutečnost	Ne	x	x
Popis měřítka:	<i>Pro zavedení společné služby osobní asistence a systému odlehčovacích služeb poskytovaných v domácím prostředí je nutné nejprve provést analýzu možností této meziobecní spolupráce a rovněž zjistit možnosti financování.</i>		
Metodika a výpočet:	Ano/Ne		
Zdroj čerpání dat:	Zpráva o činnosti DSO		

Číslo indikátoru	2		
Název indikátoru	Zmapování současného stavu a zpracování studie možností financování v oblasti sociálních služeb v území DSO Novoborska		
Měrná jednotka	Ano/Ne		
Správce měřítka	Předseda Svazku obcí Novoborska		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	Ano	Ano
Skutečnost	Ne	x	x
Popis měřítka:	Pro zjištění možností financování je nutné prvotně zmapovat stav, promyslet a zpracovat studii, jakým způsobem je možné oblast sociálních služeb financovat. Součástí studie by měl být v rámci meziobecní spolupráce i systém, jakým se jednotlivé obce DSO Novoborska budou podílet na spolufinancování sociálních služeb.		
Metodika a výpočet:	Ano/Ne		
Zdroj čerpání dat:	Zpráva o činnosti DSO		
Cíl 1.1	Zavést společnou službu osobní asistence a systém formy odlehčovací služby poskytované v domácím prostředí		
Číslo indikátoru	1.1.1		
Název indikátoru	Druhy služeb poskytovaných v území		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Referent odboru sociálních věcí ORP Nový Bor		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	40	40
Skutečnost	34	x	x
Popis měřítka:	V současné době je na území Novoborska evidováno 6 poskytovatelů sociálních služeb. Ostatní poskytovatelé sídlí v jiných ORP. Indikátor sleduje počet druhů služeb poskytovaných na Novoborsku s cílem o rozšíření počtu druhů poskytovaných služeb, především tedy o služby odlehčovací.		
Metodika a výpočet:	Součet druhů poskytovaných služeb na území ORP Nový Bor.		
Zdroj čerpání dat:	Katalog sociálních služeb, aktuální Komunitní plán		
Číslo indikátoru	1.1.2		
Název indikátoru	Zavedená služba osobní asistence		
Měrná jednotka	Ano/Ne		
Správce měřítka	Referent odboru sociálních věcí ORP Nový Bor		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	Ano	Ano
Skutečnost	Ne	x	x
Popis měřítka:	Nejprve je nutné provést analýzu možností meziobecní spolupráce v oblasti sociálních služeb a rovněž zjistit možnosti financování. Po provedení analýzy může být zavedena služba osobní asistence, která podpoří služby ambulantní a terénní poskytované v přirozeném prostředí. Služba osobní asistence je druh komplexní péče o osoby se zdravotním postižením či seniory, který umožňuje a usnadňuje život v přirozeném prostředí.		
Metodika a výpočet:	Ano/Ne		
Zdroj čerpání dat:	Registr poskytovatelů sociálních služeb		

Číslo indikátoru	1.1.3		
Název indikátoru	Počet klientů služby osobní asistence		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Referent odboru sociálních věcí ORP Nový Bor		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	40	60
Skutečnost	0	x	x
Popis měřítka:	Indikátor vyjadřuje počet klientů, kteří využívají službu osobní asistence.		
Metodika a výpočet:	Součet všech klientů využívajících služeb osobní asistence		
Zdroj čerpání dat:	Výroční zpráva organizace poskytující službu		
Číslo indikátoru	1.1.4		
Název indikátoru	Zavedená odlehčovací služba poskytovaná terénní formou		
Měrná jednotka	Ano/Ne		
Správce měřítka	Referent odboru sociálních věcí ORP Nový Bor		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	Ano	Ano
Skutečnost	Ne	x	x
Popis měřítka:	Cílem zavedení terénní odlehčovací služby je pomoci lidem se sníženou soběstačností z důvodu pokročilého onemocnění. Poskytnout pomoc v základních potřebách (hygiena, podání jídla a pití apod.). Dalším cílem je umožnit klientům prodloužení života v jejich vlastním, přirozeném prostředí. V neposlední řadě tato služba poskytne osobám blízkým, které se o klienta starají, čas a odpočinek.		
Metodika a výpočet:	Ano/Ne		
Zdroj čerpání dat:	Registr poskytovatelů sociálních služeb		
Číslo indikátoru	1.1.5		
Název indikátoru	Počet klientů terénní odlehčovací služby		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Referent odboru sociálních věcí ORP Nový Bor		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	40	60
Skutečnost	0	x	x
Popis měřítka:	Indikátor vyjadřuje počet klientů, kteří využívají terénní odlehčovací službu.		
Metodika a výpočet:	Součet klientů využívajících terénní odlehčovací službu.		
Zdroj čerpání dat:	Výroční zpráva poskytovatele		

Číslo indikátoru	1.1.6		
Název indikátoru	Využití kapacity služeb osobní asistence		
Měrná jednotka	%		
Správce měřítka	Referent odboru sociálních věcí ORP Nový Bor		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	70	100
Skutečnost	0	x	x
Popis měřítka:	Indikátor měří procento využití zavedené služby osobní asistence v oblasti ORP Nový Bor.		
Metodika a výpočet:	Počet klientů využívající služeb osobní asistence děleno celková kapacita poskytované služby krát sto.		
Zdroj čerpání dat:	Výroční zpráva poskytovatele		
Číslo indikátoru	1.1.7		
Název indikátoru	Využití kapacity terénní odlehčovací služby		
Měrná jednotka	%		
Správce měřítka	Referent odboru sociálních věcí ORP Nový Bor		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	70	100
Skutečnost	0	x	x
Popis měřítka:	Indikátor měří procento využití zavedené terénní odlehčovací služby v oblasti ORP Nový Bor.		
Metodika a výpočet:	Počet klientů využívající terénní odlehčovací službu děleno celková kapacita poskytované služby krát sto.		
Zdroj čerpání dat:	Výroční zpráva poskytovatele		
Cíl 1.2	Vytvořit společný systém pro financování sociálních služeb na území DSO Novoborska		
Číslo indikátoru	1.2.1		
Název indikátoru	Koncepce nastavení systému financování sociálních služeb DSO Novoborska		
Měrná jednotka	Ano/Ne		
Správce měřítka	Předseda Svazku obcí Novoborska		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	Ano	Ano
Skutečnost	Ne	x	x
Popis měřítka:	Pro vytvoření jednotného společného systému financování sociálních služeb na území DSO Novoborska je nejprve nutné zpracovat koncepci financování sociálních služeb. Je potřeba zjistit rozsah poskytovaných sociálních služeb, finanční potřeba a jakým způsobem k této meziobecní spolupráci přistupovat. Zvážit různé možnosti financování – plošné příspěvky od obcí, příspěvky přepočtené na obyvatele a podobně. Indikátor vyjadřuje, zda byla daná koncepce vytvořena či nikoli.		
Metodika a výpočet:	Ano/Ne		
Zdroj čerpání dat:	Zprávy o činnosti DSO		

Číslo indikátoru	1.2.2		
Název indikátoru	Objem finančních prostředků		
Měrná jednotka	Kč		
Správce měřítka	Předseda Svazku obcí Novoborska		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	Vyplyne z koncepce	Vyplyne z koncepce
Skutečnost	0	x	x
Popis měřítka:	Indikátor měří objem společných finančních prostředků obcí DSO Novoborska získaných pro financování sociálních služeb v území. Tyto prostředky jsou pak rozdělovány dle stanoveného klíče pro financování sociálních služeb.		
Metodika a výpočet:	Souhrn všech finančních prostředků získaných od jednotlivých obcí DSO Novoborska.		
Zdroj čerpání dat:	Zprávy o činnosti DSO, Koncepce systému financování sociálních služeb		
Číslo indikátoru	1.2.3		
Název indikátoru	Počet obcí, které vstoupily do společného systému financování		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Předseda Svazku obcí Novoborska		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	18	18
Skutečnost	0	x	x
Popis měřítka:	Indikátor vyjadřuje počet obcí z DSO Novoborska zapojených do společného systému financování sociálních služeb v území. Tyto obce aktivně do systému přispívají.		
Metodika a výpočet:	Součet obcí z DSO Novoborska zapojených do společného systému financování sociálních služeb v území.		
Zdroj čerpání dat:	Zprávy o činnosti DSO, Koncepce systému financování sociálních služeb		

Problémový okruh 2: Podpora vzniku důstojných ubytovacích kapacit a preventivních programů

PO 2	Podpora vzniku důstojných ubytovacích kapacit a preventivních programů		
Číslo indikátoru	3		
Název indikátoru	Zpracování variantních návrhů možnosti podpory vzniku důstojných ubytovacích kapacit		
Měrná jednotka	Ano/Ne		
Správce měřítka	Předseda Svazku obcí Novoborska		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	Ano	Ano
Skutečnost	Ne	x	x
Popis měřítka:	Vytvoření studie o současném stavu důstojných ubytovacích kapacit na území DSO Novoborska napomůže k rozhodování o dalším postupu při řešení tohoto palčivého problému v území.		
Metodika a výpočet:	Ano/Ne		
Zdroj čerpání dat:	Zpráva o činnosti DSO		

Číslo indikátoru	4		
Název indikátoru	Zmapování současné situace a zpracování variantních návrhů možnosti podpory preventivních programů		
Měrná jednotka	Ano/Ne		
Správce měřítka	Předseda Svazku obcí Novoborska		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	Ano	Ano
Skutečnost	Ne	x	x
Popis měřítka:	Zmapování současného stavu poskytovaných preventivních programů a následným zpracování variantních návrhů řešení podpory těchto programů bude sloužit jako výchozí bod pro získávání finančních prostředků, dotací apod.		
Metodika a výpočet:	Ano/Ne		
Zdroj čerpání dat:	Zpráva o činnosti DSO		
Cíl 2.1	Vytvořit síť sociálního bydlení (malometrážní byty pro určité cílové skupiny), a tím navýšit počet levných a důstojných ubytovacích kapacit pro cílovou skupinu ohrožené sociálním vyloučením z důvodu ztráty zaměstnání nebo ztráty ekonomických zdrojů		
Číslo indikátoru	2.1.1		
Název indikátoru	Počet nově vybudovaných bytů		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Referent odboru sociálních věcí ORP Nový Bor		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	5	10
Skutečnost	0	x	x
Popis měřítka:	Indikátor sleduje počet bytů, které byly v území nově vybudovány.		
Metodika a výpočet:	Součet nově vybudovaných bytů v území.		
Zdroj čerpání dat:	MěÚ Nový Bor - Odbor sociálních věcí		
Číslo indikátoru	2.1.2		
Název indikátoru	Počet bytů zařazených do sítě malometrážního bydlení		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Referent odboru sociálních věcí ORP Nový Bor		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	3	4
Skutečnost	0	x	x
Popis měřítka:	Indikátor sleduje celkový počet bytů v síti malometrážních bytů.		
Metodika a výpočet:	Součet bytů v území DSO Novoborska, které byly zařazeny do sítě malometrážního bydlení.		
Zdroj čerpání dat:	MěÚ Nový Bor - Odbor sociálních věcí		

Číslo indikátoru	2.1.3		
Název indikátoru	Osoby bez domova		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Referent odboru sociálních věcí ORP Nový Bor		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	0	0
Skutečnost	14	x	x
Popis měřítka:	„Bezdomovci“ jsou osoby, které nemají žádnou střechu nad hlavou a dočasné útočiště hledají v charitativních organizacích. Jejich počet není oficiálně sledován a neexistuje ani celkový odhad za ČR. Nejčastějšími příčinami bezdomovectví jsou nezaměstnanost, nízká úroveň vzdělání, závislost na návykových látkách, problémy v oblasti sociálních vztahů (rozvody), zdravotní postižení (mentální i fyzické). Indikátor sleduje jednu ze skupin osob sociálně vyloučených – osoby bez domova. Jedná se pouze o hrubý odhad – klienti, u kterých byla provedena sociální práce. Skutečný počet je však vyšší.		
Metodika a výpočet:	Součet osob bez domova ze všech obcí SO ORP Nový Bor.		
Zdroj čerpání dat:	Odbor sociálních věcí ORP, Komunitní plán		
Číslo indikátoru	2.1.4		
Název indikátoru	Sociální ubytovny		
Měrná jednotka	Kapacita (počet míst)		
Správce měřítka	Referent odboru sociálních věcí ORP Nový Bor		
Roky	2014 (k 1.7.)	2017	2020
Plán	x	150	200
Skutečnost	116	x	x
Popis měřítka:	Počet míst v sociálních ubytovnách, které jsou k dispozici na území ORP Nový Bor. V současné době se na území ORP Nový Bor nachází pouze jedna sociální ubytovna s kapacitou 116 míst. Cílem je kapacitu navýšit a sociální ubytovny rozšířit do další spádové oblasti.		
Metodika a výpočet:	Součet míst v jednotlivých sociálních ubytovnách		
Zdroj čerpání dat:	Komunitní plán, Odbor sociálních věcí ORP		
Číslo indikátoru	2.1.5		
Název indikátoru	Počet neuspokojených žádostí o sociální ubytování		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Referent odboru sociálních věcí ORP Nový Bor		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	0	0
Skutečnost	10	x	x
Popis měřítka:	Indikátor vyjadřuje počet neuspokojených žádostí, které jsou evidovány, cílem je, aby tento počet měl klesající tendenci.		
Metodika a výpočet:	Součet neuspokojených žádostí.		
Zdroj čerpání dat:	MěÚ Nový Bor - Odbor sociálních věcí		

Cíl 2.2	Podpora programů primární prevence sociálního vyloučení		
Číslo indikátoru	2.2.1		
Název indikátoru	Sociálně vyloučené osoby		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Referent odboru sociálních věcí ORP Nový Bor		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	150	100
Skutečnost	193	x	x
Popis měřítka:	Počet osob sociálně vyloučených, který vykazují statistiky. Statistiky jsou k dispozici ročně na Odboru sociálních věcí a zdravotnictví. Při interpretaci dat je nutné uvést fakt, že statistiky zahrnují pouze údaje získané při sociální práci s konkrétními klienty. Skutečný počet osob sociálně vyloučených je mnohem vyšší. Za rok 2013 byla vykázána sociální práce u 193 osob ohrožených sociálním vyloučením.		
Metodika a výpočet:	Součet osob ohrožených sociálním vyloučením.		
Zdroj čerpání dat:	Odbor sociálních věcí ORP, Komunitní plán		
Číslo indikátoru	2.2.2		
Název indikátoru	Koncepce na podporu programů primární prevence sociálního vyloučení		
Měrná jednotka	Ano/Ne		
Správce měřítka	Předseda Svazku obcí Novoborska		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	Ano	Ano
Skutečnost	Ne	x	x
Popis měřítka:	Pro zajištění podpory programů primární prevence sociálního vyloučení je nejprve nutné vytvořit koncepci této meziobecní spolupráce. Při vytváření koncepce bude vytvořen seznam programů primární prevence a systém možností financování této meziobecní spolupráce.		
Metodika a výpočet:	Ano/Ne		
Zdroj čerpání dat:	Zprávy o činnosti DSO		
Číslo indikátoru	2.2.3		
Název indikátoru	Počet obcí, které koncepci přijaly		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Manažer Svazku obcí Novoborska		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	18	18
Skutečnost	0	x	x
Popis měřítka:	Indikátor sleduje počet obcí z DSO Novoborska, které přijaly koncepci na podporu programů primární prevence sociálního vyloučení, a které se aktivně zapojili do jejího vytváření.		
Metodika a výpočet:	Součet obcí z DSO Novoborska, které přijaly koncepci na podporu programů primární prevence sociálního vyloučení.		
Zdroj čerpání dat:	Zprávy o činnosti DSO		

Číslo indikátoru	2.2.4		
Název indikátoru	Počet uskutečněných programů		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Manažer Svazku obcí Novoborska		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x		
Skutečnost	0	x	x
Popis měřítka:	Indikátor sleduje počet uskutečněných programů primární prevence sociálního vyloučení v území DSO Novoborska.		
Metodika a výpočet:	Součet všech programů primární prevence sociálního vyloučení, které byly uskutečněny v území DSO Novoborska.		
Zdroj čerpání dat:	Zprávy o činnosti DSO		
Cíl 2.3	Podpora programů primární prevence pro cílovou skupinu 50+		
Číslo indikátoru	2.3.1		
Název indikátoru	Osoby 50+ evidované na Úřadu práce		
Měrná jednotka	%		
Správce měřítka	Manažer Svazku obcí Novoborska		
Roky	2014 (k 31.10.)	2017	2020
Plán	x	28,35	x
Skutečnost	28,35	x	x
Popis měřítka:	Osoby 50+ jsou jednou z rizikových skupin, která je ohrožena sociálním vyloučením z důvodu dlouhodobé nezaměstnanosti. Tato cílová skupina je velmi často diskriminována při ucházení se o zaměstnání. Podpora programů primární prevence je jednou z možností, jak této skupině pomoci. Indikátor sleduje počet osob ve věku 50+ evidovaných na úřadu práce, kdy žádoucí je nepřekročit hranici 20 %.		
Metodika a výpočet:	Počet osob 50+ evidovaných na ÚP ku celkovému počtu evidovaných osob na ÚP vyjádřený v procentech.		
Zdroj čerpání dat:	Statistiky Úřadu práce, ČSÚ, MPSV		
Číslo indikátoru	2.3.2		
Název indikátoru	Koncepce na podporu programů primární prevence pro cílovou skupinu 50+		
Měrná jednotka	Ano/Ne		
Správce měřítka	Předseda Svazku obcí Novoborska		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	Ano	Ano
Skutečnost	Ne	x	x
Popis měřítka:	Pro zajištění podpory programů primární prevence pro cílovou skupinu osob 50+ je nejprve nutné vytvořit koncepci této meziobecní spolupráce. Při vytváření koncepce bude vytvořen seznam programů primární prevence a systém možností financování této meziobecní spolupráce.		
Metodika a výpočet:	Ano/Ne		
Zdroj čerpání dat:	Zprávy o činnosti DSO		

Číslo indikátoru	2.3.3		
Název indikátoru	Počet obcí, které koncepci přijaly		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Manažer Svazku obcí Novoborska		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	18	18
Skutečnost	0	x	x
Popis měřítka:	Indikátor sleduje počet obcí z DSO Novoborska, které přijaly koncepci na podporu programů primární prevence sociálního vyloučení, a které se aktivně zapojily do jejího vytváření.		
Metodika a výpočet:	Součet obcí z DSO Novoborska, které přijaly koncepci na podporu programů primární prevence pro cílovou skupinu 50+.		
Zdroj čerpání dat:	Zprávy o činnosti DSO		
Číslo indikátoru	2.3.4		
Název indikátoru	Počet podpořených programů na podporu zaměstnanosti cílové skupiny 50+		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Manažer Svazku obcí Novoborska		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	2	4
Skutečnost	0	x	x
Popis měřítka:	Indikátor sleduje počet podpořených programů primární prevence pro cílovou skupinu 50+ v území DSO Novoborska.		
Metodika a výpočet:	Součet všech programů primární prevence pro cílovou skupinu 50+, které byly podpořeny v území DSO Novoborska.		
Zdroj čerpání dat:	Zprávy o činnosti DSO		

Problémový okruh 3: Zapojení seniorů do veřejného života

PO 3	Zapojení seniorů do veřejného života		
Číslo indikátoru	5		
Název indikátoru	Zmapování současného stavu zapojení seniorů do veřejného života a zpracování variantních návrhů na podporu k začlenění cílové skupiny 65+ do veřejného dění		
Měrná jednotka	Ano/Ne		
Správce měřítka	Předseda Svazku obcí Novoborska		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	Ano	Ano
Skutečnost	Ne	x	x
Popis měřítka:	Vytvoření studie na zmapování aktivit nabízených obcemi pro své seniory a vytvoření návrhů možných variant řešení napomůže k podpoře zapojení této cílové skupiny do veřejného života.		
Metodika a výpočet:	Ano/Ne		
Zdroj čerpání dat:	Zpráva o činnosti DSO		

Cíl 3.1		Podpora aktivizace seniorů do veřejného života		
Číslo indikátoru	3.1.1			
Název indikátoru	Obyvatele starších 65 let			
Měrná jednotka	%			
Správce měřítka	Referent odboru sociálních věcí ORP Nový Bor			
Roky	2013	2017	2020	
Plán	x	22,5	25,5	
Skutečnost	17,27	x	x	
Popis měřítka:	Procentuální vyjádření počtu obyvatel starších 65 let ze všech obyvatel ORP Nový Bor.			
Metodika a výpočet:	Obyvatelé starší 65 let ku celkovému počtu obyvatel ORP Nový Bor, vyjádřeno v procentech.			
Zdroj čerpání dat:	ČSÚ			
Číslo indikátoru	3.1.2			
Název indikátoru	Koncepce zapojení seniorů do aktivního života			
Měrná jednotka	Ano/Ne			
Správce měřítka	Předseda Svazku obcí Novoborska			
Roky	2013	2017	2020	
Plán	x	Ano	Ano	
Skutečnost	Ne	x	x	
Popis měřítka:	Pro zajištění podpory aktivizace seniorů do veřejného života je nejprve nutné vytvořit koncepci této meziobecní spolupráce. Při vytváření koncepce bude vytvořen seznam možností podpory a systém možností financování této meziobecní spolupráce. Cílem bude koncepci zapracovat i v rámci komunitního plánu pro území DSO Novoborska.			
Metodika a výpočet:	Ano/Ne			
Zdroj čerpání dat:	Zprávy o činnosti DSO, Komunitní plán			
Číslo indikátoru	3.1.3			
Název indikátoru	Počet obcí, které koncepci přijaly			
Měrná jednotka	Počet			
Správce měřítka	Manažer Svazku obcí Novoborska			
Roky	2013	2017	2020	
Plán	x	18	18	
Skutečnost	0	x	x	
Popis měřítka:	Indikátor vyjadřuje počet obcí DSO Novoborska, které přijaly Koncepci zapojení seniorů do veřejného života, a aktivně se zapojily.			
Metodika a výpočet:	Součet aktivně zapojených obcí z DSO Novoborska.			
Zdroj čerpání dat:	Zprávy o činnosti DSO			

Číslo indikátoru	3.1.4		
Název indikátoru	Kluby pro seniory v obcích DSO Novoborska		
Měrná jednotka	%		
Správce měřítka	Manažer Svazku obcí Novoborska		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	100	100
Skutečnost	33	x	x
Popis měřítka:	Indikátor procentuálně vyjadřuje počet obcí na Novoborsku, kde je funkční klub pro seniory.		
Metodika a výpočet:	Počet obcí s klubem pro seniory ku celkovému počtu členských obcí DSO Novoborska.		
Zdroj čerpání dat:	Webové stránky obcí		
3.1.5			
Číslo indikátoru	3.1.5		
Název indikátoru	Počet společných akcí pro cílovou skupinu 65+ pořádaných obcemi		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Manažer Svazku obcí Novoborska		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x		
Skutečnost		x	x
Popis měřítka:	Indikátor vyjadřuje počet akcí, které obce pořádají v rámci meziobecní spolupráce pro cílovou skupinu seniorů (65+).		
Metodika a výpočet:	Součet akcí obcí pořádaných v rámci meziobecní spolupráce pro cílovou skupinu 65+.		
Zdroj čerpání dat:	Webové stránky obcí, obecní úřady		

4.3. Pravidla pro řízení strategie

4.3.1. Systém monitorování a hodnocení realizace strategie

Pro řízení strategie bude ustaven **manažer strategie**. Manažer zodpovídá za celkovou koordinaci všech aktivit souvisejících s jejím řízením. Je zodpovědný za to, že se se schválenou strategií bude pracovat, že zodpovědné subjekty budou usilovat o její naplnění a že se bude vyhodnocovat, zda se daří přispívat k plnění stanovených cílů.

Manažer strategie je výkonnou a koordinační jednotkou, ale pro výkon své činnosti potřebuje součinnost orgánů, které mohou rozhodovat. Tím je **řídící skupina**. Řídící skupina činí klíčová rozhodnutí při naplňování strategie, zejména týkající se jejich změn a úprav, ale také schvalování akčního plánu. Řídící skupina schvaluje vyhodnocení strategie a přijímá opatření vyplývající ze závěrů hodnocení

Složení řídicí skupiny
Předseda Svazku obcí Novoborska
1. místopředseda Svazku obcí Novoborska
2. místopředseda Svazku obcí Novoborska
Manažer Svazku obcí Novoborska
Starosta města Kamenický Šenov

Pro řízení strategie jsou důležití **správci cílů**. Správce cíle není osoba, která by měla za úkol daný cíl samostatně zrealizovat. Jeho rolí je hlídat, aby se na plnění cíle nezapomnělo. Je to osoba, která bude v území iniciovat kroky směřující k plnění cíle, bude komunikovat s ostatními subjekty v území, bude dbát nad tím, aby se do budoucích akčních plánů dostávaly konkrétní kroky, které přispějí k plnění cíle, bude kontrolovat, že do příslušného rozpočtu budou zahrnuty prostředky určené k plnění cíle. Ostatní subjekty v území však mají společnou povinnost spolu s gestorem aktivně usilovat o plnění cíle. Správce cíle také bude v následujících letech sledovat prostřednictvím indikátorů, zda je cíle dosahováno. V další budoucí spolupráci bude tuto informaci poskytovat ostatním městům a obcím a společně budou hledat další řešení k přibližování se stanovenému cíli.

Správci cílů		
Číslo cíle	Název cíle	Správce cíle
1.1	Zavést společnou službu osobní asistence a systém formy odlehčovací služby poskytované v přirozeném prostředí	starosta obce Skalice u České Lípy
1.2	Vytvořit společný systém pro financování sociálních služeb na území DSO Novoborska	starosta obce Skalice u České Lípy
2.1	Vytvořit síť sociálního bydlení	starosta obce Skalice u České Lípy
2.2	Podpora programů primární prevence sociálního vyloučení	starosta obce Skalice u České Lípy
2.3	Podpora programů primární prevence pro cílovou skupinu 50+	starosta obce Skalice u České Lípy
3.1	Podpora aktivizace seniorů do veřejného života	starosta obce Skalice u České Lípy

Gestoři indikátorů jsou osoby, které zodpovídají za zjištění hodnot indikátoru v souladu se stanovenou definicí a metodikou výpočtu. Dodávají podklady příslušnému správci cíle.

Gestoři indikátorů		
Číslo indikátoru	Název indikátoru	Gestor indikátoru
1	Analýza možností zavedení společné služby osobní asistence a systému odlehčovacích služeb poskytovaných v domácím prostředí, včetně financování	Předseda Svazku obcí Novoborska
1.1.1	Druhy služeb poskytovaných v území	Referent odboru sociálních věcí ORP Nový Bor
1.1.2	Zavedení služby osobní asistence	Referent odboru sociálních věcí ORP Nový Bor
1.1.3	Počet klientů služby osobní asistence	Referent odboru sociálních věcí ORP Nový Bor
1.1.4	Zavedení odlehčovací služby poskytované terénní formou	Referent odboru sociálních věcí ORP Nový Bor
1.1.5	Počet klientů terénní odlehčovací služby	Referent odboru sociálních věcí ORP Nový Bor
1.1.6	Využití kapacity služby osobní asistence	Referent odboru sociálních věcí ORP Nový Bor
1.1.7	Využití kapacity terénní odlehčovací služby	Referent odboru sociálních věcí ORP Nový Bor
2	Zmapování současného stavu a zpracování studie možností financování v oblasti sociálních služeb v území DSO Novoborska	Předseda Svazku obcí Novoborska
1.2.1	Koncepce nastavení systému financování sociálních služeb DSO Novoborska	Předseda Svazku obcí Novoborska
1.2.2	Objem finančních prostředků	Předseda Svazku obcí Novoborska

1.2.3	Počet obcí, které vstoupily do společného systému financování	Předseda Svazku obcí Novoborska
3	Zpracování variantních návrhů možnosti podpory vzniku důstojných ubytovacích kapacit	Předseda Svazku obcí Novoborska
2.1.1	Počet nově vybudovaných bytů	Referent odboru sociálních věcí ORP Nový Bor
2.1.2	Počet bytů zařazených do sítě malometrážního bydlení	Referent odboru sociálních věcí ORP Nový Bor
2.1.3	Osoby bez domova	Referent odboru sociálních věcí ORP Nový Bor
2.1.4	Sociální ubytovny	Referent odboru sociálních věcí ORP Nový Bor
2.1.5	Počet neuspokojených žádostí o sociální ubytovny	Referent odboru sociálních věcí ORP Nový Bor
4	Zmapování současné situace a zpracování variantních návrhů možnosti podpory preventivních programů	Předseda Svazku obcí Novoborska
2.2.1	Sociálně vyloučené osoby	Referent odboru sociálních věcí ORP Nový Bor
2.2.2	Koncepce na podporu programů primární prevence sociálního vyloučení	Předseda Svazku obcí Novoborska
2.2.2.	Počet obcí, které koncepci přijaly	Manažer Svazku obcí Novoborska
2.2.3.	Počet uskutečněných programů	Manažer Svazku obcí Novoborska
2.3.1	Koncepce na podporu programů primární prevence pro cílovou skupinu 50+	Předseda Svazku obcí Novoborska
2.3.2	Počet obcí, které koncepci přijaly	Manažer Svazku obcí Novoborska
2.3.3	Počet podpořených programů na podporu zaměstnanosti cílové skupiny 50+	Manažer Svazku obcí Novoborska
5	Zmapování současného stavu zapojení seniorů do veřejného života a zpracování variantních návrhů na podporu k začlenění cílové skupiny 65+ do veřejného života	Předseda Svazku obcí Novoborska
3.1.1	Obyvatelé starší 65 let	Referent odboru sociálních věcí ORP Nový Bor
3.1.2	Koncepce zapojení seniorů do aktivního života	Předseda Svazku obcí Novoborska
3.1.3	Počet obcí, které koncepci přijaly	Manažer Svazku obcí Novoborska
3.1.4	Kluby pro seniory v obcích DSO Novoborska	Manažer Svazku obcí Novoborska
3.1.5	Počet společných akcí pro cílovou skupinu 65+ pořádaných obcemi	Manažer Svazku obcí Novoborska

Strategie bude naplňována především projekty zařazenými do každoročně schvalovaného akčního plánu (viz kapitola 4.3.3 souhrnného dokumentu). Projekty zařazené do akčního plánu by pak měly naplňovat stanovené cíle.

Naplňování strategického dokumentu musí být měřeno a pravidelně vyhodnocováno. Pro jednotlivé cíle byly nastaveny indikátory a k nim nastavená metodika – tj. způsob sledování a vyhodnocování daného indikátoru. Ke každému indikátoru je také nastaven jeho správce (gestor), který je zodpovědný za sledování jeho vývoje a porovnání s cílovou hodnotou.

Tabulka uvádí hlavní zodpovědnosti v procesu implementace strategie.

Činnost v rámci implementace	Zodpovědná osoba/subjekt	Termín
Koordinace implementačních aktivit	manažer strategie	průběžně
Návrh projektů do akčního plánu	správci cílů	každoročně v 1.-3.čtvrtletí
Výběr projektů do akčního plánu	řídící skupina	každoročně dle termínů přípravy rozpočtu
Předložení akčního plánu ke schválení na následující rok	manažer strategie	každoročně dle termínů přípravy rozpočtu
Vyhodnocení indikátorů za předchozí rok	gestoři indikátorů	každoročně v 1. čtvrtletí
Vyhodnocení plnění akčního plánu za předchozí rok	manažer s využitím podkladů od gestorů indikátorů a správců cílů	každoročně v 1.-2. čtvrtletí
Projednání vyhodnocení indikátorů a plnění akčního plánu za předchozí rok	řídící skupina	každoročně v 2. čtvrtletí

4.3.2. Systém změn strategie

V průběhu realizace Strategie může dojít k objektivní potřebě dílčí změny tj. ve formě úpravy cíle, či indikátoru. Tato potřeba může být způsobena jak vnějšími (např. rozhodnutí vlády, či EU), tak vnitřními (potřeba změny vyvstane při průběžném monitorování cílů Strategie) faktory. Rozhodnutí, zda je nutné některé části Strategie upravit bude následovat každoročně po vyhodnocení indikátorů za předchozí rok a po vyhodnocení akčního plánu. Pokud se ukáže, že realizaci projektů nedošlo k uspokojivému vývoji příslušného indikátoru, je nutné blíže zanalyzovat příčiny takového vývoje. Nejedná-li se o neočekávané vnější vlivy (povodeň, hospodářská krize apod.), pak může být příčina buď na straně chybně nastaveného cíle či přiřazeného indikátoru, anebo na straně nefunkčnosti projektu vzhledem ke stanovenému cíli. V obou případech je nutné, aby správce cíle navrhl opatření ke změně. Může se jednat buď o návrh vhodnějšího typu projektu do akčního plánu, nebo o přeformulování cíle. Takovou změnu je nutno důkladně prodiskutovat s dotčenými subjekty (ideálně v rámci fokusní skupiny) a následně změnu navrhnout řídící skupině. Řídící skupina rozhodne o schválení či neschválení změny.

4.3.3. Akční plán

Akční plán je dokumentem, jehož cílem je upřesnit strategický plán v krátkodobém časovém horizontu. Akční plán ze strategického plánu vychází a určuje, jakými konkrétními kroky či projekty budou naplňovány příslušné cíle uvedené ve strategickém plánu. Akční plán se zpracovává vždy na následující rok.

U každé aktivity musí být zřejmé, k naplnění jakého cíle přispívá. Sestavování akčního plánu musí být v souladu se strategickým plánem, ale také s připravovaným rozpočtem na následující rok. Projekty

zařazené do akčního plánu musí být kryty rozpočtem nebo jiným (externím) zdrojem financování. Pokud nebude k projektům vybraným do akčního plánu jednoznačně přiřazen zdroj financování, budou z akčního plánu vyřazeny.

Proces přípravy akčního plánu je třeba vnímat jako **proces dlouhodobý a opakovaný**, prostupující celým kalendářním rokem. Příprava akčního plánu probíhá souběžně s přípravou rozpočtu (dobrovolného svazku obcí nebo rozpočtů jednotlivých měst a obcí). Nejprve dochází ke sběru podnětů na realizaci projektů od jednotlivých měst a obcí. Následně dochází k výběru těch aktivit, které je z věcného, časového a finančního hlediska možné realizovat v příštím roce. Nakonec dochází k přijetí rozhodnutí o přehledu konkrétních aktivit zařazených do akčního plánu pro následující rok.

V prvním pololetí roku, který následuje pro realizaci akčního plánu, by mělo dojít k jeho vyhodnocení.

Příklad harmonogramu procesů při přípravě, realizaci a vyhodnocení akčních plánů

Čtvrtletí	Rok 2015				Rok 2016				Rok 2017				Rok 2018	
	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.
Akční plán na r. 2016														
Příprava		■												
Realizace					■									
Vyhodnocení									■					
Akční plán na r. 2017														
Příprava						■								
Realizace									■					
Vyhodnocení													■	

Akční plán může být vypracován pomocí tabulky, která obsahuje číslo cíle, ke kterému se projekt váže, název projektu, orientační rozpočet, zdroj financování, harmonogram, nositel projektu, aktuální stav připravenosti.

Vzor tabulky akčního plánu

Cíl	Název projektu	Náklady	Zdroj financování	Termín realizace	Nositel projektu	Připravenost

Do tabulky se uvádějí následující informace:

Cíl – název a číslo cíle stanoveného ve strategii, k němuž se projekt váže

Název projektu – konkrétní název projektu či aktivity, která naplňuje (spolu s dalšími) daný cíl

Náklady – orientační finanční objem projektu; vzhledem k tomu, že se jedná o první hrubou verzi akčního plánu, je samozřejmé, že se ve většině případů bude jednat o odhad nákladů (stanovený expertním odhadem či na základě zkušenosti s obdobnými projekty). V dalších verzích akčního plánu budou náklady upřesňovány.

Zdroj financování – snahou je co nejefektivnější hospodaření, proto je vhodné uvést vhodný zdroj financování z konkrétního dotačního zdroje (národní granty, evropské fondy apod.). V tom případě je nutné do akčního plánu uvést také podíly financování (např. 85 % dotace, 15 % rozpočet DSO). Tam,

kde budou projekty již dostatečně konkrétní, je možné hledat příslušnou dotační možnost v připravovaných operačních programech Evropských strukturálních a investičních fondů. Tam, kde je od počátku zřejmé, že zdrojem financování nemůže být žádný dotační program, je vhodné do zdroje financování uvést rozpočet té organizace, která financování projektu plánuje (konkrétní obec, více obcí, dobrovolný svazek obcí).

Termín realizace – jedná se o další údaj, který je v této fázi orientační a předpokládá se jeho postupné upřesňování. Pokud se jedná o víceleté projekty, je nutné uvést alespoň roky jeho realizace, vhodnější však je uvést i měsíce (zejména u akcí, které budou realizovány v rámci jednoho roku).

Nositel projektu – uvádí se subjekt, který bude mít realizaci projektu na starosti. V případě DSO to většinou bude svazek obcí, v případě neformální spolupráce obcí může jít o jednu konkrétní obec, která bude mít zodpovědnost za zpracování žádosti o dotaci a její realizaci, na jejímž území se bude projekt realizovat, která bude organizovat výběrové řízení apod. Samozřejmě se počítá s aktivní účastí ostatních obcí, nositel je však tzv. lead-partnerem.

Připravenost – pro doplnění informací o reálnosti projektu, přesnosti jeho rozpočtu a načasování je vhodné uvést, v jakém stavu se projekt nachází. Většinou se stručně uvádí, zda se jedná o projekt ve fázi záměru, nebo zda již byla vytvořena studie, která jej blíže popisuje. Dalšími milníky může být zpracovaná projektová dokumentace, vydané stavební povolení či vybraný zhotovitel na základě výběrového řízení.

Pokud bude cíl naplňován po dobu několika let, je možné do akčního plánu uvést také orientační **zásobník projektů/aktivit** (samostatná tabulka ve stejné struktuře), které nejsou financovatelné z rozpočtu příštího roku, ale s nimiž se uvažuje v dalších letech. Takový zásobník by byl pouze orientační a sloužil by jako jeden z podkladů pro sestavování akčních plánů na další roky. Je vhodný z toho důvodu, že při případných personálních změnách bude na jednom místě zaznamenáno, s čím projektový tým počítal jako s aktivitami vhodnými k realizaci za účelem dosažení cíle. Veškeré údaje by byly v tom případě orientační (harmonogram, náklady) a upřesňovaly by se při sestavování dalšího akčního plánu na následující rok.

V prvním pololetí roku, který následuje po realizaci akčního plánu, by mělo dojít k jeho **vyhodnocení**. V rámci vyhodnocení budou posouzeny jednotlivé projekty, které byly navrženy v akčním plánu k realizaci.

U zrealizovaných projektů bude posouzeno především to, zda byly udrženy náklady, které byly v akčním plánu orientačně uvedeny, a souladu skutečného harmonogramu s předpokládaným. V případě odchylek budou vyhodnoceny důvody, proč k nim došlo. Z takto učiněných vyhodnocení by měly být přijaty adekvátní závěry (např. do budoucna zpřesnit odhady nákladů, zaměřit se na kvalitu výběrových řízení s důrazem na minimalizaci víceprací, při nastavování harmonogramu brát v potaz rizika, která mohou projekt zbrzdit apod.).

Zároveň je nutné znovu vyhodnotit, jak se vyvinuly hodnoty indikátorů po realizaci projektů. Tím dojdeme k dílčímu závěru, zda zrealizované projekty jsou vzhledem k vytyčeným cílům efektivní a účinné. V případě, že se hodnoty indikátorů nevyvíjejí příznivým směrem, je nutné přemýšlet o přehodnocení projektů, které jsou naplánovány k plnění cílů.

U nezrealizovaných projektů je nutné analyzovat důvody, proč k realizaci nedošlo (do akčního plánu by měly vstupovat jen reálné projekty a aktivity).

4.4. Závěr a postup zpracování

4.4.1. Shrnutí

V rámci Strategie správního obvodu ORP Nový Bor bylo zpracováno povinné téma „Sociální služby“.

V analytické části dokumentu bylo území zkoumáno z hlediska nabídky sociálních služeb. Bylo zjištěno, že v regionu je velmi málo poskytovatelů sociálních služeb a že některé potřebné služby nejsou ani v území poskytovány a uživatelé za nimi musí dojíždět do vzdálenějších měst. Dalším velmi vážným problémem, který vyplynul z analytického šetření, je nejasná koncepce financování sociálních služeb jako celku. Při zpracování analytické části tématu Sociální služby realizační tým vycházel především z dostupných statistických dat Ministerstva práce a sociálních věcí, Českého statistického úřadu a z dat poskytnutých odborem sociálních věcí v České Lípě a Novém Boru. Souhrn analytické části je k nahlédnutí v kapitole 4.1.5.

Z analytické části vyplynuly tři problémové okruhy:

- Udržení a rozšíření služeb poskytovaných v přirozeném prostředí, podpora odlehčovacích služeb,
- Podpora vzniku důstojných ubytovacích kapacit a preventivních programů,
- Zapojení seniorů do veřejného života.

K jednotlivým problémovým okruhům v tématu sociální služby byly za pomoci motivujících starostů stanoveny cíle, které by měly napomoci řešení problémových oblastí. Nejvíce diskutovaným problémem skrytým ve všech problémových okruzích je financování sociálních služeb. Jedním z cílů je proto se na tento problém zaměřit a pokusit se nastavit systém financování sociálních služeb tak, aby vyhovoval poskytovatelům sociálních služeb, obcím, krajům, ale také hlavně jejich uživatelům. Dalším významným cílem je podpora programů primární prevence pro osoby sociálně vyloučené a pro osoby starší 50 let na Úřadech práce, které přišly o zaměstnání a mají problém další práci sehnat. Cílem je také zaměřit se na naše seniory, motivovat je k aktivnímu stáří a podporovat jejich zájmy. K naplnění tohoto cíle jistě napomůže nové Komunitní centrum pro seniory, které bylo otevřeno v listopadu 2014 v Novém Boru v bývalém areálu léčebny pro dlouhodobě nemocné.

4.4.2. Popis postupu tvorby strategie

Strategie byla tvořena v souladu s rámcovou metodikou vydanou Svazem měst a obcí. Tato metodika byla vypracována speciálně pro Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností.

První část strategie byla analytická, kdy se sbírala data, a zjišťoval se současný stav, ze kterého vzešly poznatky o slabých a silných stránkách území, o příležitostech a hrozbách. Na základě analytické části byla následně zpracována návrhová část, která vycházela ze zjištěných potřeb v území. Byly identifikovány problémové okruhy v jednotlivých řešených oblastech. Takto zvolené okruhy byly podrobně popsány a rozebrány. Následně se zvolily cíle a indikátory, které napomohou sledování jejich dosažení.

Členové realizačního týmu při zpracování analytické i návrhové části spolupracovali s příslušnými odbory, odborníky, experty, zainteresovanými osobami a motivujícími starosty.

4.5. Přílohy

4.5.1. Seznam zkratk

ČČK	český červený kříž
ČSÚ	český statistický úřad
DPS	domov pro seniory
DSO	dobrovolný svazek obcí
KDP	komplexní domácí péče
MPSV	ministerstvo práce a sociálních věcí
o. p. s.	obecně prospěšná společnost
ORP	obec s rozšířenou působností
o. s.	občanské sdružení
p. o.	příspěvková organizace
PS	pečovatelská služba
SDH	sbor dobrovolných hasičů
SO	správní obvod
ÚP	úřad práce

5. Téma 3.: Odpadové hospodářství

5.1. Analytická část: definice a analýza řešených problémů

5.1.1. Vymezení a zdůvodnění řešeného problému

Odpadové hospodářství je jednou z mnoha problematik, které v současné době většina obcí a měst řeší v samostatné působnosti. Jedná se hlavně o povinnosti obcí a měst jako původců odpadů a také povinnosti při zajištění nakládání s odpady, zajištění jeho financování a mnohé další. Obce jsou dle zákona o odpadech původci odpadů od jejich občanů. Mají tedy povinnosti při zajištění svozu odpadů, zajištění sběrných míst pro odkládání odpadů, zajištění veškerých nádob na odpad (i tříděný), zajištění dalšího nakládání s odpadem apod.

Obce a města mají povinnost zajistit nakládání s:

- odpady pocházejícími od občanů, žijících na jejich území,
- odpady vzniklými při jejich samotné činnosti,
- odpady pocházejícími od malých firem a živnostníků, kteří jsou zapojeni do jejich systému odpadového hospodářství.

Nakládání s odpady hradí obce z finančních prostředků zahrnutých v jejich rozpočtech (příjmy z poplatků od občanů, příjmy živnostníků zapojených do systému odpadového hospodářství obce, odměny za zajištění tříděného sběru (EKO-KOM, a. s.), odměny za zajištění zpětného odběru výrobků (kolektivní systémy) apod.

Obce jsou samosprávnými subjekty, které mají širokou míru pravomocí v nastavení systému svého odpadového hospodářství a v oblasti nakládání s odpady. Meziobecní spolupráce by mohla být dobrým nástrojem ke zlepšení komunikace v území, propojení jednotlivých potřeb obcí, společnému řešení problémů, úspoře finančních prostředků a v neposlední řadě k posunu v naplňování cílů Plánu odpadového hospodářství ČR.

Základní legislativa - výčet nejdůležitějších právních předpisů ČR, souvisejících s problematikou odpadového hospodářství, je uveden níže.

- Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, v platném znění
- Zákon č. 477/2001 Sb., o obalech a o změně některých zákonů, v platném znění
- Vyhláška č. 381/2001 Sb., kterou se stanoví Katalog odpadů, v platném znění
- Vyhláška č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, v platném znění
- NV č. 197/2003 Sb., o Plánu odpadového hospodářství České republiky
- Vyhláška č. 294/2005 Sb., o podmínkách ukládání odpadů na skládky a jejich využívání na povrchu terénu, v platném znění
- Vyhláška č. 341/2008 Sb., o podrobnostech nakládání s biologicky rozložitelnými odpady, v platném znění
- Vyhláška č. 352/2005 Sb., o podrobnostech nakládání s elektrozařízeními a elektroodpady, v platném znění
- Vyhláška č. 376/2001 Sb., o hodnocení nebezpečných vlastností odpadů, v platném znění
- Vyhláška č. 384/2001 Sb., o nakládání s PCB, v platném znění
- Vyhláška č. 237/2002 Sb., o podrobnostech způsobu provedení zpětného odběru některých výrobků, v platném znění
- Vyhláška č. 352/2008 Sb., o podrobnostech nakládání s autovraky, v platném znění

Identifikace problémů

Na území ORP Nový Bor se vyskytují z převážné většiny problémy se způsobem financováním odpadového hospodářství, neboť dochází ke každoročnímu zvyšování cen za služby svozových firem, kterému se obce nemohou bránit.

V menších obcích se vyskytují problémy s nedostatkem sběrných dvorů či sběrných míst a obce tuto problematiku zpravidla řeší ve spolupráci s okolními městy. Ačkoliv je domluvena možnost odkládání odpadů do sběrných dvorů či sběrných míst v okolních městech, nejsou tyto služby pro občany jiných obcí zdarma a ti tuto nabídku zpravidla neakceptují. Mohou tím tak vznikat zárodky černých skládek.

V obcích, kde není k dispozici vlastní sběrný dvůr či sběrné místo, probíhá alespoň jednou ročně mobilní sběr nebezpečného a velkoobjemového odpadu. Mobilní sběry jsou zajišťovány ve spolupráci se svozovými firmami.

Na území ORP Nový Bor zatím žádné obce nespolupracují v oblasti odpadového hospodářství.

5.1.2. Popis odpadového hospodářství ve správním obvodu (situační analýza, finanční analýza), očekávaný vývoj

Průměrná výše ročního poplatku na území SO ORP Nový Bor je 551,50 Kč na dospělé osobu. Této výše však dosahuje pouze 41 % obcí, z nichž 60 % obcí doplácí ze svých rozpočtů náklady na svoz odpadů. Souhrnně, bez ohledu na stanovenou výši poplatku, z celkového počtu 16 obcí v SO ORP Nový Bor doplácí náklady za odpady ze svých rozpočtů 8 obcí a výše doplatku se pohybuje v rozmezí od 24, Kč/občana do 254,- Kč/občana. Dle studie *Hodnocení nákladů na hospodaření s komunálními odpady v obcích ČR*, zpracovanou v roce 2013 Institutem pro udržitelný rozvoj měst a obcí, o. p. s. (IURMO) spadá dle celkových nákladů na odpadové hospodářství na osobu SO ORP Nový Bor do kategorie 834 – 945 Kč/obyv., což je průměrné vůči ČR i vůči Libereckému kraji.

Na území SO ORP obstarávají sběr a svoz odpadu 3 společnosti. Jedná se o společnost Marius Pedersen (působí na území 2 měst a 1 obce), AVE CZ Odpadové hospodářství s.r.o. (působí na území 8 obcí) a COMPAG CZ s.r.o. Mimoň (působí na území 1 města a 4 obcí).

Jednotlivé obce mají uzavřeny smlouvy samostatně. Při zpracování analýzy vyplynulo, že u jedné svozové společnosti mají různé obce uzavřeny smlouvy za zcela rozlišných podmínek. Je patrné, že výše cen za svoz odpadu je závislá na individuálním vyjednávání podmínek smlouvy mezi obcí a svozovou společností. Ceny za svoz odpadu jsou odlišné podle velikosti obce, podle počtu obyvatel, a lze usuzovat, že jsou ovlivněny především razantností dojednávání požadavků jednotlivých obcí a jejich ochoty od svých požadavků ustoupit.

Na území ORP Nový Bor se využívají tyto druhy poplatku za odpad:

1. poplatek za osobu/rok (bez možnosti volby frekvence svozu)
2. poplatek za osobu/rok + frekvence svozu,
3. poplatek za svozovou nádobu + frekvence svozu
4. poplatek za nemovitost + frekvence svozu

Nejčastějším druhem poplatku za odpad je poplatek za osobu/rok a využívá jej 75% obcí, avšak jednotlivé obce se mohou mezi sebou ještě lišit ve frekvencích svozu, které poskytují svým občanům.

Ve všech obcích a městech je využíváno také osvobození od poplatku. Pouze v některých obcích a městech je rovněž možnost slev za určitých podmínek. Osvobození od poplatku je ve všech obcích téměř shodné. Obce se jím snaží předcházet nepříjemnostem při migraci obyvatel a řešit situaci, kdy

se občané s trvalým pobytem v daných obcích či městech skutečně fyzicky zdržují v jiných obcích či městech (vězni apod.), či mají trvalý pobyt na ohlašovně. Značné rozdíly jsou však při poskytování možných slev za předpokladu splnění určitých podmínek.

Nejčastější poskytovanou frekvencí svozu je frekvence týdenní. Je možné se s ní setkat v 75 % obcí, z čehož celých 50 % těchto obcí poskytuje možnost týdenní frekvence jako jedinou možnou variantu. Nicméně některé obce nabízejí občanům volbu frekvence svozu odpadu, a to v podobě týdenní či čtrnáctidenní, a dle toho pak přizpůsobují svozy. Na území SO ORP Nový Bor možnost volby frekvence svozu odpadu nabízí 37,5% obcí. Pouze 25% obcí nabízí možnost pouze čtrnáctidenního svozu odpadu.

Tabulka 84: Sběrné dvory na území ORP, současný stav

Provozovatel zařízení	Adresa provozu na území SO ORP			Roční maximální kapacita [t]	Průměrně využitá roční kapacita [t]	Provozovatel/vlastník (O, S)
	Ulice a číslo popisné	Obec	ZÚJ			
COMPAG CZ s.r.o. - SD	Wolkerova 346	Nový Bor	561860	96,44	-	S

[Zdroj: vlastní šetření 2014]

Na území SO ORP se nachází jeden sběrný dvůr jako zařízení se souhlasem ke sběru odpadu, a to přímo ve městě Nový Bor. Toto zařízení patří jedné ze soukromých svozových firem, která na tomto území provádí sběr a zpracování odpadu. Průměrně využitá roční kapacita nebyla zjištěna.

Tabulka 85: Sběrná místa na území ORP, současný stav

Provozovatel zařízení	Adresa provozu na území SO ORP			Provozovatel/vlastník (O, S)	Poznámka
	Ulice a číslo popisné	Obec	ZÚJ		
Obec Skalice u České Lípy	Skalice u České Lípy 377	Skalice u České Lípy	562025	O	má souhlas k provozu zařízení do 31.12.2015, odkládá se objemný odpad a elektrospotřebiče (pouze pro své občany zdarma)
Město Cvikov	Československé armády 137	Cvikov	561479	O	není typickým sběrným místem - pouze pro vlastní občany a rekreanty (pouze složky KO)
Město Kamenický Šenov	Osvobození	Kamenický Šenov	561681	O	není typickým sběrným místem - pouze jako shromaždiště odpadů svozové společnosti a pouze pro vlastní občany a rekreanty (pouze povolené složky NO a OO)

[Zdroj: vlastní šetření 2014, <http://www2.kraj-lbc.cz/zivotniprostredi/souhlasy/>]

Na území ORP Nový Bor se dále nachází 3 sběrná místa (shromaždiště) pro sběr odpadu a následné zpracování oprávněnou osobou. Tato sběrná místa jsou ve vlastnictví obcí či měst a nachází se ve městě Cvikov, Kamenický Šenov a v obci Skalice u České Lípy. Sběrné místo ve Skalici u České Lípy má jako jediné souhlas ke sběru odpadu dle evidence souhlasů Libereckého kraje, tento souhlas je platný pouze do konce roku 2015. U sběrných míst nebyla zjištěna maximální roční kapacita ani průměrně využitá kapacita.

Tabulka 86: Výkupny odpadů na území ORP, současný stav

Provozovatelé zařízení	Adresa provozu na území ORP			Provozovatel/vlastník (O, S)	Poznámka
	Ulice a číslo popisné	Obec	ZÚJ		
Dřevo a kov s.r.o.	Nádražní 326	Cvikov	561479	S	v exekuci
Irena Pavelková	Ústavní 214	Cvikov	561479	S	
Doležal - NB s.r.o.	p.p.č. 149	Polevsko	561959	S	recyklační centrum
KOVO-Mat. Recycling s.r.o.	Nádražní	Nový Bor	561860	S	
KOVOŠROT GROUP CZ a.s.	Nemocniční 920	Nový Bor	561860	S	sklad - nakládání s odpady
KOVOŠROT GROUP CZ a.s.	Lidická 230	Kamenický Šenov	561681	S	
RECYKLACE s.r.o.	B. Egermanna 322	Nový Bor	561860	S	sběr odpadu

[Zdroj: vlastní šetření 2014]

Ve správním obvodu se nachází 7 stálých výkupen odpadů, tzv. sběren. Všechny sběrný jsou ve vlastnictví soukromých osob. Nachází se ve městě Cvikov, Nový Bor, Kamenický Šenov, ale třeba i v obci Polevsko, kde je k dispozici recyklační středisko pro stavební odpad. Žádný z provozovatelů neposkytl údaje o průměrně využitě roční kapacitě a maximální roční kapacitě.

Významným provozovatelem výkupen je společnost KOVOŠROT GROUP CZ s.r.o., která je smluvně zapojena prostřednictvím města Nový Bor do třídění odpadů a město jí odvádí smluvené finanční prostředky z obdržených odměn za odevzdaný tříděný odpad.

Tabulka 87: Třídící linky v blízkosti území ORP, současný stav

Provozovatel zařízení	Adresa provozu mimo území ORP			Provozovatel/vlastník (O, S)	Poznámka
	Ulice a číslo popisné	Obec	ZÚJ		
Ing. Vlastimil Ladýř - LADEO	Nové Zákupy	Zákupy	562262	S	
Milan Hulán - ENGINEERING	Liberecká ulice	Česká Lípa	561380	S	platný souhlas kraje, ale nefunguje
AVE CZ Odpadové hospodářství s.r.o.	Královská 173/5	Rumburk	562777	S	

[Zdroj: vlastní šetření 2014]

Na území SO ORP Nový Bor se v současné době nenachází žádná třídící linka. V blízkosti území se nacházejí dvě fungující třídící linky, konkrétně v Rumburku a Zákupích. Dle evidence udělených souhlasů k nakládání s odpady funguje třídící linka také v České Lípě, ve skutečnosti ale není v provozu. Přítomnost třídící linky v blízkosti území má pro obce velký význam z hlediska úpravy odpadů k jejich dalšímu využití. Při případných úvahách o vybudování třídící linky přímo v území SO ORP je nutné zvážit její rentabilitu. Dle Strategie rozvoje odpadového hospodářství měst a obcí ČR, aktualizace 2011, kterou vydalo SMO ČR, se jako rentabilní jeví zařízení dimenzované pro spádovou oblast 70–100 tisíc obyvatel.

Tabulka 88: Koncová zařízení (třídící linky pro separovaný odpad, využívané obcemi území ORP), současný stav

Provozovatel zařízení	Adresa provozu			Počet obcí, které využívají koncové zařízení	Provozovatel/vlastník (O, S)	Poznámka
	Ulice a číslo popisné	Obec	ZÚJ			
AVE CZ Odpadové hospodářství s.r.o.	Královská 173/5	Rumburk	562777	8	S	
EKO servis Varnsdorf a. s.	Svatopluka Čecha 1277	Varnsdorf	562882	3	S	Pobočka společnosti Marius Pedersen a. s.

[Zdroj: vlastní šetření 2014]

Obce využívají takovou třídící linku, jakou využívá jejich svozová společnost. COMPAG CZ nedisponuje klasickou třídící linkou, odpad dotřídí na jím vlastněné skládce ve Svěbořicích. Do budoucna připravuje projekt na automatickou třídící linku v Mladé Boleslavi. Vzdálenost k třídící lince se může projevit na ceně, za jakou nabízejí svozové společnosti své služby.

Tabulka 89: Zařízení pro nakládání s BRO v blízkosti územní jednotky ORP, současný stav

Provozovatel zařízení	Adresa provozu			Roční maximální kapacita [t]	Průměrně využitá roční kapacita [t]	Provozovatel/vlastník	Poznámka
	Ulice a číslo popisné	Obec	ZÚJ				
SAP Mimoň, s.r.o.	Ralsko - Boreček 30	Mimoň	561835	1000	1000	S	plánují navýšit kapacitu na 3000 tun, sami provádějí svoz
DIAMO, státní podnik, odštěpný závod Těžba a úprava uranu	Máchova 201	Stráž pod Ralskem	562092	120	70	S	
Kompostárna CL s.r.o.	Zahrádky 88	Česká Lípa	561380	28000	-	S	kompostovací plocha Žizníkov (čistírenské kaly z SČVK), používá společnost Marius Pedersen a. s. a COMPAG CZ s. r. o.

[Zdroj: vlastní šetření 2014]

Na území SO ORP Nový Bor se nenachází žádné zařízení pro nakládání s biologicky rozložitelným odpadem. Svazek obcí Novoborska má již od roku 2010 zpracovanou studii na vybudování nové kompostárny. V blízkosti území se nachází celkem tři taková zařízení k těmto účelům. Jedná se o SAP Mimoň s. r. o, DIAMO státní podnik a Kompostárnu CL s.r.o. Kompostárna SAP Mimoň plánuje v nejbližší době zvýšit roční kapacitu kompostárny z 1000 tun na 3000 tun. V Kompostárně CL s.r.o. se kompostují čistírenské kaly ze SČVK na kompostovací ploše v Žizníkově. V okolních správních obvodech se dále nachází několik bioplynových stanic (Velká Bukovina, Holany, Blíževedly, Křížany).

Sběr biologicky rozložitelného odpadu probíhá v současné době v Novém Boru formou ukládání ve sběrném dvoře do velkoobjemového kontejneru (pro občany Nového Boru zdarma), ve městě Cvikov a v Chotovicích, kde jsou rozmístěny 120 l a 240 l kontejnery (pro občany těchto obcí zdarma).

V SO ORP Nový Bor neprobíhá třídění biologicky rozložitelného komunálního odpadu (BRKO). Obce neorganizují samostatný svoz biologicky rozložitelného komunálního odpadu.

Zejména na menších obcích je taková, že je v obci určeno místo, kde je možné biologicky rozložitelný odpad odložit. Jedná se ale pouze o jednorázový sběr, kdy dochází k jarním úpravám na zahradách a pozemcích obyvatel dané obce, které se tak snaží vyhnout "černému" spalování. Jsou stanoveny přesné podmínky, co je možné odložit a jak. V podstatě se jedná o prvopočátek komunitního kompostování, nicméně nedochází k dalším úpravám a následnému zpracování na zelený kompost, vše se nechává na přírodě samotné. V horších případech dochází ze strany občanů k vlastnímu nedovolenému odstraňování BRKO či tajnému ukládání BRKO do SKO a tento odpad je pak společně se SKO odvážen svozovými firmami mimo území správního obvodu.

Tabulka 90: Spalovny a zařízení pro energetické využití odpadů mimo území ORP, současný stav

Provo-zovatel zařízení	Adresa provozu			Roční maximální kapacita [t]	Průměrně využitá roční kapacita [t]	Typ zařízení	Provozovatel/vlastník (O, S)
	Ulice a číslo popisné	Obec	ZÚJ				
TERMIZO, a.s.	Dr. Milady Horákové 571/56	Liberec	556904	96000	97050	ZEVO (KO)	S

[Zdroj: vlastní šetření 2014]

V území se nenachází žádná spalovna či zařízení pro energetické využití odpadu (ZEVO). Nejbližším takovým zařízením je TERMIZO a. s., což je ZEVO se sídlem a provozem v Liberci.

Tabulka 91: Nejbližší skládky odpadů v blízkosti územní jednotky ORP, současný stav

Provozovatel zařízení	Adresa provozu			Typ skládky z hlediska ukládaných odpadů	Stav skládky	Provozovatel/vlastník (O, S)	Poznámka
	Ulice a číslo popisné	Obec	ZÚJ				
Ekoservis Ralsko s.r.o.	Svébořice p.č. 84,85,86,87, 88,89,91,94	Ralsko	562017	OO	ukončení ukládky odpadů se předpokládá v letech 2018–2020	S	Skládka Svébořice - patří do skupiny COMPAG CZ
EKO Volfartice a.s.	Volfartice	Volfartice	562220	OO	ukončení ukládky odpadů se předpokládá v letech 2026–2027	S	(S-003), k. ú. Mistrovice u Nového Oldřichova p.č. 752/1; k. ú. Volfartice p.č. 1107/ 1, 1106/5, 1106/1, 1111, 1106/6, 1106/3, 1106/2, 1107/4, 1107/3, 1107/2, 3226, 1110, 1095/2

[Zdroj: vlastní šetření 2014]

Na území správního obvodu ORP Nový Bor se nenachází žádná skládka pro ukládání odpadů. V dřívějších letech se zde nacházela skládka TKO v Mařenicích, kde byl skládkován inertní odpad. Rekultivace této skládky proběhla v letech 2010 – 2012 a byla hrazena z rozpočtu obce a dotačních prostředků. Veškeré aktivity zajišťovala společnost MEGA a.s., včetně žádosti o dotační prostředky.

Nejbližší skládkou je skládka Svébořice, která patří soukromé firmě Ekoservis Ralsko s. r. o. Tato společnost patří do skupiny COMPAG CZ a je sem ukládán odpad svážený svozovou společností COMPAG CZ s.r.o., jenž zajišťuje tyto služby v pěti sídlech. Na skládku se ukládá pouze ostatní odpad a ukončení odkládání odpadu na tuto skládku se předpokládá v letech 2018–2020. Blízkou skládkou je také skládka na pozemcích v Novém Oldřichově – Mistrovicích, která patří soukromé společnosti EKO Volfartice a. s. Skládka byla vybudována v bývalém lomu Volfartice a ukládá se zde pouze ostatní odpad. Ukončení ukládání odpadu na skládku se předpokládá v letech 2026–2027. Vzniku skládky předcházely velké protesty obyvatel, nejen z Nového Oldřichova, ale také Kamenického Šenova,

Volfartic a jiných obcí¹⁵. Dle studie *Hodnocení nákladů na hospodaření s komunálními odpady v obcích ČR*, zpracovanou v roce 2013 Institutem pro udržitelný rozvoj měst a obcí, o. p. s. (IURMO) patří náklady na skládkování obcí v SO ORP Nový Bor k nejvyšším v celé České republice, což platí i pro většinu okolních SO ORP. To by mělo být impulzem pro obce, aby lépe motivovaly občany ke snižování produkce SKO.

Tabulka 92: Další zařízení pro nakládání s odpady v území SO ORP a v jeho blízkosti územní, současný stav

Provozovatel zařízení	Adresa provozu			Specifikace typu dalších zařízení pro nakládání s odpady	Provozovatel/vlastník	Poznámka
	Ulice a číslo popisné	Obec	ZÚJ			
KOVOŠROT GROUP CZ a.s.	U Obecního lesa 1805	Česká Lípa	561380	autovrakoviště	S	k.ú. Česká Lípa, p.č. 5381/1, 5381/5, 5382/6
Lohr Petr	Lindava 116	Cvikov	561479	autovrakoviště	S	k.ú. Lindava p.č. 64/1, 64/2, 65/1, 66/1, 70, 166/1, 168, 169, 435, 441
ČOV Česká Lípa	Pod Holým vrchem 3067	Česká Lípa	561380	biologické procesy + využití odpadu jako palivo nebo pro výrobu el. energie	S	k.ú. Česká Lípa
SČVK, a.s. ČOV Nový Bor	Skalická	Nový Bor	561860	biologické procesy	S	k.ú. Nový Bor, k.ú. Skalice u České Lípy

[Zdroj: vlastní šetření 2014]

Mezi další zařízení pro nakládání s odpady patří autovrakoviště (jedno se nachází v Cvikově) a čističky odpadních vod (v rámci území ČOV Nový Bor).

Doplňující informace - černé skládky odpadu a ekologické zátěže, současný stav

ČERNÉ SKLÁDKY

1. Kamenický Šenov - nepovolená nebezpečná skládka odpadů na části pozemku č. 2774, řešeno v roce 2013 prostřednictvím Svazku obcí Cyklostezka Varhany, který vypsál výběrové řízení na odstranění a zpracování odpadů (týkalo se i Nového Oldřichova). Hrazeno z rozpočtu Svazku obcí Cyklostezka Varhany.

2. Nový Bor - nepovolené skládky odpadu různého druhu, zejména v blízkosti kontejnerových nádob na odpad, zpravidla ve stále stejných problematických oblastech. Tyto černé skládky likviduje město ze svého rozpočtu. S tímto druhem černých skládek se ale potýkají všechna větší města a obce a likvidaci řeší ze svých vlastních prostředků.

STARÉ EKOLOGICKÉ ZÁTĚŽE

1. bývalá skládka v Kamenickém Šenově - byl zde odkládán komunální odpad, průmyslový odpad (odpadové sklo z místních skláren), ale i nebezpečný odpad. Rekultivace skládky nebyla provedena. Skládka byla přehrnuta zeminou a ozeleněna pravděpodobně náletovým porostem. Pod skládkou protéká vodoteč Šenovský potok. Ve vzdálenosti cca 900 metrů pod skládkou jsou jímací vrty pitné vody pro město. Skládka se nachází v CHKO Lužické hory. Skládka není monitorována. Odpovědné orgány doporučují průzkum kontaminace. V současné době je místo využíváno k trénování motokrosu. Pozemky bývalé skládky byly pronajaty občanskému sdružení MSK Panská skála a za

¹⁵ [Zdroj: <http://www.enviweb.cz/clanek/odpady/45522/lide-se-bouri-proti-skladce>]

podpory města Kamenický Šenov, obce Prys, podnikatelských subjektů a samotných členů klubu byla obnovena motokrosová trať, která zde již v dávných dobách existovala a byla velmi vyhlášená svými závody.

2. bývalá skládka Mařenice – skládkování bylo ukončeno v roce 2002 a v roce 2003 proběhla rekultivace. Financování proběhlo z dotačních prostředků SFŽP (90% dotace) a z rozpočtu obce Mařenice (10 %)¹⁶. Skládka je monitorována.

3. bývalá skládka Kamenický Šenov - Slunečná – na skládku se vozil hlavně průmyslový odpad ze společnosti Preciosy – Lustry, a. s. Skládka je nyní uzavřena. Byla překryta betonovým platem a zeminou. V současné době byl vyhodnocen desetiletý monitoring skládky a bylo rozhodnuto o dalším pokračování monitorování skládky.

4. bývalá skládka Svor – za hřbitovem – skládka byla používána pro komunální i průmyslový odpad. Je částečně rekultivována a neprovádí se monitoring.

5. bývalá skládka Skalice u České Lípy – rekultivace není, je provedena jednoduchá analýza rizik. Obec Skalice u České Lípy má záměr žádat o dotaci na rekultivaci skládky.

6. Evidence kontaminovaných míst zapsaných v systému evidence kontaminovaných míst (SEKM) po bývalých skládkách:

Nový Bor - lokalita za bývalým areálem ZPA, areálem sklárny Zahn a Cyklistickým areálem.

V současné chvíli byla zpracována riziková analýza „Kontaminace zdrojů pitné vody chlorovanými uhlovodíky a dalšími látkami na území města Nový Bor“. Na všech lokalitách byl v rámci RA proveden geofyzikální průzkum, vrtné práce a hydrodynamické zkoušky. Na geologické práce navazovaly odběry vzorků zemin, půdního vzduchu a také podzemních, povrchových a odpadních vod. Hodnocením rizik bylo zjištěno, že reálné expoziční scénáře existují zejména v případě lokality ZPA v souvislosti s možným kontaktem osob s půdním vzduchem, zeminami a podzemními vodami kontaminovanými CIU. Na základě toho byly výpočtem stanoveny doporučené limitní hodnoty cílových parametrů nápravných.

Zároveň byly vypracovány 4 varianty nápravných opatření pro lokalitu ZPA a 1 varianta společně pro lokalitu Zahn a Cyklistický ovál.

Cvikov – Drnovec, lokalita se nachází jižně od silnice Cvikov-Kunratice. Kontaminace potvrzena. Není monitorováno.

Svor – Rousínov, za sanatoriem (severovýchodně), lokalita nebyla dosud hodnocena, není monitorováno

Cvikov – Sloup, Ortel, lokalita nebyla dosud hodnocena, není monitorováno

Cvikov – Za hřbitovem, lokalita nebyla dosud hodnocena, není monitorováno.

k. ú. Skalice u České Lípy – u Mostu, kontaminace potvrzena, není monitorováno

k. ú. Radvanec, skládka Arnultovice – lokalita nebyla dosud hodnocena a není monitorována

Cvikov, ul. Pivovarská, u Silnice Cvikov – Kunratice - Čerpací stanice PHM. Jedná se o kontaminované území – starou čerpací stanicí v areálu Delta. Je v evidenci kontaminovaných míst zapsaných v SEKM.¹⁷

---

¹⁶[Zdroj: <http://www.enviweb.cz/clanek/archiv/39652/cerna-skladka-zmizi-hlavne-za-statni-penize>]

¹⁷[Zdroj: vlastní šetření, zpráva o „Evidenci starých zátěží na území SO ORP Nový Bor“ (zpracovala p. Šlejmarová, MěÚ Nový Bor, OŽP)]

Produkce všech odpadů v letech 2008 - 2012

Tabulka 93: Produkce ostatních odpadů (dále jen OO) a produkce nebezpečných odpadů (dále jen NO) za období 2008-2012

Hmotnostní ukazatele a popis stavu plnění cílů POH ČR - diference oproti roku 2000	DZ pro produkci odpadů 2000	2008	2009	2010	2011	2012
Produkce odpadů [t]						
Produkce ostatních odpadů (OO)	33 083,77	36 250,84	18 926,74	24 112,22	22 779,24	29 389,02
Produkce nebezpečných odpadů (NO)	2 142,85	1 627,33	995,72	1 294,30	1 138,61	1 577,83
Celková produkce (OO a NO)	35 346,02	37 878,17	19 922,46	25 406,52	23 917,85	30 966,85

[Zdroj: vlastní šetření 2014]

Na území SO ORP Nový Bor se v roce 2012 vyprodukovalo 30 966,86 tun odpadu, z nichž skupina ostatní odpady představovala 94,9 % a skupina nebezpečné odpady 5,1 %. V roce 2012 na obyvatele připadalo 1 170 kg všech odpadů, což je velmi příznivá hodnota ve srovnání s celou ČR (2 857 kg/obyv.). Nejméně odpadů v rámci časové časy 2008–2012 bylo vyprodukováno v roce 2009, což je patrně zapříčiněno světovou finanční krizí a úpadkem soukromého sektoru (a tedy i jeho produkce odpadu). Produkce ostatních (OO) i nebezpečných odpadů (NO) má od roku 2009 rostoucí tendenci. Ve srovnání s dopočtenou produkcí roku 2000 proběhl pokles produkce OO o 11,2 % a pokles NO o 26,4 %. Dle cílů Plánu odpadového hospodářství (POH) ČR by mělo docházet ke snižování měrné produkce NO (tj. produkce NO v přepočtu na obyvatele). V roce 2012 vykazovala měrná produkce NO pokles o 80,2 % oproti roku 2000, což je v souladu s POH ČR, který vyžaduje snížení alespoň o 60 %. Pro soulad s cíly POH ČR je ale nutné zamezit pokračujícímu růstu produkce NO v dalších letech. Podrobnější znázornění informací o produkci OO a NO je předmětem přílohy č. 1.

Tabulka 94: Celková a měrná produkce ostatních, nebezpečných a všech odpadů, jejichž původcem je obec, rok 2012

Územní jednotka	Počet obyvatel k 31. 12. 2012 (ČSÚ)	Celková produkce NO [t]	Měrná produkce NO [kg/obyv.]	Celková produkce OO [t]	Měrná produkce OO [kg/obyv.]	Celková produkce všech odpadů (NO+OO) [t]	Měrná produkce všech odpadů (NO+OO) [kg/obyv.]
SO ORP Nový Bor	26 458	425,96	16,10	16 028,33	605,80	16 454,29	621,90
Liberecký kraj	438 594	6 685,23	15,24	202 926,47	462,67	209 611,69	477,92

[Zdroj: Databáze ISOH (MŽP, CENIA)]

V tabulce 94 je zobrazena produkce odpadů za rok 2012, jejichž původcem je obec (tedy odpadů od obcí a jejich občanů). Produkce všech odpadů od obcí tvoří 53,1 % z celkové produkce odpadů, vyprodukovaných v celém území SO ORP všemi původci odpadů. Produkce nebezpečných odpadů od obcí tvoří 27 % z produkce nebezpečných odpadů vyprodukovaných všemi původci v SO ORP. Z těchto hodnot je patrné, že 46,9 % z celkové produkce odpadů bylo vyprodukováno právníky osobami a podnikatelskými subjekty, které působí na území SO ORP. Největší množství nebezpečných odpadů pochází z produkce těchto subjektů.

Jak je z tabulky zřejmé, v porovnání s průměrnými hodnotami za Liberecký kraj vykazuje SO ORP Nový Bor vyšší měrnou produkci nebezpečných odpadů a vyšší měrnou produkci ostatních odpadů, které byly vyprodukovány v obcích. Z hlediska měrné produkce všech odpadů se SO ORP pohybuje nad průměrnou hodnotou za kraj. V porovnání s průměrnými hodnotami za celou ČR vykazuje SO ORP o 3,96 kg vyšší hodnoty měrné produkce nebezpečných odpadů a o 75,13 kg vyšší hodnoty měrné produkce všech odpadů, které byly vyprodukovány obcemi.

Tabulka 95: Produkce odpadů podle jednotlivých skupin Katalogu odpadů a vyhlášky č. 352/2008 Sb. O podrobnostech nakládání s elektrozařízeními a elektroodpady, v platném znění na území SO ORP za období 2008-2012

Číslo skupiny odpadů	Název skupiny odpadů	Produkce jednotlivých druhů odpadů [t]				
		2008	2009	2010	2011	2012
01	Odpady z geologického průzkumu, těžby, úpravy a dalšího zpracování nerostů a kamene	0	0	0	0	0
02	Odpady z prvovýroby v zemědělství, zahradnictví, myslivosti, rybářství a z výroby a zpracování potravin	0	14,62	14,50	17,76	12,36
03	Odpady ze zpracování dřeva a výroby desek, nábytku, celulózy, papíru a lepenky	1 028,11	766,86	1 064,39	1 062,90	47,49
04	Odpady z kožedělného, kožešnického a textilního průmyslu	0	0	0	0	0,14
05	Odpady ze zpracování ropy, čištění zemního plynu a z pyrolytického zpracování uhlí	0	0	0	0	0
06	Odpady z anorganických chemických procesů	249,00	172,00	264,04	237,85	220,08
07	Odpady z organických chemických procesů	0,51	1,87	1,59	4,36	19,63
08	Odpady z výroby, zpracování, distribuce a používání nátěrových hmot (barev, laků a smaltů), lepidel, těsnících materiálů a tiskařských barev	34,59	37,28	39,22	47,85	47,97
09	Odpady z fotografického průmyslu	2,64	1,63	1,08	2,28	1,85
10	Odpady z tepelných procesů	1 255,70	1 501,56	2 122,73	2 077,85	2 349,69
11	Odpady z chemických povrchových úprav, z povrchových úprav kovů a jiných materiálů a z hydrometalurgie neželezných kovů	199,97	60,09	111,63	119,16	139,34
12	Odpady z tváření a z fyzikální a mechanické úpravy povrchu kovů a plastů	99,41	30,21	75,94	56,70	60,87
13	Odpady olejů a odpady kapalných paliv (kromě jedlých olejů a odpadů uvedených ve skupinách 05 a 12)	35,36	10,59	27,02	19,63	25,88

14	Odpady organických rozpouštědel, chladiv a hnacích médií (kromě odpadů uvedených ve skupinách 07 a 08)	0,88	0,61	0,50	0,19	0,23
15	Odpadní obaly, absorpční činidla, čisticí tkaniny, filtrační materiály a ochranné oděvy jinak neurčené	855,22	1 191,83	2 172,56	1 444,45	3 018,00
16	Odpady v tomto katalogu jinak neurčené	280,68	165,46	127,85	379,13	969,37
17	Stavební a demoliční odpady (včetně vytěžené zeminy z kontaminovaných míst)	6 209,94	4 625,77	8 533,49	6 788,74	10 710,67
18	Odpady ze zdravotní nebo veterinární péče a /nebo z výzkumu s nimi souvisejícího (s výjimkou kuchyňských odpadů a odpadů ze stravovacích zařízení, které bezprostředně nesouvisejí se zdravotní péčí)	26,76	137,36	153,40	52,13	42,10
19	Odpady ze zařízení na zpracování (využívání a odstraňování) odpadu, z čištění odpadních vod pro čištění těchto vod mimo místo jejich vzniku a z výroby vody pro spotřebu lidí a vody pro průmyslové účely	8 210,92	668,59	512,32	561,10	895,99
20	Komunální odpady (odpady z domácností a podobné živnostenské, průmyslové odpady a odpady z úřadů) včetně složek z odděleného sběru	19 388,49	10 536,12	10 184,26	11 045,78	12 405,18
50	Odpady vzniklé z elektroodpadů	0	0	0	0	0,02
Celková produkce odpadů [t]		37 878,17	19 922,46	25 406,52	23 917,85	30 966,86

[Zdroj: <http://isoh.cenia.cz/groupisoh/>]

V roce 2012 spadal nejvyšší podíl odpadu vyprodukovaného v SO ORP Nový Bor do skupiny 20 *komunální odpad* – 12 405,18 tun. Tuto skupinu odpadů představuje sběr odpadu od fyzických osob a za původce tohoto odpadu je dle zákona považována obec, která má povinnost odpad od občanů odebrat a zajistit jeho zpracování. V roce 2012 do této skupiny spadalo 40,1 % všech odpadů, přičemž *směsný komunální odpad* (200301) tvořil 25,4 % všech vyprodukovaných odpadů. Na obyvatele připadalo 467,6 kg komunálního odpadu.

Druhou nejpočetnější skupinou v produkci odpadů je skupina 17 *stavební a demoliční odpady* (10 710,67 – 34,6 % veškeré produkce). V přepočtu bylo vyprodukováno 403,7 kg/obyvatele. Meziroční nárůst produkce této skupiny odpadů představuje 57,8 %. Skupinu tvoří především tyto druhy odpadů: *zemina a kamení, směsi betonu, cihel, tašek a keramických výrobků, železo a ocel a směsné stavební a demoliční odpady*.

Žádná další skupina nepřesáhla svým podílem ne celkové produkci 10 %. Následuje skupina 15 *odpadní obaly*, v této skupině jsou nejvýznamnějšími zástupci tyto druhy odpadu: *papírové a lepenkové obaly, skleněné obaly či plastové obaly*.

Další významnou skupinou jsou *odpady z tepelných procesů* (skupina 10) s množstvím 2 349,69 tun. Tuto skupinu zastupují hlavně tyto druhy odpadů: *odpadní sklo, kaly z leštění a broušení skla, licí formy*

a jádra k odlévání. Odpady pocházejí ze sklářského průmyslu, který je pro toto území charakteristický.

Pátou nejvíce produkovanou skupinou odpadu jsou *odpady v tomto katalogu jinak neurčené* (skupina 16) s množstvím 969,37 tun ročně. Produkce odpadů v této skupině od roku 2011 výrazně narostla. Mezi významně zastoupené odpady v této skupině patří *autovraky, pneumatiky, vyzdívky a žáruvzdorné materiály, odpadní vody obsahující nebezpečné látky a železné kovy*.

Při srovnání s průměrným zastoupením skupin odpadů v ČR je pro Novoborsko typický výrazně nadprůměrný podíl skupin 20, 15 a 06, výrazně podprůměrný podíl je naopak u skupin 02, 17 a 19. To je dáno skladbou podnikatelských aktivit. Mezi převažující podnikové činnosti patří sklářský průmysl.

Mezi významné původce odpadů soukromého sektoru na území SO ORP Nový Bor patří např. společnost Čestmír Doležal - inženýrské sítě, Borská stavební s. r. o., SČVK Nový Bor, Egermann s. r. o. či Crystalex a. s.

Produkce komunálního odpadu a odpadu podobného komunálnímu v letech 2008–2012

V následující části o produkci odpadů, jejichž původcem je obec (hodnocení produkce KO a SKO, separovaných odpadů) se objevují data ze dvou databází. Hodnoty jsou vyjádřeny z Informačního systému odpadového hospodářství (ISOH) MŽP a z databáze společnosti EKO-KOM, a.s. Tyto databáze vznikají rozdílným způsobem sběru dat, jejich výpočtu a kontrolních mechanismů.

Do ISOH se informace sbírají komplexně, tedy za všechny odpady vyprodukované v území ČR, včetně způsobů nakládání s těmito odpady, jednou ročně, dle ohlašovací povinnosti stanovené zákonem č. 185/2001 Sb., o odpadech, v platném znění. Databáze tvořena prostřednictvím ohlášených údajů, ke kterým jsou vytvořeny dle dané metodiky dopočty odpadů těch subjektů, které nemají ohlašovací povinnost nebo ohlašovací povinnost nesplnily apod. Co se týče výpočtu produkce odpadů, data z ISOH jsou sečtena z produkce obcí (způsob nakládání A00 a AN60) a od všech občanů (způsob nakládání BN30, partner = občan obce), kteří odevzdali odpad v zařízení k tomu určeným (tedy ve sběrných dvorech, sběrných místech, výkupnách odpadů apod.). Dále jsou v produkci započítány odpady od subjektů, zapojených do systému sběru a nakládání s odpady obce (tzn. malých firem a živnostníků). Kontrolní mechanismy probíhají v několika stupních (kontroly vykazovaných množství předávaných odpadů, výkyvy v časové řadě apod.) nad veškerým objemem ohlášených dat (od všech ohlašovatelů) a v časové řadě.

Informace sdělované společnosti EKO-KOM, a.s. především za účelem řízení systému zpětného odběru obalů, včetně stanovení finančních odměn obcím, se sbírají čtvrtletně formou Výkazu o celkovém množství a druzích komunálního odpadu vytríděných, využitých a odstraněných obcí. Jedná se o veškeré odděleně sbírané využitelné komunální odpady, se kterými obec nakládá v rámci svého systému odpadového hospodářství (sběrná síť nádob, pytlový sběr, sběrné dvory, sběrná místa, výkupny, školní sběry, mobilní sběry apod.) Na rozdíl od databáze ISOH získává EKO-KOM, a.s. údaje od všech obcí v ČR jednotlivě (více než 97 % obcí ČR). Databáze EKO-KOM tedy nepracuje s dopočtenými údaji jako ISOH, ale s absolutními údaji za všechny obce. Dalším podkladem pro hodnocení je Dotazník o nakládání s komunálním odpadem v obci, se zaměřením na tříděný sběr, který se sbírá jednou ročně. Kontrolní mechanismy poté v databázi probíhají nad sbíranými daty o produkci jednotlivých druhů vytríděných odpadů a nad vybranými daty, např. o směsném komunálním odpadu (tedy v užším výběru dat, než u MŽP) v časové řadě.

V rámci hodnocení produkce odpadů od obcí lze použít obě databáze, ty však vykazují některé odlišnosti kvůli výše zmíněným faktům. Odlišnost je dána zejména množstvím odpadů vykazovaných do ISOH při výkupu odpadů (zejména kovy, částečně papír). Je ale potřeba poznamenat, že výkup odpadů je v praxi velmi obtížně kontrolovatelný a obce nemohou žádným zásadním způsobem ovlivňovat nebo plánovat nakládání s odpady, které jsou předmětem komerčního prodeje.

Tabulka 96: Celková produkce odpadů na území SO ORP (produkce KO a produkce směsného komunálního odpadu (dále jen SKO)) za období 2008-2012

Produkce odpadů [t]	2008	2009	2010	2011	2012
Celková produkce odpadů	37 878,17	19 922,46	25 406,52	23 917,85	30 966,86
Celková produkce KO	20 223,99	11 717,70	12 341,34	12 472,32	15 388,91
Celková produkce SKO	7 220,22	7 485,97	7 421,57	7 201,80	7 852,03

[Zdroj: <http://isoh.cenia.cz/groupisoh/>]

Celková produkce odpadů na území SO ORP klesla v roce 2009 o 47,4 % oproti roku 2008. Od roku 2009 dochází ke zvyšování celkové produkce odpadů, což způsobuje růst jeho hlavní složky – komunálního odpadu. Komunální odpad se za sledované období 2008–2012 podílí průměrně 52,5 % na celkové produkci odpadů na území SO ORP. Měrná produkce KO v kg na obyvatele má rovněž vzestupný charakter. Směsný komunální odpad (SKO) průměrně tvoří 53,7 % KO. Produkce SKO stagnuje a neodráží tedy vývoj celkové produkce odpadů. Z toho lze usuzovat, že roste objem separovaného odpadu. Snahou by mělo být předcházet vzniku odpadů a produkci SKO snižovat, což se v území zatím příliš nedaří. Vzhledem ke stagnaci počtu obyvatel správního obvodu vykazuje měrná produkce stejný vývoj v čase. Růst produkce SKO je v nesouladu s POH LK.

V roce 2012 bylo v SO ORP Nový Bor nejvíce zastoupeno následujících 5 druhů komunálního odpadu (celkový přehled viz příloha 2):

[200301] Směsný komunální odpad (51,0 %);

[150101] Papírové a lepenkové obaly (11,9 %);

[200307] Objemný odpad (11,9 %);

[200140] Kovy (9,1 %);

[150107] Skleněné obaly (5,0 %).

Nejvýznamnější změna (nárůst produkce) byla zaznamenána u skupiny 200136 *vyřazené elektrické a elektronické zařízení nepatřící do skupiny nebezpečných odpadů*. Produkce se v roce 2012 (435,86 tun) oproti roku 2011 (47,96 tun) zvýšila devítinásobně, což je velmi pozitivní jev. Zvyšování materiálového využití tohoto druhu odpadu je jedním z hlavních cílů POH ČR. Obdobně došlo k navýšení produkce u skupiny 200135 *vyřazené elektrické a elektronické zařízení obsahující nebezpečné látky*.

Pozitivní nárůst produkce nastal také u skupiny 150107 *skleněné obaly*, který představoval zvýšení produkce o 286 % v období 2011/2012. Nárůst produkce v období 2011/2012 skupiny 200132 *jiná nepoužitelná léčiva patřící do skupiny nebezpečných odpadů* o 330 % lze interpretovat jako zlepšení přístupu občanů k třídění tohoto odpadu.

Tabulka 97: Celková a měrná produkce komunálního a smíšeného komunálního odpadu, jehož původcem je obec, rok 2012

Územní jednotka	Počet obyvatel k 31. 12. 2012	Celková produkce KO (20+1501) [t]	Měrná produkce KO [kg/obyv.]	Celková produkce SKO (200301) [t]	Měrná produkce SKO [kg/obyv.]	Měrná produkce SKO [kg/obyv.]
Zdroj dat	ČSÚ	MŽP, CENIA	MŽP, CENIA	MŽP, CENIA	MŽP, CENIA	EKO-KOM, a.s.
SO ORP Nový Bor	26 458	12 346,99	466,66	6 489,37	245,27	243,33
Liberecký kraj	438 594	145 460,93	331,65	83 643,98	190,71	191,68

[Zdroj: Databáze ISOH (MŽP, CENIA), EKO-KOM, a.s.]

V tabulce 97 je zobrazena produkce komunálních odpadů (KO) za rok 2012, vyprodukovaných v obci (tedy odpadů od obcí a jejich občanů). Produkce KO od obcí tvoří 80,2 % celkové produkce KO v území SO ORP. Produkce SKO z obcí tvoří 82,7 % z celkové produkce SKO vyprodukovaných v celém území SO ORP všemi původci odpadů. Z těchto hodnot je patrné, že 19,8 % z celkové produkce komunálních odpadů bylo vyprodukováno právníky osobami a podnikatelskými subjekty, které působí na území SO ORP a nejsou zapojeni do systému sběru a nakládání s KO obce, tyto odpady se tedy zařazují do odpadu podobného komunálnímu.

Vyhodnotíme-li data z ISOH, měrná produkce KO i měrná produkce SKO od obcí v SO ORP Nový Bor je ve srovnání s průměrnou hodnotou za kraj vyšší. V porovnání s průměrnými hodnotami za celou ČR vykazuje území ORP o 97,06 kg vyšší hodnoty měrné produkce KO a o 35,02 kg vyšší hodnoty měrné produkce SKO, které byly vyprodukovány v obcích. Pokud porovnáme hodnoty z databáze ISOH a hodnoty vykazované společností EKO-KOM, a.s., liší se kvůli způsobu sběru a výpočtu dat, jak je popsáno výše. Odlišnost je dána zejména tím, že v hodnotách z ISOH jsou započítáni producenti odpadů (malé firmy a živnostníci), kteří jsou zapojeni do systému sběru a nakládání s odpady v obci.

Produkce separovaného sběru odpadů

Tabulka 98: Separovaný sběr odpadů na území SO ORP za období 2008-2012

Produkce odpadů [t]	Katalogové číslo tříděného odpadu	2008	2009	2010	2011	2012
Papír	150101, 200101	730,58	710,56	1 719,53	1 071,20	2 118,38
Sklo	150107, 200102	289,56	257,10	257,25	306,25	767,83
Plast	150102, 200139	264,95	224,35	303,20	319,90	351,27
Nápojové kartony	150105	5,55	9,44	9,41	9,85	14,20
Celkem separovaný sběr		1 290,63	1 201,45	2 289,39	1 707,19	3 251,68

[Zdroj: <http://isoh.cenia.cz/groupisoh/>]

Ve správním obvodu je celková produkce separovaného sběru (jednotlivých složek z komunálního odpadu) za rok 2012 v množství 3 251,68 tun. Převažující složkou separovaného odpadu je papír, jehož podíl na celkovém sběru činí 65,2 %. Podíl skla činí 23,6 %, podíl plastu 10,8 % a podíl nápojových kartonů 0,4 % na celkové produkci separovaného sběru. V roce 2012 rapidně vzrostlo množství všech sledovaných komodit. Tento jev lze přičítat lepším se návykům obyvatel správního obvodu. V Novém Boru je impulsem pro obyvatele motivační systém třídění odpadů, který město zavedlo v roce 2008. Motivační systém spočívá ve finančních úlevách od poplatku za sběr a svoz

odpadu na základě množství vytríděného odpadu. Měrná produkce se zvyšuje u všech tříděných komodit a za rok 2012 činila 122,57 kg/obyvatel. Stoupající trend je v souladu s cíli POH LK. I přes tyto úspěchy je ale nutné vidět prostor pro zlepšování. Separováno bylo 21,1 % komunálního odpadu, což je ve srovnání s ČR (22,4 %) stále podprůměrné.

Tabulka 99: Celková a měrná produkce separovaného sběru odpadu, jehož původcem je obec (evidovaná a dopočtená produkce vytríděných odpadů), rok 2012

Odpad	Katalogové číslo	Počet obyvatel k 31. 12. 2012 (ČSÚ)	Celková produkce za SO ORP [t]	Měrná produkce za SO ORP [kg/obyv.]	Měrná produkce za kraj [kg/obyv.]
Papír	(150101, 200101)	26 458	908,96	34,35	25,18
Plast	(150102, 200139)		313,60	11,85	7,48
Sklo	(150107, 200102)		338,27	12,79	12,54
Nápojové kartony	(150105)		14,16	0,54	0,26
Kovy	(200140, 150104)		1 661,50	62,80	26,14

[Zdroj: Databáze ISOH (MŽP, CENIA)]

Tabulka 99 zobrazuje produkci tříděného sběru za rok 2012, vyprodukovaného v obcích (tedy odpadů od obcí a jejich občanů). Údaje pochází z Informačního systému odpadového hospodářství (ISOH). Produkce papíru od obcí tvoří 42,9 %, produkce skla tvoří 40,8 %, produkce plastů tvoří 90,3 % a produkce nápojových kartonů tvoří 99,7 %, z celkové produkce těchto odpadů, vyprodukovaných v celém území SO ORP všemi původci odpadů. Z těchto hodnot je patrné, že většinu vytríděných odpadů (zejména obalové odpady) vyprodukovaných na území SO ORP tvoří odpady z obcí.

Měrná produkce papíru, plastů a nápojových kartonů je ve srovnání s průměrnou hodnotou za kraj vyšší. Měrná produkce skla je ve srovnání s průměrnou hodnotou za kraj nepatrně vyšší. Měrná produkce kovů je ve srovnání s průměrnou hodnotou za kraj téměř 2,5 krát vyšší. Z hlediska porovnání jednotlivých druhů tříděného odpadu jsou hodnoty za SO ORP vzhledem k průměrným hodnotám za ČR vyšší u všech sledovaných komodit. Průměrné hodnoty měrné produkce vytríděných odpadů v ČR jsou u papíru 29,56 kg/obyv., skla 10,96 kg/obyv., plastů 10,01 kg/obyv., nápojových kartonů 0,28 kg/obyv. a kovů 40,61 kg/obyv. Třídění v SO ORP je tedy ve srovnání s krajskými a celorepublikovými průměry na dobré úrovni.

Tabulka 100: Měrná produkce separovaného sběru odpadu ze systému organizovaného obcí, rok 2012

Odpad	Katalogové číslo	Počet obyvatel k 31. 12. 2012 (ČSÚ)	Měrná produkce za SO ORP [kg/obyv.]	Měrná produkce za kraj [kg/obyv.]
Papír	(150101, 200101)	26 458	22,46	21,33
Plast	(150102, 200139)		11,70	6,74
Sklo	(150107, 200102)		12,70	10,72
Nápojové kartony	(150105)		0,44	0,33
Kovy	(200140, 150104)		43,88	27,85

[Zdroj: EKO-KOM, a.s.]

V tabulce 100 je zobrazena produkce tříděného sběru za rok 2012, jehož producentem je obec (tedy odpadů od obcí a jejich občanů) podle databáze EKO-KOM, a.s., která popisuje výsledky tříděného sběru organizovaného obcí. Při porovnání údajů z databáze ISOH a EKO-KOM, a.s. se některé hodnoty liší. Důvod spočívá v různých metodách výpočtu jednotlivých měrných produkcí, kdy je v produkci odpadů z ISOH počítáno s veškerými vytríděnými odpady na území SO ORP včetně těch, které byly odevzdány občany obce mimo systém sběru odpadů obce (jedná se především o výkupny, které

nejsou zapojeny do systému sběru odpadů obce). V hodnotách ze zdroje EKO-KOM, a.s. jsou započítány jen ty odpady, které byly vytrženy v rámci systému sběru odpadů organizovaných obcí. Největší rozdíly vykazují komodity papír a kovy, jak je vidět z porovnání s tabulkou výše, což de facto potvrzuje hypotézu o rozdílu hodnot způsobeného produkcí odpadů od občanů z výkupu, které nefungují v rámci systému obce.

Porovnáním hodnot z databáze EKO-KOM, a.s. lze zjistit, že měrná produkce všech složek separovaného odpadu (papíru, plastů, skla, nápojových kartonů, kovů) jsou ve srovnání s průměrnou hodnotou za kraj vyšší. Z hlediska porovnání jednotlivých druhů tříděného odpadu jsou hodnoty měrné produkce tříděných odpadů vzhledem k průměrným hodnotám za celou ČR vyšší u papíru, skla, plastů, nápojových kartonů i kovů, přičemž průměrné hodnoty měrné produkce vytržovaných odpadů v ČR jsou dle databáze EKO-KOM, a.s., u papíru 18,11 kg/obyv., skla 11,07 kg/obyv., plastů 10,14 kg/obyv., nápojových kartonů 0,33 kg/obyv. a kovů 17,56 kg/obyv. Třídění v SO ORP je tedy ve srovnání s krajskými a celorepublikovými průměry na dobré úrovni, což potvrzuje i předcházející tabulka.

Tabulka 101: Produkce odděleného sběru využitelných komodit KO podle velikostních skupin obcí v kraji, rok 2013

Popisky řádků	Papír [kg/obyv.]	Plast [kg/obyv.]	Sklo [kg/obyv.]	Nápojový karton [kg/obyv.]	Kov [kg/obyv.]	Celkový součet [kg/obyv.]
Liberecký kraj	22,74	6,97	8,18	0,14	26,72	61,31
0 až 500 obyvatel	9,87	9,48	12,69	0,17	1,40	37,36
501 až 1 000 obyvatel	8,87	7,68	11,70	0,21	2,67	35,84
1 001 až 4 000 obyvatel	12,75	7,74	9,68	0,15	3,02	34,14
4 001 až 10 000 obyvatel	19,81	7,52	7,78	0,15	44,02	73,84
10 001 až 20 000 obyvatel	32,40	10,27	7,22	0,14	30,81	61,92
20 001 až 50 000 obyvatel	27,07	7,81	7,26	0,08	6,19	35,98
50 001 až 100 000 obyvatel	35,94	3,51	6,90	0,13	49,92	91,63
Celkový součet - ČR	18,2	10,1	11,1	0,3	17,6	57,3

[Zdroj: EKO-KOM, a.s.]

Z hlediska velikostních skupin obcí v Libereckém kraji produkují nejméně tříděného odpadu občané v obcích od 1 001 do 4 000 obyvatel (ze SO ORP to jsou Kamenický Šenov a Skalice u České Lípy). Nejvíce odpadu vytržují občané v obcích od 50 001 do 100 000 obyvatel. Této velikostní skupině však neodpovídá žádná obec správního obvodu. Hustota sběrné sítě je na Novoborsku na dobré úrovni, na jedno průměrné sběrné hnízdo (obsahuje kontejner na papír, plast a sklo) připadá 130 obyvatel. Jedná se o nadprůměr jak v rámci Libereckého kraje (150 obyvatel na jedno průměrné sběrné hnízdo), tak ve srovnání s ČR (148 obyvatel/hnízdo). Pro zefektivnění sběru tříděného odpadu je systém sběrných hnízd kombinován s pytlovým sběrem.

Produkce biologicky rozložitelného odpadu v letech 2008-2012

Tabulka 102: Identifikace pěti hlavních druhů BRO na území SO ORP za období 2008-2012

Katalogové číslo odpadu	Název druhu biologicky rozložitelného odpadu	Produkce jednotlivých druhů odpadů [t]				
		2008	2009	2010	2011	2012
200201	Biologicky rozložitelný odpad	46,45	64,33	162,59	321,02	493,24
190805	Kaly z čištění komunálních odpadních vod	7921,20	405,28	335,73	198,81	399,49
030105	Piliny, hobliny, odřezky, dřevo, dřevotřískové desky a dýhy, neuvedené pod číslem 030104	1,20	43,07	43,33	41,09	32,36
190809	Směs tuků a olejů z odlučovačů tuků obsahujících pouze jedlé oleje a jedlé tuky	27,50	33,40	5,40	7,00	27,50
200111	Textilní materiály	0	0	0	19,39	17,38

[Zdroj: <http://isoh.cenia.cz/groupisoh/>]

Tabulka 102 byla sestavena na základě identifikovaných pěti množství nejvíce zastoupených druhů BRO za rok 2012 na území SO ORP (vyjma: 150101 *papírové a lepenkové obaly*, 200101 *papír a lepenka*, s výjimkou papíru s vysokým leskem a odpadu z tapet, 200301 *směsný komunální odpad* a 200307 *objemný odpad*).

Na území ORP Nový Bor za období 2008–2012 bylo identifikováno 5 hlavních druhů BRO. Patří sem skupina 200201 *biologicky rozložitelný odpad*, 190805 *kaly z čištění komunálních odpadních vod*, 030105 *piliny, hobliny, odřezky*, 190809 *směs tuků a olejů* a 200111 *textilní materiály*. Tyto skupiny jsou zastoupeny největším množstvím na celkové produkci BRO.

Skupina 200201 Biologicky rozložitelný odpad s množstvím 493,24 tun se podílí 3,9 % na celkové produkci BRO za rok 2012. Za sledované období 2008–2012 pravidelně roste jeho produkce. Příčinou je patrně lokální zavádění třídění biologicky rozložitelného odpadu. Dle vyhlášky 321/2014 Sb. mají obce nově povinnosti zajistit místa pro separovaný sběr alespoň biologických odpadů rostlinného původu (minimálně ve vegetačním období od 1. dubna do 31. října), proto lze předpokládat pokračující růst v dalších letech. Skupina 190805 Kaly z čištění komunálních odpadních vod se podílí 3,1 % na celkové produkci BRO za rok 2012. Žádná další skupina se na produkci BRO nepodílí více než 0,25 %. Mezi pět hlavních druhů BRO se dostala také skupina 200111 Textilní materiály. Ty se na celkové produkci podílejí teprve od roku 2011, pravděpodobně to lze přičítat zavedení třídění této komodity.

Biologicky rozložitelné odpady tvoří 41,3 % celkové produkce odpadu, což je ve srovnání s ČR (19,2 % všech odpadů) vysoce nadprůměrná hodnota, proto je nutné věnovat nakládání s nimi zvýšenou pozornost.

Tabulka 103: Podíl biologicky rozložitelného komunálního odpadu (dále jen BRKO) na celkové produkci BRO na území SO ORP za období 2008-2012

Produkce BRO a BRKO [t]	2008	2009	2010	2011	2012
Celková produkce BRO	27 426,76	11 491,24	11 921,69	11 488,75	12 795,83
z toho celková produkce BRKO	9 855,46	9 558,15	8 876,22	9 341,07	10 478,45

[Zdroj: <http://isoh.cenia.cz/groupisoh/>]

V tabulce č. 103 (Podíl biologicky rozložitelného komunálního odpadu (dále jen BRKO) na celkové produkci BRO na území SO ORP za období 2008–2012) jsou do produkce BRKO zahrnuty takové druhy

komunálních odpadů, které jsou biologicky rozložitelné nebo v sobě zahrnují určitý podíl biologicky rozložitelné složky. Jedná se katalogová čísla 200101, 200108, 200110, 200111, 200125, 200138, 200201, 200301, 200302, 200307. Tato skupina BRKO je ve výpočtech zahrnuta jako součást BRO (tedy druhy odpadů zahrnuté jako komunální biologicky rozložitelné odpady příp. odpady v sobě zahrnující určitý podíl biologicky rozložitelné složky a dále katalogová čísla BRO z jiných skupin katalogu odpadů (např. zemědělství, potravinářství apod.). Tato tabulka zobrazuje souhrnnou produkci BRKO, bez ohledu na obsah biologicky rozložitelné složky v odpadu. Přepočet na obsah biologicky rozložitelné složky odpadu byl proveden podle Zpracování metodiky matematického vyjádření soustavy indikátorů odpadového hospodářství a je uveden v Příloze č. 2 – Celková produkce KO na území SO ORP za období 2008-2012 podrobně. Data v této tabulce č. 103 primárně vystihují, jaký podíl zaujímají z celkové produkce BRO odpady komunální (tzv. BRKO). Zavedené systémy sběru BRKO v obcích, kde se produkce odpadů dostává do evidence (tj. vyjma domácího kompostování a komunitního kompostování v obcích), se pak odrážejí jako evidovaná produkce pod katalogovým číslem 200201 - biologicky rozložitelný odpad (viz Příloha č. 2 - Celková produkce KO na území SO ORP za období 2008-2012 podrobně). V souvislosti s cíli POH ČR (Snížit maximální množství biologicky rozložitelných komunálních odpadů (dále jen BRKO) ukládaných na skládky tak, aby podíl této složky činil v roce 2010 nejvíce 75 % hmotnostních, v roce 2013 nejvíce 50 % hmotnostních a výhledově v roce 2020 nejvíce 35 % hmotnostních z celkového množství BRKO vzniklého v roce 1995) je žádoucí zvyšování využití BRKO, čímž se sníží podíl BRKO ukládaného na skládky. Zvýšením produkce BRKO (zejména 200201) dojde k lepšímu třídění a jednoduššímu materiálovému využití těchto odpadů. Interpretace dat se odvíjí rovněž od zavedených systémů domácího a komunitního kompostování, kdy nárůst odpadu 200201 nemusí být patrný.

Celková produkce BRO na území SO ORP Nový Bor byla v roce 2012 v množství 12 795,83 tun. V roce 2012 tak došlo k meziročnímu zvýšení o 11,4 %. Měrná produkce v roce 2012 činila 482,33 kg/obyv. Podíl BRKO na BRO v roce 2012 činil 81,9 %, což je jen o trochu méně, než kolik tomu je v celé ČR (87,1 %). Produkce BRKO v letech 2008–2012 spíše stagnuje, ale v roce 2012 bylo zaznamenáno nejvyšší množství. Meziroční nárůst od roku 2011 činil téměř 11 %. Podrobný vývoj produkce jednotlivých složek BRO je obsahem přílohy č. 5. Podrobný vývoj produkce BRO a BRKO je obsahem přílohy č. 6.

V území se nenachází žádné zařízení na zpracování bioodpadu, obce ale mohou využívat hned tři blízké kompostárny: Kompostárnu CL v Zahrádkách (cca 15 km z Nového Boru), SAP Mimoň (cca 22 km z Nového Boru) a DIAMO Stráž pod Ralskem (cca 28 km z Nového Boru). Příležitostí k doplnění infrastruktury pro jednotlivé obce může být zřízení vlastní kompostárny či podpora domácího kompostování.

Tabulka 104: Celková a měrná produkce biologicky rozložitelného komunálního odpadu a odpadu kat. č. 200201 - biologicky rozložitelný odpad, jehož původcem je obec, rok 2012

Územní jednotka	Počet obyvatel k 31. 12. 2012 (ČSÚ)	Celková produkce BRKO (vybrané kódy sk. 20) [t]	Měrná produkce BRKO [kg/obyv.]	Celková produkce BRO (200201) [t]	Měrná produkce BRO (200201) [kg/obyv.]
SO ORP Nový Bor	26 458	8 765,11	331,28	474,02	17,92
Liberecký kraj	438 594	105 910,25	241,48	2 792,04	6,37

[Zdroj: Databáze ISOH (MŽP, CENIA)]

V tabulce 104 je zobrazena celková a měrná produkce biologicky rozložitelných komunálních odpadů (BRKO) a odpadu katalogového čísla 20 02 01 - biologicky rozložitelný odpad, jehož původcem je obec, za rok 2012. Produkce BRKO od obcí tvoří 83,6 % celkové produkce BRKO v území SO ORP vyprodukovaných všemi původci. Z těchto hodnot je patrné, že 16,4 % z celkové produkce BRKO bylo vyprodukováno právníky osobami a podnikatelskými subjekty, které působí na území SO ORP a nejsou zapojeni do systému sběru a nakládání s KO obce.

Měrná produkce BRKO vyprodukovaného obcemi je v porovnání s krajskou hodnotou vyšší. Co se týče měrné produkce odpadu 20 02 01, ta je v porovnání s krajskou hodnotou vyšší. V porovnání s průměrnými hodnotami za celou ČR vykazuje území ORP o 43,13 kg vyšší hodnoty měrné produkce BRKO a o 1,61 kg nižší hodnoty měrné produkce odpadu 20 02 01, které byly vyprodukovány v obcích. Na měrné hodnoty BRKO a odpadu 20 02 01 má vliv zavedený systém kompostování v domácnostech, komunitního kompostování a systém třídění BRKO v domácnostech a na sběrných dvorech a sběrných místech. Systém domácího kompostování a komunitního kompostování snižuje měrnou produkci BRKO na obyvatele. Tento systém není v SO ORP Nový Bor zaveden. Měrnou produkci BRKO, obzvláště pak odpadu 20 02 01, zvyšuje systém třídění BRKO. Tento systém je zaveden v Novém Boru, částečně v Chotovicích a ve Cvikově.

Nakládání s odpady v území v letech 2008-2012

Data v následujících tabulkách identifikují nakládání s odpady, které je ohraničeno územní jednotkou správního obvodu ORP. Hodnoty tedy odrážejí pouze množství odpadu využitého či odstraněného na území SO ORP, a to v zařízeních k tomuto určených a situovaných pouze na území SO ORP zvláště v situacích, kdy se odpad využívá nebo odstraňuje mimo území, ve kterém byl vyprodukován. Toto platí pro všechny tabulky, týkajících se nakládání s odpady, uvedené níže.

Tabulka 105: Nakládání s odpady celkově na území SO ORP za období 2008-2012

Hmotnostní ukazatele a popis stavu plnění cílů POH ČR - difference oproti roku 2000		DZ pro produkci, využití a skládkování odpadů 2000	2008	2009	2010	2011	2012
Hlavní způsoby nakládání s odpady [t]							
Využití	Materiálové využití	7 877,45	11 627,97	11 242,36	6 833,81	14 040,37	14 302,78
		Podíl materiálového využití odpadů z celkové produkce [%] ↓					
		22,29	30,70	56,43	26,90	58,70	46,19
	Energetické využití	0,18	0	0	0	1,88	0
	Celkem vybrané způsoby využití	7 798,06	11 627,97	11 242,36	6 833,81	14 042,25	14 302,78
		Podíl využití odpadů z celkové produkce [%] ↓					
		22,06	30,70	56,43	26,90	58,71	46,19
Celková produkce odpadů		35 346,02	37 878,17	19 922,46	25 406,52	23 917,85	30 966,86
Odstranění	Skládkování	0	0	0	0	0	0
	Spalování		0	0	0	0	0
	Jiné uložení		0	0	0	0	0
	Celkem vybrané způsoby odstranění		0	0	0	0	0

[Zdroj: <http://isoh.cenia.cz/groupisoh/>]

Jediným způsobem nakládání s odpady na území SO ORP Nový Bor je materiálové využití odpadů. V roce 2012 bylo materiálově využito množství 14 302,78 tun odpadu, což představuje podíl 46,2 % na celkové produkci odpadu za rok 2012. V rámci území tak není plněn cíl POH ČR *zvýšit využívání odpadů s upřednostněním recyklace na 55 % všech vznikajících odpadů roku 2012*, je však nutné vzít

v úvahu materiálové využití odpadu mimo území správního obvodu. Nejvyšší podíl na materiálovém využití odpadů v roce 2012 má 170504 *zemina a kamení neuvedené pod číslem 17 05 03* (63 %). Celá skupina odpadů 17 *stavební a demoliční odpady* pak tvořila 92,5 % materiálově využitých odpadů. Na území Novoborska nedochází k žádnému energetickému využívání odpadu.

Na území SO ORP Nový Bor nedochází ke skládkování odpadu, v území není skládka. Odpady jsou skládkovány mimo území správního obvodu prostřednictvím oprávněných osob. V roce 2012 bylo v ČR skládkováno 77,9 % směsných komunálních odpadů a vzhledem ke vzdálenosti k ZEVO v Liberci lze předpokládat, že SKO ze správního obvodu ORP Nový Bor taktéž končí především na skládkách.

Tabulka 106: Nakládání s KO a SKO na území ORP za období 2008-2012

Hmotnostní ukazatele a popis stavu plnění cíle POH ČR - difference oproti roku 2000		Způsob nakládání	DZ pro produkci a využití KO 2000	2008	2009	2010	2011	2012
Nakládání s odpady [t]								
KO	Využití	Materiálové využití	57,46	9,15	17,40	19,48	372,10	814,33
			Podíl materiálového využití KO z celkové produkce KO [%] ↓					
			0,58	0,05	0,15	0,16	2,98	5,29
		Energetické využití	0	0	0	0	0	0
		Celkem vybrané způsoby využití	52,81	9,15	17,40	19,48	372,10	814,33
			Podíl celkového využití KO z celkové produkce KO [%] ↓					
		0,53	0,05	0,15	0,16	2,98	5,29	
	Celková produkce KO [t]		9 930,84	20223,99	11717,70	12341,34	12472,32	15388,91
Odstranění	Skládkování, spalování a jiné uložení celkem		0	0	0	0	0	
SKO	Využití	Materiálové a energetické využití celkem	0	0	0	0	0	
	Odstranění	Skládkování, spalování a jiné uložení celkem	0	0	0	0	0	

[Zdroj: <http://isoh.cenia.cz/groupisoh/>]

Materiálové využití komunálního odpadu na území SO ORP Nový Bor se každoročně zvyšuje (od roku 2008 stoupl ze zanedbatelných hodnot na více než 800 tun, tj. 5,3 % produkce KO), přesto však zůstává velmi nízké a platí, že s komunálním odpadem je nakládáno především mimo toto území. I proto nelze srovnávat tuto statistiku s cíly POH ČR a POH LK. Materiálové využívání KO na Novoborsku se v roce 2012 týkalo odpadu 200136 *vyřazené elektrické a elektronické zařízení neuvedené pod čísly 20 01 21, 20 01 23 a 20 01 35* (424,7 t) 200140 *kovy* (340,1 t).

Tabulka 107: Nakládání se separovaným sběrem na území SO ORP za období 2008-2012

Nakládání se separovaným sběrem [t]	Katalogové číslo tříděného odpadu	Způsob nakládání s jednotlivými komoditami	2008	2009	2010	2011	2012
Papír	150101, 200101	Materiálové využití	0,15	0	0,94	1,68	6,65
		Energetické využití	0	0	0	0	0
		Odstranění	0	0	0	0	0

[Zdroj: <http://isoh.cenia.cz/groupisoh/>]

Tabulka 107 nezahrnuje plasty, sklo a nápojové kartony. Tyto komodity nejsou v území využívány. Jak již bylo naznačeno dříve, k nakládání se separovaným sběrem dochází ojediněle. V roce 2012 bylo materiálově využito 6,65 t papíru. Svozové společnosti svážejí odpad do svých třídících linek (viz tab. 88). Vytríděný odpad je po dotřídění na třídících linkách na využitelné komodity dále prodáván k recyklaci. Lze tedy konstatovat, že téměř veškerý vytríděný odpad je materiálově využit.

Tabulka 108: Nakládání s BRO a BRKO na území SO ORP za období 2008-2012

Hmotnostní ukazatele a popis stavu plnění cíle POH ČR - difference oproti roku 1995		Způsob nakládání	2008	2009	2010	2011	2012
Nakládání s BRO a BRKO [t]							
BRO	Využití	Materiálové využití	65,45	35,10	40,58	59,04	49,57
		Energetické využití	0	0	0	1,88	0
	Odstranění	Skládkování, spalování a jiné uložení celkem	0	0	0	0	0
BRKO	Využití	Materiálové využití	9,15	17,40	19,48	57,77	45,61
		Energetické využití	0	0	0	0	0
	Odstranění	Skládkování, spalování a jiné uložení celkem	0	0	0	0	0

[Zdroj: <http://isoh.cenia.cz/groupisoh/>]

Na území SO ORP Nový Bor je BRO a BRKO v malé míře využíván materiálově, není skládkován. Ke skládkování dochází mimo území ORP prostřednictvím oprávněných osob, které mají povolení k odstraňování odpadu. V roce 2012 bylo materiálově využito pouhých 0,4 % celkové produkce BRO na území Novoborska. Většinu tohoto BRO a BRKO tvořil 200307 *objemný odpad* (42,92 t).

Finanční analýza

Tabulka 109: Náklady na odpadové hospodářství v letech 2010-2012 v území SO ORP

Paragraf	Název	Náklady v Kč/rok		
		2010	2011	2012
3721	Sběr a svoz nebezpečných odpadů	2 325 150	1 765 220	2 075 550
3722	Sběr a svoz komunálních odpadů	14 257 800	14 518 570	15 577 810
3723	Sběr a svoz ostatních odpadů (jiných než nebezpečných a komunálních)	473 070	562 980	631 790
3724	Využívání a zneškodňování nebezpečných odpadů	3 840	0	0
3725	Využívání a zneškodňování komunálních odpadů	1 852 260	2 138 940	2 049 780
3726	Využívání a zneškodňování ostatních odpadů	0	0	267 140
3727	Prevence vzniku odpadů	0	0	0
3728	Monitoring nakládání s odpady	0	4 150	19 500
3729	Ostatní nakládání s odpady	9 240	9 240	9 240
Celkové náklady		18 921 360	18 999 100	20 630 810

[Zdroj: Ministerstvo financí]

Dle zjištěných dat z účetních výkazů jednotlivých obcí SO ORP Nový Bor se potvrdil růst výdajů za odpadové hospodářství. V roce 2012 došlo k meziročnímu nárůstu výdajů o 8,6 %. Růst cen za sběr a svoz odpadu a náklady s tím spojené jsou považovány za problematiku, kterou je možné řešit

meziobecní spolupráci. Největší výdajovou položkou je sběr a svoz komunálního odpadu. Tuto položku vykazují všechny obce a města na území SO ORP Nový Bor. Druhou největší položkou jsou výdaje za sběr a svoz nebezpečných odpadů s částkou 2 075 550 Kč v roce 2012. Tato výdajová položka však není již vykazována u všech obcí, objevuje se pouze v účetních výkazech devíti obcí. Posledním významným výdajem je položka využívání a zneškodňování komunálních odpadů s částkou 2 049 780 Kč za rok 2012. Tato výdajová položka je vykazována pouze u šesti obcí SO ORP Nový Bor. Specifickou položkou je položka 3729, která na území SO ORP Nový Bor představuje asanaci staré skládky v Mařenicích, která proběhla v období 2010–2012.

V oblasti příjmů dochází k mírnému zvyšování, které je však způsobeno zvýšením poplatků zejména v roce 2012, kdy došlo i k legislativním změnám. Meziroční změna příjmů v roce 2012 představuje navýšení příjmů o 4,1 %, což pokryje necelou polovinu meziročního nárůstu výdajů.

5.1.3. Analýza rizik a další potřebné analýzy

a) Analýza cílových (dotčených) skupin

Analýza slouží k definování jednotlivých cílových skupin (dotčených či zainteresovaných), zjištění jejich předpokládaných očekávání a k definování rizik spojených s těmito skupinami a s jejich očekáváním. Dále pak slouží k nalezení vhodného způsobu komunikace a nalezení případných opatření k minimalizaci rizik při zapojení těchto cílových skupin.

Tabulka 110: Analýza cílových (dotčených) skupin

Č.	Název dotčené skupiny	Očekávání dotčené skupiny	Rizika spojená se skupinou	Způsob komunikace	Opatření
1.	občané	snížení poplatku za odpady (ideálně neplatit vůbec), svozy každý týden, umožnit zanechávat v obci nebezpečný a vevo-objemový odpad zdarma, zřízení dostatečného počtu sběrných dvorů v místě	neochota třídit odpad a platit poplatky, porušování obecních vyhlášek a zákonů (černé skládky, zakopávání BRKO v lesích a na pozemcích)	informace prostřednictvím webových stránek, rozhlasu, sociálních sítí a obecních (městských) periodik	Informační materiály; osvětové akce již u nejmenších občanů ve spolupráci se ZŠ a MŠ; motivační aktivity k třídění odpadů
2.	obce	minimalizace nákladů a maximalizace splnění potřeb svých občanů, snižování rizik vzniku černých skládek, zvyšování ekologické úrovně ŽP obcí	nedostatek finančních prostředků, minimální vyjednávací prostor při stanovení cen svozových firem (tajné dohody mezi konkurenty), jednotlivé obce nejsou dostatečně silné při jednáních	standardní komunikace mezi obcemi - emaily, telefony, setkání, semináře, porady	meziobecní spolupráce
3.	svozové firmy	maximalizace zisku při minimálních nákladech	nedodržování smluv, snaha o každoroční zákonné navýšování ceny svozu z důvodu inflace, tajné dohody s konkurencí, nedostatečná konkurence	běžná komunikace	meziobecní spolupráce

4.	firmy na území	minimální poplatky (ideálně žádné)	neochota placení poplatků, porušování zákona (odstraňování odpadu za podmínek pro FO)	běžná komunikace	kontroly orgánů ŽP a udělování pokut za porušení zákona
5.	turisté	dostatek odpadkových košů a nádob na tříděný odpad	neochota třídit odpad, špatné návyky		zmapovat, zda je dostatečně zajištěno (zejména na místech s velkým výskytem turistů a návštěvníků)

[Zdroj: Vlastní zpracování]

Oblast odpadového hospodářství se dotýká občanů, jednotlivých obcí a měst, svozových firem, podnikatelských subjektů, ale i turistů, kteří se na území SO ORP Nový Bor nacházejí. Při plánování jakýchkoliv činností je třeba pomýšlet na očekávání, rizika, způsob komunikace s jednotlivými skupinami a naplánovat opatření, aby došlo k omezení možných nalezených rizik.

Občané očekávají zejména co nejnižší poplatky za sběr a svoz komunálního odpadu. Dále očekávají svozy minimálně v týdenní frekvenci a svozová místa co nejbližší svých domovů, možnost zanechávat nebezpečný a velkoobjemový odpad zdarma přímo ve sběrných dvorech v obcích a ideálně dle jejich vlastních potřeb. Na druhou stranu je třeba u této skupiny počítat s rizikem neochoty třídit odpady a platit vyšší poplatky (či poplatky vůbec). Existuje zde riziko tvorby černých skládek, zejména z důvodu neposlušnosti občanů (a to ať již jako přesun odpadů do lesů či jejich zakopávání na pozemcích). Opatřením proti těmto všem rizikům je zajištění dostatečné informovanosti občanů a vychovávání již těch nejmenších. Tedy zapojovat do osvěty už mateřské školy a základní školy, dále použití motivačního programu ke vzbuzení zájmu o třídění a vysvětlení výhodnosti třídění odpadů. Veškeré tyto informace je možné této skupině předávat prostřednictvím webových stránek, sociálních sítí či informačních letáků a obecních periodik.

Obce a města očekávají minimalizaci nákladů spojených s odpadovým hospodářstvím a maximální plnění potřeb občanů. Zároveň by rády zabránily vzniku černých skládek (a to ať již vzniklých z neslušného chování občanů, či skutečně vznikajícímu neoprávněnému hromadění velkého množství odpadu na jednom místě) a chránily životní prostředí na svých územích. U této skupiny je třeba počítat především s rizikem nedostatku finančních prostředků, neboť obce bojují každoročně s neplatiči poplatků a zároveň se zvyšujícími se cenami svozových firem za služby v této oblasti. Pokud obce neobjeví původce černých skládek, likvidují tento odpad ze svých vlastních finančních prostředků. Vhodným opatřením, zejména proti riziku zvyšování cen za služby svozových firem, je meziobecní spolupráce, díky které se obce stanou rovnocenným partnerem a budou mít větší vyjednávací prostor pro jednotné podmínky. Rovněž v otázce nastavení poplatků a možností způsobu předcházení neplatičům, je možné při meziobecní spolupráci najít vhodné řešení. Komunikačním kanálem v této oblasti je telefon, emailová korespondence, setkávání, ale neméně důležité jsou i semináře či porady.

Svazové firmy naopak očekávají maximalizaci svého zisku při minimálních nákladech. Rizikem u této skupiny je nedodržování uzavřených smluv, navyšování cen za služby z důvodu nedostatečné konkurence (jak oborové, tak cenové) a využívání oslabené pozice jednotlivých obcí při dojednávání podmínek. Zde je možné konstatovat, že jiné opatření, než meziobecní spolupráce jako opatření proti jmenovaným rizikům neexistuje.

Podnikatelské subjekty očekávají minimalizaci poplatků za svozy odpadu, ideálně neplatit žádné. Tyto poplatky jsou placeny přímo svozovým firmám. Rizikem u této skupiny je neochota platit poplatky a snaha likvidovat odpad za podmínek jako fyzické osoby, aby své náklady minimalizovaly. Opatřením proti jmenovaným rizikům jsou častější kontroly odpovědných orgánů a dostatečné postihy.

Turisté očekávají maximální množství odpadkových košů. Rizikem u této skupiny je pouze to, že i přes veškerá opatření, někteří nebudou odpadky odkládat na místo k tomu určené. Opatřením je dostatečné zajištění odkládacích míst (nádob) a případné informační tabulky pro návštěvníky.

b) Analýza rizik – registr rizik v oblasti

Definice rizika je převzata z Metodiky přípravy veřejných strategií: Riziko je nebezpečí vzniku události, která může negativně ovlivnit dosažení stanovených cílů. Jedná se o budoucí událost, která má náhodnou povahu (tj. může, ale nemusí nastat a mít negativní dopad) a není ani nemožná, ani jistá. Riziko spojujeme s negativními vlivy, nepříznivými dopady a ztrátami a chápeme jej jako synonymum nebezpečí, hrozby, úskalí a nejistoty. Protipólem rizika je příležitost, která je spojována s příznivými vlivy a dopady.

Hodnocení významnosti rizik je založeno na hodnocení očekávané pravděpodobnosti výskytu jednotlivých rizik a jejich dopadu (materiálního i nemateriálního) na dosažení cílů strategie. Pravděpodobnost (v tabulce sloupec „P“) i dopad (v tabulce sloupec „D“) se hodnotí na škále 1 až 5: hodnota 1 představuje velmi malý dopad (resp. velmi malou pravděpodobnost) a hodnota 5 velmi velký dopad (resp. velmi vysokou pravděpodobnost). Významnost rizika je součinem pravděpodobnosti a dopadu. Hodnota významnosti se pohybuje mezi hodnotou 1 a 25. Vlastníci jednotlivých rizik jsou osoby odpovědné za řízení a monitorování daného rizika (průběžné přehodnocování významnosti rizik a identifikace reálného výskytu dané rizikové události).

Tabulka 111: Analýza rizik (registr rizik v oblasti odpadového hospodářství)

Č.	Skupina rizik	Název rizika	Hodnocení rizika			Název opatření ke snížení významnosti rizika	Vlastník rizika
			P	D	V = P.D		
1.	Finanční riziko	nedostatek financí na zajištění svozu odpadů	3	5	15	správné nastavení poplatků a systému svozů, snaha o vyjednávání na principu win - win při uzavírání smlouvy se svozovou firmou, meziobecní spolupráce	obce
		neplacení poplatků za odpady	4	2	8	nastavení správného systému výběru poplatků (někdy stačí jen povolení plateb z roční platby na půlroční či čtvrtletní)	obce
		neplánované výdaje	3	5	15	vytváření finančních rezerv	obce
2.	Organizační riziko	nedostatek sběrných dvorů	4	4	16	hledání vhodných dotačních titulů, meziobecní spolupráce	obce
		neexistence sběru BRKO	4	3	12	hledání vhodných dotačních titulů, meziobecní spolupráce	obce
3.	Právní riziko	legislativní změny	3	3	9	dostatečné informování a pomoc při zajištění splnění změn	obce

4.	Technické riziko	chybějící zařízení	3	4	12	hledání vhodných dotačních titulů, meziobecní spolupráce	obce
5.	Věcné riziko	černé skládky	3	3	9	kontrola - zapojit i občany do evidence černých skládek (možnost nahlášení např. přes webový formulář, zaslání MMS, ...)	obce

[Zdroj: Vlastní zpracování]

Nejvýznamnějším rizikem bylo vyhodnoceno riziko organizační týkající se nedostatku sběrných dvorů. Významnost toho rizika lze snížit prostřednictvím hledání vhodných dotačních titulů na vybudování nových sběrných dvorů či rozšiřováním kapacit sběrných dvorů stávajících. Vzhledem k tomu, že v SO ORP Nový Bor není dostatek sběrných dvorů zejména v malých obcích, jeví se zde ideálním řešením meziobecní spolupráce.

Další významná rizika byla identifikována ve finanční oblasti, jedná se o riziko nedostatku financí na zajištění svozu odpadů a neplánované výdaje v odpadovém hospodářství (zpravidla se týkají odstraňování černých skládek). Tato rizika jsou významná především díky dopadu, který by způsobila. Významnost rizika nedostatku financí lze snížit především prostřednictvím meziobecní spolupráce, která zajistí dostatečný respekt při vyjednávání se svozovými firmami a přispěje ke snižování nákladů za jejich služby. Prospěch by mohla mít rovněž při nalezení nejvhodnějšího systému svozu odpadů a dle zkušeností jednotlivých obcí rovněž pro stanovení nejvhodnějšího druhu poplatku za odpady.

Vzhledem k plánovanému zákazu možnosti ukládání BRKO na skládky, bylo identifikováno také riziko v organizační oblasti, a to v podobě neexistence sběru BRKO na území SO ORP Nový Bor, s čímž rovněž souvisí i riziko technické, v podobě chybějícího zařízení potřebného pro provádění tohoto sběru (vozidla, sběrné nádoby, kontejnery, ...). Významnost těchto rizik lze snížit pomocí meziobecní spolupráce a hledáním vhodných dotačních titulů.

Posledními významnými riziky jsou riziko právní a riziko věcné. Právní riziko představuje legislativní změny a povinnosti s nimi spojené, ať již v podobě povinností ohlašování evidence odpadů, dodržování právních norem a praktické zavádění jejich změn. Významnost tohoto rizika je možné snížit především prostřednictvím meziobecní spolupráce. Věcné riziko v podobě vzniku černých skládek lze snížit přímo prostřednictvím pravidelné kontroly a evidence černých skládek za pomoci občanů. Nicméně je třeba připravit jednoduchou formu, jak mohou občané oznámit nalezení černé skládky, aniž by museli navštívit obecní úřad či jiný příslušný úřad. Věcné riziko lze snížit také nepřímou, a to prostřednictvím meziobecní spolupráce, která bude využívána při snižování rizika nedostatku sběrných dvorů.

5.1.4. SWOT analýza oblasti

SWOT analýza slouží k identifikaci silných a slabých stránek daného území (vnitřní vlivy z hlediska území), příležitostí a rizik (vnější vlivy z hlediska území). Na základě SWOT analýzy je komplexně vyhodnocena situace na území ORP

Tabulka 112: SWOT analýza

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<p>Nízká celková produkce odpadů</p> <p>Tři svozové společnosti, působící v území</p> <p>Průměrné náklady odpadového hospodářství na obyvatele vůči ČR</p> <p>Spolupráce s neziskovými společnostmi - ASEKOL, EKO-KOM</p> <p>Motivační systém třídění odpadu pro obyvatele Nového Boru</p> <p>Hustota sítě sběrných hnízd</p>	<p>Nedostatek sběrných dvorů a sběrných míst</p> <p>Rozdílné finanční podmínky ve smlouvách obcí</p> <p>Nejednotný systém stanovení poplatků a kompenzace chybějících financí</p> <p>Měrná produkce všech odpadů, jejichž původcem je obec, vysoká měrná produkce SKO</p> <p>Chybějící infrastruktura pro separování bioodpadu a nakládání s ním</p> <p>Opakované černé skládky</p> <p>Vysoké náklady na skládkování vůči zbytku ČR</p>
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<p>Meziobecní spolupráce – možnost snížení nákladů</p> <p>Možnost čerpání financí z dotačních titulů – kompostárny, sběrné dvory</p> <p>Separace bioodpadu, domácí kompostování</p> <p>Zlepšení informovanosti občanů, vzdělávání dětí</p> <p>Rozšíření motivačních systémů pro třídění odpadů do dalších obcí</p>	<p>Vznik dalších ekologických zátěží a černých skládek</p> <p>Vyčerpání kapacity stávajících koncových zařízení (skládek)</p> <p>Růst nákladů na odpadové hospodářství</p> <p>Zvyšování produkce odpadu</p> <p>Rychle se měnící legislativa</p>

[Zdroj: Vlastní zpracování]

V obcích na území SO ORP Nový Bor existuje velký zájem o problematiku odpadového hospodářství. Obce a města aktivně spolupracují s neziskovými společnostmi při zpětném sběru elektroodpadu, čímž také zároveň získávají finanční prostředky zpět do svých rozpočtů, kterými následně kompenzují náklady na odpadové hospodářství. Vzhledem k narůstajícím nákladům za oblast odpadového hospodářství se obce snaží o nalézání možností ke snižování těchto nákladů a jsou ochotny řešit tuto problematiku společnými silami.

Na území správního obvodu není jednotný systém stanovení poplatku za odpady a kompenzace chybějících financí. Sběr a svoz odpadu provádí na celém území SO ORP tři svozové společnosti, avšak s rozdílnými finančními podmínkami pro jednotlivé obce a města. Neexistuje zde dostatečná vyjednávací síla pro sjednání výhodnějších cenových podmínek.

V území neexistuje infrastruktura pro nakládání s bioodpady. Využitím blízkých kompostáren (popř. vybudováním vlastní kompostárny) a zavedením sběru separovaného bioodpadu v kombinaci s domácím kompostováním je možné snížit produkci SKO a splnit nové požadavky, které na obce od 1. 1. 2015 klade nová legislativa.

Ne každá obec disponuje sběrným dvorem nebo sběrným místem, což je slabou stránkou území. Sběrné dvory a místa se nacházejí pouze ve větších sídlech (s více než 1 000 obyvateli). Doplnění sítě sběrných míst je příležitostí k optimalizaci odpadového hospodářství, kterou je možné financovat

z externích finančních zdrojů. Vybudování nových sběrných míst může snížit riziko vzniku černých skládek.

Příležitostí k řešení problematiky růstu nákladů na odpadové hospodářství je meziobecní spolupráce v této oblasti. Spolupráce může napomoci úspěšnosti čerpání dotačních titulů, zlepšení vyjednávací pozice se svozovými společnostmi či koncepčnímu řešení nakládání s odpady v budoucnosti. Za pomoci dotačních titulů by bylo možné vybudovat např. kompostárnu, na kterou má Svazek obcí Novoborska již od roku 2010 zpracovanou studii.

Silnou stránkou je fungující motivační systém třídění odpadu pro obyvatele Nového Boru, díky kterému vzrostla výtěžnost tříděného odpadu. Příležitostí je zavedení podobného motivačního systému v dalších obcích. Obce mohou využít zkušenosti Nového Boru se zavedením systému.

5.1.5. Souhrn výsledků analýz (analytické části)

Na území SO ORP Nový Bor zatím žádné obce nespolupracují v oblasti odpadového hospodářství. Z převážné většiny se zde vyskytují problémy související se způsobem financování odpadového hospodářství. Každoročně dochází ke zvyšování cen za služby svozových firem. Mezi lety 2011–2012 došlo k nárůstu výdajů na odpadové hospodářství o 8,6 %. V území působí celkem 3 svozové společnosti - Marius Pedersen, a. s., AVE CZ Odpadové hospodářství s.r.o. a COMPAG CZ s.r.o. Mimoň. Ceny za odpadové hospodářství jsou ve srovnání s ČR průměrné. Jednotlivé obce mají se svozovými společnostmi uzavřeny smlouvy samostatně za zcela rozlišných podmínek. Ceny za svoz odpadu jsou odlišné podle velikosti obce a počtu obyvatel, a lze usuzovat, že jsou ovlivněny především razantností dojednávání požadavků jednotlivých obcí a jejich ochoty od svých požadavků ustoupit.

V území se nachází jeden sběrný dvůr jako zařízení se souhlasem ke sběru odpadu ve vlastnictví jedné ze svozových firem. Kromě sběrného dvora jsou na území tři sběrná místa ve vlastnictví obcí. V menších obcích se vyskytují problémy s nedostatkem sběrných dvorů či sběrných míst, které řeší zpravidla ve spolupráci s okolními městy. Nutnost řešit tento problém bude zohledněn v návrhové části dokumentu. Na Novoborsku se nenachází žádné koncové zařízení pro nakládání s odpady, s odpady je nakládáno především mimo správní obvod.

V roce 2012 se na Novoborsku vyprodukovalo 30 966,86 tun odpadu. Nejvíce je produkován komunální odpad, produkce dalších odpadů je ovlivněna podnikatelskými aktivitami v území (sklářský průmysl). Tuto skupinu představuje sběr odpadu od fyzických osob a za původce tohoto odpadu je dle zákona považována obec, která má povinnost odpad od občanů odebrat a zajistit jeho odstranění. Na produkci komunálního odpadu se významně podílí také podniky a zařízení.

V roce 2012 bylo vyprodukováno 15 388,91 tun, z toho 68,1 % představuje biologicky rozložitelný komunální odpad (BRKO). Třídění BRKO na území neprobíhá třídění a převážná většina obcí neorganizuje samostatný svoz BRKO. Z konkrétních druhů odpadu bylo nejvíce vyprodukováno odpadu 200301 Směsný komunální odpad (SKO) s podílem 51 % na celkové produkci komunálního odpadu a 74,9% na celkové produkci BRKO.

Celková produkce separovaného sběru za rok 2012 byla 3 251,68 tun (21,1 % komunálního odpadu), území zaostává za republikovým průměrem. Za sledované období 2008–2012 dochází ke zvyšování produkce separovaného sběru, cílem je tento trend zachovat při současném poklesu nebo stagnaci produkce KO a SKO. Tento trend je v souladu s cílem POH ČR *zvyšovat podíl separovaného odpadu na celkové produkci KO* a umožnit tak zvýšení materiálového využití těchto jednotlivých složek.

5.2. Návrhová část pro oblast odpadového hospodářství

5.2.1. Struktura návrhové části

Návrhová část je součástí Souhrnného dokumentu, který byl zpracován v rámci projektu "Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci správních obvodů obcí s rozšířenou působností". Byla zpracována realizačním týmem ve spolupráci se zástupci obcí SO ORP s podporou motivujících starostů.

V předchozích krocích byla zpracována analytická část pro téma „Odpadové hospodářství“, na jejímž základě byly připraveny Nástinu opatření. Návrhová část staví na všech dosud realizovaných aktivitách. Cílem návrhové části je reagovat na konkrétní potřeby území zjištěné analýzami a zároveň sloužit jako nástroj pro zefektivnění procesů v území. Pro rozvoj meziobecní spolupráce je nutné nastavit společnou vizi, dále rozpracovanou do úrovně cílů v nedefinovaných problémových oblastech v oblasti odpadového hospodářství.

Provedená analýza je stěžejním, nikoli však jediným vstupem pro definování návrhové části. Formulace vize byla navržena realizačním týmem jako podklad pro další diskusi zástupců dotčených obcí. Metodou brainstormingu a následnou diskusí o jednotlivých variantách byla zformulována vize meziobecní spolupráce ve správním obvodu ORP. Vize je formulována jako žádoucí budoucí stav meziobecní spolupráce. Je souhrnná pro spolupráci obcí v ORP pro všechna řešená témata, nikoli pouze pro téma odpadového hospodářství.

Na základě analytické části (zejména SWOT analýzy) a následně zpracovaných Nástinů opatření a s ohledem na definovanou vizi byly realizačním týmem navrženy problémové okruhy, které byly podrobeny ověření ve fokusních skupinách. Fokusní skupina byla složena z motivujících starostů, předsedy Svazku obcí Novoborska a dle potřeby přizvaných odborníků na daná témata z území ORP Nový Bor. Jejich odborné názory byly klíčové pro upřesnění výstupů, které vzešly z analýzy dat, a obohatily tak pohled na téma odpadového hospodářství.

Stěžejním bodem návrhové části je definování cílů ve vymezených problémových tématech. Cíle byly podrobně popsány a byla navržena opatření k realizaci cílů. Pro sledování úrovně naplňování definovaných cílů byla nastavena sada indikátorů umožňující periodicky monitorovat pokrok při plnění cílů a případně přijímat opatření ke zlepšení žádoucího výsledku.

Návrhová část Souhrnného dokumentu je strukturována standardně dle principů strategického řízení. Základní „střechou“ návrhové části je vize. Jejím formulováním je deklarováno, že území ORP bude usilovat o její naplnění. Následně se vize rozpadá do problémových okruhů, které budou naplňovány prostřednictvím sady několika málo cílů.

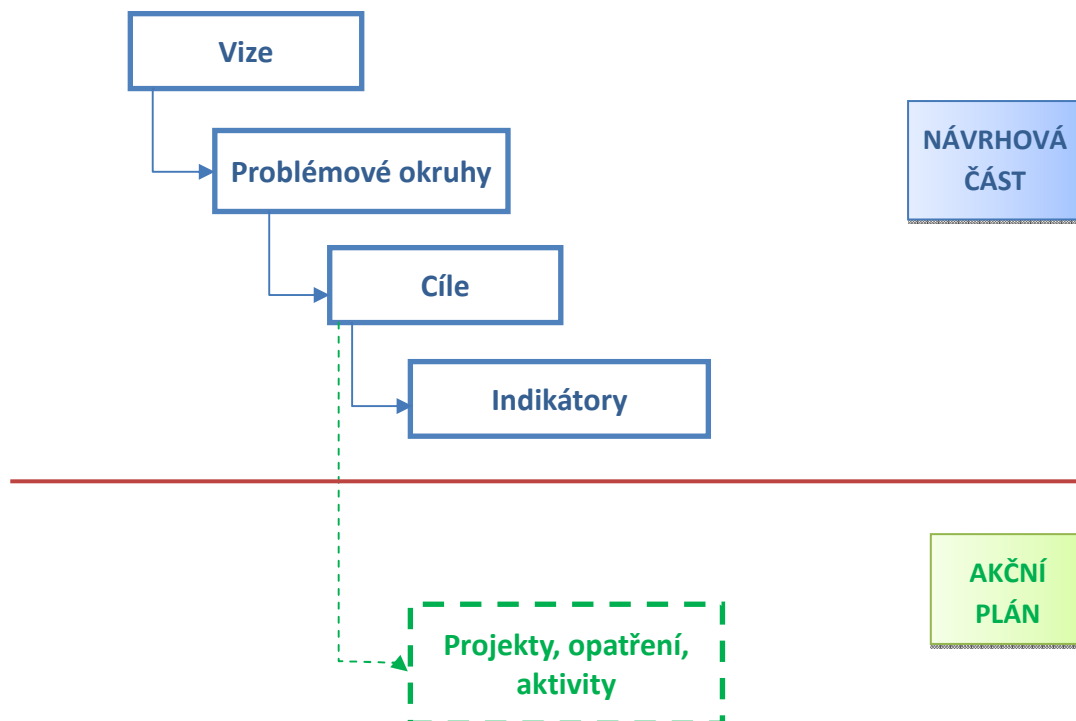
Jednotná vize poskytuje celkový rámec všem subjektům zapojeným do činnosti vymezeného území. Měla by udržet společné směřování všech zapojených subjektů od nejvyšších úrovní hierarchie až po nejnižší úroveň. Umožní lépe přenášet pravomoci na výkonné pracovníky a zároveň zajistit jednotnou filosofii, pro kterou jsou dílčí činnosti vykonávány. Bez vize by chyběl jasně vyjádřený směr, kterým se chceme vydat. Vize je formulována jako budoucí stav, kterého chceme realizací strategického řízení dosáhnout. Jedná se o společnou představu, jak by měly obce v území v budoucnu spolupracovat. Respektuje přání a potřeby místních občanů.

V podmínkách projektu je vize souhrnná pro spolupráci obcí v ORP pro všechna řešená témata, nikoli pouze pro téma odpadového hospodářství. Vzhledem k zaměření projektu směřuje ke všem

povinným tématům a ke zvolenému volitelnému tématu. Staví na silných stránkách identifikovaných ve SWOT analýze.

První verze struktury problémových okruhů byla vytvořena realizačním týmem na základě provedených analytických kroků a zpracovaných Nástinů opatření. Návrh problémových okruhů byl ověřen ve fokusních skupinách. Následně byly vytvořeny popisy cílů. Byli určeni garanti (správci) jednotlivých cílů, kteří zpracovali návrhy popisů, které byly podrobeny vnitřnímu připomínkovému řízení. Realizační tým jednotlivé cíle vzájemně porovnal, sjednotil jejich strukturu a úroveň detailnosti. Byl kladen důraz na vzájemnou provázanost cílů a jejich doplňkovost. Součástí tohoto procesu bylo také nastavení indikátorů, jimiž bude plnění cílů sledováno a hodnoceno.

Grafické znázornění vztahů mezi vizí, problémovými oblastmi, cíli a indikátory je zobrazeno v následujícím obrázku.

Struktura problémových oblastí a cílů v tématu „Odpadové hospodářství“ je uvedena v níže uvedeném schématu.

Vize meziobecní spolupráce			
Odpadové hospodářství je nákladově efektivní, objem tříděného odpadu je vysoký a stále rostoucí.			
Odpadové hospodářství	Problémová oblast 1	Problémová oblast 2	Problémová oblast 3
		Vysoké náklady při nakládání s komunálním odpadem	Nedostatek sběrných dvorů
	Cíl 1.1 Zavést společný systém sběru a svozu komunálního odpadu	Cíl 2.1 Využít sběrných dvorů také pro spádové oblasti a zajistit spolufinancování (Spolupodílnictví obcí)	Cíl 3.1 Zavést společný systém sběru a svozu biologicky rozložitelného komunálního odpadu (BRKO)

Návrhová část byla zpracována ve druhém pololetí roku 2014.

5.2.2. Vize a problémové oblasti (okruhy)

Vize

Svazek obcí Novoborska je řízen profesionálními pracovníky. **Odpadové hospodářství je nákladově efektivní, objem tříděného odpadu je vysoký a stále rostoucí.** Založené svazkové školy efektivně hospodaří s finančními prostředky, zajišťují kvalitní výuku, nabízejí dostatečnou škálu zájmových činností a ve spolupráci s místními podniky a odbornými školami podporují celoživotní vzdělávání v oblasti sklářství. Aktualizovaný komunitní plán sociálních služeb zohledňuje potřeby všech dotčených obcí Svazku obcí Novoborska. V důsledku toho je vybudováno pobytové zařízení pro osoby se zdravotním postižením a v dostatečné šíři a kvalitě jsou poskytovány terénní, ambulantní a odlehčovací služby. Máme čím dál více seniorů zapojených do veřejného života. Novoborsko je na základě aktivní spolupráce se saskými partnery v rámci cestovního ruchu považováno za vstupní bránu do Čech.

Problémové oblasti (okruhy)

Na základě provedené analýzy v oblasti odpadového hospodaření a v souladu s Nástiny opatření a vizí byla sestavena níže uvedená sada problémových okruhů. Tyto okruhy jsou navrženy realizačním týmem a byly ověřeny ve fokusní skupině.

Vzájemné vazby a provázanost problémů, příčin a následků jednotlivého problémového okruhu jsou znázorněny ve stromu problémů.

1) Vysoké náklady při nakládání s komunálním odpadem

Na území SO ORP Nový Bor se vyskytují z převážné většiny problémy se způsobem financování odpadového hospodářství. Každoročně dochází ke zvyšování cen za služby svozových firem.

Výše nákladů za svoz odpadů je ovlivněna vnějšími i vnitřními vlivy a je možné je rozčlenit i na vlivy přímé a nepřímé.

Nepřímo a zvnějšku jsou náklady ovlivňovány především legislativou, která stanovuje, že obce jsou původci odpadů od občanů ČR a mají tedy povinnosti při zajišťování svozu odpadů, sběrných míst pro odkládání odpadů, veškerých nádob na odpad (i tříděný) a dalšího nakládání s odpadem. Dojde-li tedy ke změně nějakého legislativního opatření, obce jsou povinny se této změně podřídit a může jim tak vzniknout i další nová povinnost. V blízké budoucnosti se očekává např. vydání legislativního opatření v podobě zákazu ukládání biologicky rozložitelného komunálního odpadu (BRKO) na skládky odpadů. Tímto legislativním opatřením vznikne obcím nová povinnost v podobě zajištění sběru, nakládání a odstranění BRKO na svém území.

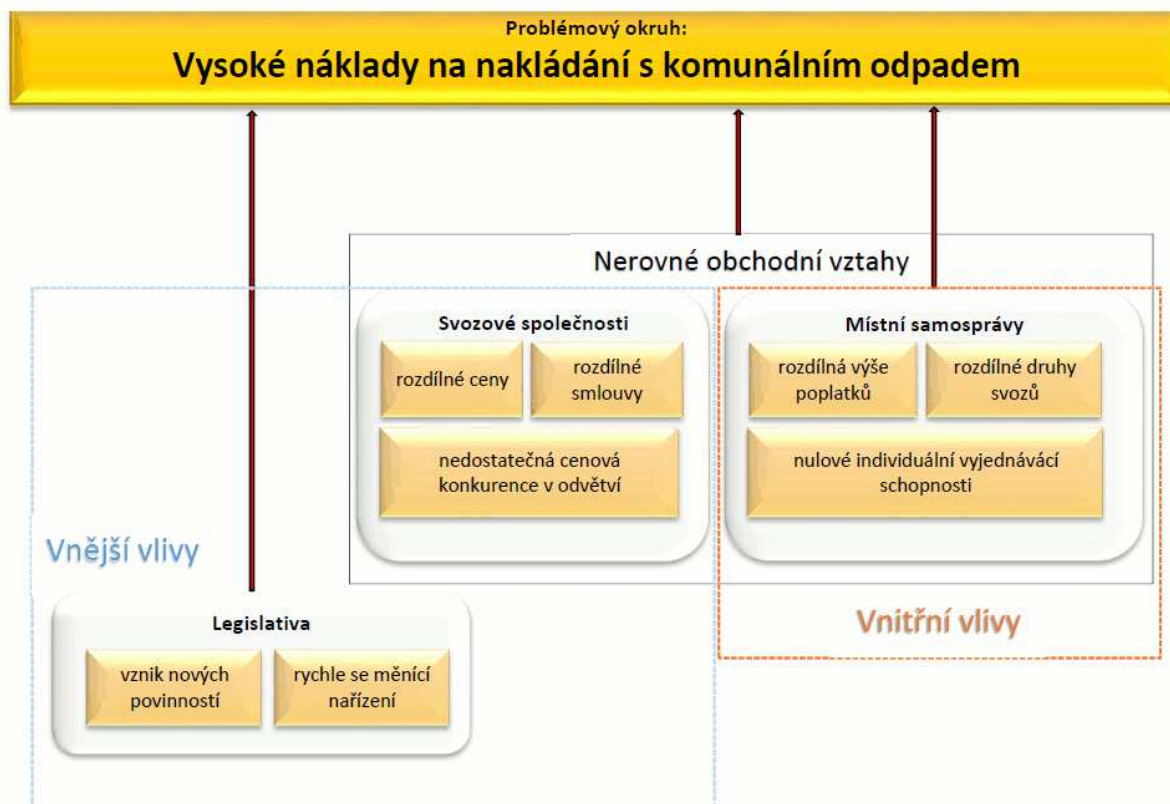
Za přímý a vnější vliv ovlivňující výši nákladů můžeme označit chování svozových firem. Firmy jsou nuceny zvyšovat ceny kvůli inflaci, ale způsob navyšování a částka, o kterou jsou ceny navýšeny, jsou pro mnohé obce neúnosné. Při zpracování analýzy vyplynulo, že výše cen za svoz odpadu je nejvíce závislá na individuálním vyjednávání podmínek smlouvy mezi obcí a svozovou společností. Nicméně tato vyjednávací schopnost je bohužel také výrazně ovlivněna počtem a velikostí obcí poptávajících služby. V takovémto prostředí je proto možné nalézt odlišné smluvní podmínky a ceny pro jednotlivé obce u stejné svozové společnosti.

Vnitřní a přímý vliv na výši nákladů má rozhodování samotných samospráv (jednotlivých obcí a měst), zejména volbou poplatkové politiky vůči svým občanům. Každý rok obce hodnotí celkové roční náklady a příjmy a zjišťují, jak velkými finančními prostředky dotují oblast odpadového hospodářství ze svých rozpočtů. Zpravidla raději omezí poskytování služeb v oblasti odpadového hospodářství (např. poskytnou pouze jeden druh svozu), než by přistoupily ke zvýšení poplatkové povinnosti. Vzhledem k dlouhodobějším podobám uzavřených smluv se svozovými společnostmi a nízkou vyjednávací silou mají samosprávy velmi omezenou možnost zajistit samostatně cenově výhodnější podmínky.

Obce se nicméně snaží snižovat náklady na nakládání s odpady také zapojováním do sběru tříděného odpadu, za který dostávají finanční odměny. Jedná se např. o zpětný odběr elektrozařízení. Bohužel se však začíná objevovat trend, že některé tyto odměny zůstávají těm, kteří sběr fyzicky provádí a organizují. V převážné většině se tedy jedná opět o „bonusy“ pro svozové společnosti.

Lze konstatovat, že v případě neřešení tohoto problémového okruhu může dojít k ještě většímu zvyšování nákladů. Nejen že náklady porostou každoročně vlivem svozových firem a nedostatečné cenové a oborové konkurence, ale v důsledku neřešení může dojít k omezení služeb a zvyšování poplatků.

Obrázek 7: Grafické znázornění stromu problémů odpadové hospodářství 1

[Zdroj: Vlastní zpracování]

Na výše uvedeném stromu problémů jsou identifikovány dvě základní příčiny vzniku problémového okruhu „Vysoké náklady na nakládání s komunálním odpadem“, a sice:

- ❖ nerovné obchodní vztahy spočívající zejména v postavení:
  - svozových společností,
  - místních samospráv
- ❖ legislativa spočívající ve:
  - vzniku nových zákonných povinností,
  - rychle se měnících nařízeních.

Jak je patrné z grafického znázornění, obě základní příčiny jsou ovlivněny rovněž samostatnými dílčími problémy.

2) Neoptimalizovaná síť sběrných dvorů a míst

Zařízením pro obecní systém nakládání s odpady může být sběrný dvůr, sběrné místo, ale i výkupna odpadů.

Sběrný dvůr je povoleným zařízením dle zákona o odpadech a na jeho existenci má tedy vliv legislativa a udělené oprávnění. Na území SO ORP Nový Bor se nachází pouze jeden sběrný dvůr jako zařízení se souhlasem ke sběru odpadů. Toto zařízení patří jedné ze soukromých svozových firem a nachází se ve městě Nový Bor.

Sběrné místo plní v obci funkci sběrného dvora, ale nejedná se o povolené zařízení dle zákona o odpadech. Na území SO ORP Nový Bor jsou 3 taková místa (shromaždiště) pro sběr odpadu

a následnou likvidaci oprávněnou osobou. Tato sběrná místa jsou ve vlastnictví obcí a nacházejí se ve Cvikově, Kamenickém Šenově a ve Skalici u České Lípy.

Ve všech výše uvedených místech (sběrný dvůr a shromaždiště) mohou odpady odložit zdarma pouze občané daných obcí a měst. Po domluvě a především za poplatek mohou odložit odpad na těchto místech i občané okolních měst a obcí. Bohužel vzdálenost sběrných míst a především platba za odevzdání odpadů vede k výrazné demotivaci těchto občanů a je zde velké riziko vzniku černých skládek. Menší obce se snaží alespoň prostřednictvím mobilních sběrů velkoobjemového a nebezpečného odpadu zabránit vzniku černých skládek a ochránit tak životní prostředí. Tyto mobilní sběry však probíhají maximálně 2x ročně a obcím přináší vlastní náklady, které nejsou hrazeny z vybraných poplatků za odpady.

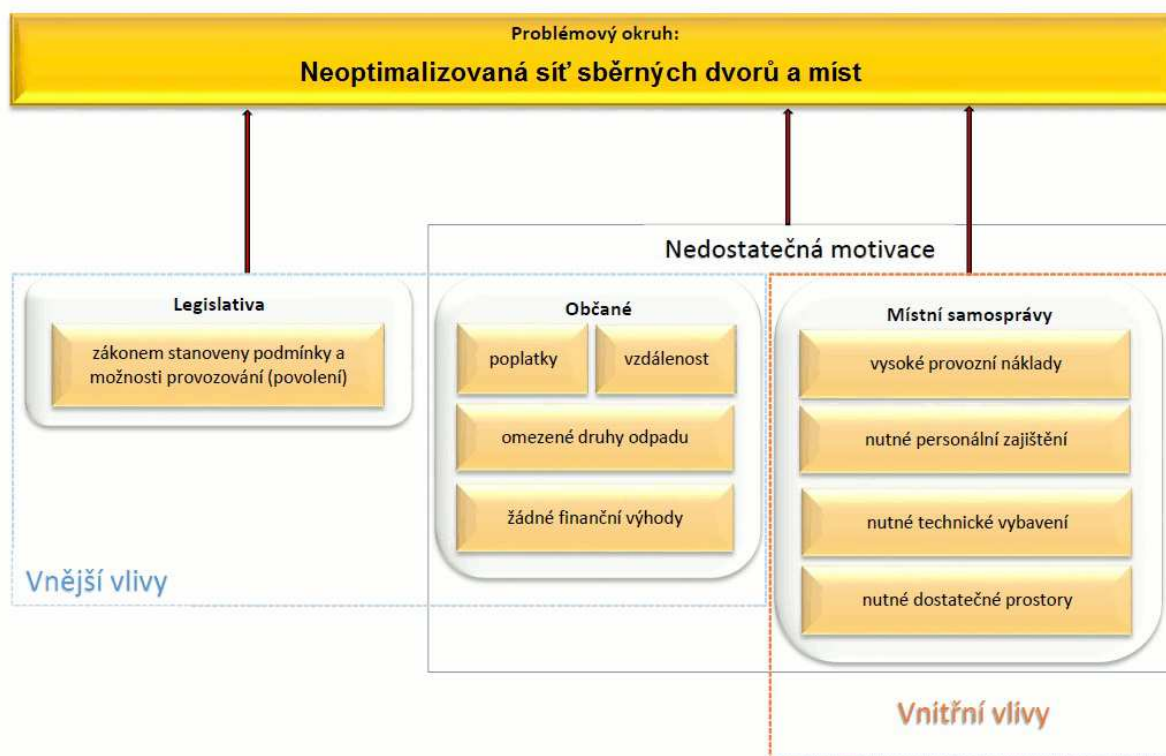
Výkupna odpadů může být zařazena obcí do jejího systému nakládání s komunálními odpady obce po dohodě s provozovatelem. Na území SO ORP Nový Bor se nachází 7 stálých výkupen odpadů, tzv. sběren, všechny jsou ve vlastnictví soukromých osob. Nachází se ve městě Cvikov, Nový Bor, Kamenický Šenov, ale třeba i v obci Polevsko, kde je k dispozici recyklační středisko pro stavební odpad. Pouze jedna výkupna je smluvně zapojena do třídění odpadů a město jí odvádí smluvené finanční prostředky z obdržených odměn za odevzdaný tříděný odpad.

K negativním aspektům sběru druhotných surovin patří fakt, že výkupna odpad vykupuje pouze, pokud je o něj zájem na trhu (příklad krize druhotných surovin 2008–2009). Bohužel ve stále větší míře se vykupují věci/odpady, které pocházejí z trestné činnosti (rozkrádání a ničení soukromého a veřejného majetku, ukradeného vybavení obcí). Část odpadů (např. papír) je také vykrádána z obecní sběrné sítě, což v konečném důsledku vede k nárůstu nákladů obcí za provoz odpadového hospodářství (snížení odměn za vyříděný papír).

Za základní příčinu tohoto problémového okruhu, pomineme-li nezbytné zákonné zajištění oprávnění a povolení, je možné považovat především vysoké provozní náklady a další navazující náklady v podobě zajištění personálu, vhodných prostor a technického vybavení ze strany provozovatele zařízení. Pokud by byla snaha kompenzovat vysoké provozní a ostatní náklady zavedením poplatků, narazíme zde na neochotu občanů k využívání takového zařízení. Zapojením zařízení do sběru tříděného odpadu by bylo možné částečně pokrýt vysoké provozní náklady, nicméně je třeba rovněž motivovat občany k třídění odpadu a jeho odevzdávání do zařízení, což bez nějaké výhody či slevy pravděpodobně nebude možné.

Neřešením tohoto problémového okruhu může dojít k zakládání černých skládek a tím opět ke zvyšování nákladů na nakládání s odpadem a poškozování životního prostředí. Krom jiného se ztratí možnost snížit náklady na odpady zapojením do tříděného sběru odpadu a zároveň tím přispět k rozvoji materiálového využití odpadu na území.

Obrázek 8: Grafické znázornění stromu problémů odpadové hospodářství 2

[Zdroj: Vlastní zpracování]

Na výše uvedeném stromu problémů jsou identifikovány dvě základní příčiny vzniku problémového okruhu „Nedostatek sběrných dvorů“. Těmito příčinami jsou:

- ❖ legislativa spočívající v:
  - zákonem stanovených podmínek a možností provozování (udělování povolení),
- ❖ nedostatečná motivace:
  - na straně místních samospráv,
  - na straně občanů.

Jak je patrné z grafického znázornění, příčina nedostatečné motivace je tvořena mnoha dalšími dílčími problémy daných skupin.

3) Chybějící spolupráce v oblasti nakládání s bioodpady

Z hlediska zařízení pro nakládání s BRKO mají význam kompostárny, které jsou schopny zpracovat vytríděné bioodpady od obcí (především rostlinné zbytky z domácností a z údržby zahrad) a dále bioodpady z údržby veřejné zeleně. Na území SO ORP Nový Bor se nenachází žádné oficiální zařízení pro nakládání s biologicky rozložitelným odpadem. V blízkosti území ORP Nový Bor se nachází celkem tři zařízení k těmto účelům. Jedná se o SAP Mimoň s. r. o, DIAMO státní podnik a Kompostárnu CL s. r. o.

Dle nové vyhlášky 312/2014 Sb., která vzešla v platnost 1. ledna 2015, je obec povinna zajistit místa pro oddělené soustředování biologických odpadů (minimálně biologických odpadů rostlinného původu). Tuto povinnost obce musí plnit přinejmenším v období od 1. dubna do 31. října. V současné době již sběr biologicky rozložitelného odpadu probíhá v Novém Boru formou ukládání odpadu ve sběrném dvoře do velkoobjemového kontejneru (pro občany Nového Boru zdarma) a také ve Cvikově a v Chotovicích, kde jsou rozmístěny 120 l a 240 l kontejnery (pro občany těchto obcí zdarma).

Obce neorganizují samostatně svoz BRKO. V menších obcích bývá určeno místo, kde je možné tento odpad odložit za přesně stanovených podmínek. Nejedná se však o pravidelné ukládání. V podstatě se jedná o období komunitního kompostování, kde však nedochází k dalším úpravám a následnému zpracování na zelený kompost. Tento způsob ukládání BRKO může být v některých případech sankcionován orgány ochrany přírody jako nedovolený způsob likvidace odpadu s možností znečištění životního prostředí.

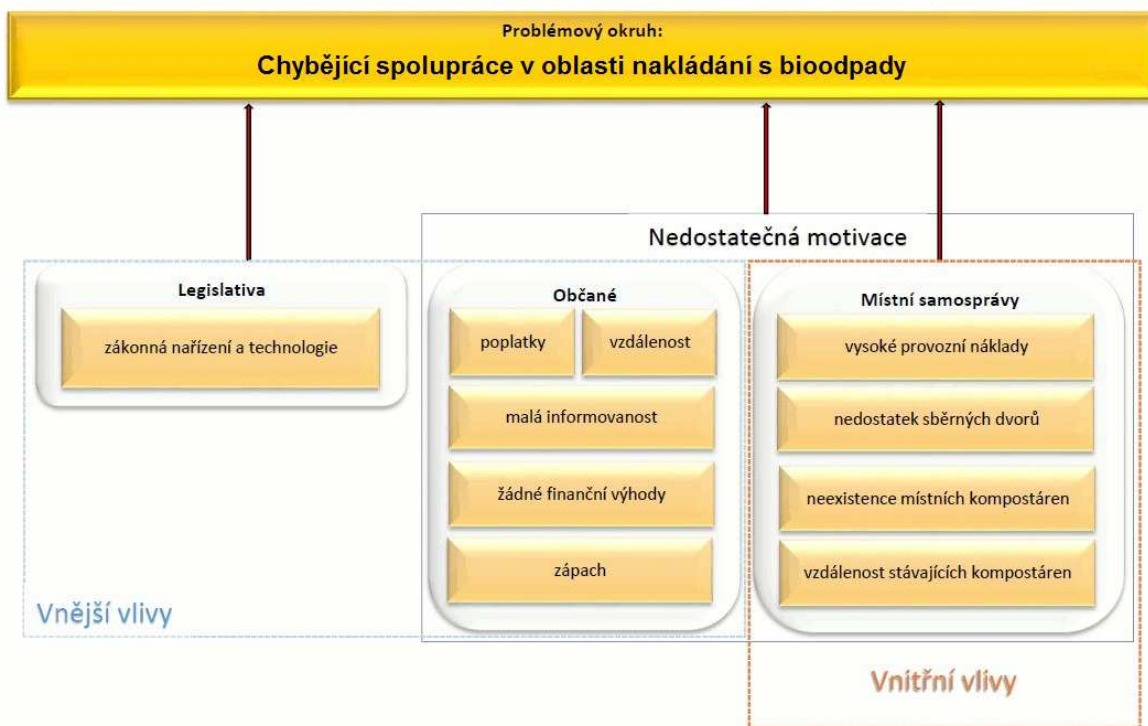
Důvodů, proč na území ORP Nový Bor nefunguje sběr biologicky rozložitelného komunálního odpadu, je hned několik. Tím nejvýznamnějším jsou vysoké provozní náklady, které jsou ovlivněny neexistencí kompostárny na území a příliš velkou vzdáleností ke kompostárně v nejbližším okolí. Vzhledem k nedostatečnému počtu sběrných dvorů se neuskutečňuje ani mobilní svoz BRKO. V neposlední řadě nesmíme zapomenout na odpor občanů, kteří nejsou ochotni odpad třídít, někde přechovávat a ukládat (kvůli zápachu) či odvážet na sběrná místa. Obávají se placení vyšších poplatků. Obcím se obtížně formulují důvody, proč by se občané měli tohoto sběru aktivně účastnit.

Vliv na provozování sběru BRKO má rovněž legislativa, která stanovuje podmínky pro provozování kompostáren, povinné technologie k ukládání a zpracování BRKO apod. V této oblasti existuje i řada omezení, např. v podobě fungování komunitních kompostáren. Komunitní (obecní) kompostárna sice není zařízením pro nakládání s odpady ve smyslu zákona o odpadech, ale nemůže sloužit více než jedné obci, což zakládání kompostáren také komplikuje.

Vzhledem k blížícímu se období, odkdy bude legislativně omezeno ukládání SKO na skládky na minimum, je tento problémový okruh velmi palčivý. Obcím to způsobí velké starosti a budou mít nové povinnosti, které se projeví zvýšením nákladů.

Neřešením tohoto problému budou obce vystaveny velkým potížím, které samostatně jen velmi těžko zvládnou.

Obrázek 9: Grafické znázornění stromu problémů odpadové hospodářství 3

[Zdroj: Vlastní zpracování]

Na výše uvedeném stromu problémů jsou identifikovány dvě základní příčiny vzniku problémového okruhu „Neexistence sběru biologicky rozložitelného komunálního odpadu“, a sice:

- ❖ legislativa spočívající v:
  - zákonem stanovených nařízení a technologií,
- ❖ nedostatečná motivace na straně:
  - místních samospráv,
  - občanů.

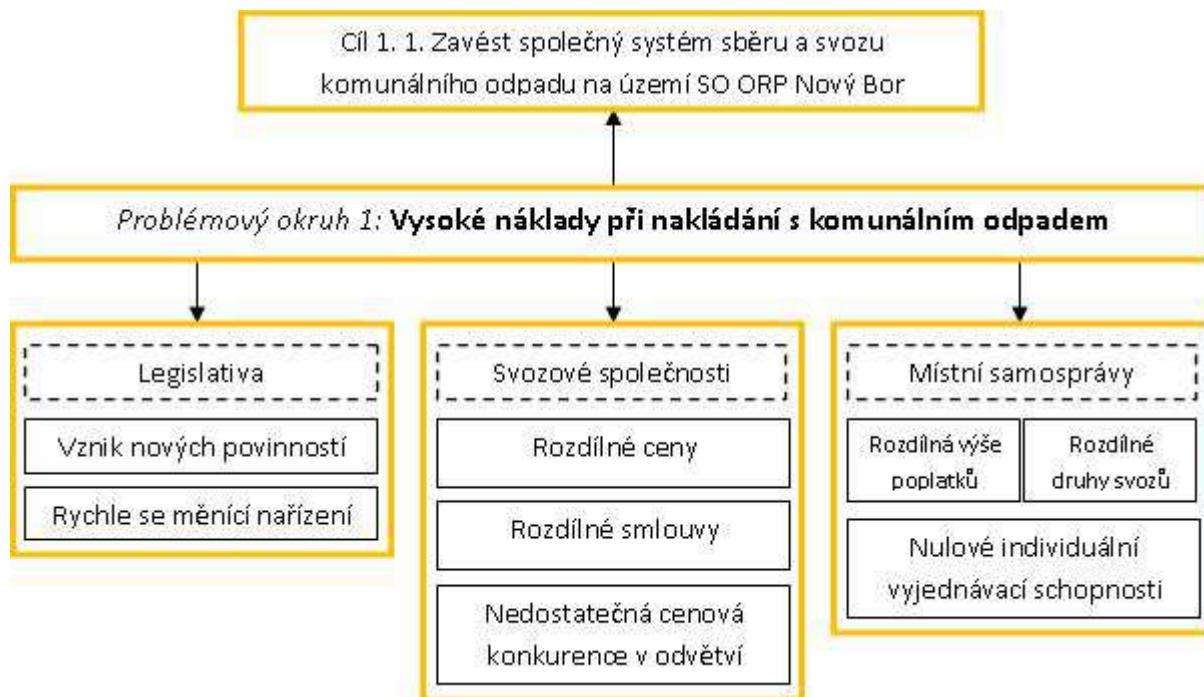
Jak je patrné z grafického znázornění, příčina nedostatečné motivace je tvořena mnoha dalšími dílčími problémy daných skupin.

5.2.3. Popis cílů v jednotlivých oblastech

Na základě provedené analýzy je dále nutné stanovit cíle, které povedou k řešení identifikovaných problémových okruhů. Každý definovaný cíl je formulován v souladu s tzv. pravidlem SMART. Takto stanovené cíle budou dále naplňovány prostřednictvím akčních plánů. Každý cíl bude níže jasně popsán a bude uveden jeho garant, který bude dohlížet na jeho plnění.

Problémový okruh 1	Vysoké náklady při nakládání s komunálním odpadem
Cíl 1.1	Zavést společný systém sběru a svozu komunálního odpadu na území
Popis cíle	<p>Sběr a svoz komunálního odpadu obstarávají v území tři společnosti. Obec správního obvodu mají za jejich služby kalkulovány nevyrovnané ceny a tyto ceny považují za vysoké. Možnou příčinou vysokých výdajů obcí na odpadové hospodářství je mj. samostatné vyjednávání se svozovými firmami. Nabízená cena pro jednotlivé obce není příliš výhodná, ale obce nejsou v pozici, ve které by mohly příliš smlouvat. Problém by vyřešil společný postup, díky čemuž by nátlakem na svozové společnosti klesla nabízená cena a obce by dosáhly úspory.</p> <p>Bude-li zajištěn jednotný systém sběru a svozu komunálního odpadu v celém SO ORP s jednou svozovou společností, bude dosaženo výrazných úspor z rozsahu. Společně řešení umožní sdílet infrastrukturu (jednotné sběrné nádoby, jejich efektivnější rozmístění) a zefektivnit frekvenci svozu.</p>
Hlavní opatření	<p>A. Právní analýza</p> <p>A.1. Zpracování právního rozboru jednotlivých stávajících smluv, vč. reálných možností jejich ukončení</p> <p>A.2. Zpracování možností řešení svozu v souladu s platnou legislativou</p> <p>A.3. Zpracování návrhu společné smlouvy</p> <p>A.4. Nastavení harmonogramu ukončování stávajících smluv</p> <p>B. Ekonomická analýza</p> <p>B.1. Rozbor ekonomické výhodnosti jednotlivých stávajících smluv</p> <p>B.2. Zpracování variant řešení pro snížení nákladů</p> <p>C. Nastavení parametrů sběru a svozu komunálního odpadu</p> <p>C.1. Stanovení potřebné infrastruktury</p> <p>C.2. Stanovení frekvence svozu z jednotlivých lokalit</p> <p>D. Výběr ekonomicky efektivní svozové společnosti</p> <p>D.1. Porovnání podmínek od stávajících poskytovatelů</p> <p>D.2. Příprava a realizace společného výběrového řízení</p>
Název indikátorů k hodnocení cíle	<ul style="list-style-type: none"> • Analýza možností společného sběru a nakládání s KO, včetně jejich financování • Počet obcí zapojených do společného systému • Finanční prostředky vynaložené na společný systém sběru a nakládání s KO
Správce cíle	<i>Starosta města Kamenický Šenov</i>

Obrázek 10: Strom problémových okruhů a cílů odpadové hospodářství 1

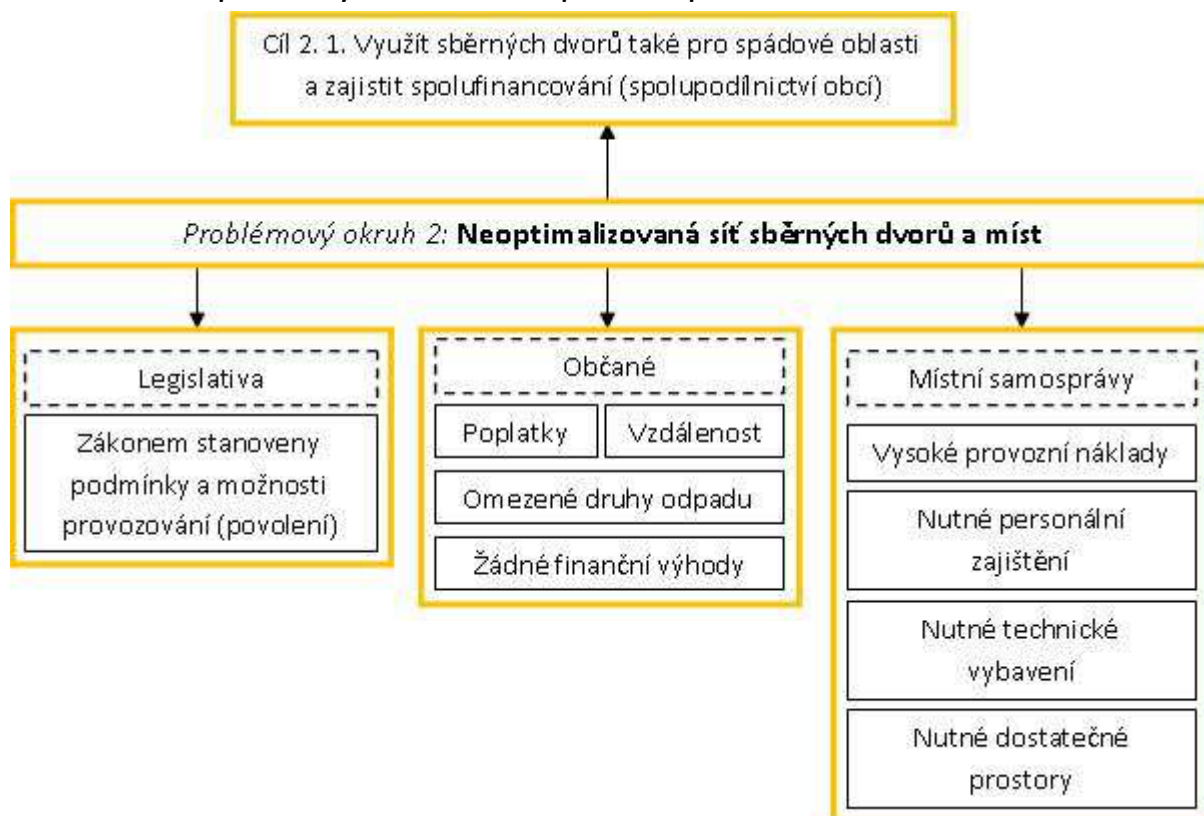

[Zdroj: Vlastní zpracování]

Problémový okruh 2	Neoptimalizovaná síť sběrných dvorů a míst
Cíl 2.1	Využít sběrných dvorů také pro spádové oblasti a zajistit spolufinancování (spolupodílnictví obcí)
Popis cíle	<p>Na území SO ORP Nový Bor se nachází pouze jeden sběrný dvůr a tři sběrná místa. Menší obce sběrnými místy nedisponují a tento problém obvykle řeší ve spolupráci s okolními městy, tyto služby však nejsou pro občany jiných obcí zdarma a ti bohužel tuto nabídku neakceptují. Většina obcí přitom nemá podmínky k tomu, aby začala provozovat vlastní sběrné místo.</p> <p>Řešením je spolufinancování provozu stávajících sběrných dvorů a míst výměnou za bezúplatné využívání obyvateli zapojených obcí. Druhotným dopadem tohoto řešení pak může být prevence vzniku černých skládek a dosažení úspor na zajišťování mobilního sběru. Pokud systém spolufinancování povede k vyšší výtěžnosti separovaného sběru, následný zisk z prodeje surovin pomůže snížit nároky na financování sběrného dvora. Případný vznik nového sběrného dvora či místa pak umožní zajistit rovnoměrnou a dostupnou vzdálenost sběrných dvorů pro občany a díky spolufinancování obcemi dojde k motivaci občanů k maximálnímu využívání těchto služeb.</p>
Hlavní opatření	<p>A. Právní analýza</p> <p>A.1. Zpracování vhodnosti stávajících sběrných dvorů a shromaždišť k využití pro spádové obce</p>

	<p>A.2. Zpracování fungování sběrných dvorů a shromaždišť v souladu s platnou legislativou</p> <p>A.3. Zpracování návrhu společné smlouvy a podmínek spolufinancování</p> <p>B. Ekonomická analýza</p> <p>B.1. Rozbor ekonomické výhodnosti sběrných dvorů a shromaždišť</p> <p>B.2. Zpracování variant řešení pro snížení provozních nákladů</p> <p>B.3. Rozbor a zpracování variant řešení spolupodílnictví obcí</p> <p>C. Nastavení parametrů sběrných dvorů a shromaždišť</p> <p>C.1. Stanovení jaké druhy odpadů budou vybírány a za jakých podmínek</p> <p>C.2. Sjednocení vybavenosti sběrných dvorů (technické zajištění)</p> <p>C.3. Personální zajištění</p> <p>D. Zajištění provozovatele jednotlivých sběrných dvorů a shromaždišť</p> <p>D.1. Porovnání podmínek od stávajících poskytovatelů</p> <p>D.2. Nastavení jednotných podmínek provozování</p>
Název indikátorů k hodnocení cíle	<ul style="list-style-type: none"> • Analýza možností využití stávajících sběrných dvorů pro ostatní obce, včetně možností spolufinancování • Počet obcí bez sběrného dvora či smluvního zajištění sběrného dvora v jiné obci • Smluvní dohody spádových oblastí o využívání sběrného dvora
Správce cíle	Starosta města Kamenický Šenov

Obrázek 11: Strom problémových okruhů a cílů odpadové hospodářství 2

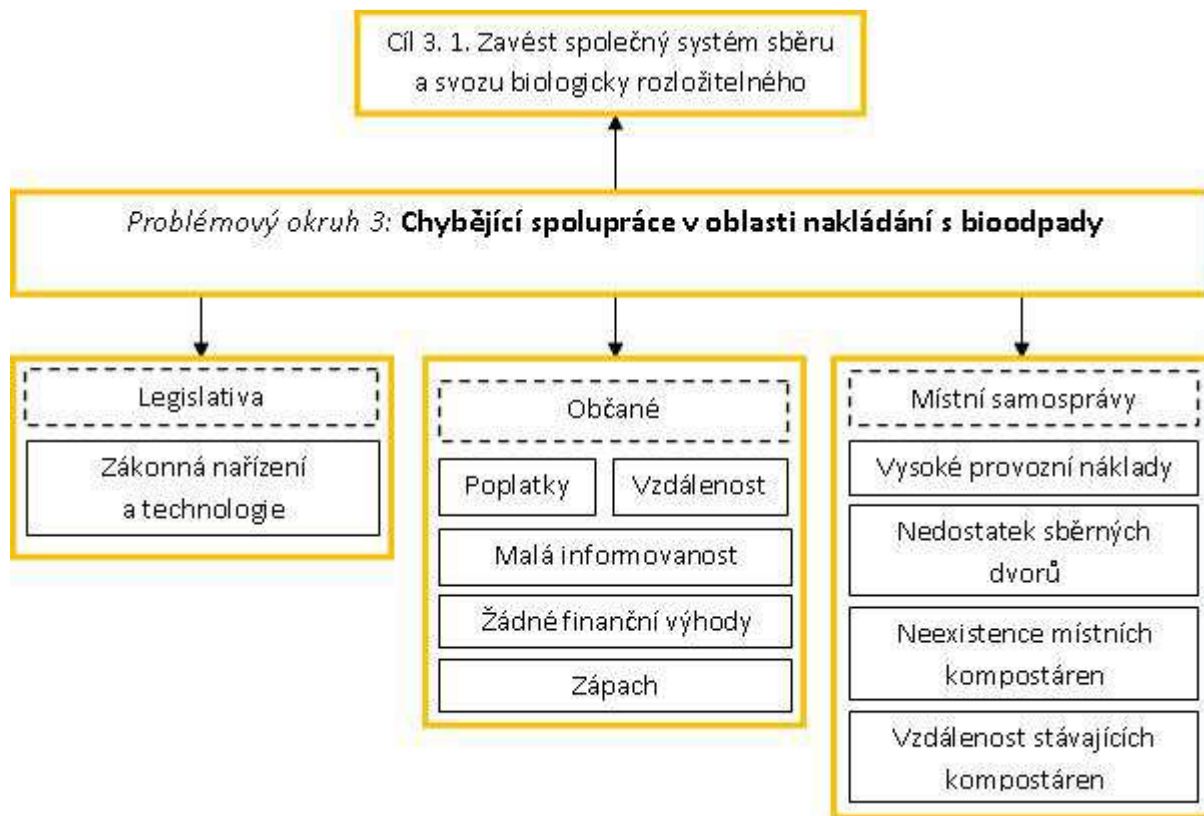

[Zdroj: Vlastní zpracování]

Problémový okruh 3	Chybějící spolupráce v oblasti nakládání s bioodpady
Cíl 3.1	Zavést společný systém sběru a svozu biologicky rozložitelného komunálního odpadu (BRKO)
Popis cíle	<p>Přestože od 1. ledna 2015 vzniká obcím povinnost třídít bioodpad, v území je v současnosti tříděn prostřednictvím sběrných nádob pouze ve dvou obcích (Cvikov a Chotovice) a v Novém Boru prostřednictvím možnosti odevzdat odpad ve sběrném dvoře. Cílem je urychleně umožnit třídít a odevzdat bioodpad ve všech obcích, aby bylo učiněno zadost nové vyhlášce. Finanční úsporu v tomto procesu může přinést meziobecní spolupráce. Společnou žádostí o dotaci na sběrné nádoby či domácí kompostéry se zvyšuje šance o její dosažení a nabízí se možnost úspory z rozsahu. Dosažení tohoto cíle může volně navázat na cíl 2.1, pokud bude občanům umožněno odevzdat odpad ve sběrném místě mimo obec. Pokud nebudou svozem bioodpadu pověřeny svozové společnosti, ale obce si toto budou obstarávat samy, nabízí se další prostor pro meziobecní spolupráci při zajištění co nejefektivnějšího svozu odpadu do koncových zařízení. Pro fungování celého systému je nutné provázat sběr bioodpadu s koncovým zařízením a zajistit odbyt vyrobeného kompostu.</p>
Hlavní opatření	<p>A. Právní analýza</p> <p>A.1. Zpracování možností řešení svozu v souladu s platnou legislativou A.2. Zpracování právního rozboru jednotlivých stávajících smluv, vč. reálných možností jejich ukončení A.3. Zpracování návrhu společné smlouvy</p> <p>B. Ekonomická analýza</p> <p>B.1. Rozbor ekonomické výhodnosti jednotlivých stávajících smluv B.2. Zpracování variant řešení pro společný systém</p> <p>C. Nastavení parametrů sběru a svozu BRKO</p> <p>C.1. Stanovení potřebné infrastruktury pro požadovaný objem separovaného BRKO C.2. Stanovení frekvence svozu z jednotlivých lokalit</p> <p>D. Výběr ekonomicky efektivní svozové společnosti</p> <p>D.1. Příprava a realizace společného výběrového řízení</p>
Název indikátorů k hodnocení cíle	<ul style="list-style-type: none"> • Analýza možností společného sběru a nakládání s BRKO, včetně jeho financování • Počet obcí zapojených do společného systému sběru a nakládání s BRKO
Správce cíle	<i>Starosta města Kamenický Šenov</i>

Obrázek 12: Strom problémových okruhů a cílů odpadové hospodářství 3

[Zdroj: Vlastní zpracování]

5.2.4. Indikátory

Indikátory jsou důležitým nástrojem, kterým se měří úspěšnost nastavené strategie, to znamená úroveň dosahování stanovených cílů. Prostřednictvím indikátorů se snažíme popsat míru změny.

Problémový okruh 1: Vysoké náklady při nakládání s komunálním odpadem

PO 1	Vysoké náklady při nakládání s komunálním odpadem		
Číslo indikátoru	1		
Název indikátoru	<i>Finanční prostředky vynaložené na společný systém sběru a nakládání s KO</i>		
Měrná jednotka	Kč/obyvatel		
Správce měřítka	Předseda Svazku obcí Novoborska		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	551,50	551,50
Skutečnost	468 - 700	x	x
Popis měřítka:	Indikátor umožňuje sledovat výdaje přepočtené na 1 obyvatele. V roce 2013 se přepočtená výše výdajů na obyvatele pohybovala v rozmezí 468 – 700 Kč. Smyslem je stabilizace indikátoru na částce 551,50 Kč na obyvatele a zajistit nedoplácení vyšších výdajů obcí ze svých rozpočtů. Stanovená výše indikátoru představuje průměrnou výši poplatku za odpady občanů jednotlivých obcí ORP za rok 2013.		
Metodika a výpočet:	Celkové výdaje za sběr a svoz KO v Kč ku součtu počtu trvalých obyvatel a rekreačních objektů na území DSO.		
Zdroj čerpání dat:	Finanční výkazy, ČSÚ, ÚFIS		

Cíl 1.1	Zavést systém společného systému sběru a svozu KO na území		
Číslo indikátoru	1.1.1		
Název indikátoru	Analýza možností společného sběru a nakládání s KO, včetně jejich financování		
Měrná jednotka	ANO/ NE		
Správce měřítka	Předseda Svazku obcí Novoborska		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	ANO	ANO
Skutečnost	NE	x	x
Popis měřítka:	Pro zajištění společného sběru a nakládání s KO na území DSO je nutné nejprve provést analýzu možností této meziobecní spolupráce a zjistit rovněž možnosti financování.		
Metodika a výpočet:	ANO/ NE		
Zdroj čerpání dat:	Zprávy o činnosti DSO		
Číslo indikátoru	1.1.2		
Název indikátoru	Počet obcí zapojených do společného systému		
Měrná jednotka	%		
Správce měřítka	Předseda Svazku obcí Novoborska		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	50%	100%
Skutečnost	0	x	x
Popis měřítka:	Procentuální vyjádření počtu členských obcí DSO zapojených do meziobecní spolupráce v podobě společného systému sběru a nakládání s KO. Indikátor umožňuje sledovat zapojování obcí do společného systému. Zvyšování indikátoru představuje zapojení více obcí do systému a umožnění snížení nákladů. Ideální stav představuje dosažení 100%, tedy zapojení všech členských obcí DSO do společného systému.		
Metodika a výpočet:	Počet obcí zapojených do společného systému ku celkovému počtu členských obcí DSO.		
Zdroj čerpání dat:	Zprávy o činnosti DSO		

Problémový okruh 2: Neoptimalizovaná síť sběrných dvorů a míst

PO 2	Neoptimalizovaná síť sběrných dvorů a míst		
Číslo indikátoru	2		
Název indikátoru	Počet obcí bez sběrného dvora či smluvního zajištění sběrného dvora v jiné obci		
Měrná jednotka	%		
Správce měřítka	starosta města se sběrným dvorem		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	50%	0%
Skutečnost	81,25%	x	x
Popis měřítka:	Procentuální vyjádření počtu členských obcí DSO, které nemají vlastní sběrný dvůr či smluvně zajištěn sběr odpadu prostřednictvím sběrného dvora v jiné obci. Indikátor umožňuje sledovat zapojování obcí do		

	<i>meziobecní spolupráce. Snižování indikátoru představuje zapojení více obcí do systému, snížení nákladů na provoz sběrného dvora a snižování počtu černých skládek. Ideální stav představuje dosažení 0%.</i>
Metodika a výpočet:	<i>100% minus (počet obcí se sběrným dvorem či smluvně zajištěným sběrným dvorem v jiné obci ku celkovému počtu členských obcí DSO krát 100).</i>
Zdroj čerpání dat:	<i>Výroční zprávy města</i>

Cíl 2.1	Využití sběrných dvorů také pro spádové oblasti a zajistit spolufinancování (spolupodílnictví obcí)
----------------	--

Číslo indikátoru	2.1.1		
Název indikátoru	<i>Analýza možností využití stávajících sběrných dvorů pro ostatní obce, včetně možností spolufinancování</i>		
Měrná jednotka	ANO/ NE		
Správce měřítka	starosta města se sběrným dvorem		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	ANO	ANO
Skutečnost	NE	x	x
Popis měřítka:	<i>Pro využití stávajících sběrných dvorů a shromaždišť pro ostatní obce DSO je třeba provést analýzu možností této meziobecní spolupráce a zjistit rovněž možnosti spolufinancování.</i>		
Metodika a výpočet:	ANO/ NE		
Zdroj čerpání dat:	Výroční zprávy města		

Číslo indikátoru	2.1.2		
Název indikátoru	<i>Smluvní dohody spádových oblastí o využívání sběrného dvora</i>		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	starosta města se sběrným dvorem		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	9	17
Skutečnost	0	x	x
Popis měřítka:	<i>Indikátor umožňuje sledovat počet uzavřených smluvních dohod spádových oblastí o využívání sběrného dvora. Zvyšování indikátoru představuje úspěšné zajištění sběru odpadu ve spádových oblastech bez vlastního sběrného dvora.</i>		
Metodika a výpočet:	<i>Počet uzavřených dohod za sledované období, vždy k 1. 1. následujícího roku.</i>		
Zdroj čerpání dat:	Výroční zprávy města		

Problémový okruh 3: Chybějící spolupráce v oblasti nakládání s bioodpadem

PO 3	Chybějící spolupráce v oblasti nakládání s bioodpadem		
Číslo indikátoru	3		
Název indikátoru	Počet obcí zapojených do společného systému sběru a nakládání s BRKO		
Měrná jednotka	%		
Správce měřítka	Předseda Svazku obcí Novoborska		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	50%	100%
Skutečnost	0%	x	x
Popis měřítka:	<p>Procentuální vyjádření počtu členských obcí DSO zapojených do meziobecní spolupráce v podobě společného systému sběru a nakládání s BRKO. Indikátor umožňuje sledovat zapojování obcí do společného systému. Zvyšování indikátoru představuje zapojení více obcí do systému a umožnění snížení nákladů. Ideální stav představuje dosažení 100%, tedy zapojení všech členských obcí DSO do společného systému.</p>		
Metodika a výpočet:	Počet obcí zapojených do společného systému ku celkovému počtu členských obcí DSO.		
Zdroj čerpání dat:	Zprávy o činnosti DSO.		

Cíl 3.1	Zavést společný systém sběru a svozu biologicky rozložitelného komunálního odpadu (BRKO)		
Číslo indikátoru	3.1.1		
Název indikátoru	Analýza možností společného sběru a nakládání s BRKO, včetně jeho financování		
Měrná jednotka	ANO/ NE		
Správce měřítka	Předseda Svazku obcí Novoborska		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	ANO	ANO
Skutečnost	NE	x	x
Popis měřítka:	<p>Pro zajištění společného sběru a nakládání s BRKO na území DSO je nutné nejprve provést analýzu možností této meziobecní spolupráce a zjistit rovněž možnosti financování.</p>		
Metodika a výpočet:	ANO/ NE		
Zdroj čerpání dat:	Zprávy o činnosti DSO.		

5.3. Pravidla pro řízení strategie

5.3.1. Systém monitorování a hodnocení realizace strategie

Pro řízení strategie bude ustaven **manažer strategie**. Manažer zodpovídá za celkovou koordinaci všech aktivit souvisejících s jejím řízením. Je zodpovědný za to, že se se schválenou strategií bude pracovat, že zodpovědné subjekty budou usilovat o její naplnění a že se bude vyhodnocovat, zda se daří přispívat k plnění stanovených cílů.

Manažer strategie je výkonnou a koordinační jednotkou, ale pro výkon své činnosti potřebuje součinnost orgánů, které mohou rozhodovat. Tím je **řídící skupina**. Řídící skupina činí klíčová rozhodnutí při naplňování strategie, zejména týkající se jejích změn a úprav, ale také schvalování akčního plánu. Řídící skupina schvaluje vyhodnocení strategie a přijímá opatření vyplývající ze závěrů hodnocení.

Složení řídicí skupiny	
Předseda Svazku obcí Novoborska	
1. místopředseda Svazku obcí Novoborska	
2. místopředseda Svazku obcí Novoborska	
Manažer Svazku obcí Novoborska	
Starosta města Kamenický Šenov	

Pro řízení strategie jsou důležití **správci cílů**. Správce cíle není osoba, která by měla za úkol daný cíl samostatně zrealizovat. Jeho rolí je hlídat, aby se na plnění cíle nezapomnělo. Je to osoba, která bude v území iniciovat kroky směřující k plnění cíle, bude komunikovat s ostatními subjekty v území, bude dbát nad tím, aby se do budoucích akčních plánů dostávaly konkrétní kroky, které přispějí k plnění cíle, bude kontrolovat, že do příslušného rozpočtu budou zahrnuty prostředky určené k plnění cíle. Ostatní subjekty v území však mají společnou povinnost spolu s gestorem aktivně usilovat o plnění cíle. Správce cíle také bude v následujících letech sledovat prostřednictvím indikátorů, zda je cíle dosahováno. V další budoucí spolupráci bude tuto informaci poskytovat ostatním městům a obcím a společně budou hledat další řešení k přibližování se stanovenému cíli.

Správci cílů		
Číslo cíle	Název cíle	Správce cíle
1.1	Zavést společný systém sběru a svozu komunálního odpadu na území	Starosta města Kamenický Šenov
2.1	Využít svěrných dvorů také pro spádové oblasti a zajistit spolufinancování (spolupodílnictví obcí)	Starosta města Kamenický Šenov
3.1	Zavést společný systém sběru a svozu biologicky rozložitelného komunálního odpadu (BRKO)	Starosta města Kamenický Šenov

Gestoři indikátorů jsou osoby, které zodpovídají za zjištění hodnot indikátoru v souladu se stanovenou definicí a metodikou výpočtu. Dodávají podklady příslušnému správci cíle.

Gestoři indikátorů		
Číslo indikátoru	Název indikátoru	Gestor indikátoru
1	Finanční prostředky vynaložené na společný systém sběru a nakládání s KO	Předseda Svazku obcí Novoborska
1.1.1	Analýza možností společného sběru a nakládání s KO, včetně jejich financování	Předseda Svazku obcí Novoborska
1.1.2	Počet obcí zapojených do společného systému	Předseda Svazku obcí Novoborska
2	Počet obcí bez sběrného dvora či smluvního zajištění sběrného dvora v jiné obci	starosta města se sběrným dvorem
2.1.1	Analýza možností využití stávajících sběrných dvorů pro ostatní obce, včetně možností spolufinancování	Předseda Svazku obcí Novoborska
2.1.2	Smluvní dohody spádových oblastí o využívání sběrného dvora	starosta města se sběrným dvorem
3	Počet obcí zapojených do společného sběru a nakládání s BRKO	Předseda Svazku obcí Novoborska
3.1.1	Analýza možností společného sběru a nakládání s BRKO, včetně jeho financování	starosta města se sběrným dvorem

Strategie bude naplňována především projekty zařazenými do každoročně schvalovaného akčního plánu (viz kapitola 5.3.3 souhrnného dokumentu). Projekty zařazené do akčního plánu by pak měly naplňovat stanovené cíle.

Naplňování strategického dokumentu musí být měřeno a pravidelně vyhodnocováno. Pro jednotlivé cíle byly nastaveny indikátory a k nim nastavená metodika – tj. způsob sledování a vyhodnocování daného indikátoru. Ke každému indikátoru je také nastaven jeho správce (gestor), který je zodpovědný za sledování jeho vývoje a porovnání s cílovou hodnotou.

Tabulka uvádí hlavní zodpovědnosti v procesu implementace strategie.

Činnost v rámci implementace	Zodpovědná osoba/subjekt	Termín
Koordinace implementačních aktivit	manažer strategie	průběžně
Návrh projektů do akčního plánu	správci cílů	každoročně v 1.-3. čtvrtletí
Výběr projektů do akčního plánu	řídící skupina	každoročně dle termínů přípravy rozpočtu
Předložení akčního plánu ke schválení na následující rok	manažer strategie	každoročně dle termínů přípravy rozpočtu
Vyhodnocení indikátorů za předchozí rok	gestoři indikátorů	každoročně v 1. čtvrtletí
Vyhodnocení plnění akčního plánu za předchozí rok	manažer s využitím podkladů od gestorů indikátorů a správců cílů	každoročně v 1.-2. čtvrtletí
Projednání vyhodnocení indikátorů a plnění akčního plánu za předchozí rok	řídící skupina	každoročně v 2. čtvrtletí

5.3.2. Systém změn strategie

V průběhu realizace Strategie může dojít k objektivní potřebě dílčí změny tj. ve formě úpravy cíle, či indikátoru. Tato potřeba může být způsobena jak vnějšími (např. rozhodnutí vlády, či EU), tak vnitřními (potřeba změny vyvstane při průběžném monitorování cílů Strategie) faktory. Rozhodnutí, zda je nutné některé části Strategie upravit bude následovat každoročně po vyhodnocení indikátorů za předchozí rok a po vyhodnocení akčního plánu. Pokud se ukáže, že realizací projektů nedošlo k uspokojivému vývoji příslušného indikátoru, je nutné blíže zanalyzovat příčiny takového vývoje. Nejedná-li se o neočekávané vnější vlivy (povodeň, hospodářská krize apod.), pak může být příčina buď na straně chybně nastaveného cíle či přiřazeného indikátoru, anebo na straně nefunkčnosti projektu vzhledem ke stanovenému cíli. V obou případech je nutné, aby správce cíle navrhl opatření ke změně. Může se jednat buď o návrh vhodnějšího typu projektu do akčního plánu, nebo o přeformulování cíle. Takovou změnu je nutno důkladně prodiskutovat s dotčenými subjekty (ideálně v rámci fokusní skupiny) a následně změnu navrhnout řídící skupině. Řídící skupina rozhodne o schválení či neschválení změny.

5.3.3. Akční plán

Akční plán je dokumentem, jehož cílem je upřesnit strategický plán v krátkodobém časovém horizontu. Akční plán ze strategického plánu vychází a určuje, jakými konkrétními kroky či projekty budou naplňovány příslušné cíle uvedené ve strategickém plánu. Akční plán se zpracovává vždy na následující rok.

U každé aktivity musí být zřejmé, k naplnění jakého cíle přispívá. Sestavování akčního plánu musí být v souladu se strategickým plánem, ale také s připravovaným rozpočtem na následující rok. Projekty zařazené do akčního plánu musí být kryty rozpočtem nebo jiným (externím) zdrojem financování. Pokud nebude k projektům vybraným do akčního plánu jednoznačně přiřazen zdroj financování, budou z akčního plánu vyřazeny.

Proces přípravy akčního plánu je třeba vnímat jako **proces dlouhodobý a opakovaný**, prostupující celým kalendářním rokem. Příprava akčního plánu probíhá souběžně s přípravou rozpočtu (dobrovolného svazku obcí nebo rozpočtů jednotlivých měst a obcí). Nejprve dochází ke sběru podnětů na realizaci projektů od jednotlivých měst a obcí. Následně dochází k výběru těch aktivit, které je z věcného, časového a finančního hlediska možné realizovat v příštím roce. Nakonec dochází k přijetí rozhodnutí o přehledu konkrétních aktivit zařazených do akčního plánu pro následující rok.

V prvním pololetí roku, který následuje pro realizaci akčního plánu, by mělo dojít k jeho vyhodnocení.

Příklad harmonogramu procesů při přípravě, realizaci a vyhodnocení akčních plánů

Čtvrtletí	Rok 2015				Rok 2016				Rok 2017				Rok 2018	
	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.
Akční plán na r. 2016														
Příprava														
Realizace														
Vyhodnocení														
Akční plán na r. 2017														
Příprava														
Realizace														
Vyhodnocení														

Akční plán může být vypracován pomocí tabulky, která obsahuje číslo cíle, ke kterému se projekt váže, název projektu, orientační rozpočet, zdroj financování, harmonogram, nositel projektu, aktuální stav připravenosti.

Vzor tabulky akčního plánu

Cíl	Název projektu	Náklady	Zdroj financování	Termín realizace	Nositel projektu	Připravenost

Do tabulky se uvádějí následující informace:

Cíl – název a číslo cíle stanoveného ve strategii, k němuž se projekt váže

Název projektu – konkrétní název projektu či aktivity, která naplňuje (spolu s dalšími) daný cíl

Náklady – orientační finanční objem projektu; vzhledem k tomu, že se jedná o první hrubou verzi akčního plánu, je samozřejmé, že se ve většině případů bude jednat o odhad nákladů (stanovený expertním odhadem či na základě zkušenosti s obdobnými projekty). V dalších verzích akčního plánu budou náklady upřesňovány.

Zdroj financování – snahou je co nejefektivnější hospodaření, proto je vhodné uvést vhodný zdroj financování z konkrétního dotačního zdroje (národní granty, evropské fondy apod.). V tom případě je nutné do akčního plánu uvést také podíly financování (např. 85 % dotace, 15 % rozpočet DSO). Tam,

kde budou projekty již dostatečně konkrétní, je možné hledat příslušnou dotační možnost v připravovaných operačních programech Evropských strukturálních a investičních fondů. Tam, kde je od počátku zřejmé, že zdrojem financování nemůže být žádný dotační program, je vhodné do zdroje financování uvést rozpočet té organizace, která financování projektu plánuje (konkrétní obec, více obcí, dobrovolný svazek obcí).

Termín realizace – jedná se o další údaj, který je v této fázi orientační a předpokládá se jeho postupné upřesňování. Pokud se jedná o víceleté projekty, je nutné uvést alespoň roky jeho realizace, vhodnější však je uvést i měsíce (zejména u akcí, které budou realizovány v rámci jednoho roku).

Nositel projektu – uvádí se subjekt, který bude mít realizaci projektu na starosti. V případě DSO to většinou bude svazek obcí, v případě neformální spolupráce obcí může jít o jednu konkrétní obec, která bude mít zodpovědnost za zpracování žádosti o dotaci a její realizaci, na jejímž území se bude projekt realizovat, která bude organizovat výběrové řízení apod. Samozřejmě se počítá s aktivní účastí ostatních obcí, nositel je však tzv. lead-partnerem.

Připravenost – pro doplnění informací o reálnosti projektu, přesnosti jeho rozpočtu a načasování je vhodné uvést, v jakém stavu se projekt nachází. Většinou se stručně uvádí, zda se jedná o projekt ve fázi záměru, nebo zda již byla vytvořena studie, která jej blíže popisuje. Dalšími milníky může být zpracovaná projektová dokumentace, vydané stavební povolení či vybraný zhotovitel na základě výběrového řízení.

Pokud bude cíl naplňován po dobu několika let, je možné do akčního plánu uvést také orientační **zásobník projektů/aktivit** (samostatná tabulka ve stejné struktuře), které nejsou financovatelné z rozpočtu příštího roku, ale s nimiž se uvažuje v dalších letech. Takový zásobník by byl pouze orientační a sloužil by jako jeden z podkladů pro sestavování akčních plánů na další roky. Je vhodný z toho důvodu, že při případných personálních změnách bude na jednom místě zaznamenáno, s čím projektový tým počítal jako s aktivitami vhodnými k realizaci za účelem dosažení cíle. Veškeré údaje by byly v tom případě orientační (harmonogram, náklady) a upřesňovaly by se při sestavování dalšího akčního plánu na následující rok. V prvním pololetí roku, který následuje po realizaci akčního plánu, by mělo dojít k jeho **vyhodnocení**. V rámci vyhodnocení budou posouzeny jednotlivé projekty, které byly navrženy v akčním plánu k realizaci.

U zrealizovaných projektů bude posouzeno především to, zda byly udrženy náklady, které byly v akčním plánu orientačně uvedeny, a souladu skutečného harmonogramu s předpokládaným. V případě odchylek budou vyhodnoceny důvody, proč k nim došlo. Z takto učiněných vyhodnocení by měly být přijaty adekvátní závěry (např. do budoucna zpřesnit odhady nákladů, zaměřit se na kvalitu výběrových řízení s důrazem na minimalizaci víceprací, při nastavování harmonogramu brát v potaz rizika, která mohou projekt zbrzdit apod.).

Zároveň je nutné znovu vyhodnotit, jak se vyvinuly hodnoty indikátorů po realizaci projektů. Tím dojdeme k dílčímu závěru, zda zrealizované projekty jsou vzhledem k vytyčeným cílům efektivní a účinné. V případě, že se hodnoty indikátorů nevyvíjejí příznivým směrem, je nutné přemýšlet o přehodnocení projektů, které jsou naplánovány k plnění cílů.

U nezrealizovaných projektů je nutné analyzovat důvody, proč k realizaci nedošlo (do akčního plánu by měly vstupovat jen reálné projekty a aktivity).

5.4. Závěr a postup zpracování

5.4.1. Shrnutí

V rámci Strategie území správního obvodu SO ORP Nový Bor bylo zpracováno povinné téma „Odpadové hospodářství“.

Při zpracování analytické části tématu „Odpadové hospodářství“ realizační tým vycházel především z dostupných statistických dat Ministerstva životního prostředí, dat poskytnutých ze strany odborného týmu SMO a z dat poskytnutých odborem životního prostředí v Novém Boru. Souhrn analytické části je k nahlédnutí v kapitole 5.1.5.

Z analytické části vyplynuly tři problémové okruhy:

- vysoké náklady při nakládání s komunálním odpadem,
- neoptimalizovaná síť sběrných dvorů a míst,
- chybějící spolupráce v oblasti nakládání s bioodpady.

K jednotlivým problémovým okruhům v tématu „Odpadové hospodářství“ byly za pomoci motivujících starostů stanoveny cíle, které by měly napomoci řešení problémových oblastí. Cíle byly stanoveny tak, že vycházejí z meziobecní spolupráce, tedy ze zapojení co největšího počtu obcí při jeho realizaci. Cíle byly stanoveny tak, aby naplňovaly potřeby celého území – Zavést společný systém sběru a svozu komunálního odpadu, Využít stávajících sběrných dvorů pro spádové oblasti a zajistit jejich spolufinancování a Zavést společný systém sběru a svozu biologicky rozložitelného komunálního odpadu.

Ve všech stanovených problémových oblastech v odpadovém hospodářství na Novoborsku je skrytý také problém s financováním. Je důležité se na oblast financí zaměřit a vytvořit koncepci pro nastavení spolufinancování v problémových oblastech odpadového hospodářství.

5.4.2. Popis postupu tvorby strategie

Strategie byla tvořena v souladu s rámcovou metodikou vydanou Svazem měst a obcí. Tato metodika byla vypracována speciálně pro Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností.

První část strategie byla analytická, kdy se sbírala data, a zjišťoval se současný stav, ze kterého vzešly poznatky o slabých a silných stránkách území, o příležitostech a hrozbách. Na základě analytické části byla následně zpracována návrhová část, která vycházela ze zjištěných potřeb v území. Byly identifikovány problémové okruhy v jednotlivých řešených oblastech. Takto zvolené okruhy byly podrobně popsány a rozebrány. Následně se zvolily cíle a indikátory, které napomohou sledování jejich dosažení.

Členové týmu při zpracování analytické i návrhové části spolupracovali s příslušnými odbory, odborníky, experty, zainteresovanými osobami a motivujícími starosty.

5.5. Přílohy

Seznam zkratk

BRKO	biologicky rozložitelný komunální odpad
BRO	biologicky rozložitelný odpad
CENIA	Česká informační agentura životního prostředí
ČOV	čistička odpadních vod
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DSO	dobrovolný svazek obcí
DZ	datová základna
CHKO	chráněná krajinná oblast
ISOH	Informační systém odpadového hospodářství
IURMO	Institut pro udržitelný rozvoj měst a obcí
KO	komunální odpad
LK	Liberecký kraj
MSK	Moto sport klub
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NO	nebezpečný odpad
O	obec
OO	ostatní odpad
OPŽP	operační program životního prostředí
ORP	obec s rozšířenou působností
POH	Plán odpadového hospodářství
S	soukromník
SČVK	Severočeské vodovody a kanalizace
SEKM	system evidence kontaminovaných míst
SFŽP	Státní fond životního prostředí
SKO	směsný komunální odpad
SMO	Svaz měst a obcí
SO	správní obvod

TKO	tuhý komunální odpad
ZEVO	zařízení pro energetické využití odpadů
ZPA	Závody průmyslové automatizace
ZÚJ	základní územní jednotka
ŽP	životní prostředí

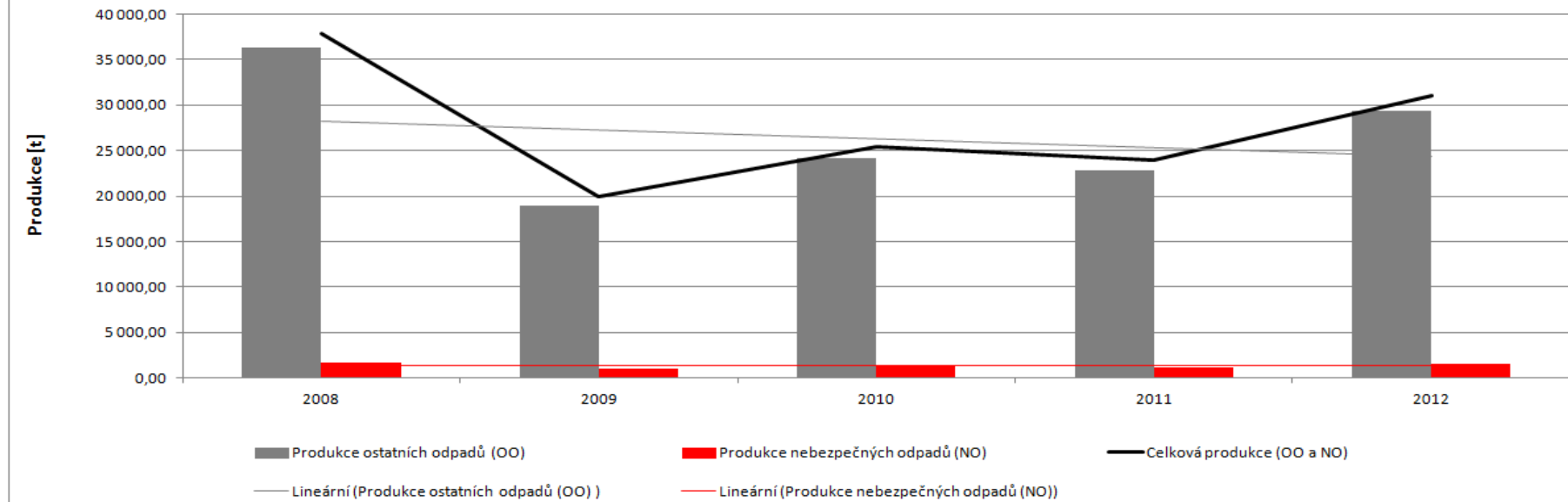
Vzhledem k dostupnosti datových zdrojů v oblasti odpadového hospodářství nebylo možno pracovat v časové řadě 2008 až 2012 s daty o produkci a nakládání s odpady, které pochází pouze od obcí a jejich občanů. Proto tabulky obsahují data o produkci a nakládání s odpady jak od obcí a jejich občanů, tak od firem a společností, produkujících odpady v ORP. Měrné produkce na obyvatele SO ORP jsou pak počítány z produkce jednotlivých druhů odpadů od obcí i firem a společností. Nejsou tedy ukazatelem, znázorňujícím, kolik odpadů produkuje občan jako takový, ale spíše odrazem míry produkce jednotlivých druhů odpadů za celé ORP, vyjádřené na jednoho obyvatele.

Hodnoty datové základny za rok 1995 a 2000 (v tabulkách zkráceně „DZ“) za území ORP jako správní celek neexistují. Vzhledem k tomu, že do roku 2001 neexistoval současný Katalog odpadů, byla datová základna stanovena pouze teoreticky na základě výpočtu. Důvodem přepočtu datové základny za území ORP je fakt, že relevantní data (konkrétní datové základny pro porovnání s Plánem odpadového hospodářství České republiky (dále jen POH ČR) za roky 2000 a 1995 jsou veřejně dostupná pouze za celou ČR. Datová základna pro území ČR byla proto upravena přepočtovým koeficientem daným poměrem průměrné produkce odpadů na území ORP za roky 2008 až 2012 vůči průměrné produkci odpadů za ČR za roky 2008 až 2012. Vzhledem k provedeným přepočtům datové základny a metodice získání dat je hodnocení z hlediska plnění cílů POH ČR pouze ORIENTAČNÍM UKAZATELEM. Datová základna pro území ORP je tedy hypotetickým odhadem pro prodloužení časového trendu a možnosti porovnání hodnot v delší časové řadě. Tyto orientační hodnoty byly vypočteny pouze pro potřeby tohoto projektu a nelze s nimi porovnávat plnění cílů POH ČR. Vypočtená hodnota datové základny území ORP se nemusí přibližovat skutečné situaci v letech 1995 a 2000. Dále je důležité připustit, že zvolené vymezení území (ORP) je pro hodnocení plnění cílů POH ČR nevyhovující (zvláště pak pro hodnocení nakládání s odpady). Jsou proto vždy slovně hodnoceny jen trendy, které se projevují v období 2008-2012.

Příloha č. 1 - Produkce ostatních odpadů (OO) a produkce nebezpečných odpadů (NO) za období 2008-2012

Hmotnostní ukazatele a popis stavu plnění cílů POH ČR - diference oproti roku 2000	DZ pro produkcí odpadů 2000	2008	2009	2010	2011	2012	Podíl produkce jednotlivých let k datové základně 2000 [%] ↓			
							2008	2009	2010	2011
Produkce odpadů [t]										
Produkce ostatních odpadů (OO)	33 083,77	36 250,84	18 926,74	24 112,22	22 779,24	29 389,02	109,57	57,21	72,88	68,85
Produkce nebezpečných odpadů (NO)	2 142,85	1 627,33	995,72	1 294,30	1 138,61	1 577,83	75,94	46,47	60,40	53,14
	Změna produkce NO oproti DZ 2000 [%] →							-24,06	-53,53	-39,60
Celková produkce (OO a NO)	35 346,02	37 878,17	19 922,46	25 406,52	23 917,85	30 966,86	107,16	56,36	71,88	67,67
	Změna produkce odpadů oproti DZ 2000 [%] →							+07,16	-43,64	-28,12
Podílové ukazatele [%]		2008		2009		2010		2011		2012
Podíl ostatních odpadů na celkové produkci odpadů		95,70		95,00		94,91		95,24		94,90
Podíl nebezpečných odpadů na celkové produkci odpadů		4,30		5,00		5,09		4,76		5,10
Měrné produkce odpadů na obyvatele [kg.obyv.-1]		2008		2009		2010		2011		2012
Počet obyvatel v území ORP		26 348		26 482		26 609		26 588		26 529
Měrná produkce všech odpadů (OO a NO)		1 437,61		752,30		954,81		899,57		1 167,28
Měrná produkce OO		1 375,85		714,70		906,17		856,75		1 107,81
Měrná produkce NO		300,20	61,76	37,60	48,64	42,82	59,48			
Podíl měrné produkce NO k DZ 2000 [%] →		20,57		12,52		16,20		14,27		19,81
Změna měrné produkce NO oproti DZ 2000 [%] →		-79,43		-87,48		-83,80		-85,73		-80,19

Graf č. 1 Celková produkce odpadů, produkce OO a NO na území ORP za období 2008-2012

Příloha č. 2 - Celková produkce KO na území ORP za období 2008-2012 podrobně

Katalogové číslo odpadu	Název druhu odpadu	Kategorie odpadu	Produkce jednotlivých druhů odpadů [t]				
			2008	2009	2010	2011	2012
200101	Papír a lepenka (BRKO)	O	316,79	20,56	107,73	219,26	286,54
200102	Sklo	O	143,80	41,07	78,82	107,56	0
200108	BRO z kuchyní (BRKO)	O	0	0	0	0	0,34
200110	Oděvy (BRKO)	O	7,49	3,76	1,16	2,81	3,71
200111	Textilní materiály (BRKO)	O	0	0	0	19,39	17,38
200113	Rozpouštědla	N	0	0	0	0	0
200114	Kyseliny	N	0	0	0	0	0
200115	Zásady	N	0	0	0	0	0
200117	Fotochemikálie	N	0	0	0	0	0
200119	Pesticidy	N	0	0	0	0	0
200121	Zářivky a jiný odpad obsahující rtuť	N	0,54	0,09	0,10	0,81	1,28
200123	Vyřazená zařízení obsahující chlorfluoruhlodivky	N	0,42	0,61	0	1,13	2,10
200125	Jedlý olej a tuk (BRKO)	O	0	0,05	0	0	0,09
200126	Olej a tuk neuvedený pod číslem 200125	N	0,10	0,10	0	0,04	0,05
200127	Barvy, tiskařské barvy, lepidla	N	0,14	0,76	1,56	1,26	1,24
200128	Barvy, tiskařské barvy, lepidla a pryskyřice neuvedené pod číslem 200127	O	0	0	0	0	0
200129	Detergenty obsahující nebezpečné látky	N	0	0,15	0	0	0
200130	Detergenty neuvedené pod číslem 200129	O	0	0	0	0	0
200131	Nepoužitelná cytostatika	N	0	0	0	0	0
200132	Jiná nepoužitelná léčiva neuvedená pod číslem 200131	N	0,07	0,10	0,09	0,13	0,56
200133	Baterie a akumulátory, zařazené pod čísla 160601, 160602 nebo pod číslem 160603 a netříděné baterie a akumulátory obsahující tyto baterie	N	0,03	0	0,11	1,91	5,45
200134	Baterie a akumulátory neuvedené pod číslem 200133	O	0	0	0	0	0
200135	Vyřazené elektrické a elektronické zařízení obsahující nebezpečné látky neuvedené pod čísly 200121 a 200123	N	0,05	0,49	0	0,17	0,66
200136	Vyřazené elektrické a elektronické zařízení neuvedené pod čísly 200121, 200123 a 200135	O	0,63	0,15	29,65	47,96	435,86
200137	Dřevo obsahující nebezpečné látky	N	0	0	0	0	0
200138	Dřevo neuvedené pod číslem 200137 (BRKO)	O	0	0	0	0	0

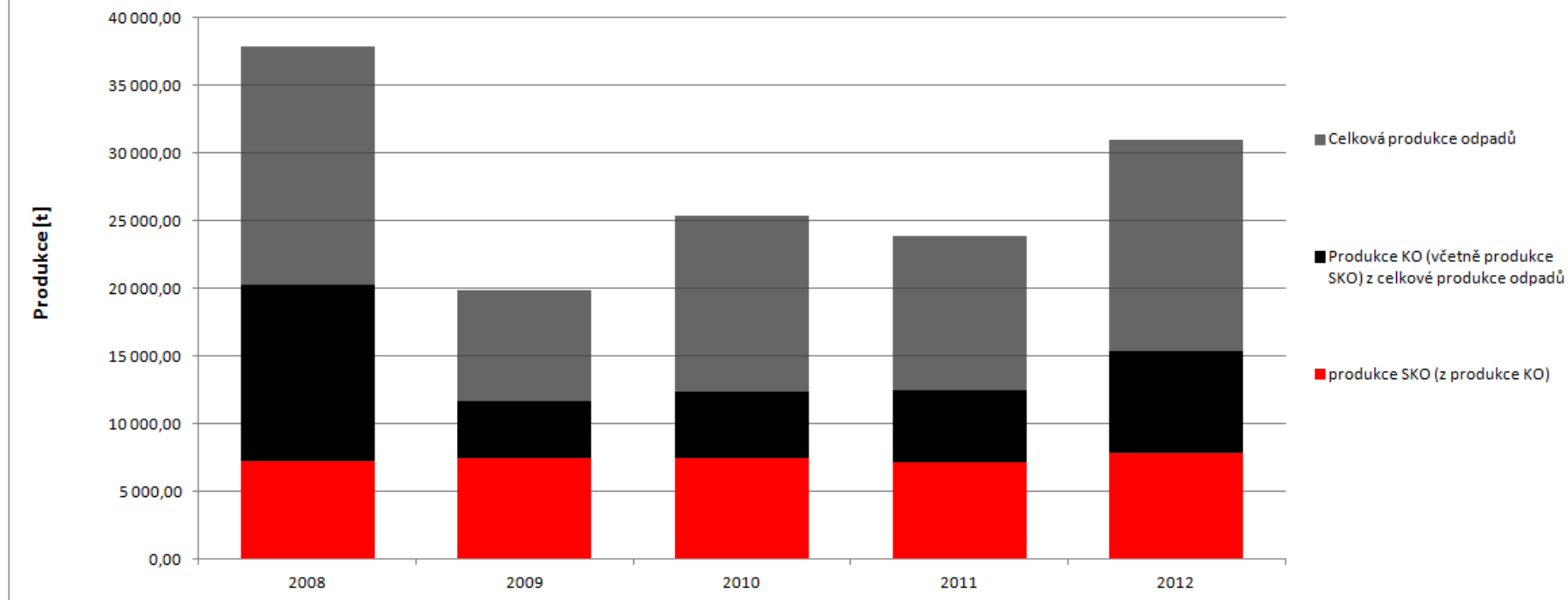
200139	Plasty	O	96,13	10,47	31,87	20,11	38,40
200140	Kovy	O	1 007,04	870,09	1 110,79	1 473,94	1 393,54
200141	Odpady z čištění komínů	O	0	0	0	0	0
200199	Další frakce jinak blíže neurčené	O	0	0	0	0	0
200201	Biologicky rozložitelný odpad (BRKO)	O	46,45	64,33	162,59	321,02	493,24
200202	Zemina a kameny	O	0	0	0	0	0
200203	Jiný biologicky nerozložitelný odpad	O	64,14	52,80	35,07	47,20	37,78
200301	Směsný komunální odpad (BRKO)	O	7 220,22	7 485,97	7 421,57	7 201,80	7 852,03
200302	Odpad z tržišť (BRKO)	O	0	0	0	0	0
200303	Uliční smetky	O	7,93	1,12	0	0	0
200304	Kal ze septiků a žump	O	8 212,02	0	0	0	0
200306	Odpad z čištění kanalizace	O	0	0	20,00	2,50	9,00
200307	Objemný odpad (BRKO)	O	2 264,50	1 983,49	1 183,17	1 576,79	1 825,10
200399	Komunální odpady jinak blíže neurčené	O	0	0	0	0	0
150101	Papírové a lepenkové obaly	O	413,79	690,00	1 611,80	851,94	1 831,84
150102	Plastové obaly	O	168,81	213,88	271,33	299,79	312,87
150103	Dřevěné obaly	O	8,21	9,07	4,86	0	0,03
150104	Kovové obaly	O	45,81	4,67	36,11	8,84	5,58
150105	Kompozitní obaly	O	5,55	9,44	9,41	9,85	14,20
150106	Směsné obaly	O	5,57	0	1,00	19,53	25,44
150107	Skleněné obaly	O	145,76	216,03	178,43	198,69	767,83
150109	Textilní obaly	O	0	0	0	0	0
150110	Obaly obsahující zbytky nebezpečných látek nebo obaly těmito látkami znečištěné	N	42,00	38,47	42,12	37,90	26,78
150111	Kovové obaly obsahující nebezpečnou výplňovou hmotu (např. azbest) včetně prázdných tlakových nádob	N	0	0	2,02	0	0
Celková produkce KO			20 223,99	11 717,70	12 341,34	12 472,32	15 388,91
Celková produkce BRKO (vybrané kódy ze sk. 20), původní hmotnost odpadu [t]			9 855,46	9 558,15	8 876,22	9 341,07	10 478,45
Hmotnost BRKO přepočtená na obsah biologicky rozložitelné složky v odpadu [t]			4 513,92	4 276,07	4 188,50	4 486,83	5 112,55

Příloha č. 3 - Celková produkce odpadů na území ORP (produkce KO a produkce směsného komunálního odpadu (SKO)) za období 2008-2012

Produkce odpadů [t]	2008	2009	2010	2011	2012	Meziroční změna [%] ↓			
						2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012
Celková produkce odpadů	37 878,17	19 922,46	25 406,52	23 917,85	30 966,86	-47,40	+27,53	-5,86	+29,47
Celková produkce KO	20 223,99	11 717,70	12 341,34	12 472,32	15 388,91	-42,06	+5,32	+1,06	+23,38
Celková produkce SKO	7 220,22	7 485,97	7 421,57	7 201,80	7 852,03	+3,68	-0,86	-2,96	+9,03
Podílové ukazatele [%]	2008		2009		2010		2011		2012
Podíl KO na celkové produkci odpadů	53,39		58,82		48,58		52,15		49,69
Podíl SKO na produkci KO	35,70		63,89		60,14		57,74		51,02
Měrné produkce odpadů [kg.obyv.-1]	2008		2009		2010		2011		2012
Počet obyvatel v území ORP	26 348		26 482		26 609		26 588		26 529
Měrná produkce KO	767,57		442,48		463,80		469,10		580,08
Měrná produkce SKO	274,03		282,68		278,91		270,87		295,98

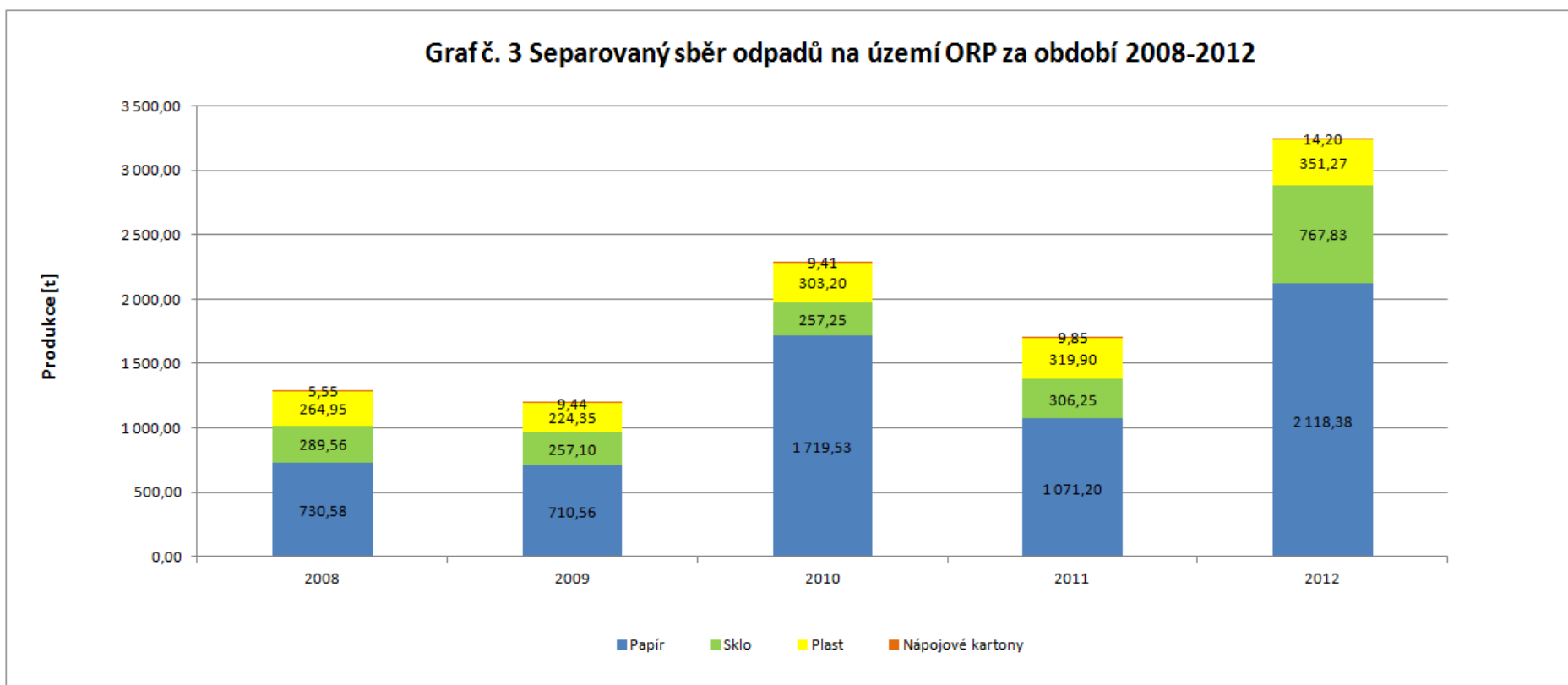
Graf č. 2 Podíl KO a podíl SKO na celkové produkci odpadů na území ORP za období 2008-2012

Příloha č. 4 - Separovaný sběr odpadů na území ORP za období 2008-2012

Produkce odpadů [t]	Katalogové číslo tříděného odpadu	2008	2009	2010	2011	2012	Meziroční změna [%] ↓			
							2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012
Papír	150101, 200101	730,58	710,56	1 719,53	1 071,20	2 118,38	-2,74	+142,00	-37,70	+97,76
Sklo	150107, 200102	289,56	257,10	257,25	306,25	767,83	-11,21	+0,06	+19,04	+150,72
Plast	150102, 200139	264,95	224,35	303,20	319,90	351,27	-15,32	+35,15	+5,51	+9,80
Nápojové kartony	150105	5,55	9,44	9,41	9,85	14,20	+70,13	-0,32	+4,64	+44,24
Celkem separovaný sběr		1 290,63	1 201,45	2 289,39	1 707,19	3 251,68	-6,91	+90,55	-25,43	+90,47
Měrné produkce odpadů [kg.obyv. ⁻¹]		2008		2009		2010		2011		2012
Počet obyvatel v území ORP		26 348		26 482		26 609		26 588		26 529
Měrná produkce tříděného papíru		27,73		26,83		64,62		40,29		79,85
Měrná produkce tříděného skla		10,99		9,71		9,67		11,52		28,94
Měrná produkce tříděného plastu		10,06		8,47		11,39		12,03		13,24
Měrná produkce tříděných nápojových kartonů		0,21		0,36		0,35		0,37		0,54
Měrná produkce tříděného odpadu		48,98		45,37		86,04		64,21		122,57

Graf č. 3 Separovaný sběr odpadů na území ORP za období 2008-2012

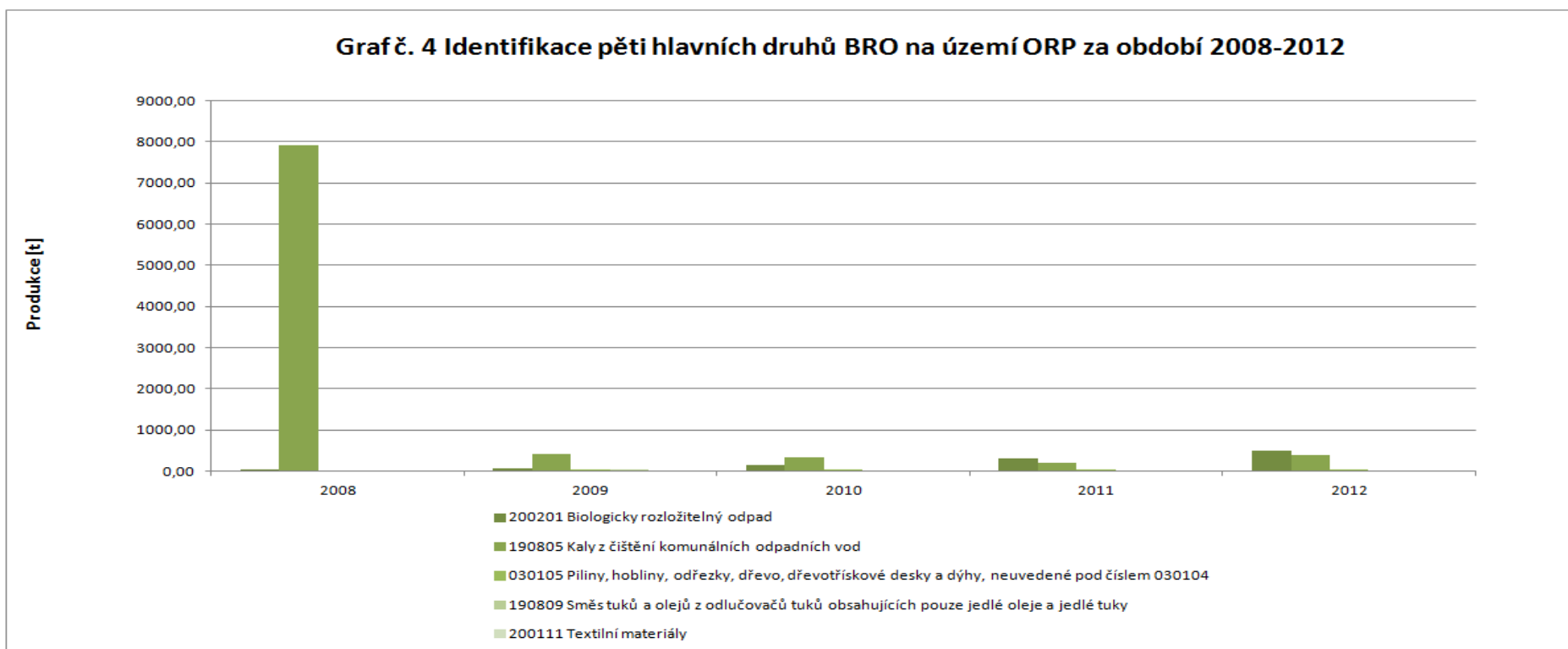
Příloha č. 5 - Celková produkce BRO na území ORP za období 2008-2012 podrobně

Katalogové číslo odpadu	Název druhu biologicky rozložitelného odpadu	Kategorie odpadu	Produkce jednotlivých druhů odpadů [t]				
			2008	2009	2010	2011	2012
020101	Kaly z praní a z čištění	O	0	0	0	0	0
020103	Odpad rostlinných pletiv	O	0	0	0	0	0
020106	Zvířecí trus, moč a hnůj (včetně znečištěné slámy), kapalné odpady, soustředované odděleně a zpracovávané mimo místo vzniku	O	0	0	0	0	0
020107	Odpady z lesnictví	O	0	0	0	0	0
020201	Kaly z praní a z čištění	O	0	0	0	0	0
020203	Suroviny nevhodné ke spotřebě nebo zpracování	O	0	0	0	0	0
020204	Kaly z čištění odpadních vod v místě jejich vzniku	O	0	0	0	0	0
020301	Kaly z praní, čištění, loupání, odstředování a separace	O	0	0	0	0	0
020304	Suroviny nevhodné ke spotřebě nebo zpracování	O	0	14,62	12,80	15,36	10,67
020399	Odpady jinak blíže neurčené	O	0	0	0	0	0
020305	Kaly z čištění odpadních vod v místě jejich vzniku	O	0	0	0	0	0
020401	Zemina z čištění a praní řepy	O	0	0	0	0	0
020403	Kaly z čištění odpadních vod v místě jejich vzniku	O	0	0	0	0	0
020501	Suroviny nevhodné ke spotřebě nebo zpracování	O	0	0	0	0	0
020502	Kaly z čištění odpadních vod v místě jejich vzniku	O	0	0	0	0	0
020601	Suroviny nevhodné ke spotřebě nebo zpracování	O	0	0	1,70	2,40	1,70
020603	Kaly z čištění odpadních vod v místě jejich vzniku	O	0	0	0	0	0
020701	Odpad z praní, čištění a mechanického zpracování surovin	O	0	0	0	0	0
020702	Odpad z destilace lihovin	O	0	0	0	0	0
020704	Suroviny nevhodné ke spotřebě nebo zpracování	O	0	0	0	0	0
020705	Kaly z čištění odpadních vod v místě jejich vzniku	O	0	0	0	0	0
030101	Odpadní kůra a korek	O	0	0	0	0	0
030105	Piliny, hobliny, odřezky, dřevo, dřevotřískové desky a dýhy, neuvedené pod číslem 030104	O	1,20	43,07	43,33	41,09	32,36

030301	Odpadní kůra a dřevo	O	0	0	0	0	0
030307	Mechanicky oddělený výmět z rozvláknování odpadního papíru a lepenky	O	0	000	0	0	0
030308	Odpady ze třídění papíru a lepenky určené k recyklaci	O	948,39	720,65	1 019,75	1 020,08	12,78
030309	Odpadní kaustifikační kal	O	0	0	0	0	0
030310	Výmětová vlákna, kaly z mechanického oddělování obsahující vlákna, výplně povrchové vrstvy z mechanického třídění	O	0	0	0	0	0
030311	Kaly z čištění odpadních vod v místě jejich vzniku neuvedené pod číslem 030310	O	0	0	0	0	0
040101	Odpadní klišovka a štípenka	O	0	0	0	0	0
040107	Kaly neobsahující chrom, zejména kaly z čištění odpadních vod v místě jejich vzniku	O	0	0	0	0	0
040210	Organické hmoty z přírodních produktů (např. tuk, vosk)	O	0	0	0	0	0
040220	Ostatní kaly z čištění odpadních vod v místě jejich vzniku neuvedené pod 040219	O	0	0	0	0	0
040221	Odpady z nezpracovaných textilních vláken	O	0	0	0	0	0
040222	Odpady ze zpracovaných textilních vláken	O	0	0	0	0	0
150101	Papírové a lepenkové obaly	O	413,79	690,00	1 611,80	851,94	1 831,84
150103	Dřevěné obaly	O	8,21	9,07	4,86	0	0,03
160306	Organické odpady neuvedené pod číslem 160305	O	0	0	0	0	0,16
170201	Dřevo	O	39,00	17,00	10,10	0	0
190503	Kompost nevyhovující jakosti	O	0	0	0	0	0
190603	Extrakty z anaerobního zpracování komunálního odpadu	O	0	0	0	0	0
190604	Produkty vyhnívání z anaerobního zpracování komunálního odpadu	O	0	0	0	0	0
190605	Extrakty z anaerobního zpracování odpadů živočišného a rostlinného původu	O	0	0	0	0	0
190606	Produkty vyhnívání z anaerobního zpracování živočišného a rostlinného odpadu	O	0	0	0	0	0
190805	Kaly z čištění komunálních odpadních vod	O	7 921,20	405,28	335,73	198,81	399,49

190809	Směs tuků a olejů z odlučovačů tuků obsahujících pouze jedlé oleje a jedlé tuky	0	27,50	33,40	5,40	7,00	27,50
190812	Kaly z biologického čištění průmyslových odpadních vod neuvedené pod číslem 190811	0	0	0	0	0	0
190814	Kaly z jiných způsobů čištění průmyslových odpadních vod neuvedené pod číslem 190813	0	0	0	0	0	0
190901	Pevné odpady z primárního čištění (z česlí a filtrů)	0	0	0	0	0	0
190902	Kaly z čiření vody	0	0	0	0	11,00	0
190903	Kaly z dekarbonizace	0	0	0	0	0	0
191201	Papír a lepenka	0	0	0	0	0	0,86
191207	Dřevo neuvedené pod číslem 191206	0	0	0	0	0	0
200101	Papír a lepenka, s výjimkou papíru s vysokým leskem a odpadu z tapet	0	316,79	20,56	107,73	219,26	286,54
200108	Biologicky rozložitelný odpad z kuchyní a stravoven	0	0	0	0	0	0,34
200110	Oděvy	0	7,49	3,76	1,16	2,81	3,71
200111	Textilní materiály	0	0	0	0	19,39	17,38
200125	Jedlý olej a tuk	0	0	0,05	0	0	0,09
200138	Dřevo neuvedené pod číslem 200137	0	0	0	0	0	0
200201	Biologicky rozložitelný odpad	0	46,45	64,33	162,59	321,02	493,24
200301	Směsný komunální odpad	0	7 220,22	7 485,97	7 421,57	7 201,80	7 852,03
200302	Odpad z tržišť	0	0	0	0	0	0
200304	Kal ze septiků a žump	0	8 212,02	0	0	0	0
200307	Objemný odpad	0	2 264,50	1 983,49	1 183,17	1 576,79	1 825,10
Celková produkce BRO			27 426,76	11 491,24	11 921,69	11 488,75	12 795,83

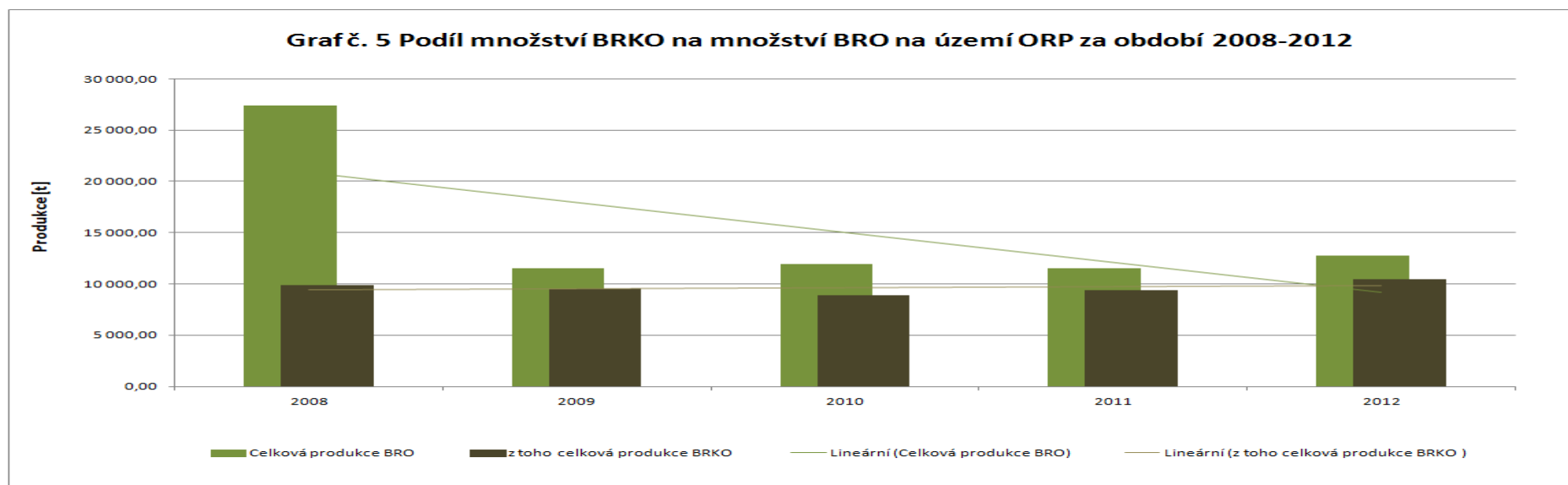
Graf č. 4 Identifikace pěti hlavních druhů BRO na území ORP za období 2008-2012

Graf č. 4 byl sestaven na základě identifikovaných pěti množství nejvíce zastoupených druhů BRO za rok 2012 na území ORP (vyjma: 150101 papírové a lepenkové obaly, 200101 papír a lepenka, s výjimkou papíru s vysokým leskem a odpadu z tapet, 200301 směsný komunální odpad a 200307 objemný odpad).

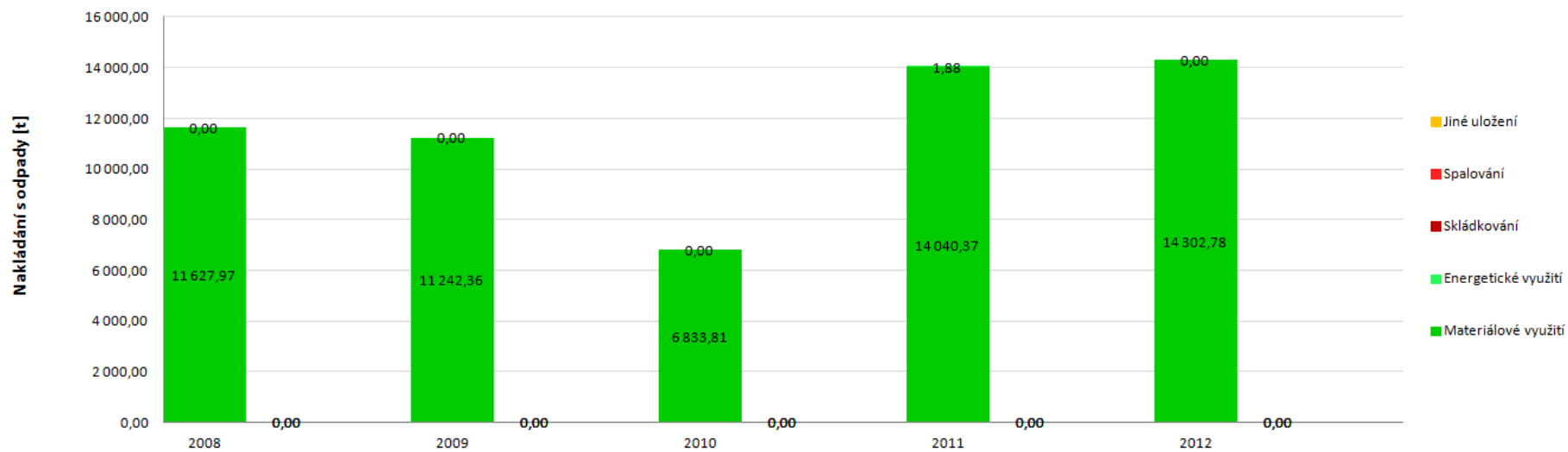
Příloha č. 6 - Podíl biologicky rozložitelného komunálního odpadu (BRKO) na celkové produkci BRO na území ORP za období 2008-2012

Produkce BRO a BRKO [t]	2008	2009	2010	2011	2012	Meziroční změna [%] ↓			
						2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012
Celková produkce BRO	27 426,76	11 491,24	11 921,69	11 488,75	12 795,83	-58,10	+3,75	-3,63	+11,38
z toho celková produkce BRKO	9 855,46	9 558,15	8 876,22	9 341,07	10 478,45	-3,02	-7,13	+5,24	+12,18
Podílové ukazatele [%]	2008		2009		2010		2011		2012
Podíl BRKO na celkové produkci BRO	35,93		83,18		74,45		81,31		81,89
Měrná produkce odpadů [kg.obyv.-1]	2008		2009		2010		2011		2012
Počet obyvatel v území ORP	26 348		26 482		26 609		26 588		26 529
Měrná produkce BRO	1040,94		433,93		448,03		432,10		482,33
Měrná produkce BRKO	374,05		360,93		333,58		351,33		394,98

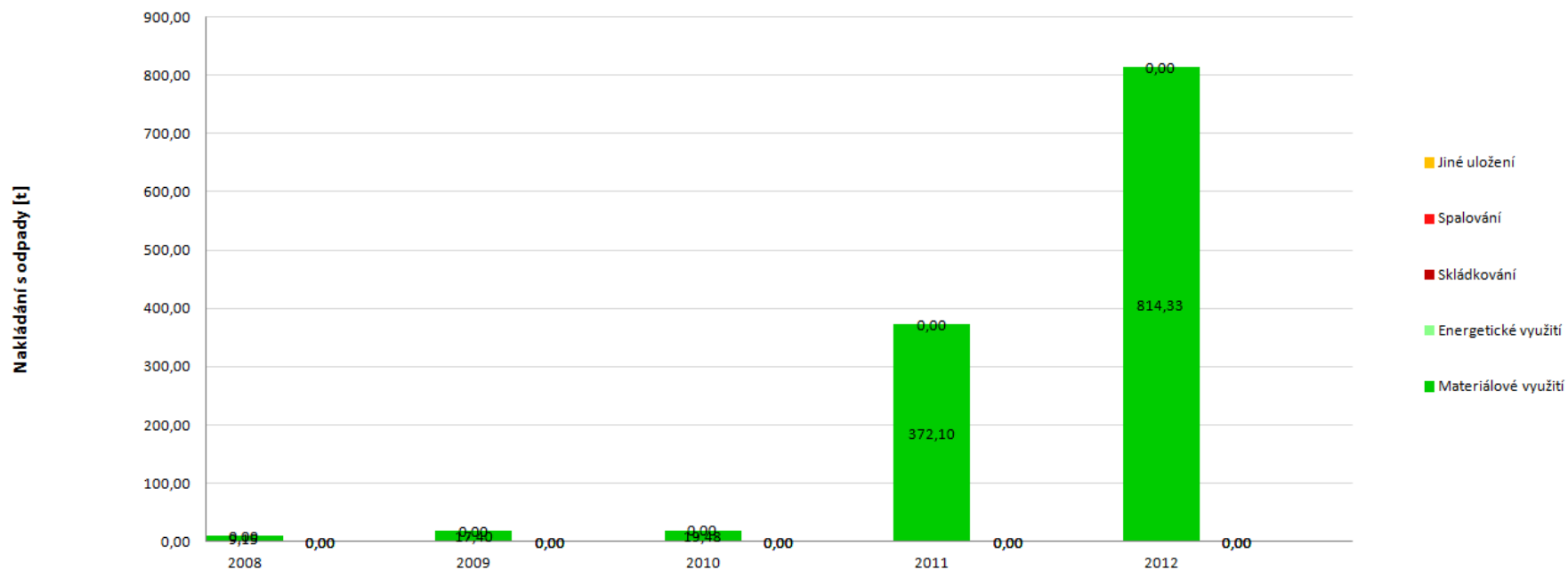

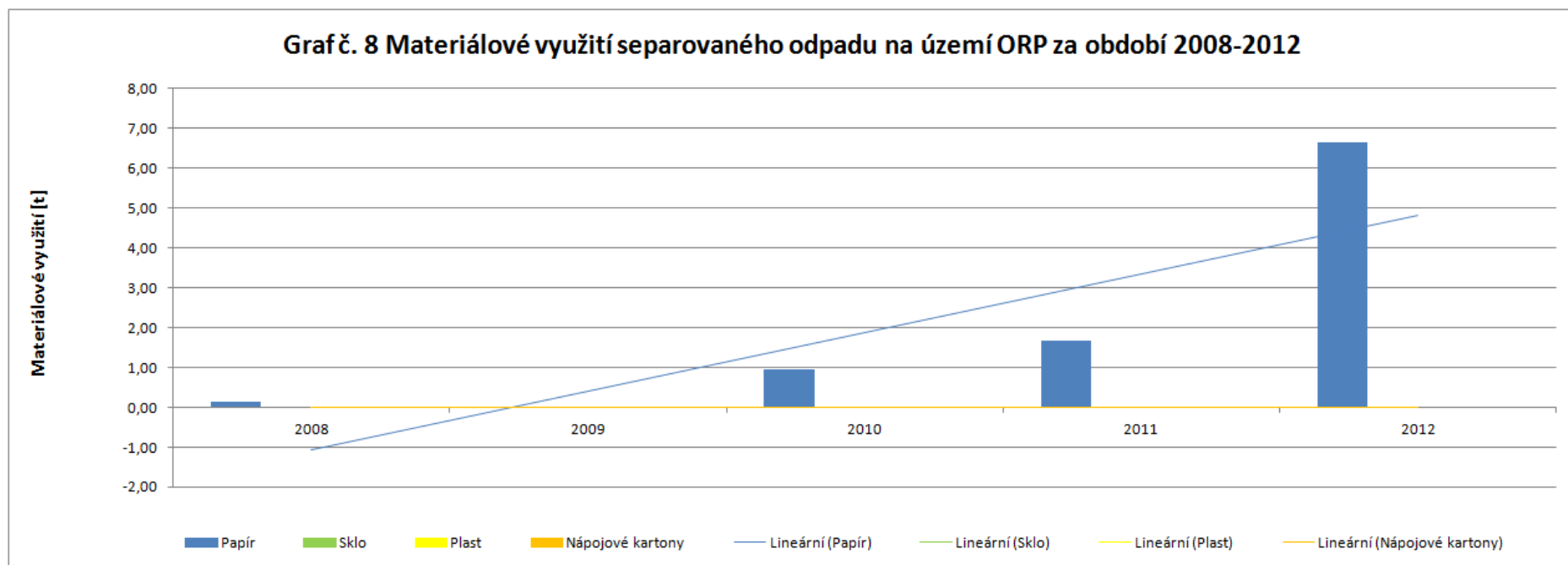
Graf č. 6 Nakládání s odpady celkově na území ORP za období 2008-2012, využití a odstranění

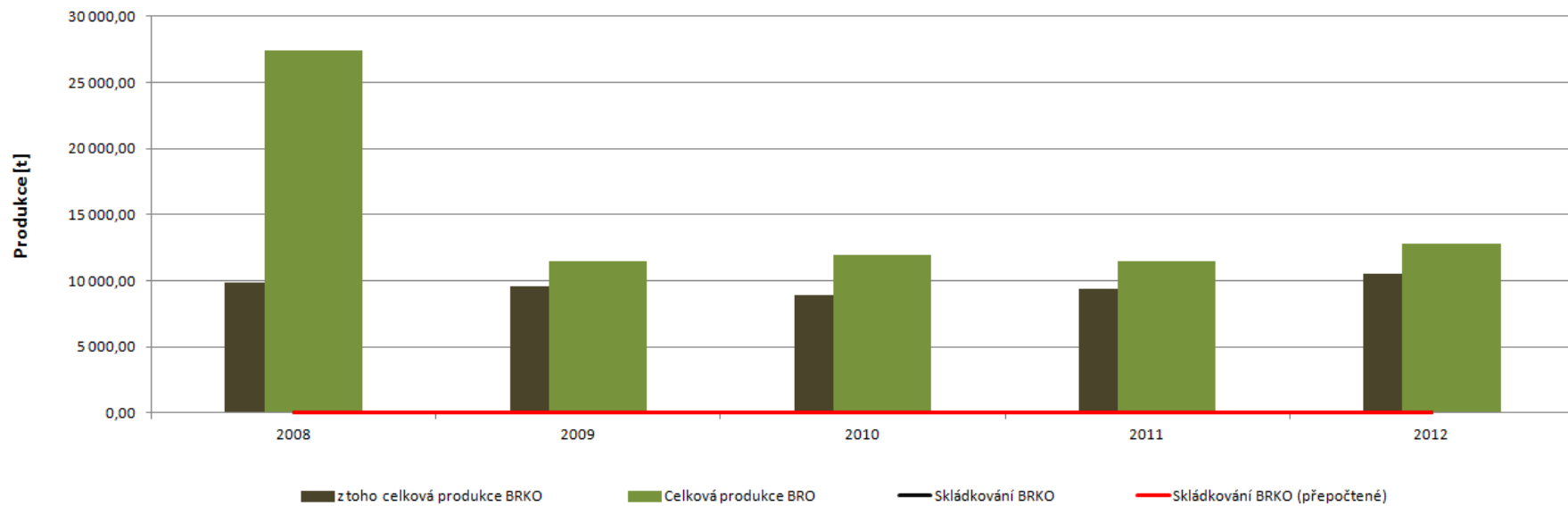
Graf č. 7 Nakládání s KO na území ORP za období 2008-2012, využití a odstranění KO

Graf č. 8 Materiálové využití separovaného odpadu na území ORP za období 2008-2012

Graf č. 9 Podíl množství BRKO na množství BRO a skládkování BRKO na území ORP za období 2008-2012

6. Téma 4.: Volnočasové aktivity se zaměřením na cestovní ruch

6.1. Základní vymezení turistické oblasti jako destinace cestovního ruchu

6.1.1. Poloha destinace

Na území správního obvodu obce s rozšířenou působností Nový Bor (dále jen "ORP Nový Bor") se rozprostírá mikroregion Novoborsko. Tento mikroregion leží v severozápadní části Libereckého kraje, v severním výběžku okresu Česká Lípa, z převážné části na území Lužických hor. Svou severní hranicí Novoborsko sousedí se Spolkovou republikou Německo – Svobodnou zemí Sasko. Díky dlouholeté přeshraniční spolupráci se daří region rozvíjet a společně realizovat projekty z česko-saských dotačních programů.

6.1.2. Vymezení destinace

Podle současného členění České centrály cestovního ruchu (CzechTourism) je mikroregion Novoborsko součástí turistického regionu „Českolipsko a Jizerské hory“, podkategorií je turistická oblast „Českolipsko“ (viz mapa 1 a 2).

Mapa 3: Turistické regiony České republiky

Turistické regiony České republiky

[Zdroj: CzechTourism, www.czechtourism.cz, 2014]

Mapa 4: Turistické oblasti České republiky

Turistické oblasti České republiky

[Zdroj: CzechTourism, www.czechtourism.cz, 2014]

Z dříve používaných termínů bychom ve starších publikacích a propagačních materiálech mohli najít pojem „Český sever“. Pojem vychází ze členění České republiky do turistických marketingových regionů, které realizovala v roce 1999 Česká centrála cestovního ruchu. Novoborsko, respektive území Lužických hor, zde bylo chápáno jako jedno z významných středisek cestovního ruchu. Mezi nejčastější aktivity pro turisty byly již v této době řazeny pěší turistika, cykloturistika a zimní rekreace.

Na mikroregion Novoborsko navazují tyto turistické oblasti: Šluknovsko, Žandovsko, Máchův kraj, Podralsko, Podještědí a Hrádecko - Chrastavsko. Názvy uvedených oblastí se neshodují s aktuálním členěním agentury Czech Tourism, jsou to většinou názvy mikroregionů či dobrovolných svazků obcí. Tyto pojmy jsou zavedené a používané v regionálním a nadregionálním měřítku.

Z hlediska ochrany přírody zasahují do mikroregionu Novoborska CHKO Lužické hory a CHKO České Středohoří. Na CHKO Lužické hory těsně přiléhá turisticky oblíbený Národní park České Švýcarsko.

Významným a pro rozvoj cestovního ruchu neopomenutelným prvkem je geografická blízkost Spolkové republiky Německo. Na území turistické oblasti Novoborska se daří dlouhodobě spolupracovat na aktivitách podporujících rozvoj cestovního ruchu a díky tomu získávat cenné zkušenosti z fungování sousedních destinací v Německu. Smlouva o spolupráci s Přírodním parkem Žitavské hory byla podepsána dne 7. 10. 2004.

Turistická oblast Novoborska je v pojetí euroregionů součástí Euroregionu Neisse - Nisa - Nysa. Tato organizace působí v prostoru Trojzemí, tj. hraniční oblasti mezi Spolkovou republikou Německo, Českou republikou a Polskou republikou. Organizace vznikla na základě iniciační konference "Dreiländereck" v Žitavě v květnu 1991. Euroregion Neisse-Nisa-Nysa je dobrovolné zájmové sdružení německých, českých a polských obcí, měst, okresů a dalších samosprávných subjektů a jiných institucí působících na daném území.

Zapojené obce a města z turistické oblasti Novoborska (z okresu Česká Lípa) patří do ERN: Cvikov, Kamenický Šenov, Krompach, Mařenice, Nový Bor, Okrouhlá, Polevsko, Prusk, Radvanec, Skalice u České Lípy, Sloup v Čechách, Svojkov, Svor.

Součástí Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa je i částečně okres Děčín (Šluknovský výběžek - ORP Varnsdorf a ORP Rumburk). Kompletní výčet členských obcí a organizací zapojených do Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa je na webových stránkách: <http://www.ern.cz>.

Mapa 5: Euroregion Neisse - Nisa – Nysa

[Zdroj: ERN, www.neisse-nisa-nysa.org, 2014]

6.1.3. Základní charakteristika cestovního ruchu v turistické oblasti

Cestovní ruch na území ORP Nový Bor se opírá o tři pilíře. V první řadě jde o tradici sklářství, které se v této destinaci prolíná nejen do oblasti cestovního ruchu. Významně ovlivňuje i míru zaměstnanosti a obchod. Tradice sklářství je nosným tématem domácího cestovního ruchu, ale díky své atraktivitě a jedinečnosti dokáže do regionu přilákat mnoho zahraničních turistů. Stejnou měrou do cestovního ruchu destinace přispívají Lužické hory - pohoří ležící při hranici s Německem, kde jsou pojmenovány jako Žitavské hory (ZittauerGebirge). V neposlední řadě jsou to kulturně-historické památky a městská/venkovská turistika, i tyto faktory hrají roli v potenciálu destinace pro aktivní cestovní ruch. V dalších kapitolách bude nabídka cestovního ruchu podrobněji charakterizována.

6.1.4. Předpoklady destinace pro cestovní ruch

Správní obvod ORP Nový Bor je bohatý na přírodní zajímavosti, na jeho území se nachází CHKO Lužické hory a částečně sem zasahuje i CHKO České středohoří. Je zde významná řemeslná tradice v oboru sklářství, jejíž počátky v Lužických horách spadají podle současných výzkumů do poloviny třináctého století.

Na území ORP Nový Bor se nacházejí 3 obce se statutem města- Cvikov, Kamenický Šenov a Nový Bor. Ve všech uvedených městech fungují informační centra pro turisty, jejichž cílem je aktivně informovat turisty i místní obyvatele o nabídkách destinace. Centrem kultury této destinace je město Nový Bor, ale svůj půvab mají i okolní obce, které se snaží pro turisty i místní obyvatele připravovat různé kulturní a sportovní akce. Díky aktivnímu přístupu Svazku obcí Novoborska se v posledních

letech zlepšuje turistická vybavenost v destinaci. Byly doplněny nové informační a panoramatické tabule v terénu, vznikla nová odpočinková místa pro turisty a byly vybudovány nebo zrekonstruovány volnočasové areály. Díky finanční podpoře z evropských dotací a také díky dlouholeté spolupráci s německými partnery mohly být zrealizovány i finančně náročnější projekty, kterým se věnuje kapitola 6.4.5 (charakteristika meziobecní spolupráce).

6.1.5. Potenciál cestovního ruchu v turistické oblasti

Novoborsko je z hlediska cestovního ruchu destinací se značně bohatým potenciálem přírodních i kulturně-historických hodnot. Na relativně malé ploše území lze najít vše, co dnešního turistu zajímá. Lužické hory umožňují nerušený pobyt v přírodě, skalní útvary vybízejí k aktivnímu sportování, města pak k jejich poznávání díky prohlídkám kulturně - historických památek. V některých obcích lze navštívit i zvířecí farmy a poznávat region prostřednictvím místních produktů. Najdeme zde i místa pro rekreaci u vody a střediska zimních sportů. Potenciál má i pěší turistika a cykloturistika – v současné době prochází územím Novoborska téměř 170 km značených turistických cest a více než 150 km značených cyklotras. Mikroregion Novoborsko aktivně spolupracuje s německým přeshraničním regionem (především oblast Žitavských hor) a do budoucna je velmi důležité udržet vzájemné vazby, zlepšovat služby a koordinovaně dál vytvářet společnou turistickou nabídku.

Přes tento značný potenciál patří Novoborsko v rámci Libereckého kraje k turisticky méně vyhledávaným lokalitám, více jsou navštěvované například Jizerské hory, Český ráj a samozřejmě Krkonoše.

Tabulka 113: Turistické cíle na území ORP Nový Bor

Název	Kategorie	Lokalita
Sklářské muzeum	Kulturní zařízení	Nový Bor
Sklářské muzeum	Kulturní zařízení	Kamenický Šenov
Sklárna AJETO	Kulturní zařízení	Lindava
Křížová cesta	Kulturní památka, poutní místo	Kamenický Šenov
Křížová cesta	Kulturní památka, poutní místo	Cvikov
Lesní divadlo	Kulturní místo	Sloup v Čechách
Modlivý důl	Historická památka, poutní místo	Svojkov
Skalní hrad a poustevna Sloup	Historická památka	Sloup v Čechách
Lesní hřbitov	Církevní místo	Nový Bor
Lužické hory	Příroda, pěší turistika, zimní sporty	Severní část ORP Nový Bor, při hranicích se Saskem
Svojkovské skály	Příroda, sport	Svojkov
Panská skála	Příroda, filmové místo	Kamenický Šenov
Havraní skály	Příroda, místa rozhledu, filmové místo	Radvanec
Pekelné doly	Příroda, filmové místo	Svitava, Velenice
Radvanecký rybník	Příroda, vodní turistika	Sloup v Čechách, Radvanec
Lyžařský a běžecký areál Polevsko	Zimní turistika, sport	Polevsko
Rozhledna Na Stráži	Rozhledna	Sloup v Čechách
Klíč, Luž, Hvozď	Pěší turistika, místa rozhledu	Lužické hory
Muzejní železnice „Sklářská lokálka“	Technická památka	K. Šenov – Č. Kamenice

[Zdroj: vlastní šetření 2014]

6.1.6. Obecné trendy cestovního ruchu a jejich předpokládaný dopad na cestovní ruch v turistické oblasti

Mnohé trendy v cestovním ruchu úzce souvisejí s obecnými společenskými změnami. Mezi faktory ovlivňující současné trendy patří důraz na zdravý životní styl a aktivní trávení volného času, proto roste také poptávka po aktivních možnostech dovolené v destinaci. Lidé vyhledávají nabídky cyklistických nebo pěších výletů a informují se o možnostech návštěvy sportovních areálů či wellness

center. Dalším trendem je zážitková turistika, jejímž cílem je prožití něčeho nezapomenutelného a aktivní zapojení návštěvníků během prohlídky. Díky existenci sklářských dílen na Novoborsku se tento trend zážitkové turistiky dá využít ku prospěchu místních sklářů, kteří se snaží návštěvníkům nabídnout svoje řemeslo opravdu zblízka a „na vlastní dech“ (foukání skla). Vzhledem k nástupu nových technologií (informačních a komunikačních) lze očekávat postupný nárůst interaktivní nabídky pro turisty (mobilní aplikace, audiostezky, geocaching). Poskytovatelé služeb cestovního ruchu na Novoborsku by se měli aktivněji zabývat těmito trendy a v rámci svých produktů by měli nabízet možnosti aktivního trávení volného času při pobytech v regionu.

6.1.7. Nejvýznamnější trendy ovlivňující turistickou oblast

Výše uvedená zážitková turistika se v destinaci Novoborsko prolíná také s turistikou incentivní a kongresovou. Kvalitní služby (ubytování, gastronomie) poskytuje v Novém Boru Hotel Morris, který se profiluje kromě individuálních pobytů také na firemní klientelu a zaměstnance různých firem a nabízí sportovní a wellness pobyty.

Za zážitkovou turistiku můžeme v destinaci považovat i určitou formu gastronomické turistiky. V restauraci AJETO v Novém Boru lze vychutnávat místní kuchyni a současně lze pozorovat přes skleněnou stěnu obdivuhodnou práci sklářů. Obdobně je tomu ve Sklářské krčmě v Lindavě, kde si foukání skla může vyzkoušet úplně každý.

Již několik let se setkáváme s trendem navštěvovat venkov za účelem odpočinku a návratu k přírodě. Na Novoborsku můžeme navštívit jezdecké farmy s možnostmi aktivních projížděk na koni, ale například i kozí farmy.

V popředí však zůstává význam turistiky spojený se zdravým životním stylem a aktivním sportováním, ale i tradiční trend domácího cestovního ruchu - poznávání nových míst a návštěva kulturně - historických památek.

Tabulka 114: Převažující trendy v cestovním ruchu na území ORP Nový Bor

Trend v cestovním ruchu	Popis trendu	Lokalita
Poznávací turistika	Poznávání městské architektury, návštěva kulturních zařízení a historických památek	Nový Bor, Kamenický Šenov, Cvikov, Sloup v Čechách
Filmová turistika	Turistickým cílem jsou filmová místa	Panská skála na Práchni u K. Šenova, Pekelné doly u Svitavy, Skalní hrad a poustevna Sloup v Čechách, Havraní skály u Radvance
Zážitková turistika	Návštěva sklárny, sklářské dílny, možnost foukání skla, sklářská restaurace	Nový Bor, Kamenický Šenov, Svojkov, Cvikov, Svor
Wellness turistika	Poznávání nových míst v rámci wellness pobytu.	Nový Bor
Aktivní turistika	Pěší turistika, cykloturistika, horolezectví, výstup na vrcholy hor	Lužické hory, Svojkovské skály, Havraní skály, okolí Prysku, Kamenického Šenova, Skalice u České Lípy, Slunečné, Svojkova, Cvikova
Kongresová turistika	Nabídka kvalitního ubytovacího, stravovacího a technického zázemí pro konání firemních setkání, kongresů, konferencí, školení	Nový Bor
Poutní turistika (církevní)	Návštěva poutních míst, církevních památek	Modlivý důl u Svojkova, Křížová cesta u Cvikova, Kamenického Šenova a Mařenic
Venkovská turistika, agroturistika	Návštěva venkova za účelem odpočinku, nákupu venkovských a zemědělských produktů (výrobky z farmy), poznávání lidové architektury, hipoturistika	Svojkov, Radvanec, Sloup v Čechách, Lindava, Horní Světlá - Mařenice

[Zdroj: vlastní šetření 2014]

6.2. Analýza nabídky volnočasových aktivit v turistické oblasti

Nabídka volnočasových aktivit v území ORP Nový Bor je dostatečná, ale značně roztráštěná a je třeba ji sjednotit a zkoordinovat.

6.2.1. Děti a mládež

Na území Novoborska lze pro nejmenší děti využít služeb občanského sdružení „Rodina v centru“ v Novém Boru, které pro malé děti a jejich rodiče (zejména maminky na rodičovské dovolené) realizuje mnoho akcí, přednášek a cvičení, provozuje miniškolku a komunitní centrum. V Kamenickém Šenově funguje mateřské centrum Maisha v budově základní školy, kdy je několikrát do týdne otevřena herna pro malé děti a jejich rodiče.

Mládež může na území Novoborska navštěvovat dvě základní umělecké školy. Základní umělecká škola Cvikov, příspěvková organizace s kapacitou 140 a Základní umělecká škola Nový Bor, okres Česká Lípa, příspěvková organizace s kapacitou 320. V současné době jsou dostačující pro spádovou oblast ORP Nový Bor.

Mezi centra volného času pro mládež můžeme zařadit dvě zařízení. Dům dětí a mládeže Cvikováček, příspěvková organizace, která je školským zařízením, zřizovatelem je město Cvikov. DDM funguje od roku 1995 v budově bývalé zvláštní školy ve Cvikově. Druhé je Dům dětí a mládeže Smetanka v Novém Boru. Ostatní obce ORP Nový Bor řeší využití volného času dětí v rámci školních družin, sportovních klubů, dobrovolných hasičů a nabídky nadstandardních aktivit - kroužků. V Novém Boru je možné ještě navštěvovat Novoborský šachový klub.

Tabulka 115: Nabídka volnočasových aktivit

Obec	Nabídka volnočasových aktivit	
	děti	ostatní
Cvikov	DDM Cvikováček; ZUŠ Cvikov; ZŠ - sportovní hry, IT kroužek, stolní tenis, florbal, keramika, hasiči	fotbal (TJ Dynamo Lindava, FK Cvikov), stolní tenis (SKST Cvikov), loutkářský soubor Klubíčko, městská knihovna, hasiči, rybáři, myslivci, včelaři, kynologie, Klíč - sdružení zdravotně hendikepovaných Cvikov
Kamenický Šenov	ZŠ - flétna, výtvarný kroužek, dopravní kroužek, keramika, turistický kroužek, country tance, pěvecký kroužek, roztleskávačky a mažoretky, florbal, futsal	hasiči (JSDH Kam. Šenov), fotbal, rybáři, včelaři, klub důchodců, orientační běh, myslivci, tenis, městská knihovna, sklářské muzeum
Krompach	x	hasiči (JSDH)
Kunratice u Cvikova	x	TJ Dynamo Kunratice, Divadelní studio Josefa II., hasiči, obecní knihovna
Mařenice	x	obecní knihovna

Nový Bor	DDM Smetanka, ZUŠ Nový Bor, novoborské mažoretky, pěvecký sbor "Lesáček", ZŠ nám. - matematický a chemický kroužek, volejbal, florbal, sportovní hry, dramatický kroužek, míčové hry, knihovnický kroužek, zpěv, vaření, keramika, flétna, šperkařský kroužek; dětský taneční klub Boráček, pěvecký sbor Camella, Sportovní klub Nový Bor,	Šachový klub, Sklářské muzeum, městská knihovna, divadlo, kino, Rodina v centru o. s., myslivci, včelaři, rybáři, svaz důchodců, TJ Jiskra Nový Bor, TJ Družba Bukovany, taneční soubor Black Shadow, Mezinárodní chodec o. s., OK Jiskra, FC Nový Bor, Metal powe rpowerlifting Nový Bor, hasiči
Okrouhlá	ZŠ - výtvarný kroužek, taneční kroužek, míčové hry, kroužek NJ a AJ	obecní knihovna, tenis, volejbal
Polevsko	x	obecní knihovna, klub seniorů
Prysk	horolezecký kroužek, fotbalový kroužek, řeckořímský zápas, kurz AJ, zájmové kroužky při ZŠ a MŠ	horolezecká stěna, fotbal, tenis, volejbal, obecní knihovna
Radvanec	x	Lužický horský spolek
Skalice u České Lípy	ZŠ - nohejbal, florbal, fotbal, výtvarný kroužek, divadelní kroužek, hasičský kroužek, skalické píšťalky, školní noviny	jezdectví, fotbal, obecní knihovna
Sloup v Čechách	tvořivá dílnička, ZŠ - taneční kroužek, flétna, kytara, sportovní gymnastika, přírodovědný kroužek, vaření, šachy	jezdectví, stolní tenis, hasiči, rybáři, Cvičenky, fotbal, Sokolky, obecní knihovna
Slunečná	x	obecní knihovna
Svojkov	x	hasiči, obecní knihovna
Svor	ZŠ - pohybové hry, sportovní hry, flétna	TJ Jiskra Svor, obecní knihovna

[Zdroj: vlastní šetření 2014]

V destinaci byly vybudovány v rámci projektu „Volnočasové areály“ nové nebo zrekonstruovány staré areály dětských hřišť a sportovišť (celkem 16). Celkem je v území 36 hřišť (s provozovatelem nebo správcem): Nový Bor (5), Cvikov (6), Kunratice u Cvikova, Mařenice, Kamenický Šenov (4), Skalice u České Lípy (5), Polevsko (3), Sloup v Čechách, Svor (2), Prysk (2), Radvanec, Okrouhlá (2), Chotovice, Svojkov (2).

Obrázek 13: Skatepark v Kamenickém Šenově

[Zdroj: Svazek obcí Novoborska]

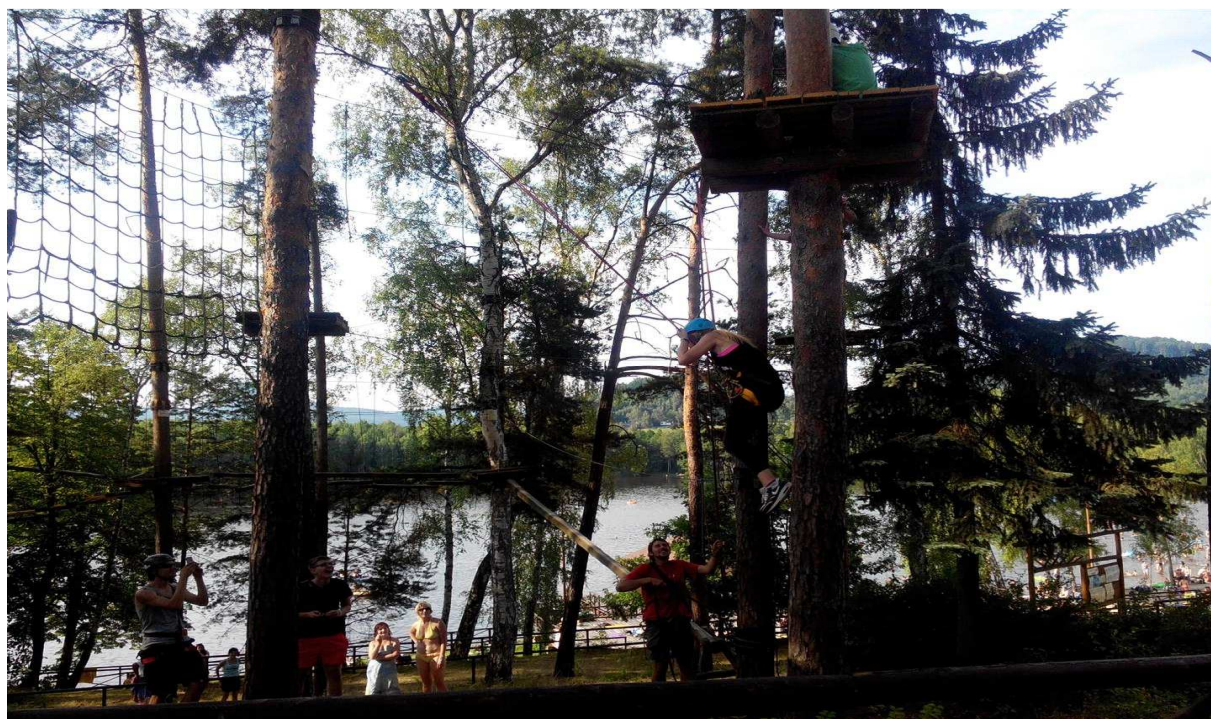
Obrázek 14: Volnočasový areál - dětské hřiště v Novém Boru

[Zdroj: Svazek obcí Novoborska]

Ve Sloupu v Čechách mohou všechny věkové kategorie navštívit lanový park, který nabízí dva okruhy vhodné jak pro děti, tak i pro dospělé. Zabaví se zde jednotlivci, skupiny, ale také pracovní kolektivy či školní skupiny.

Obrázek 15: Lanové centrum u koupaliště ve Sloupu v Čechách

[Zdroj: Jana Nastoupilová, autor]

6.2.2. Kategorie 15+ (až 30)

Kategorie 15 až 30 let má stejnou možnost jako kategorie dětí a mládeže, a to využití nabídky volnočasových aktivit center volného času – v Novém Boru Dům dětí a mládeže Smetanka, ve Cvikově Dům dětí a mládeže Cvikováček. Tato centra nabízejí široké spektrum činností nejen pro děti a mládež, ale i pro dospělé a rodiny s dětmi. Pro hráče funguje v Novém Boru Novoborský šachový

klub. Klub pořádá šachové kroužky v Novém Boru v učebnách ZŠ U lesa, ZŠ Arnultovice, ZŠ náměstí Míru a v DDM Smetanka. V Kamenickém Šenově se šachový kroužek koná jednou týdně v prostorách knihovny.

V oblasti kulturní lze využít služeb Kina v Novém Boru, Městského divadla v Novém Boru, v letních měsících Lesního divadla ve Sloupu v Čechách. Letos bylo po několika letech otevřeno i Letní kino v Horových sadech v Novém Boru. Dále lze navštívit Sklářské muzeum v Novém Boru, Muzeum skla v Kamenickém Šenově či Ajeto Art Glass museum v Novém Boru.

V letních měsících jsou všem k dispozici koupaliště v Novém Boru a ve Sloupu v Čechách. Ke koupání je přístupná také požární nádrž v malebné obci Prysk. V zimních měsících (při dostatku sněhu) funguje zejména Ski areál Polevsko.

Mládeži (starším 15 let), ale nejen jim jsou zdarma přístupné volnočasové venkovní areály a hřiště v jednotlivých obcích ORP Nový Bor. Většina těchto areálů byla vybudována nebo zrekonstruována v rámci projektu Svazku obcí Novoborska „Volnočasové areály“.

Pro milovníky četby a knih jsou v obcích a městech Novoborska k dispozici veřejné knihovny - Cvikov, Kamenický Šenov, Kunratice u Cvikova, Nový Bor, Mařenice, Okrouhlá, Polevsko, Prysk, Skalice u České Lípy, Sloup v Čechách, Slunečná, Svojkov, Svor.

Další možností pro zabavení naší dospívající mládeže je horolezecká stěna v Prysku a Novém Boru, lanový park ve Sloupu v Čechách či skateparky v Kamenickém Šenově a Novém Boru.

6.2.3. Rodiny s dětmi

Volnočasové aktivity pro rodiny s dětmi jsou na území ORP Nový Bor zastoupeny Městským kinem a Městským divadlem v Novém Boru, dále pak v letních měsících Lesním divadlem ve Sloupu v Čechách. K dispozici jsou také expozice Sklářského muzea a Ajeto Art Glass muzea v Novém Boru či Muzea skla v Kamenickém Šenově.

Za koupáním lze s dětmi vyrazit na přírodní koupaliště do Sloupu v Čechách či na koupaliště v Novém Boru. Při nepříznivém počasí lze využít nabídku krytého bazénu v České Lípě, která je členem Svazku obcí Novoborska.

Sdružení „Rodina v centru“ v Novém Boru nabízí širokou škálu možností, jak zapojit rodiny s dětmi. Každý si jistě najde to své. V obci Skalice u České Lípy mohou využít nabídky Jezdeckého klubu, který poskytuje vedení dětí či výcvik začátečníků.

6.2.4. Seniori (65+)

Pro skupinu seniorů jsou v nabídkách volnočasových aktivit programy Městského Kina a Divadla v Novém Boru, Lesního divadla ve Sloupu v Čechách. Další možností trávení volného času pro starší 65+ jsou expozice sklářských muzeí v Novém Boru a Kamenickém Šenově. Dále ve většině obcí ORP Nový Bor fungují kluby seniorů či kluby žen.

V Novém Boru je vybudováno nové petanquové hřiště pro seniory, ke kterému jsou vydlážděny přístupové cesty tak, aby vyhovovaly i vozíčkářům. Těm je k dispozici také bezbariérové WC. Pro odpočinek je zde umístěno i několik laviček. V budoucnu má město v plánu sem umístit i slunečníky, které by v horkých letních dnech poskytovaly příjemný stín. Další vizí je vybudování venkovního fitness zařízení, na kterém by mohli seniori posilovat a protahovat svalstvo.

Spousta starších lidí ráda využívá i služeb veřejných knihoven, které jsou v následujících obcích - Cvikov, Kamenický Šenov, Kunratice u Cvikova, Nový Bor, Mařenice, Okrouhlá, Polevsko, Prysk, Skalice u České Lípy, Sloup v Čechách, Slunečná, Svojkov, Svor.

6.2.5. Ostatní skupiny (pohybově handicapovaní, národnostní menšiny...)

Na území ORP Nový Bor nebyla prozatím oblast pohybově handicapovaných komplexně řešena. Kromě petanquového hřiště chybí další nabídky volnočasových aktivit pro tuto skupinu.

Od roku 2014 provozuje sdružení „Rodina v centru“ v Novém Boru tzv. Komunitní centrum. Cílovou skupinou jsou děti ve věku 3 – 15 let pocházející z prostředí sociálně znevýhodněných rodin a sekundárně i jejich rodiče. V Komunitním centru provozuje Rodina v centru dopolední předškolní klub pro děti, které nenavštěvují klasické mateřské školy z důvodu svého sociálního znevýhodnění. Odpoledne je centrum otevřeno pro starší děti a mládež, kterým Komunitní centrum nabízí smysluplné trávení volného času a doučování. Zaměření na tuto cílovou skupinu je klíčové vzhledem k sociálnímu neklidu v těchto komunitách.

6.3. Analýza nabídky cestovního ruchu v turistické oblasti

Pozitivní stránkou mikroregionu je stav přírody a krajiny, mimo jiné i proto, že přibližně 75% plochy území leží v hranicích CHKO Lužické hory a CHKO České středohoří. Krajina má velice různorodý reliéf se zajímavými scenériemi a najdeme zde mnoho nejrůznějších kulturně - historických zajímavostí. Příroda a krajina jsou málo dotčeny objekty individuální rekreace a jejich využíváním a dosud málo atakovány soustředěným náporům neúměrného počtu návštěvníků.

Téměř v každé obci jsou kostely a kaple, fary, školy, roubené chalupy, bývalé i stále fungující sklářské dílny, v Kamenickém Šenově je městská památková zóna a stejně jako v Novém Boru sklářské muzeum. Zajímavé jsou skalní hrady a jiné podobné přírodní útvary ve Sloupu v Čechách, Svojkově a u Cvikova. Na území mikroregionu se však nenalézají žádné turisticky přístupné zámky či jiná podobná kulturní památka. O to významnější jsou objekty v těsném sousedství mikroregionu – v České Lípě, Jablonném v Podještědí a na území SRN (Kurort Jonsdorf, Kurort Oybin).

6.3.1. Kulturně historické památky

Skalní hrad a poustevna Sloup v Čechách

Jedná se o značně erodovaný pískovcový suk se svislými až převislými stěnami a rozlehlou horní plošinou ve výšce přes 30m nad okolním terénem. Délka skály činí necelých 100m a šířka asi 60m. Skála byla v průběhu historie lidmi značně přizpůsobována a postupně doplňována o další objekty. Množství skalních prostor, světského i sakrálního určení, bylo vytesáno a dostavováno jak uvnitř skály, tak i na jejím povrchu. Tyto skalní objekty jsou vzájemně důmyslně propojeny. Skalní hrad a poustevna Sloup je památkově chráněný objekt. Sloup se sice označuje za hrad, ale ze středověké pevnosti se tu nedochovalo téměř nic. V 17. a 18. století byl celý areál barokně upraven a téměř 100 let tu žili poustevníci – odtud původní název Poustevníkův kámen (Einsiedlerstein).

Na hradě se konají přes léto koncerty, návštěvníci si mohou prohlédnout dvě malé fotografické výstavy a je zde umožněno konání svateb. Hrad je přístupný od dubna do října.

Obrázek 16: Skalní hrad Sloup v Čechách

[Zdroj: Zdeněk Nastoupil, autor]

Samuelova jeskyně ve Sloupu v Čechách

V roce 1718 vyhloubil Samuel Görner jeskyni ve skalním bloku a žil tam jako poustevník. Vyráběl zde brýle a dalekohledy, i když byl vyučený jako okrasný zahradník. Samuel zde žil do roku 1735, pak přesídlil do poustevny na Sloupském hradě, jako pátý v řadě ze sedmi tam žijících poustevníků. Zdejší jeskyně zůstala opuštěná.

Asi před 100 lety byla skála upravena jako vyhlídka. Toto místo bylo zrenovováno v roce 2003 díky péči Lesů ČR a Obecního úřadu ve Sloupu v Čechách.

Pozůstatky Berkovského záměčku ve Sloupu v Čechách

Berkovský záměček stával v obci Sloup v Čechách za hradem Sloup. Jednalo se o patrovou budovu se zděným přízemím a hrázděným patrem. Okolo se nacházely hospodářské budovy a zahrada. Roku 1959 byl jako zcela zchátralý zbořen. Připomínají jej pouze zbytky renesančních bran (pod hradem u parkoviště), které jsou kulturní památkou.

Zámek ve Sloupu v Čechách

V letech 1730 - 1733 byl hrabětem Janem Josefem Maxmiliánem Kinským, největší osobností sloupských dějin, postaven nový zámek v blízkosti kostela. Původní barokní stavba byla v roce 1828 hrabětem Karlem Kinským upravena empírově, zejména interiéry. V zámeckém parku je pozoruhodná kašna s vodotryskem z roku 1755 od místního sochaře Antonína Maxe s postavou Neptuna s delfínem. Zámek je v současné době veřejnosti nepřístupný, slouží jako domov důchodců.

Lesní divadlo ve Sloupu v Čechách

Po první světové válce vznikla, pod vedením profesora Rudolfa Ringela, skupinka místních nadšenců divadla. V roce 1920 byl založen „Divadelní spolek Sloup“ a taktéž vznikla myšlenka na vlastní divadelní scénu. V úvahu připadal lesní prostor s romantickými skalami na pozemku hraběte Augustiana Kinského u silnice vedoucí na Svojkov. Za podpory hraběte Kinského, místních podnikatelů a novoborských továrníků se podařilo během roku 1921 vystavět lesní scénu. Po druhé světové válce došlo k rozsáhlejším stavebním úpravám, ale od 60. let divadlo postupně upadlo v zapomnění a bylo úplně zdevastováno. Až v roce 2004 v jarních měsících za účasti místních obyvatel se podařilo upravit podium, vybudovat novou 300 metrů dlouhou elektrickou přípojku, udělat sedačky pro 250 diváků, ze skalních chodeb vyvézt stovky metrů nánosů písku a provést zemní

úpravy. Každé léto se zde konají kulturní akce pro veřejnost, velmi oblíbené jsou divadelní představení pro nejmenší.

Pozůstatky hradu Milštejn u Cvikova

Nevelké pozůstatky hradu z přelomu 13. a 14. století nacházející se mezi pískovcovými skalami uprostřed lesů, 5 km na sever od Cvikova. Pod hradem vedla důležitá obchodní cesta ze Žitavy přes Oybin na Cvikov, Českou Lípu a dále do Čech a je tedy pravděpodobné, že hlavním úkolem hradní posádky bylo střežit bezpečnost kupců.

Pustý zámek (Fredevald)

Pustý zámek je strmý znělcový skalní ostroh (405 m) ležící v údolí říčky Kamenice v katastrálním území Dolní Prusk. Spolu se sousedním Břidličným vrchem původně tvořil souvislé znělcové těleso, ale říčka v něm postupně vyhloubila úzkou skalní soutěsku, která dnes oba útvary odděluje.

Erozi řeky vznikla na Pustém zámku asi 50 m vysoká skalní stěna, která byla částečně odlámána při stavbě silnice v 19. Století. Tvoří ji mohutné čtyř až šestiboké znělcové sloupce, jejichž délka dosahuje 25 m a tloušťka až 1,85 m. tyto sloupce jsou na úpatí skály uloženy prakticky vodorovně, ale směrem vzhůru se stále více naklánějí, takže vytváří obrovský vějíř. K zajištění ochrany tohoto útvaru byla v roce 1956 vyhlášena přírodní památka Pustý zámek.

Na skalním ostrohu se dochovaly sporé zříceniny hradu Fredevaldu, který zřejmě postavili Michalovci ve 13. Století k ochraně obchodní stezky směřující údolím Kamenice do Žitavy. Hrad stál na vyvýšené ploše přiléhající od severozápadu k patě skalního ostrohu. Z ostatních stran jej chránila polokruhová hradba s příkopem, kterým sem dnes vystupuje stezka od bývalé hájovny. Stezka vedoucí na skálu ale není původní. Byla upravena až roku 1890 českokamenickým horským spolkem, který také zřídil vyhlídku na vrcholu. Je z ní pěkný výhled do hlubokého údolí Kamenice a na protější Břidličný vrch. Na východě vyčnívá vzdálenější Střední vrch a západním směrem je vidět po proudu říčky k České Kamenici.

Zbytky hrádku Na Pihelu

Hrad založili na konci 14. století Zajícové z Hazmburka. Dalšími majiteli byli pánové z Chlumu. Dodnes se zachovaly 6 km jižně od Nového Boru drobné zbytky zdiva horního hradu a na vrcholu jáma - pozůstatek hlavního stavení.

Zřícenina hradu Svojkov

Zříceniny skalního hradu ze 14. století, založeného zřejmě pány ze Svojkova. V polovině 16. stol. za rodu Elsniců opuštěn, v období romantismu upraven jako letohrádek při zámku. Dochoval se skalní suk se světničkami, průchodem a schody a zbytky zdiva paláce.

Církevní památky

Nový Bor: kostel Nanebevzetí Panny Marie, kostel sv. Ducha (Arnultovice)

Kamenický Šenov: kostel Narození sv. Jana Křtitele, starý hřbitov (s velkolepými náhrobky bohatých sklářských rodin)

Chotovice: kaple Navštívení Panny Marie

Radvanec: kaple sv. Antonína

Okrouhlá: kaple Panny Marie Sněžné,

Sloup v Čechách: kaple sv. Jana Nepomuckého, kostel sv. Kateřiny

Krompach: kostel 14 sv. Pomocníků

Slunečná: kostel Nanebevzetí Panny Marie

Polevsko: kostel Nejsvětější Trojice

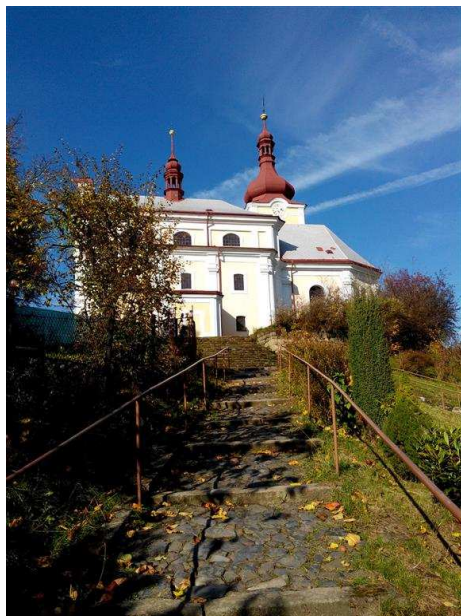
Cvikov: kostel sv. Alžběty

Skalice u České Lípy: kostel sv. Anny

Horní Prysk: kostel sv. Petra a Pavla

Mařenice: kostel sv. Marie Magdaleny

Obrázek 17: Kostel Sv. Kateřiny (Sloup v Čechách)   Obrázek 18: Kostel sv. Ducha (Nový Bor – Arnultovice)

[Zdroj: Jana Nastoupilová, autor]

[Zdroj: Ladislav Renner, nezávislý fotograf]

Modlivý důl Svojkov

Modlivý důl je asi 1 km dlouhé romantické skalnaté údolí, hluboce zaříznuté do pískovcových skal pod Slavíčkem a Tisovým vrchem na severovýchodním okraji Svojkova. Neznámější částí Modlivého dolu je skalní kaple, ke které kdysi vedla ze Svojkova křížová cesta. Kaple má hlavní prostor s oltářem a dvě postranní komory. Na oltáři je socha Panny Marie, vysvěcená v srpnu 2001, která nahradila ukradenou původní sochu. V okolí údolí se vyskytuje několik horolezeckých věží (Novoborská věž, Přeskoková, Strážce Modlivého dolu, Houbová věž, Žofie).

Obrázek 19: Modlivý důl Svojkov

[Zdroj: Jana Nastoupilová, autor]

Křížový vrch - Kalvárie Cvikov

Křížový vrch je často označován jako Kalvárie. Jedná se o nevelké návrší Zeleného vrchu ležící asi 1,5 km od Cvikova. V roce 1728 se zde usadil punčochář Johann Franz Richter, který zde začal budovat poutní místo. Cesta ke kapli postupně získala ráz křížové cesty, protože několik dobrodinců u ní nechalo na své náklady postavit 8 zděných kapliček s nejdůležitějšími zastaveními Ježíšova utrpení. Později zde byly postaveny ještě další kapličky. Po druhé světové válce se však o Kalvárii nikdo nestaral a ta postupně chátrala. Teprve po roce 1991 ji cvikovský městský úřad nechal opět zrenovovat. Díky tomu dnes stojí v lipové aleji 14 kaplí křížové cesty se zasklenými plastickými výjevy a na úpatí vrchu i větší výklenková kaple.

Křížová cesta v Kamenickém Šenově

Křížová cesta vznikla v roce 1865. Opakovaně byla opravována, po 2. světové válce až na nepatrné zbytky zanikla. Od roku 2008 je rekonstruována díky úsilí občanského sdružení Na Výsluní. Cesta začíná prostranstvím s kovaným křížem a obrazem Krista na Olivetské hoře ve výklenku, vytesaném v pískovcové skalce. Odtud cesta, lemovaná zastaveními, stoupá k Božímu hrobu. Ten tvoří skalní kaple vytesaná v úpatí pískovcové skály (skalní věže).

Lesní hřbitov v Novém Boru

Hřbitov byl založen roku 1909 přímo v lesním porostu. Mezi vzrostlými stromy jsou umístěny hroby i hrobky starých sklářských rodů. Nachází se zde i sedm hrobů popravených účastníků Rumburské vzpoury z roku 1918. V letech 1908-1909 byl hřbitov prohlášen kulturní památkou. V měsíci květnu a červnu zde rozkvétají rododendrony a hřbitov se tak mění v rozkvetlou zahradu.

Významná architektura

Nový Bor: zachované empírové domy (z doby kolem r. 1800), secesní budova pošty, rozlehlá školní budova z roku 1887 na náměstí Míru.

Obrázek 20: Secesní budova pošty v Novém Boru

[Zdroj: Zdeněk Nastoupil, autor]

Okrouhlá - Třídómí: bývalá Meltzerova továrna na výrobu kostelních oken, nepravá pseudogotická kaple z roku 1893.

Sloup v Čechách, Radvanec, Mařenice, Prysk, Okrouhlá: lidová architektura, roubenky, památkově chráněné objekty.

Lužické hory: charakteristickým prvkem Lužických hor je rozmanitá lidová architektura. Původním typem je roubený dům s podstávkou a malými dělenými okny a se sedlovou střechou, hrázdění se vyskytuje pouze v patře.

Muzea a galerie

Sklářské muzeum Nový Bor

Sklářské muzeum v Novém Boru bylo založeno již v roce 1893. Jeho sbírky představují výjimečný soubor unikátních skleněných exponátů reprezentujících řemeslnou zdatnost, výtvarný cit a vynalézavost zdejších sklářů a rafinérů. Stálá expozice muzea nabízí pohled na umělecko-historický a technologický vývoj českého skla od 18. století do současnosti. Je obohacena modely dílen a ukázkami pracovních postupů. Ve sklepních prostorech muzea je vytvořena stálá expozice ateliérového skla 20. a 21. století. V moderní přístavbě muzeum pořádá krátkodobé výstavy současných sklářských výtvarníků nebo výstavy zaměřené na sklářskou historii a technologii.

Sklářské muzeum se nachází na novoborském náměstí a je otevřeno celoročně každý den kromě pondělí vždy od 9 do 17 hodin.

Součástí muzea je prodejna, kde lze zakoupit repliky historického skla, autorskou a černou skleněnou bižuterii, odbornou literaturu a katalogy výstav.

Sklářské muzeum Kamenický Šenov

Původně městské muzeum bylo založeno v roce 1923. Sbírkou se od roku 1968 nachází v rekonstruované klasicistní budově, která byla ve své historii vždy spojena se sklářským obchodem a zušlechťováním skla.

Stálá expozice muzea zahrnuje vývoj rytého a broušeného skla od 17. století do současnosti. Část expozice je věnována místní sklářské škole – nejstarší škole svého druhu na světě, firmě J. & L. Lobmeyr a mezinárodním symposiím rytého skla. Ke stálé expozici patří kolekce historizujících křišťálových ověskových lustrů a vrstvených svítidel, jejichž tradice výroby v této oblasti sahá do roku 1724. K mimořádným exponátům náleží skleněná židle vyrobená kamenickošenovskou firmou Eliase Palmeho v posledním desetiletí 19. století pro palác maharádži v Heiderábádu v Indii.

V muzeu se konají krátkodobé historické výstavy a výstavy současného sklářského umění. Muzejní prodejna nabízí návštěvníkům výrobky ze skla, upomínkové předměty a publikace o sklářství.

Obrázek 21: Sklářské muzeum Nový Bor a skleněná židle Sklářské muzeum Kamenický Šenov

[Zdroj: Jiří Koudelka, Sklářské muzeum Kamenický Šenov]

Galerie Prousek

Firma PROUSEK ExclusiveLighting s.r.o. byla založena v roce 1989 a jde o českou soukromou firmu bez zahraničního kapitálu, která vyrábí svítidla s originálním designem. Převážná většina dílů, z nichž se kompletují svítidla, jsou z ručně leštěné mosazi, lakované kvalitním lakem. Při výrobě se používají ruční technologie zpracování materiálu jako je například kovotlačení.

Ukázka klasických i originálních typů svítidel je k vidění v Galerii Prousek na Práchni u Kamenického Šenova. V galerii jsou vystaveny i skleněné šperky, ručně vyráběné sklo dekorativní, užitkové nebo luxusní porcelán.

Ajeto Art Glass museum Nový Bor

Ajeto Art Glass museum shromažďuje sbírku moderního skla, užitého a výtvarného umění. Klade si za cíl obohatit kulturní život prostřednictvím stálé expozice, krátkodobých výstav, přednáškovou činností a provozem knihovny. V roce 2014 se prostory rozrostou o novou výstavní plochu (formou nástavby na stávající střeše budovy Ajeto).

Ajeto Galerie Nový Bor

Reprezentační vzorkovna a galerie umění a designu společnosti Ajeto se nachází v zrekonstruovaném objektu starého měšťanského domu v Novém Boru u restaurace Ajeto. V galerii jsou zastoupena díla nejen designérů firmy Ajeto, ale i mnoha designérů a sklářů z celého světa, exponáty jsou volně prodejné.

Galerie v prostorách TIC Nový Bor

V 1. poschodí budovy Turistického informačního centra jsou výstavní prostory, kde se konají zajímavé výstavy všech témat, vstupné je zdarma v rámci otevírací doby infocentra.

Galerie Multifunkčního centra Sever ve Cvikově

Galerie se nachází v budově multifunkčního kulturního centra Sever, kde sídlí Odbor kultury MěÚ Cvikov a informační centrum. V galerii se organizují výstavy výtvarných děl. V prostorách multifunkčního kulturního centra je i společenský sál s kapacitou 300 míst.

Exkurze do sklářských dílen a skláren

Řada sklářských dílen je přístupná pro veřejnost a umožňuje poznat toto řemeslo opravdu zblízka. Nacházejí se v Novém Boru, Cvikově, Lindavě, Svoru, Svojkově, Polevsku i Kamenickém Šenově. V níže uvedené tabulce je uveden přehled skláren, sklářských dílen a galerií. V případě zájmu o exkurzi je potřeba kontaktovat jednotlivé subjekty, nejlépe telefonicky, minimálně týden dopředu. Některá zařízení mají exkurze v pravidelných časech. Ve většině podniků probíhají exkurze pouze v ranních hodinách, v pracovní dny a to max. do 14.00 hodin.

Tabulka 116: Možnosti exkurzí do sklárny, sklářské dílny, galerie, konání workshopů

Název sklárny/ dílny/ galerie	Lokalita
Sklárna Ajeto Glass Lindava	Lindava
Sklářská huť a galerie Jiří Pačinek	Lindava
Sklárna Slavia	Nový Bor
Vyšší odborná škola sklářská	Nový Bor
AZ Design – Aleš Zvěřina	Nový Bor
Galerie W – David Wünsch	Nový Bor
Galerie Astera s.r.o.	Nový Bor
Sklárna Crystalex	Nový Bor
Glasstudio Anežka Bořka Šípka	Nový Bor

Sklářská huť Hantich - Egermann s.r.o.	Nový Bor
Sklářská huť Martin Šulc	Nový Bor
Vitráže Jaroslav Skuhrový	Nový Bor
KRAS GLASS, Přemysl Krásenský a syn	Nový Bor
Ateliéry Kolektiv	Nový Bor
FLEK GLASS, Josef a Eva Flekovi	Nový Bor
GALERIE ZIKMUNDOVÁ - BARTKO, Šárka Zikmundová, DiS.	Nový Bor
Preciosa - Kronleuchter a.s.	Kamenický Šenov
Střední uměleckoprůmyslová škola sklářská	Kamenický Šenov
Sklářská huť Jílek	Kamenický Šenov
Sklářská huť Prácheň	Kamenický Šenov - Prácheň
Galerie Prousek	Kamenický Šenov - Prácheň
Sklářská dílna BORS	Svor
Sklářská huť AVE - CLARA s.r.o.	Polevsko
Sklárna Haidl a syn	Svojkov
Glasstudio Tureček Jaromír	Cvikov
Studio TGK Technika, sklo a umění	Skalice u České Lípy

[Zdroj: vlastní šetření 2014]

Technická památka

Muzejní železnice „Sklářská lokálka“

Tato malebná muzejní železnice je dlouhá přibližně 5 km a nachází se na pomezí Českého Švýcarska a Lužických hor. Po trati jezdí během léta historický motoráček a vozí turisty z České Kamenice pod úbočím Zámeckého vrchu do sklářského města Kamenický Šenov, kde stojí za návštěvu muzeum skla nebo nedaleká legendární Panská skála, kde se natáčela pohádka Pyšná princezna.

Slavní rodáci a osobnosti Novoborska

V Novém Boru se narodil Josef Jaroslav Kalina (1816 Nový Bor - 1847 Praha), nadaný český obrozenecký básník a překladatel francouzské, anglické a polské literatury, který již v dětství přesídlil do Nehvizd u Prahy. Na jeho rodném domě v Kalinově ulici čp. 109 je umístěna pamětní deska.

Dalším rodákem Nového Boru je Ludvík Slánský (1838 Nový Bor - 1905 Praha), nadaný hudebník z borské učitelské rodiny, který se v mládí uplatnil jako sólista svatovítského chrámu v Praze. Stal se profesorem na pražské konzervatoři a od roku 1870 byl dirigentem pražské německé opery, kde působil 30 let.

V Novém Boru působil i Bedřich Egermann (1777 Šluknov - 1864 Nový Bor), významný organizátor sklářské výroby, obchodník, technolog a autor řady vynálezů, například achátového skla, perleťového a biskvitového emailu, lithyalinového skla, žluté a zejména červené lazury (r. 1832). Kolekci svého skla věnoval také Národnímu muzeu v Praze.

Josef Max (1804 Janov u Sloupu v Čechách - 1855 Praha) byl významným kamenosochařem, vytvořil mimo jiné několik sousoší pro Karlův most. Největší realizací je jeho jezdecký pomník císaře Františka I. v Krannerově věžovitě architektuře na dnešním Smetanově nábřeží, jehož originál z roku 1849 je vystaven v Lapidáriu Národního muzea v Praze.

Emanuel Max (1810 Janov u Sloupu v Čechách - 1901 Praha) byl česko-německý sochař, především autor monumentálních soch, pomníků a portrétů. Díky svému velkému talentu začal s podporou

borského sklářského vynálezce Bedřicha Egermanna studovat Pražskou uměleckou akademii. Vytvořil kromě jiných děl i čtyři sousoší pro Karlův most.

Josef Jan Maxmilián Kinský (1705 - 1780 Praha)

Josef Jan Maxmilián Kinský patří k největším osobnostem dějin Sloupu v Čechách. V první polovině 18. století proměnil sloupské panství v nejvýznamnější centrum průmyslové a řemeslné výroby v Čechách. Právem byl nazván „největším šlechtickým podnikatelem v Čechách“.

Správu sloupského panství převzal v roce 1726. Starý Berkovský zámek pod hradem již nevyhovoval, a proto v roce 1730 přistoupil k výstavbě nového zámku. Hrabě Kinský postupně zakládal ve Sloupu a celém panství, ke kterému patřilo na 20 obcí, řadu manufaktur, např. světoznámou zrcadlárnou v Lindavě a Velenicích (fólie se vyráběly ve Sloupu), první českou kartounku ve Sloupu, velké množství textilních manufaktur ve všech obcích sloupského panství – továrnu na plátno v Janově, kloboukárnou v Pihelu, továrnu na voskové plátno a tapety ve Svojkově, bělidlo v Lindavě, tkaní damašku v Boru, továrnu na perly ve Svojkově atd.

6.3.2. Přírodní atraktivity

CHKO Lužické hory

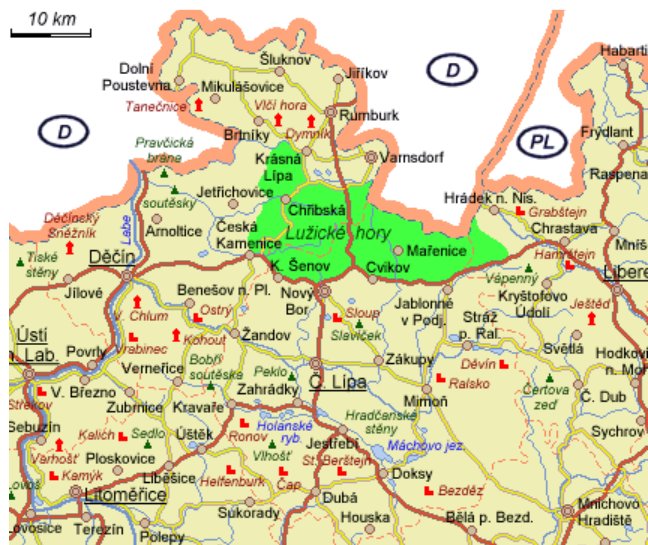
Lužické hory jsou nevelké pohraniční pohoří, ležící zhruba uprostřed mezi Děčínem a Libercem v severních Čechách. Malá část pohoří na území Německa se nazývá Žitavské hory (Zittauer Gebirge).

Více než polovinu území Lužických hor dosud pokrývají lesy. Až do intenzivní kolonizace ve 13. a 14. století byly Lužické hory porostlé neprostupným pohraničním hvozdem, v němž převažoval buk, často doprovázený jedlím. V době velkého rozmachu sklářství po 15. století ale byly původní lesy téměř zlikvidovány a postupně nahrazeny smrkovými, případně borovými monokulturami. Dnes zde kromě smrků a borovic můžeme vidět buk lesní, javor klen nebo mléč, jasan a občas lípu nebo jilm. Na některých místech roste také dub zimní a letní, v okolí potoků se hojně vyskytují olše. V 80. letech 20. století byly lesy silně poškozeny průmyslovými exhalacemi, a přestože se čistota ovzduší v posledních letech zlepšila, lesy ve vyšších polohách jsou stále ohrožené a hůře odolávají hmyzím škůdcům i nepříznivým povětrnostním podmínkám.

V Lužických horách roste řada typických rostlinných druhů, z nichž některé patří mezi druhy u nás ohrožené. Na některých místech přetrvaly tzv. orchidejové louky s hojným prstnatcem májovým a listnatým. Ve zvířeně Lužických hor převládají běžné lesní druhy. Žijí zde stáda jelení i srnčí zvěře, častá je zvěř černá. Zvláštností je výskyt kamzíků, kteří byli na počátku 20. století dovezeni z Alp a uměle vysazeni u Jetřichovic na Děčínsku, odkud se rozšířili do Lužických hor a velmi dobře se zde aklimatizovali.

Od roku 1976 jsou Lužické hory chráněnou krajinnou oblastí a nejcennější lokality jsou součástí šestnácti maloplošných chráněných území. Na území turistické oblasti Novoborska je 1 národní přírodní rezervace, 2 přírodní rezervace, 1 národní přírodní památka a 4 přírodní památky.

Mapa 6: Mapa severní části Čech, Lužické hory jsou zvýrazněny zeleně

[Zdroj: <http://www.luzicke-hory.cz/> , autor Jiří Kühn]

Národní přírodní rezervace Jezevčí vrch

Jezevčí vrch je se svou výškou 665 m dominantou jihovýchodní části Lužických hor. Nachází se v geomorfologickém celku Ralská pahorkatina. Jedná se o poměrně rozložitou znělcovou kupu mezi Mařenicemi a Heřmanicemi v Podještědí. Hlavním předmětem ochrany je uchování typického smíšeného lesa charakteru květnatých bučin a suťových lesů s bohatým podrostem na znělcovém podkladě s výskytem řady chráněných druhů rostlin a živočichů.

Přírodní rezervace Dutý kámen

Dutý kámen (379 m) je přibližně 600 m dlouhý zalesněný hřbítek, vybíhající jižním směrem od silnice ze Cvikova do Kunratic. Hřbet vystupuje asi 20-30 m nad okolní terén a je tvořen lokálně zpevněným křídovým pískovcem. Dutý kámen je pozoruhodný především sloupkovým rozpadem pískovce.

Přírodní rezervace Klíč

Klíč je čtvrtá nejvyšší hora Lužických hor, nachází se 3,5 km severně od Nového Boru. Jedná se o výrazný znělcový kužel, jehož výška činí 759 m. Jihozápadní část hory je zařazena do soupisu přírodních rezervací. Důvodem byla hlavně existence vysoko položené tolitové doubravy na jižním svahu, zahrnující i vzácnou květenu na západní straně.

Mokřadní louka Brazílka

Louka leží v pramenné oblasti Svitávky asi 1,5 km za Dolní Světlou. Tato louka byla v roce 1988 neuváženě odvodněna, čímž došlo ke zničení přirozeného vodního režimu prameniště a k ústupu původních mokřadních společenstev. Pokus přeměnit půdu k zemědělskému využití nevyšel, mokřady zachránila až Správa CHKO Lužické hory za podpory Úřadu ochrany přírody v Žitavě (1999).

Rašeliniště Mařeničky

Rašeliniště se nachází v údolní nivě Svitávky na jihovýchodním okraji Mařeniček mezi dnešní silnicí a starou cestou, vedoucí z Kunratic u Cvikova do Mařenic. Vzniklo na nepropustném jílovitém podloží v ploché pramenné sníženině dlouhé okolo 500 m. Protože si rašeliniště dodnes uchovalo svou biologickou hodnotu a vyskytuje se v něm řada chráněných druhů rostlin, bylo od roku 2004 vyhlášeno přírodní památkou.

Ledová jeskyně

Jeskyně se nachází vysoko na severním svahu Suchého vrchu, asi 1 km severozápadně od Hamru u Naděje. Je to pseudo-krasová puklinová jeskyně, která byla pro svou výjimečnost v roce 1966 vyhlášena chráněnou přírodní památkou, vznikla mrazovým zvětráváním. Protože hrozí zavalení jeskyně, byl vchod uzavřen mříží a vstup dovnitř je zakázán.

Břidličný vrch

Turisticky atraktivní ledopád Břidličný vrch je jedna z mála oblastí v České republice vhodná k ledolezení (lezení po ledu – speciální disciplína horolezectví). Je tvořen ledovou stěnou v lese. Led na ní obvykle vydrží dlouho, jelikož se nachází na severním úbočí Břidličného vrchu.

NPP Panská skála

Panská skála je geologická lokalita, na které se nacházejí kamenné varhany vzniklé sloupcovou odlučností čediče při tuhnutí magmatu, které bylo obnažené vlivem lidské těžební činnosti do současné podoby. Nachází se na Práchni na okraji města Kamenický Šenov, je ve správě CHKO České Středohoří.

Obrázek 22: NPP Panská skála

[Zdroj: Zdeněk Nastoupil, autor]

Krompašské tisy červené

Památné tisy červené (*Taxus baccata*) se nacházejí v obci Krompach asi 8 km severovýchodně od města Cvikov v okrese Česká Lípa. Významnou přírodní zajímavostí jsou tři chráněné tisy, které se nacházejí poblíž silnice vedoucí z návsi směrem na Hvozď.

Nejmohutnější z tisů byl dlouhou dobu považován za nejstarší strom na území České republiky. Říkalo se, že je starý přes 2000 let a že se pod ním v roce 1429 shromažďovali husité před útokem na hrad Oybin. Podle současných znalců byl tento strom zasazen v roce 1580, tudíž je starý necelých 500 let. Vysoký je zhruba 12,5 metru a obvod kmene má 425 cm. Nejmladší strom má v průměru asi 80 cm.

Významnou **hrozbou pro cestovní ruch** je zamýšlená výstavba koridoru VVN 110 kV přes CHKO Lužické hory. Mohlo by tím dojít k poklesu atraktivnosti území a tím i k poklesu cestovního ruchu.

6.3.3. Podmínky pro turistiku

Na území Novoborska je vyznačeno téměř 170 km turistických cest a více než 150 km cyklotras.

Značení tras pěších a cyklotras je v péči Klubu českých turistů. Na Novoborsku nejsou proznačeny trasy pro koňské jezdecké stezky, ale území je využíváno k vyjížděním (okolí Sloupu v Čechách a Cvikova).

Naučné stezky

Naučné stezky najdeme v přírodě i ve městech. V roce 2014 byla vybudována naučná stezka „Po stopách sklářského řemesla v Novém Boru“. Součástí této naučné stezky je i stezka využívající moderní technologie - tzv. audiostezka. Zvukový komentář audiostezky je on-line volně dostupný ke stažení na webových stránkách města Nový Bor, kde je k dispozici i mapka naučné stezky.

V Okrouhlé vznikla naučná stezka zaměřená na geologické a dendrologické zajímavosti obce a okolí. Na prostranství před obecním úřadem jsou vysázeny stromy charakteristické pro tuto oblast. Celkem 12 stromů je rozmístěno ve tvaru slunečních hodin, jejichž tvoří kamenná skulptura z čedičových kvádrů.

Naučné stezky v přírodě

Naučný okruh Obnova mokřadů na Brazilce

Necelý kilometr dlouhá naučná trasa se 4 zastaveními seznamuje návštěvníky s rašelinnou loukou s typickou vegetací a se způsobem její obnovy.

NS Okolím Studence

Naučná stezka byla vyznačena v západní části Chráněné krajinné oblasti Lužické hory. Zpřístupněna byla v dubnu roku 2002. NS je tematicky zaměřena především na lesy Lužických hor, říční a lesní ekosystémy (niva Kamenice, přírodní rezervace Studený vrch, přírodní památka Líska) a význačné geomorfologické útvary (národní přírodní památka Zlatý vrch a přírodní památka Pustý zámek).

Délka stezky je 22,5 km (včetně odbočky na Studený vrch o délce 360 m), počet zastavení 20.

NS Jánské kameny

Naučná stezka je přístupná z Krompachu po silnici na Valy, ze které v nejvyšším místě odbočuje doprava silnice ke státní hranici a k osadě Hain. Stezka prochází kolem trojice pozoruhodných skal.

NS Údolí pod Klíčem

Byla vybudována severně od hory Klíč v Lužických horách - v údolí mezi obcemi Kytlice a Svor. Přístupná je nejlépe ze Svoru po modré turistické značce a dlouhá je asi 2 km. Vede z větší části po lesní cestě, která je vhodná pro turisty i cyklisty. Naučná stezka je vybavena šesti informačními tabulemi.

Naučná stezka „Za Polevskými obry“

Naučná stezka v obci Polevsko nedaleko Nového Boru, na které mohou turisté, zejména děti, vidět na pěti stanovištích pět krásných, více než staletých, stromů – javor horský klen, buď letní, smrk ztepilý, jeřáb ptačí a lípu. Každý ze stromů má své „pohádkové“ jméno – Mrakošmak, Kochal, Jasmír, Panožrout a Pamětnice – a vlastní příběh. Na všech stanovištích jsou herní prvky a poznávací tabule, na nichž se malí i velcí poutníci dozvědí mnoho nového a zajímavého o stromech, které jsou nejstaršími a největšími organismy na Zemi.

Stezka začíná na křižovatce u místní restaurace, kde si můžete vyzvednout průvodce (mimo jiné je k dispozici i na obecním úřadě). V tomto praktickém pomocníkově jsou uvedeny souřadnice všech

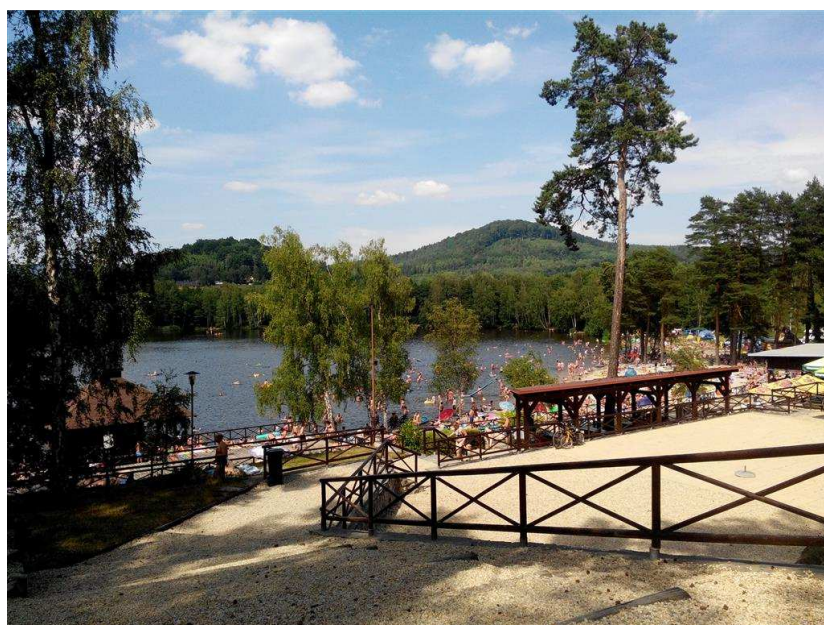
pěti stanovišť. Trasa je dlouhá 4,3 km, časová náročnost zhruba 3 hodiny. Na cestu doporučují vzít si s sebou mimo svačiny ještě papír a tužku, které jsou zapotřebí k plnění úkolů.¹⁸

Možnosti koupání

Na území turistické oblasti Novoborska nenajdeme velké množství vodních ploch vzhledem k charakteru reliéfu. Nejvyužívanější je Radvanecký rybník ve Sloupu v Čechách a koupaliště v Novém Boru. K dalším oblíbeným místům ke koupání patří požární nádrž v Horním Prysku. Kvůli koupání vyjíždějí často místní obyvatelé i turisté do oblasti Máchova kraje (Máchovo jezero), do Podralska (Hamr na Jezeře) a do Trojzemí (Hrádek nad Nisou - jezero Kristýna). Nejbližší krytý bazén se nachází v České Lípě.

Radvanecký rybník má rozlohu 8,67 ha. Jeho břehy jsou z větší části zalesněné. Koupaliště s písčnou pláží bylo využíváno i ve 20. letech 20. století, do dnešní doby prošlo potřebnou rekonstrukcí a u návštěvníků se v letním období těší velké oblibě. Poskytuje dostatečné množství služeb včetně občerstvení a ubytování v kempu (chatky a stany).

Obrázek 23: Radvanecký rybník

[Zdroj: Jana Nastoupilová, autor]

Městské koupaliště v Novém Boru ve svém areálu nabízí sportovní hřiště, tenisový kurt, plážový volejbal. V sousedství areálu je také sportovní hala s umělou lezeckou stěnou.

Přehrada Naděje leží v hlubokém zalesněném údolí Hamerského potoka několik kilometrů severozápadně od obce Mařenice. Přehrada má vodní plochu velkou 1,2 ha a hladina mívá v létě zajímavé zelenomodré zbarvení. Jsou zde výborné podmínky ke koupání, ale voda bývá hodně studená.

Lužické hory jsou velmi oblíbené díky klidnějším areálům zimních sportů. Oblíbené jsou běžecké stopy kolem Chřibské a Horní Světlé, zejména pak směrem na Jedlovou a Horní Podluží. Podél hranic s Německem, v některých úsecích pouze po německé straně, se lze vydat po lyžařské magistrále Žitavské hory, která spojuje území mezi Varnsdorfem a Hrádkem nad Nisou.

¹⁸ Odkaz na průvodce naučnou stezkou: <http://www.polevsko.info/download/sport/za-polevskymi-obry.pdf>

6.3.4. Ostatní atraktivity

Rozhledny

Na Stráži (Sloupv Čechách)

Hochwald (Hvozď)

Jedlová (Jiřetín pod Jedlovou)

Studeneč (Česká Kamenice)

Vyhlídková místa

Vrch Klíč u Nového Boru a Svoru, vrch Luž, Panská skála u Kamenického Šenova, Střední vrch u Prysku, Schillerova vyhlídka na Zeleném vrchu u Cvikova, Skalický vrch, Polevský vrch, vyhlídka U kostela na Slunečné, Tisový vrch u Svojkova, Sloupský vyhlídkový okruh - Hraběňčina vyhlídka, Maxmiliánova vyhlídka, vyhlídka Na Stráži, vyhlídka Hřebenka v Novém Boru, vyhlídka Pod Borským vrchem, vyhlídka Jelení skok u Lesního hřbitova v Novém Boru, Havraní skály u Radvance, Dutý kámen u Cvikova, Kalvárie u Mařenic.

Rekreační oblasti

Sloup v Čechách - Radvanecký rybník, Radvanec, podhůří Lužických hor – Krompach, Mařenice, rekreační oblast Naděje – Trávník.

Sportovní zařízení

Tabulka 117: Nabídka sportovních zařízení

Sportovní zařízení	Obec
tenisové kurty	Polevsko (2x), Okrouhlá, Prysk, Cvikov (3x, 1x zeď), Svor
tělocvičny (přístupné veřejnosti)	Kamenický Šenov (ZŠ - 2x), Skalice u České Lípy, Svor, Nový Bor (ZŠ U lesa), Cvikov (2 - DDM Cvikováček, ZŠ)
fotbalové hřiště	Prysk, Kamenický Šenov, Skalice u České Lípy, Nový Bor, Cvikov, Sloup v Čechách, Kunratice u Cvikova, Svor, Polevsko
fitness	Nový Bor (Olymp, Zeus), Cvikov (Fabrika)
bowling	Nový Bor
horolezecká stěna	Nový Bor (sportovní hala), Prysk (obecní úřad)
lanový park	Sloup v Čechách
squash	Nový Bor
jezdeckví	Skalice u České Lípy (JK Rival Skalice), Sloup v Čechách (JK Minifarma Sloup)
sportovní hala	Nový Bor
skatepark	Nový Bor, Kamenický Šenov
lyžařské sjezdovky	Kamenický Šenov - Prácheň, Polevsko
dětská hřiště	Nový Bor (3x), Svojkov (dětský koutek), Skalice u České Lípy (3x), Polevsko, Prysk, Okrouhlá, Radvanec, Kamenický Šenov (3x), Chotovice, Cvikov (4x)
multifunkční hřiště	Okrouhlá (beach volejbal, fotbal, basketbal, tenisový kurt), Svojkov, Skalice u České Lípy, Nový Bor, Svor, Polevsko, Cvikov
sportovní klubovny	Sloup v Čechách (Komunitní centrum)
ostatní	Nový Bor (kuželna TJ Jiskra, petanquové hřiště, U rampa), Ski Polevsko - běžkařské tratě

[Zdroj: vlastní šetření 2014]

Zimní sporty

Lužické hory na Novoborsku jsou oblíbené díky klidným lyžařským areálům, které se nacházejí u Jedlové hory, na Polevsku, Práchni a pod vrcholem Luže (Krompach). V okolí Polevska, Kytlice, Svoru, Kamenického Šenova - Práchně a Prysku jsou v zimním období udržovány tratě pro běžecské lyžování. Tratě se nacházejí v nadmořské výšce 500 - 626 m n. m. Jedinými organizacemi, které v Lužických horách pravidelně udržují okruhy pro běžecské lyžování, jsou SKI Polevsko, obec Okrouhlá (udržuje navazující okruhy) a město Cvikov. Od letošního roku se na údržbě bude podílet i Svazek obcí Novoborska.

Upravované okruhy pro běžecské lyžování jsou- Základní okruh kolem Medvědí hůrky, Okruh kolem vleku a Polevského vrchu, Okruh na Prácheň, Okruhy do Okrouhlé, Kočárová cesta – Kočárovka, Trasa na Prysk, Trasa z Jedličné ke Skalce, Okruh pro bruslení.¹⁹

6.3.5. Návštěvnost vybraných atraktivit a objektů

Z vlastního šetření na základě rozhovoru s pracovníky turistických informačních center je na území Novoborska turisty jednou z nejnavštěvovanějších lokalit město Nový Bor, které je často označováno branou do Lužických hor. V Novém Boru je u turistů velmi oblíbené Sklářské muzeum a také možnost posedět v originální sklářské restauraci firmy Ajeto. Je zde i dostatečné množství ubytovacích kapacit a pestrá nabídka volnočasových aktivit a kulturního vyžití.

Z blízkého okolí Nového Boru turisté nejčastěji míří do Kamenického Šenova, kde navštěvují Panskou skálu, muzeum skla a sklářské firmy. Ve stejné míře jako je Kamenický Šenov, tak je oblíbený i Sloup v Čechách (hrad, rozhledna, lesní divadlo, koupaliště). V okolí města Cvikov turisty nejvíce zajímá stezka na Zeleném vrchu se Schillerovu vyhlídkou, Dutý kámen, přehrada Naděje a Kunratické skály. Velmi oblíbené jsou samozřejmě i individuální výlety do Lužických hor.

Vývoj počtu návštěvníků u vybraných subjektů cestovního ruchu na Novoborsku

Sklářské muzeum Nový Bor

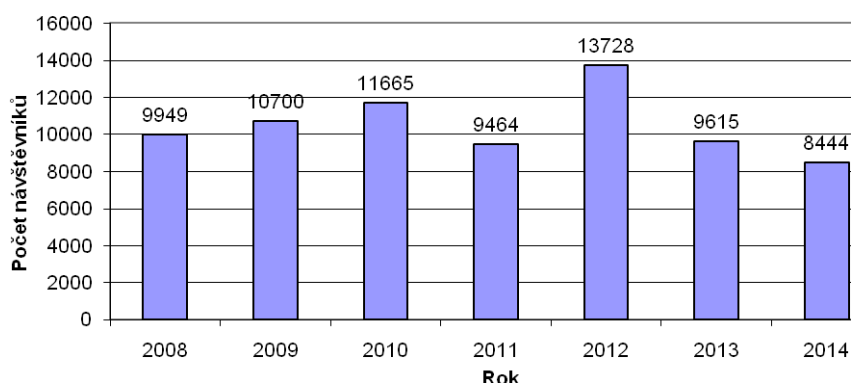
Tabulka 118: Počet návštěvníků Sklářského muzea v Novém Boru v letech 2008 - 2014

Rok	Počet návštěvníků za rok	Poznámka
2008	9 949	
2009	10 700	
2010	11665	
2011	9 464	
2012	13728	Konání IGS = mezinárodní sklářské sympozium
2013	9 615	Během roku 1,5 měsíce muzeum uzavřeno – přestavba stálé expozice
2014	8 444	Hodnota do 12. 9. 2014

[Zdroj: podklady Sklářské muzeum Nový Bor]

¹⁹Zdroj: Tratě a okruhy pro běžecské lyžování na Polevsku, SKI Polevsko, dostupné z <http://www.skipolevsko.estranky.cz>

Graf 17: Vývoj počtu návštěvníků Sklářského muzea v Novém Boru v letech 2008 - 2014

[Zdroj: vlastní zpracování]

Podle údajů v tabulce i podle grafu je zřejmé, že výjimečný byl rok 2012. V tomto roce se konala společenská akce s významem přesahujícím hranice „Mezinárodní sklářské sympozium“, která se koná jednou za 3 roky již od roku 1982.

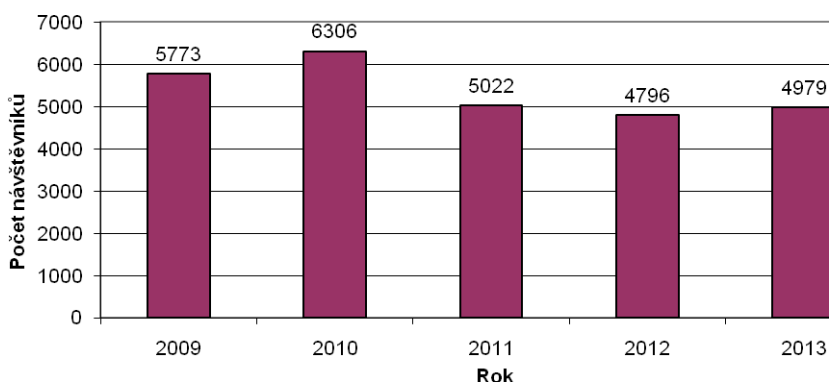
Sklářské muzeum Kamenický Šenov

Tabulka 119: Počet návštěvníků Sklářského muzea v Kamenickém Šenově v letech 2009 - 2013

Rok	Počet návštěvníků za rok
2009	5 773
2010	6 306
2011	5 022
2012	4 796
2013	4 979

[Zdroj: podklady Sklářské muzeum Kamenický Šenov]

Graf 18: Vývoj počtu návštěvníků Sklářského muzea v Kamenickém Šenově v letech 2009 - 2013

[Zdroj: vlastní zpracování]

Návštěvnost Sklářského muzea v Kamenickém Šenově nevykazuje velké rozdíly v jednotlivých letech, jako je tomu například u Sklářského muzea v Novém Boru během konání „Mezinárodního sklářského sympozia“.

Vývoj návštěvnosti turistů v oblastech regionu Novoborsko

Statistiky návštěvnosti si vedou turistická infocentra na základě jedné z podmínek při získávání jejich certifikátu.

Turistické informační centrum Nový Bor

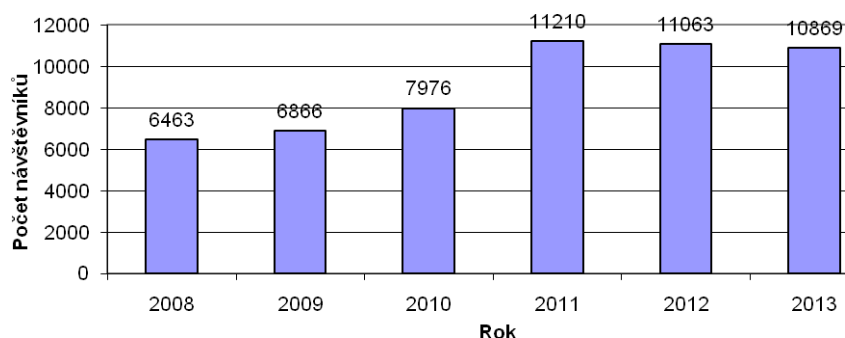
Turistické informační centrum Nový Bor vzniklo 14. 7. 1997 jako součást Odboru školství, kultury a cestovního ruchu. Od 1. 1. 2005 je vedeno jako samostatná organizační jednotka města Nový Bor se sídlem v historickém, památkově chráněném objektu na hlavní třídě T. G. Masaryka č. p. 46. Turistické informační centrum, jehož zřizovatelem zůstává město Nový Bor, se řídí předpisy a pokyny dle Zřizovací listiny, kde jsou vymezeny předměty činnosti a způsoby hospodaření TIC. Je provozováno celoročně, otevírací doba se liší v letní a zimní sezóně. TIC Nový Bor se stalo vítězem v soutěži „*INFORMAČNÍ CENTRUM 2012 v Libereckém kraji*“. Soutěž pořádala A.T.I.C. ve spolupráci s CzechTourism a Deníky.cz. TIC Nový Bor je členem A.T.I.C. - Asociace turistických informačních center ČR, je oficiálním infocentrem CzechTourism.

Tabulka 120: Počet návštěvníků Turistického informačního centra Nový Bor v letech 2008 - 2013

Rok	Počet návštěvníků za rok
2008	6 463
2009	6 866
2010	7 976
2011	11 210
2012	11 063
2013	10 869

[Zdroj: podklady Turistické informační centrum Nový Bor]

Graf 19: Vývoj počtu návštěvníků Turistického informačního centra Nový Bor v letech 2008 - 2013

[Zdroj: vlastní zpracování]

Podle informací z dokumentu „Program rozvoje města Nový Bor na období 2014 - 2020“, dostupného na webových stránkách města Nový Bor (<http://www.novy-bor.cz>), jsou nejvýznamnější cílovou skupinou návštěvníků města Nový Bor rodiny s dětmi. Tato skupina tráví dovolenou v okolí Nového Boru, do města zavítají při pěším či výletu na kole. Za sklem se vydají zejména v případě špatného počasí. Pokud rodina bydlí v okolí Nového Boru, pohybuje se v lokalitě nejčastěji 7 dní. V poslední době se zvýšil počet rodin pobývajících přímo ve městě 3-4 dny (čt-ne) a to díky internetové nabídce zlevněných voucherů.

Podle dokumentu tvoří významnou cílovou skupinu návštěvníků také senioři. Ti navštěvují město v rámci jednodenních poznávacích zájezdů. Počet návštěvníků v této skupině se v souladu s trendem stárnutí populace stále zvyšuje. Specifickou skupinou jsou návštěvníci, kteří do města přijeli obchodovat se sklem. Jedná se o náročnou klientelu, jejíž pobyt je velmi krátký. Pokud bývá ubytována, vyžaduje špičkové služby. V mnoha případech se jedná o zahraniční návštěvníky.

Podle údajů v tabulce, podle grafu i ve výše uvedeném dokumentu se počet návštěvníků města pohybuje kolem 10 000 osob za rok. Nejvíce návštěvníků navštíví město v letní sezóně. V zimních měsících eviduje informační centrum přibližně 300 návštěvníků za měsíc.

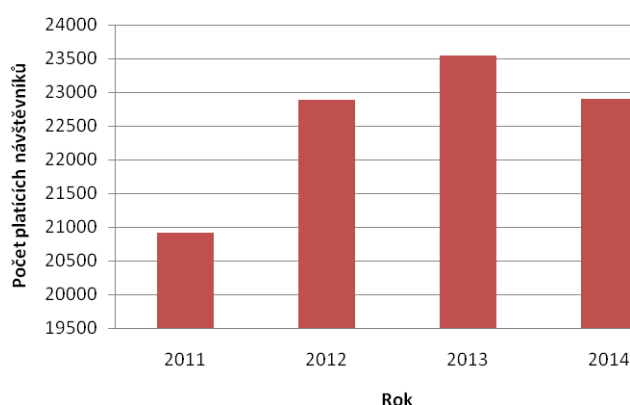
Infocentrum Panská skála

Tabulka 121: Počet návštěvníků Infocentra Panská skála v letech 2011 - 2014

Rok	počet platících návštěvníků
2011 (duben - říjen)	20916
2012 (duben - říjen)	22886
2013 (duben - říjen)	23542
2014 (do 25. 9. 2014)	22898

[Zdroj: podklady Infocentrum Panská skála]

Graf 20: Vývoj počtu návštěvníků Infocentra Panská skála v letech 2011 - 2014

[Zdroj: vlastní zpracování]

Infocentrum Panská skála se nachází v prostorech u parkoviště nedaleko turistického cíle - Panské skály. Infocentrum si vede jen statistiku návštěvníků, kteří si v IC něco zakoupili. Počítají je přes pokladní systém. Prostor kolem informačního centra poskytuje zázemí pro konání akcí různého charakteru (sportovní, kulturní akce).

Infocentrum Cvikov

Informační centrum ve Cvikově není certifikovaným zařízením (není členem A.T.I.C. - Asociace turistických informačních center ČR), statistiky návštěvnosti si zde nevedou. Mají knihu se zápisy od návštěvníků, ale z toho nejde usuzovat o míře návštěvnosti.

Podle slov pracovníků infocentra ale subjektivní návštěvnost značně stoupá. Důvodem je rozšíření otevírací doby o soboty (v předchozích letech otevřeno pouze v pracovních dnech). Dalším důvodem může být fakt, že infocentrum sídlí od léta 2012 v budově Multifunkčního kulturního centra Sever. V budově je i galerie a společenský sál. Dříve bylo infocentrum v budově městského úřadu a turisté měli možnost využívat služby podle toho, zda byly úřední hodiny a zda měla pracovnice podatelny na ně čas.

6.3.6. Struktura ubytovacích zařízení a jejich vytíženost

Na území Novoborska jsou zastoupeny různé kategorie ubytovacích zařízení. Níže uvedená tabulka poukazuje na pestrost kategorií. Jsou zde zařízení s celoročním provozem, ale také některá pouze s letním provozem.

Letní provoz souvisí například s lokalizací zařízení u letního turistického cíle, zde konkrétně u Radvaneckého rybníka mezi Sloupem v Čechách a Radvancem. Dále jsou zařízení s letním provozem využívána v době letních táborů. Z těchto důvodů jsou zařízení po zbytek roku prakticky nevyužívána.

Jiný důvod pro letní provoz má Domov dětí v Kamenickém Šenově - zde jsou během letních prázdnin uvolněna lůžka pro návštěvníky města a okolí. Po zbytek roku je toto zařízení využíváno jako internát pro studenty Střední Uměleckoprůmyslové školy sklářské.

Z tabulky vyplývá, že na zkoumaném území jsou pouze dva hotely s počtem pokojů 11 - 50 a to pouze v Novém Boru. Stejně tak i v kategorii Penziony převažují zařízení s počtem pokojů 10 a méně, pouze 2 mají hlášený počet pokojů 11 - 50. Ostatní zařízení, disponující počtem lůžek 11 - 50, případně i více, jsou zařízení typu školící a rekreační střediska, kempy, chatové osady, turistické ubytovny nebo domy mládeže.

Tabulka 122: Seznam ubytovacích zařízení na území ORP Nový Bor

Název	Adresa	Kategorie	Sezónní provoz	Počet pokojů	Počet míst pro stany a karavany
PARKHOTEL MORRIS NOVÝ BOR	Nový Bor, Arnultovice, Žižkova 269	Hotel ****	celoroční provoz	11 až 50	žádné
GRANDHOTEL PRAŽÁK	Nový Bor, Nový Bor, Dvořákova 525	Hotel ***	celoroční provoz	11 až 50	žádné
PENSION ARNULTOVICE	Nový Bor, Arnultovice, Gen. Svobody 28	Penzion	celoroční provoz	10 a méně	žádné
PENZION DRUHÝ DOMOV	Nový Bor, Janov 56	Penzion	celoroční provoz	10 a méně	žádné
PENSION VERONA	Nový Bor, Nový Bor, T. G. Masaryka 240	Penzion	celoroční provoz	10 a méně	žádné
PENZION PIHEL	Nový Bor, Pihel 50	Penzion	celoroční provoz	10 a méně	žádné
RESTAURACE NA VYHLÍDCE	Nový Bor, Nový Bor, Boženy Němcové 539	Turistická ubytovna	celoroční provoz	11 až 50	žádné
PENZION U PANSKÉ SKÁLY	Kamenický Šenov, Prácheň 111	Penzion	celoroční provoz	10 a méně	10 a méně
DOMOV MLÁDEŽE	Kamenický Šenov, 9. května 228	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	letní provoz	11 až 50	žádné

REKREAČNÍ ZAŘÍZENÍ CHATA EVA	Sloup v Čechách, Benešova 15	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	celoroční provoz	10 a méně	žádné
HOSTEL SLOUP	Sloup v Čechách, Benešova 169	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	letní provoz	10 a méně	žádné
REKREAČNÍ STŘEDISKO DOLY BÍLINA	Sloup v Čechách, Cvikovská 180	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	celoroční provoz	51 až 100	žádné
CHATA SLOUP	Sloup v Čechách, Cvikovská 25	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	celoroční provoz	10 a méně	žádné
HERBERK FERDINANDA DOBROTIVÉHO	Sloup v Čechách, Lesní 205	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	celoroční provoz	10 a méně	žádné
REKREAČNÍ STŘEDISKO OAZA	Sloup v Čechách, Lomená 45	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	celoroční provoz	11 až 50	žádné
REKREAČNÍ ZAŘÍZENÍ ODB. SDRUŽ. ŽELEZ.	Sloup v Čechách, Na Lávce 56	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	celoroční provoz	10 a méně	žádné
REKREAČNÍ STŘEDISKO STAP	Sloup v Čechách, Pod Hradem 167	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	celoroční provoz	11 až 50	žádné
REKREAČNÍ A ŠKOLICÍ STŘEDISKO	Sloup v Čechách, Polní 231	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	celoroční provoz	10 a méně	žádné
PENZION RESTAURACE SKLÍPEK	Sloup v Čechách, Benešova 54	Penzion	celoroční provoz	10 a méně	žádné
PENZION POD LIPOU	Sloup v Čechách, Ke Hradu 101	Penzion	letní provoz	10 a méně	žádné
PENSION U STUDNIČKŮ	Sloup v Čechách, Mikovcova 276	Penzion	celoroční provoz	11 až 50	žádné
KEMP	Sloup v Čechách, Cvikovská	Kemp	letní provoz	11 až 50	51 až 100
LETNÍ TÁBOR ZÁTIŠÍ	Sloup v Čechách	Chatová osada	letní provoz	11 až 50	žádné
TURISTICKÁ CHATA POD HRADEM	Sloup v Čechách, Mikovcova 282	Turistická ubytovna	celoroční provoz	10 a méně	11 až 50

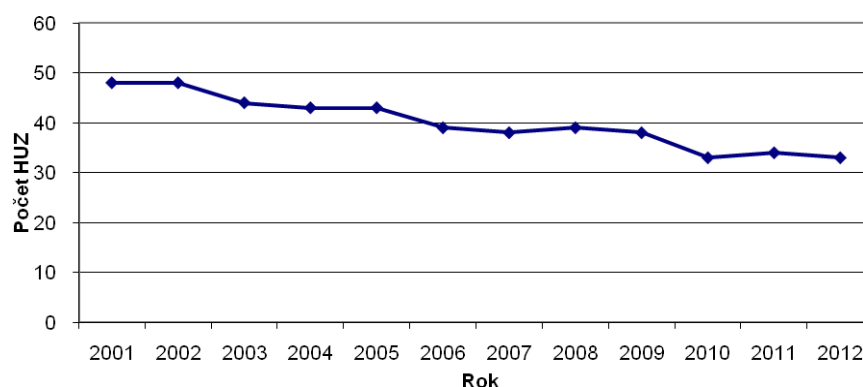
ŠKOLÍCÍ A REKREAČNÍ STŘEDISKO MAXOV	Radvanec, Maxov 12	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	celoroční provoz	11 až 50	žádné
ŠKOLÍCÍ A REKREAČNÍ STŘEDISKO	Radvanec, Maxov 7	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	letní provoz	10 a méně	žádné
REKREAČNÍ AREÁL	Radvanec, Radvanec, Ke Hradu 161	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	letní provoz	11 až 50	11 až 50
REKREAČNÍ STŘEDISKO KARNED	Radvanec, Maxov 170	Chatová osada	letní provoz	11 až 50	žádné
REKREAČNÍ STŘEDISKO RADVANEC	Radvanec, Radvanec 6	Chatová osada	letní provoz	11 až 50	žádné
HOTEL ZÁMEČEK	Svojkov, Svojkov 77	Hotel ***	celoroční provoz	10 a méně	žádné
MOTEL DUTÝ KÁMEN	Cvikov, Drnovec 56	Hotel **	letní provoz	11 až 50	žádné
RESTAURANT - PENSION U NADĚJE	Cvikov, Trávník 82	Penzion	celoroční provoz	10 a méně	žádné
CHATOVÁ ZÁKLADNA	Cvikov I, Československé armády 195	Chatová osada	letní provoz	10 a méně	žádné
PENSION CELNICE	Mařenice, Dolní Světlá 133	Penzion	celoroční provoz	10 a méně	žádné
PENSION SVĚTLÁ	Mařenice, Dolní Světlá 49	Penzion	zimní provoz	11 až 50	žádné
ČESKÁ CHALUPA	Mařenice, Horní Světlá 14	Penzion	celoroční provoz	10 a méně	žádné
CHATA LUŽANKA	Mařenice, Horní Světlá 86	Penzion	celoroční provoz	10 a méně	žádné
CHATA LUŽ	Mařenice, Horní Světlá 75	Turistická ubytovna	celoroční provoz	11 až 50	žádné
CHATA U MYŠÁKA	Mařenice, Horní Světlá 49	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	celoroční provoz	10 a méně	žádné
LYŽAŘSKÁ BOUDA	Mařenice, Horní Světlá 76	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	celoroční provoz	10 a méně	žádné
RESTAURACE - PENSION MILŠTEJN	Svor, Rousínov 68	Penzion	celoroční provoz	10 a méně	žádné
PENSION POD KLÍČEM	Svor, Svor 260	Penzion	celoroční provoz	10 a méně	žádné
RS - STARLINE	Svor, Svor 255	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	letní provoz	51 až 100	žádné

[Zdroj: Český statistický úřad, <http://apl.czso.cz/huz/okres.jsp?k=CZ0511>, data aktualizována dne: 02. 04. 2014]

Tabulka 123: Vývoj počtu hromadných ubytovacích zařízení na území ORP Nový Bor v letech 2001 - 2012

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Hromadná ubytovací zařízení	48	48	44	43	43	39	38	39	38	33	34	33
Pokoje	845	854	764	688	681	677	712	781	683	589	545	551
Lůžka	2 557	2 796	2 491	2 178	2 161	2 139	2 334	2 560	2 245	1 984	1 745	1 801

[Zdroj: Český statistický úřad, Tabulka: Vybrané ukazatele za SO ORP Nový Bor v letech 2001–2012, www.czso.cz, 2014]

Graf 21: Vývoj počtu hromadných ubytovacích zařízení na území ORP Nový Bor v letech 2001 - 2012

[Zdroj: vlastní zpracování]

Ve výše uvedené tabulce i grafu jsou uvedena zařízení s pěti a více pokoji nebo s 10 a více lůžky určenými pro cestovní ruch. Od roku 2001 je zde jasný klesající trend v počtu hromadných ubytovacích zařízení.

Centrem cestovního ruchu regionu Novoborsko je přirozeně město Nový Bor. Město má nejširší turistickou nabídku různého charakteru (kultura, historie, zážitky se sklem, zázemí pro konference a sympozia) a dokáže nabídnout dostatečné množství ubytovacích a restauračních zařízení.

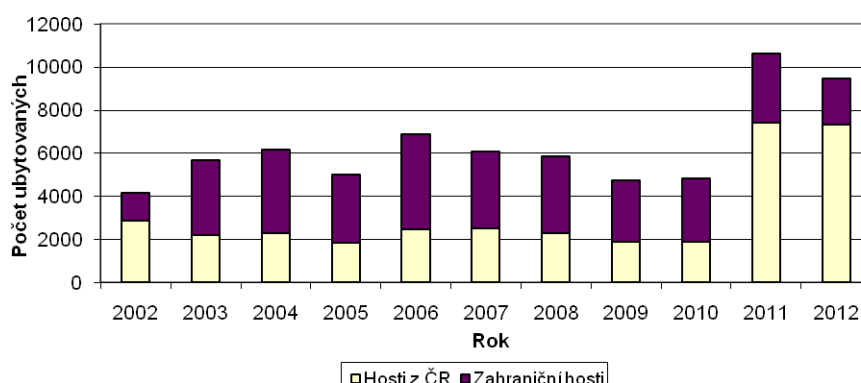
Níže uvedená statistika návštěvnosti se týká města Nový Bor. Data byla uvedena v dokumentu „Program rozvoje města Nový Bor na období 2014 - 2020“, dostupném na <http://www.novy-bor.cz> v roce 2014.

Tabulka 124: Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení v Novém Boru v letech 2002-2012

Rok	Počet příjezdů hostů	Počet příjezdů hostů z ČR	Podíl příjezdů hostů z ČR v %
2002	4 153	2 848	69
2003	5 661	2 213	39
2004	6 173	2 295	37
2005	4 985	1 838	37
2006	6 858	2 461	36
2007	6 056	2 482	41
2008	5 866	2 267	39
2009	4 731	1 868	39
2010	4 843	1 898	39
2011	10 615	7 402	70
2012	9 471	7 304	77

[Zdroj: Program rozvoje města Nový Bor na období 2014 - 2020, <http://www.novy-bor.cz>, 2014]

Graf 22: Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení v Novém Boru v letech 2002-2012

[Zdroj: vlastní zpracování]

Podle dat ČSÚ (Tabulka 114) byl do roku 2010 v hromadných ubytovacích zařízeních více než poloviční podíl zahraničních turistů. Jistý podíl na tomto stavu má nejen sklářská tradice, ale i poloha města nedaleko severních hranic České republiky. Výhodná je vzdálenost k německým a polským větším příhraničním městům (Drážďany 90km, Budyšín 56km, Jelení Hora 122km - vzdálenost počítána k největšímu městu regionu, k Novému Boru). S městem Jelení Hora realizoval Nový Bor v letech 2010-2013 přeshraniční projekt na podporu cestovního ruchu a sklářské tradice.

V posledních letech vzrostl podíl tuzemských návštěvníků města. Ze zahraničních turistů navštěvují město pravidelně návštěvníci z Německa a Holandska. Do města zavítají i rusky mluvící návštěvníci (zejména z Ruska, Ukrajiny či Ázerbájdžánu), ti však přijíždějí hlavně obchodně.²⁰

Stejně jako u hodnocené návštěvnosti vybraného cíle a turistického informačního centra v Novém Boru (kapitola 6.3.5) i zde je patrné, že se v současné době pohybuje počet ubytovaných ve městě Nový Bor kolem 10 000 osob za rok.

6.4. Charakteristika potenciálu a možnosti rozvoje MOS cestovního ruchu

6.4.1. Infrastruktura

Na území Novoborska je vyznačeno téměř 170 km turistických cest a více než 150 km cyklotras.

Je zde vedena cyklotrasa celostátního významu č. 21 Hřensko - Chrastava (v území ORP úsek Kytlice - Nová Huť - Horní Světlá - Dolní Světlá - Mařenice - Heřmanice v Podještědí) a č. 211 Ráj - Kytlice - Rožany (v území ORP úsek Slunečná - Kamenický Šenov - Polevsko - Kytlice).

Na území ORP Nový Bor jsou dále cyklotrasy č. 3007 Ještěd - Stráž pod Ralskem - Nová Huť, č. 3053 Mařenice - Česká Lípa - Provodín, č. 3054 Nová Huť - Brenná - Provodín, č. 3055 Valy - Mařenice - Velenice, č. 3056 Kamenický Šenov - Nový Bor - Lindava, č. 3060 Heřmanice - Krompach - Lužické boudy (hraniční přechod), č. 3061 Juliovka - Walterzdorf (Německo) - Brazilka, č. 3062 Slunečná - Skalice u České Lípy - Svitava. Významná je cyklostezka Varhany, 17 km dlouhá trasa pro cyklisty a ostatní nemotorovou dopravu spojující města Česká Lípa a Kamenický Šenov.

Místní turistické okruhy se nacházejí kolem Prysku, Skalice u České Lípy, lesní okruh kolem Nového Boru, Sloupské okruhy, Lužická brána (Nový Bor - Ortel - Nový Bor), muzejní okruh (Kamenický Šenov

²⁰Zdroj: Program rozvoje města Nový Bor na období 2014 - 2020, <http://www.novy-bor.cz>, 2014

- Nový Oldřichov - Kamenický Šenov), Kytlická trasa (Horní Prysk - Polevsko - Svor - Kytlice - Polevsko - Prysk), Farská trasa (okruh u Kamenického Šenova) a další.

Územím ORP Nový Bor procházejí Evropské dálkové trasy č. E3 Oradea (Rumunsko) - Santiago de Compostela (Španělsko) a E10 Rugen (Německo) - Ulldecona (Španělsko), na které navazuje v území ORP Nový Bor 25 značených turistických tras propojujících jednotlivé obce se zajímavými místy s turistickými a přírodními hodnotami území.

Po vstupu České republiky do Schengenského prostoru v prosinci 2007 byly zrušeny hraniční přechody, které byly následně nahrazeny odpovídajícími silničními a turistickými přeshraničními spojeními. Na území ORP Nový Bor jsou čtyři turistická přeshraniční spojení se Spolkovou republikou Německo a to: Krompach - Oybin/Hain, Krompach - Jonsdorf, Dolní Světlá - Jonsdorf a Dolní Světlá - Waltersdorf.²¹

6.4.2. Lidské zdroje pro cestovní ruch

Vybavenost ORP Nový Bor středními školami není dostatečná. Jsou zde pouze dvě střední školy (Vyšší odborná škola sklářská a střední škola Nový Bor, Střední umělecko-průmyslová škola sklářská Kamenický Šenov) a jedno učiliště (Střední odborné učiliště sklářské, Odborné učiliště a Učiliště Nový Bor). Nejbližší školy s oborem cestovní ruch jsou v nedaleké České Lípě (SŠ) a Varnsdorfu (SŠ, VOŠ).

Sklářská škola v Novém Boru vznikla 1. ledna 2004, kdy se spojily dvě novoborské sklářské školy, jejichž historická kontinuita sahá až do roku 1763. Škola nabízí studentům učňovské, středoškolské a vyšší odborné vzdělání ve sklářských oborech foukání, rytí, broušení, malby skla a uměleckých vitráží. Dále středoškolské vzdělání ve čtyřletém gymnáziu, nebo technickém lyceu. Pro veškerou výuku má škola vlastní dílny, sklářskou huť a ateliéry.

Střední umělecko-průmyslová škola sklářská v Kamenickém Šenově je nejstarší sklářskou školou v Evropě. Škola spolupracuje se sklárnou Bratří Jílků a sklářským ateliérem Petera Ratha v Kamenickém Šenově, sklárnou Moser v Karlových Varech a dalšími firmami, podílí se na mezinárodních sympoziích rytého skla v Kamenickém Šenově, obesílá domácí i zahraniční výstavy skla.

Hlavním úkolem sklářských škol je výchova kvalifikovaných sklářských dělníků a mistrů, technologů a techniků, průmyslových návrhářů, vedoucích pracovníků podniků a podnikatelů, ale někteří absolventi potom studují na vysokých školách technického a zejména uměleckého směru. Stávají se nejen sklářskými výtvarníky a pedagogy, ale také malíři, sochaři a restaurátory.

Lze tedy říci, že právě díky existenci těchto věhlasných sklářských škol by měla být tradice sklářství na Novoborsku zachována - a tím i jeden z hlavních pilířů cestovního ruchu tohoto regionu.

6.4.3. Marketing cestovního ruchu

V současné době je cestovní ruch vystaven tvrdé mezinárodní a regionální konkurenci, která klade vysoké nároky na kvalitní, komplexní a atraktivní nabídku dané oblasti. Vyrůstá potřeba vymezování turistických regionů, pro které je typický určitý druh cestovního ruchu, který danou oblast spojuje a sjednocuje, ale zároveň i odlišuje od ostatních regionů. Turistické regiony se pak na trhu uplatňují prostřednictvím nabízených produktů, které by měly vzejít z analýz regionu. Každá turistická oblast nebo region by měly mít svoji marketingovou strategii, která definuje hlavní priority a cíle cestovního

²¹Zdroj: Územně analytické podklady pro území obce s rozšířenou působností Nový Bor 2008, dostupné z http://www.novybor.cz/customers/novy-bor/ftp/File/MeU/_SU/TEXTOVA_CAST.pdf

ruchu v regionu. Základními prvky marketingového mixu destinace je produkt (služby), cena, distribuce, propagace, lidé a kooperace.

V současné době není zpracovaná pro region Novoborsko žádná jednotná marketingová strategie. Jedinou organizační strukturou, která přímo podporuje rozvoj cestovního ruchu a stmeluje region Novoborsko jako celek, je Svazek obcí Novoborska. Díky tomuto svazku, který plní aktivity ze své strategie rozvoje, se realizují nosné rozvojové projekty (nejen v oblasti cestovního ruchu), upevňují se vztahy jak mezi členy svazku, tak i s partnery z přeshraniční oblasti Saska (zemský okres Görlitz).

6.4.4. Management cestovního ruchu

Hlavními aktéry managementu cestovního ruchu, kteří se starají o chod a rozvoj turistické oblasti Novoborska jsou především Svazek obcí Novoborska, město Nový Bor a Sdružení Českolipsko.

Další subjekty při vyjednávání postupů rozvoje jsou Správa chráněné krajinné oblasti Lužické hory a Občanské sdružení přátel Lužických hor.

Významným partnerem turistické oblasti Novoborska pro realizaci projektů a výměnu zkušeností v oblasti managementu cestovního ruchu je přeshraniční partner na saské straně (oblast Žitavských hor, zemský okres Görlitz). Programy přeshraniční spolupráce mají v česko-saském příhraničí dvacetiletou tradici. Od roku 1994 byly realizovány před-vstupní programy Phare CBC a od roku 2004, kdy se Česká republika stala členem EU, ve spolupráci se Svobodným státem Sasko velmi úspěšně čerpá prostředky v rámci společného přeshraničního programu.

Svazek obcí Novoborska

Nejvíce aktivním místním aktérem regionálního rozvoje je Dobrovolný svazek obcí Novoborska, který působí na území mikroregionu Novoborsko. Jedná se o celistvé území 18 obcí s přirozeným centrem městem Nový Bor (19,44 km², 12 004 obyvatel). Svazek obcí Novoborska vznikl v roce 2001, ale jeho historii zasahuje až do roku 1998, kdy vzniklo "Sdružení právnických osob pro rozvoj Novoborska". Patří sem i Česká Lípa a Nový Oldřichov z ORP Česká Lípa.

Sdružení Českolipsko

Účelem sdružení je zajištění efektivní spolupráce měst, obcí a dalších právních subjektů, které mají společný zájem na rozvoji cestovního a turistického ruchu. Účast ve sdružení je založena na dobrovolnosti. Předmětem činnosti je především koordinace všech aktivit při propagaci cestovního ruchu, společná propagace na výstavách v ČR i v zahraničí, vydávání propagačních materiálů vytvoření informační sítě mezi členy sdružení a koordinace aktivit regionu a Libereckého kraje. Působnost sdružení je v západní části Libereckého kraje. Členy sdružení jsou: Svazek obcí Máchův kraj, Svazek obcí Novoborska, Mikroregion Podralsko a Hrádecko - Chrastavsko.

6.4.5. Charakteristika stávající meziobecní spolupráce

Na území Novoborska je klíčová spolupráce s přeshraničním partnerem ze Saska (zemský okres Görlitz, oblast Žitavských hor). Dne 7. 10. 2004 byla slavnostně podepsána smlouva o spolupráci s Přírodním parkem Žitavské hory. Členy sdružení Přírodní park Žitavské hory jsou město Zittau, Seifhennersdorf, obce Bertsdorf-Hörnitz, Großschönau, Hainewalde, lázně Jonsdorf, Leutersdorf, Mittelherwigsdorf, Olbersdorf a lázně Oybin.

Díky dlouholeté úspěšné spolupráci bylo a je možné společně žádat o dotace z evropských fondů - například na vybudování cyklotrasy „*Cesta k sousedům*“, která vede z Nového Boru až do německého lázeňského střediska Kurort Oybin v Žitavských horách. Na této trase byla vybudována turistická lávka

přes velmi vytíženou silnici I. třídy I/13. Trasa byla vybavena mobiliářem v podobě informačních tabulí s mapami a informacemi o místních zajímavostech, odpočinkovými místy, stojany na kola a ukazateli směru.

Dalším příkladem dobré spolupráce byl projekt „Zažít vrcholy“. Projekt vznikl z myšlenky obnovit původní, již nevyužívané, a stávající, velmi oblíbené, trasy mezi jednotlivými obcemi Svazku obcí Novoborska. Projekt byl realizován Dobrovolným svazkem obcí Novoborska ve spolupráci s německým partnerem, čímž se navázalo na již mnoho let aktivně probíhající příhraniční spolupráci. Za Svazek obcí Novoborska se projektu účastnilo 7 obcí (6 z ORP Nový Bor). Financován byl z Operačního programu přeshraniční spolupráce Cíl 3/Ziel 3 Česká republika – Sasko.

V rámci projektu vznikla nejen síť odpočinkových a nástupních míst na turistických a lyžařských trasách, která propojuje obce a města regionu, ale byla vybudována i budova technického zázemí pro údržbu tras, pořízeno technické vybavení - skútry, křovinořezy, motorová pila a pracovní terénní vozítko s vlekem. Realizací projektu Zažít vrcholy se podařilo naplnit prvotní cíl projektu a to vytvoření podmínek a prostoru pro kvalitní zázemí k trávení volného času a sportovní vyžití obyvatel Novoborska a okolí, návštěvníků (turistů) přijíždějících do mikroregionu, sportovce a potažmo i pro pořádání řady významných sportovních podniků jako je například lyžařský závod Lužická třicítka a další. Po dobu dalších pěti let bude svazek zajišťovat údržbu a provoz budovy technického zázemí, přístřešků, technického vybavení a internetových stránek. Za tímto účelem byly uzavřeny patřičné dohody o spolupráci a byl schválen systém financování.

Projekt „Volnočasové areály“

Cílem projektu, který byl financován z Regionálního operačního programu regionu soudržnosti Severovýchod NUTS II., bylo vybudování či rekonstrukce a modernizace volnočasových areálů pro děti a mládež v deseti členských obcích Svazku obcí Novoborska (z toho v 9 obcích ORP Nový Bor). V rámci projektu byly upraveny a vybudovány volnočasové areály, pořízeno sportovní vybavení (basketbalové koše, stoly pro stolní tenis, kotevní tyče pro míčové hry), vybavení pro malé děti s atesty materiálů dle právních norem (pískoviště, prolézačky provazové a dřevěné, měkké dopadové plochy) a další vybavení (lavičky, odpadkové koše, stání pro kola, chodníky, oplocení apod.). V areálech byla osázena nová zeleň – keře, stromy, travnaté plochy. Volnočasové areály dnes slouží jako místa společných aktivit dětí a mládeže, ale také jako odpočinková místa dospělých. Jsou volně a zdarma přístupné všem návštěvníkům.

Projekt „Evropská turistická trasa“

Projekt byl dokončen v roce 2006 a byl podpořen z Fondu malých projektů INTERREG IIIA prostřednictvím Euroregionu Nisa a spolufinancován z ERDF (Evropského fondu pro regionální rozvoj). Obsahem projektu "Evropská turistická trasa" v česko-německé spolupráci bylo zpracování koncepce "Evropské turistické trasy" ve formě trojlístku, připravená 3 partnery - Okresem Löbau-Zittau, Svazkem obcí Novoborska a Mikroregionem Podralsko - na území Přírodního parku Žitavské hory a Lužické hory a okolí.

Trasy jsou vedeny na stávajících turistických cestách tak, aby byly zviditelněny významné turistické cíle. Koncepci tvoří popis trasy v 6 denních úsecích s pamětihodnostmi a kulturními atraktivitami, mapa s vyznačenou trasou a výškové profily tras.

Projekt „Lužické a Žitavské hory bez hranic“

Projekt byl realizován z prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj EU prostřednictvím Fondu malých projektů v Euroregionu Nisa v programu Cíl 3.

V rámci tohoto projektu byl vytvořen informační materiál s nabídkou turistických cílů společného území. Materiál byl vytištěn v počtu 5000 ks v českém jazyce a 3000 ks v německém jazyce. Informační materiál je dostupný široké veřejnosti v informačních střediscích Novoborska a obce Oybin a ve všech členských obcích Svazku obcí Novoborska.

Projekt „Společná řešení pro původní péči o krajinu“

Projekt „Společná řešení pro původní péči o krajinu“ (Gemeinsame Lösungen für die ursprüngliche Landschaftspflege) je realizován z operačního programu pro přeshraniční spolupráci Cíl 3/Ziel 3 Česká republika - Sasko.

Cílem projektu je rozvíjení přeshraniční spolupráce místních samospráv v oblasti péče o krajinu, zaměřené především na problematiku ochrany a obnovy historické krajiny při současném zachování charakteru kulturní krajiny. V rámci projektu bude vypracována přípravná studie pro zhotovení společného strategického dokumentu „Společná rozvojová strategie pro obnovu původního krajinného rázu v česko – saském příhraničí“, která bude obsahovat návrhy konkrétních opatření zaměřených na nápravu necitlivých zásahů do krajiny z minulosti na obou stranách hranice.

Projekt „Panoramatické tabule na vyhlídkách Euroregionu Nisa“

Projekt byl realizován z Programu Cíl 3/Ziel 3 na podporu přeshraniční spolupráce mezi Českou republikou a Svobodným státem Sasko 2007 - 2013 z Fondu malých projektů v Euroregionu Nisa SN-CZ.

Předmětem projektu bylo technické plánování, individuální výroba a instalace tříjazyčných (německo-česko-polských) panoramatických tabulí na vyhlídkách v Přírodním parku „Žitavské hory“ na německé straně a v Lužických horách (mikroregiony Novoborsko a Podralsko) na české straně. Na tabulích jsou vyznačeny výrazné vrcholy a místa, které jsou v okolí vyhlídky vidět. Aktivita byla koordinována třístranným česko-německým grémiem.

Obrázek 24: Panoramatická tabule Na Stráži (rozhledna Sloup v Čechách)

[Zdroj: Jana Nastoupilová, autor]

Projekt „Zelený most Okrouhlá - Reichenbach O./L.“

Cílem projektu byla podpora takového chování, jednání a života obyvatel venkovských oblastí Euroregionu Nisa, které je udržitelné a ohleduplné vůči životnímu prostředí. Vytvořením ekologických naučných stezek s interaktivními vybavovacími předměty, budou zejména děti seznamovány s domácí florou a faunou. Projekt se skládá z investiční a neinvestiční části.

Dalším příkladem spolupráce byla realizace projektu „*Cyklostezka Varhany*“, který realizoval Svazek obcí Cyklostezka Varhany. Svazek byl založen v roce 2001 za účelem sdružení sil a prostředků při uskutečňování výstavby a provozování cyklostezky Varhany. Mezi členy tohoto svazku patří město Česká Lípa, obec Nový Oldřichov, obec Volfartice a město Kamenický Šenov.

Významným přeshraničním projektem byl i projekt s názvem „*Přeshraniční aktivní region - Euroregion Neisse - Nisa - Nysa*“, který byl financován z Evropského fondu pro regionální rozvoj, z operačního programu Cíl 3 na podporu přeshraniční spolupráce mezi ČR a Svobodným státem Sasko (kooperace a rozvoj přeshraničních struktur v oblasti cestovního ruchu). Na české straně pokrýval celé území západní část Libereckého kraje, tedy i Novoborsko. Cílem projektu bylo společně rozvíjet přeshraniční region, navázat spolupráci subjektů působících v cestovním ruchu, zlepšit kvalitu nabídek služeb na Českolipsku a cílenou propagační region zviditelnit.

Zajímavým projektem, který byl uskutečněn v řešeném území, byl projekt s názvem „*Cesty tradičních řemesel*“. Díky spolupráci města Nový Bor a saského města Grossschönau byly rekonstruovány hrobky německých sklářských rodů Ladischů a Hantychů, bylpořízen mobiliář do depozitáře Sklářského muzea v Novém Boru, byla vybudována naučnáskleněná stezka o 17ti zastaveních v Novém Boru, proběhla putovní výstava o sklářském řemeslu v Čechách a textilním řemeslu v Sasku a vzájemná výměna této přeshraniční výstavy. Na projektu aktivně pracovalo turistické informační centrum v Novém Boru, ale i místní Sklářské muzeum. Projekt byl financován z Operačního programu přeshraniční spolupráce Cíl 3.

6.5. SWOT analýza, Finanční analýza, Shrnutí, Nástin opatření

6.5.1. Finanční analýza

Tabulka 125: Finanční analýza cestovního ruchu ORP Nový Bor pro rok 2013 (1)

Obec	Vnitřní obchod		Cestovní ruch		Zájmová činnost a rekreace	
	paragraf 2141	na 1 000 obyvatel	paragraf 2143	na 1 000 obyvatel	paragraf 3421	na 1 000 obyvatel
Cvikov	x	x	300 138	67 828	6 747 838	1 524 935
Chotovice	x	x	x	x	x	x
Kamenický Šenov	x	x	435 734	108 257	35 302	8 771
Krompach	x	x	x	x	x	x
Kunratice u Cvikova	678	1 099	x	x	47930	77 682
Mařenice	x	x	x	x	x	x
Nový Bor	205 095	17 086	1 110 936	92 547	2 638 011	219 761
Okrouhlá	x	x	x	x	x	x
Polevsko	23 581	64 605	89 465	245 110	852 571	2 335 811
Prysk	x	x	x	x	43656	95 737
Radvanec	x	x	x	x	x	x
Skalice u České Lípy	x	x	x	x	x	x
Sloup v Čechách	x	x	x	x	40 868	56 682
Slunečná	x	x	x	x	x	x
Svojkov	x	x	x	x	x	x
Svor	x	x	x	x	1775	2 653

[Zdroj: www.monitor.statnipokladna.cz, www.rozpocetobce.cz, vlastní zpracování 2014]

Tabulka 126: Finanční analýza cestovního ruchu ORP Nový Bor pro rok 2013 (2)

Obec	Ochrana památek a péče o kulturní dědictví a národní a historické povědomí		Kultura		PO
	paragraf 332	na 1 000 obyvatel	paragraf 331 a 339	na 1000 obyvatel	
Cvikov	x	x	5 360 068	1 211 315	4425
Chotovice	x	x	43 256	263 756	164
Kamenický Šenov	444 990	110 557	3 892 526	967 087	4025
Krompach	x	x	15 733	104 192	151
Kunratice u Cvikova	x	x	40 915	66 313	617
Mařenice	x	x	300 489	851 244	353
Nový Bor	2 828 486	235 629	13 524 146	1 126 637	12004
Okrouhlá	x	x	127 796	232 356	550
Polevsko	x	x	61 685	169 000	365
Prysk	29 723	65 182	229 654	503 627	456
Radvanec	x	x	82 976	521 862	159
Skalice u České Lípy	33 420	22 859	346 112	236 739	1462
Sloup v Čechách	60 016	83 240	14 292 602	19 823 304	721
Slunečná	970	7 760	29 317	234 536	125
Svojkov	3 706 321	17 482 646	137 103	646 712	212
Svor	124 154	185 581	47 148	70 475	669

[Zdroj: www.monitor.statnipokladna.cz, www.rozpocetobce.cz, vlastní zpracování 2014]

Tabulky 126 a 127 obsahují data pro volitelné téma cestovní ruch - výdaje z obecních rozpočtů. Hodnoty jsou uvedeny v CZK (kromě sloupce PO - počet obyvatel - kvůli přepočtu absolutních hodnot na 1 000 obyvatel).

Ve sledované finanční analýze jsou zahrnuty podklady pro oblast cestovního ruchu v řešeném území ORP Nový Bor za rok 2013. Tyto podklady se týkají výdajů obecních rozpočtů, čerpáno bylo z dostupných zdrojů <http://www.rozpocetobce.cz> a <http://monitor.statnipokladna.cz>

V tabulce najdeme obce z ORP Nový Bor a jednotlivé položky z rozpočtové skladby, které se týkají cestovního ruchu. Sledovány byly tyto položky: Vnitřní obchod (par. 2141), Cestovní ruch (par. 2143), Zájmová činnost a rekreace (par. 3421), ale i jiné související položky - Ochrana památek a péče o kulturní dědictví a národní a historické povědomí (par. 332) a Kultura (par. 331, 339)- do kultury patří především zájmové kulturní aktivity, knihovnictví. Absolutní hodnoty byly dále přepočteny na 1 000 obyvatel.

Z tabulky výdajů je patrné, kde se nacházejí centra turistického ruchu, v jakých městech a obcích ORP Nový Bor se pravidelně konají kulturní akce regionálního charakteru a kde se díky výskytu kulturních památek dbá na jejich ochranu.

Poznámka: U většiny obcí je vyplněno „X“, jelikož daná data ve svých rozpočtech uvedených na zdrojových webech neuvádějí.

6.5.2. SWOT analýza oblasti cestovního ruchu a volnočasových aktivit

Tabulka 127: SWOT analýza

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<p>Existence a dlouholetá činnost DSO Novoborska</p> <p>Praxe a zkušenosti z evropských projektů</p> <p>Spolupráce s německým partnerem v Žitavských horách</p> <p>Vazba na ERN</p> <p>Existence subjektů zaměřených na podnikání v cestovním ruchu</p> <p>Potenciál krajiny a pestrost turistické nabídky</p> <p>Působení zařízení pro využití volného času mládeže v Novém Boru, Kamenickém Šenově a Cvikově s mikroregionálním významem</p>	<p>Nedostatečná kvalita služeb</p> <p>Nejednotná propagace na úrovni nadregionální</p> <p>Roztříštěná nabídka volnočasových aktivit</p> <p>Chybějící volně přístupná a technicky vybavená sportoviště</p> <p>Omezená nabídka sportovních odvětví</p> <p>Stav turistické infrastruktury</p>
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<p>Dobudování turistické infrastruktury</p> <p>Vybudování nových rozhleden</p> <p>Propojení jednotné turistických nabídek na české a německé straně</p> <p>Společné akce Svazku obcí Novoborska a jeho členských obcí a saského partnera</p> <p>Rozšíření spolupráce s německým partnerem</p> <p>Investice do cestovního ruchu jako průmyslového (obchodně-ekonomického) odvětví</p> <p>Podpora kvalifikace poskytovatelů služeb cestovního ruchu, výškolení průvodců</p>	<p>Sezónní klimatické vlivy</p> <p>Zánik sklářských firem v regionu</p> <p>Zamýšlená výstavba koridoru VVN 110 kV přes CHKO Lužické hory</p> <p>Nedostatek finančních prostředků k projektovým záměrům</p> <p>Omezení komunikace s projektovými partnery po ukončení projektů</p>

Velmi silnou stránkou je existence Svazku obcí Novoborska, který působí na území mikroregionu Novoborsko a je největším místním aktérem regionálního rozvoje. Další velmi silnou stránkou území ORP Nový Bor je hranice se Spolkovou republikou Německo. Díky dlouholeté přeshraniční spolupráci se realizují projekty z česko-saských dotačních programů a tím dochází k rozvoji regionu. Novoborsko je v pojetí euroregionů součástí Euroregionu Neisse - Nisa - Nysa. Díky pravidelnému setkávání dochází k výměně zkušeností a přenosu důležitých informací pro rozvoj cestovního ruchu. Území Novoborska má značný krajinný potenciál, leží z převážné části na území Lužických hor. Je zde velmi pestré zastoupení turistických cílů (historické i kulturní památky, církevní stavby, přírodní lokality, vyhlídková místa aj.)

Mezi velmi významné slabiny území patří nedostatečná kvalita služeb, která je možná dána nekoordinovanou podporou kvalifikace a důrazem na kvalitu. Nedostatkem je i nízká propagace a spolupráce na krajské a celostátní úrovni, spíše jde o propagaci cestovního ruchu jednotlivých míst. Slabým místem regionu je jeho roztříštěná nabídka volnočasových aktivit, chybějící volně přístupná a technicky vybavená sportoviště a omezená nabídka sportovních odvětví.

Příležitostí je dobudování turistické infrastruktury, výstavba nových rozhleden a zlepšení sítě turistických a cykloturistických tras, vybudování tzv. singltreků. Vzhledem k dlouholeté spolupráci se saským partnerem je přínosné rozvíjet tuto platformu, vytvářet společné nabídky a produkty. Příležitostí je i podpora investic do cestovního ruchu, podpora podnikání a kvalifikace v oblasti služeb

cestovního ruchu - využívat dostupnou síť vzdělávání v ČR (kurzy, e-learning). Přínosem by jistě byla podpora kvalifikace průvodců v regionálním turismu.

Významnou hrozbou pro cestovní ruch je zamýšlená výstavba koridoru VVN 110 kV přes CHKO Lužické hory. Mohlo by tím dojít k poklesu atraktivnosti území a tím i k poklesu cestovního ruchu.

Hrozbou jsou i sezónní klimatické vlivy, které mají vliv na návštěvnost regionu a jeho turistických cílů.

Velkou hrozbou je i zánik fenoménu sklářství. V případě uzavření podniků ztratí region svoje tradiční řemeslo, dojde ke snížení ekonomické aktivity regionu. Hrozbou je samozřejmě i neschopnost financovat dál evropské projekty, omezení spolupráce se saským partnerem.

6.5.3. Souhrn výsledků analýz (analytické části)

Z analýzy nabídky cestovního ruchu a volnočasových aktivit v turistické oblasti Novoborska vyplývá velmi silný potenciál krajiny, tradiční orientace na sklářské řemeslo, výhoda v blízkosti hranice se Saskem a dlouholetá existence DSO Novoborska.

Území Novoborska se ze 75 % nachází v oblasti Lužických hor. Více než polovinu území Lužických hor dosud pokrývají lesy, charakteristickým prvkem těchto hor je rozmanitá lidová architektura. Lužické hory stále zůstávají územím poměrně zachovaným, s četnými možnostmi pro rekreaci, nenáročné pěší výlety, cykloturistiku a lyžování.

V řešeném území není mnoho historických památek typu „Hrady & zámky“ - nachází se zde pouze Skalní hrad a poustevna ve Sloupu v Čechách, který je ale mezi turisty velmi oblíbený. Zmiňovaná obec je turisticky velmi atraktivní - mezi návštěvní cíle patří koupaliště u Radvaneckého rybníka, výletní okruhy do okolních skal, lesní divadlo, rozhledna Na Stráži, jezdecká minifarma. Ostatní kulturní památky - hrady a zámky se nacházejí v sousedních oblastech Libereckého kraje (zámek Zákupy, zámek Lemberk u Jablonného v Podještědí, hrad a zámek Grabštejn u Hrádku nad Nisou, hrad Houska a Bezděz v Máchově kraji).

V regionu mají díky kopcovitému terénu velké zastoupení vyhlídková místa, která byla v nedávných letech osázena panoramatickými tabulemi. Tyto tabule umožňují lepší orientaci v terénu a motivují návštěvníky poznávat nová místa.

Nabídku cestovního ruchu výrazně ovlivňuje tradiční řemeslo Novoborska - sklářství. Díky aktuálnímu trendu zážitkové turistiky návštěvníci regionu vítají možnost poznat toto řemeslo zblízka. Pro rozvoj regionu Novoborska je klíčové udržet si sklářství jako symbol tradice. Podle statistik je patrné, že akce konané na podporu sklářského řemesla výrazně zvyšují návštěvnost regionu. Nejvíce je to zřetelné v době konání mezinárodních sklářských symposií.

Území Novoborska umožňuje i aktivní trávení volného času mimo města, najdeme zde mnoho cyklotras a turistických cest. Chybějí ovšem sportovní střediska a půjčovny sportovních potřeb. Nedostatkem jsou také chybějící obecní a městské areály pro trávení volného času místních obyvatel a návštěvníků regionu - především pro věkovou kategorii starších dětí, ale také pro seniory. Pro předškolní děti je díky projektovým aktivitám DSO Novoborska dostatek hřišť.

Turistickým centrem řešeného území je přirozeně město Nový Bor, které poskytuje dostatečné zázemí služeb cestovního ruchu a má strategickou dopravní polohu vůči dalším významným městům Libereckého kraje. Díky velké oblibě sklářství má region dostatečnou propagaci, ale chybí zde propagace regionu jako celku - a to na úrovni krajů i v rámci ČR.

6.5.4. Nástin opatření

Z níže uvedeného výčtu problémových okruhů vyplývá, že v regionu je potřeba řešit úroveň služeb cestovního ruchu a strukturu volnočasových aktivit.

Kvalitu nabízených služeb v oblasti cestovního ruchu je nutno posuzovat podle místních podmínek. Je potřeba zohlednit, o jaké služby se jedná, pro jakou cílovou skupinu subjekt vytváří svou nabídku, zda je kvalita služeb přiměřená vůči ceně produktu atd. Vhodným pomocníkem by mohl být určitý katalog kritérií, podle kterých by se daný subjekt posuzoval a podle výsledků pak zvolit konkrétní opatření a doporučení k vylepšení služeb.

Pro zvýšení atraktivity produktové nabídky, kterou region Novoborsko nabízí, by bylo dobré vytvořit expertní pracovní skupinu, která by byla složena ze zástupců měst a obcí, neziskových organizací, ale i ze sféry podnikatelů v cestovním ruchu. Ve skupině by se řešila aktuální témata cestovního ruchu, hledaly by se nové cesty rozvoje a společně by se vytvářely produkty pro turisty. Díky dlouholeté aktivní spolupráci s přeshraničním partnerem by bylo vhodné mít v této pracovní skupině i zástupce ze Saska (zemský okres Görlitz).

V případě struktury a kvality volnočasových aktivit jde v první řadě o dovybavení stávajících sportovišť, o zlepšení kvality zázemí pro volnočasové aktivity. V tomto případě by bylo vhodné navýšit standardy kvality a držet se tohoto opatření. Z analýz vyplynulo, že v regionu nejsou místa pro aktivní trávení volného času (sportování) starších dětí. Je potřebné zaměřit se na tuto cílovou skupinu (věková kategorie dětí cca 10 - 18 let), hledat v regionu místa pro vytvoření nových sportovišť a lokalit k aktivnímu trávení volného času. Toto opatření je nutné podpořit vhodnou motivací zmiňované věkové skupiny.

Vzhledem k tomu, že region leží z převážné části na území Lužických hor, tak by bylo vhodné vytyčit míru využití této lokality pro cestovní ruch, ovšem s ohledem na šetrnou turistiku. Je nutné postupovat v souladu s nařízením správy CHKO. Příkladem by mohlo být vybudování tzv. singltreků nebo přeměna zimních lyžařských areálů na areál s celoročním využitím.

Dalším problémovým okruhem je tradiční řemeslo regionu - sklářství. Především ve smyslu hrozby, kdy by došlo k úpadku řemesla, k uzavření sklářských podniků z důvodu neschopnosti financování podniků. Jedním z opatření by měla být cílená podpora sklářů, jejich propagace a zviditelnění nejen v regionu na severu Čech, ale i v rámci ČR a okolních euroregionů (Německo, Polsko). Je potřeba se zabývat tvorbou a rozvíjením produktu „Zážitky se sklem“ s ohledem na jednotlivé cílové kategorie (jednotlivci, rodiny s dětmi, školy, senioři, zájezdní skupiny, cizinci).

Problémovým okruhem je i propagace regionu. Měla by být koordinovaná, promyšlená s ohledem na cílové skupiny a zvolené cesty propagace (tištěné materiály, online propagace, akce pro veřejnost).

Vzhledem k absenci marketingové strategie regionu by bylo vhodné strategii vytvořit.

6.6. Stanovení vize, problémů a cílů při MOS v oblasti cestovního ruchu

6.6.1. Struktura návrhové části

Návrhová část je součástí Souhrnného dokumentu, který byl zpracován v rámci projektu "Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci správních obvodů obcí s rozšířenou působností". Byla zpracována realizačním týmem ve spolupráci se zástupci obcí SO ORP s podporou motivujících starostů.

V předchozích krocích byla zpracována analytická část pro téma „Volnočasové aktivity se zaměřením na cestovní ruch“, na jejímž základě byly připraveny Nástinů opatření. Návrhová část staví na všech dosud realizovaných aktivitách. Cílem návrhové části je reagovat na konkrétní potřeby území zjištěné analýzami a zároveň sloužit jako nástroj pro zefektivnění procesů v území. Pro rozvoj meziobecní spolupráce je nutné nastavit společnou vizi, dále rozpracovanou do úrovně cílů v nadefinovaných problémových oblastech v oblasti cestovního ruchu a volnočasových aktivit.

Provedená analýza je stěžejním, nikoli však jediným vstupem pro definování návrhové části. Formulace vize byla navržena realizačním týmem jako podklad pro další diskusi zástupců dotčených obcí. Metodou brainstormingu a následnou diskusí o jednotlivých variantách byla zformulována vize meziobecní spolupráce ve správním obvodu ORP. Vize je formulována jako žádoucí budoucí stav meziobecní spolupráce. Je souhrnná pro spolupráci obcí v ORP pro všechna řešená témata, nikoli pouze pro téma „Volnočasové aktivity se zaměřením na cestovní ruch“.

Na základě analytické části (zejména SWOT analýzy) a následně zpracovaných Nástinů opatření a s ohledem na definovanou vizi byly realizačním týmem navrženy problémové okruhy, které byly podrobeny ověření ve fokusních skupinách. Fokusní skupina byla složena z motivujících starostů, předsedy Svazku obcí Novoborska a dle potřeby přizvaných odborníků na daná témata z území ORP Nový Bor. Jejich odborné názory byly klíčové pro upřesnění výstupů, které vzešly z analýzy dat, a obohatily tak pohled na téma „Volnočasové aktivity se zaměřením na cestovní ruch“.

Stěžejním bodem návrhové části je definování cílů ve vymezených problémových tématech. Cíle byly podrobně popsány a byla navržena opatření k realizaci cílů. Pro sledování úrovně naplňování definovaných cílů byla nastavena sada indikátorů umožňující periodicky monitorovat pokrok při plnění cílů a případně přijímat opatření ke zlepšení žádoucího výsledku.

Návrhová část Souhrnného dokumentu je strukturována standardně dle principů strategického řízení. Základní „střechou“ návrhové části je vize. Jejím formulováním je deklarováno, že území ORP bude usilovat o její naplnění. Následně se vize rozpadá do problémových okruhů, které budou naplňovány prostřednictvím sady několika málo cílů.

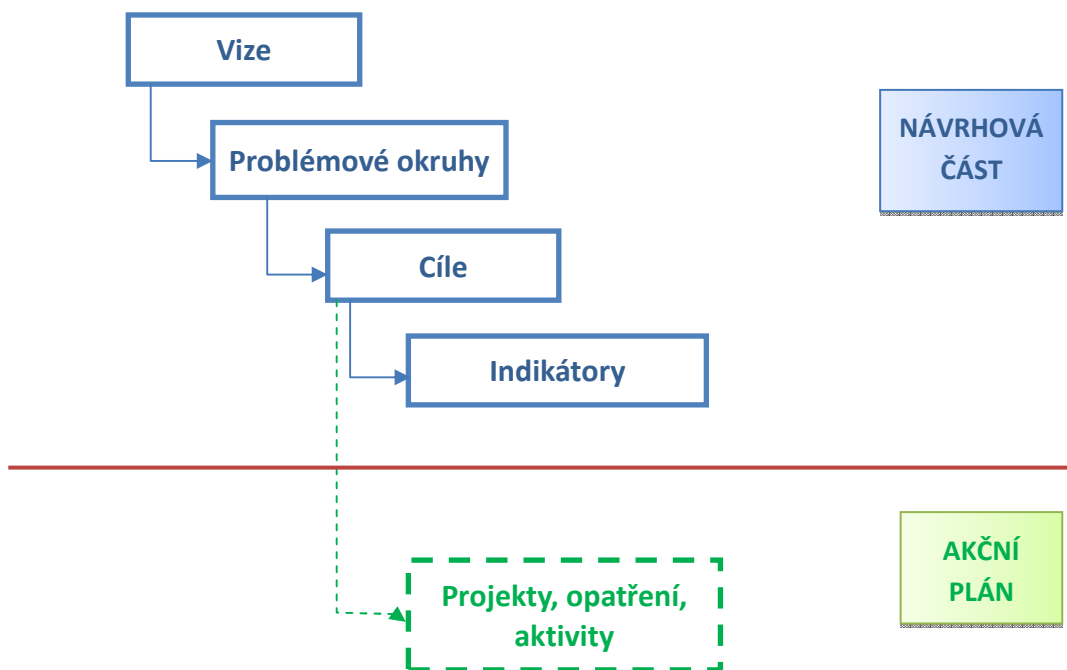
Jednotná vize poskytuje celkový rámec všem subjektům zapojeným do činnosti vymezeného území. Měla by udržet společné směřování všech zapojených subjektů od nejvyšších úrovní hierarchie až po nejnižší úroveň. Umožní lépe přenášet pravomoci na výkonné pracovníky a zároveň zajistit jednotnou filosofii, pro kterou jsou dílčí činnosti vykonávány. Bez vize by chyběl jasně vyjádřený směr, kterým se chceme vydat. Vize je formulována jako budoucí stav, kterého chceme realizací strategického řízení dosáhnout. Jedná se o společnou představu, jak by měly obce v území v budoucnu spolupracovat. Respektuje přání a potřeby místních občanů.

V podmínkách projektu je vize souhrnná pro spolupráci obcí v ORP pro všechna řešená témata, nikoli pouze pro téma „Volnočasové aktivity se zaměřením na cestovní ruch“. Vzhledem k zaměření projektu směřuje ke všem povinným tématům a ke zvolenému volitelnému tématu. Staví na silných stránkách identifikovaných ve SWOT analýze.

První verze struktury problémových okruhů byla vytvořena realizačním týmem na základě provedených analytických kroků a zpracovaných Nástinů opatření. Návrh problémových okruhů byl ověřen ve fokusních skupinách. Následně byly vytvořeny popisy cílů. Byli určeni garanti (správci) jednotlivých cílů, kteří zpracovali návrhy popisů, které byly podrobeny vnitřnímu připomínkovému řízení. Realizační tým jednotlivé cíle vzájemně porovnal, sjednotil jejich strukturu a úroveň

detailnosti. Byl kladen důraz na vzájemnou provázanost cílů a jejich doplňkovost. Součástí tohoto procesu bylo také nastavení indikátorů, jimiž bude plnění cílů sledováno a hodnoceno.

Grafické znázornění vztahů mezi vizí, problémovými oblastmi, cíli a indikátory je zobrazeno v následujícím obrázku.

Struktura problémových oblastí a cílů v tématu „Volnočasové aktivity se zaměřením na cestovní ruch“ je uvedena v níže uvedeném schématu.

Vize meziobecní spolupráce			
Novoborsko je na základě aktivní spolupráce se saskými partnery v rámci cestovního ruchu považováno za vstupní bránu do Čech.			
Volnočasové aktivity se zaměřením na cestovní ruch	Problémová oblast 1	Problémová oblast 2	Problémová oblast 3
	Nízká kvalita a malá rozmanitost služeb cestovního ruchu a volnočasových aktivit	Úpadek sklářského řemesla	Propagace regionu
	Cíl 1.1 Zkvalitnit služby cestovního ruchu	Cíl 2.1 Podporovat tradici sklářského řemesla	Cíl 3.1 Propagovat konkurenceschopnou turistickou nabídku s cílem prodloužení turistické sezóny a zvýšení návštěvnosti
Cíl 1.2 Zkvalitnit a rozšířit turistickou infrastrukturu včetně nabídky volnočasového a sportovního vyžití	Cíl 2.2 Vybudování interaktivního naučného centra se sklářskou tematikou	Cíl 3.2 Propagovat Novoborsko jako součást přeshraničního regionu	

Návrhová část byla zpracována ve druhém pololetí roku 2014.

6.6.2. Vize a problémové oblasti (okruhy)

Vize

Svazek obcí Novoborska je řízen profesionálními pracovníky. Odpadové hospodářství je nákladově efektivní, objem tříděného odpadu je vysoký a stále rostoucí. Založené svazkové školy efektivně hospodaří s finančními prostředky, zajišťují kvalitní výuku, nabízejí dostatečnou škálu zájmových činností a ve spolupráci s místními podniky a odbornými školami podporují celoživotní vzdělávání v oblasti sklářství. Aktualizovaný komunitní plán sociálních služeb zohledňuje potřeby všech dotčených obcí Svazku obcí Novoborska. V důsledku toho je vybudováno pobytové zařízení pro osoby se zdravotním postižením a v dostatečné šíři a kvalitě jsou poskytovány terénní, ambulantní a odlehčovací služby. Máme čím dál více seniorů zapojených do veřejného života. **Novoborsko je na základě aktivní spolupráce se saskými partnery v rámci cestovního ruchu považováno za vstupní bránu do Čech.**

Problémové oblasti (okruhy)

Na základě provedené analýzy v oblasti cestovního ruchu a volnočasových aktivit a v souladu s Nástiny opatření a vizí byla sestavena níže uvedená sada problémových okruhů. Tyto okruhy jsou navrženy realizačním týmem a byly ověřeny ve fokusní skupině.

Vzájemné vazby a provázanost problémů, příčin a následků jednotlivého problémového okruhu jsou znázorněny ve stromu problémů.

1) *Nízká kvalita a malá rozmanitost služeb cestovního ruchu a volnočasových aktivit*

Úroveň a kvalita služeb v cestovním ruchu vždy zásadně ovlivňují celkový pohled návštěvníka na region. I přes existující nabídku vzdělávacích kurzů a možných cest pro získání certifikátů oceňující kvalitu služeb je v ORP Nový Bor nízký počet certifikovaných zařízení. Lze říci, že kvalita nabízených služeb není dobrá a neodpovídá standardům při získávání certifikátu kvality. Příčinou špatné kvality může být nedostatečná podpora pro růst kvalifikace u poskytovatelů služeb v cestovním ruchu a zároveň nízká motivace ke zvyšování úrovně vzdělávání samotných aktérů služeb, ale i jejich zaměstnanců. Tyto faktory vedou k poklesu kvality nabízených služeb. Pro zvýšení kvality nabízených služeb a rozšíření kvalifikace je možné využít různých kurzů, které nabízí například agentura CzechTourism nebo je možné zapojit se do projektu Ministerstva pro místní rozvoj s názvem "Národní systém kvality služeb cestovního ruchu v ČR". Tento projekt je stavěn na pravidlech systému kvality služeb v Německu. S ohledem na fakt, že ORP Nový Bor sousedí přímo s Německem (Sasko) a turisté odsud jezdí do regionu Novoborska, bylo by efektivní seznámit místní poskytovatele služeb v cestovním ruchu se systémem zavedeným v Německu. Certifikát kvality v „Českém systému kvality služeb“ nemá v kategoriích „Ubytování a stravování“, „Atraktivita a infrastruktura cestovního ruchu“, „Služby cestovního ruchu“ a „Organizace veřejného a neziskového sektoru“ žádné zařízení.

Pro poskytovatele ubytovacích zařízení má Liberecký kraj, v kterém se ORP Nový Bor nachází, vlastní „Regionální certifikaci ubytovacích zařízení Libereckého kraje“. Podle tohoto systému je na území ORP Nový Bor certifikováno pouze jedno zařízení. Podle oficiální jednotné klasifikace ubytovacích zařízení České republiky je takto označeno také jen jedno zařízení (shodné s prvním certifikačním systémem Libereckého kraje). Pokud nebudou poskytovatelé služeb v cestovním ruchu dbát na kvalitu svých nabízených služeb, tak to může ovlivnit návštěvnost jejich zařízení, poklesne zájem o region.

Nízká je i kvalita zázemí pro volnočasové a sportovní aktivity, je nutné v tomto ohledu navýšit standardy kvality. Na území ORP Nový Bor je relativně dostatečné množství volnočasových areálů pro děti předškolního věku, tyto areály využívají i děti starší (přibližně do 10 let věku). Ale chybí zde zázemí pro děti od 12 let věku. Je nutné doplnit a zlepšit stávající sportovní infrastrukturu.

Pokud se nevybuduje a nezlepší zázemí pro sportovní a volnočasové aktivity pro děti této věkové kategorie, mohou vzniknout negativní sociálně - patologické jevy a v důsledku toho se může zhoršit i tělesný, sociální a psychický vývoj jedince.

Nedostatečná kvalita se vztahuje i na přístupové komunikace k turistickým cílům. Mnohdy je nutné dobudovat infrastrukturu. Pokud by se nezlepšila kvalita přístupových komunikací, poklesne návštěvnost turistických cílů a tím pádem i zájem o region Novoborska.

Lužické hory disponují i areály zimních sportů. Tyto areály kromě jednoho nejsou ale využívány po zbytek roku. Bylo by dobré motivovat a podpořit provozovatele zimních středisek k rozšíření služeb, které by bylo možno využívat po celý rok - například vybudovat trasy pro cyklisty v Lužických horách s ohledem na životní prostředí. Vzhledem ke kolísavému počasí a nedostatku sněhu během zimních měsíců často dochází k velmi nízké návštěvnosti těchto areálů. Pokud by tyto areály nebyly využívány po zbytek roku, budou provozovatelé nuceni ukončit jejich činnost.

2) Úpadek sklářského řemesla

Pro Novoborsko se vžil pojem „Sklářský region“, pro města Nový Bor a Kamenický Šenov pak označení „města skla“. Díky existenci mnohaleté tradice tohoto řemesla je zde zachována hustá síť sklářských dílen a několik významných sklářských podniků často i se zahraničním exportem. Cestovní ruch v tomto regionu je založen na návštěvách dílen a podniků za účelem poznat řemeslo či si ho vyzkoušet. V obou výše uvedených městech existují sklářská muzea a sklářské školy:

Muzea:

Sklářské muzeum Nový Bor

Sklářské muzeum Kamenický Šenov

Ajeto Art Glass museum Nový Bor

Školy:

Vyšší odborná škola sklářská a střední škola Nový Bor

Střední umělecko-průmyslová škola sklářská Kamenický Šenov

Střední odborné učiliště sklářské, Odborné učiliště a Učiliště Nový Bor

Tabulka 128: Sklárny, dílny, galerie

Název sklárny/ dílny/ galerie	Lokalita
Sklárna Ajeto Glass Lindava	Lindava
Sklářská huť a galerie Jiří Pačínek	Lindava
Sklárna Slavia	Nový Bor
Vyšší odborná škola sklářská	Nový Bor
AZ Design – Aleš Zvěřina	Nový Bor
Galerie W – David Wunsch	Nový Bor
Galerie Astera s.r.o.	Nový Bor

Sklárna Crystalex	Nový Bor
Glasstudio Anežka Bořka Šípka	Nový Bor
Sklářská huť Hantich - Egermann s.r.o.	Nový Bor
Sklářská huť Martin Šulc	Nový Bor
Vitráže Jaroslav Skuhravý	Nový Bor
KRAS GLASS, Přemysl Krásenský a syn	Nový Bor
Ateliéry Kolektiv	Nový Bor
FLEK GLASS, Josef a Eva Flekovi	Nový Bor
GALERIE ZIKMUNDOVÁ - BARTKO, Šárka Zikmundová, DiS.	Nový Bor
Preciosa - Kronleuchter a.s.	Kamenický Šenov
Střední uměleckoprůmyslová škola sklářská	Kamenický Šenov
Sklářská huť Jílek	Kamenický Šenov
Sklářská huť Prácheň	Kamenický Šenov - Prácheň
Galerie Prousek	Kamenický Šenov - Prácheň
Sklářská dílna BORS	Svor
Sklářská huť AVE - CLARA s.r.o.	Polevsko
Sklárna Haidl a syn	Svojkov
Glasstudio Tureček Jaromír	Cvikov
Studio TGK Technika, sklo a umění	Skalice u České Lípy

Aby fenomén sklářství zůstal i nadále kulturním dědictvím regionu Novoborska, musí se toto řemeslo podporovat, přizpůsobovat turistickou nabídku s ohledem na možnost návštěvy sklářských dílen a muzeí. V nedávné době zastihla firmy podnikající ve sklářství ekonomická krize. Kvůli nedostatku provozního kapitálu například skončil v září 2008 podnik Crystalex, který zaměstnával téměř 900 osob, v insolvenčním řízení. Trvalo celý rok, než se v Crystalexu připravilo obnovení výroby skla. V případě zániku drobných podnikatelů se sklem, poklesu výroby ve sklářských podnicích nebo v případě uzavření podniků dojde i k nárůstu nezaměstnanosti a ke snížení ekonomické aktivity regionu. To ovlivní i návštěvnost regionu, protože exkurze do dílen i podniků patří k trendu zážitkové turistiky.

3) Propagace regionu

Region Novoborska a jeho turistické cíle jsou propagovány v rámci možností svých aktérů cestovního ruchu - města především v zastoupení turistických informačních center a oddělením kultury. Města vydávají klasické propagační materiály - tiskové materiály s pozvánkou do města, s přehledem turistických cílů a nabídkou kulturních akcí. DSO Novoborska se také velmi aktivně podílí na propagaci regionu formou tiskových materiálů, vydává brožury o regionu zaměřené na přírodu a města a obce Novoborska. DSO Novoborska v uplynulých letech vydal také turistické mapy - letní a zimní mapu z oblasti Lužických a Žitavských hor. Tiskové materiály DSO Novoborska většinou mají i přeshraniční aspekt díky mnohaleté úspěšné spolupráci se saským partnerem. Pro udržení stávající spolupráce a vytváření dalších společných aktivit je dobré zaměřit se na hlubší propagaci přeshraničního regionu a vybudování přeshraniční destinace (včetně managementu).

Z diskuze se členy DSO Novoborska vyplynulo, že by bylo dobré mít společný prezentační soubor zahrnující prezentační stánky a související vybavení. Soubor by obsahoval například prezentační stěnu a roll-upy s turistickými motivy Novoborska, altánek nebo stan pro venkovní prezentace a základní stojánky na tiskové materiály. Tento ucelený prezentační soubor by si členové DSO Novoborska mohli půjčovat pro různé prezentační, kulturní nebo sportovní akce.

Zásadním nedostatkem je absence marketingové strategie regionu. Tato strategie by měla jasně definovat propagaci na lokální, regionální i nadregionální úrovni. Pokud nebude region propagován jednotně jako celek i v nadregionální úrovni, poklesne návštěvnost a zájem o region. Propagace by měla být koordinovaná, promyšlená s ohledem na cílové skupiny a zvolené cesty propagace (tištěné materiály, online propagace, akce pro veřejnost). Strategie by se také měla zabývat otázkou vztahu regionu a krajských a státních organizací cestovního ruchu.

Do propagace by se měli také zapojit podnikatelé z oboru cestovního ruchu, podporovat spolupráci a společné projekty veřejné, neziskové a podnikatelské sféry.

6.6.3. Popis cílů v jednotlivých oblastech

Na základě provedené analýzy je dále nutné stanovit cíle, které povedou k řešení identifikovaných problémových okruhů. Každý definovaný cíl je formulován v souladu s tzv. pravidlem SMART. Takto stanovené cíle budou dále naplňovány prostřednictvím akčních plánů. Každý cíl bude níže jasně popsán a bude uveden jeho garant, který bude dohlížet na jeho plnění.

Problémový okruh 1	Nízká kvalita a malá rozmanitost služeb cestovního ruchu a volnočasových aktivit
Cíl 1.1	Zkvalitnit služby cestovního ruchu
Popis cíle	Kvalita služeb cestovního ruchu na území ORP Nový Bor je nízká. Je zde velmi malý podíl certifikovaných subjektů v oblasti kvality. Podle „Regionální certifikace ubytovacích zařízení Libereckého kraje“ je na území ORP Nový Bor certifikováno pouze jedno zařízení. Podle oficiální jednotné klasifikace ubytovacích zařízení České republiky je takto označeno také jen jedno zařízení. Kvalitu služeb cestovního ruchu a volnočasových aktivit je nutné zlepšovat s cílem prodloužení turistické sezóny a zvýšení návštěvnosti. Kvůli chybějící strategii pro zvyšování kvality služeb nedochází k motivaci subjektů zvyšovat kvalitu jejich služeb. Součástí strategie může být zapojení do Českého systému kvality služeb, který je postaven na pravidlech systému kvality služeb v Německu. Protože Svazek obcí Novoborska spolupracuje se subjekty cestovního ruchu ze saského zemského okresu Görlitz, bylo by efektivní čerpat zkušenosti v oblasti navyšování kvality služeb od zmíněných partnerů.
Hlavní opatření	A. Kvalifikace <ul style="list-style-type: none"> A.1. Zvyšování jazykové a odborné kvalifikace A.2. Nabízení a realizace průvodcovských, jazykových a manažerských kurzů pro pracovníky v cestovním ruchu na všech úrovních A.3. Organizace tematických informačně-vzdělávacích workshopů pro pracovníky v cestovním ruchu (informace o vlastním regionu, ostatních regionech a přeshraniční nabídce)

	<p>B. Koordinace a podpora</p> <p>B.1. Zlepšování a monitorování kvality služeb (vč. klasifikace a certifikace) a zajišťování jejich koordinace, podpora vzniku nových služeb a následná podpora rozvoje malého a středního podnikání</p> <p>B.2. Koordinace vzdělávacích a školicích programů různých subjektů cestovního ruchu (MMR, CzechTourism, Hospodářská komora, Asociace hotelů a restaurací ČR, asociace cestovních kanceláří atd.)</p> <p>B.3. Podpora organizace výměnných stáží pracovníků informačních center za účelem přenosu zkušeností a poznatků (v rámci jednoho regionu, mezi jednotlivými regiony LK, přeshraniční výměna, mezinárodní spolupráce)</p> <p>B.4. Podpora pracovních stáží pracovníků ve službách cestovního ruchu (ubytování, stravování, cestovní kanceláře, volnočasová centra)</p>
Název indikátorů k hodnocení cíle	<ul style="list-style-type: none"> • Kontrola a koordinace procesu certifikace zařízení v oblasti služeb cestovního ruchu • Počet proškolených osob na jazykových a odborných kurzech
Správce cíle	Místopředseda DSO
Cíl 1.2	Zkvalitnit a rozšířit turistickou infrastrukturu včetně nabídky volnočasového a sportovního vyžití
Popis cíle	<p>Kvalita zázemí vybraných volnočasových a sportovních areálů je nízká. Na území ORP Nový Bor je relativně dostatečné množství volnočasových areálů pro děti předškolního věku (využití přibližně do 10 let věku). Chybí zde zázemí pro děti od 12 let věku. V důsledku chybějícího volnočasového a sportovního vyžití lze očekávat riziko vzniku negativních sociálně - patologických jevů. Stávající sportoviště jsou mnohdy zastaralá a chybějí finance na provoz a modernizaci. Zimní sportovní střediska mají problém financovat provoz bez podpory jiných subjektů, u většiny neexistuje jejich využití mimo zimní sezónu. Rozvoj a modernizace stávající turistické infrastruktury příznivě ovlivní povědomí o regionu. Propojení přeshraničních turistických a cyklistických tras včetně jednotného značení bude mít kladný vliv na rozvoj regionu, rozšíří stávající produktovou nabídku a mohlo by tím dojít ke zvýšení návštěvnosti.</p>
Hlavní opatření	<p>A. Infrastruktura</p> <p>A.1. Navýšení standardu kvality pro sportovní a volnočasové areály</p> <p>A.2. Podpora budování a údržby základní turistické dopravní infrastruktury (pěší, cyklo, inline, hipo, běžky, lyžování, vodní, atd.) včetně budování dalšího zázemí (např. úschovny a půjčovny kol, in-line, koloběžky atd.)</p> <p>B. Investice</p> <p>B.1. Doplnění a modernizace stávající sportovní infrastruktury</p> <p>B.2. Vybudování volnočasových areálů pro děti v kategorii od 12 let věku</p> <p>B.3. Vybudování tzv. singltreku v oblasti Lužických hor s ohledem na šetrnou turistiku</p> <p>B.4. Propojení přeshraničních turistických a cyklistických tras</p> <p>B.5. Podpora projektů na zajištění bezbariérového přístupu k turistickým cílům a službám</p> <p>B.6. Zlepšování stavebně technického stavu památkových objektů</p>

Název indikátorů k hodnocení cíle	<ul style="list-style-type: none"> • Počet opravených nebo nově vybudovaných volnočasových areálů/multifunkčních hřišť pro děti od 12 let věku • Počet kvalitních a funkčních sportovišť • Vytvoření systému pravidelné údržby základní dopravní infrastruktury a související technické vybavenosti
Správce cíle	Předseda DSO

Obrázek 25: Strom cílů a problémových okruhů CR 1

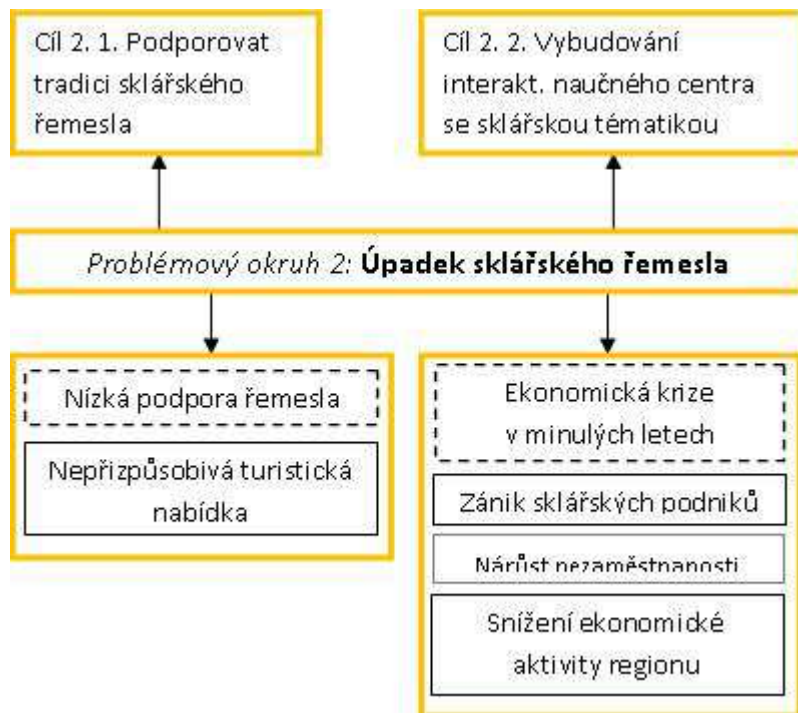

[Zdroj: Vlastní zpracování]

Problémový okruh 2	Úpadek sklářského řemesla
Cíl 2.1	Podporovat tradici sklářského řemesla
Popis cíle	Sklářství je na území Novoborska významnou součástí cestovního ruchu. Je zde velmi silná tradice tohoto řemesla, jehož počátky v Lužických horách spadají podle současných výzkumů do poloviny třináctého století. V provozu je hustá síť sklářských dílen a několik významných sklářských podniků - především v oblasti Nového Boru a Kamenického Šenova. Rizikem a hrozbou je úpadek tradičního řemesla, ztráta zájmu ze strany turistů a nízká podpora podnikání v oboru skla. Řešením by měla být koordinovaná a cílená podpora sklářského řemesla. Sklářské podniky na území ORP Nový Bor už zažily ekonomické krize související s nemožností financovat chod podniku. Tomuto existenčnímu problému by se mělo předcházet vhodnou podporou podnikání. Pokud se podaří zabránit úpadku sklářského řemesla v regionu, nemělo by dojít k poklesu návštěvnosti a ke ztrátě zájmu o zážitky se sklem.
Hlavní opatření	<p>A. Propagace, marketing</p> <p>A.1. Zpracovávání a realizace marketingového plánu a strategie orientované na podporu sklářského řemesla</p> <p>A.2. Propagace sklářského řemesla z oblasti Novoborska na veletrzích cestovního ruchu a jiných kulturních akcích pro odbornou i širokou veřejnost</p> <p>A.3. Motivace studentů odborných sklářských škol (Nový Bor, Kamenický Šenov) formou zajišťování stáží a exkurzí</p> <p>B. Investice</p> <p>B.1. Podpora sklářského podnikání</p> <p>B.2. Modernizace a financování sklářských dílen a sklářských škol</p>
Název indikátorů k hodnocení cíle	<ul style="list-style-type: none"> • Vytvoření marketingového plánu na podporu sklářského řemesla • Počet sklářských dílen využívajících finanční fond na podporu modernizace a provozu sklářských dílen a sklářských škol
Správce cíle	Předseda a místopředseda DSO
Cíl 2.2	Vybudování interaktivního naučného centra se sklářskou tematikou
Popis cíle	S ohledem na silnou tradici sklářského řemesla na území ORP Nový Bor je důležité pro rozvoj cestovního ruchu podporovat a vytvářet produkty související se sklářstvím. Je potřeba využít obecného trendu v cestovním ruchu a zaměřit se na produkty zážitkové turistiky. Protože je zde hustá síť sklářských dílen a podniků (Nový Bor, Kamenický Šenov, Svor, Svojkov, Cvikov - Lindava aj.), půjde v první řadě o vytvoření dobré marketingové strategie, která bude orientovaná na podporu sklářského řemesla a vytváření turistických modulů (balíčků, produktů). Díky podpoře plynoucí podnikatelům v oboru skla se zamezí úpadku řemesla, ovlivní to pozitivně návštěvnost regionu. Součástí strategie by bylo

	vybudování interaktivního naučného centra, které by sloužilo k propagaci řemesla. Cílovou skupinou tohoto centra by byli místní obyvatelé, turisté, školní skupiny (MŠ, ZŠ, SŠ, VŠ). Naučné centrum by poskytovalo programy na míru podle cílové skupiny.
Hlavní opatření	A. Marketing A.1. Koordinace a podpora tvorby a prodeje turistických produktů a programů s motivem sklářství (zážitková turistika) A.2. Vybudování platformy spolupráce DSO Novoborska a místních podnikatelů v oblasti sklářské výroby B. Investice B.1. Podpora sklářského podnikání B.2. Modernizace sklářských dílen B.3. Vybudování interaktivního naučného centra s cílem představit sklářské řemeslo
Název indikátorů k hodnocení cíle	<ul style="list-style-type: none"> • Návštěvnost vybudovaného naučného centra • Počet nově vytvořených produktů orientovaných na sklářství
Správce cíle	Předseda a místopředseda DSO

Obrázek 26: Strom cílů a problémových okruhů CR 2

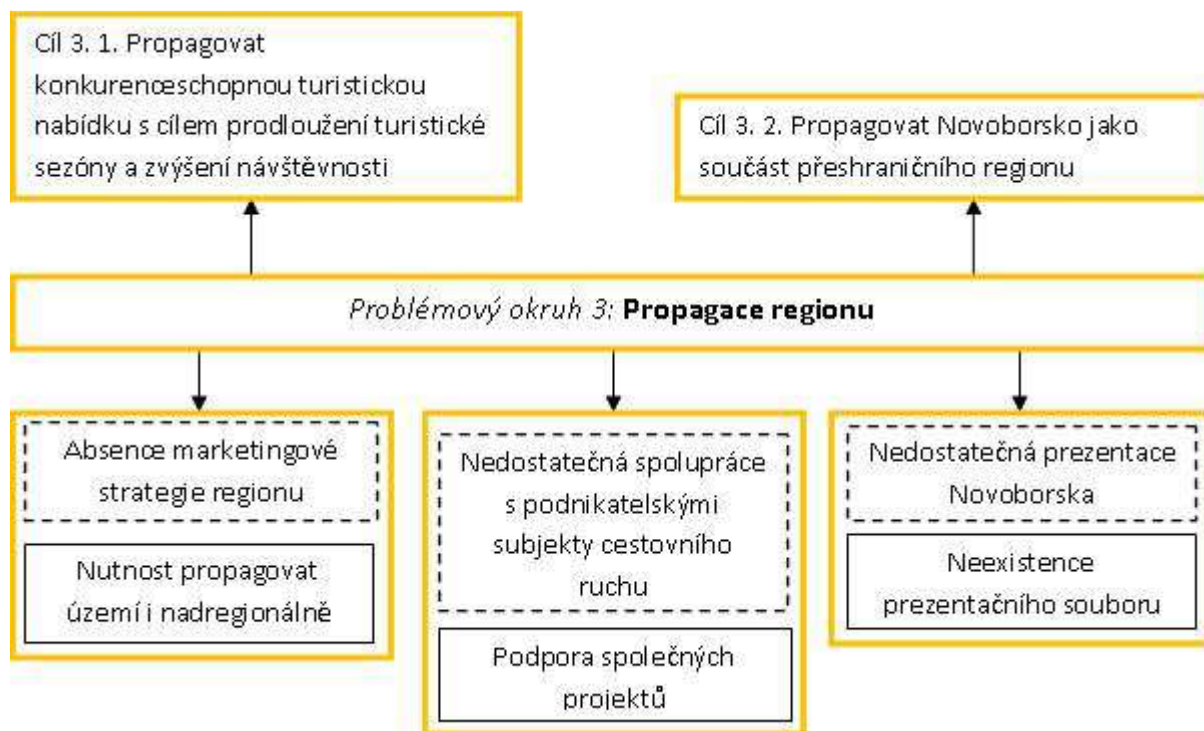
[Zdroj: Vlastní zpracování]

Problémový okruh 3	Propagace regionu
Cíl 3.1	Propagovat konkurenceschopnou turistickou nabídku s cílem prodloužení turistické sezóny a zvýšení návštěvnosti
Popis cíle	Propagace regionu se realizuje prostřednictvím DSO Novoborska formou naplňováním vytyčených projektů a také jednotlivými městy a obcemi na území ORP Nový Bor. V rámci uvedených aktivit jsou vydávány propagační materiály různého charakteru. V současné době neexistuje společná regionální marketingová strategie. Za účelem jednotné propagace regionu a vytyčení koordinovaných aktivit pro rozvoj cestovního ruchu je žádoucí vytvořit marketingovou strategii. Propagace by měla být koordinovaná, promyšlená s ohledem na cílové skupiny a zvolené cesty propagace (tištěné materiály, online propagace, akce pro veřejnost). Součástí propagace by mohlo být pravidelné vydávání turistických novin společných pro celé území Novoborska (například letní a zimní) s cílem informovat místní obyvatele a návštěvníky o novinkách, turistické a volnočasové nabídce. Naplňování aktivit vytyčených v marketingové strategii povede ke zvyšování návštěvnosti, k prodloužení turistické sezóny a ke zvýšení oblíbenosti turistické oblasti Novoborska.
Hlavní opatření	<p>A. Marketing</p> <p>A.1. Zpracovávání a realizace ročních marketingových plánů a strategií A.2. Orientace na podporu prioritních produktů cestovního ruchu A.3. Koordinace a podpora tvorby a prodeje turistických produktů a programů A.4. Propagace konkurenceschopné turistické nabídky A.5. Zapojení podnikatelské sféry do tvorby turistických a volnočasových nabídek A.6. Podpora spolupráce a společných projektů veřejné, neziskové a podnikatelské sféry</p> <p>B. Investice</p> <p>B.1. Zavádění nových technologií a komunikačních nástrojů při tvorbě turistické nabídky B.2. Zvýšení využívání mobilních aplikací a moderních informačních a komunikačních technologií</p>
Název indikátorů k hodnocení cíle	<ul style="list-style-type: none"> • Zavedení pravidelného měření návštěvnosti u všech turistických cílů • Vytvoření komplexní marketingové strategie pro rozvoj cestovního ruchu v regionu
Správce cíle	Předseda a místopředseda DSO

Cíl 3.2	Propagovat Novoborsko jako součást přeshraničního regionu
Popis cíle	Novoborsko je územím, které se rozvíjí i díky přeshraniční spolupráci mezi DSO Novoborska se sousedním regionem ze Saska (zemský okres Göltitz). Tato spolupráce se odehrává mezi samosprávnými orgány a organizacemi (DSO, turistické spolky a sdružení) v zájmovém území. Díky dosavadní úspěšné spolupráci se daří tomu, že se místní obyvatelé identifikují s přeshraničním územím. Programy přeshraniční spolupráce mají v česko-saském příhraničí dvacetiletou tradici. Pro udržení stávající spolupráce a vytváření dalších společných aktivit je dobré zaměřit se na hlubší propagaci přeshraničního regionu a vybudování přeshraniční destinace (včetně managementu).
Hlavní opatření	<p>A. Vytvořit vhodné podmínky pro výměnu informací</p> <p>A.1. Výměna a zprostředkování informací potřebných pro rozvoj spolupráce</p> <p>A.2. Prezentace Novoborska a subjektů na jeho území jako vhodných partnerů pro spolupráci na všech úrovních</p> <p>A.3. Společná propagace na akcích pro odbornou a širokou veřejnost (veletrhy, kulturní akce)</p> <p>B. Vytvořit podmínky pro rozvoj spolupráce</p> <p>B.1. Rozvíjet spolupráci a partnerství měst a obcí na území Novoborska včetně přeshraničních aktivit</p> <p>B.2. Podpora přeshraniční a mezinárodní spolupráce a projektů</p> <p>B.3. Podpora spolupráce veřejné, neziskové a podnikatelské sféry</p> <p>B.4. Podpora spolupráce v rámci Euroregionu Nisa</p>
Název indikátorů k hodnocení cíle	<ul style="list-style-type: none"> • Vytvoření strategie přeshraniční spolupráce • Tvorba kalendáře kulturních a sportovních událostí nadregionálního významu
Správce cíle	Předseda a místopředseda DSO

Obrázek 27: Strom cílů a problémových okruhů CR 3

[Zdroj: Vlastní zpracování]

6.6.4. Indikátory

Indikátory jsou důležitým nástrojem, kterým se měří úspěšnost nastavené strategie, to znamená úroveň dosahování stanovených cílů. Prostřednictvím indikátorů se snažíme popsat míru změny.

Problémový okruh 1: Nízká kvalita a malá rozmanitost služeb cestovního ruchu a volnočasových aktivit

PO 1	Nízká kvalita a malá rozmanitost služeb cestovního ruchu a volnočasových aktivit		
Číslo indikátoru	1		
Název indikátoru	Počet certifikovaných zařízení v oblasti služeb cestovního ruchu		
Měrná jednotka	%		
Správce měřítka	Místopředseda DSO		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	50 %	90 %
Skutečnost	< 5 %	x	x
Popis měřítka:	Procentuální vyjádření certifikovaných zařízení v oblasti služeb cestovního ruchu. Vzhledem k velmi nízkému počtu certifikovaných zařízení na území ORP Nový Bor je důležité zaměřit se na certifikaci zařízení a jejich koordinované sledování s ohledem na růst kvality služeb.		
Metodika a výpočet:	Počet certifikovaných zařízení k celkovému počtu zařízení v oblasti služeb cestovního ruchu.		
Zdroj čerpání dat:	Statistiky Asociace hotelů a restaurací České republiky, statistiky CzechTourism		

Číslo indikátoru	2		
Název indikátoru	Zpracování záměru na zlepšení turistické infrastruktury a volnočasových areálů pro veřejnost		
Měrná jednotka	Ano/Ne		
Správce měřítka	Předseda DSO		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	Ano	Ano
Skutečnost	Ne	x	x
Popis měřítka:	Na území DSO je důležité dbát na stav turistické infrastruktury, na kvalitu volnočasových areálů a sportovišť. V záměru by měl být vytvořen harmonogram pravidelné údržby na území celého DSO.		
Metodika a výpočet:	Ano/Ne		
Zdroj čerpání dat:	Zpráva o činnosti DSO		

Cíl 1.1	Zkvalitnit služby cestovního ruchu		
Číslo indikátoru	1.1.1		
Název indikátoru	Kontrola a koordinace procesu certifikace zařízení v oblasti služeb cestovního ruchu		
Měrná jednotka	Ano/Ne		
Správce měřítka	Místopředseda DSO		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	Ano	Ano
Skutečnost	Ne	x	x
Popis měřítka:	Vzhledem k velmi nízkému počtu certifikovaných zařízení na území ORP Nový Bor je důležité zaměřit se koordinované sledování zařízení s ohledem na růst kvality služeb.		
Metodika a výpočet:	Provádění kontroly a koordinace souvisejících aktivit		
Zdroj čerpání dat:	Zpráva o činnosti DSO		

Číslo indikátoru	1.1.2		
Název indikátoru	Počet proškolených osob na jazykových a odborných kurzech		
Měrná jednotka	%		
Správce měřítka	Místopředseda DSO		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	30 %	85 %
Skutečnost	< 5 %	x	x
Popis měřítka:	Pro zvyšování kvality služeb je nutné zvyšovat jazykovou a odbornou vzdělanost subjektů cestovního ruchu. Vzdělávací kurzy by měly vzniknout ve spolupráci s krajskými (KÚ LK, Centrum vzdělanosti Libereckého kraje), státními (CzechTourism) a soukromými organizacemi (jazykové agentury, AČCKA, ACKČR).		
Metodika a výpočet:	Procentuální podíl proškolených osob k celkovému počtu osob působících ve službách cestovního ruchu.		
Zdroj čerpání dat:	Zprávy o činnosti DSO		

Cíl 1.2	Zkvalitnit a rozšířit turistickou infrastrukturu včetně nabídky volnočasového a sportovního využití		
Číslo indikátoru	1.2.1		
Název indikátoru	Počet opravených nebo nově vybudovaných volnočasových areálů/ multifunkčních hřišť pro děti od 12 let věku		
Měrná jednotka	Procenta		
Správce měřítka	Předseda DSO		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	50 %	100 %
Skutečnost	10 %	x	x
Popis měřítka:	Vzhledem k tomu, že na území ORP Nový Bor je nedostatečná nabídka volnočasových areálů pro děti od 12 let věku a některé areály jsou zastaralé, tak je nutné navýšit počet kvalitních volnočasových areálů.		
Metodika a výpočet:	Procentuální vyjádření opravených nebo nově vybudovaných volnočasových hřišť k celkovému počtu volnočasových areálů.		
Zdroj čerpání dat:	Webové stránky obcí, Zprávy o činnosti DSO		
Číslo indikátoru	1.2.2		
Název indikátoru	Počet kvalitních a funkčních sportovišť		
Měrná jednotka	%		
Správce měřítka	Předseda DSO		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	50 %	100 %
Skutečnost	10 %	x	x
Popis měřítka:	Stávající sportoviště jsou mnohdy zastaralá a nevyhovující. Je nutné hledat zdroje financování pro modernizaci sportovišť. Měřítka vyjadřuje procentuální vyjádření zmodernizovaných sportovišť.		
Metodika a výpočet:	Počet kvalitních a funkčních sportovišť ku celkovému počtu sportovišť		
Zdroj čerpání dat:	Zprávy o činnosti DSO		
Číslo indikátoru	1.2.3		
Název indikátoru	Vytvoření systému pravidelné údržby základní dopravní turistické infrastruktury a související turistické vybavenosti		
Měrná jednotka	Ano/ Ne		
Správce měřítka	Předseda DSO		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	Ano	Ano
Skutečnost	Ne	x	x
Popis měřítka:	Pro zajištění pravidelné a koordinované údržby základní dopravní turistické infrastruktury by se měl zavést systém pravidelné údržby ve spolupráci všech členských obcí DSO. Součástí údržby bude i dohled na kvalitu a funkčnost doprovodné turistické vybavenosti.		
Metodika a výpočet:	Ano/ Ne		
Zdroj čerpání dat:	Zprávy o činnosti DSO		

Problémový okruh 2: Úpadek sklářského řemesla

PO 2	Úpadek sklářského řemesla		
Číslo indikátoru	3		
Název indikátoru	Zmapování regionálních producentů skla		
Měrná jednotka	Ano/ Ne		
Správce měřítka	Místopředseda DSO		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	Ano	Ano
Skutečnost	Ne	x	x
Popis měřítka:	Na území DSO působí mnoho producentů sklářských výrobků. Před vytvořením marketingové strategie na podporu sklářství je nutné zmapovat síť producentů a jejich zaměření.		
Metodika a výpočet:	Ano/Ne		
Zdroj čerpání dat:	Zpráva o činnosti DSO		
Číslo indikátoru	4		
Název indikátoru	Vytvářet produkty orientované na zážitkovou sklářskou turistiku		
Měrná jednotka	Ano/Ne		
Správce měřítka	Předseda DSO		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	Ano	Ano
Skutečnost	Ne	x	x
Popis měřítka:	S cílem podporovat produkci skla a tradici sklářství v regionu je důležité vytvářet produkty pro turisty zaměřené na zážitky se sklem.		
Metodika a výpočet:	Ano/Ne		
Zdroj čerpání dat:	Zpráva o činnosti DSO		

Cíl 2.1	Podporovat tradici sklářského řemesla		
Číslo indikátoru	2.1.1		
Název indikátoru	Vytvoření marketingového plánu na podporu sklářského řemesla		
Měrná jednotka	ANO/ NE		
Správce měřítka	Předseda DSO		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	ANO	ANO
Skutečnost	NE	x	x
Popis měřítka:	Vytvoření plánu marketingových aktivit s cílem podporovat sklářskou tradici. Pokud by marketingový plán nebyl vytvořen, mohlo by dojít ke ztrátě zájmu ze strany turistů a mělo by to i negativní dopad na návštěvnost regionu.		
Metodika a výpočet:	ANO/ NE		
Zdroj čerpání dat:	Zprávy o činnosti DSO		

Číslo indikátoru	2.1.2		
Název indikátoru	Počet sklářských dílen využívajících finanční fond na podporu modernizace a provozu sklářských dílen a sklářských škol		
Měrná jednotka	%		
Správce měřítka	Místopředseda DSO		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	25 %	75 %
Skutečnost	0	x	x
Popis měřítka:	Zavedení systému modernizace a financování sklářských dílen a sklářských škol by mělo zabránit úpadku podnikání v oboru sklářství. Systém by měl fungovat na základě spolupráce vybraných členských obcí DSO a soukromého sektoru (podnikatelů v oboru).		
Metodika a výpočet:	Procentuální vyjádření zapojených producentů, sklářských dílen a škol do systému modernizace k celkovému počtu všech producentů, dílen a škol v oboru skla na území DSO.		
Zdroj čerpání dat:	Zprávy o činnosti DSO		

Cíl 2.2	Vybudování interaktivního naučného centra se sklářskou tematikou		
Číslo indikátoru	2.2.1		
Název indikátoru	Návštěvnost vybudovaného naučného centra		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Předseda DSO		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	1000	5000
Skutečnost	0	x	x
Popis měřítka:	Vybudování interaktivního naučného centra se sklářskou tematikou jako součást strategie rozvoje a podpory sklářské tradice. Naučné centrum by sloužilo k propagaci řemesla, cílovou skupinou tohoto centra by byli místní obyvatelé, turisté, školní skupiny (MŠ, ZŠ, SŠ, VŠ). Naučné centrum by poskytovalo programy na míru podle cílové skupiny.		
Metodika a výpočet:	Počet návštěvníků naučného centra za rok.		
Zdroj čerpání dat:	Zprávy o činnosti DSO		

Číslo indikátoru	2.2.2		
Název indikátoru	Počet nově vytvořených produktů orientovaných na sklářství		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Místopředseda DSO		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	6	10
Skutečnost	3	x	x
Popis měřítka:	Za účelem propagace regionálního řemesla - sklářství je důležité vytvářet turistické produkty orientované na sklo a zážitkovou turistiku.		
Metodika a výpočet:	Počet vytvořených produktů.		
Zdroj čerpání dat:	Zprávy o činnosti DSO		

Problémový okruh 3: Propagace regionu

PO 3	Propagace regionu		
Číslo indikátoru	5		
Název indikátoru	Zmapování turistické nabídky na území DSO		
Měrná jednotka	ANO/ NE		
Správce měřítka	místopředseda DSO		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	ANO	ANO
Skutečnost	NE	x	x
Popis měřítka:	Před vypracováním marketingové strategie pro rozvoj cestovního ruchu je důležité podrobně zkoumat možnosti turistické nabídky v území.		
Metodika a výpočet:	ANO/ NE		
Zdroj čerpání dat:	Zpráva o činnosti DSO, turistické webové stránky, knihovny, informační centra		
Číslo indikátoru	6		
Název indikátoru	Zmapování současného systému propagace regionu		
Měrná jednotka	ANO/ NE		
Správce měřítka	Místopředseda DSO		
Roky	2013	2017	2020
Plán		ANO	ANO
Skutečnost	NE		
Popis měřítka:	Za účelem zamezení duplicitních propagačních opatření je důležité zaměřit se na zmapování současných forem propagace, najít dostupné zdroje a výstupy, kde je území DSO propagováno (tištěné materiály i multimediální formy).		
Metodika a výpočet:	ANO/ NE		
Zdroj čerpání dat:	Turistické webové stránky, knihovny, informační centra		
Cíl 3.1	Propagovat konkurenceschopnou turistickou nabídku s cílem prodloužení turistické sezóny a zvýšení návštěvnosti		
Číslo indikátoru	3.1.1		
Název indikátoru	Zavedení pravidelného měření návštěvnosti u všech turistických cílů		
Měrná jednotka	ANO/ NE		
Správce měřítka	místopředseda DSO		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	ANO	ANO
Skutečnost	NE	x	x
Popis měřítka:	Měření návštěvnosti (po celý rok) u jednotlivých turistických cílů je důležitým indikátorem při sledování oblíbenosti regionu. Při zjištění klesající návštěvnosti je potřeba mít připraveny seznam opatření pro lepší propagaci turistické nabídky (viz komplexní marketingová strategie). V současné době je měření návštěvnosti individuální a neprobíhá u všech zařízení.		
Metodika a výpočet:	ANO/ NE		
Zdroj čerpání dat:	Statistiky návštěvnosti turistických cílů, ČSÚ		

Číslo indikátoru	3.1.2		
Název indikátoru	Vytvoření komplexní marketingové strategie pro rozvoj cestovního ruchu v regionu		
Měrná jednotka	ANO/ NE		
Správce měřítka	Předseda DSO		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	ANO	ANO
Skutečnost	NE	x	x
Popis měřítka:	Vzhledem k absenci komplexní marketingové strategie pro rozvoj cestovního ruchu v regionu je potřeba ji vytvořit a koordinovaně postupovat při naplňování této strategie.		
Metodika a výpočet:	ANO/ NE		
Zdroj čerpání dat:	Zprávy o činnosti DSO		

Cíl 3.2	Propagovat Novoborsko jako součást přeshraničního regionu		
Číslo indikátoru	3.2.1		
Název indikátoru	Vytvoření strategie přeshraniční spolupráce		
Měrná jednotka	ANO/ NE		
Správce měřítka	předseda DSO		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	ANO	ANO
Skutečnost	NE	x	x
Popis měřítka:	Vytvořením strategie se prohloubí dosavadní úspěšná přeshraniční spolupráce mezi DSO Novoborska a sousedním regionem ze Saska (zemský okres Görlitz). Součástí strategie bude vymezení zájmového území a společných aktivit, návrh společné marketingové koncepce, která bude založena na cílené propagaci přeshraničního regionu.		
Metodika a výpočet:	ANO/ NE		
Zdroj čerpání dat:	Zprávy o činnosti DSO		

Číslo indikátoru	3.2.2		
Název indikátoru	Tvorba kalendáře kulturních a sportovních událostí nadregionálního významu		
Měrná jednotka	ANO/ NE		
Správce měřítka	Místopředseda DSO		
Roky	2013	2017	2020
Plán	x	ANO	ANO
Skutečnost	NE	x	x
Popis měřítka:	Za účelem vzájemné informovanosti a propagace společného přeshraničního regionu by vznikl kalendář akcí nadregionálního charakteru - v tištěné podobě.		
Metodika a výpočet:	ANO/ NE		
Zdroj čerpání dat:	Zprávy o činnosti DSO		

6.6.5. Možnosti financování

Na provozní prostředky DSO Novoborska přispívají členské obce jednou ročně, a to dle počtu obyvatel na svém území. Za účelem regionálního rozvoje a na podporu rozvoje cestovního ruchu se v současné době realizují projekty podpořené výhradně z dotačních prostředků. Jednotliví členové DSO Novoborska se podle plánované výše projektu rozhodují, zda se projektu zúčastní. Jedním z problémů a rizikem při financování velkých projektů je samotné předfinancování, které se na příkladu DSO Novoborska řeší sjednáním úvěru nebo přenesením na jednotlivé členské obce, které se projektu účastní. Důvodem nutnosti předfinancování je to, že dotace jsou vypláceny až po předložení zaplacených dokladů a provedení nezbytných kontrol. Velkým rizikem je zpoždění ve vyplácení dotačních prostředků od odpovědných orgánů.

Pokud se v regionu budou i v budoucnu realizovat nákladné projekty na rozvoj cestovního ruchu a volnočasových aktivit, nebude to pravděpodobně možné bez podpory dotací. Některé menší společné projekty a záměry mohou být financovány i z prostředků získaných z mimořádných příspěvků obcí, které se chtějí projektu zúčastnit. Řešením při realizaci velkých projektů by mohlo být pouze financování činností DSO ze státního rozpočtu a k tomu ještě čerpání dotačních prostředků.

6.7. Role partnerů pro naplňování strategických cílů rozvoje cestovního ruchu

6.7.1. DSO

Dobrovolný svazek obcí Novoborska je nejvíce aktivním místním aktérem regionálního rozvoje působící na území mikroregionu Novoborsko. Jedná se o celistvé území 18 obcí s přirozeným centrem městem Nový Bor (19,44 km², 12 004 obyvatel). Svazek obcí Novoborska vznikl v roce 2001, ale jeho historii zasahuje až do roku 1998, kdy vzniklo "Sdružení právnických osob pro rozvoj Novoborska" a od té doby progresivně rozšiřuje svou činnost. Usiluje o ucelený rozvoj svého území s ohledem na aktuální potřeby veřejné i soukromé sféry. V minulém programovacím období byla s přispěním Svazku realizována spousta projektů (viz kapitola 6.4.5).

6.7.2. Destinační společnosti

Území Novoborska nepokrývá žádná destinační společnost. Nejbližší působí západně od Novoborska organizace České Švýcarsko o. p. s., nestátní nezisková organizace se sídlem v Krásné Lípě. Organizace se postupně od svého vzniku profiluje jako iniciátor rozvoje a ochrany přírodních i kulturních hodnot regionu České Švýcarsko a má velký podíl na vzniku destinace České Švýcarsko.

6.7.3. Spolupráce s ostatními aktéry (stát, kraje, Czech Tourism)

Svazek obcí Novoborska spolupracuje s Libereckým krajem na bázi propagace. Jsou vydávány společné turistické informační materiály a tiskoviny.

Další organizací, jejímž členem je i Svazek obcí Novoborska, je Sdružení Českolipsko se sídlem v České Lípě. Toto sdružení v rámci svých aktivit plní úkol koordinátora krajských aktivit v oblasti cestovního ruchu, protože je členem Sdružení pro rozvoj cestovního ruchu Libereckého kraje. Pravidelně se schází s aktéry všech turistických regionů Libereckého kraje (Jizerské hory, Český ráj, Krkonoše, Českolipsko). Sdružení Českolipsko plní tedy funkci turistického regionu Libereckého kraje. Díky této spolupráci se Sdružením Českolipsko je zajištěna i propagace na veletrzích cestovního ruchu.

Spolupráce s agenturou Czech Tourism není vytyčena v konkrétních aktivitách. Tato agentura má své krajské koordinátory a těmi jsou především zástupci z oddělení cestovního ruchu Libereckého kraje. Na základě jejich komunikace a spolupráce pak plynou do regionu různá doporučení, aktuality a pozvánky na zajímavá setkání a konference.

Spolupráce s Euroregionem Neißer - Nisa - Nysa je také důležitá. Díky pravidelným setkáváním lze komunikovat a projednávat společné záměry se zástupci německých, českých a polských obcí, měst, okresů a dalších samosprávných subjektů a jiných institucí působících na daném území. Z konkrétních akcí, které jsou připravovány, je projekt Krkonošské magistrály, která je dotažena až na Novou Huť a také se spolupracuje na výstavbě cyklostezek.

6.7.4. Soukromý sektor

Spolupráce se soukromým sektorem je klíčová. Bylo by dobré usilovat a podporovat kvalifikaci poskytovatelů služeb, motivovat je k tvorbě nových produktů. Osvědčila se i spolupráce více podnikatelů - jde o tzv. propojování aktérů v cestovním ruchu. Konkrétně je to například spolupráce sklářské firmy AJETO s podnikatelem v oblasti ubytování v Novém Boru (Morris). Pobytový balíček v tomto hotelu umožňuje výhodnější nabídky při návštěvě nedaleké sklárny v Lindavě nebo muzea v Novém Boru.

Při tvorbě nových produktů (s ohledem na propojení české a saské strany) je nutné postupovat ve shodě s podnikateli, vyslyšet jejich zkušenosti a společně zlepšovat turistickou nabídku.

6.8. Pravidla pro řízení strategie

6.8.1. Systém monitorování a hodnocení realizace strategie

Pro řízení strategie bude ustaven **manažer strategie**. Manažer zodpovídá za celkovou koordinaci všech aktivit souvisejících s jejím řízením. Je zodpovědný za to, že se se schválenou strategií bude pracovat, že zodpovědné subjekty budou usilovat o její naplnění a že se bude vyhodnocovat, zda se daří přispívat k plnění stanovených cílů.

Manažer strategie je výkonnou a koordinační jednotkou, ale pro výkon své činnosti potřebuje součinnost orgánů, které mohou rozhodovat. Tím je **řídící skupina**. Řídící skupina činí klíčová rozhodnutí při naplňování strategie, zejména týkající se jejích změn a úprav, ale také schvalování akčního plánu. Řídící skupina schvaluje vyhodnocení strategie a přijímá opatření vyplývající ze závěrů hodnocení.

Složení řídicí skupiny
Předseda Svazku obcí Novoborska
1. místopředseda Svazku obcí Novoborska
2. místopředseda Svazku obcí Novoborska
Manažer Svazku obcí Novoborska
Starosta města Kamenický Šenov

Pro řízení strategie jsou důležití **správci cílů**. Správce cíle není osoba, která by měla za úkol daný cíl samostatně zrealizovat. Jeho rolí je hlídat, aby se na plnění cíle nezapomnělo. Je to osoba, která bude v území iniciovat kroky směřující k plnění cíle, bude komunikovat s ostatními subjekty v území, bude

dbát nad tím, aby se do budoucích akčních plánů dostávaly konkrétní kroky, které přispějí k plnění cíle, bude kontrolovat, že do příslušného rozpočtu budou zahrnuty prostředky určené k plnění cíle. Ostatní subjekty v území však mají společnou povinnost spolu s gestorem aktivně usilovat o plnění cíle. Správce cíle také bude v následujících letech sledovat prostřednictvím indikátorů, zda je cíle dosahováno. V další budoucí spolupráci bude tuto informaci poskytovat ostatním městům a obcím a společně budou hledat další řešení k přibližování se stanovenému cíli.

Správci cílů		
Číslo cíle	Název cíle	Správce cíle
1.1.	Zkvalitnit služby cestovního ruchu	Předseda DSO
1.2.	Zkvalitnit a rozšířit turistickou infrastrukturu včetně nabídky volnočasového a sportovního vyžití	Předseda DSO
2.1.	Podporovat tradici sklářského řemesla	Předseda DSO
2.2.	Vybudování interaktivního naučného centra se sklářskou tematikou	Předseda DSO
3.1.	Propagovat konkurenceschopnou turistickou nabídku s cílem prodloužení turistické sezóny a zvýšení návštěvnosti	Předseda DSO
3.2.	Propagovat Novoborsko jako součást přeshraničního regionu	Předseda DSO

Gestoři indikátorů jsou osoby, které zodpovídají za zjištění hodnot indikátoru v souladu se stanovenou definicí a metodikou výpočtu. Dodávají podklady příslušnému správci cíle.

Gestoři indikátorů		
Číslo indikátoru	Název indikátoru	Gestor indikátoru
1	Nízká kvalita a malá rozmanitost služeb cestovního ruchu a volnočasových aktivit	Místopředseda DSO
2	Zpracování záměru na zlepšení turistické infrastruktury a volnočasových areálů pro veřejnost	Předseda DSO
1.1.1	Kontrola a koordinace procesu certifikace zařízení v oblasti služeb cestovního ruchu	Místopředseda DSO
1.1.2	Počet proškolených osob na jazykových a odborných kurzech	Místopředseda DSO
1.2.1	Počet opravených nebo nově vybudovaných volnočasových areálů/multifunkčních hřišť pro děti od 12 let věku	Předseda DSO
1.2.2	Počet kvalitních a funkčních sportovišť	Předseda DSO
1.2.3	Vytvoření systému pravidelné údržby základní dopravní turistické infrastruktury a související turistické vybavenosti	Předseda DSO
3	Zmapování regionálních producentů skla	Místopředseda DSO
4	Vytvářet produkty orientované na zážitkovou sklářskou turistiku	Předseda DSO
2.1.1	Vytvoření marketingového plánu na podporu sklářského řemesla	Předseda DSO
2.1.2	Počet sklářských dílen využívajících finanční fond na podporu modernizace a provozu sklářských dílen a sklářských škol	Místopředseda DSO

2.2.1	Návštěvnost vybudovaného naučného centra	Předseda DSO
2.2.2	Počet nově vytvořených produktů orientovaných na sklářství	Místopředseda DSO
5	Zmapování turistické nabídky na území DSO	Místopředseda DSO
6	Zmapování současného systému propagace regionu	Místopředseda DSO
3.1.1.	Zavedení pravidelného měření návštěvnosti u všech turistickým cílů	Místopředseda DSO
3.1.2.	Vytvoření komplexní marketingové strategie pro rozvoj cestovního ruchu v regionu	Předseda DSO
3.2.1.	Vytvoření strategie přeshraniční spolupráce	Předseda DSO
3.2.2.	Tvorba kalendáře kulturních a sportovních událostí nadregionálního významu	Místopředseda DSO

Strategie bude naplňována především projekty zařazenými do každoročně schvalovaného akčního plánu (viz kapitola 6.8.3 souhrnného dokumentu). Projekty zařazené do akčního plánu by pak měly naplňovat stanovené cíle.

Naplňování strategického dokumentu musí být měřeno a pravidelně vyhodnocováno. Pro jednotlivé cíle byly nastaveny indikátory a k nim nastavená metodika – tj. způsob sledování a vyhodnocování daného indikátoru. Ke každému indikátoru je také nastaven jeho správce (gestor), který je zodpovědný za sledování jeho vývoje a porovnání s cílovou hodnotou.

Tabulka uvádí hlavní zodpovědnosti v procesu implementace strategie.

Činnost v rámci implementace	Zodpovědná osoba/subjekt	Termín
Koordinace implementačních aktivit	manažer strategie	průběžně
Návrh projektů do akčního plánu	správci cílů	každoročně v 1.-3. čtvrtletí
Výběr projektů do akčního plánu	řídící skupina	každoročně dle termínů přípravy rozpočtu
Předložení akčního plánu ke schválení na následující rok	manažer strategie	každoročně dle termínů přípravy rozpočtu
Vyhodnocení indikátorů za předchozí rok	gestoři indikátorů	každoročně v 1. čtvrtletí
Vyhodnocení plnění akčního plánu za předchozí rok	manažer s využitím podkladů od gestorů indikátorů a správců cílů	každoročně v 1.-2. čtvrtletí
Projednání vyhodnocení indikátorů a plnění akčního plánu za předchozí rok	řídící skupina	každoročně v 2. čtvrtletí

6.8.2. Systém změn strategie

V průběhu realizace Strategie může dojít k objektivní potřebě dílčí změny tj. ve formě úpravy cíle, či indikátoru. Tato potřeba může být způsobena jak vnějšími (např. rozhodnutí vlády, či EU), tak vnitřními (potřeba změny vyvstane při průběžném monitorování cílů Strategie) faktory. Rozhodnutí, zda je nutné některé části Strategie upravit bude následovat každoročně po vyhodnocení indikátorů za předchozí rok a po vyhodnocení akčního plánu. Pokud se ukáže, že realizací projektů nedošlo k uspokojivému vývoji příslušného indikátoru, je nutné blíže zanalyzovat příčiny takového vývoje. Nejedná-li se o neočekávané vnější vlivy (povodeň, hospodářská krize apod.), pak může být příčina

buď na straně chybně nastaveného cíle či přiřazeného indikátoru, anebo na straně nefunkčnosti projektu vzhledem ke stanovenému cíli. V obou případech je nutné, aby správce cíle navrhl opatření ke změně. Může se jednat buď o návrh vhodnějšího typu projektu do akčního plánu, nebo o přeformulování cíle. Takovou změnu je nutno důkladně prodiskutovat s dotčenými subjekty (ideálně v rámci fokusní skupiny) a následně změnu navrhnout řídicí skupině. Řídicí skupina rozhodne o schválení či neschválení změny.

6.8.3. Akční plán

Akční plán je dokumentem, jehož cílem je upřesnit strategický plán v krátkodobém časovém horizontu. Akční plán ze strategického plánu vychází a určuje, jakými konkrétními kroky či projekty budou naplňovány příslušné cíle uvedené ve strategickém plánu. Akční plán se zpracovává vždy na následující rok.

U každé aktivity musí být zřejmé, k naplnění jakého cíle přispívá. Sestavování akčního plánu musí být v souladu se strategickým plánem, ale také s připravovaným rozpočtem na následující rok. Projekty zařazené do akčního plánu musí být kryty rozpočtem nebo jiným (externím) zdrojem financování. Pokud nebude k projektům vybraným do akčního plánu jednoznačně přiřazen zdroj financování, budou z akčního plánu vyřazeny.

Proces přípravy akčního plánu je třeba vnímat jako **proces dlouhodobý a opakovaný**, prostupující celým kalendářním rokem. Příprava akčního plánu probíhá souběžně s přípravou rozpočtu (dobrovolného svazku obcí nebo rozpočtů jednotlivých měst a obcí). Nejprve dochází ke sběru podnětů na realizaci projektů od jednotlivých měst a obcí. Následně dochází k výběru těch aktivit, které je z věcného, časového a finančního hlediska možné realizovat v příštím roce. Nakonec dochází k přijetí rozhodnutí o přehledu konkrétních aktivit zařazených do akčního plánu pro následující rok.

V prvním pololetí roku, který následuje pro realizaci akčního plánu, by mělo dojít k jeho vyhodnocení.

Příklad harmonogramu procesů při přípravě, realizaci a vyhodnocení akčních plánů

	Rok 2015				Rok 2016				Rok 2017				Rok 2018	
Čtvrtletí	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.
Akční plán na r. 2016														
Příprava														
Realizace														
Vyhodnocení														
Akční plán na r. 2017														
Příprava														
Realizace														
Vyhodnocení														

Akční plán může být vypracován pomocí tabulky, která obsahuje číslo cíle, ke kterému se projekt váže, název projektu, orientační rozpočet, zdroj financování, harmonogram, nositel projektu, aktuální stav připravenosti.

Vzor tabulky akčního plánu

Cíl	Název projektu	Náklady	Zdroj financování	Termín realizace	Nositel projektu	Připravenost

Do tabulky se uvádějí následující informace:

Cíl – název a číslo cíle stanoveného ve strategii, k němuž se projekt váže

Název projektu – konkrétní název projektu či aktivity, která naplňuje (spolu s dalšími) daný cíl

Náklady – orientační finanční objem projektu; vzhledem k tomu, že se jedná o první hrubou verzi akčního plánu, je samozřejmé, že se ve většině případů bude jednat o odhad nákladů (stanovený expertním odhadem či na základě zkušenosti s obdobnými projekty). V dalších verzích akčního plánu budou náklady upřesňovány.

Zdroj financování – snahou je co nejefektivnější hospodaření, proto je vhodné uvést vhodný zdroj financování z konkrétního dotačního zdroje (národní granty, evropské fondy apod.). V tom případě je nutné do akčního plánu uvést také podíly financování (např. 85 % dotace, 15 % rozpočet DSO). Tam, kde budou projekty již dostatečně konkrétní, je možné hledat příslušnou dotační možnost v připravovaných operačních programech Evropských strukturálních a investičních fondů. Tam, kde je od počátku zřejmé, že zdrojem financování nemůže být žádný dotační program, je vhodné do zdroje financování uvést rozpočet té organizace, která financování projektu plánuje (konkrétní obec, více obcí, dobrovolný svazek obcí).

Termín realizace – jedná se o další údaj, který je v této fázi orientační a předpokládá se jeho postupné upřesňování. Pokud se jedná o víceleté projekty, je nutné uvést alespoň roky jeho realizace, vhodnější však je uvést i měsíce (zejména u akcí, které budou realizovány v rámci jednoho roku).

Nositel projektu – uvádí se subjekt, který bude mít realizaci projektu na starosti. V případě DSO to většinou bude svazek obcí, v případě neformální spolupráce obcí může jít o jednu konkrétní obec, která bude mít zodpovědnost za zpracování žádosti o dotaci a její realizaci, na jejímž území se bude projekt realizovat, která bude organizovat výběrové řízení apod. Samozřejmě se počítá s aktivní účastí ostatních obcí, nositel je však tzv. lead-partnerem.

Připravenost – pro doplnění informací o reálnosti projektu, přesnosti jeho rozpočtu a načasování je vhodné uvést, v jakém stavu se projekt nachází. Většinou se stručně uvádí, zda se jedná o projekt ve fázi záměru, nebo zda již byla vytvořena studie, která jej blíže popisuje. Dalšími milníky může být zpracovaná projektová dokumentace, vydané stavební povolení či vybraný zhotovitel na základě výběrového řízení.

Pokud bude cíl naplňován po dobu několika let, je možné do akčního plánu uvést také orientační **zásobník projektů/aktivit** (samostatná tabulka ve stejné struktuře), které nejsou financovatelné z rozpočtu příštího roku, ale s nimiž se uvažuje v dalších letech. Takový zásobník by byl pouze orientační a sloužil by jako jeden z podkladů pro sestavování akčních plánů na další roky. Je vhodný z toho důvodu, že při případných personálních změnách bude na jednom místě zaznamenáno, s čím projektový tým počítal jako s aktivitami vhodnými k realizaci za účelem dosažení cíle. Veškeré údaje

by byly v tom případě orientační (harmonogram, náklady) a upřesňovaly by se při sestavování dalšího akčního plánu na následující rok.

V prvním pololetí roku, který následuje po realizaci akčního plánu, by mělo dojít k jeho **vyhodnocení**. V rámci vyhodnocení budou posouzeny jednotlivé projekty, které byly navrženy v akčním plánu k realizaci.

U zrealizovaných projektů bude posouzeno především to, zda byly udrženy náklady, které byly v akčním plánu orientačně uvedeny, a souladu skutečného harmonogramu s předpokládaným. V případě odchylek budou vyhodnoceny důvody, proč k nim došlo. Z takto učiněných vyhodnocení by měly být přijaty adekvátní závěry (např. do budoucna zpřesnit odhady nákladů, zaměřit se na kvalitu výběrových řízení s důrazem na minimalizaci víceprací, při nastavování harmonogramu brát v potaz rizika, která mohou projekt zbrzdit apod.).

Zároveň je nutné znovu vyhodnotit, jak se vyvinuly hodnoty indikátorů po realizaci projektů. Tím dojdeme k dílčímu závěru, zda zrealizované projekty jsou vzhledem k vytyčeným cílům efektivní a účinné. V případě, že se hodnoty indikátorů nevyvíjejí příznivým směrem, je nutné přemýšlet o přehodnocení projektů, které jsou naplánovány k plnění cílů.

U nezrealizovaných projektů je nutné analyzovat důvody, proč k realizaci nedošlo (do akčního plánu by měly vstupovat jen reálné projekty a aktivity).

6.9. Závěr a postup zpracování

6.9.1. Shrnutí

V rámci Strategie území správního obvodu ORP Nový Bor bylo zpracováno volitelné téma s názvem „Volnočasové aktivity se zaměřením na cestovní ruch“.

V první části bylo území vymezeno z pohledu turistické destinace, byla určena poloha a vazba na ostatní regiony. Dále byly učeny předpoklady a potenciál území pro cestovní ruch. Z charakteristiky vyplývá, že cestovní ruch v regionu je ovlivňován především tradicí a přírodními podmínkami. Díky orientaci na sklářský průmysl převažuje v dotčeném území trend zážitkové turistiky. Ráz krajiny je dán existencí Lužických hor, které velmi ovlivňují infrastrukturu i rozmístění sídel. Území Novoborska má velký potenciál cestovního ruchu, který je dán pestrostí přírodních i kulturně-historických lokalit.

V analytické části dokumentu bylo území zkoumáno z hlediska nabídky volnočasových aktivit a nabídky cestovního ruchu. Bylo zjištěno, že region nabízí dostatečné možnosti především pro pěší turistiku, je zde řada turistických tras a množství turistických cílů. Je zde vybudována síť cyklotras, chybějí ovšem separátní cyklostezky. Ve městech chybí kvalitní zázemí pro aktivní trávení volného času, především pro věkovou kategorii mládež, dospělí a senioři. Souhrn výsledků analýz je popsán v kapitole 6.5.3.

Na základě stanovených problémových okruhů příslušných pro výše uvedené volitelné téma je v rámci meziobecní spolupráce nutné prodiskutovat především otázku turistické a volnočasové infrastruktury. Vzhledem k tomu, že region Novoborska je kromě jiného profilovaný jako region Lužických hor, je důležité postarat se o kvalitu a značení turistických tras a cyklotras. S ohledem na nutné zvýšení kvality poskytovaných služeb je žádoucí domluvit společný postup podpory podnikatelů a kontroly kvality služeb. V souvislosti s nedostatečnou a místy zcela chybějící nabídkou volnočasových možností je prioritou domluvit varianty financování budoucích nákladů spojených s opravou či výstavbou nových zařízení.

Kvůli silné vazbě na příhraniční region, která je posilována společnými aktivitami na podporu rozvoje cestovního ruchu, by se v blízké době měl vypracovat koncept koordinované spolupráce. Součástí strategie by byla vzájemná propagace, vytváření turistické nabídky přeshraničního regionu a vize na společné projektové aktivity. Určitě by neměla chybět kvalitní marketingová strategie, o níž by ale v rámci meziobecní spolupráce mělo být rozhodnuto společně.

Místní cestovní ruch výrazně ovlivňuje tradiční řemeslo Novoborska - sklářství. Díky současné oblibě zážitkového trendu turistiky návštěvníci regionu vítají možnost poznat toto řemeslo zblízka. Pro rozvoj regionu Novoborska je klíčové udržet si sklářství jako symbol tradice. Současně by se ale měla dohodnout podpora podnikatelů ve sklářství i podpora sklářských škol.

V nabídce cestovního ruchu bude důležité vytvářet i jiné produkty než ty, které jsou spojené se sklem. Například využít potenciálu Lužických hor a s ohledem na šetrnou turistiku zde vytvářet terénní stezky. Vzhledem k řadě zachovalých přírodních památkových lokalit by bylo zajímavé iniciovat ve spolupráci s CHKO Lužické hory vznik naučných stezek nejen pro rodiny s dětmi.

Díky dlouholeté existenci DSO Novoborska by se meziobecní spolupráce v oblasti cestovního ruchu a volnočasových aktivit měla dále rozvíjet.

6.9.2. Popis postupu tvorby strategie

Strategie byla tvořena v souladu s rámcovou metodikou vydanou Svazem měst a obcí. Tato metodika byla vypracována speciálně pro Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností.

První část strategie byla analytická, kdy se sbírala data, a zjišťoval se současný stav, ze kterého vzešly poznatky o slabých a silných stránkách území, o příležitostech a hrozbách. Na základě analytické části byla následně zpracována návrhová část, která vycházela ze zjištěných potřeb v území. Byly identifikovány problémové okruhy v jednotlivých řešených oblastech. Takto zvolené okruhy byly podrobně popsány a rozebrány. Následně se zvolily cíle a indikátory, které napomohou sledování jejich dosažení.

Členové týmu při zpracování analytické i návrhové části spolupracovali s příslušnými odbory, odborníky, experty, zainteresovanými osobami a motivujícími starosty.

6.10. Přílohy

Bez příloh.

7. Závěr, kontakty

Strategie území správního obvodu ORP Nový Bor byla zpracována na období 2014 – 2023 v oblastech školství, sociálních služeb, odpadového hospodářství a volnočasových aktivit se zaměřením na rozvoj cestovního ruchu. Analýza byla provedena za celé území ORP Nový Bor. Významná část byla věnována především jednotlivým obcím – jedná se o analýzu, která v této podobě prozatím nebyla nikdy zpracována. Proto tento dokument bude sloužit jako výchozí bod pro získávání dotací na další nové projekty a záměry především jednotlivým obcím, ale také Svazku obcí Novoborska. Jistě se stane i přínosem pro jiné organizace, úřady, společnosti a organizace působící v ORP.

Na vybraných tématech dokumentu se ukázalo, že vzájemná spolupráce je pro spolupracující obce dlouhodobě prospěšná jak z hlediska možné finanční úspory (např. zřízením svazkové školy, společných postupů při nákupu služeb na svoz a zpracování komunálního odpadu, atd.), z hlediska zkvalitňování výkonu veřejné správy (společná administrace procesu zadávání veřejných zakázek, zajištění odborného zázemí v oblasti účetnictví nebo právních služeb, atd.), z hlediska zkvalitňování poskytovaných veřejných služeb (společné zajištění činností v oblasti cestovního ruchu). Byly zpracovány pokročilé analýzy vybraných oblastí vhodných k meziobecní spolupráci na úrovni správního obvodu ORP a na konkrétních příkladech se ukazuje, že vzájemná spolupráce obcí přináší efekt ve zkvalitnění výkonu veřejné správy, zkvalitnění poskytování veřejných služeb a možnou finanční úsporu.

V rámci Strategie území SO ORP Nový Bor byl region analyzován a byly zjištěny slabé stránky a potřeby území, na kterých je třeba zapracovat. Každá zpracovaná oblast byla důkladně popsána, shrnuta a byla navržena patřičná opatření. Byly analyzovány také činnosti stávajících svazků obcí v ORP. Z této části analýzy vyšel jako nejvhodnější pro další budoucí institucionalizaci meziobecní spolupráce Svazek obcí Novoborska, který je multifunkční a vykazuje velmi dobré výsledky v oblasti spolupráce mezi obcemi ORP Nový Bor.

Strategie území SO ORP Nový Bor byla zpracována realizačním týmem a schválena dne 9. dubna 2015 na druhém oficiálním setkání starostů obcí ORP Nový Bor.

Zpracovatelé: Ing. Petr Ullrich (tel. 602 122 911, starosta@radvanec.cz)

Ing. Petra Draboňová (775 067 398, pdrabonova@novoborsko.cz)

Ing. Monika Krausová (tel. 739 551 823, Krausova.Monca@seznam.cz)

Mgr. Jana Nastoupilová (tel. 734 852 858, nastoupilova.jana@ceskolipisko.info)

Bc. Jan Stejskal (tel. 731 435 013, stejskalclis@gmail.com).

Realizační tým je oprávněn měnit a doplňovat tento dokument.

8. Přílohy

8.1. Seznam tabulek

Tabulka 1: Základní informace o strategii	7
Tabulka 2: Obce správního obvodu dle abecedního pořadí.....	8
Tabulka 3: Relevantní významné strategické dokumenty.....	11
Tabulka 4: Charakteristika území ORP	14
Tabulka 5: Demografický vývoj obyvatel v území ORP.....	14
Tabulka 6: Stručná charakteristika školství v území ORP	16
Tabulka 7: Stručná charakteristika oblasti "kultura a sport" v území ORP	17
Tabulka 8: Stručná charakteristika "zdravotnictví" veřejného i soukromého charakteru v území ORP.....	18
Tabulka 9: Ostatní zařízení občanské vybavenosti v území ORP Nový Bor	19
Tabulka 10: Spolky a zájmové sdružení v území ORP Nový Bor	20
Tabulka 11: Ekonomická aktivita obyvatel území ORP.....	21
Tabulka 12: Charakteristika dojíždění do škol a zaměstnání.....	21
Tabulka 13: Charakteristika domácností	22
Tabulka 14: Charakteristika nezaměstnanosti v území ORP	22
Tabulka 15: Charakteristika trhu práce v území ORP	23
Tabulka 16: Územní a strategické plánování.....	28
Tabulka 17: Popis klíčových aktérů	30
Tabulka 18: SWOT analýza	31
Tabulka 19: Definice správního obvodu z pohledu předškolního a základního vzdělávání	36
Tabulka 20: Počty škol/školských zařízení v jednotlivých obcích ORP	37
Tabulka 21: Počty SOUKROMÝCH škol/školských zařízení v jednotlivých obcích ORP	38
Tabulka 22: Pracovníci ve školství ORP	38
Tabulka 23: Počet ZŠ za ORP	41
Tabulka 24: Počet malotřídních ZŠ v jednotlivých obcích ORP	42
Tabulka 25: ZŠ zřizované v ORP	43
Tabulka 26: Součásti základních škol v jednotlivých obcích ORP	44
Tabulka 27: Počty tříd a žáků v ZŠ zřizovaných obcí ve školním roce 2012/2013 v ORP	44
Tabulka 28: Počet úplných a neúplných ZŠ v ORP.....	45
Tabulka 29: Údaje o pracovnících ZŠ zřizovaných obcemi v ORP.....	46
Tabulka 30: Ostatní pedagogičtí pracovníci škol v ORP.....	46
Tabulka 31: Počet škol a žáků na jednoho přepočteného pracovníka v ORP.....	47
Tabulka 32: Počet absolventů ZŠ v ORP	48
Tabulka 33: Přehled škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami v ORP	49
Tabulka 34: Základní údaje o základním vzdělávání ve správním obvodu (1 i 2 stupeň ZŠ) v obcích ORP	49

Tabulka 35: Popis ZŠ v ORP za školní rok 2012/2013	50
Tabulka 36: Očekávaný vývoj počtu žáků ve správním obvodu v ORP.....	51
Tabulka 37: Celkové počty MŠ dle zřizovatele v ORP.....	52
Tabulka 38: MŠ v ORP.....	54
Tabulka 39: Údaje o pedagogických pracovnících v MŠ v ORP	55
Tabulka 40: Popis MŠ v ORP ve školním roce 2012/2013	56
Tabulka 41: Očekávaný vývoj počtu dětí v MŠ v ORP.....	57
Tabulka 42: Počet zařízení dle zřizovatelů dle obcí zřizované obcemi v ORP pro péči o děti do 3 let..	58
Tabulka 43: Školní družiny a školní kluby v ORP.....	59
Tabulka 44: Údaje o pedagogických pracovnících ŠD a ŠK v ORP	60
Tabulka 45: Počet ZUŠ podle zřizovatelů dle obcí v ORP	60
Tabulka 46: Údaje o pedagogických pracovnících ZUŠ v ORP	61
Tabulka 47: Přehled středisek volného času podle zřizovatele v ORP	61
Tabulka 48: SVČ zřizované obcemi v ORP	61
Tabulka 49: Údaje o pracovnících SVČ v ORP	62
Tabulka 50: Školní jídelny zřizované obcemi v ORP	62
Tabulka 51: Údaje o pracovnících ve školních jídelnách dle zřizovatelů v ORP	62
Tabulka 52: Celkové provozní výdaje ve správním obvodu na ZŠ, MŠ a jiná zařízení zřizovaných obcemi.....	63
Tabulka 53: Finanční prostředky poskytnuté ze státního rozpočtu na přímé výdaje ve školství školám a školským zařízením zřízených obcemi v ORP v KČ.....	64
Tabulka 54: Ukazatele nákladovosti na přímé náklady ve vzdělávání v roce 2013 v ORP	64
Tabulka 55: Financování z RUD v jednotlivých obcích ORP v roce 2013	65
Tabulka 56: Nezbytné investiční potřeby obcí v ORP týkající se ZŠ do roku 2023	66
Tabulka 57: Analýza cílových skupin	67
Tabulka 58: Analýza rizik	68
Tabulka 59: SWOT analýza	70
Tabulka 60: Počet malotřídních ZŠ v ORP	74
Tabulka 61: Počet Základních škol a žáků v ORP Nový Bor	74
Tabulka 62: Počet Mateřských škol a žáků v ORP Nový Bor.....	75
Tabulka 63: Údaje o pracovnících ZŠ zřizovaných obcemi v ORP.....	76
Tabulka 64: Provozní výdaje ZŠ a MŠ zřizovaných obcemi.....	77
Tabulka 65: Počet jednotlivých typů zařízení sociálních služeb sídlících v rámci ORP	101
Tabulka 66: Počet jednotlivých typů zařízení sociálních služeb působících v rámci ORP (resp. poskytujících služby pro obyvatele ORP).....	102
Tabulka 67: Zařízení sociálních služeb se sídlem působících v rámci ORP	103
Tabulka 68: Počet jednotlivých typů sociálních služeb	106

Tabulka 69: Počet jednotlivých typů sociálních služeb působících v rámci ORP (resp. poskytující služby pro obyvatele ORP)	107
Tabulka 70: Počet zařízení sociálních služeb dle zřizovatele.....	110
Tabulka 71: Počet sociálních služeb dle zřizovatele	111
Tabulka 72: Přehled financování zařízení sociálních služeb v roce 2012	112
Tabulka 73: Kapacita zařízení sociálních služeb	114
Tabulka 74: Terénní a ambulantní služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením – příjmy z úhrad uživatelů a výdaje v roce 2012	115
Tabulka 75: Terénní a ambulantní služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením – evidovaný počet neuspokojených žadatelů v roce 2012.....	115
Tabulka 76: Počet uživatelů (klientů) v zařízeních sociálních služeb v roce 2012.....	116
Tabulka 77: Počet nákladů na uživatele sociálních služeb v zařízeních sociálních služeb v roce 2012.....	118
Tabulka 78: Analýza cílových (dotčených) skupin	120
Tabulka 79: Analýza rizik – registr rizik v oblasti	121
Tabulka 80: Finanční analýza – Výdaje ORP Nový Bor v tis. Kč v letech 2004 - 2012.....	123
Tabulka 81: SWOT analýza	124
Tabulka 82: Počet sociálních služeb dle zřizovatele.....	130
Tabulka 83: Počet zařízení sociálních služeb dle zřizovatele.....	130
Tabulka 84: Sběrné dvory na území ORP, současný stav	163
Tabulka 85: Sběrná místa na území ORP, současný stav.....	163
Tabulka 86: Výkupny odpadů na území ORP, současný stav	164
Tabulka 87: Třídící linky v blízkosti území ORP, současný stav.....	164
Tabulka 88: Koncová zařízení (třídící linky pro separovaný odpad, využívané obcemi území ORP), současný stav.....	165
Tabulka 89: Zařízení pro nakládání s BRO v blízkosti územní jednotky ORP, současný stav.....	165
Tabulka 90: Spalovny a zařízení pro energetické využití odpadů mimo území ORP, současný stav...	166
Tabulka 91: Nejbližší skládky odpadů v blízkosti územní jednotky ORP, současný stav	166
Tabulka 92: Další zařízení pro nakládání s odpady v území SO ORP a v jeho blízkosti územní, současný stav	167
Tabulka 93: Produkce ostatních odpadů (dále jen OO) a produkce nebezpečných odpadů (dále jen NO) za období 2008-2012	169
Tabulka 94: Celková a měrná produkce ostatních, nebezpečných a všech odpadů, jejichž původcem je obec, rok 2012.....	169
Tabulka 95: Produkce odpadů podle jednotlivých skupin Katalogu odpadů a vyhlášky č. 352/2008 Sb. O podrobnostech nakládání s elektrozařízeními a elektroodpady, v platném znění na území SO ORP za období 2008-2012	170
Tabulka 96: Celková produkce odpadů na území SO ORP (produkce KO a produkce směšného komunálního odpadu (dále jen SKO)) za období 2008-2012	173
Tabulka 97: Celková a měrná produkce komunálního a směšného komunálního odpadu, jehož původcem je obec, rok 2012	174

Tabulka 98: Separovaný sběr odpadů na území SO ORP za období 2008-2012	174
Tabulka 99: Celková a měrná produkce separovaného sběru odpadu, jehož původcem je obec (evidovaná a dopočtená produkce vyříděných odpadů), rok 2012	175
Tabulka 100: Měrná produkce separovaného sběru odpadu ze systému organizovaného obcí, rok 2012.....	175
Tabulka 101: Produkce odděleného sběru využitelných komodit KO podle velikostních skupin obcí v kraji, rok 2013.....	176
Tabulka 102: Identifikace pěti hlavních druhů BRO na území SO ORP za období 2008-2012	177
Tabulka 103: Podíl biologicky rozložitelného komunálního odpadu (dále jen BRKO) na celkové produkci BRO na území SO ORP za období 2008-2012	177
Tabulka 104: Celková a měrná produkce biologicky rozložitelného komunálního odpadu a odpadu kat. č. 200201 - biologicky rozložitelný odpad, jehož původcem je obec, rok 2012.....	178
Tabulka 105: Nakládání s odpady celkově na území SO ORP za období 2008-2012.....	179
Tabulka 106: Nakládání s KO a SKO na území ORP za období 2008-2012	180
Tabulka 107: Nakládání se separovaným sběrem na území SO ORP za období 2008-2012	180
Tabulka 108: Nakládání s BRO a BRKO na území SO ORP za období 2008-2012	181
Tabulka 109: Náklady na odpadové hospodářství v letech 2010-2012 v území SO ORP	181
Tabulka 110: Analýza cílových (dotčených) skupin	182
Tabulka 111: Analýza rizik (registr rizik v oblasti odpadového hospodářství)	184
Tabulka 112: SWOT analýza	186
Tabulka 113: Turistické cíle na území ORP Nový Bor	232
Tabulka 114: Převažující trendy v cestovním ruchu na území ORP Nový Bor.....	233
Tabulka 115: Nabídka volnočasových aktivit	234
Tabulka 116: Možnosti exkurzí do sklárny, sklářské dílny, galerie, konání workshopů.....	244
Tabulka 117: Nabídka sportovních zařízení.....	251
Tabulka 118: Počet návštěvníků Sklářského muzea v Novém Boru v letech 2008 - 2014	252
Tabulka 119: Počet návštěvníků Sklářského muzea v Kamenickém Šenově v letech 2009 - 2013	253
Tabulka 120: Počet návštěvníků Turistického informačního centra Nový Bor v letech 2008 - 2013..	254
Tabulka 121: Počet návštěvníků Infocentra Panská skála v letech 2011 - 2014	255
Tabulka 122: Seznam ubytovacích zařízení na území ORP Nový Bor.....	256
Tabulka 123: Vývoj počtu hromadných ubytovacích zařízení na území ORP Nový Bor v letech 2001 - 2012.....	259
Tabulka 125: Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení v Novém Boru v letech 2002-2012	259
Tabulka 125: Finanční analýza cestovního ruchu ORP Nový Bor pro rok 2013 (1)	265
Tabulka 126: Finanční analýza cestovního ruchu ORP Nový Bor pro rok 2013 (2)	266
Tabulka 127: SWOT analýza	267
Tabulka 128: Sklárny, dílny, galerie.....	273

8.2. Seznam grafů

Graf 1: Celkový počet obyvatel správního obvodu v letech 2005 – 2012	15
Graf 2: Pracovníci MŠ a ZŠ - vývoj	41
Graf 3: Vývoj počtu žáků ve školách.....	47
Graf 4: Vývoj počtu učitelů ve školách	48
Graf 5: Počty dětí v MŠ podle zřizovatele	54
Graf 6: Počet vybraných typů zařízení sociálních služeb sídlících v rámci ORP.....	102
Graf 7: Počet vybraných typů zařízení sociálních služeb působících v rámci ORP (resp. poskytujících služby pro obyvatele ORP).....	103
Graf 8: Počet vybraných typů sociálních služeb v rámci ORP.....	107
Graf 9: Počet vybraných typů sociálních služeb působících v rámci ORP (resp. poskytujících služby pro obyvatele ORP).....	109
Graf 10: Podíl sociálních služeb v ORP dle zřizovatele	112
Graf 11: Podíl financování zařízení sociálních služeb v ORP.....	113
Graf 12: Podíl příjmů z úhrad uživatelů na celkových výdajích v rámci terénních a ambulantních služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením.....	115
Graf 13: Počet uživatelů (klientů) ve vybraných zařízeních sociálních služeb v roce 2012.....	117
Graf 14: Průměrné náklady na uživatele/den ambulantní, terénní a pobytové služby v rámci vybraných sociálních služeb v ORP	119
Graf 15: Celkové výdaje obcí ORP Nový Bor 2004 – 2012.....	123
Graf 16: Výdaje obcí ORP Nový Bor na pečovatelskou službu v letech 2007 – 2012	124
Graf 17: Vývoj počtu návštěvníků Sklářského muzea v Novém Boru v letech 2008 - 2014.....	253
Graf 18: Vývoj počtu návštěvníků Sklářského muzea v Kamenickém Šenově v letech 2009 - 2013...	253
Graf 19: Vývoj počtu návštěvníků Turistického informačního centra Nový Bor v letech 2008 - 2013	254
Graf 20: Vývoj počtu návštěvníků Infocentra Panská skála v letech 2011 - 2014.....	255
Graf 21: Vývoj počtu hromadných ubytovacích zařízení na území ORP Nový Bor v letech 2001 - 2012	259
Graf 22: Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení v Novém Boru v letech 2002-2012	260

8.3. Seznam map

Mapa 1: Administrativní členění správního obvodu	13
Mapa 2: Obce s platným územním plánem v území ORP Nový Bor.....	29
Mapa 3: Turistické regiony České republiky.....	229
Mapa 4: Turistické oblasti České republiky.....	230
Mapa 5: Euroregion Neisse - Nisa – Nysa.....	231
Mapa 6: Mapa severní části Čech, Lužické hory jsou zvýrazněny zeleně.....	247

8.4. Seznam obrázků

Obrázek 1: Strom problémových okruhů a cílů školství 1	81
Obrázek 2: Strom problémových okruhů a cílů školství 2	83
Obrázek 3: Strom problémových okruhů a cílů školství 3	85
Obrázek 4: Strom problémových okruhů a cílů sociální služby 1	136
Obrázek 5: Strom problémových okruhů a cílů sociální služby 2	140
Obrázek 6: Strom problémových okruhů a cílů sociální služby 3	142
Obrázek 7: Grafické znázornění stromu problémů odpadové hospodářství 1	192
Obrázek 8: Grafické znázornění stromu problémů odpadové hospodářství 2	194
Obrázek 9: Grafické znázornění stromu problémů odpadové hospodářství 3	196
Obrázek 10: Strom problémových okruhů a cílů odpadové hospodářství 1	198
Obrázek 11: Strom problémových okruhů a cílů odpadové hospodářství 2	199
Obrázek 12: Strom problémových okruhů a cílů odpadové hospodářství 3	201
Obrázek 13: Skatepark v Kamenickém Šenově	235
Obrázek 14: Volnočasový areál - dětské hřiště v Novém Boru	236
Obrázek 15: Lanové centrum u koupaliště ve Sloupu v Čechách	236
Obrázek 16: Skalní hrad Sloup v Čechách	239
Obrázek 17: Kostel Sv. Kateřiny (Sloup v Čechách) Arnultovice)	Obrázek 18: Kostel sv. Ducha (Nový Bor – 241
Obrázek 19: Modlivý důl Svojkov	241
Obrázek 20: Secesní budova pošty v Novém Boru	242
Obrázek 21: Sklářské muzeum Nový Bor a skleněná židle Sklářské muzeum Kamenický Šenov	243
Obrázek 22: NPP Panská skála	248
Obrázek 23: Radvanecký rybník	250
Obrázek 24: Panoramatická tabule Na Stráži (rozhledna Sloup v Čechách)	264
Obrázek 25: Strom cílů a problémových okruhů CR 1	277
Obrázek 26: Strom cílů a problémových okruhů CR 2	279
Obrázek 27: Strom cílů a problémových okruhů CR 3	282